

CUPRINS

SCURTE EXPLICAȚII ALE RESURSELOR TEHNICE UTILIZATE ÎN SERIILE DE COMENTARII ALE VECHIULUI TESTAMENT	5
SCURTE DEFINIȚII ALE FORMELOR VERBALE EBRAICE CE INFLUENȚEAZĂ EXEGEZA.....	6
UN CUVÂNT DE LA AUTOR: CUM TE POATE AJUTA ACEST COMENTARIU?	13
GHID PENTRU O CITIRE DE CALITATE A BIBLIEI:	15
INTRODUCERE LA DEUTERONOM.....	23
DEUTERONOM 1	29
DEUTERONOM 2	64
DEUTERONOM 3	77
DEUTERONOM 4	86
DEUTERONOM 5	109
DEUTERONOM 6	124
DEUTERONOM 7	133
DEUTERONOM 8	143
DEUTERONOM 9	150
DEUTERONOM 10	158
DEUTERONOM 11	165
DEUTERONOM 12	172
DEUTERONOM 13	183
DEUTERONOM 14	194
DEUTERONOM 15	204
DEUTERONOM 16	212
DEUTERONOM 17	220
DEUTERONOM 18	233
DEUTERONOM 19	243
DEUTERONOM 20	249
DEUTERONOM 21	254
DEUTERONOM 22	263
DEUTERONOM 23	270
DEUTERONOM 24	280
DEUTERONOM 25	290
DEUTERONOM 26	297
DEUTERONOM 28	312
DEUTERONOM 29	329
DEUTERONOM 30	336

DEUTERONOM 30	344
DEUTERONOM 33	379
DEUTERONOM 34	392
APENDICE UNU	397
APENDICE DOI.....	401
APENDICE TREI.....	409
APENDICE PATRU.....	409

TABELUL SUBIECTELOR SPECIALE DIN CUPRINS

ISRAEL (numele)	31
LOCAȚIA MUNTELUI SINAI	33
CALENDARE ANTICE ALE ORIENTULUI APROPIAT	33
NUME PENTRU DIVINITATE	35
DATA EXODULUI	39
LOCUITORII PRE-ISRAELIȚI DIN PALESTINA	41
MII (<i>ELEPH</i>)	47
NEPRIHĂNIREA	49
TERMENI UTILIZAȚI PENTRU RĂZBOINICI ÎNALȚI/PUTERNICI SAU PENTRU GRUPURI DE OAMENI	55
CREDINȚA (<i>PISTIS</i> , [SUBSTANTIV], <i>PISTEUO</i> , [VERB], <i>PISTOS</i> [ADJECTIV])	57
VÂRSTA RESPONSABILITĂȚII	60
MAREA ROȘIE	61
PUSTIA EXODULUI	65
DUMNEZEU DESCRIS CA OM (LIMBAJ ANTROPOMORFIC)	70
DOMNUL A ÎMPIETRIT	74
INIMA	75
COTUL	81
TERMENI PENTRU REVELȚIA LUI DUMNEZEU (utilizând DEUTERONOM și PSALMI)	88
PREJUDECĂȚILE EVANGHELICE ALE LUI BOB	90
FOC	92
LEGĂMÂNTUL	93
CARACTERISTICI ALE DUMNEZEULUI LUI ISRAEL	98
E CE PROMISIUNILE LEGĂMÂNTULUI VECHI TESTAMENTAR DIFERĂ DE PROMISIUNILE LEGĂMÂNTULUI NOU TESTAMENTAR	99
CUNOAȘTE (folosind mai mult Deuteronom ca paradigmă)	105
PENTRU TOTDEAUNA (IDIOM GRECESC)	106
BUNĂTATE (<i>HESED</i>)	113
SFÂNT	115
SABAT	115
PACE ȘI RĂZBOI	118
RĂSCUMPĂRARE/RĂSCUMPĂRAT	137
PATERNITATEA LUI DUMNEZEU	146
FAPTELE PLINE DE HAR ALE LUI YAHWE FAȚĂ DE ISRAEL	152
PROMISIUNILE DE LEGĂMÂNT PENTRU PATRIARHI	152
ADĂUGĂRI ULTERIOARE LA DEUTERONOM	160
CERINȚELE DE LEGĂMÂNT ALE LUI YAHWE PENTRU ISRAEL	162
CONSECINȚE ALE IDOLATRIEI	169

RĂSPUNSUL MANDATAT AL ISRAELIȚILOR FAȚĂ DE ÎNCHINAREA FERTILITĂȚII CANAANITE	175
„NUMELE” DE YAHWE	177
<i>MOLECH</i>	182
PROFEȚIA VECHI TESTAMENTARĂ.....	185
LEGILE VECHI TESTAMENTARE PENTRU HRANĂ.....	197
ABOMINAȚIILE.....	198
ALCOOL (FERMENTAȚIE) ȘI ALCOLIS (PATIMĂ)	201
PAȘTELE.....	214
DREPTUL DE AUTOR AL LUI MOISE CU PRIVIRE LA PENTATEUH.....	226
IREPROȘABIL, INOCENT, NEVINOVAȚ, FĂRĂ VINĂ.....	239
PEDEAPSA CU MOARTEA ÎN ISRAEL	260
ATÂRNARE.....	261
BLESTEM	262
NUMERE SIMBOLICE ÎN SCRIPTURĂ	273
MILOSTENIE.....	286
UNITĂȚI DE MĂSURAT ȘI VOLUME ALE ORIENTULUI APROPIAT ANTIC (METROLOGIE).....	294
ZECUIELILE ÎN LEGISLAȚIA MOZAICĂ.....	300
AMIN.....	308
POCĂINȚA ÎN VECHIUL TESTAMENT	338
SĂRBĂTORI ÎN ISRAEL.....	348
POEZIA EBRAICĂ	357
CREDINȚA (<i>PISTIS</i> , [SUBSTANTIV], <i>PISTEUO</i> , [VERB], <i>PISTOS</i> [ADJECTIV]).....	362
DEMONICUL ÎN VECHIUL TESTAMENT.....	367
RĂU PERSONAL.....	368
UNDE SUNT CEI MORȚII?.....	371
BINECUVÂNTARE.....	381
PUNEREA MĂINILOR ÎN BIBLIE	395

SCURTE EXPLICAȚII ALE RESURSELOR TEHNICE UTILIZATE ÎN SERIILE DE COMENTARII ALE VECHIULUI TESTAMENT

A. Lexicale

Există câteva lexicoane excelente disponibile pentru Ebraica antică.

1. *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* de Francis Brown, S. R. Driver, și Charles A. Briggs. Este bazat pe lexiconul German de William Gesenius. Se cunoaște prin prescurtarea BDB.
2. *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* de Ludwig Koehler și Walter Baumgartner, tradus de M. E. J. Richardson. Se cunoaște prin prescurtarea KB.
3. *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* de William L. Holladay și este bazat pe lexiconul German de mai sus.
4. Un nou studiu teologic de cinci volume intitulat *The New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, editat de Willem A. Van Gemeren. Se cunoaște prin prescurtarea NIDOTTE.

Unde există o varietate lexicală semnificativă, am arătat câteva traduceri în engleză (NASB, NKJV, NRSV, TEV, NJB) atât din traduceri „cuvânt-pentru-cuvânt” cât și din „echivalent dinamic” (comparați Gordon Fee și Douglas Stuart, *How to Read the Bible For all Its Worth*, pp. 28-44).

B. Gramaticale

Identificarea gramaticală este adesea bazată pe lucrarea *Analytical Key to the Old Testament* din patru volume a lui John Joseph Owens. Această lucrare este verificată și confirmată de lucrarea *Analytical Hebrew and Chaldean Lexicon of the Old Testament* al lui Benjamin Davidson.

O altă resursă utilă pentru caracteristicile gramaticale și sintactice utilizată în majoritatea volumelor Vechi Testamentare ale seriilor „Poți Înțelege Biblia” sunt „Seriile Ajutorului pentru Traducători” de la Societățile Biblice Unite. Ele sunt intitulate „Un Manual cu privire la _____.”

C. Textuale

Sunt dedicat inspirației textului consonantic Ebraic (nu punctelor vocale și comentariilor Masoretice). Ca în toate manuscrisele, textele antice, există unele pagini discutabile. Acest lucru este, de obicei, datorită următoarelor:

1. *hapax legomenon* (cuvinte utilizate o singură dată în Vechiul Testament Ebraic)
2. termeni idiomatici (cuvinte și expresii a căror înțeles literal nu este aplicabil)
3. incertitudini istorice (lipsa informației noastre despre lumea antică)
4. câmpul polisemantic al vocabularului ebraic limitat
5. probleme asociate cu scribii timpurii copiind textele ebraice antice
6. Scribii ebraici antrenați în Egipt care s-au simțit liberi să îmbunătățească textul care îl copiau pentru a-l face complet și ușor de înțeles vremii lor (NIDOTTE, pp. 52-54).

Există câteva resurse ale cuvintelor și textelor Ebraice afară din tradiția textuală Masoretică.

- a. Pentateuhul Samaritean
- b. Sulurile de la Marea Moartă
- c. Papirusurile Nash (Decalogul)
- d. Sulurile Severus (Pentateuhul)
- e. Unele monede, scrisori și ostracon-urile timpurii (fragmente ceramice ne arse folosite pentru scris)

Dar în majoritatea cazurilor, în Vechiul Testament nu există nici o familie de manuscrise asemenea manuscriselor Nou Testamentare grecești. Pentru un articol scurt și bun cu privire la veridicitatea textuală a textului Masoretic (î. d. Cr. 900) vezi „The Reliability of the Old Testament Text” de Bruce K. Waltke în NIDOTTE, vol. 1, pp. 51-67.

Textul ebraic folosit este *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (BHS) de la Societatea Biblică Germană, 1997, ce e bazat pe Codexul Leningrad (î. d. Cr. 1009). Ocazional, versiunile antice (Septuaginta Greacă, Traducerile Aramaice, Peshitta Siriacă și Vulgata) sunt consultate dacă traducerea ebraică este ambiguă sau în mod evident confuză.

SCURTE DEFINIȚII ALE FORMELOR VERBALE EBRAICE CE INFLUENȚEAZĂ EXEGEZA

I. Scurtă dezvoltare istorică a limbii ebraice

Ebraica face parte din familia Semiților (semitic) al limbii Asiatice de sud-vest. Numele (dat de erudiții moderni) vine de la numele lui Noe, Sem (comparați Gen. 5:32; 6:10). Urmașii lui Sem sunt listați în Gen. 10:21-31 ca fiind Arabii, Evreii, Sirienii, Asirienii. În realitate unele limbi semitice sunt folosite de națiuni listate în linia lui Ham (comparați Gen. 10.6-14), Canaan, Fenicia și Etiopia.

Ebraica face parte din grupul nord-vestic al acestor limbi semitice. Erudiții moderni au probe din limba acestui grup antic de la:

- A. Amoriți (*Tăbliile Mari* din secolul 18 d. Cr. în akkadiană)
- B. Cannaniți (*Tăbliile Ras Shamra* din secolul 15 în ugaritică)
- C. Cananiți (*Scrisorile Amarna* din secolul 14 în akkadiană cananită)
- D. Foeniceni (Evreii foloseau alfabet foenician)
- E. Moabitiți (piatra Mesha, 840 d. Cr.)
- F. Aramaică (limba oficială a Imperiului Persan utilizată în Gen. 31:47 [2 cuvinte]; Ier. 10:11; Dan. 2:4-6; 7:28; Ezra 4:8-6:18; 7:12-26 și vorbită de evreii din primul secol din Palestina).

Limba ebraică este numită „buza lui Canaan” în Is. 19:18. A fost numită pentru prima dată „ebraică” în prologul din *Ecclesiasticus* (Înțelepciunea lui Ben Sira) circa 180 î. d. Cr. (și alte câteva locuri timpurii, comparați *Anchor Bible Dictionary*, vol. 4, pp. 205ff). Cel mai strâns legată este de limba Moabită și limba folosită în Ugarit. Exemple ale ebraicii antice găsite înafara Bibliei sunt

1. Calendarul Gezer, 925 î. d. Cr. (o scriere a unui școlar)
2. Inscricția Siloamului, 705 î. d. Cr. (scrieri din tunel)
3. Ostraca samariteană, 770 î. d. Cr. (registre fiscale pe ceramică spartă)
4. Scrisorile Lachish, 587 î. d. Cr. (comunicații de război)
5. monede și sigilii ale macabeilor
6. unele texte din sulurile de la Marea Moartă
7. numeroase inscripții (comparați „Limbi [Ebraică],” ABD 4:203ff)

Asemenea tuturor limbilor semitice, ebraica e caracterizată de cuvinte alcătuite din trei consoane (rădăcină din trei consoane). Este o limbă inflexibilă. Rădăcina din trei consoane poartă înțelesul de bază al cuvântului, în timp ce prefixul, sufixul, sau completările interne arată funcția sintactică (vocalele ulterioare, comparați Sue Green, *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, pp. 46-49).

Vocabularul ebraic demonstrează o diferență între proză și poezie. Sensurile cuvântului sunt conectate etimologiilor populare (nu originilor lingvistice). Pronunțarea și ortografierea sunt foarte comune (*paronomasia*).

II. Aspecte ale predicăției

A. VERBELE

Ordinea normală așteptată în cuvinte este VERBUL, PRONUMELE, SUBIECTUL (cu modificatori), OBIECTUL (cu modificatori). VERBUL de bază nemarcat este *Qal*, forma PERFECT, MASCULIN, SINGULAR. Acesta este modul în care sunt aranjate lexicoanele ebraice și aramaice.

VERBELE sunt flexibile pentru a arăta

1. Numărul – singular, plural, dublu
2. Genul – masculin și feminin (fără neutru)
3. Modul – indicativ, conjunctiv, imperativ (raportarea acțiunii la realitate)
4. Timpul (aspect)
 - a. PERFECT, ce denotă îndeplinire, în sensul de început, continuare și de încheiere a unei acțiuni. Adesea această formă era utilizată pentru acțiunile din trecut, lucrul respectiv a avut loc. J. Wash Watts, în *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, spune
„Întregul descris de un timp perfect este de asemenea considerat ca sigur. Un timp imperfect s-ar putea să ofere imaginea unei stări ca fiind posibilă, dorită sau așteptată, dar perfectul vede starea ca actuală, reală, și sigură” (p. 36).
S. R. Driver, *A Treatise on the Use of the Tenses in Hebrew*, descrie astfel,
„Perfectul este folosit pentru a indica acțiunii îndeplinirea ce se situează într-adevăr în viitor, dar este considerată ca fiind dependentă de un o determinare a voinței inalterabilă de care poate fi vorbit că având loc: prin urmare o decizie, o promisiune, sau un decret, în special unul Divin, este adesea anunțat la timpul perfect” (p. 17, spre exemplu, perfectul profetic).
Robert B. Chisholm, Jr. *From Exegesis to Exposition*, definește forma verbală ca fiind un simplu fapt, indiferent dacă e o acțiune sau o stare (incluzând starea de a fi sau de spirit). Când e utilizat pentru acțiuni, adesea vede acțiunea ca fiind completă din perspectiva retorică a vorbitorului sau a naratorului (indiferent dacă este sau nu este completă, dacă este realitate sau de fapt nu asta e important). Timpul perfect poate referi la o acțiune/stare din trecut, prezent sau viitor. După cum s-a menționat mai sus, cadrul, ce influențează cum traduce cineva perfectul într-o limbă orientată prin timpi asemenea englezei, trebuie să fie determinată din context” (p. 86).
 - b. IMPERFECT, ce denotă o acțiune aflată în progres (incompletă, repetată, continuă sau posibilă), adesea mișcându-se spre țintă. Deseori această formă era folosită la acțiunile Prezente și Viitoare.
J. Wash Watts, în *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, spune
„TOATE TIMPURILE IMPERFECTE reprezintă stări incomplete. Ele nu sunt nici repetate sau în curs de dezvoltare sau posibilă. Cu alte cuvinte, sau parțial dezvoltate sau parțial asigurate. În toate cazurile, ele sunt parțiale într-un anumit sens, adică, incomplete” (p. 55).
Robert B. Chisholm, Jr. în *From Exegesis to Exposition*, spune
„Este dificil să reduci esența imperfectului doar pentru un concept, deoarece cuprinde atât aspectul cât și starea. Uneori imperfectul este folosit într-un mod indicativ și face o declarație obiectivă. În alte cazuri vede o acțiune mai mult subiectivă, ipotetic, posibilă, și așa mai departe” (p. 89).
 - c. Cuvântul adăugat *waw*, ce leagă VERBUL de acțiunea unui VERB anterior.
 - d. IMPERATIV, ce e bazat pe voința vorbitorului și pe acțiunea potențială de ascultător.
 - e. În Ebraica antică doar contextul general poate determina intenția autorului cu privire la orientarea timpului.

B. Cele șapte forme majore flexibile și înțelesul lor de bază. În realitate aceste forme lucrează în context împreună una cu cealaltă și nu trebuie să fie izolate.

1. *Qal (Kal)*, cea mai comună și de bază dintre toate formele. Denotă o acțiune simplă sau o stare de a fi. Nu există nici o cauzalitate sau o specificare implicată.
2. *Niphal*, a doua cea mai comună formă. Este de obicei PASIVĂ, dar această formă de asemenea funcționează ca reciprocă și reflexivă. De asemenea nu are implicată cauzalitatea sau specificarea.

3. *Piel*, această formă este activă și exprimă aducerea unei acțiuni la starea de a fi. Înțelesul de bază al lui *Qal* e dezvoltat sau extins în această stare de a fi.
4. *Pual*, aceasta este perechea PASIVĂ al lui *Piel*. Este adesea exprimată prin PARTICIPIU.
5. *Hithpael*, ce reprezintă tulpina reflexivă sau reciprocă. Exprimă acțiunea reiterată sau durativă a tulpinii lui *Piel*. Forma PASIVĂ rară este numită *Hothpael*.
6. *Hiphil*, forma activă a tulpinii cauzative în contrast cu *Piel*. Poate avea un aspect permisiv, dar de obicei se referă la cauza unui eveniment. Ernst Jenni, un german al gramaticii ebraice, credea că *Piel* denota ceva venind în starea de a fi, în timp ce *Hiphil* arăta cum s-a întâmplat.
7. *Hophal*, replica PASIVĂ a lui *Hiphil*. Aceste ultime două tulpini sunt cel mai puțin folosite dintre cele șapte tulpini.

Majoritatea din aceste informații provin din *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, de Bruce K. Walke și M. O Connor, pp. 343-452.

Tabelul activității și cauzalității. O cheie în înțelegerea sistemului ebraic al VERBULUI este de a-l vedea ca un tipar de relații dintre VOICI. Aceleași tulpini sunt în contrast cu alte tulpini (adică, *Qal* – *Niphal*; *Piel* – *Hiphil*)

Tabelul de jos încearcă să vizualizeze funcția de bază a tulpinilor VERBELOR cu privire la cauzalitate.

VOCE sau Subiect	Fără a doua acțiune	O acțiune secundară activă	O acțiune secundară pasivă
ACTIVĂ	<i>Qal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Piel</i>
PASIVUL DE MIJLOC	<i>Niphal</i>	<i>Hophal</i>	<i>Pual</i>
REFLEXIV/ RECIPROC	<i>Niphal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Hithpael</i>

Acest tabel este preluat din excelenta discuție despre sistemul VERBAL în lumina noii cercetări Akkadiene (comparați Bruce K. Walke, M. O Connor, *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, pp. 354-359.)

R. H. Kennett, *A Short Account of the Hebrew Tenses*, ne-a oferit un avertisment dorit.

„Am întâlnit în mod frecvent în învățare, că dificultatea cea mai mare a unui student cu privire la verbele ebraice constă în a înțelege înțelesul care l-au comunicat însuși minților evreilor; adică, există o tendință să atribuim fiecărui timp ebraic un anume număr din formele latine sau engleze ca echivalente prin care acel timp particular să poată fi tradus în mod comun. Rezultatul este un eșec în a percepe multe din aceste umbre ale înțelesului, ce oferă atâta viață și vigoare limbii Vechiului Testament.

Dificultatea în folosirea verbelor ebraice constă exclusiv în perspectivă, așadar absolut diferit de cea a noastră, din care evreii luau în considerare acțiunea; *timpul*, ce pentru noi este primul considerent, după cum arată însăși cuvântul `timp`, pentru ei este de o importanță secundară. Așadar, este esențial ca un student să înțeleagă clar, nu atât de mult formele latine sau englezești ce pot fi folosite în traducerea timpurilor ebraice, ci mai degrabă aspectul fiecărei acțiuni, așa cum este prezentată unei minți ebraice.

Numele de `timp` așa cum e aplicat verbelor ebraice este înșelător. Așa numitele `timpuri` ebraice nu exprimă *timpul* ci numai *starea* unei acțiuni. Într-adevăr dacă nu era confuzia ce s-a născut prin aplicarea termenului `stare` atât la substantive cât și la verbe, `starea` ar fi fost o mai bună denumire decât `timp` `Trebuie totdeauna să avem în minte că este imposibil să traduci un verb ebraic în engleză fără să introduci o limitare (de timp), ce este total absentă în ebraică. Evreii antici nu s-au gândit niciodată la o acțiune ca fiind la trecut, prezent sau viitor, ci simplu ca fiind *la perfect*, adică, completă, sau *imperfectă*, adică, în desfășurare. Când spune că un anumit timp ebraic corespunde unui Perfect, Mai Mult Ca Perfect sau Viitor în engleză, noi nu ne referim la faptul că evreii se gândeau la el ca la Perfect, Mai Mult Ca Perfect, sau Viitor, ci doar ca să poată fi tradus în Engleză. *Timpul* unei acțiuni evreii nu încercau să o exprime printr-o formă verbală” (prefață și p. 1).

Pentru o a doua avertizare bună, Sue Groom, în *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, ne amintește,

„Nu există nici o modalitate de a cunoaște dacă reconstituirea câmpurilor semantice ale erudiților moderni și a relației sensului într-o limbă antică moartă este doar reflecția intuiției lor, sau a limbii lor natale, sau dacă acele câmpuri existau în ebraica clasică” (p. 128).

C. STĂRI (Moduri)

1. S-a întâmplat, se întâmplă (INDICATIV), de obicei folosește timpul PERFECT sau PARTICIPIILE (toate PARTICIPIILE sunt la INDICATIV).
2. Se va întâmpla, s-ar putea să se întâmple (CONJUNCTIV)
 - a. Folosește un timp IMPERFECT vizibil
 - (1). VERBE CE INSPIRĂ INSISTENȚĂ (adaugă h), persoana I IMPERFECT formă ce în mod normal exprimă o dorință, o cerință, sau încurajare de sine (adică, acțiuni dorite de vorbitor)
 - (2). VERBE CE INSPIRĂ PORUNCI (schimbări interne), persoana a III-a IMPERFECT (poate fi persoana a II în propoziții negative) ce în mod normal exprimă o cerință, o permisiune, o observație sau un sfat
 - b. Folosește un timp PERFECT împreună cu *lu* sau *lule*
Aceste construcții sunt similare propozițiilor CONDIȚIONATE DE CLASA A DOUA din greaca Koine. O afirmație falsă (protasis) duce la o concluzie falsă (apodosis).
 - c. Folosește un timp IMPERFECT și *lu*
Contextul și *lu*, la fel și orientare viitoare, marchează această utilizare CONJUNCTIVĂ. Unele exemple din J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament* sunt Gen, 13:16; Deut. 1:12; I Împ. 13:8; Ps. 24:3; Is. 1:18; (comparați pp. 76-77).

D. *Waw* – Capabil de a fi schimbat/consecutiv/relativ. Această formă sintactică ebraică unică (Canaanită) de viitor a cauzat mari confuzii în decursul anilor. Este utilizată într-o varietate de moduri adesea bazate pe gen. Motivul pentru confuzie este că erudiții timpurii erau europeni și încercau să interpreteze în lumina propriei limbi materne. Când acest lucru s-a dovedit a fi dificil ei au pus vina pe ebraică fiind o presupusă limbă arhaică antică. Limbile europene sunt bazate pe VERBE LA TIMPI. Unele din variantele și implicațiile gramaticale erau specificate prin litera WAW fiind adăugate la tulpinile PERFECTE sau IMPERFECTE. Acest lucru a modificat modul în care acțiunile era privite.

1. În narațiunile istorice VERBELE sunt legate împreună într-un lanț cu un tipar standard.
2. Prefixul *waw* arăta o relație specifică cu VERBELE anterioare.
3. Contextul general este totdeauna cheia înțelegerii lanțului VERBELOR. VERBELE semitice nu pot fi analizate izolate.

J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, observă deosebirea ebraicii în utilizarea prefixului *waw* înaintea timpului PERFECT sau IMPERFECT (pp. 52-53). După cum ideea de bază a timpului PERFECT este trecutul, adăugarea prefixului *waw* adesea îl proiectează într-un aspect viitor. Acest lucru este de asemenea adevărat cu privire la IMPERFECT a cărui idee de bază este prezentul sau viitorul; adăugarea prefixului *waw* îl plasează în trecut. Această neobișnuită schimbare de timp explică adăugarea prefixului *waw*, nu ca o schimbare în înțelesul de bază al timpului. Prefixul *waw* la PERFECT funcționează bine în profeție, în timp ce *waw* IMPERFECT funcționează bine în narațiune (pp. 54, 68).

„Ca o distincție fundamentală dintre *waw* conjunctiv și *waw* consecutiv, următoarele interpretări ne sunt oferite:

1. *waw* la conjunctiv apare întotdeauna pentru a indica o paralelă.
2. *Waw* la consecutiv apare întotdeauna pentru a indica o succesiune. Este singura formă de *waw* folosită la imperfect consecutiv. Relația dintre imperfecti legată de aceasta poate fi o succesiune temporală, o consecință logică, o cauză logică sau un contrast logic. În toate cazurile există o succesiune” (p. 103).

E. INFINITIV – Există două feluri de INFINITIVE

1. INFINITIVELE ABSOLUTW, ce sunt „expresii puternice, independente, izbitoare utilizate pentru efect dramatic... ca subiect, adesea nu are nici un verb scris, verbul „a fi” fiind înțeles, desigur, dar cuvântul stă singur în mod dramatic” J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*” (p. 92).
2. INFINITIVULE CONSTRUCȚIEI, ce, „din punct de vedere gramatical sunt relaționate cu propozițiile prin prepoziție, pronumele posesiv și de relația construcției” (p. 91).
J. Weingreen, *A Practical Grammar for Classical Hebrew*, descrie starea constructivă ca fiind „Atunci când două (sau mai multe) cuvinte sunt atât de strâns unite ele constituie o singură idee, cuvântul dependent (sau cuvintele) se spune că este (sunt) într-o stare constructivă” (p. 44).

F. INTEROGATIVELE

1. Întotdeauna apar primele în propoziții.
2. Semnificație interpretativă
 - a. *ha* – nu așteaptă un răspuns
 - b. *halo* – autorul exprimă un răspuns „afirmativ”

NEGATIVE

1. Întotdeauna apar înaintea cuvintelor care le neagă.
2. Cea mai comună negare este *lo*.
3. Termenul *al* are o conotație contingentă și este folosită cu VERBELE CE INSPIRĂ ISISTENȚĂ și VERBELE CE INSPIRĂ PORUNCI.
4. Termenul *lebhilit*, însemnând „astfel încât...nu” este utilizat cu INFINITIVURI.
5. Termenul *en* e utilizat cu PARTICIPII.

G. PROPOZIȚII CONDIȚIONATE

1. Există patru tipuri de propoziții condiționate ce sunt paralele în greaca Koine.
 - a. ceva presupus că se întâmplă sau crezut ca îndeplinit (CLASA ÎNTÂI în greacă)
 - b. ceva contrar faptului a cărei împliniri este imposibilă (CLASA A DOUA)
 - c. ceva ce e posibil sau chiar probabil (CLASA A TREIA)
 - d. ceva ce e mai puțin probabil, prin urmare, împlinirea este dubioasă (CLASA A PATRA)
2. EVIDENȚIERI GRAMATICALE
 - a. Condiția presupus a fi adevărat sau condiția reală întotdeauna utilizează un INDICATIV PERFECT sau PARTICIPIU și adesea este introdus protasis prin
 - (1). *Im*
 - (2). *Ki* (sau *asher*)
 - (3). *hin* sau *hinneh*
 - b. Contrarul stării de fapt folosește totdeauna un aspect PERFECT de VERB sau un PARTICIPIU cu PARTICULA introductivă *lu* sau *lule*
 - c. Condiția mult mai probabil totdeauna folosește VERBUL IMPERATIV sau PARTICIPIILE în protasis, de obicei *im* sau *ki* sunt folosite ca introducere la PARTICULE
 - d. Condiția mai puțin probabil folosește CONJUNCTIVUL IMPERFECT în protasis și întotdeauna utilizează *im* ca introducere la PARTICULĂ.

ABREVIERI FOLOSIE ÎN COMENTARIU

AB	Anchor Bible Commentaries, ed. William Foxwell Albright and David Noel Freedman
ABD	<i>Anchor Bible Dictionary</i> (6 vols.), ed. David Noel Freedman
AKOT	<i>Analytical Key to the Old Testament</i> by John Joseph Owens
ANET	<i>Ancient Near Eastern Texts</i> , James B. Pritchard
BDB	<i>A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament</i> by F. Brown, S. R. Driver and C. A. Briggs
BHS	<i>Biblia Hebraica Stuttgartensia, GBS</i> , 1997
IDB	<i>The Interpreter's Dictionary of the Bible</i> (4 vols.), ed. George A. Buttrick
ISBE	<i>International Standard Bible Encyclopedia</i> (5 vols.), ed. James Orr
JB	Jerusalem Bible
JPSOA	<i>The Holy Scriptures According to the Masoretic Text: A New Translation</i> (The Jewish Publication Society of America)
KB	<i>The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament</i> by Ludwig Koehler and Walter Baumgartner
LAM	<i>The Holy Bible From Ancient Eastern Manuscripts</i> (the Peshitta) by George M. Lamsa
LXX	<i>Septuagint</i> (Greek-English) by Zondervan, 1970
MOF	<i>A New Translation of the Bible</i> by James Moffatt
MT	<i>Masoretic Hebrew Text</i>
NAB	New American Bible Text
NASB	<i>New American Standard Bible</i>
NEB	<i>New English Bible</i>
NET	<i>New English Translation</i> , Second Beta Edition
NRSV	<i>New Revised Standard Bible</i>
NIDOTTE	<i>New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis</i> (5 vols.), ed. Willem A. VanGemeren
NIV	<i>New International Version</i>
NJB	<i>New Jerusalem Bible</i>
OTPG	<i>Old Testament Parsing Guide</i> by Todd S. Beall, William A. Banks and Colin Smith
REB	<i>Revised English Bible</i>
RSV	<i>Revised Standard Version</i>
SEPT	<i>The Septuagint</i> (Greek-English) by Zondervan, 1970
TEV	<i>Today's English Version</i> from United Bible Societies
YLT	<i>Young's Literal Translation of the Holy Bible</i> by Robert Young

ZPBE *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia* (5 vols.), ed. Merrill C. Tenney

UN CUVÂNT DE LA AUTOR: CUM TE POATE AJUTA ACEST COMENTARIU?

Interpretarea biblică reprezintă un proces rațional și spiritual ce încearcă să înțeleagă o scriere antică inspirată în așa fel încât mesajul de la Dumnezeu să poată fi înțeles și aplicat zilelor noastre.

Procesul spiritual este crucial dar dificil de definit. Acesta presupune o abandonare și o deschidere față de Dumnezeu. Trebuie să existe o foame (1) după El, (2) să-L cunoști, și (3) să-L slujești. Acest proces presupune rugăciune, mărturisire și dorința ca stilul de schimbare a stilului de viață. Duhul este crucial în procesul de interpretare, dar de ce credincioșii sinceri și evlavioși înțeleg Biblia într-un mod diferit reprezintă un mister.

Procesul rațional este ușor de descris. Trebuie să fim consecvenți și cinstiți textului și să nu fim influențați de prejudecățile noastre personale, culturale sau denominaționale. Suntem cu toții condiționați din punct de vedere istoric. Nici unul din noi nu este un interpret obiectiv, neutru. Acest comentariu oferă un proces rațional atent ce conține trei principii de interpretare structurate pentru a ne ajuta să încercăm să depășim prejudecățile noastre.

Primul Principiu

Primul principiu este acela de a observa cadrul istoric în care a fost scrisă o carte biblică și ocaziile istorice particulare ale paternității ei (sau când a fost editată). Autorul original a avut un scop și un mesaj de comunicat. Textul nu poate însemna pentru noi ceva ce nu a însemnat niciodată pentru autorul original, antic și inspirat. Intenția sa – nu nevoile noastre istorice, emoționale, culturale, personale sau denominaționale – reprezintă cheia. Aplicația este un partener integrat în interpretare, dar interpretarea corespunzătoare trebuie întotdeauna să precedă aplicarea. Trebuie reiterat faptul că fiecare text biblic are unul și numai un singur înțeles. Acest înțeles reprezintă ceea ce a intenționat autorul original să comunice acestor zile prin conducerea Duhului Sfânt. Acest înțeles s-ar putea să aibă multe posibile aplicații la diferite culturi și situații. Aceste aplicații trebuie relaționate la adevărul central al autorului original. Pentru acest motiv, acest ghid de studii cu comentariu este proiectat să dovedească o scurtă introducere la fiecare carte a Bibliei.

Al doilea principiu

Al doilea principiu este acela de a identifica unitățile literare. Fiecare carte biblică reprezintă un document unitar. Interpreții nu au nici un drept să izoleze un aspect al adevărului excluzându-le pe celelalte. Așadar, trebuie să ne străduim să înțelegem scopul întregii cărți înainte de a interpreta unitățile literare în mod individual. Părțile individuale – capitole, paragrafe sau versete – nu pot însemna ceea ce nu înseamnă întreaga unitate. Interpretarea trebuie să înceapă de la o abordare deductivă a întregului spre o abordare inductivă a părților. Prin urmare, acest ghid de studii cu comentarii este proiectat să ajute studentul să analizeze structura fiecărei unități literare prin paragrafe. Diviziunile paragraf și capitol nu sunt inspirate, dar ele ne conduc să identificăm gândurile unității.

Interpretând la nivel de paragraf – nu frază, propoziție, sau cuvânt – reprezintă cheia în urmărirea înțelesului intenționat de autor. Fiecare cuvânt, frază, grup de cuvinte și propoziție din paragraf relaționează oarecum acestei teme unificatoare. Acestea limitează, extind, explică și/sau pun întrebări unității. O cheie autentică pentru o interpretare corespunzătoare este de a urmări gândul original al autorului pe temeul paragraf-cu-paragraf prin unitățile literare individuale ce alcătuiesc cartea biblică. Acest ghid de studii cu comentarii este conceput să ajute studentul să facă acest lucru comparând paragrafele traducerilor engleze moderne. Aceste traduceri au fost selectate deoarece ele atribuie diferite teorii ale traducerilor:

- A. Versiunea New King James (NKJV) este o traducere literală cuvânt cu cuvânt bazată pe tradiția manuscriselor grecești cunoscută ca fiind Textus Receptus. Divizarea paragrafelor ei sunt mai lungi față de celelalte traduceri. Aceste unități mai lungi ajută studentul să vadă temele unificate.
- B. Versiunea New Revised Standard (NRSV) reprezintă o traducere cuvânt cu cuvânt modificată. Ea formează un punct de mijloc între următoarele două versiuni moderne. Diviziunile de paragraf sunt destul de benefice în identificarea subiectelor.
- C. Versiunea Today's English (TEV) este o traducere dinamică echivalentă publicată de Societatea Biblică Unită. Ea încearcă să traducă Biblia într-un așa fel încât cititorii englezi moderni sau vorbitori să înțeleagă înțelesul textului original.
- D. Versiunea Jerusalem Bible (JB) este o traducere dinamică echivalentă bazată pe traducere franceză catolică. Este foarte util în compararea paragrafelor din perspectiva europeană.
- E. Textul printat este versiunea îmbunătățită New American Standard Bible (NASB) din 1995, ce reprezintă o traducere cuvânt cu cuvânt. Comentariile verset cu verset urmează această aliniere.

Al treilea principiu

Al treilea principiu este acela de a citi Biblia în diferite traduceri cu scopul de a înțelege înțelesul cel mai larg posibil (câmpul semantic) pe care s-ar putea să le aibă cuvintele sau afirmațiile biblice. Adesea o afirmație sau un cuvânt poate fi înțeles în câteva moduri. Aceste traduceri diferite aduc aceste opțiuni și ajută să identifici și să explici variațiile de manuscrise. Acestea nu afectează doctrinele, dar ne ajută să încercăm să aducem textul original scris de scriitorii antici inspirați.

Al patrulea principiu

Al patrulea principiu este acela de a observa genul literar. Autorii originali inspirați au ale să înregistreze mesajele lor în diferite forme (spre exemple, narațiune istorică, dramă istorică, poezie, profeție, evanghelii [parabole], scrisori, literatură apocaliptică). Aceste forme diferite au chei speciale de interpretare (vezi Gordon Fee și Doug Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, D. Brent Sandy și Ronald L. Giese, Jr., *Cracking Old Testament Codes*, sau Robert Stein, *Playing by the Rules*).

Acest comentariu oferă pentru studenți un mod rapid de a-și verifica interpretările. Nu este menit să fie decisiv, ci dimpotrivă informativ și provocator pentru gândire. Adesea, alte posibile interpretări ne ajută să nu fim așa de înguști, dogmatici și denominaționali. Interpreții trebuie să aibă un orizont mai larg al opțiunilor de interpretare pentru a recunoaște cât de ambigue pot fi textele antice. Este șocant cât de puțin acord există între credincioșii ce susțin Biblia ca sursă a lor pentru adevăr.

Aceste principii m-au ajutat să depășesc o mare parte din condiționarea mea istorică forțându-mă să lupt cu textul antic. Nădejdea mea este ca va fi de asemenea o binecuvântare și pentru tine.

Bob Utley
East Texas Baptist University
Iunie 27, 1996

GHID PENTRU O CITIRE DE CALITATE A BIBLIEI: O CĂUTARE PERSONALĂ A ADEVĂRULUI VERIFICABIL

Putem cunoaște adevărul? Unde se găsește el? Îl putem verifica logic? Există autoritate supremă? Există ceva absolute care ne poate călăuzi viețile și lumea? Are viața vreun scop? De ce suntem aici? Unde mergem? Aceste întrebări – întrebări la care se gândesc toți oamenii raționali – au urmărit intelectul uman de la începutul timpului (Eclesiastul 1:13-18; 3:9-11). Îmi amintesc căutarea personală în ceea ce privește un centru integrant pentru viața mea. Am devenit creștin la o vârstă tânără, bazat la început pe mărturiile altor membri importanți ai familiei mele. Maturizându-mă, au crescut în mine întrebări despre mine însumi și despre lumea mea. Doar clișeele culturale și religioase nu au dat sens experiențelor despre care citisem sau pe care le experimentasem. Era o perioadă de confuzie, căutare, dorință și adeseori o lipsă de speranță în fața lumii dure, insensibile, în care trăiam.

Mulți au pretins că au răspunsurile la aceste întrebări supreme, dar, în urma cercetării și a meditației am aflat că răspunsurile lor erau bazat pe (1) filosofii personale, (2) mituri antice, (3) experiențe personale sau (4) elaborări psihologice. Eu aveam nevoie de un anumit grad de demonstrare, niște dovezi, niște argumente pe care să îmi bazez viziunea asupra lumii, centrul integrant, motivul de a trăi.

Le-am găsit studiind Biblia. Am început să caut dovezi ale autenticității ei, pe care le-am găsit în (1) veridicitatea istorică a Bibliei, confirmată de arheologie, (2) acuratețea profețiilor Vechiului Testament, (3) unitatea mesajului Bibliei de-a lungul celor peste 1600 de ani în care a fost scrisă și în (4) mărturiile personale ale oamenilor ale căror vieți au fost schimbate continuu de contactul cu Biblia. Creștinismul, ca sistem unificat de credință și convingeri, poate răspunde întrebărilor complexe ale vieții umane. Acest lucru nu doar că a oferit un cadru rațional, dar aspectul existențial al credinței biblice mi-a adus bucurie și stabilitate emoțională.

Am crezut că am găsit centrul integrant pentru viața mea – Cristos, cum este perceput El în Scripturi. A fost o experiență amețitoare, o eliberare emoțională. În orice caz, încă îmi amintesc șocul și durerea simțite când am început să îmi dau seama câte interpretări diferite ale acestei cărți erau susținute, uneori chiar în cadrul acelorași biserici și concepții. Afirmarea inspirației și a verosimilității Bibliei nu era sfârșitul, ci doar începutul. Cum demonstrez sau cum resping interpretările numeroase și contradictorii ale multor pasaje dificile din Scripturi ale celor care îi susțineau autoritatea și veridicitatea?

Această sarcină a devenit scopul vieții mele și pelerinajul credinței mele. Știam că credința mea în Cristos (1) îmi adusese multă pace și bucurie. Inima mea tânjea după ceva absolut în mijlocul relativității culturii în care trăiam (post-modernismul); (2) dogmatismul sistemelor religioase contradictorii (religiile lumii) și (3) aroganța denominațională. Căutând abordări justificate ale interpretării literaturii antice, mi-am descoperit cu surprindere propriile prejudecăți istorice, culturale, denominaționale și existențiale. Citisem adesea Biblia doar pentru a-mi întări propriile puncte de vedere. Am folosit-o ca sursă teoretică pentru a-i ataca pe alții în timp ce îmi reafirmam nesiguranța și insuficiența. Ce dureroasă a fost pentru mine conștientizarea acestui lucru!

Deși nu pot fi vreodată complet obiectiv, pot deveni un cititor mai bun al Bibliei. Îmi pot limita bazele identificându-le și conștientizându-le prezența. Încă nu sunt liber de ele, dar mi-am înfruntat slăbiciunile proprii. Exegetul este adesea cel mai aprig dușman al citirii de calitate a Bibliei! Lasă-mă să enumăr câteva presupuneri pe care le aduc studiului meu, pentru ca tu, cititorul, să le poți examina împreună cu mine.

I. Presupuneri

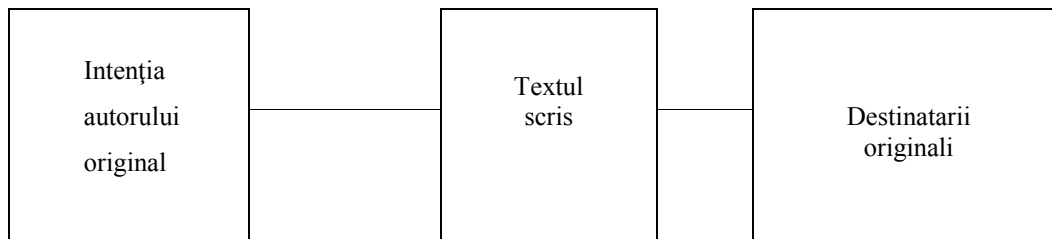
- A. Cred că Biblia este singura revelație inspirată a singurului Dumnezeu adevărat. Așadar, trebuie interpretată în lumina scopului autorului divin original (Duhul Sfânt), printr-un scriitor uman, într-un anumit context istoric.
- B. Cred că Biblia a fost scrisă pentru oamenii obișnuiți – pentru toți oamenii! Dumnezeu S-a adaptat pentru a ne vorbi clar într-un anumit context istoric și cultural. Dumnezeu nu ne ascunde adevărul – El vrea ca noi să înțelegem! Așadar, Biblia trebuie interpretată în lumina vremurilor ei, nu a vremurilor noastre. Ea nu ar trebui să însemne pentru noi ceea ce nu a însemnat niciodată pentru cei care au citit-o sau au auzit-o la început. Ea este logică pentru mintea umană medie și folosește forme și tehnici obișnuite de comunicare umană.
- C. Cred că Biblia are un mesaj și un scop unic. Nu se auto-contrazice, deși conține pasaje paradoxale și dificile. Așadar, cel mai bun exeget al Bibliei este însăși Biblia.
- D. Cred că fiecare pasaj (în afară de profeții) are un înțeles și numai unul, bazat pe intenția autorului original inspirat. Deși nu putem fi niciodată absolut siguri că cunoaștem intenția autorului original, mulți indicatori arată în direcția ei:
 - 1. genul (genul literar) ales pentru exprimarea mesajului
 - 2. contextul istoric și/sau ocazia care a provocat scrierea
 - 3. contextul literar al întregii cărți, precum și fiecare capitol literar
 - 4. modelul (aspectul) literal al fiecărui capitol și raportarea lui la mesajul integral
 - 5. caracteristicile gramaticale specifice folosite pentru a transmite mesajul
 - 6. pasaje paralele

Studiul fiecăruia dintre aceste domenii devine obiectul studiului nostru pe pasaje. Înainte de a-mi explica metodologia proprie a citirii de calitate a Bibliei, lasă-mă să schițez câteva dintre metodele inadecvate folosite astăzi care au provocat atât de multe interpretări și care, în consecință, ar trebui evitate:

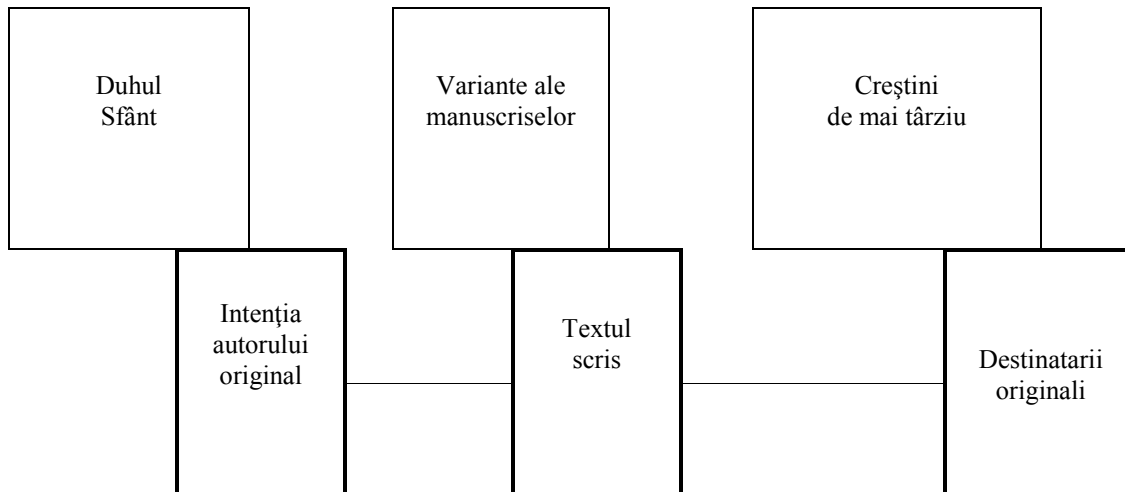
II. Metode neadecvate

- A. Ignorarea contextului literar al cărților Bibliei și folosirea fiecărei fraze, propoziții, sau chiar a cuvintelor individuale ca declarații adevărate, care nu au legătură cu intenția autorului sau cu un context mai larg. Aceasta este numită adesea „exploatarea dovezii”.
- B. Ignorarea contextului istoric al cărților prin înlocuirea lui cu un context istoric presupus care nu are sau are puține dovezi în textul în sine.
- C. Ignorarea contextului istoric al cărților și citirea lor ca pe ziarul local de dimineață, scris în primul rând pentru creștinii moderni.
- D. Ignorarea contextului istoric al cărților, atribuindu-le un sens alegoric constând într-un mesaj filosofic/teologic care nu are nicio legătură cu primii auditori și cu intenția autorului original.
- E. Ignorarea mesajului original prin înlocuirea lui cu teologia unei persoane, cu doctrina preferată sau cu o problemă contemporană care nu are nicio legătură cu scopul autorului original și cu mesajul prezentat. Acest fenomen urmează adesea citirea inițială a Bibliei ca modalitate de întemeiere a autorității vorbitorului. Este numit adesea interpretarea „reacția cititorului” („ce înseamnă textul pentru mine”).

Ce puțin trei componente înrudite pot fi identificate în întregul proces de comunicare umană:

În trecut, pe aceste trei componente s-au bazat diferite tehnici de citire. Dar pentru a susține cu adevărat inspirația unică a Bibliei, este mai adecvată o figură modificată.

În realitate, toate cele trei componente trebuie incluse în procesul de exegeză. Pentru verificare, interpretarea mea se bazează pe primele două componente: autorul original și textul. Probabil reacționez la abuzurile pe care le-am observat: (1) alegorizarea sau spiritualizarea textelor și (2) „reacția cititorului,” interpretarea „ce cred eu că înseamnă.” Abuzul poate apărea la fiecare stadiu. Trebuie să ne verificăm mereu motivele, înclinațiile, tehnicile și aplicațiile. Dar cum le verificăm dacă exegeza nu are granițe, limite sau criterii? În aceste condiții, intenția autorului și structura textului îmi dă niște criterii pentru limitarea domeniului exegezei justificate posibile.

În lumina acestor tehnici de citire inadecvată, care sunt niște posibile abordări ale citirii și exegezei de calitate a Bibliei care să ne ofere un grad de control și consecvență?

III. Posibile abordări ale citirii de calitate a Bibliei

Acum nu analizez tehnicile unice de exegeză a anumitor genuri, ci principiile generale de hermeneutică valabile pentru toate tipurile de texte biblice. O carte bună despre abordarea specifică genurilor e Cum să citim Biblia la maxim, de Gordon Fee și Douglas Stuart, publicată de Zondervan.

Metodologia mea se concentrează inițial asupra cititorului care îl lasă pe Duhul Sfânt să lumineze Biblia prin patru cicluri de citire personală. Asta face ca Duhul Sfânt, textul și cititorul să fie esențiali, nu secundari. De asemenea, acest lucru protejează cititorul de influența nejustificată a exegeților. Am auzit spunându-se că „Biblia aruncă multă lumină asupra exegezelor.” Acesta nu se vrea a fi un comentariu care să subestimeze valoarea mijloacelor ajutoare de studiu, ci mai degrabă o pledoarie pentru folosirea lor la timpul potrivit.

Trebuie să ne putem susține exegezele cu textul. Cinci domenii ne oferă cel puțin o verificare limitată:

1. contextul istoric al autorului original
 - a. contextul literar al autorului original
2. structurile gramaticale (sintaxa) alese de autorul original

- a. folosirea contemporană a acțiunilor alese de autorul original
 - b. genul
3. înțelegerea noastră în ceea ce privește pasaje paralele relevante
- a. înțelegerea noastră în ceea ce privește relațiile între doctrine (paradox)

Trebuie să putem da motivele și logica din spatele exegezei noastre. Biblia este singura noastră sursă de credință și aplicare. Din păcate, adesea, creștinii nu sunt de acord cu ceea ce învață sau afirmă ea. Este o auto-înfrângere să pretindem inspirația Bibliei, apoi creștinii să nu poată fi de acord cu ceea ce învață și cu ceea ce cere ea!

Cele patru cicluri de citire sunt create pentru a ne oferi următoarele modalități de interpretare:

A. Primul ciclu de citire

1. Citește cartea într-o singură traducere. Citește-o din nou într-o traducere diferită, de preferință dintr-o altă metodă de traducere
 - a. cuvânt cu cuvânt (NKJV, NASB, NRSV)
 - b. echivalentul dinamic (TEV, JB)
 - c. parafrizarea (Biblia pentru viață, Biblia bogată)
2. Caută scopul central al întregii scrieri. Identifică-i tema.
3. Izolează, (dacă e posibil), un ansamblu literar, un capitol, un paragraf sau o propoziție care exprimă clar acest scop sau această temă centrală
4. Identifică genul literar predominant:
 - a. Vechiul Testament
 - (1) povestire ebraică
 - (2) poezie ebraică (proverb, psalm)
 - (3) profeție ebraică (proză, poezie)
 - (4) coduri de Lege
 - b. Noul Testament
 - (1) povestiri (Evangheliile, Faptele Apostolilor)
 - (2) pilde (Evangheliile)
 - (3) scrisori/epistole
 - (4) literatură apocaliptică

B. Al doilea ciclu de citire

1. Citește din nou întreaga carte, încercând să identifici teme sau subiecte majore
2. subliniază temele majore și spune-le pe scurt conținutul, într-o propoziție simplă
3. verifică-ți afirmația rezultată și liniile generale cu mijloace ajutătoare de studiu

C. Al treilea ciclu de citire

1. Citește din nou întreaga carte, încercând să identifici contextul istoric și ocazia specifică a scrierii chiar din Biblie
2. enumeră chestiunile istorice menționate în cartea din Biblie
 - a. autorul
 - b. data
 - c. destinatarii
 - d. motivul anume al scrierii
 - e. aspecte ale contextului cultural care au legătură cu scopul scrierii

- f. referințe la oameni și evenimente istorice
 - 3. Extinde-ți schița la nivelul paragrafului pentru acea parte a cărții biblice pe care o interpretezi. Identifică și subliniază mereu ansamblul literar. Asta poate însemna câteva capitole sau paragrafe. Acest lucru îți dă posibilitatea de a urma logica autorului original și modelul textului.
 - 4. Verifică-ți contextul istoric folosind mijloace ajutătoare de studiu
- D. Al patrulea ciclu de citire
- 1. citește din nou capitolul literar specific în câteva traduceri
 - a. cuvânt cu cuvânt (NKJV, NASB, NRSV)
 - b. echivalentul dinamic (TEV, JB)
 - c. parafrazarea (Biblia pentru viață, Biblia bogată)
 - 2. Caută structuri literare sau gramaticale
 - 1. expresii repetate, Efeseni 1:6,12,13
 - 2. structuri gramaticale repetate, Romani 8:31
 - 3. concepții diferite
 - 3. Enumeră următoarele elemente:
 - a. termeni semnificativi
 - b. termeni neobișnuiți
 - c. structuri gramaticale importante
 - d. anumite cuvinte, propoziții și fraze dificile
 - 4. Caută pasaje paralele relevante
 - a. caută cel mai clar pasaj cu învățătură pe subiectul tău folosind:
 - (1) cărți de „teologie sistematică”
 - (2) Biblii cu referințe
 - (3) concordanțe
 - b. Caută un posibil paradox pe subiectul tău. Multe adevăruri biblice sunt prezentate în perechi dialectale. Multe conflicte denominaționale au apărut din interpretarea pe jumătate a unei tensiuni Biblice. Toată Biblia este inspirată și trebuie să îi căutăm mesajul complet pentru a oferi exegezei noastre un echilibru scriptural.
 - c. Caută paralele în cadrul aceleiași cărți, al aceluiași autor sau al aceluiași gen; Biblia este cel mai bun exeget al ei însăși deoarece are un singur autor, Duhul Sfânt.
 - 5. Folosește mijloace ajutătoare de studiu pentru a-ți verifica observațiile în privința contextului și a împrejurărilor istorice.
 - a. Biblii de studiu
 - b. Enciclopedii biblice, manuale și dicționare
 - c. Introduceri ale Bibliei
 - d. comentarii biblice (în acest moment al studiului tău lasă comunitatea de credincioși, trecuți și prezenți, să te ajute și să te corecteze în studiul tău.)

IV. Aplicarea exegezei biblice

Acum ne întorcem la aplicare. Ți-ai făcut timp să înțelegi textul în contextul lui original; acum trebuie să îl aplici vieții și culturii tale. Definiția mea pentru autoritatea biblică este următoarea: „înțelegerea a ceea ce spunea autorul biblic original pentru zilele sale și aplicarea acelu adevăr zilelor noastre.”

Aplicarea trebuie să urmeze interpretarea intenției autorului original în ceea ce privește timpul și logica. Nu putem aplica un pasaj biblic zilelor noastre până nu știm ce spunea pentru zilele lui! Un pasaj biblic nu ar trebui să însemne ce nu a însemnat niciodată!

Schița ta detaliată, la nivelul paragrafului (citește ciclul numărul 3), te va călăuzi. Aplicarea ar trebui făcută la nivelul paragrafului, nu al cuvântului. Cuvintele, propozițiile și frazele au înțeles doar în context. Singura persoană inspirată implicată în procesul de exegeză este autorul original. Noi urmăm doar călăuzirea lui iluminată de Duhul Sfânt. Dar iluminarea nu înseamnă inspirație. Pentru a spune „așa vorbește Domnul” trebuie să fim plini de intenția autorului original. Aplicarea trebuie să aibă legătură în mod specific cu intenția generală a întregii scrieri, cu ansamblul literar specific și cu nivelul paragrafului, prin dezvoltare.

Nu lăsa chestiunile contemporane să interpreteze Biblia; lasă Biblia să vorbească! Acest lucru ne poate cere să deducem principii din text. Asta este valabil dacă textul susține un principiu. Din păcate, de multe ori principiile noastre sunt doar atât – principiile „noastre”, nu ale textului.

Este important să nu uităm că în aplicarea Bibliei, (cu excepția profețiilor), un anumit text biblic are un singur înțeles. Acel înțeles are legătură cu intenția autorului original și cu felul în care a exprimat o criză sau o nevoie în vremurile lui. Din acest înțeles unic pot fi derivate multe aplicații posibile. Aplicația va fi bazată pe nevoile destinatarilor, dar trebuie să aibă legătură cu înțelesul autorului original.

V. Aspectul spiritual al exezei

Până aici am discutat procesul logic și textual implicat în exegeză și aplicare. Acum lasă-mă să-ți prezint pe scurt aspectele spirituale ale exezei. Pe mine m-a ajutat următoarea listă:

- A. Roagă-te pentru ajutorul Duhului Sfânt (conform I Corinteni 1:26-2:16)
- B. Roagă-te pentru iertarea ta și pentru curățare de păcatele știute (conform I Ioan 1:9)
- C. Roagă-te pentru o dorință mai aprinsă de a-l cunoaște pe Dumnezeu (conform Psalmilor 19:7-14; 42:1 și următoarele.; 119:1 și următoarele)
- D. Aplică imediat vieții tale o nouă pătrundere
- E. Rămâi smerit și ascultător

Este foarte greu să păstrăm echilibrul între procesul logic și călăuzirea spirituală a Duhului Sfânt. Pe mine m-au ajutat următoarele versete să le echilibrez pe cele două:

- A. *Răsucirea Scripturii*, de James W. Sire, pp. 17-18

„Iluminarea vine în mințile oamenilor lui Dumnezeu – nu doar în cele ale elitelor spirituale. În creștinismul biblic nu există clasa guru, clasa celor iluminați, nici oameni prin care trebuie să vină toată interpretarea adecvată. Și astfel, în timp ce Duhul Sfânt dă daruri speciale de înțelepciune, cunoaștere și discernământ spiritual, nu îi numește pe acești creștini să fie singurii exegeți competenți ai Cuvântului Său. Depinde de fiecare dintre oamenii Lui să învețe, să judece și să discearnă în legătură cu Biblia, care este autoritatea chiar și peste cei cărora Dumnezeu le-a dat abilități speciale. Pe scurt, presupunerea pe care o fac în întreaga carte este aceea că Biblia este revelația adevărată a lui Dumnezeu în fața întregii omeniri, că ea este autoritatea supremă peste toate chestiunile despre care vorbește, că nu e un mister total, ci poate fi înțeleasă în mod adecvat de oamenii obișnuiți din fiecare cultură.”

- B. *Interpretarea Biblică protestantă*, găsită în Bernard Ramm, despre Kierkegaard, p. 75

După Kierkegaard, studiul gramatical, lexical și istoric al bibliei era necesar, dar preliminar adevăratei citiri a Bibliei. „Pentru a citi Biblia ca *Cuvântul lui Dumnezeu*, o persoană trebuie să o citească cu inima la gură, pe vârful degetelor, cu așteptări aprinse, în conversație cu Dumnezeu. A o citi indiferent, nepăsător, academic sau profesional nu

înseamnă a citi Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă cineva o citește ca și cum ar citi o scrisoare de dragoste, atunci o citește ca pe Cuvântul lui Dumnezeu.”

C. *Relevanța Bibliei*, de H. H. Rowley, p. 19

„Nu doar înțelegerea intelectuală a Bibliei, cu toate că e completă, îi poate stăpâni comorile. Nu desconsidera o asemenea înțelegere, deoarece ea este esențială pentru o înțelegere deplină. Dar trebuie să ducă la o înțelegere spirituală a comorilor spirituale ale acestei Cărți, dacă este să fie deplină. Iar pentru acea înțelegere spirituală uneori este nevoie de mai mult decât agerime intelectuală. Lucrurile spirituale sunt înțelese spiritual, iar cel care studiază Biblia are nevoie de o atitudine de receptivitate spirituală, o dorință de a-L găsi pe Dumnezeu și de a se preda Lui, dacă e să treacă dincolo de studiul său științific, în moștenirea mai bogată a acestei Cărți, cea mai grozavă dintre toate.”

VI. Metoda acestui comentariu

Ghidul de studiu al exegetului e menit să îți susțină procedurile exegetice în următoarele moduri:

- A. Fiecare carte este inițiată de o scurtă schiță exegetică. După ce ai aplicat „ciclul de citire numărul 3”, verifică aceste informații.
- B. Delimitările contextuale se găsesc la începutul fiecărui capitol. Asta te va ajuta să vezi felul în care este structurat fiecare capitol literar.
- C. La începutul fiecărui capitol sau al fiecărui ansamblu literar important, sunt date diviziunile paragrafului și titlurile lor descriptive din câteva traduceri moderne:
 1. varianta Societății Biblice Grecești Unite, ediția a patra revizuită (UBS4)
 2. Noua Biblie americană standard, revizuită în 1995 (NASB)
 3. Noua versiune King James (NKJV)
 4. Noua versiune standard revizuită (NRSV)
 5. Versiunea Englezească Actuală (TEV)
 6. Biblia Ierusalim (JB)

Diviziunea paragrafelor nu este inspirată. Ele trebuie să fie stabilite din context. Comparând câteva traduceri moderne din câteva concepții de traducere și din câteva perspective teologice, putem analiza structura intenționată de mintea autorului original. Fiecare paragraf conține un adevăr important. El a fost numit „tema frazei” sau „ideea centrală a textului.” Acest gând uniformizant este cheia spre exegeza corectă din punct de vedere istoric și gramatical. Nimeni nu ar trebui să facă exegeză, să predice sau să dea învățătură vreodată pe mai puțin de un paragraf! De asemenea, nu uita că fiecare paragraf are legătură cu paragrafele dimprejurul lui. De aceea este atât de importantă o schiță la nivel de paragraf a întregii cărți. Trebuie să putem urma curgerea logică a subiectului adresat de autorul original inspirat.

- D. Notițele lui Bob urmăresc o abordare verset cu verset a exegezei. Aceasta ne forțează să urmărim gândurile autorului original. Notițele ne dau informații din câteva domenii:
 1. contextul literar
 2. delimitările istorice și culturale
 3. informații gramaticale
 4. studiul cuvintelor
 5. pasaje paralele relevante
- E. În anumite momente ale exegezei, textul tipărit al Noii versiuni americane standard (revizuită în 1995) va fi completat cu traduceri ale altor câteva versiuni moderne:
 - A. Noua versiune King James (NKJV), care urmează manuscrisul literal al „Textus Receptus.”

- B. Noua versiune standard revizuită (NRSV), care este o ediție revizuită cuvânt cu cuvânt de Consiliul Național al Bisericilor a Versiunii Standard Revizuite.
- C. Versiunea Englezească Actuală (TEV), o traducere echivalentă dinamică a Societății Biblice Americane.
- D. Biblia Ierusalim (JB), o traducere englezească bazată pe o traducere dinamică echivalentă a catolicilor francezi
- F. Pentru cei care nu știu să citească în limba greacă, compararea versiunilor englezești poate ajuta la identificarea problemelor în text.
 - 1. variații ale manuscrisului
 - 2. sensuri diferite ale cuvintelor
 - 3. texte și structuri dificile din punct de vedere gramatical
 - 4. texte ambigue

Deși traducerea englezești nu pot rezolva aceste probleme, le etichetează ca subiecte de studiu mai profund și mai amănunțit.

- I. În încheierea fiecărui capitol sunt date subiecte relevante de discuție care încearcă să conducă la probleme majore de exegeză ale capitolului respectiv.

INTRODUCERE LA DEUTERONOM

I IMPORTANȚĂ

- A. Reprezintă una din cele patru cărți Vechi Testamentare citate cel mai adesea în Noul Testament (adică, Geneza, Deuteronom, Psalmi, Isaia). Cartea Deuteronom este citată de 83 de ori.
- B. Un citat din Serile de Comentarii Tyndale pe Vechiul Testament, „Deuteronom,” de J. A.Thompson: „Deuteronom este una dintre cele mai mărețe cărți ale Vechiului Testament. Influența ei asupra religiei indigene și personale a tuturor epocilor nu a fost depășită de nici o altă carte din Biblie” (p. 11).
- C. Probabil că aceasta a fost una din cărțile preferate ale lui Isus din Vechiul Testament:
1. A citat în repetate rânduri din ea în timpul ispitirii de către Satan în pustie
 - a. Mat. 4:4; Luca 4:4 - Deut. 8:3
 - b. Mat. 4:7; Luca 4:12 - Deut. 6:26
 - c. Mat. 4:10; Luca 4:8 - Deut. 6:13
 2. Este posibil să fie schița din spatele Predicii de pe Munte (comparați Matei 5-7).
 3. Isus a citat Deut. 6:5 ca fiind cea mai mare dintre porunci (comparați Mat. 22:34-40; Mar. 12:28-34; Luca 10:25-28).
 4. Isus a citat această secțiune din Vechiul Testmant (Geneza-Deuteronom) adesea deoarece evreii zilelor Sale o considerau cea mai autoritară secțiune din canon.
- D. Aceasta este un exemplu major din Scriptură a reiterării revelației precedente a lui Dumnezeu pentru o nouă situație. Un exemplu al acestui lucru ar fi uşoara diferență dintre Cele Zece Porunci din Exod 20:11 contra Deut. 5:15. Exod 20 a fost dată pe Muntele Sinai și se leagă de Perioada de Rătăcire în Pustiu în timp ce Deuteronom 5 a fost dată pe Câmpia Moab pregătind poporul pentru așezarea vieții în Canaan.
- E. Deuteronom reprezintă o serie de mesaje oferite lui Moise pe Câmpia Moab (Iordania de est). Cele trei predici încep cu denumirea locului fizic al predicilor. Toate s-ar putea referi la același loc.
1. „dincolo de Iordan în pustie, în Araba opusul lui Suf, între Paran și Tofel și Laban și Hazeroth și Dizabah,” 1:1
 2. „dincolo de Iordan în țara lui Moab,” 1:5
 3. „dincolo de Iordan, în vale opus de Beth-Peor,, în țara regelui Sihon,” 4:46
 4. „în țara lui Moab,” 29:1
- F. Deuteronom este de asemenea centrul de dialog din zilele noastre printre erudiții Vechiului Testament cu privire la formarea ei literară. Erudiția modernă e împărțită pe teoriile ei cu privire la compoziția atât a Deuteronomului cât și a restului de Pentateuh.

II NUMELE CĂRȚII

- A. În ebraică titlurile cărților *Tanakh* (Pentateuh) sunt unul dintre primele lor zece cuvinte, de obicei primul lor cuvânt:
1. Geneza, „La început”
 2. Exod, „Și acestea sunt numele”

3. Levitic, „Iar El a chemat”
 4. Numeri, „În deșert”
 5. Deuteronom, „Iar acestea sunt cuvintele”
- B. În Talmud Deuteronom este numit „repetiția legii” (*Mishnan Hattorah* din Gen. 17:18).
- C. În traducerea grecească a Vechiului Testament numită Septuaginta (LXX), scrisă prin 250 î. d. Cr., Deuteronom este numită „a doua lege” datorită greșelii de traducere a versetului 17:18 (adică, „fă o copie a acestei legi”).
- D. Noi obținem numele englezesc din Vulgata latină a lui Ieronim care e „a doua lege” (Deuteronomium).
- E. Este o carte de instrucțiuni la cum să ți legământul lui Dumnezeu.
1. „această carte a legii,” 28:61
 2. „această lege,” 1:5; 4:8; 17:18,19; 27:3,8,26
 3. alte afirmații descriptive, 4:1,45; 6:17,20; 12:1

III CANONIZAREA – Aceasta este cartea de încheiere a Torei ce formează prima din cele trei diviziuni ale canonului ebraic

- A. Tora sau Legea – Geneza-Deuteronom
- B. Profetii:
1. Profetii Timpurii – Iosua-Împărați (cu excepția lui Rut)
 2. Profetii Târzii – Isaia-Maleahi (cu excepția lui Daniel și Plângerile lui Ieremia)
- C. Scrierile:
1. Megilloth (5 suluri):
 - a. Cântarea cântărilor
 - b. Ecclesiastul
 - c. Ruth
 - d. Plângerile lui Ieremia
 - e. Estera
 2. Daniel
 3. Literatura de înțelepciune
 - a. Iov
 - b. Psalmi
 - c. Proverbe
 4. I și II Cronici

IV GENUL LITERAR

- A. Deuteronom este o mixtură din câteva genuri
1. Narațiune istorică
 - a. Capitolele 1-4
 - b. Capitolul 34
 2. Îndemnuri – capitolele 6-11
 3. Linii directe, capitolele 12-28

4. Psalmi/immuri/cântări – capitolul 32
 5. Binecuvântări – capitolul 33
- B. Deuteronom se descrie ca fiind o carte de linii directe de la YAHWE pentru viață (Torah) în 29:21; 30:10; 31:26. Este o carte de învățături despre credință și viață ce trebuie transmise în viitor
- C. Liderul special al lui Dumnezeu este înlocuit de revelația scrisă a lui Dumnezeu. Liderii umani vor rămâne, dar revelația scrisă este accentuată ca autoritate.

V PATERNITATEA

A. Tradiția iudaică

1. Tradiția antică este unanimă că autorul a fost Moise
2. Aceste lucruri sunt menționate:
 - a. Talmud – *Baba Bathra* 14b
 - b. *Mishnah*
 - c. Eclesiasticul lui Ben Sirach 24:23 (scris circa 185 î. d. Cr.)
 - d. Philo din Alexandria
 - e. Flavius Josephus
3. Însăși Scriptura:
 - a. Judecători 3:4 și Iosua 8:31
 - b. „Moise a vorbit”:
 - (1) Deuteronom 1:1,3
 - (2) Deuteronom 5:1
 - (3) Deuteronom 27:1
 - (4) Deuteronom 29:2
 - (5) Deuteronom 31:1, 30
 - (6) Deuteronom 32:44
 - (7) Deuteronom 33:1
 - c. „YAHWE a vorbit lui Moise”:
 - (1) Deuteronom 5:4-5, 22
 - (2) Deuteronom 6:1
 - (3) Deuteronom 10:1
 - d. „Moise a scris”:
 - (1) Deuteronom 31:9, 22,24
 - (2) Exod 17:14
 - (3) Exod 24:4,12
 - (4) Exod 34:27-28
 - (5) Numeri 33:2
 - e. Isus citează din sau face aluzie la Deuteronom și afirmă „Moise a zis”/”Moise a scris”:
 - (1) Mat. 19:7-9; Mar. 10:4-5 – Deut. 24:1-4
 - (2) Mar. 7:10 – Deut. 5:16

(3) Luca 16:31; 24:27, 44; Ioan 5:46-47; 7:19,23

f. Pavel îl susține pe Moise ca autor:

(1) Rom. 10:19 – Deut. 32:21

(2) I Cor. 9:9 – Deut. 25:4

(3) Gal. 3:10 – Deut. 27:26

(4) Fapte 26:22; 28:23

g. Petru îl susține pe Moise ca autor în predica de la Cincizecime– Fapte 3:22

h. Autorul epistolei către evrei îl susține pe Moise ca autor – Ev. 10:28; Deut 17:2-6

B. Erudiția modernă

1. Mulți din teologii din secolul 18 și 19, urmând teoria lui Garf-Wellhausen a autorilor multipli (JEDP), au afirmat că Deuteronom a fost scrisă de un preot/profet din timpul domniei lui Iosia în Iuda pentru a susține reforma sa spirituală. Acest lucru înseamnă că Deuteronom a fost scrisă în numele lui Moise în anul 621 î. d. Cr.

2. Ei își bazează această afirmație pe:

a. II Împ. 22:8; II Cron. 34:14-15, „Am găsit cartea legii în casa Domnului”

b. Capitolul 12 discută o singură dată pentru Cortul Întâlnirii și despre Templu

c. Capitolul 17 discută despre un rege târziu

d. Adevărul că a scrie o carte în numele unei persoane faimoase din trecut nu era comun în Orientul Apropiat antic și în cercul iudaic.

e. Asemănările de stil, vocabular și de gramatică dintre Deuteronom și Iosua, Împărați și Ieremia

f. Deuteronom înregistrează moartea lui Moise (capitolul 34)

g. Evident adăugirile editoriale târzii din Pentateuh:

(1) Deut. 3:14

(2) Deut. 34:6

h. Varietatea inexplicabilă a utilizării numelor Divine: El, El Shaddai, Elohim, YAHWE, în contexte și perioade istorice aparent unitare.

C. Există în mod evident unele adăugiri editoriale. Scribii evrei au fost antrenați în Egipt unde în mod regulat îmbunătățeau textele antice. Scribii din Mesopotamia erau reticenți în a adăuga materiale.

Unele exemple din Deuteronom sunt:

1. 27:3,8

2. 28:58

3. 29:21,29

4. 30:10,19

5. 31:24

VI DATA

A. Dacă este scrisă de Moise atunci există totuși două posibilități legate de timpul și durata Exodului din Egipt:

1. Dacă I Împ. 6:1 trebuie luat ad-litteram atunci circa 1445 î. d. Cr. (a 18 dinastie a lui Thutmose al III și Amenhotep al II):

- a. LXX are 440 de ani în loc de 480 de ani
- b. Acest număr s-ar putea să reflecte generații nu ani (simbolic)
- 2. Dovezile arheologice din 1290 î. d. Cr. pentru Exod (a 19 dinastie egipteană):
 - a. Seti I (1390-1290) a mutat capitala Egiptului de la Thebes în regiunea deltei – Zoan/Tanis.
 - b. Ramses II (1290-1224):
 - (1) Numele său apare într-o clădire construită de evrei sclavi (comparați Gen. 47:11; Exod 1:11)
 - (2) A avut 47 de fiice
 - (3) Nu a fost urmat de fiul său cel mare
 - c. Toate zidurile majore ale orașului din Palestina distruse și rapid construite în 1250 î. d. Cr.

B. Teoria erudiției moderne a mai multor autori:

- 1. J (YAHWE) 950 î. d. Cr.
- 2. E (Elohim) 850 î. d. Cr.
- 3. JE (combinații) 750 î. d. Cr.
- 4. D (Deuteronom) 621 î. d. Cr.
- 5. P (Preoți) 400 î. d. Cr.

VII SURSE PENTRU COROBORAREA CADRULUI ISTORIC

- A. Tratatul hitit al celui de-al doilea mileniu î. d. Cr. ne oferă o paralelă antică, istorică contemporană a structurii cărții Deuteronom (la fel și pentru Exod-Levitic și Iosua 24). Acest tipar de tratate s-a schimbat prin primul mileniu î. d. Cr. Acest lucru ne oferă dovezi ale istoricității cărții Deuteronom. Pentru a citi mai multe din acest domeniu, vezi *Law and Covenants in Israel and the Ancient Near East* de G. E. Mendenhall și *Treaty of the Great King* de M. G. Kline.
- B. Tiparul hitit și paralele sale cu privire la Deuteronom:
 - 1. Preambul (Deut. 1:1-5, introducerea vorbitorului, YAHWE)
 - 2. Revizuirea faptelor trecute ale regelui (Deut. 1:6-4:49, Faptele din trecut ale lui Dumnezeu pentru Israel)
 - 3. Condițiile tratatului (Deut. 5-26):
 - a. Generale (Deut. 5-11)
 - b. Specifice (Deut. 12-26)
 - 4. Rezultate ale tratatului (Deut. 27-29):
 - a. Beneficii (Deut. 28)
 - b. Consecințe (Deut. 27)
 - 5. Martori ai Divinității (Deut. 30:19; 31:19; de asemenea 31, funcția cântării lui Moise ca martor):
 - a. O copie a tratatului plasat în templul divinității
 - b. O copie a tratatului păstrat în templul vasalului pentru a fi citită anual
 - c. Unicitatea tratatelor hitite din tratatele târzii Asiriene și Siriene unde:
 - (1) Revizuirea istorică a faptelor din trecut ale regelui
 - (2) Secțiunea de blesteme era mai puțin pronunțată
- C. Tiparul tratatului hitit a fost ușor schimbat (un element căzut) în primul mileniu î. d. Cr. Forma cărții Deuteronom se potrivește cel mai bine perioadei lui Moise și lui Iosua!

- D. Pentru o bună discuție despre aceste tratate hitite vezi *Ancient Orient and Old Testament*, de K. A. Kitchen, pp. 99-102.

VIII UNITĂȚILE LITERARE (contextul)

- A. Introducerea cărții; 1:1-5
- B. Prima predică, 1:6-4:43 (Faptele din trecut ale lui YAHWE pentru astăzi)
- C. A doua predică, 4:44-26:19 (Legea lui YAHWE pentru astăzi și pentru toate zilele)
 - 1. Generale – Cele Zece Porunci (5-11)
 - 2. Exemple și aplicații specifice (12-26)
- D. A treia predică, 27-30 (Legea lui YAHWE pentru viitor 27-29)
 - 1. Blesteme (27)
 - 2. Binecuvântări (28)
 - 3. Reînnoirea legământului (29-30)
- E. Ultimele cuvinte ale lui Moise, 31-33
 - 1. Predicile de „rămas bun”, 31:1-29
 - 2. Cântarea lui Moise, 31:30-32-52
 - 3. Binecuvântarea lui Moise 33:1-29
- F. Moartea lui Moise, 34

IX ADEVĂRURI DE BAZĂ

- A. Ultima pregătire înainte de a intra în Tara Promisă. Legământul lui Dumnezeu cu Avraam (Gen. 15) s-a împlini!
- B. Geneza 12:1-3 a promis o țară și o sămânță. Vechiul Testament se concentrează asupra unei țări; Noul Testament se va concentra asupra unei „seminții” (comparați Gal. 3).
- C. Moise pregătește poporul pentru o viață agrară stabilită contra o viață nomadă. El adoptă legământul de la Sinai pentru Țara Promisă. Într-un sens, Deuteronom reprezintă constituția Israelului.
- D. Cartea accentuează credințioșia lui Dumnezeu în trecut, prezent și viitor. Legământul, totuși, este condiționat! Israel trebuie să răspundă și să continue în credință, pocăință și ascultare. Dacă nu respectă legământul blestemele din capitolul 27-29 va deveni o realitate. Moise este un prim exemplu al dragostei și dreptății lui Dumnezeu! Chiar și liderul special al lui Dumnezeu este responsabil să asculte. Neascultarea întotdeauna poartă cu ea consecințele!

DEUTERONOM 1

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE^{*1}

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Porunca anterioară pentru a intra în Canaan	Revizuire Istorică (1:1-3:29)	Introducere	Primul discurs al lui Moise (1:1-4:43) Locul și Timpul
1:1-8	1:1-5	1:1-5	1:1-3 1:4-5
			Ultima instrucțiune la Horeb
	1:6-8	1:6-8	1:6-8
Lideri triburilor stabiliți		Moise stabilește judecători	
1:9-18	1:9-18	1:9-15 1:16-18	1:9-18
Refuzul izraeliților de a intra în țară		Iscoadele sunt trimise din Kadesh Barne	Kadesh: Izraeliții pierd credința
1:19-25	1:19-21 1:22-25	1:19-21 1:22 1:23-25	1:19-28
1:26-33	1:26-33	1:26-28 1:29-33	1:29-33
Sancțiunea Israelului pentru rebeliune		Domnul pedepsește Israelul	Instrucțiunile lui YAHWE la Kadesh
1:34-40	1:34-40	1:34-38 1:39-40	1:34-40
1:41-46	1:41-45	1:41 1:42-45	1:41-45

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

^{*}Deși nu sunt inspirate, diviziunile paragrafelor reprezintă cheia pentru a înțelege și a urmări intenția originală a autorului. Fiecare traducere modernă și-a împărțit și și-a rezumat diviziunile paragrafelor așa cum le înțeleg ele. Fiecare paragraf are o temă, adevăr sau gând central. Fiecare versiune încapsulează acea temă în felul ei. Pe măsură ce citești textul, care traducere se potrivește cu înțelegerea ta asupra subiectului și a divizării versetelor?

În fiecare capitol trebuie să citești Biblia mai întâi și să încerci să-i identifici subiectele (paragrafele). Apoi compară înțelegerea ta cu versiunile moderne. Doar când înțelegem intenția originală a autorului prin urmărirea logică și prezentarea la nivelul paragrafului, putem înțelege cu adevărat Biblia. Doar autorul original a fost inspirat – cititorii nu au nici un drept să schimbe sau să modifice mesajul. Cititorii bibliei au responsabilitatea de a aplica adevărul inspirat vieții și actualității lor.

Observă că toți termenii tehnici și abrevierile sunt explicate complet în Anexe I, II și III.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 1:1-5

¹Acestea sunt cuvintele pe care le-a rostit Moise întregului Israel dincolo de Iordan în pustie, în Arabah opusul lui Suph, între Paran și Tophel, Laban, Hazeroth și Dizahab. Distanța de la Horeb până la Kadesh Barnea este cale de unsprezece zile pe drumul către muntele Seir. ³În al patruzecilea an, în prima zi din luna a unsprezecea, Moise a vorbit copiilor lui Israel, conform cu tot ceea ce i-a poruncit DOMNUL să le zică, ⁴după ce l-a învins pe regele Sihon al amoritilor, ce trăia în Heshbon, și pe Og regele Basanului, ce trăia în Ashtaroth și Edrei. ⁵Dincolo de Iordan în țara lui Moab, Moise a început să explice legea aceasta, zicând,

1:1 „Acestea sunt cuvintele” Acesta reprezintă titlul cărții în ebraică. VERBUL ebraic „roști” (BDB 180, KB 210, *Piel PERFECT*) este ÎNRUDIT cu SUBSTANTIVUL „cuvintele” (BDB 182). Deoarece cartea în sine spune că acestea sunt cuvintele lui Moise, cred că exclude posibilitatea ca această lucrare să fie în întregime a unui redactor, editor, compilator târziu. Noi efectiv avem cuvintele lui Moise, ce în realitate sunt cuvintele lui YAHWE (spre exemplu, 7:4; 11:13-14; 17:3; 29:6). Asta nu înseamnă că nu există adăugiri editoriale sau că Moise și-a înregistrat propria moarte. Dar majoritatea materialului și a teologiei este Mozaic.

Afirmații similare par să dividă Deuteronomul în secțiuni:

1. „Acestea sunt cuvintele,” 1:1 (1:1-5, introducerea la prima cuvântare)
2. „Aceasta este legea,” 4:44 (4:44-49, introducerea la a doua cuvântare)
3. „Aceasta este porunca,” 6:1
4. „Acestea sunt cuvintele legământului,” 29:1 (începutul celei de-a treia cuvântare)
5. „Aceasta este binecuvântarea,” 33:1

În timp ce comentez această problemă de paternitate/dată, lăsați-mă să afirm clar faptul că eu cred că întreaga Scriptură este inspirată (comparați, II Tim. 3:15-17). Problema cu paternitatea și cu data sunt probleme hermeneutice, nu probleme de inspirație! Duhul Sfânt este autorul divin al tuturor textelor antice din canon. Este aceasta o presupuziție? Absolut! Dar este o presupuziție crucială, ce trebuie revizuită și studiată înainte ca orice exegeză a Scripturii să fie validă. Doctrinile inspirației și ale Canonicității reprezintă cei doi piloni pe care stă autoritatea Bibliei!

■ **„pe care le-a rostit Moise”** Au existat un număr mare de popor care au părăsit Egiptul împreună cu Moise și ar fi fost imposibil din punct de vedere fizic pentru el să vorbească tuturor în același timp. Posibil că le-a vorbit bătrânilor și apoi ei au repetat grupurilor mai mici sau aceasta este o modalitate literară de a se referi la un document scris.

■ **„întregului Israel”** Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: ISRAEL (numele)

Semnificația numelui este incertă (BDB 975).

- A. *El* persistă
- B. Lăasă--l pe *El* să persiste (VERBE CE PORUNCESC)
- C. *El* perseverează
- D. Lăasă-l pe *El* să se lupte
- E. *El* se străduiește
- F. Cel ce se luptă cu Dumnezeu (Gen. 32:28)

Utilizări în Vechiul Testament

- A. Numele lui Iacov (uzurpator, cel ce ține de călcâi, BDB 784, comparați Gen. 25:26) este schimbat după lupta cu personajul spiritual la râul Iabok (comparați Gen. 32:22-32; Exod 32:13). Adesea înțelesurile numelor ebraice nu sunt etimologii, ci luate după pronunție (comparați 32:28). Israel devine numele lui (spre exemplu, Gen. 35:10; 32:13).
- B. A ajuns să fie utilizat ca nume colectiv pentru toți cei doisprezece fii (spre exemplu, Gen. 32:32; 49:16; Exod 1:7; 4:22; 28:11; Deut. 3:18; 10:6).
- C. A ajuns să însemne națiunea formată din cele doisprezece triburi înainte de Exod (comparați Gen. 47:27; Exod 4:22; 5:2) și după (comparați Deut. 1:1; 18:6; 33:10).
- D. După monarhia unită a lui Saul, David și Solomon triburile s-au împărțit sub Roboam (comparați I Împ. 12)
 - 1. Distincția începe chiar înainte de separarea oficială (spre exemplu, II Sam. 3:10, 5:5; 20:1; 24:9; I Împ. 1:35; 4:20)
 - 2. Desemnează triburile din nord până la căderea Samariei în mâinile Asiriei în 722 î. d. Cr. (comparați II Împ. 17).
- E. Folosit pentru Iuda în câteva locuri (spre exemplu, Isaia 1; Mica 1:15-16).
- F. După exilul Asirian și cel Babilonean a devenit din nou numele colectiv al tuturor descendenților lui Iacov (spre exemplu, Is. 17:7-9; Ier. 2:4; 50:17,19).
- G. Utilizat de laici în contradicție de preoți (comparați I Cro. 9:2; Ezra 10:25; Nem. 11:3).

■ **„dincolo de Iordan”** Acest lucru e posibil să însemne „în regiunea” (BDB 719). Următoarele două propoziții sunt foarte specifice în ce privește locația geografică a taberei lui Israel când Moise a le-a dat revelația. A devenit un dialect pentru (1) zona de est a Iordanului (comparați Num. 35:14; Deut. 1:1,5; 4:41,46,47,49) și (2) zona de vest (comparați Deut. 3:20,25; 11:30; 9:1). Necesită afirmații adiționale pentru a clarifica ce mal a râului se are în vedere (comparați R. K. Harrison, *Introduction to the Old Testament*, pp. 636-638).

■ **„în pustie”** Acesta nu e un deșert ci o pășune nelocuită (BDB 184).

■ **„Arabah”** Acest nume înseamnă ad-litteram „câmpii aride” (BDB 787). Se referă la Valea Iordan (adică, Valea Marii Fisuri) ce începe de la Marea Galilei spre Golful din Aqaba (din Turcia spre Mozambic). Așadar, se referă la zona atât din sud (utilizare modernă) cât și din nord a Mării Moarte și nu știm exact la ce parte se referă. Se poate referi la malul de est a Iordanului (comparați, 3:17; 4:49) sau la malul de vest (comparați 11:30). Versetul 1 este un rezumat al călătoriei Izraeliților din Egipt spre Sinai.

■ Se poate referi fie la plantele de apă sărată (comparați Iona. 2:5) sau la plante de apă dulce (comparați Exod 2:5). Aici se poate traduce „zona de trestii” sau orașul Suph și se poate lega de v. 40 (adică, Marea Roșie, „marea de trestii”).

■ **„Paran”** Termenul „paran” (BDB 803) se poate referi la zona pustie ce era la nord de pustia lui Sinai, dar sud de pustia lui Iuda (comparați Num. 13:3,26). Oaza din Kadesh Barnea era localizată în această zonă pustie. Vezi Tematica Specială la 2:1.

Totuși, în acest verset Paran pare a fi o locație necunoscută (posibil un oraș) pe malul estic al Iordanului.

■ **„Topel”** Acest nume înseamnă „lapte de var” (BDB 1074). Această zonă este necunoscută, dar se află aparent pe partea de est a Iordanului pe teritoriul Moabului.

■ **„Laban”** Termenul înseamnă „alb” (BDB 526 III). Această locație este necunoscută. Unii erudiți o plasează pe ruta de la Sinai spre Moab (comparați, Libna din Num. 33:20-21), în timp ceilalți îl fac un oraș sau un sat pe malul de est a Iordanului în Moab.

■ **„Hazeroth”** Acest nume (BDB 348) a cauzat mulți erudiți să afirme că locația menționată după „Arabah” sunt taberele izraeliților localizate între Muntele Sinai și câmpiile Moabului (comparați 1:2). Dacă așa este, Laban ar fi Libna (comparați Num. 33:20-21) iar Hazeroth s-ar referi la Num. 33:17-18. Această locație a fost acolo unde Aron și Miriam au murmurat împotriva lui conducerii lui Moise sau despre căsătoria cu Ketura (comparați Num. 12).

■ **„Dizahab”** Acest nume (o combinație de Aramaică „locul de” și ebraică „aur”) înseamnă „locul de aur” (BDB 191). Rabinii au legat acest nume de momentul când Egiptenii au oferit evreilor aur când au părăsit Egiptul (comparați Exod 3:22, 11:2; 12:35), dar în context, acesta era numele unui loc. Locația este necunoscută. Fie a fost (1) pe malul de est al Iordanului în Moab și prin urmare aproape de locațiile menționate sau (2) pe ruta de la Muntele Sinai la Moab.

1:2 „cale de unsprezece zile de la Horeb...Kadesh Barnea” Acest verset poate fi o rezumare a mișcării Israelului de la Muntele Horeb/Sinai spre oaza de la Kadesh, dar dacă așa este, nu se potrivește bine între v. 1 și 3. Această afirmație s-ar putea să fi fost inclusă pentru a arăta că această călătorie ar fi trebuie să fie unsprezece zile, dar datorită necredinței a fost nevoie de o generație (38 de ani în plus). Această cale de unsprezece zile pare să confirme locația Muntelui Horeb/Sinai asemenea extremității sudice a Peninsulei Sinai.

Observați că locul oferirii legii este numit „Horeb.” Horeb este un termen ebraic pentru „risipă” sau „pustiu” (BDB 352, KB 349). Sinai (BDB 696) nu este un nume ebraic, și pare că ambele să se refere la locul unde Moise a dus Israelul să-L întâlnească pe YAHWE (spre exemplu, Horeb, Exod 3:1; Deut. 1:6,19; 4:10,15; 5:12 și Sinai Exod 19; Lev. 7:38; 25:1; 26:46; 27:34; Num. 1:1,9; 31,4,14; 9:1,5).

De ce e utilizat numele „Horeb” mai des în Deuteronom iar „Sinai” cel mai des în Exod este incert. Există o varietate literară în scrierile lui Moise. Acest lucru s-ar putea referi la;

1. Tradițiile orale înregistrate de diferiți scribi
2. Moise folosind diferiți scribi
3. Schimbările de scribi târzii pentru motive necunoscute
4. Varietatea literară.

TEMATICĂ SPECIALĂ: LOCAȚIA MUNTELUI SINAI

- A. Dacă Moise vorbea literalmente și nu figurativ despre cele trei zile de călătorie pe care le-a cerut de la Faraon (3:18; 5:3; 8:27), înseamnă că nu era o cale lungă să ajungi la locația tradițională în peninsula sudică a Sinaiului. Așadar, unii erudiți plasează muntele aproape de oaza lui Kadesh Barnea.
- B. Locația tradițională numită „Jebel Musa,” în Pustia Sin, are câteva lucruri în favoarea ei:
1. Există o câmpie enormă înaintea de munte.
 2. Deut. 1:2 spune că a fost o cale de unsprezece zile de la Muntele Sinai la Kadesh Barnea.
 3. Termenul „Sinai” nu este ebraic. Poate să fie legat de Pustia Sin, ce se referă la un deșert mic de tufișuri. Numele ebraic pentru munte este Horeb (pustie).
 4. Muntele Sinai a fost locația tradițională încă secolul 4 d. Cr. Reprezintă „țara lui Madian” ce includea o zonă mare a peninsulei Sinai și Arabia.
 5. Se pare că arheologia a confirmat locația unor orașe menționate în Exod (*Elim, Dophkah, Rephidim*) ca fiind pe partea de vest a Peninsulei Sinai.
- C. Locația tradițională a Muntelui Sinai nu era stabilită până să fie scrisă, *Pilgrimage of Silvia*, circa d. Cr. 385-388 (comparați F. F. Bruce, *Commentary on the Book of the Acts*, p. 151).

■ **„Muntele Seir”** BDB 973 spune că termenul „Seir” poate însemna (1) capră; (2) păros; (3) păros ca și când ar fi bine în împăduriți copacii; în timp ce KB 1989 afirmă că înseamnă „păros”.

În Vechiul Testament termenul este asociat cu Edom (comparați Gen. 14:6; 36:20-21,30; Deut. 1:2,44; 2:1,4-5; 33:2). Este adesea caracterizat ca un munte (comparați Gen. 14:6; 36:8-9; Deut. 2:1). Prin urmare, în mod original era o zonă montană anexată de Edom.

■ **„Kadesh Barnea”** Aceasta reprezintă o oază mare la graniță cu Edom (comparați, Num. 20:16), circa 50 mile sud de Bersheba, cu patru izvoare naturale. Numele are două elemente. Primul formează termenul ebraic pentru „sfânt-kados” (BDB 873). Al doilea este necunoscut. A devenit punctul de căpătâi a perioadei lor de pustie (comparați Num. 13-14).

■ **„în al patruzecilea an”** Aceasta este singura dată din Deuteronom. Cifra „Patruzeci” (BDB 917) e utilizată adesea în Biblie încât pare să se refere la o perioadă lungă și nedefinită de timp. Cronologia reală pare să fie de 38 de ani (de la Sinai la câmpiile Moabului).

■ **„în prima zi a lunii a unsprezecea”** Autorul depune tot efortul pentru a localiza locația și timpul în aceste cuvinte pentru Israel. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CALENDARE ANTICE ALE ORIENTULUI APROPIAT

Canaanit	Sumerian-Babilonian	Ebraic	Echivalențe moderne
(I Împ. 6:1,37-38: 8:2)	(Calendarul Nippur)	(Calendarul Geezer)	
Abib („capete verzi” de orz)	Nisanu	Nisan	Martie-Aprilie
Zin (strălucire de primăvară)	Ayaru	Iyyar	Aprilie-Mai
	Simanu	Sivan	Mai-Iunie
	Du-uzu	Tammuz	Iunie-Iulie

	Abu	Ab	Iulie-August
	Ululu	Elul	August-Septembrie
Ethanim (sursă permanentă de apă)	Teshritu	Tishri	Septembrie-Octombrie
Bul (ploile ce produc)	Arah-samna	Marcheshvan	Octombrie-Noienbrie
	Kislimu	Chislev	Noiembrie-Decembrie
	Tebitu	Tebeth	Decembrie-Ianuarie
	Shabatu	Shebat	Ianuarie-Februarie
	Adaru	Adar	Februarie-Martie

■ „Moise a vorbit copiilor lui Israel, conform cu tot ceea ce i-a poruncit DOMNUL să le zică” Dumnezeu e autorul; Moise este canalul, dar toate aceste porunci vin de la YAHWE cel care face legămintele.

Există o mare varietate în numele divine din scrierile lui Moise. Următoarele sunt un exemplu din Deuteronom 1-4.

1. DOMNUL (YAHWE), 1:3,8,27,34,41,42,43,45; 2:12,14,15,17,21,31; 3:2,20,21,26 (de două ori); 4:12,14,15,21,27
2. DOMNUL (YAHWE) Dumnezeu nostru (*Elohim*), 1:1,19,20,25,41; 2:29,36,37; 3:3; 4:7
3. DOMNUL (YAHWE) Dumnezeuul tău (*Elohim*), 1:1,19,21,26,30,31,32; 2:7 (de două ori), 30; 3:18,20,21,22; 4:2,3,4,10,19,21,23(de două ori), 24,25,29,30,31,34,40
4. DOMNUL (YAHWE), Dumnezeu (*Elohim*) părinților noștri, 1:11,21; 4:1
5. Dumnezeu (*Elohim*), 1:17; 2:33; 4:24 (Dumnezeu gelos), 31 (Dumnezeu plin de compasiune), 32,33
6. DOMNUL (*Adon*) Dumnezeu (YAHWE), 3:24
7. DOMNUL (YAHWE), Dumnezeuul meu (*Elohim*), 4:5
8. DOMNUL (YAHWE), EL e Dumnezeuul meu (*Elohim*), 4:35,39

A existat multă speculație despre această varietate:

1. autori multipli
2. scribi multipli
3. deosebiri teologice
4. literatură variată

Erudiții Vechiului Testament recunosc că paternitatea, compilarea, editarea și activitatea scribilor conectată cu cărțile Canonice ale Vechiului Testament e un mister. Trebuie să fim atenți că nu lăsăm teoriile noastre literare moderne vestice sau presupunerile noastre teologice să ne ceară una și numai o interpretare.

TEMATICĂ SPECIALĂ: NUME PENTRU DIVINITATE

A. *El* (BDB 42, KB 48)

1. Sensul original al termenului generic vechi pentru divinitate este incert, cu toate că mulți erudiți cred că provine din rădăcină akkadiană, „a fi tare” sau „a fi puternic” (comparați Gen. 17:1; Num. 23:19; Deut. 7:21; Ps. 50:1).
2. În panteonul canaanit dumnezeul preînălțat este *El* (textele Ras Shamra)
3. În Biblie termenului *El* i se adaugă adesea alți termeni. Aceste adăugiri au devenit un mod de a caracteriza pe Dumnezeu.
 - a. *El-Elyon* („Dumnezeul Preînalt,” BDB 42 și 751 II). Gen. 14:18-22; Deut. 32:8; Is. 14:14
 - b. *El-Roi* („Dumnezeul care vede” sau „Dumnezeul care se descoperă pe Sine,” BDB 42 și 909), Gen. 16:13
 - c. *El-Shaddai* („Dumnezeul Atotputernic” sau „Dumnezeul compasiunii” sau „Dumnezeul munților,” BDB 42:994), Gen. 17:1; 35:11; 43:14; 49:25; Exod 6:3
 - d. *El-Olam* („Dumnezeul Veșnic,” BDB 42 și 761), Gen. 21:33. Acest termen este legat teologic cu promisiunea lui Dumnezeu pentru David, II Sam. 7:13,16
 - e. *El-Berit* („Dumnezeul Legământului,” BDB 42 și 136), Jud. 9:46
4. YAHWE în Ps. 85:8; Is. 42:5
 - a. *Elohim* în Gen. 46:3; Iov 5:8, „Eu sunt *El, Elohim* al tatălui tău”
 - b. *Shaddai* în Gen. 49:25
 - c. „gelozie” în Exod 34:14; Deut. 4:24; 5:9; 6:15
 - d. „milă” în Deut. 4:31; Nee. 9:31
 - e. „mare și înfricoșat” în Deut. 7:21; 10:17; Nee. 1:5; 9:32, Dan. 9:4
 - f. „cunoaștere” în I Sam. 2:3
 - g. „refugiul meu cel tare” în II Sam. 22:33
 - h. „răzbunătorul meu” în II Sam. 22:48
 - i. „cel sfânt” în Is. 5:16
 - j. „țârie” în Is. 10:21
 - k. „salvarea mea” în Is. 12:2
 - l. „măreț și puternic” în Ier. 32:18
 - m. „răzbumare” în Ier. 51:56
5. combinație a tuturor numelor majore din VT pentru Dumnezeu este găsită în Iosua 22:22 (*El, Elohim, YAHWE*, repetate)

B. *Elyon* (BDB 751, KB 832)

1. Sensul de bază fiind „înălțat,” „exaltat,” sau „ridicat” (comparați Gen. 40:17; I Împ. 9:8; II Împ. 18:17; Nee. 3:25; Ier. 20:2; 36:10; Ps. 18:13)
2. Este folosit într-un sens paralel cu câteva alte nume/titluri ale lui Dumnezeu.
 - a. *Elohim* – Ps. 47:1-2; 73:11; 107:11
 - b. YAHWE – Gen. 14:22; II Sam. 22:14
 - c. *El-Shaddai* – Ps. 91:1-9
 - d. *El* – Num. 24:16
 - e. *Elah* – folosit adesea în Daniel 2-6 și Ezra 4-7, legat cu *illair* (termenul aramaic pentru „Dumnezeul Înălțat”) în Da. 3:26; 4:2; 5:18,21

3. Este deseori folosit de cei care nu sunt izraeliți.
 - a. Melhisedec, Gen. 14:18-22
 - b. Balaam Num. 24:16
 - c. Moise, vorbind despre națiune în Deut. 32:8
 - d. Evanghelia lui Luca din NT, scriind neamurilor, de asemenea a folosit echivalentul grecesc al lui *Hupsistos* (comparați 1:32,35,76; 6:35; 8:28; Fapte 7:48; 16:17)

C. *Elohim* (PLURAL), *Eloah* (SINGULAR), utilizat în primul rând în poezie (BDB 43, KB 52)

1. Acest termen nu este găsit înafara Vechiului Testament
2. Acest cuvânt îl desemnează pe Dumnezeu lui Israel sau pe zeii altor națiuni (comparați Exod 3:6; 20:3). Familia lui Avraam era politeistă (comparați Ios. 24:2).
3. Poate să se refere la judecătorii izraeliți (comparați Exod 21:6; Ps. 82:6).
4. Termenul *elohim* este de asemenea folosit pentru alte ființe spirituale (îngeri, demoni) ca în Deut. 32:8 (Septuaginta); Ps. 8:5; Iov 1:6; 38:7.
5. În Biblie este primul titlu/nume pentru Divinitate (comparați Gen. 1:1). Este utilizat exclusiv până la Gen. 2:4, unde este combinat cu YAHWE. În mod practic (teologic) se referă la Dumnezeu ca și creator, susținător, și împlinitorul nevoilor întregii vieți de pe planetă (comparați Ps. 104).
6. Este sinonim cu *El* (comparați Deut. 32:15-19). Poate de asemenea să fie paralel cu YAHWE ca în Psalmul 14 (*Elohim*, vv. 1,2,4; YAHWE, vv. 2,6; chiar și *Adon*, v4).
7. Deși PLURALĂ, și folosit pentru alți zei, acest termen deseori se referă la Dumnezeu lui Israel, dar de obicei are VERBUL SINGULAR pentru a indica monoteismul.
8. Este ciudat că un nume comun pentru Dumnezeul monoteist al lui Israel este la PLURAL! Deși nu este sigur acest lucru, aici sunt câteva teorii.
 - a. Ebraica are multe PLURALURI, adesea folosite pentru a scoate în evidență. Aproape de acest adevăr este caracteristica gramaticală ebraică de mai târziu numită „pluralitatea maiestății,” unde PLURALUL este folosit pentru a face mai mare un concept.
 - b. Această caracteristică se poate referi la conciliile angelice, cu care se întâlnește Dumnezeu în ceruri și care împlinesc voia Lui (comparați I Împ. 22:19-23; Iov 1:6; Ps. 82:5,7).
 - c. Este posibil să reflecte revelația Nou Testamentară a lui Dumnezeu în trei persoane.
 - d. În Gen. 1:1 Dumnezeu creează; Gen. 1:2 Duhul protejează, și din NT Isus este agentul în creație al Dumnezeului Tată (comparați Ioan 1:3,10; Rom. 11:36; I Cor. 8:6; Col. 1:15; Ev. 1:2; 2:10).

D. YAHWE (BDB 217, KB 394)

1. Acesta este numele care reflectă divinitatea ca fiind Dumnezeu care încheie legăminte; Dumnezeu salvator, răscumpărător! Oamenii încalcă legămintele, dar Dumnezeu este loial cuvântului Său, promisiunilor și legămintelor Sale (comparați Ps. 103).

Acest nume este menționat prima dată în combinație cu *Elohim* în Gen. 2:4. Nu există două relatări ale creației în Gen. 1-2, ci două accente: (1) Dumnezeu ca și creatorul universului (fizic) și (2) Dumnezeu ca și creatorul special al umanității. Gen. 2:4-3:24 începe revelația specială cu poziția privilegiată a umanității și scopul ei, la fel și cu problema păcatului și a rebeliunii asociate cu unica poziție.

2. În Gen. 4:26 se spune că „*omul* a început să cheme numele Domnului” (YAHWE). Totuși, Exod 6:3 implică faptul că oamenii legământului celui vechi (patriarhii și familiile lor) L-au cunoscut pe Dumnezeu ca și *El-Shaddai*.

Numele de YAHWE este explicat doar o singură dată în Exod 3:13-16, în special v. 14. Totuși, scrierile lui Moise adesea interpretează cuvintele ca și cuvinte populare, nu etimologice (comparați Ge. 17:5; 27:36; 29:13-35). Au exista câteva teorii legate de sensul acestui nume (luate din IDB, vol. 2, pp. 409-411).

- a. dintr-o rădăcină arabă, „a arăta dragoste fierbinte”
- b. dintr-o rădăcină arabă, „a sufla” (YAHWE ca și furtuna lui Dumnezeu)
- c. dintr-o rădăcină ugaritică (canaanită) „a vorbi”
- d. urmând o inscripție feniciană, un PARTICIPIU LA ACUZATIV însemnând „Cel ce susține,” sau „Cel ce stabilește”
- e. din forma ebraică *Qal* „Cel care este,” sau „Cel care e prezent” (în sens viitor, „Cel ce va fi”)
- f. din forma ebraică *Hiphil* „Cel ce cauzează să fie”
- g. din rădăcina ebraică „a trăi” (spre exemplu, Gen. 3:21), însemnând „veșnicul, singurul Dumnezeu viu”
- h. din contextul Exodului 3:13-16 o formă IMPERFECTĂ folosită într-un sens PERFECT, „Voi continua să fiu ceea ce obișnuiam să fiu” sau „Voi continua să fiu ceea ce din totdeauna am fost” (comparați J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Old Testament*, p. 67). Întregul nume YAHWE este deseori exprimat în prescurtări sau posibil în forma originală.

(1) *Yah* (spre exemplu, Hallelu – yah, BDB 219, comparați Exod 15:2; 17:16; Ps. 89:8; 104:35)

(2) *Yahu* („yah” la încheierea numelor, spre exemplu, Isaiah)

(3) *Yo* („Io” la începutul numelor, spre exemplu, Iosua sau Ioel)

3. În iudaismul târziu acest nume de legământ a devenit atât de sfânt (tetragrama – numele ebraic autentic al lui Dumnezeu) încât iudeilor le era frică să îl rostească ca să nu încalce porunca din Exod 20:7; Deut. 5:11; 6:13. Așa că ei au substituit termenul ebraic cu „proprietar,” „stăpân,” „soț,” „domn” – *adon* sau *adonai* (domnul meu). Când ajungeau la YAHWE în citirea lor din VT ei pronunțau „domn.” Din această cauză YAHWE este scris DOMN în traducerea din engleză.
4. Ca și în cazul lui *El*, YAHWE este adesea combinat cu alți termeni pentru a accentua unele caracteristici ale Dumnezeului de legământ al Israelului. Deși există multe combinații posibile, aici sunt câteva.
 - a. YAHWE – *Yireh* (YAHWE va purta de grijă, BDB 217 și 906), Gen. 22:14
 - b. YAHWE – *Rophekha* (YAHWE este vindecătorul nostru, BDB 217 și 950, PARTICIPIU *Qal*), Exod 15:26
 - c. YAHWE – *Nissi* (YAHWE este stindardul meu, BDB 217 și 651), Exod 17:15
 - d. YAHWE – *Meqaddishkem* (YAHWE cel care te sfințește, BDB 217 și 872, PARTICIPIU *Piel*), Exod 31:13
 - e. YAHWE – *Shalom* (YAHWE este pace, BDB 217 și 1022), Jud. 6:24
 - f. YAHWE – *Sabaoth* (YAHWE al oștirilor, BDB 217 și 878), I Sam. 1:3,11; 4:4; 15:2; adesea în profeți
 - g. YAHWE – *Ro’i* (YAHWE este păstorul meu, BDB 217 și 944, PARTICIPIU *Qal*), Ps. 23:1
 - h. YAHWE – *Sidqenu* (YAHWE este neprihănirea noastră, BDB 217 și 841), Ier. 23:6
 - i. YAHWE – *Shammah* (YAHWE este acolo, BDB 217 și 1027), Eze. 48:35

1:4

NASB, NRSV „după ce l-a învins”

NKJV „după ce l-a omorât”

TEV „după ce Domnul l-a învins”

NJB „El l-a învins”

VERBUL (BDB 645, KB 697, *Hiphil* INFINITIV) înseamnă „a lovi” iar implicația teologică este aceea că a fost YAHWE. El este prima cauză și singura cauză!

■ **„Sihon”** Sihon (BDB 695) a fost regele Amorit al regiunii de lângă Og, regele Basanului, pe partea de est a Iordanului. Lui Moise i s-a poruncit să nu atace (comparați 2:4-9) pe evreii în rudenie cu Moab și Edom (descendenții lui Lot prin fiicele lui, comparați Gen. 19:30-38). Singura altă cale spre Iordan era prin împărăția lui Sihon. Capitala orașului Heshbon era primul mare oraș pe care l-au cucerit izraeliții (comparați 2:26-37; Num. 21:21-32).

■ **„Og”** Og (BDB 728) era un rege al regiunii numită Bashan, ce avea două mari orașe (comparați Ios. 12:4) și multe sate (comparați 3:1-10). Se pare că el era unul din refaimiți (giganți, comparați 3:11) ce locuia Canaan (comparați 2:20; Ios 12:4). Descendenții acestor uriași (comparați 2:11) la Hebron care au cauzat Israelul să resping raportul celor doi spioni credincioși (comparați Num. 13:22).

TEMATICĂ SPECIALĂ: DATA EXODULUI

A. Au existat două opinii academice cu privire la data Exodului:

1. de la I Împ. 6:1, ce spune, „480 de ani de la Exod până la Templul lui Solomon”
 - a. Solomon a început să domnească în 970 î. d. Cr. Acest lucru este înțeles cu ajutorul bătăliilor de la *Qarqar* (853 î. d. Cr.) ca o dată sigură
 - b. Templul a fost construit în al patrulea an (965 î. d. Cr.), iar Exodul a avut loc circa 1445/6 î. d. Cr.
2. Acest lucru ar fi avut loc în a 18 dinastie Egipteană:
 - a. Faraonul asupririi ar trebui să fie *Thutmose III* (1490-1436 î. d. Cr.).
 - b. Faraonul Exodului ar trebui să fie *Amenhotep II* (1436-1407 î. d. Cr.).
 - (1) Unii cred dovezile de la Ierihon bazate pe faptul că nici o corespondență diplomatică nu a apărut între Ierihon și Egipt în timpul domniei lui *Amenhotep III* (1413-1377 î. d. Cr.).
 - (2) Textele *Amarna* au înregistrat corespondențe diplomatice scrise pe ostraca despre *Habiru* conducând țara Canaan în domnia lui *Amenhotep III*. Așadar, Exodul a avut loc în domnia lui *Amenhotep II*.
 - (3) Perioada judecătorilor nu este atât de lungă dacă secolul 13 este data Exodului.
3. Posibilele probleme cu aceste date sunt:
 - a. Septuaginta (LXX) are 440 ani nu 480.
 - b. Este posibil ca 480 de ani să fie reprezentate 12 generații de 40 de ani fiecare, așadar, un număr figurat.
 - c. Acestea sunt 12 generații de preoți de la Aaron la Solomon (comparați I Cro. 6), atunci 12 de la Solomon la cel de-al doilea Templu. Evreii, asemenea grecilor, socoteau o generație ca fiind de patruzeci de ani. Așadar, există o perioadă de 480 de ani înainte și înapoi (utilizare simbolică a numerelor) (comparați *Redating the Exodus and Conquest* de Bimson).
4. Există alte trei texte ce menționează date:
 - a. Geneza 15:13,16 (comparați Fapte 7:6), 400 ani de robie
 - b. Exod 12:40-41 (comparați Gal. 3:17)
 - (1) MT – 430 ani de sejur în Egipt
 - (2) LXX – 215 ani de sejur în Egipt
 - c. Judecători 11:26 – 300 ani între ziua lui Iefta și cucerirea (suportă data 1445)
 - d. Fapte 13:19, exodul, peregrinarea și cucerirea – 450 ani
5. Autorul Împăraților utilizează referințe istorice specifice și nu rotunjea cifrele (Edwin Thiele, *A Chronology of the Hebrew Kings*, pp. 83-85).

B. Dovada provizorie de la arheologi pare să arate spre data de 1290 î. d. Cr, sau a 19dinastie Egipteană.

1. Iosif era disponibil să-l viziteze pe tatăl său și pe Faraon în aceeași zi. Primul Faraon natal ce a început să mute

capitala Egiptului de la Thebes înapoi în Delta Nilului, la un loc numit *Avaris/Zoan/Tanis* ce era vechea capitală Hyksos, Seti I (1309-1290). El ar fi Faraonul presiunii

a. Acest lucru pare să potrivească două bucăți de informație despre domnia lui Hyksos în Egipt.

(1) O stelă a fost găsită din timpul lui Ramses II ce comemora fondarea Aravisului cu 400 de ani înainte (1700 î. d. Cr. de către Hyksos)

(2) Profeția din gen. 15:13 vorbește despre 400 de ani de opresiune.

b. Acest lucru implică faptul că Iosif a ajuns la putere sub faraon Hyksos. Noua dinastie egipteană este menționată în Exod 1:8.

2. Hyksos, era un cuvânt egiptean se însemna „conducători de țări străine,” reprezenta un grup de reguli egiptene ne-semitice, ce controlau Egiptul între a 15 și a 16 dinastie (1720-1570 î. d. Cr.). Unii vor să le relaționeze creșterii puterii lui Iosif. Dacă scădem cei 430 de ani din Exod. 12:40 de la 1720 î. d. Cr, vom avea o dată de circa 1290 î. d. Cr.

3. Fiul lui Seti I era Ramses II (1290-1224). Acest nume este menționat ca unul dintre orașele depozit construit de către evreii sclavi, Exod 1:11. De asemenea acest cartier din Egipt aproape de Goșen este numit Rameses, Gen. 47:11. *Avaris/Zoan/Tanis* era cunoscut ca „Casa lui Rameses” din 1300-1100 î. d. Cr.

4. Thutmoses III era cunoscut ca un mare constructor, asemenea lui Rameses II.

5. Rameses II avea 47 de fiice locuind în locuri separate.

6. Arheologii au arătat că majoritatea din zidurile cetății Canaan (Hazor, Debir, Lachish) erau distruse și foarte repede reconstruite circa 1250 î. d. Cr. Permițând o perioadă de 38 de ani de peregrinare în pustiu se potrivește cu data de 1290 î. d. Cr.

7. Arheologia a descoperit o referință la izraeliți fiind în sudul Canaanului pe o stelă memorială a succesorului lui Rameses *Merneptah* (1224-1214 î. d. Cr. [comparați Stela lui Merneptah, datată din 1220 î. d. Cr.]).

8. Edom și Moab se pare că au obținut o identitate națională puternică la sfârșitul lui 1300 î. d. Cr. Aceste țări nu erau organizate în secolul al 15.

9. Cartea intitulată *Redating the Exodus and Conquest* de John J. Bimson, publicată de Universitatea din Sheffield, 1978, argumentează împotriva tuturor dovezilor arheologice ale datei timpurii.

TEMATICĂ SPECIALĂ: LOCUTORII PRE-ISRAELIȚI DIN PALESTINA

A. Există câteva liste de popoare.

1. Geneza 15:19-21 (10)

a. Kenit	d. Hittit	g. Amorit.	J. Iebusit
b. Kenizzit	e. Perezit	h. Canaanit	
c. Kadmonit	f. Refaimi	i. Girgasiți	

2. Exod 3:17 (6)

a. Canaanit	d. Perezit
b. Hittit	e. Hevit
c. Amorit	f. Iebusit

3. Exod 23:28 (3)

- a. Hevit
- b. Canaanit
- c. Hittit

4. Deuteronom 7:1 (7)

a. Hittit	d. Canaanit	g. Iebusit
b. Girgasit	e. Perezit	
c. Amorit		

5. Iosua 24:11 (7)

a. Amorit	d. Hitit	g. Iebusit
b. Girgasit	e. Perezit	
c. Canaanit	f. Hivit	

B. Originea numelor este ambiguă datorită lipsei datei istorice. Geneza 10:15-19 include câteva ca relațioându-se de Canaan, fiul lui Ham.

C. Descrieri succinte din cea mai lungă listă din Gen. 15:19-21

1. Kenit - BDB 884

- ne-israelit

- nume legate de „forjor” sau „fierar,” ce s-ar fi putut referi la prelucrarea metalelor sau la muzică (comparați Gen. 4:19-22).

- conectat cu zona de la Sinai nord de Hebron

- nume conectate cu Ietro, socrul lui Moise (comparați Jud. 1:16; 4:11)

2. Kenizit - BDB 889

- rude ale evreilor
- un clan al Edomului (comparați Gen. 15:19; 30:15,42)
- locuia în Negev
- posibil absorbit în Iuda (comparați Num. 32:12; Ios. 14:6-14)

3. Kadmonit - BDB 870 II

- ne-israelit, posibil un descendent al lui Ismael (comparați Gen. 25:15)
- Numele se leagă de „locuitorii din regiunile de răsărit”
- locuia în Negev
- posibil se relaționează la „oamenii din est” (comparați Iob. 1:3)

4. Hittit - BDB 366

- ne-ISRAELIȚI
- descendenți ai lui Het
- din împărăția Anatolia (Asia Mică, Turcia)
- erau prezenți foarte timpurii în Canaan (comparați Gen. 23; Ios. 11:3)

5. Perezit - BDB 827

- ne-israelit, posibil Hurriani
- locuiau în zona împădurită a lui Iuda (comparați Gen. 34:30; Jud. 1:4; 16:10)

6. Refaim - BDB 952

- ne-ISRAELIȚI, posibil uriași (comparați Gen. 14:5; Num. 33:33; Deut. 2:10-11,20)
- locuiau pe malul de est al Iordanului
- linia de luptători/războinici

7. Amorit - BDB 57

- grup semitic nord-vestic originar din Ham (comparați Gen. 10:16)
- a devenit desemnarea generală pentru locuitorii Canaaniti (comparați Gen. 15:16; Deut. 1:7; Ios. 10:5; 24:15; II Sam. 21:2).
- numele s-ar putea să însemne „vest”
- ISBE, vol. 1, p. 119, spune că termenul denotă
 - a. locuitorii Palestinei în mod general
 - b. populația țării dealului opus coastei întinse
 - c. un grup specific cu propriul rege

8. Canaanit - BDB 489

- din Ham (comparați Gen. 10:15)
- denumire generală a tuturor triburilor din Canaan vest de Iordan
- semnificația numelui Canaan incertă, posibil „mercenar” sau „roșu-roz pentru colorat”
- ca și grup de oameni ei locuiau alături de coasta întinsă (comparați Num. 13:29)

9. Girgasit - BDB 173

- din Ham (comparați Gen. 10:16) sau cel puțin „dintr-un fiu al lui [adică, din țara lui] Camaam,” ISBE, vol. 2, p. 1232)

10. Iebusit - BDB 101

- de la Ham (comparați Gen. 10:16)
- din orașul Iebusului/Salemului/Ierusalimului (comparați Ios. 15:63; Jud. 19:10)
- Ezec. 16:3,45 afirmă că erau o rasă amestecată din Amoriți și Hittiti

11. Hevit - BDB 295

- din Ham (comparați Gen. 10:17)
- tradus de LXX prin Horit (comparați Gen. 34:2; 36:20-30; Ios. 9:7)
- posibil din cuvântul ebraic „cavernă,” prin urmare locuitori în caverne
- ei locuiau în ținuturile muntoase ale Libanului (comparați Ios. 11:3; Jud. 3:3). În II Sam. 24:7 sunt listați lângă Tir și Sidon.

■ **„Astaroth”** Acest oraș (BDB 800) era numit după însoțitoarea zeului fertilității canaanit numit *Baal-Asherah/Astarte*. Datorită menționării lui Rephaim, este posibil ca acest oraș să fie amintit în Gen. 14:5.

■ **„Edrei”** Aceasta era una din capitalele Og-ului (comparați Ios. 12:4; 13:12).

1:5 „în țara lui Moab” Acesta este locul unde au tăbărit ISRAELIȚII înainte de a intra în Țara Promisă. Este localizată chiar nord de Marea Moartă pe malul de est al Iordanului, unde a fost scris Deuteronom.

■ **„Moise a început”** Acest VERB (BDB 383, KB 381, *Hiphil* PERFECT) implică „un angajament volițional” (comparați Gen. 18:27; Exod 2:21; Jud. 19:6).

■ **„să explice legea aceasta”** Acest VERB (BDB 9, KB 106, *Piel* PERFECT) înseamnă a face clar sau comprehensibil. Acest cuvânt apare doar aici și în alte două locuri unde este tradus „scrie” (comparați 27:8; Hab. 2:2). Instrucția neclară sau incomprehensibilă este nefolositoare, în acest context de legământ, periculoasă.

Termenul „lege” (adică, Tora BDB 260) este termenul ebraic pentru „învățătură” sau „instrucțiune” (comparați 4:8,44; 27:3,8,26; 28:58,61; 29:20,28; 30:10; 31:9,11,12; 32:46). În acest context se referă la cântările lui Moise spuse Israelului în partea de est a Iordanului în fața Ierihonului, pe câmpia Moabului, înainte ca ISRAELIȚII să treacă Iordanul fără el.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 1:6-8

⁶„Domnul Dumnezeul nostru ne-a vorbit la Horeb, spunând, `Ați stat destul la acest munte. ⁷Întoarceți-vă și porniți la drum, mergeți în regiunea muntoasă a amoriților, și la toți vecinii lor din Arabah, în zona deluroasă, în

Neghev de pe țărmul mării, ținara canaanienilor, înspre Liban, până la Râuul cel Mare, râuul Euftrat. ⁸Priviți, am așezat țara înaintea voastră; mergeți și puneți mâna pe țara care a jurat Domnul că o va da părinților voștri, lui Avraam, Isaac și lui Iacov, lor și urmașilor lor după ei.”

1:6 „DOMNUL” Acesta este numele unic al Dumnezeuului lui Israel (adică, YAHWE, BDB 217). Vezi Tematică PSecială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„Dumnezeul nostru”** Pronumele PERSONAL implică o relație de legământ, inițiată și acceptată la Sinai. Acesta este numele divin, „*Elohim*” (BDB 43). E utilizat pentru Dumnezeu ca și Creator, Cel care poartă de grijă, Susținătorul întregii creații (spre exemplu, Gen. 1:1-2:3). Vezi Tematică Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„Horeb”** Vezi nota la 1:2

■ **„Ați stat destul la acest munte”** Dumnezeu le spune poporului că este timpul pentru ei să facă cea ce inițial le-a porunci să facă, să ocupe Canaanul (comparați Gen. 15:13-21; Num. 13-14)! Au stat la muntele Horeb circa un an (comparați Exod 19:1 cu Num. 10:11).

1:7

NASB „Întoarceți-vă și porniți la drum”

NKJV „Întoarceți-vă și porniți călătoria”

NRSV „Reluați-vă călătoria”

TEV „Spargeți tabăra și porniți la drum”

NJB „Mergeți, continuați-vă călătoria”

Primul VERB (BDB 815, KB 937, *Qal IMPERATIV*) înseamnă „turn,” dar e utilizat în câteva sensuri:

1. întoarceți-vă și uitați-vă la ceva/cineva, Exod 2:12; 16:10; Num. 12:10
2. întoarceți-vă așa încât să schimbați direcția, Gen. 18:22;24:49; Exod 14:25; 21:33; Deut. 1:7,24; 2:3; 9:15; 10:5
3. întoarceți-vă de la ceilalți dumnezei, Lev. 19:4; Deut. 29:18; 30:17; 31:18,20
4. căutați ajutor de la, Lev. 19:31; 20:6
5. alăturarea lui
 - a. seară, Deut. 23:11
 - b. dimineață, Exod. 14:27

Al doilea VERB (BDB 652, KB 704, *Qal IMPERATIV*) înseamnă „a scoate,” a ridica” sau „a porni,” ce e utilizat adesea în Numeri pentru mutarea taberei ISRAELIȚILOR. Această utilizare continuă în Deuteronom (spre exemplu, 1:7,19,40; 2:1,24). Se referă la a scoate parii corturilor.

■ **„și mergeți”** Aceasta este cea de-a treia paralelă a lui *Qal IMPERATIV* (BDB 97, KB 112).

Există patru divizii topologice ale Palestinei de la nord la sud menționând:

1. „în zona muntoasă a amoriților” – Aceasta se referă la malul de est al Iordanului și la împărățiile lui Sihon și Og.

2. „în Arabah” – Aceasta se referă la fisura văii Iordan (BDB 787, comparați 1:1,7; 2:8; 3:17; 4:49; 11:30; Ios. 8:14; 11:2,16; 12:3; 18:18)
 3. „în zona muntoasă și în șes” – Aceasta se referă la zona de vest și sub a Mării Moarte, mai târziu să devină locația tribală a lui Efraim și Iuda.
 4. „Neghev” – Acesta este deșertul arid de sud de Marea Moartă și de vest (BDB 616)
 5. „țărmlul mării” – Acesta este câmpia de la Egipt la Liban (BDB 410)
- Toate aceste luate împreună se referă la țara promisă lui Avraam în Geneza 15.

■ **1:8** Versetul 8 reprezintă o serie de porunci:

1. „privi-i” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
2. „mergeți” – BDB 97, KB 112; *Qal* IMPERATIV
3. „puneți mâna” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV (vezi Tematică Specială la 8:1)

■ **„Am așezat țara înaintea voastră”** Termenul ebraic pentru „am așezat” este același cu „oferit” (BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT). Dumnezeu le oferea țara care i-a promis-o lui Avraam (Gen. 12:1, 15:12-21; Exod 6:8), dar ei trebuiau să o posede. Observați aspectul condițional chiar și al acestui legământ (spre exemplu, 4:1; 5:33; 6:18; 8:1; 16:20; 30:16,19).

■ **„țara care a jurat Domnul că o va da părinților voștri, lui Avraam, Isaac și lui Iacov”** Vezi Tematică Specială: Promisiunile de legământ pentru Patriarhi la 9:5.

Vezi 4:37; 6:10; 9:5; 10:11,15; 30:20; Gen. 12:5-7; 13:14-17; 15:18; 26:3; Exod. 32;13;33:1. Această țară va include zona de la Kadesh Barnea în sudul spre Babilon și Zephan, Zedad și Lebo-hamath în nord (posibil chiar departe până în est asemenea apelor Eufratului, comparați Gen. 15:18). Vezi MacMillan Bible Atlas, p. 47.

Există câteva locuri unde granițele generale ale Țării Promise sunt oferite (Exod 34:1-12; Deut. 1:6-8; 3:12-20; 11:24; Ios. 1:3-4). Doar în timpul domniei lui David această zonă a fost sub controlul Israelului.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 1:9-15

⁹V-am vorbit la momentul respectiv, `Nu sunt capabil să vă port singur. ¹⁰DOMNUL Dumnezeuul vostru v-a înmulțit, și iată, în această zi sunteți ca stele de pe cer la număr. ¹¹Fie ca DOMNUL, Dumnezeuul părinților voștri, să vă înmulțească de o mie de ori mai mult decât sunteți și să vă binecuvânteze, așa cum a promis! ¹²Cum pot să port de unul singur povara voastră, problemele și cearta voastră? ¹³Alegeți bărbați înțelepți, cu discernământ și experimentați din triburile voastre, și îi voi numii ca și capi ai voștri. ¹⁴Voi mi-ați răspuns și a-ți zis, `Lucrul care l-ai cerut este bun,` ¹⁵Așadar am luat capii triburilor voastre, bărbați înțelepți și experimentați, și i-am numit ca și capi peste voi, lideri peste mii și peste sute, peste cincizeci și peste zece, i-am rânduit ca dregători pentru triburile voastre.”

1:9 „momentul respectiv” Această afirmație este periodică în Deuteronom. Primele patru capitole sunt o revizuire a actelor pline de har ale lui YAHWE față de Israel. Acest dialect reprezintă o formă de a se referi la actele din trecut (comparați 1:9,16,18; 2:34; 3:4,8,12,18;4:14).

■ **„Nu sunt capabil să vă port singur”** Vezi Exod 18:13-26 pentru sfatul lui Ietro către Moise despre această problemă (adică, Moise să fie singurul judecător).

1:10 „DOMNUL Dumnezeuul vostru v-a înmulțit” Acest lucru făcea parte din promisiunea lui Dumnezeu către patriarhi (spre exemplu, Gen. 13:16; 17:2,20; 22:17;48:4; Lev. 26:9; Deut. 7:13).

■ **„ca stelele de pe cer”** Această expresie este găsită de asemenea în Gen. 15:5; 26:4; Deut. 10:22; 28:62. Alte expresii paralele utilizate pentru a portretiza numere de nenumărat (comparați Gen. 16:10) sau ISRAELIȚII sunt: „pulberii pământului” (comparați Gen. 13:16; 28:14; Num.23:10); și ca „nisipul mării” (comparați Gen. 22:17; 32:12). Toate acestea de la un bărbat care a fost fără copii până la vârsta de 100 de ani (adică, Avraam)!

În Deut. 1:28 ISRAELIȚII erau mai numeroși decât stelele și le e frică de locuitorii Canaanului datorită:

1. numărului
2. mărimii
3. zidurilor cetății.

Ce ironie!

■ **„Dumnezeul părinților voștri”** Această denumire adesea repetată afirmă că același Dumnezeu ce i-a vorbit lui Avraam, Isaac și lui Iacov este încă activ în viețile și destinul descendenților lor.

■ **„să vă înmulțească de o mie de ori”** Această expresie este cu siguranță idiomă. Numărul 1,000 era multiplul lui 10 (de trei ori) și, prin urmare, un simbol al măreției sau al mulțimii (comparați Ps. 90:4; II Pet. 3:8).

Aici este o listă de utilizări hiperbolice din NIDOTTE, vol. 1, p. 417:

1. lucrarea lui Dumnezeu în binecuvântări, Deut. 1:11; Iov. 42:12; Ps. 144:13
2. binecuvântări militare, Ios. 23:10
3. blesteme militare pentru necredință, Deut. 32:30; Is. 7:23; 30:17; Amos. 5:3
4. îndurând suveranitatea lui Dumnezeu, Ps. 90:4
5. promisiunile de legământ ale lui Dumnezeu, Deut. 7:9; Ps. 105:8
6. mânia lui Dumnezeu contra dragostea lui Dumnezeu, Exod 34:7; Deut. 5:9-10
7. binecuvântarea de a fi în templul lui Dumnezeu, Ps. 84:10

11:12 „cearta” Aceasta înseamnă „proces” (BDB 936).

1:13 „Alegeți” Acest VERB (BDB 396, KB 393) este un *Qal* IMPERATIV. Observați că Moise porunca poporului (adică, liderilor) să preia responsabilitățile (care le-au ales) pentru comunitate alături de el (numirile lui Moise). Acești noi judecători (adică, lideri tribali) trebuiau să fie:

1. „înțelepți” – (BDB 314) însemnând capabili de alegeri gândite și evlavioase (spre exemplu, Iosif, Gen. 41:33,39; David, II Sam. 14:20; Solomon, I Împ. 2:9; 3:12; 5:21).
2. „cu discernământ” – (BDB 106, KB 122, *Niphal* PARTICIPIU) însemnând cineva care are discernământ, discreție și inteligență (spre exemplu, Iosif, Gen. 41:33; negativă în Ier. 4:22).
3. „cu experiență” – (BDB 393, KB 390, *Qal* PARTICIPIU PASIV). Acest cuvânt este comun având un câmp semantic larg.
 - a. NASB,TEV,NJB,JPSOA – experimentat
 - b. NKJB – informat
 - c. NRSV, REB – respectabil

- d. JB – încercat
- e. NIV – onorabil
- f. NET – cunoscut

■ **„Îi voi numi”** VERBUL (BDB 962, KB 1321) este *Qal* IMPERFECT, utilizat cu sensul de PORUNCĂ. Moise alege sau numește acești bărbați în locuri de lideri și de judecători (spre exemplu, Exod 1:11; 18:21; Deut. 17:14,15; Jud. 11:11). Totuși, în realitate, a fost YAHWE care a „luat” (BDB 542, KB 534, *Qal* IMPERFECT, v. 15) apoi, ce denotă alegerea lui Dumnezeu (spre exemplu, 4:20,34; I Împ. 11:37). Procesul uman a urmat un plan divin!

1:15 „lideri peste mii, sute, peste cincizeci și peste zece” Aceste diviziuni devin mai târziu unități militare (comparați Exod 18:21). Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: MII (*ELEPH*)

Acesta este cuvântul ebraic pentru „mie” (BDB 48). Totuși, e utilizat în câteva sensuri.

1. unitățile familiei, Ios. 22:14; Jud. 6:15; I Sam. 23:23; Zah. 9:7; 12:6
2. unități militare, Exod 18:21,25; Deut. 1:15
3. mie literală, Gen. 20:16; Exod 32:28
4. un număr simbolic, Gen. 24:0, Exod 20:6; 34:7; Deut. 7:9; Ier. 32:18
5. originea ugaritică *alluph* înseamnă „șef de trib,” Gen. 36:15

NASB, NKJV „dregători”

NRSV, TEV „funcționari”

NJB „scribi”

Acest termen (BDB 1009) în mod original se refera la un scrib, dar acest înțeles nu se potrivește în Deut. 1:15; 20:5,8,9; sau Ios. 1:10,32. În acest context pare să se refere la un judecător inferior sau la un ajutor pentru liderii de trib.

The Handbook on Deuteronomy de UBS spune, „ei apare împreună cu liderii (Num. 11:16) și cu judecătorii (Deut. 16:18; Ios. 8:33), și de asemenea în contexte militare (Deut. 20:5,8,9; Ios. 1:10; 3:2)” p. 26.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 1:16-18

¹⁶„Apoi le-am poruncit judecătorilor, `Auziți plânsetele dintre concetățenii voștri, și judecați cu dreptate între un bărbat și compatriotul său, sau pe străinul care e împreună cu el. ¹⁷Să nu arătați parțialitate în judecată; veți auzi pe cei mici și pe cei mari la fel. Să nu vă temeți de oameni, căci judecata e a lui Dumnezeu. Cauza prea grea pentru voi, mi-o veți aduce mie, și o voi auzi. ¹⁸Eu ți-am poruncit în acel moment toate lucrurile pe care să le faci.”

1:16-17 Moise le-a poruncit acestor noi judecători tribali să fie imparțiali (comparați 16:19; 24:17). Imparțialitatea este o caracteristică a lui Dumnezeu (comparați 10:17). Israel era menit să fie un popor și o societate ce revela caracterul lui YAHWE așa încât lumea să ajungă să-și pună încredea și credința în El. De la cădere (adică, Den. 3) acesta a fost planul lui Dumnezeu. Israelul a eșuat, dar israelitul ideal (adică, Isus, comparați Is. 53) a reușit (spre exemplu, Ioan 14:5-7, 8:11).

■ **„străin”** Ne-evreii trebuiau să fie tratați ca egali în domeniul juridic (comparați Lev. 19:33-34,35). Israel trebuia să se poarte cu ei plini de har (comparați Lev. 23:22; Deut. 10:19; 24:17; 27:19). Israel a fost străin în Egipt (comparați Exod 2:21; 23:9). și ei știau cum s-au simțit!

■ „cu dreptate” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: NEPRIHĂNIREA

„Neprihănirea” reprezintă o temă crucială încât studentul Bibliei trebuie să facă un studiu extins al acestui concept.

În VT caracterul lui Dumnezeu este descris ca fiind „drept” sau „neprihănit” (BDB 841). Însăși termenul mesopotamian vine dintr-un REED a unui râu ce era utilizat ca o unealtă de construcție pentru a judeca întărirea orizontală a zidurilor și gardurilor. Dumnezeu a ales termenul pentru a fi folosit metaforic cu privire la caracterul Său. El este standardul drept (măsurătoarea) după care toate lucrurile sunt evaluate. Acest concept afirmă neprihănirea lui Dumnezeu cât și dreptul Lui de a judeca.

Omul a fost creat după imaginea lui Dumnezeu (comparați Gen. 1:26-27; 5:1,3; 9:6). Umanitatea a fost creată pentru comuniune cu Dumnezeu. Întreaga creație reprezintă o scenă pentru interacțiunea lui Dumnezeu cu umanitatea. Dumnezeu a dorit ca cea mai înaltă creație, umanitatea, să-L cunoască, să-L iubească, să-L slujească, și să fie ca El! Loialitatea umanității a fost testată (comparați Gen. 3; Rom. 5:12-21).

Dumnezeu a promis să repare și să restaureze comuniunea (comparați Gen. 3:15). El realizează acest lucru prin voia Lui și prin singurul Său Fiu. Oamenii au fost incapabili să restaureze nerespectarea (comparați Rom. 1:18-3:20).

După cădere, primul pas al lui Dumnezeu pentru restaurare a fost conceptul de legământ bazat pe invitația Sa și pe răspunsul umanității prin pocăință, credință, ascultare. Datorită căderii, oamenii erau incapabili de o acțiune adecvată (comparați Rom. 3:21-31; Gal. 3). Dumnezeu însuși a luat inițiativa de a restaura încălcarea legământului de către oameni. Dumnezeu a făcut acest lucru:

1. declarând neprihănirea umanității prin lucrarea lui Cristos (adică, neprihănirea juridică)
2. oferind umanității fără plată neprihănirea prin lucrarea lui Cristos (adică, neprihănire imputată).
3. furnizând locuirea Duhului ce produce neprihănire (adică, asemănare cu Cristos, restaurarea chipului lui Dumnezeu)
4. restaurând comuniunea din Grădina Eden

Totuși, Dumnezeu cere un răspuns al legământului. Dumnezeu decretă (adică, oferă fără plată) și furnizează, dar oamenii trebuie să răspundă și să continue să răspundă prin

1. pocăință
2. credință
3. ascultare ca stil de viață
4. perseverență

Neprihănirea, prin urmare, reprezintă o acțiune reciprocă, a legământului dintre Dumnezeu și înalta Lui creație, bazată pe caracterul lui Dumnezeu, lucrarea lui Cristos, și oferirea Duhului, căruia fiecare individ trebuie să-i răspundă personal și continuu în mod adecvat. Conceptul se numește „justificare prin credință.” Conceptul este relevant în evanghelii, dar nu în acești termeni. Conceptul este în mod primordial definit de Pavel, ce folosește termenul grecesc „neprihănire” în formele lui variate de peste 100 de ori.

Pavel, fiind un rabin antrenat, utilizează termenul *dikaiosune* în sensul ebraic al termenului *SDQ* utilizat în Septuaginta, dar ne găsit în literatura greacă. În scrierile grecești termenul este conectat la cineva care s-a conformat la așteptările Divinității și societății.

În sensul ebraic cuvântul este totdeauna structurat în termenii legământului. YAHWE este un Dumnezeu drept, etic, moral. El dorește ca poporul Său să-I reflecte caracterul. Umanitatea răscumpărată devine o nouă creație. Această înnoire rezultă într-un stil de viață nou de evlavie (Romano Catolicii se concentrează pe justificare). Având în vedere să Israelul a fost o teocrație nu a existat o delimitare clară între secular (normele societății) și sacru (voia lui Dumnezeu). Această distincție este exprimată în termenii ebraici și grecești fiind tradusă în engleză prin „justificare” (înrudit cu societatea) și

„neprihănire” (înrudit cu religia).

Evanghelia (vestea bună) a lui Isus este că umanitatea căzută a fost restaurată pentru a avea comuniune cu Dumnezeu. Acest lucru a fost îndeplinit prin dragostea, mila, harul Tatălui; viața, moartea, și învierea Fiului; îndrumarea și atragerea spre evanghelie Duhului. Justificarea este un act fără plată a lui Dumnezeu, dar trebuie să se concretizeze în evlavie (poziția lui Augustin, ce reflectă atât accentul reformatorilor pe aspectul fără plată al evangheliei cât și pe accentul Romano-Catolic pe o viață schimbată de dragoste și credincioșie). Pentru Reformați termenul „neprihănirea lui Dumnezeu” reprezintă un GENITIV OBIECTIV (adică, actul de a face umanitatea păcătoasă acceptabilă pentru Dumnezeu [sfințire pozițională], în timp ce pentru Catolici reprezintă un GENITIV SUBIECTIV, ce este procesul de a deveni mai mult ca Dumnezeu [sfințenie progresivă]. În realitate ambele sunt adevărate!!)

În perspectiva mea în întreaga Biblie de la Gen. 4 – Apo. 20 se găsește o înregistrare a restaurării părtășiei din Eden de către Dumnezeu. Biblia începe cu Dumnezeu și omenirea în părtășie într-un cadru timpuriu (comparați Gen. 1-2) iar Biblia se sfârșește cu același cadru (comparați Apo. 21:22). Imaginea și scopul lui Dumnezeu vor fi restaurate!

Pentru a documenta discuțiile de sus observați următoarele pasaje selectate din NT ce ilustrează grupul grecesc al cuvântului.

1. Dumnezeu este drept (adesea în legătură cu Dumnezeu ca Judecător)
 - a. Rom. 3:26
 - b. II Tes. 1:5-6
 - c. II Tim. 4:8
 - d. Apo. 16:5
2. Isus este neprihănit
 - a. Fapte 3:14; 7:52; 22:14 (titlu al lui Mesia)
 - b. Mat. 27:19
 - c. I Ioan 2:1,29; 3:7
3. Voia lui Dumnezeu pentru creația Lui este neprihănire
 - a. Lev. 19:2
 - b. Mat. 5:48 (comparați 5:17-20)
4. Mijloacele lui Dumnezeu de a furniza și de a produce neprihănire
 - a. Rom. 3:21-31
 - b. Rom. 4
 - c. Rom. 5:6-11
 - d. Gal. 3:6-14
 - e. Oferită de Dumnezeu
 - (1) Rom. 3:24; 6:23
 - (2) I Cor. 1:30
 - (3) Ef. 2:8-9
 - f. Primită prin credință
 - (1) Rom. 1:17; 3:22,26; 4:3,5,13; 9:30; 10:4,6,10
 - (2) II Cor. 5:21
 - g. Prin faptele Fiului
 - (1) Rom. 5:21

(2) II Cor. 5:21

(3) Filip. 2:6-11

5. Voia lui Dumnezeu este ca urmașii Lui să fie neprihăniți
 - a. Mat. 5:3-48; 7:24-27
 - b. Rom. 2:13; 6:1-5; 6:1-23
 - c. Ef. 1:4; 2:10
 - d. I Tim. 6:11
 - e. II Tim. 2:22; 3:16
 - f. Ioan 3:7
 - g. I Pet. 2:24
6. Dumnezeu va judeca lumea prin neprihănire
 - a. Fapte 17:31
 - b. II Tim. 4:8

Neprihănirea este o caracteristică a lui Dumnezeu, oferită fără plată umanității păcătoase prin Cristos. Ea reprezintă

1. un decret al lui Dumnezeu
2. un dar al lui Dumnezeu
3. un act al lui Cristos
4. viață pentru a fi trăită

Dar există de asemenea și un proces de a deveni neprihănit ce trebuie urmărit cu vigurozitate și perseverență, ce va fi evident într-o zi la a doua venire a lui Cristos. Comuniunea cu Dumnezeu este restaurată la salvare dar progresul este prin viață pentru a deveni ENCOUNTER față în față la moarte sau la *Parousia*!

Aici este un citat bun pentru a concluziona această discuție. Este luat din *Dictionary of Paul and His Letters* din IV

„Calvin, mai mult decât Luther, accentuează aspectul rațional al neprihănirii lui Dumnezeu. Perspectiva lui Luther cu privire la neprihănirea lui Dumnezeu pare să conțină aspectul de achitat. Calvin accentuează natura minunată a comunicării sau a împărțirii neprihănirii lui Dumnezeu nouă” (p. 834).

Pentru mine relația credinciosului cu Dumnezeu are trei aspecte.

1. evanghelia este o persoană (accente ale bisericii de est și ale lui Calvin)
2. evanghelia este adevărată (accente ale lui Augustin și Luther)
3. evanghelia înseamnă o viață transformată (accente Catolice)

Toate sunt adevărate și trebuie ținute împreună pentru un creștinism sănătos, corect, biblic. Dacă cineva supra accentuează sau depreciază, probleme vor apărea

Noi trebuie să-L primim pe Isus!

Noi trebuie să credem evanghelia!

Noi trebuie să urmărim asemănarea cu Cristos!

■ **„Să nu areți parțialitate în judecată”** Termenul „parțialitate” este în mod literal „făcă” (BDB 815). VERBUL (BDB 647, KB 699, *Hiphil* IMPERFECT) înseamnă „a avea în vedere.” Ideea fiind aceea că atunci când o persoană se apropie de judecător, judecătorul ar trebui să nu încerce să vadă sau să recunoască cine venea înainte lui, ci să audă cazul în mod corect și imparțial. Judecătorul trebuia să trateze toate cazurile fără prejudiciu (comparați Lev. 19:15).

■ **„Să nu te temi de oameni”** VERBUL /BDB 158 III, KB 185, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „groază” sau „teamă.” În acest context „groază” este cerută. În Deut. Acest termen este utilizat în două contexte. Liderii/judecătorii lui Dumnezeu nu trebuie

să se teamă de reacțiile oamenilor în urma deciziilor lor (1:17) și poporul lui Dumnezeu nu trebuie să se teamă de mesajul profeților falși (18:22).

Acest termen e folosit adesea în Psalmi pentru a exprima respectul și frica de legământ pe care o au credincioșii față de YAHWE (spre exemplu, 33:8; 22:23).

■ **„Cauza prea grea pentru voi, mi-o veți aduce mie”** Moise era reprezentatul lui Dumnezeu pentru popor. El era văzut ca un profet (comparați v. 18; 18:15-22).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 1:19-21

¹⁹Apoi am pornit din Horeb, și am mers prin toată acea pustietate mare și teribilă care a-ți văzut-o îndrum spre regiunea muntoasă a amoriților, tocmai cum ne-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul nostru; și am venit la Kadesh-barnea. ²⁰Și v-am spus, `A-ți ajuns la regiunea muntoasă a amoriților pe care DOMNUL Dumnezeuul nostru este pe cale să ne-o dea. ²¹Vedeți, DOMNUL Dumnezeuul nostru a pus țara înaintea voastră; mergeți, intrați în posesia ei, așa cum DOMNUL, Dumnezeuul părinților voștri, va spus. Nu vă temeți sau și nu fiți buimaci.`”

1:19-25 **Apoi am pornit”** VERBUL (BDB 652, KB 704, *Qal* IMPERFECT) este utilizat de obicei în Exod (comparați Exod 12:37; 13:20; 14:15; 16:1; și adesea în Numeri 33). Aceste versete se leagă de călătoria de la Muntele Sinai la Kadesh-barnea.

1:19 „Horeb” Cele două titluri ale celor doi munți sfinți, Horeb și Sinai, sunt folosite ca sinonime. Horeb este un termen semitic. Sinai nu este semitic dat posibil se relaționează cu Pustiul *Sin*. *Sin* este termenul pentru o mică plantă de deșert comună în acele regiuni. Unii cred că Horeb este lanțul muntos iar Sinai este culmea, dar nu știm cu siguranță.

■ **„pustietatea mare și teribilă”** De obicei termenul „pustietate” (BDB 184) înseamnă pășune nelocuită, dar acest traseu i-a dus peste deșertul Peninsulei Sinai. Acolo au existat câteva surse de apă naturală. Dumnezeu a furnizat apă și hrană pentru ei în mod supranatural în timpul celor patruzeci de ani. Astăzi, acest deșert este numi *Et Tih*, ce înseamnă „rătăcirea.” Călătoria era de 100 de mile și peste țări foarte dure.

■ **„regiunea muntoasă a amoriților”** Această regiune se referă la partea de sud a țării Canaan (adică, Neghev, Arabah).

■ **„tocmai cum ne-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul nostru”** Pentru numele divinității vezi Tematica Specială de la 1:3. Dumnezeu i-a condus prin:

1. cuvintele lui Mosie
2. norul gloriei *Shekinah*, ce se odihnea peste tabernacol. Când acesta se mișca Israelul îl urmărea.

■ **„am venit la Kadesh-barnea”** Cuvântul ebraic pentru sfânt este *kadosh* (BDB 871), de unde avem „Kadesh.” Kadesh-barnea înseamnă „sfânt-(necunoscut),” posibil „cetate sfântă” sau „loc sfânt.” Reprezenta un loc de tabără important pentru ISRAELIȚI așa cum a fost pentru Avraam deoarece era cea mai mare oază din zonă.

1:20-21 Aceste versete au cauzat probleme pentru comentatori datorită schimbării în utilizarea dintre PRONUMELE „nostru” și „vostru,” ce e comun prin cartea Deuteronom. Acesta este un motiv de ce unii cred că Deuteronom a fost scrisă de câțiva oameni. Eu cred că Moise a scris (sau a dictat) majoritatea revelațiilor, dar este evident că aceste scrieri au fost editate de scribii târzii și multe au conținut comentariile scribilor originali.

1:21 „Vedeți, DOMNUL Dumnezeuul nostru a pus... intrați în posesia ei” Această afirmație ar putea fi referință la v. 8, unde Dumnezeu, prin Moise, îi spune poporului să posedze țara care le-a promis Patriarhilor (comparați 12:5-7; 13:14-17; 15:18; 26:3).

Acest verset, asemenea vv.7 și 8, conțin câteva porunci:

1. „vedeți” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
2. „mergeți” – BDB 748, KB 828, *Qal* IMPERATIV
3. „intrați în posesie” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV
4. „nu vă temeți” – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFECT, dar folosit în sens de îndemn
5. „nu vă descurajați” – BDB 369, KB 365, *Qal* IMPERFECT, dar folosit în sens de îndemn

NASB, NRSV „nu vă temeți sau nu fiți buimaci”

NKJV „nu vă temeți și nu vă descurajați”

TEV „nu ezitați sau nu vă fie frică”

NJB „nu vă fie frică sau nu vă descurajați”

Această interdicție de la YAHWE era bazată pe încrederea lor în promisiunile și prezența de legământ a lui Dumnezeu! Această afirmație apare de doisprezece ori în Vechiul Testament (spre exemplu, 31:8; Ios. 1:9; 8:10; 10:25; I Cro. 22:13; 28:20; II Cro. 20:15; 32:7; Ier. 30:10; 46:27).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 1:22-25

²²”Atunci toți v-ați apropiat de mine și a-ți spus, „Lasă-ne să trimitem bărbați înaintea noastră, ca să cerceteze țara pentru noi, și să ne aducă vești despre felul cum să mergem și despre cetățile în care să intrăm.” ²³”Lucrul acesta m-a încântat și am ales doisprezece dintre bărbații voștri, un bărbat de fiecare trib. ²⁴Ei s-au întors și au mers în regiunea muntoasă, și au ajuns la valea Eschol și a iscodit-o. ²⁵Apoi au luat în mâini din țară niște fructe și ni le-au adus nouă; și ne-au adus înapoi raportul și au zis, „Țară bună dorește să ne de-a DOMNUL Dumnezeu nostru.”

1:22 Numeri 13:1-3 este cadrul acestui verset. Amintește poruncile lui Moise către triburi:

1. „trimitem” – BDB 1018, KB 1511, *Qal* sens de poruncă
2. „cerceteze” – BDB 343, KB 340, *Qal* IMPERFECT, folosit cu sens de îndemn
3. „să aducă” – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERFECT, folosit cu sens de îndemn

1:23 „am ales doisprezece dintre bărbații voștri” Moise a fost înțelept să încerce și să includă fiecare trib așa încât fiecare să se simtă important.

1:24 „valea Eschol” Acest termen (BDB 79) înseamnă „mulțime” sau „tulpină.” Numeri 13:23-24 spune că au tăiat tulpina de struguri ce era atât de mare încât era nevoie de doi bărbați să o poarte pe o prăjină. Astfel și-a primit valea (sau Wadi) numele ebraic, dar locația din sudul Palestinei este incertă, posibil undeva aproape de Hebron (comparați Num 13:22,23).

„iscodit-o” „iscodit” (BDB 920, KB 1183, *Piel* IMPERFECT) este o variantă a cuvântului pentru „laba piciorului” (BDB 919), ce implică faptul că ei umblau prin țară. Ei nu aveau animale pe care să călărească și reprezenta cu adevărat un pas prin credință pentru ei să meargă prin această țară și să fie văzuți de locuitori.

1:25 „Țară bună dorește să ne de-a DOMNUL Dumnezeu nostru” Ce o afirmație de legământ puternică! Totuși, ei nu au acționat bazați pe afirmația teologică, ci pe frica lor (spre exemplu, v. 21).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 1:26-33

²⁶”Totuși nu a-ți fost doritori să mergeți, ci v-ați răzvrătit împotriva poruncii DOMNULUI Dumnezeului vostru; ²⁷și a-ți cârtit în corturile voastre și a-ți zis, „Pentru că ne urăște DOMNUL, ne-a scos din țara Egiptului și ne-a dat în mâinile amoriților ca să ne distrugă.” ²⁸Unde să ne ducem? Frații noștri ne-au înmuiat inima, spunând, „Poporul sunt mai mari și mai înalți decât noi; cetățile sunt mari și fortificate până la cer. Și pe lângă asta, i-am văzut pe fii lui Anac acolo.” ²⁹Apoi v-am spus, „Nu fiți șocați, nu vă temeți de ei. ³⁰DOMNUL Dumnezeu vostru care merge înaintea

voastră va lupta El însuși pentru voi, așa cum a făcut-o în Egipt înaintea ochilor voștri, ³¹și în pustie unde a-ți văzut cum DOMNUL Dumnezeu vostru va purtat, așa cum un om își poartă fiul, în toate zilele în care a-ți umblat până să ajungeți aici. ³²Dar cu toate acestea, nu vă încrede-ți în DOMNUL Dumnezeu vostru, ³³ce merge înaintea voastră, ca să caute un loc pentru voi ca să tăbărâți, în foc noaptea și în nor ziua, pentru a vă arăta calea pe care să mergeți.”

1:26 „răzvrătit” VERBUL (BDB 598, KB 632, *Hiphil IMPERFECT*) devine un cuvânt comun în Deuteronom (spre exemplu, 1:26,43; 9:7,23,24; 21:18; 31:27; și de asemenea în Psalmi). Înrudirea lui în aramaică înseamnă „a avea conflict cu” iar în siriacă, „a te lupta cu.” Denotă o neascultare voită, cunoscută!

■ **„porunca DOMNULUI”** Porunca din vv. 8 și 21 era de a merge și de a lua țara.

1:27 „a-ți cântit în corturile voastre” Poporul se aflau în corturi cântind (BDB 920, KB 1188, *Niphal IMPERFECT*); nu o făceau public, dar Dumnezeu le-a văzut inima (comparați Ps. 106:25) și a cunoscut că se răzvrăteau împotriva Lui (adică, „șoapte defăimătoare,” comparați Pro. 16:28; 18:8; 26:20,22). Dumnezeu nu cunoaște doar ceea ce spunem (comparați v. 25c), ci și ce avem în inimă – motivațiile (comparați Num. 14:1-6).

■ **„DOMNUL ne urăște”** În acest verset poporul pune la îndoială motivele și natura lui Dumnezeu (spre exemplu, 9:28). AU uitat toate promisiunile minunate și toate proviziile lui Dumnezeu în timpul călătoriei din Sinai spre Kadesh și au început să se concentreze pe situația lor prezentă, pe care o vedeau ca devastatoare.

1:28 „frații noștri ne-au înmuiat inima” Poporul a încercat să blameze iscoadele pentru necredința lor. Termenul „înmuiat” (BDB 587, KB 606) este o metaforă pentru persoana ce devine temătoare și își pierde voința de a rezista (comparați 20:8; Ios. 2:11; 5:1; 7:5; și posibil 14:8).

NASB, REB „mai mari și mai înalți”

NKJV, Peshitta „mai măreți și mai înalți”

NRSV, TEV,

NJB, NIV „mai puternici și mai înalți”

NET „mai numeroși și mai înalți”

Este evident din diferitele traduceri că întrebarea este despre primul termen. Este sinonim sau adaugă o nouă informație?

ADJECTIVUL (BDB 152) înseamnă „mare.” Este utilizat pentru:

1. Mare în măsură
2. Mare în număr
3. Mare în intensitate
4. Mare în importanță

Termenul este comun și are un câmp semantic atât de larg încât doar contextul poate clarifica semnificația lui. Septuaginta pare să înțeleagă acești termeni ca fiind „mai populat și mai puternici.” Parte din problema traducerii este locul „uriașilor” în Vechiul Testament!

TEMATICĂ SPECIALĂ: TERMENI UTILIZAȚI PENTRU RĂZBOINICI ÎNALȚI/PUTERNICI SAU PENTRU GRUPURI DE OAMENI

Acești oameni înalți/puternici sunt numiți prin câteva nume:

1. *Nephilim* (BDB 658) – Gen. 6:4; Num. 13:33
2. *Rephaim* (BDB 952 sau BDB 952 II) – Gen. 14:5; Deut. 2:11,20; 3:11,13; Ios. 12:4; 13:12; II Sam. 21:16,18,20,22; I Cro. 20:4,6,8
3. *Zamzummin* (BDB 273), *zuzim* (BDB 265) – Gen. 14:5; Deut. 2:20
4. *Emim* (BDB 34) – Gen. 14:5; Deut. 2:10-11
5. *Anakim* (fii lui *Anac*, BDB 778 I) – Num. 13:33; Deut. 1:28; 2:10-11,21; 9:2; Ios. 11:21-22; 14:12,15

■ Lachish era un oraș amorit sudic ce avea un zid de 8.8 metri grosime. Zidurile acestor cetăți aveau ridicare aici acolo turele sau turnuri. Putem înțelege astfel de ce s-au uimit ISRAELIȚII când au văzut aceste cetăți („fortificate” BDB 130, KB 148, *Qal* PARTICIPIU PASIV înseamnă „inaccessibil”).

Această hiperbolă „fortificată până la cer” este utilizată în același sens metaforic ca numele *Ziggurats* din Babilon (comparați 11:4).

1:29

NASB „nu fiți șocați, nici nu vă temeți de ei”

NKJV „nu fiți terifiți, sau nu vă temeți de ei”

NRSV „nu aveți groază sau teamă de ei”

TEV „Nu vă fie teamă de oamenii aceștia”

NJB „Nu luați spaimă, nu vă temeți de ei”

Primul VERB (BDB 791, KB 888, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „a cauza să tremure.” În aramaică înseamnă „a tremura” iar în siriacă „să vină după accident sau violență” (comparați 7:21; 20:3; 31:6).

Al doilea VERB (BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „frică” sau „uimire.” Acesta este termenul comun pentru frică:

1. De dușmani – Deut. 1:21,29; 2:4; 3:2,22; 7:18,19; 20:1,3; 31:6; Ios. 11:6
2. Popoarele de pe pământ se tem de poporul lui Dumnezeu – Deut. 28:10 (comparați. Ios. 4:24); Ios. 9:24
3. Israel trebuie să se teamă/să-L venereze/să-L respecte pe YAHWE – Deut. 4:10; 5:5; 6:2,13,24; 10:12,20; 13:11; 14:23; 17:13,19; 19:20; 21:21; 25:18; 28:58; 31:12; Ios. 4:24

1:30 „DOMNUL Dumnezeuul vostru ce merge înaintea voastră” Aceasta este o afirmație puternică și încurajatoare ce exprimă cel mai bun dar al lui Dumnezeu – prezența și provizia Sa. Observați în v. 30 EL merge înaintea lor în luptă (comparați 9:3); î v. 33 El merge înaintea lor pentru ai conduce în deșert.

■ **„luptă spre binele vostru”** Această afirmație este u exemplu al „războiului sfânt” sau *herem* (BDB 355, spre exemplu, Deut. 2:24; 3:6; 7:2; 20:16-18; Ios. 6:17,21; 8:26; 10:1,28,37; 11:12,20-21). Aceasta este judecata lui Dumnezeu asupra amoriților/canaanților pentru păcatul lor, nu doar favorul Lui pentru poporul Său (comparați Gen. 15:16). Dumnezeu a oferit canaanților multe anse să se pocăiască, dar nu au vrut, așadar judecata Sa a fost peste ei. Dumnezeu va judeca de asemenea poporul Său când preiau aceleași practici canaanite (adică, exilele asiriene și babiloniene!) Aici, Dumnezeu îi spune poporului să nu se teamă ci să se încreadă în El deoarece e de partea lor (spre exemplu, Deut. 3:22; 20:4; Ios. 10:14,42; 11:5-6)!

1:31 „Dumnezeul vostru vă poartă, așa cum un om își poartă fiul” „A transporta” (BDB 669, KB 724, *Qal* PERFECT) se poate referi la a purta fizic pe cineva sau ceva sau „a susține pe cineva.” Dumnezeu ca Tată (adică, Părinte) reprezintă o metaforă biblică minunată, personală (comparați 8:5; 32:6; Exod 4:22; Ps. 27:10; 68:5; 103:13; Pro. 3:12; Is. 1:2; 63:16; Ier. 3:19; Os. 11:1-4; Mal. 1:6; Fapte 13:18). În Vechiul Testament „fiu” este o metaforă corporativă pentru paternitatea lui YAHWE față de Israel, dar devine individuală regelui david și descendenților săi speciali (adică, Mesia, Ps. 2:2,7; Fapte 13:33).

1:32 „Dar pentru toate acestea” Aceasta include prezența specială a lui Dumnezeu și grija de la chemarea lui Avraam (Gen. 13) prin Exod (Exod – Numeri).

■ **„nu v-ați încrezut în DOMNUL Dumnezeu vostru”** *VERBUL* (BDB 52, KB 63, *Hiphil* PARTICIPIU) este un termen teologic major. Reprezintă baza relației personale din centrul legământului.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CREDINȚA (*PISTIS*, [SUBSTANTIV], *PISTEUO*, [VERB], *PISTOS* [ADJECTIV])

A. Acesta este un termen foarte important în Biblie (comparați Ev. 11:1,6). Este subiectul predicării timpurii a lui Isus (comparați Mar. 1:15). Există cel puțin două cerințe noi ale legământului: pocăință și credință (comparați 1:15; Fapte 3:16,19; 20:21).

B. Etimologie

1. Termenul „credință” în VT însemna loialitate, fidelitate, sau vrednic de încredere și era o descriere a naturii lui Dumnezeu, nu a noastră.
2. A venit dintr-un termen ebraic (*emun, emunah*, BDB 53), ce însemna „a fi sigur sau stabil.” Credința salvatoare este o siguranță mentală (set de adevăruri), o trăire morală (un stil de viață), și în primul rând o relaționare (primirea unei persoane) și un devotament volitiv (o decizie) către acea persoană.

C. Utilizare Vechi Testamentară

Trebuie subliniat faptul că credința lui Avraam nu era într-un Mesia viitor, ci în promisiunea lui Dumnezeu că va avea un copil sau un descendent (comparați Gen. 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14). Avraam a răspuns acestei promisiuni încrezându-se în Dumnezeu. Totuși el a mai avut îndoieli și probleme cu privire la această promisiune, ce a avut nevoie de treisprezece ani ca să se îplinească. Credința lui imperfectă, a fost totuși acceptată de Dumnezeu. Dumnezeu este dispus să lucreze cu ființe umane imperfecte ce Îi răspund Lui și promisiunilor Lui cu credință, chiar și dacă acea credință este de dimensiunea unui bob de muștar (comparați Mat. 17:20).

D. Utilizări Nou Testamentare

Termenul „crezut” derivă din termenul grecesc (*pisteuo*), și mai poate fi tradus prin „a crede,” „credință,” sau „încredere.” Spre exemplu, substantivul nu apare în Evanghelia lui Ioan, dar verbul este folosit deseori. În Ioan 2:23-25 există o incertitudine cu privire la autenticitatea devotamentului mulțimii față de Isus ca și Mesia. Alte exemple ale acestei utilizări superficiale ale termenului „crede” sunt în Ioan 8:31-59 și Fapte 8:13, 18.24. Credința adevărată biblică este mult mai mult decât o primă reacție. Trebuie să fie urmată de un proces de ucenicie (comparați Mat. 13:20-22,31-32).

E. Utilizarea termenului cu PREPOZIȚII

1. *eis* înseamnă „în, spre, înspre.” Această construcție unică subliniază credința/încrederea pe care și-o pun credincioșii în Isus
 - a. în numele Lui (Ioan 1:12; 2:23; 3:18; I Ioan 5:13)
 - b. în El (Ioan 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45,48; 17:37,42; Mat. 18:6; Fapte 10:43; Filip. 1:29; I Pet. 1:8)
 - c. în Mine (Ioan 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9;17:20)
 - d. în Fiul (Ioan 3:36; 9:35; I Ioan 5:10)
 - e. în Isus (Ioan 12:11; Fapte 19:4; Gal. 2:16)
 - f. în Lumină (Ioan 12:36)
 - g. în Dumnezeu (Ioan 14:1)
2. *en* înseamnă „în” ca și în Ioan 3:15; Mar. 1:15; Fapte 5:14
3. *epi* înseamnă „în” sau „deasupra,” ca în Mat 27:42; Fapte 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Rom. 4:5,24; 9:33; 10:11; I Tim. 1:16; I Pet. 2:6
4. CAZUL DATIV fără PREPOZIȚIE ca în Gal. 3:6; Fapte 18:8; 27:25; I Ioan 3:23; 5:10
5. *hoti*, ce înseamnă „crede faptul că,” oferă conținut cu privire la ce să crezi

- a. Isus este Sfântul lui Dumnezeu (Ioan 6:69)
- b. Isus este Eu Sunt (Ioan 8:24)
- c. Isus este în Tatăl și Tatăl e în Isus (Ioan 10:38)
- d. Isus este Mesia (Ioan 11:27; 20:31)
- e. Isus este Fiul lui Dumnezeu (Ioan 11:27; 20:31)
- f. Isus a fost trimis de Tatăl (Ioan 11:42; 17:8,21)
- g. Isus este una cu Tatăl (Ioan 14:10-11)
- h. Isus a venit de la Tatăl (Ioan 16:27,30)
- i. Isus sa identificat cu numele de legământ „Eu Sunt,” al Tatălui (Ioan 8:24; 13:19)
- j. El va locui împreună cu El (Rom. 6:8)
- k. Isus a murit și a înviat (I Tes. 4:14)

1:33 „ce merge înaintea voastră, ca să caute un loc pentru voi ca să tăbărăți, în foc noaptea și în nor ziua, pentru a vă arăta calea pe care să mergeți” Dumnezeu mergea înaintea poporului în foc noaptea și în nor ziua, ce e cunoscut ca fiind „norul gloriei *Shekinah*” (spre exemplu, Exod 13:21-22; 14:19,24; 19:16-18; 20:21; 24:15,18; 33:9-10; Lev. 16:2; Num 9:15-23; 14:14; Ps. 78:14). Acest nr simbolizează prezența sau transportul divinității și este găsit în întreaga Biblie (spre exemplu, I Împ. 8:10,12; Eze. 1:4; Dan. 7:13; Mat. 24:30; 26:64; Fapte 1:9-11; I Tes. 4:17; Apo. 1:7). El vine pe nori!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 1:34-40

³⁴”Apoi DOMNUL a auzit sunetul cuvintelor voastre, și s-a mâniat și a jurat, spunând, ³⁵”Nici unul din acești oameni, această generație rea, nu va vedea țara bună care am jurat părinților voștri, decât Caleb fiul lui Iefune; el o va vedea, și lui și fiilor lui îi voi da țara pe care a pus piciorul, deoarece L-a urmat pe DOMNUL pe deplin.”
³⁷DOMNUL a fost supărat pe mine de asemenea din cauza voastră, spunând, `Nici chiar tu nu vei intra acolo. ³⁸Iosua fiul lui Nun, ce stă înaintea ta, el va intra acolo; încurajează-l, căci el va face pe Israel să o moștenească. ³⁹Mai mult, cei mici ai voștri despre care a-ți zis că vor deveni pradă, și fii voștri, ce astăzi nu au cunoștința binelui și răului, vor intra acolo, și le-o voi da lor și o vor stăpâni. ⁴⁰Dar în ce vă privește pe voi, întoarceți-vă și mergeți spre pustie pe calea Mării Roșii.’

1:34 „s-a mâniat și a jurat” Această declarație , „a jurat” (BDB 989 KB 1396, *Niphal* IMPERFECT), a fost folosită când Dumnezeu s-a angajat într-o relație de legământ cu Israel. Aici el se angajează la consecințele legământului pentru neascultare – blestemând. Observați că promisiunea lui Dumnezeu lui Avraam a fost pentru generații succesive, dar blestemul era doar pentru o generație, ce reprezenta inițial generația cea rea din Exod (adică, necredința în promisiunea lui YAHWE de a le oferi Canaanul).

1:35 Toți bărbații de vârstă militară (adică, 20 de ani și mai mult), ce au refuzat să Îl urmeze porunca lui YAHWE și să cucerească țara, sunt pedepsiți iar poporul trebuia să rățească prin pustie până la moartea lor (adică, 38 de ani). Cartea Evrei din Noul Testament, capitolele 3-4, discută această problemă de necredință.

Doar cei doi spioni ce au adus raportul pozitiv, Caleb (v. 36) și Iosua (comparați 1:38), au fost excluși. Neascultarea de legământ rezultă în blestemele legământului pentru Israel (comparați Deut. 27-29) și Moise (comparați Deut. 3:26-27).

■ „țara cea bună” Această afirmație este repetată (comparați Exod 3:8; Deut. 1:35; 3:25; 4:21,22; 8:7,20; Ios. 23:13). Bun denotă (1) Prezența lui Dumnezeu (adică, Dumnezeu este „bun”, Ps. 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1,29; 145:9; și de asemenea observă paralelismul lui Amos 5:4,6,14,15) și (2) „o țară în care curge lapte și miere” (spre exemplu, Exod 3:8,17; 13:5; 33:3; Num. 13:27; 14:8; 16:13,14; Deut. 6:3; 11:9; 26:9,15; 27:3; 31:20; Ios. 5:6).

1:36 „țara pe care a pus piciorul” Țara pe care ea va captura Caleb și prin urmare o va moșteni este localizată în jurul Hebronului. Noi credem că se află lângă Valea Eșcol (comparați Ios. 15:13), unde locuiau uriașii!

■ **„pe deplin”** Acest lucru înseamnă „din toată inima” (BDB 569, KB 583, *Piel* PERFECT). Se referă la cineva motive amestecate; Caleb îl iubea pe YAHWE din toată inima și îl urma. Este o metaforă a adevăratei devoțiuni (spre exemplu, Num. 14:24; 32:11-12; Ios. 14:8,9,14; I Împ. 11:6). Este similară cu expresia, „din toată inima și din tot sufletul” (comparați Deut. 6:5; 10:12; 13:3; 30:2; I Împ. 9:4; 11:4).

1:37 DOMNUL a fost supărat pe mine de asemenea din cauza voastră” Moise încerca să dea vina pe popor din cauza neascultării lui (comparați Deut. 3:26, la fel ca Adam, comparați Gen. 3:12), dar observați Num. 20:7-13,24; 27:14; Deut. 4:21.

VERBUL „supărat” (BDB 60, KB 72, *Hithpael* PERFECT) vine din SUBSTANTIVUL „nări” sau „nas.” Aparent se referă (1) la respirația din nări ca un semn al mâniei sau (2) horcăind un sunet nazal. Acest termen e utilizat consecvent pentru mânia (antropomorfic) divină (comparați Exod 32:12; Deut. 1:37; 4:21; 9:8,20; II Împ. 24:20).

O altă utilizare a acestui cuvânt în conexiune cu divinitatea este expresia „încet la mânie,” ce accentuează răbdarea și îndurarea lui Dumnezeu (spre exemplu, Exod 34:6; Num. 14:18; Nee. 9:17; Pro. 14:29).

1:38 „Iosua fiul lui Nun” Această afirmație, „ce stă înaintea ta” este un idiom ebraic ce se referă la lider. Iosua era mâna dreaptă a lui Moise iar aceasta poate fi o profeție cu privire la viitorul său rol de lider.

■ **„încurajează-l”** Acest VERB (BDB 304, KB 302, *Piel* IMPERATIV) înseamnă „a face puternic” (spre exemplu, 3:28). YAHWE însuși face asta în Ios. 1:6,7,9,18!

■ **„căci el va face pe Israel să o moștenească”** Promisiunea revine la profețiile pentru patriarhi (spre exemplu, Gen. 12, 15, 18, 16) legat de descendenții posedând Canaanul (spre exemplu, 3:28; 31:7; Ios. 11:23).

1:39 „cei mici ai voștri despre care a-ți zis că vor deveni pradă” Acest verset se referă la Numeri 14:3,31. Datorită neîncrederii adulților Dumnezeu le spune că copiii lor cu siguranță vor moșteni țara așa cum a promis El.

■ **„ce astăzi nu au cunoștința binelui și răului”** Din punct de vedere istoric acest lucru se referă la copiii ce au venit din Egipt. Dumnezeu nu i-a socotit responsabili până când au fost capabili de a înțelege legământul și angajament.

În acest text pot fi văzute două părți/ doi poli:

1. „Le-o voi da” (suveranitatea lui Dumnezeu, comparați v. 8)
2. „ei o vor poseda” (alegerea umană și responsabilitatea, comparați v. 8)

Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: VÂRSTA RESPONSABILITĂȚII

Biserica, urmându-l pe Pavel, s-a concentrat pe Gen. 3 ca sursă a răului și păcatului uman. Aceasta s-a dezvoltat într-un accent Augustinian/Calvinist asupra depravării totale (adică, incapacitatea umană de a răspunde lui Dumnezeu fără ajutor). Această doctrină a devenit unul din cei cinci piloni ai Calvinismului și un principiu de bază al creștinismului.

Totuși, rabinii niciodată nu s-au concentrat pe Gen. 3 ca sursă a răului (unii s-au concentrat pe Gen. 6), dar pe responsabilitatea individuală bazată pe cunoaștere și angajament. Ei vor postula două intenții (*netzer*), una bună și alta rea. Exemplul clasic ar fi zicala, „în fiecare inimă umană sunt doi câini, unul bun și unul rău. Cel care e hrănit cel mai mult devine cel mai mare.” Așadar, oamenii sunt doar responsabili după o perioadă de maturitate și de cunoaștere a legământului/angajamentului (adică, *Bar Mitzvah* pentru băieții la vârsta de 13 ani și *Bat Mitzvah* pentru fete la vârsta de 12 ani). Alte exemple biblice ale perspectivelor teologice sunt Iona 4:11 și Is. 7:15-16.

Pentru a pune aceste lucruri în contrast:

1. Pavel/Augustin/Calvin s-au concentrat pe suveranitatea lui Dumnezeu și pe inabilitatea umană.
2. Rabinii/Isus/Pavel s-au concentrat pe responsabilitatea legământului.

Nu există fie/sau, ci ambele/și! Ai grijă la sistemele teologice! Realizează că adevărul biblic este prezent în perechi tensionate. Credincioșii trebuie să trăiască vieți evlavioase în tensiune, nu să dorească răspunsuri rapide și ușoare sau să joace jocul blamării!

1:40 „pe calea Mării Roșii” Această afirmație pare să se referă la drumul numit „drumul Regelui” ce era lângă Golful Aqaba de la Elath spre Kadesh-barnea (comparați Num. 14:25). Acest lucru nu se referă la apa Egipteancă trecută devreme în Exod, decât dacă înseamnă „în direcția generală a.”

TEMATICĂ SPECIALĂ: MAREA ROȘIE

I Nume

- A. Ad-litteram numele este *Zam Suph*
 - 1. „Marea buruieni” sau „Marea de trestii” (rădăcină egipteană)
 - 2. „Marea de la capăt (pământului)” (rădăcină semitică)
- B. Acest nume se poate referi la
 - 1. Apă sărată, I Împ. 9:26 (Golful Aqaba); Ios. 2:5 (Oceanul Mediteranean)
 - 2. Apă dulce, Exod 2:3; Is. 19:26
- C. Septuaginta este prima traducere ce numește marea „Marea Roșie.” Posibil că acești traductori o legau de marea Edomului (roșu). Această denumire a fost perpetuată de Vulgata latină și de traducerea engleză târzie King James.

II Locația

- A. Există câteva corpuri de apă ce poartă numele acesta:
- B. Partea îngustă de apă dintre Egipt și peninsula Sinai circa 190 mile lungime (Golful Suez).
- C. Partea de apă dintre peninsula Sinai și Arabia circa 112 mile lungime (Golful Aqaba)
- B. S-ar putea să se lege de zona mlăștinoasă puțin din partea de nord-est a Nilului aproape de Tanis, Zoan, Avaris, Rameses, ce se află la sud de malul Lacului Menzaleh (regiunea mlăștinoasă).
- C. S-ar putea să fie folosită metaforic pentru apele misterioase de la sud, adesea utilizate pentru marea de la capăt (pământului). Acest lucru înseamnă că s-ar referi la
 - 1. Marea Roșie modernă (Golful Suez sau Golful Akaba, comparați I Împ. 9:26)
 - 2. Oceanul Indian (comparați Herodotus 1.180)
 - 3. Golful Persan (comparați Josephus, Antiq. 1.7.3)

III *Suph* în Numeri 33

- A. În Num. 33 partea de apă ce deriva în mod miraculos este numită *suph*
- B. În Num. 33:10,11 ISRAELIȚII se spune că au tăbărit lângă *yam suph*
- C. Există două părți de apă diferite.
 - 1. Prima nu este Marea Roșie (Golful Suez)
 - 2. A doua este probabil Marea Roșie (Golful Suez)
- D. Termenul *suph* este folosit în Vechiul testament în trei moduri.
 - 1. Partea de apă despărțită de YAHWE pentru a permite ISRAELIȚILOR să treacă, dar unde s-au înecat soldații egipteni
 - 2. Extensia de nord-vest a Mării Roșii (Golful Suez)
 - 3. Extensia de nord-est a Mării Roșii (Golful Akaba)
- E. *Yam suph* posibil să nu însemne „mare de trestii” deoarece
 - 1. Nu existau trestii (*papyrus*) în Marea Roșie
 - 2. Presupusa etimologia egipteană se referă la o țară, nu un lac.
- F. *Suph* s-ar putea să vină din rădăcina semitică „sfârșit” și să se refere la misterioasele ape necunoscute din sud (vezi Bernard F. Batts, „Marea Roșie sau Marea de Trestii? Ce înseamnă cu adevărat *Yam Suph*” în *Approaches to the Bible*, vol. 1, pp. 291-304).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 1:41-46

⁴¹”Apoi mi-ați spus, „`Am păcătuit împotriva DOMNULUI; vom merge cu adevărat și vom lupta, așa cum ne-a poruncit DOMNUL Dumnezeu nostru. `Și fiecare din voi v-ați încins cu arma de război, și a-ți considerat la fel de ușor să mergeți în regiunea muntoasă. ⁴²Iar DOMNUL mi-a spus, `Spune-le, „Nu vă duce-ți să luptați, pentru că nu sunt printre voi; altfel veți fi învinși de dușmanii voștri.” ⁴³Așa că v-am spus, dar nu a-ți vrut să ascultați. În schimb voi v-ați răzvrătit împotriva poruncii DOMNULUI, și a-ți acționat siguri pe voi și a-ți mers în regiunea muntoasă. ⁴⁴Amoriții care locuiau în regiunea muntoasă au venit împotriva voastră și v-au fugărit cum fac albinele, și v-au zdrobit de la Seir până la Horma. ⁴⁵Apoi v-ați întors și a-ți plâns înaintea DOMNULUI; dar DOMNUL nu v-a ascultat glasul nici nu și-a plecat urechea. ⁴⁶Așa că a-ți rămas la Kadesh-barnea multe zile, zile care le-ați petrecut acolo.”

1:41 „Am păcătuit împotriva DOMNULUI; vom merge cu adevărat și vom cucerii țara” Aceasta este aparent o pocăință relaționată la consecințe. Din punct de vedere teologic aceasta arată că de multe ori o oportunitate pierdută, datorită necredinței, nu poate fi recâștigată. Acest context arată clar că ei nu-L ascultau pe YAHWE (comparați v. 43). Acest adevăr teologic este punctul central al multor narațiuni istorice din Vechiul Testament.

1:42 „nu sunt printre voi” Cheia victoriei nu era puterea militară, ci prezența lui YAHWE (comparați v. 43).

1:43 Observați descrierile paralele ale lui Israel:

1. „Nu a-ți vrut să ascultați” – BDB 1033, KB 1570, *Qal* PERFECT
2. „V-ați răzvrătit împotriva poruncii” – BDB 598, KB 632, *Hiphil* IMPERFECT
3. „acționat siguri pe voi” – BDB 267, KB 268., *Hiphil* IMPERFECT

Dacă Israel L-ar fi ascultat pe YAHWE mai devreme și să facă exact acest lucru ar fi reușit, dar făcându-l acum arată continua lor auto-afirmare necuviincioasă!

Acest context arată clar că ascultarea este legată integral de promisiunile, prezența și puterea Sa!

1:44 „Amoriții care locuiau în regiunea muntoasă” Vezi Tematica Specială: Locuitorii pre-ISRAELIȚI din Palestina de la 1:4.

NASB „v-au zdrobit”

NKJV „v-au alungat”

NRSV „v-au bătut”

TEV „v-au fugărit”

NJB „v-au urmărit”

VERBUL (BDB 510, KB 507, *Hiphil* IMPERFECT) înseamnă „a bate în bucăți.” Acest eveniment este înregistrat în Num. 14:45.

ADJECTIVUL era utilizat cu privire la stoarcerea uleiului din măslini (comparați Exod 29:40; Num. 28:5). Este folosit pentru distrugerea (1) vițelului de aur (comparați Deut. 9:21) și (2) spargerea idolilor (comparați Mica 1:7).

■ „de la Seir” Seir se referă la Edom.

NASB, NKJV, NJB „la Horma”

NRSV, TEV „până la Horma”

Horma înseamnă „locul interdicției.” Termenul (BDB 356) înseamnă „consacrat distrugerii,” ce reflectă Num. 21:3. În mod original se numea Zephath (comparați Jud. 1:17). După ce ISRAELIȚII au distrus-o, au renumit-o devotată/distrusă pentru YAHWE (asemenea Ierihonului, Ios. 6-7). A fost localizată în repartitia tribală a lui Simeon, nord-est de Beesheba.

PREPOZIȚIA (BDB 723 III) implică faptul că Canaaniții/amoriții i-au fugărit pe ISRAELIȚI de la Edom (Seit) până al această zonă lângă Beersheba la nord-est, unde i-au înfrânt deplin! YAHWE nu a fost cu poporul Său rebel și încrezut!

1:45 „Apoi v-ați întors și a-ți plâns înaintea DOMNULUI” poporul a plâns în exterior, dar Dumnezeu le cunoștea inima. A fost vorba de durere bazată pe consecințe, nu pocăință.

■ **„dar DOMNUL nu v-a ascultat glasul nici nu și-a plecat urechea”** Nu a fost vorba că Dumnezeu nu i-a auzit, ci nu a vrut să-i asculte. El i-a auzit, dar a spus „NU.” Păcatul aduce totdeauna consecințe, chiar și păcatul iertat!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Care este scopul de bază al cărții Deuteronom?
2. De ce sunt menționați pe scurt Sihon și Og când sunt discutați pe deplin în capitolele 2 și 3?
3. Listați lucrurile vitale cu privire la sistemul juridic al lui Moise?
4. De unde au venit uriașii?
5. De ce era Dumnezeu mâniat pe Israel?
6. A afectat pocăința ISRAELIȚILOR decizia lui Dumnezeu?

DEUTERONOM 2

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Anii Pustiei	Revizuire istorică (1:1-3:29) 1:46-2:8a	Anii din Deșert	De la Kadesh la Amon
2:1-7		1:46-2:1	2:1-7
		2:2-6	
		2:7	
2:8-15		2:8-9	2:8-13a
	2:8b-13a		
		2:10-12	
	2:13b-15	2:13-15	2:13b-15
2:16-23	2:16-25	2:16-19	2:16-25
		2:20-23	
2:24-25		2:24-25	
Înfrângerea regelui Sihon		Israel îl înfrânge pe regele Sihon	Cucerirea Împărăției lui Sihon
2:26-37	2:26-30	2:26-29	2:26-29
		2:28-30	2:30-37
	2:31-37	2:31-37	

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

Scurtă Schiță a Capitolului 2

- A. Relațiile Israelului cu Edom, v. 4-7
- B. Relațiile Israelului cu Moab, v. 8-15
- C. Relațiile Israelului cu Amon, v. 16-19
- D. Versetele 20-23 reprezintă o paranteză legată de *Rephaim* (Vezi Tematica Specială la 1:28)
- E. Relațiile Israelului cu Amoriții pe malul de est al Iordanului, v. 24-37

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 2:1-7

¹”Apoi ne-am întors și am pornit spre pustie pe drumul spre Marea Roșie, cum mi-a spus DOMNUL, și am înconjurat Muntele Seir pentru multe zile. ²Iar DOMNUL mi s-a adresat, spunând, ³”V-ați învățat în jurul muntelui acesta îndeajuns. Acum întoarceți-vă spre nord, ⁴și poruncește poporului, spunând, „Veți trece prin teritoriile fiilor fratelui tău Esau ce trăiesc în Seir; și ei se vor teme de voi. Așa că fiți foarte atenți; 5nu-i provocați, căci nu vă voi da nici o parte din țara lor, nici chiar o urmă de pas deoarece am dat Muntele Seir lui Esau ca posesie. ⁶Veți cumpăra hrană de la ei cu bani ca să mâncați, și vei cumpăra apă de la ei cu bani ca să bei. ⁷Pentru că DOMNUL Dumnezeuul vostru v-a binecuvântat în tot ceea ce a-ți făcut; El va cunoscut rătăcirea prin această mare pustie. Acești patruzeci de ani în care DOMNUL Dumnezeu a fost cu voi; nu a-ți dus lipsă de nimic.”

2:1 „Pustia” Există câteva „pustietăți” conectate cu exod.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PUSTIA EXODULUI

1. Pustia Shur – în partea de nord est a Egiptului (spre exemplu, Exod 15:22)
2. Pustia Paran – centrul peninsulei Sinai (spre exemplu, Gen. 21:21; Num. 10:12; 12:16; 13:3,26)
3. Pustia Sin – sudul peninsulei Sinai (spre exemplu, Exod 16:1; 17:1; Num. 33:11,12; de asemenea numită „pustia Sinai,” spre exemplu, Exod 19:1,2; Num. 1:1,19; 3:4; 9:1,5)
4. Pustia Zin – sudul Canaanului (spre exemplu, Num. 13:21; 20:1; 27:14; 33:36; 34:3; Deut. 32:51)

■ „pe drumul spre Marea Roșie” Acest verset se referă la Drumul Arabah (comparați TEV „spre drumul spre Golful Aqaba”), în Valea crăpată a Iordanului, ce trece la nord și sud la ambele părți a Mării Moarte (comparați v. 8). Este o vale largă ce începe aproape de cetățile Elath sau Ezion-geber pe Golful Aqaba și merge prin inima Edomului și Moabului și a împărăției amoriților spre Damasc, Siria. În Vechiul Testament este numit „Drumul Regelui” (spre exemplu, Num. 20:17 și 21:22).

Termenul „Marea Roșie” (BDB 410 construită cu 693) înseamnă literal „marea trestiiilor/buruienilor.” Acest termen e utilizat pentru „apele misterioase și necunoscute ale sudului.” Se poate referi la partea de ape pe care le-au trecut ISRAELIȚII în exod și, ca și aici și 1:40, spre partea de ape numită Golful Aqaba pe partea de est a Peninsulei Sinai. Într-un pasaj din Vechiul Testament termenul se referă la Oceanul Indian. Vezi Tematica Specială la 1:40.

■ „cum mi-a spus DOMNUL” Deuteronom se descrie pe sine ca fiind o revelație a lui YAHWE lui Moise (comparați vv. 1,2,9,17,31). YAHWE și-a direcționat poporul prin:

1. Revelație directă lui Moise (comparați v. 2)

2. Mișcarea norului gloriei *Shekinah*

3. Folosirea *Urim*-ului și *Thummim*-ului (adică, Marele Preot)

■ „Muntele Seir” Acesta se referă la țara lui Edom (comparați vv. 5; 1:2; Exod 3:1; 17:6).

2:3

NASB „încercuit”

NKJV, NRSV „ocolit”

TEV „pribegit”

NJB „a-ți mers suficient”

Acest VERB (BDB 685, KB 738, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ în v. 3 și *Qal IMPERFECT* în v. 1) înseamnă „întoarcere,” „ocoliște,” „înconjoară.” ISRAELIȚII nu aveau o direcție clară datorită generației celei rele și necredincioase. S-au învățat în jurul Kadesh-barnea timp de treizeci și opt de ani, dar YAHWE este pe cale să ofere direcții clare și specifice lui Moise. „Du-te în jurul” sau „margine” se potrivește cu acest text cel mai bine.

„Acum întoarceți-vă spre nord” Acest lucru s-ar putea referi la Num. 20, unde ISRAELIȚII au întrebat dacă pot trece prin țara lui Edom, dar edomiții nu-i lăsau. Au întrebat dacă pot trece prin țara moabiților, și de asemenea au zis nu. Acest eveniment este înregistrat devreme (comparați ICC p. 34). Aici ei cer dacă pot merge pe drumul Regelui, ce trecea prin centrul acestor țări. Erau dispuși să cumpere hrană și apă, dar edomiții și moabiții (rudele ISRAELIȚILOR prin Lot și Esau) au spus, „Nu”. În schimb la a merge prin Edom, ei au mers în jurul granițelor lor.

Asemenea multor termeni ebraici, acesta (BDB 815, KB 937) are un înțeles literal, solid (spre exemplu, aici) și un înțeles metaforic, dezvoltat. „Întoarceți-vă” este termenul ebraic adesea tradus prin „pocăire” (spre exemplu, II Împ. 17:13; II Cro. 30:6; Is. 44:22; Ier. 3:11-4:2; Os. 14:1).

2:4 „porunca” Acest termen (BDB 845, KB 1010, *Piel* IMPERATIV), asemenea „întoarcere” (BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV în v. 3, arată că Moise înregistrează însăși porunca lui YAHWE (cum e *Hithpael* IMPERFECT folosit ca un îndemn în v. 5, „nu-i provocați”). El le-a direcționat în mod personal călătoria.

■

NASB „frații voștri”

NKJV „frații voștri”

NRSV „rudele voastre”

TEV „rudele voastre îndepărtate”

NJB „neamurile voastre”

Traducerea în engleză arată implicația cuvântului ebraic „frate” (BDB 26). Este utilizat de câteva ori pentru Edom (descendenții lui Esau, comparați Num. 20:14; Deut. 2:4,8; Obadia v. 10).

■ „ei se vor teme de voi” Aceasta este o declarație profetică ce datează din Cântarea de Izbăvire în care Maria îl laudă pe Dumnezeu pentru miraculoasa traversare a Mării Roșii. Dumnezeu a prezis că „Edom și Moab vor fi terifiți de ISRAELIȚII” (comparați Exod 15:15).

2:4,9,19 În acest capitol există câteva afirmații vrednice de notat conectate de suveranitatea lui Dumnezeu:

„Nu vă voi da” (v. 4, 9, 19)

„Vă voi da” (v. 5, 9)

„DOMNUL a dat” (v. 2)

„DOMNUL Dumnezeu nostru ne oferă” (v. 29)

„Dumnezeu ni l-a dat” (v. 33)

Acest capitol arată suveranitatea lui YAHWE în granițele internaționale (comparați 32:8; Nee. 9:22), deoarece fiecare dina aceste afirmații subliniază că YAHWE este cel ce dă țara unui grup anume de persoane pentru a o moșteni. Acest capitol arată că YAHWE nu a oferit în mod exclusiv țara lui Israel, ci a oferit o țară fiecărei națiuni. Unii și-au pierdut țara datorită păcatului lor (spre exemplu, Gen. 15:16) și Israel de asemenea și-a pierdut țara pentru o perioadă (adică, exilele Asirian și Babilonian) datorită păcatului lor. Aceste lucru afirmă că YAHWE este Dumnezeu universal. Într-o eră a politeismului, aceasta este o declarație minunată a monoteismului. Există unul și doar un singur Dumnezeu, Deut. 6:4-6. El este cel care oferă o țară chiar edomiților, moabiților, amoriților, etc. (în special, Deut. 32:4 în Septuaginta [LXX]).

NASB, NRSV, REB „Așa că aveți mare grijă”

NKJV „Așadar fiți cu luare aminte asupra voastră”

TEV (combină această afirmație cu următoarea din v. 5, „dar nu trebuie să începeți un război”)

NJB „și veți fi protejați”

Expresia literală „așadar luați seama” (o CONJUNCȚIE, VERB [BDB 1036, KB 1581, *Niphal* PERFECT], și AFVERB [BDB 547]). Septuaginta e similară cu TEV.

Această expresie, în diferite forme, este utilizată de câteva ori în Deuteronom (comparați 2:4; 4:9,15,23; 6:12; 8:11; 11:16; 12:13,19; 15:9; 24:8). Implică, „păstrați-vă mintea alertă”, „fiți atenți la ce faceți”, „gândiți-vă clar cu privire la implicația acțiunilor voastre.”

2:5

NASB „nici chiar o urmă de pas”

NKJV „nici măcar o urmă”

NRSV, NJB „chiar atât cât lungimea unei urme”

TEV „la fel de mult ca un metru pătrat”

Acesta este un termen ebraic rar (BDB 204). Se referă la locul de călcat. Aceeași rădăcină e folosită în 11:24 și Ios. 1:3. Într-un sens acesta reprezenta un cuvânt încurajator de la YAHWE- El a oferit teren atât lui Edom cât și lui Moab. Era a lor, fiecare centimetru! El se afla în proces de a oferi teren Israelului. Darurile Sale de teren acordate erau sigure.

Acum trebuie adăugat că până al urmă, datorită păcatului, aceste națiuni (adică, Edom și Moab) și-au pierdut țara și au pierit din pricina păcatului. Toate țările ca dar au fost condiționate. Acest lucru este valabil și pentru Israel (adică, exilul Asirian și Babilonian). Toate legămintele lui Dumnezeu (cu excepția Gen. 6 și 15) sunt condiționate.

Promisiunile Sale de răscumpărare sunt sigure (necondiționate), dar fiecare persoană/națiune trebuie să răspundă și să continue să răspundă adecvat! O relație de credință continuă, de ascultare este crucială. YAHWE cere credință, pocăință, ascultare și perseverență, atât în Vechiul Testament cât și în Noul Testament.

2:6 Israel trebuia să cumpere atât mâncare cât și apă ca un gest al recunoașterii suveranității Edomului asupra țării lor, ce le-a fost dată de YAHWE.

1. „cumpărați hrană” (BDB 991, KB 1404, *Qal* IMPERFECT)

2. „cumpărați apă” (BDB 500, KB 497, *Qal* IMPERFECT)

2:7 „Acești patruzeci de ani în care DOMNUL Dumnezeu a fost cu voi; nu a-ți dus lipsă de nimic” Acest pasaj descrie dragostea lui Dumnezeu chiar și în mijlocul rebeliunii Israelului împotriva Lui (adică, lipsă de credință în promisiunile Sale în a le oferi țara Canaan).

Perioada de Peregrinare în pustie a reprezentat o judecată pentru o generație de ISRAELIȚI fără credință, dar s-a transformat într-un timp al prezenței personale și provizii a lui YAHWE. Rabinii o numesc perioada de lună de miere dintre YAHWE și Israel. YAHWE a oferit:

1. Protecție
2. Călăuzire personală
3. Hrană
4. Apă
5. Îmbrăcăminte ce nu s-a uzat
6. Victorie în bătălie

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 2:8-15

8”Așa că am trecut pe lângă frații noștri fii lui Esau, ce trăiesc în Seir, departe de drumul Arabah, departe de Elath și de Ezion-geber. Și ne-am întors și am trecut pe lângă calea pustiei lui Moab. **9**Apoi DOMNUL mi-a spus, `Nu sâcâiți pe Moab, nici nu-I provocați la război, căci nu-ți voi da nici o parte din țara clor ca posesie, deoarece Eu i-am dat Ar-ul fiilor lui Lot ca posesie. **10**(Emimi locuiau acolo anterior, un popor așa de mari, numeroși și înalți ca anakimi. **11**Asemenea anakimilor, ei sunt de asemenea considerați ca refaimiți, dar moabiții îi numesc emimi. **12**Horiții au locuit anterior în Seir, dar fii lui Esau i-au dezamăgit și i-a nimicit dincolo de ei și s-au stabilit în locul lor, așa cum a făcut Israel țării posesiei pe care le-a dat-o DOMNUL). **13**Acum ridicați-vă și treceți voi înșivă peste pârâul Zered.` Așa că am traversat pârâul Zered. **14**Acum momentul care a durat pentru noi să ajungem de la Kadesh-barnea până să trecem pârâul Zered a fost de treizeci și opt de ani, până când toate generațiile de bărbați de război au pierit din tabără, așa cum le-a jurat DOMNUL. **15**Mai mult brațul DOMNULUI a fost împotriva lor, pentru ai distruge din mijlocul taberei până vu pierit toți.”

2:8 „Așa că am trecut pe lângă frații noștri fii lui Esau, ce trăiesc în Seir” Acest cuvânt „frații” este oarecum ironic. Ei erau rude. Deși au venit din aceeași strămoși, Issac și Rebeca, dar ei se purtau numai ca niște rude nu.

„Seir” se referă la regiunea muntoasă din țara lui Edom. Așadar „Seir” și „Edom” sunt sinonimi.

2:8, 27 „drumul Arabah” Aceasta se referă la „drumul Regelui,” din Golful Aqaba spre Damasc (comparați v. 1 și Num. 20:17, 19; 21:22).

2:8 „Elath” Aceasta înseamnă ad-litteram „palmierii” (BDB 19). Acest loc este probabil aproape de Ezion-geber (comparați I Împ. 9:26), ce se află la capătul nordic al Golfului Aqaba.

■ **„pe calea pustiei lui Moab”** Atlasul Macmillan Bible, harta 10, arată acest drum de deșert ca fiind paralel cu „drumul Regelui,” da la est. Capătul sudic trece prin Edom și e cunoscut ca „calea pustiei lui Edom” (comparați II Împ. 3:8). Drumul regelui și acest drum deșertic scurt se întâlnește la Rabbath-bene-ammon, ce se află la est de Ierihon.

2:9 „Nu sâcâiți pe Moab, nici nu-I provocați la război” Această afirmație este paralelă la 2:5 despre Edom. Termenii sunt diferiți, dar ideea este aceeași:

Ambele VERBE sunt emițătoare de îndemnuri:

1. „sâcâi” (BDB 849 III, KB 1015, *Qal INDEMN*, comparați Exod 23:22; Est. 8:11)
2. „provoca” (BDB 173, KB 202, *Hithpael INDEMN*, vv. 19, 24; Pro. 28:4; Dan. 11:10)

■ **„Ar”** Aceasta fie este o referire la Moab în general sau la capitală (comparați Num. 21:15,28; Deut. 2:9,18,29; Is. 15:1). Era localizată pe malul stâng al lacului a Râului Arnon.

■ **„fiilor lui Lot ca posesie”** Vezi Gen. 19:38.

2:10-12 Aceste versete sunt un comentariu editorial, asemenea vv. 20-23; 3:9,11, 13-14. Următorii sunt toți termeni pentru uriași: (1) *Emim* (v. 10,11); (2) *Anakim* (v. 10, 11, 21); și (3) *Rephaim* (vv. 11,20). Acești termeni pot însemna fie (a) mari sau înalți ca mărime; (b) despre o origine etnică particulară; sau (c) mai târziu în Is și Ier. Este utilizat pentru târâmul morților. Aici probabil se referă la mărime. Vezi Tematica Specială la 1:28.

2:12 „Horiții” Există o dezbatere cu privire la relația dintre Horiți (BDB 360) și Huriani (ABD, vol. 3, pp. 335-338). Nu cred că sunt aceeași (ABD, vol. 3, p. 288). Cred că erau două popoare diferite, deși nu există nici o cale de a fi dogmatic (NET Bible, p. 348 #5). Horiții erau un grup tribal ce trăia în regiunea Edom/Seir înainte ca Edom să fie o națiune (comparați Gen. 14:6; 36:20-30).

2:13 „Acum ridicăți-vă și treceți” Aceste două VERBE (BDB 877, KB 1086 și BDB 716, KB 778) sunt ambele *Qal IMPERATIVE*. YAHWE însă îi spune lui Moise exact ce trebuie să facă.

■ **„pârâul Zered”** Acesta este numele unei văi între Moab și Edom (comparați Num. 21:12). O wadi este prăpastie unde curge apa în timpul anotimpurilor ploioase, un pârâu sezonier, nu un râu. Prăpastia adesea formează un „drum.” Forma granița dintre Edom și Moab.

Semnificația termenului „Zered” (BDB 279) este necunoscută.

2:14 „Acum momentul care a durat pentru noi...a fost de treizeci și opt de ani” Acesta este un verset rezumat al perioadei de peregrinare în pustie (comparați v. 7).

2:14, 16 „toate generațiile de bărbați de război” „Bărbații de război” îi includea fiecare bărbat dintre 20 și 50 de ani (comparați Exod 30:14; 38:26; Num. 1:3; 14:29). Toată această generație rea necredincioasă (adică, lipsa credinței în promisiunile lui YAHWE) a murit (comparați v. 15) înainte ca ISRAELIȚII tineri să poată poseda Țara Promisă.

■ **„așa cum DOMNUL a jurat”** Vezi Num. 14:28-29; Deut. 1:34-35.

2:15 „brațul DOMNULUI” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: DUMNEZEU DESCRIS CA OM (LIMBAJ ANTROPOMORFIC)

I. Acest tip de limbaj este foarte cunoscut în VT

A. Părți din trupul fizic

1. ochi – Gen. 1:4,31; 6:8; Exod 33:17; Num. 14:14; Deut. 11:12; Zah. 4:10
2. mâini – Exod 15:17; Num. 11:13; Deut. 2:15
3. braț – Exod 6:6; 15:16; Num. 11:23; Deut. 4:34; 5:15
4. ureche – Num. 11:18; I Dam. 8:21; II Împ. 19:16; Ps. 5:1; 10:17; 18:6
5. față – Exod 32:30; 33:11; Num. 6:25; Deut. 34:10; Ps. 114:7
6. deget – Exod 8:19; 31:18; Deut. 9:10; Ps. 8:3
7. voce – Gen. 3:8,10; Exod 15:26; 19:19; Deut. 26:17; 27:10
8. picior – Exod 24:10; Eze. 43:7
9. formă umană – Exod 24:9-11; Ps. 47; Is. 6:1; Eze. 1:26
10. îngerul Domnului – Gen. 16:7-13; 22:11-15; 31:11,13; 48:15-16; Exod 3:4,13-21; 14:19; Jud. 2:1; 6:22-23; 13:3-22

B. Acțiuni fizice

1. vorbirea ca mecanism al creației – Gen. 1:3,6,9,11,14,20,24,26
2. umblare – (adică, fără sunet) în Eden – Gen. 2:8; 18:33; Hab. 3:15
3. închizând ușa arcăi lui Noe – Gen. 7:16
4. mirosind jertfe – Gen. 8:21; Lev. 26:31; Amos 5:21
5. coborând – Gen. 11:5; 18:21; Exod 3:8; 19:11,18,20
6. înmormântându-l pe Moise – Deut. 34:6

C. Emoții umane (câteva exemple)

1. regret/pocăință – Gen. 6:6,7; Exod 32:14; Jud. 2:18; I Sam. 15:29,35; Amos 7:3,6
2. mânie – Exod 4:14; 15:7; Num. 11:10; 12:9; 22:22; 25:3,4; 32:10,13,14; Deut. 6:5; 7:4; 29:20
3. gelozie – Exod 20:5; 34:14; Deut 4:24; 5:9; 6:15; 32:16,21; Ios. 24:19
4. silă/detestare – Lev. 20:23; 26:30; Deut. 32:19

D. Termeni familiali (câteva exemple)

1. Tată
 - a. al lui Israel – Exod 4:22; Deut. 14:1; Is. 1:2; 63:16; 64:8; Ier. 31:9; Os. 11:1
 - b. al împăratului – II Sam. 7:11-16; Ps. 2:7
 - c. metafore ale acțiunii părintești – Deut. 1:31; 8:5; 32:6-14; Ps. 27:10; Pro. 3:12; Ier. 3:4,22; 31:20; Os. 11:1-4; Mal. 3:17
2. Părinte – Osea 11:1-4
3. mamă – Ps. 27:10; Is. 49:15; 66:9-13 (analogie la o mamă care alăptează)
4. iubit tânăr și credincios – Osea 1-3

II. Motive ale folosirii acestui limbaj

- A. Este o necesitate pentru Dumnezeu să se reveleze pe Sine ființelor umane. Conceptul foarte extins al lui Dumnezeu ca bărbat este un antropomorfism deoarece Dumnezeu este Duh!
- B. Dumnezeu ia cele mai semnificative aspecte ale vieții umane și le folosește pentru a se revela pe Sine umanității căzute (tată, mamă, părinte, iubit)

- C. Deși necesar uneori (adică, Gen. 3:8), Dumnezeu nu dorește să fie limitat nici unei forme fizice (comparați Exod 20; Deut. 5)
- D. Antropomorfismul ultim este încarnarea lui Isus! Dumnezeu a devenit fizic, tangibil (comparați I Ioan 1:1-3). Mesajul lui Dumnezeu a devenit Cuvântul lui Dumnezeu (comparați Ioan 1:1-18).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 2:16-25

¹⁶„Așadar a sosit vremea când toți bărbații de război au pierit cu toții dintre popor, ¹⁷despre care mi-a vorbit DOMNUL, spunând, ¹⁸Astăzi vei trece peste Ar, granița lui Moab. ¹⁹Când veți ajunge lângă fii lui Amon, nu-i sâcâți nici nu-i provocați, căci nu vă voi da nici o parte din țara fii lor lu Amon ca posesiune, deoarece Al dat-o fiilor lui Lot ca posesiune. ²⁰(De asemenea e considerată țara refaimiților, căci refaimiții locuiau anterior în ea, dar amoriții îi numesc zamzumimi, ²¹un popor la fel de mare, numeros și înalt ca anakimi, dar DOMNUL i-a distrus înaintea lor. Și ei i-au alungat și s-au stabilit în locul lor, ²²așa cum a făcut pentru fii lui Esau, ce trăiau în Seir, când i-a distrus pe horiți dinaintea lor; ei i-au izgonit și s-au stabilit în locul lor până în ziua aceasta. ²³Iar avimi, ce locuiau în sate cât Gaza, caftorimii ce au venit din Caftor, i-au distrus și au locuit în locul lor). ²⁴Ridicați-vă, porniți la drum, și treceți prin valea lui Arnon. Priviți! I-am dat lui Sihon amoritul, regele Hesbonului, și țara lui în mâinile voastre; începeți să o posedați și luptați-vă cu el în bătălie. ²⁵În această zi voi începe să pun groaza și frica asupra popoarelor de pretutindeni de sub cer, ce, atunci când vor auzi raportul despre voi, vor tremura și vor fi în suferință datorită vouă.”

2:16 „toți bărbații de război au pierit” Această declarație arată o balanță între dragostea lui Dumnezeu și justiția Sa. Scopul lui Dumnezeu nu este doar acela de a pedepsi, ci de a-Și ajuta poporul să învețe din greșelile lor. Prin urmare, El a făcut acest popor, sub pedeapsa cu moartea, să rătăcească 38 de ani, dar EL i-a hrănit, i-a iubit și le-a purtat de grijă. Nu a fost moarte subită, dar a fost o moarte prematură. Toți bărbații ce au ieșit din Kadesh-barnea, de la 20 de ani în sus, erau acum morți, cu excepția lui Iosua și Caleb.

2:19 Acest verset este paralelă la 2:5 și 2:9. Aceste sunt aceleași VERBE ca în v. 9. Aici primul (BDB 849, KB 1015) este un îndemn în înțeles, dar nu formă. Al doilea (BDB 173, KB 202) este un îndemn *Hithpael*. Amoniții erau de asemenea rude ale ISRAELIȚILOR prin Lot.

2:20 „(De asemenea e considerată țara refaimiților)” Acesta era un grup etnic ce trăia în acest loc. Mai erau numiți de asemenea *zamzumimi*. Versetul 21 ne arată că erau parte din uriași (comparați v.). Vezi Tematica Specială la 1:28).

■ **„Zamzumimi”** Vezi Geneza 14:5.

2:21 YAHWE a fost credincios descendenților lui Esau (vv. 5,22) și lui Lot (vv. 9-10, 21-22). Același vocabular al „războiului sfânt” folosit pentru a descrie victoriile ISRAELIȚILOR este utilizat pentru a descrie victoriile lui Edom și Ammon pentru triburile lor.

■

2:23

NASB, NRSV,

TEV, REB „Avvimi”

NKJV „Avimi”

NJB „Avvites”

Acest termen (BDB 732) are două înțelesuri:

1. Un grup de oameni ce locuiau țara la sud de Palestina. Ei au fost învinși de poporul din Marea Egee (adică filistenii). Albright îi asociază cu așezările Hyksos (comparați ABD, vol. 1, p. 531). Acest capitol a listat locuitorii originali ale locurilor ce au fost înfrânte și izgonite.
2. Mai târziu în Iosua acest termen devine numele unui oraș în zona tribală a lui Beniamin (comparați Ios. 18:23). Unii erudiți au presupus că ei erau poporul din Ai.

■ **„caftorimii ce au venit din Caftor”** Acest termen (BDB 499) ar putea însemna insula Creta, Cipru, Capadochia sau din nordul Egiptului (comparați Gen. 10:13). Nu știm exact. Caftorimii (pluralul lui Caftor) probabil că erau vecinii sau rudele filistenilor (comparați Gen. 10:14; Ier. 47:4; Amos 9:7).

2:24 Acest verset are câteva porunci:

1. „ridicați-vă” – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV, comparați Gen. 13:17
2. „porniți la drum” – BDB 652, KB 704, *Qal* IMPERATIV, comparați Deut. 1:19; 2:1
3. „treceți” – BDB 716, KB 778, *Qal* IMPERATIV, comparați Is. 23:12
4. „priviți” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
5. „începeți” – BDB 320 III, KB 319, *Hiphil* IMPERATIV, comparați Deut. 2:31
6. „să posedați” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV, comparați Deut. 1:8,21; 2:31; 9:23
7. „luptați-vă” – BDB 173, KB 202, *Hithpael* IMPERATIV, comparați Deut. 2:5,9,19; Dan. 11:10

YAHWE poruncește, încurajează și-Și provoacă poporul să se încreadă în El și să-I asculte cuvântul nu așa cum au făcut părinții lor. Țara era a lor dacă își exersau credința!

■ **„amoriți”** Vezi nota la 1:4. Capitala împărăției era Hesbonul. A devenit teritoriul tribal alocat lui Ruben.

■ **„ca brațul Domnului”** Aceasta este o expresie antropomorfă despre Dumnezeu (comparați v. 15). Dumnezeu nu are un braț. El nu are un trup fizic. Dumnezeu este duh, dar singurul mod de a vorbi într-un mod comprehensiv despre Dumnezeu este de a vorbi despre El în termenii pe care îi înțelegem. Așadar, noi vorbim despre Dumnezeu ca și când ar fi un om. Aceasta este o expresie ce arată puterea lui Dumnezeu.

2:25 „voi începe să pun” Acești doi termeni sunt IMPERATIVI în v. 24. Dumnezeu era gata să acționeze ca războinic în favoarea lor dacă vor fi dispuși să se încreadă în EL și să intre în luptă cu locuitorii locali!

■ **„groaza și frica”** Primul termen (BDB 808) înseamnă „a fi în uimire” sau „groază”:

1. Dușmanii lui Israel se vor îngrozii de ei – Deut. 2:25; 11:25; PS. 105:38
2. ISRAELIȚII se vor teme de YAHWE dacă vor păcătui – Deut. 28:66,67
3. YAHWE este vrednic de groaza noastră – PS. 119:120

Al doilea termen (BDB 432) înseamnă „a te teme”:

1. Frica de Dumnezeu – Exod 20:20
2. Reverență față de Dumnezeu – Ps. 2:11; 5:8; 90:11; 119:38
3. Frica de moarte – Ps. 55:5
4. Frica de Israel – Deut. 2:25

■ **„pretutindeni de sub cer”** Aceasta este evident o hiperbolă (adică, întregul pământ, 4:19; Dan. 9:12). Aceasta se referă la locuitorii Canaanului.

■ **„tremura și vor suferii”** Aceste cuvinte sunt o paralelă la „groază și frică.” Primul VERB (BDB 919, KB 1182, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „cutremur” sau „tremur” (comparați Pro. 29:9; Is. 14:9). Al doilea VERB (BDB 296, KB 297, *Qal*

IMPERFECT) înseamnă „a dansa,” „învârteală” (comparați Lam. 4:6) sau „zvârcoleală” (comparați IS. 23:4; 26:18 [a da naștere]).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 2:26-31

²⁶„Așadar am trimis mesageri din pustia Chedemot la Sihon regele Hesbonului cu cuvinte de pace, spunând,
²⁷„Lasă-mă să trec prin țara ta, voi călători doar pe drumul principal; Nu mă voi întoarce nici la dreapta nici la stânga. ²⁸Îmi vei vinde hrană pe bani ca să măncăm, și îmi vei da apă pe bani ca să beau, doar lasă-mă să trec mergând, ²⁹așa cum au făcut pentru mine fiii lui Esau ce trăiau în Seir și moabiții ce trăiau în Ar, până am trecut Iordanul în țara pe care DOMNUL Dumnezeu nostru ne-o oferă.” ³⁰„Dar Sihon regele Hesbonului nu a fost dispus să ne lase să trecem prin țara sa; deoarece DOMNUL Dumnezeu vostru i-a împietrit sufletul și i-a făcut inima îndărătnică, cu scopul de a îl da în mâna voastră, așa cum este astăzi. ³¹DOMNUL mi-a spus, ‘Vezi, am început să ți-l dau pe Sihon și țara lui ție. Începe să ocupi, așa încât să posezi țara.’”

2:26 „Chedemot” Acest nume se referă la o zonă (sau așezământ) la nord de Râul Arnon, dar exact unde nu se știe. Mai târziu a devenit un oraș levitic (comparați Ios. 21:37).

2:27 „Lasă-mă să trec prin țara ta, voi călători doar pe drumul principal” Primul VERB (BDB 716, KB 778, *Qal* o poruncă) e utilizat adesea în acest rezumat istoric (comparați 2:4,8,13,14,18,24,27,28,29,30; 3:18,21,25,27,28; 4:14,21,22,26). O altă caracteristică textuală este aceea că termenul ebraic „cale” sau „drum”, cu PREPOZIȚIE este dublat. Acesta este un mod de a accentua că ei nu vor devia de pe traseul principal. Aceasta se referă la drumul Regelui, ce trece prin Edom, Moab și Împărăția lui Sihon. Moise afirmă că ei au trecut prin aceste împărății fără să cauzeze probleme chiar când împărățiile lor nu au dorit să lase Israelul să plece. Aceasta a fost aceeași ofertă (comparați v. 29) pe care Moise a făcut-o lui Edom (comparați v. 6).

■ **„Nu mă voi întoarce nici la dreapta nici la stânga”** Observați că Moise vorbește într-un mod corporativ. Mult din înțelegerea greșită a Bibliei poate fi atribuită pierderii naturii corporale a revelației biblice contra accentului individual al societăților vestice moderne. Drepturile și privilegiile individualilor au eclipsat colectivitatea socială a Vechiului Testament.

Afirmația este bazată pe idiomul Vechi Testamentar al credinței biblice ca o cale sau un drum (sper exemplu, Ps. 119:105). Voia lui Dumnezeu este trasată clar. Acest concept este literal aici (adică, un drum principal). Astfel că, expresia „întoarce la dreapta sau stânga” este literală. De obicei aceasta este folosită metaforic pentru viața spirituală (spre exemplu, Num. 20:17; 22:26; Deut. 5:32; 17:11,20; 28:14; Ios. 1:7; 23:6; I Împ. 22:2).

2:20 „DOMNUL Dumnezeu vostru i-a împietrit sufletul și i-a făcut inima îndărătnică” Primul VERB (BDB 904, KB 1151, *Hiphil* PERFECT) înseamnă „a fi tare” cu sensul de încăpățănare sau îndărătnic:

1. *Qal* IMPERFECT e folosit în 1:17; 15:18
2. *Hiphil* e folosit în Exod 7:3; 13:15 în relație cu Dumnezeu împietrindu-i inima lui Faraon chiar înainte de exod.
3. *Hiphil* e folosit în Deut. 10:16 despre YAHWE avertizându-i pe ISRAELIȚI să nu-și împietrească inima sau să nu fie încăpățânați

Numeri 2 este o paralelă la acest context al împietririi inimii lui Sihon (adică, voința).

Al doilea VERB (BDB 54, KB 69, *Piel* PERFECT) înseamnă „a fi tare.” Este utilizat adesea într-un sens pozitiv (comparați Deut. 3:28; 31:6,7,23), dar aici este folosit paralel cu „încăpățănare” (comparați Deut. 15:7; II Cro. 26:13).

Acest lucru este similar cu ceea ce s-a întâmplat cu Faraon: (1) Dumnezeu i-a împietrit inima (comparați Exod 7:3; 9:12; 10:1,20,27; 11:11; 14:4,8,17) sau (2) Faraon și-a împietrit inima (comparați Exod 8:15,32; 9:34). Aceste versete arată atât suveranitatea lui Dumnezeu și voința liberă a umanității dată de Dumnezeu. Contextul implică faptul că Faraon (în Exod) și

Sihon (în Deuteronom) avea o voință liberă altfel de ce și-a lua Moise timp să ofere o inițiativă de pace? Implicația este aceea că Dumnezeu este în control asupra tuturor lucrurilor. Dumnezeu a setat circumstanțele, dar ei au refuzat (vezi *Hard Sayings of the Bible*, pp. 142-143). Romani 9 și 10 arată același paradox. Capitolul 9 se concentrează asupra suveranității lui Dumnezeu în timp ce capitolul 10 are câteva oferte universale (comparați v. 4, („toți”; vv. 11,13, „oricine”; v. 12, „toți” [toți]). Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: DOMNUL A ÎMPIETRIT

Acest paradox aparent a devenit conflictul teologic dintre sisteme teologice concurente:

1. Suveranitatea lui Dumnezeu contra voința liberă a omului
2. Augustin contra Pelagius
3. Calvin contra Arminius

Pentru mine ambele sunt adevărate din punct de vedere biblic. Ambele adevăruri trebuie ținute într-o tensiune teologică. Conceptul de „legământ” le ține împreună. Dumnezeu vine întotdeauna primul, setează agenda, și cheamă umanitatea căzută, (spre exemplu, Ioan 6:44,65), dar noi suntem responsabili pentru alegerile noastre (spre exemplu, Ioan 1:12; 3:16). Responsabilitatea umană și consecințele împunătoare o libertate umană (adică, competența sufletului)! Acțiunile morale sunt bazate pe alegeri reale. Scripturile afirmă ambele adevăruri (adică, polii teologici)!

Observați suveranitatea lui Dumnezeu, „Am început să eliberez” și libertatea voinței umane, „începeți să ocupați, ca să posedați țara”!

Este cu siguranță posibil ca această dificultate teologică pentru noi este bazată pe neînțelegerea noastră a idiomurilor teologice ebraice antice. Monoteismul unic al ISRAELIȚILOR cerea să apere toate punctele. Cauzarea tuturor lucrurilor de către YAHWE era o cale ebraică de a afirma monoteismul. Nimic nu se întâmplă pur și simplu. A existat o cauză și una singură – YAHWE. Textele ce afirmă acest lucru a cauzat modernilor să:

1. Atribuie lui Dumnezeu rău
2. Afirme o formă radicală de suveranitate a lui Dumnezeu

TEMATICĂ SPECIALĂ: INIMA

Termenul din greacă *kardia* este folosit în Septuaginta și în NT pentru a reflecta termenul ebraic *leb* (BDB 523). E folosit în câteva moduri (comparați Bauer, Arndt, Gingrich și Danker, *A Greek-English Lexicon*, 403-404).

1. centrul vieții fizice, o metaforă pentru o persoană (comparați Fapte 14:17; II Cor. 3:2-3; Iac. 5:5)
2. centrul vieții spirituale (adică, morale)
 - a. Dumnezeu cunoaște inima (comparați Lu. 16:15; Rom. 27; I Cor. 14:25; I Tes. 2:4; Apo. 2:23)
 - b. utilizat pentru viața spirituală a umanității (comparați Mat. 15:18-19; 18:35; Rom. 6:17; I Tim. 1:5; II Tim. 2:22; I Pet. 1:22)
3. centrul de viață al gândurilor (adică, intelect, comparați Mat. 13:15; 24:48; Fapte 7:23; 16:14; 28:27; Rom. 1:21; 10:6; 16:18; II Cor. 4:6; Ef. 1:18; 4:18; Iac. 1:26; II Pet. 1:19; Apo. 18:7; inima este sinonimă cu mintea în II Cor. 3:14-15 și Filip. 4:7)
4. centrul voinței (adică, intențiilor, comparați Fapte 5:4; 11:23; I Cor. 4:5; 7:37; II Cor. 9:7)
5. centrul emoțiilor /comparați Mat. 5:28; Fapte 2:26,37; 7:54; 21:13; Rom. 1:24; II Cor. 2:4; 7:3; Ef. 6:22; Filip. 1:7)
6. locul special al activității Duhului (comparați Rom. 5:5; II Cor. 1:22; Gal. 4:6 [adică, Cristos în inima noastră, Ef. 3:17])
7. Inima este o modalitate metaforică pentru a se referi la întreaga persoană (comparați Mat. 22:37; citând Deut. 6:5). Gândurile, motivațiile, și acțiunile atribuite inimii revelează tipul de individ. VT are câteva utilizări izbitoare ale acestui termen
 - a. Gen. 6:6, 8:21, „Dumnezeu a fost îndurerat în inima Sa,” de asemenea observați Osea 11:8-9
 - b. Deut. 4:29; 6:5, „din toată inima ta și cu tot sufletul tău”
 - c. Deut. 10:16, „o inimă necircumcisă” și Rom. 2:29
 - d. Eze. 18:31-32, „o inimă nouă”
 - e. Eze. 36:26, „o inimă nouă” versus „o inimă de piatră”

2:31 Trei din IMPERATIVELE din v. 24 sunt repetate:

1. „vezi” – BDB 906, KB 115, *Qal* IMPERATIV
2. „începeți” – BDB 320, KB 319, *Qal* IMPERATIV
3. „ocupați” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 2:32-37

³²”Apoi Sihon împreună cu tot poporul său a ieșit să ne întâmpine în bătălie la Iahat. ³³DOMNUL Dumnezeuul nostru ni l-a dat, și l-am înfrânt împreună cu fiii lui și cu întregul popor. ³⁴Așa că am capturat toate cetățile lui în acea vreme și i-am distrus complet pe bărbați, femei și copii ai tuturor cetăților. Nu am lăsat nici un supraviețuitor. ³⁵Am luat doar animalele ca pradă și comoara orașelor pe care le-am capturat. ³⁶De la Aroer ce se află pe marginea văii Arnon și de la cetatea aflată în vale, chiar până la Gilead, nu a existat nici o cetate prea înaltă pentru noi; DOMNUL Dumnezeuul nostru ni le-a dat toate în mâini. ³⁷Numai că nu v-ați apropiat de țara fiilor lui amon, lângă râul Iabok și lângă cetățile regiunii muntoase, și oriunde DOMNUL Dumnezeuul nostru ne-a poruncit.”

2:32 „a ieșit să ne întâmpine” Sihon a pierdut deoarece și-a părăsit cetățile fortificate și a fost înfrânt pe câmpii. Acesta este un bun exemplu a cum folosește Dumnezeu mândria umană pentru a-Și îndeplini scopul.

■ **„Iahaz”** Locația exactă este incertă, dar se află pe partea de sud a Iordanului în împărăția lui Sihon și probabil la sud de capitala, Hesbon, deoarece ISRAELIȚII venea de la sud.

2:33 „Dumnezeul nostru ni l-a dat” Ca în v. 31, suveranitatea lui Dumnezeu (v. 32a, „Dumnezeu a dat” BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFECT) și libertatea umană (v. 32b, „am înfnt” BDB 645, KB 697, *Hiphil* IMPERFECT) sunt ambele afirmate în mod clar.

2:34 „Nu am lăsat nici un supraviețuitor” Aceasta era o regulă a războiului sfânt (*herem*, BDB 355I, comparați 3:6). Toți erau omorâți deoarece acești oameni au trăit în păcat de mult timp (comparați Deut. 7:16; 20:14). Gen. 15:16 spune că „păcatul amoriților nu este încă deplin” și prin urmare, Dumnezeu a așteptat mult timp pentru ca ei să-I răspundă. Ei nu s-au pocăit iar judecata a venit în final. Dacă nu ar fi fost distruși, ar fi corupt închinarea și teologia oferită pe Muntele Sinai. „Războiul Sfânt” reprezenta o judecată și un gard protector!

2:35 „Am luat doar animalele ca pradă și comoara orașelor pe care le-am capturat” Aici este un exemplu a unei interdicții limitate (spre exemplu, 3:6-7; Ios. 8:2,27; 11:14). Ei ar fi putut lua niște comori după ce i-au distrus pe oameni. Aceasta era o parte a conceptului Vechi Testamentar al războiului sfânt. Bătălia aparținea lui YAHWE și de asemenea, și comorile (spre exemplu, Ierihon Iosua 7).

■

2:36

NASB	„cetatea ce se află în vale”
NKJV	„cetatea aflată în prăpastie”
NRSV	„orașul ce se află însăși în vale”
TEV	„orașul din mijlocul văii”
NJB	„orașul de jos din vale”

Varietatea din traduceri englezești arată posibilitățile. Pentru mine, un oraș nu ar fi putut fi construit niciodată într-o prăpastie datorită pericolului inundațiilor, așadar valea pare cea mai bună.

■ **„nici o cetate prea înaltă pentru noi”** Poporul lui Dumnezeu a ezitat pentru că orașele erau prea bine fortificate, locuitorii erau prea înalți. Acum evreii spun, „acești oameni sunt mari, dar o vom face cu ajutorul lui Dumnezeu” (comparați Deut. 1:28).

2:37 Zona cuceririi a fost foarte precisă (prin poruncă divină, comparați vv. 5,9,19).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Urmează ruta cuceriri pe o hartă.
2. Cine erau uriașii?
3. Cum trebuie să ne raportăm la v. 34?

DEUTERONOM 3

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	KJB
Regele Og înfrânt 3:1-11	Revizuire istorică (1:1-3:29) 3:1-7 3:8-17	Isaac îl cucerește pe regele Og 3:1-2 3:3-7 3:8-10 3:11	Cucerirea împărăției lui Og 3:1-7 3:8-11
Țara la este de Iordan divizată 3:12-17		Triburile ce s-au așezat la est de Iordan 3:12-13a 3:13b-14 3:15-17	Partiționarea trans-iordanului 3:12-17 Instrucțiuni suplimentare ale lui Moise 3:18-22
3:18-22	3:18-22	3:18-20 3:21-22	3:18-22
Lui Moise îi este interzis să intre în țară 3:23-29	3:23-29	Lui Moise nu îi este permis să intre în Canaan 3:23-25 3:26-28 329	3:23-28 329

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

TEXTUL NASB (ÎMBNĂȚĂȚIT) 3:1-7

¹”Apoi ne-am întors și am mers pe drumul spre Basan, iar Og, regele Basanului, împreună cu tot poporul său a ieșit să ne întâmpine în bătălie la Edrei. ²Dar DOMNUL mi-a spus, `Nu vă temeți de el, căci vi l-am dat împreună cu tot poporul și țara în mâinile voastre; și îi veți face exact cum i-ați făcut lui Sihon regele Amoriților, ce trăia la Hesbon.³Așadar DOMNUL Dumnezeu nostru ni l-a dat pe Og de asemenea, rege al Basanului, împreună cu tot poporul în mâinile noastre, și i-am bătut până nu au mai rămas supraviețuitori. ⁴Am capturat toate cetățile lui; nu a existat nici o cetate ce să nu o luăm de la ei: șase cetăți, toate din ținutul Argob, împărăția lui Og din Basan. ⁵Toate acestea erau cetăți fortificate cu ziduri înalte, porți și bare, pe lângă o mulțime de orașe fără ziduri. ⁶Le-am distrus complet, așa cum i-am făcut la Sihon regele Hesbonului, i-am distrus complet pe bărbați, pe femei și pe copii fiecărei cetăți. ⁷Dar toate animalele și comoara cetăților le-am lat ca pradă.”

3:1 „pe...drum” Această afirmație se referă la drumul Regelui. Acesta era un drum trans-iordan ce mergea direct prin centrul Edomului, Moabului și Amonului. Reprezenta o importantă rută de caravană de la Golful Aqaba la Damasc.

■ „Basan” Numele înseamnă „neted” (BDB 143), în sensul de teren agricol prim (adică, fără roci). Acesta era un tărâm foarte fertil și împădurit în zona trans-iordană de nord a râului Iarmuk sau posibil râul Iabok daor la sud de dealurile Muntelui Hermon, ce înseamnă că includea o parte din zona cunoscută ca Gilead. Era cunoscută pentru lemnărie și marile turme de bovine.

■ „OG, regele Basanului” Vezi Num. 21:33-35; Deut. 1:4.

■ „la Edrei” Orașul e localizat la o bifurcație la râului Iarmuk și reprezenta una din reședințele regale. Capitala era Astaroth la nord. Og sa confruntat cu Israel aici, probabil folosind râul ca o poziție de defensivă.

3:2 „DOMNUL mi-a spus” Vezi nota la 2:2.

■ „Nu vă temeți de el” VERBUL (BDB 431, KB 432), *Qal* IMPERFECT utilizat într-un sens de îndemn) este adesea folosit în Deuteronom (spre exemplu, 1:19,21; 2:4; 3:2,22; 4:10). Dumnezeu lupta în folosul lor (adică, războiul sfânt, spre exemplu, Num. 21:34; Ios. 10:8; 11:6).

NASB, NKJV „L-am dat”

NRSV „Vi l-am predat vouă”

TEV „Vil voi preda”

NJB „Vi l-am pus la mila voastră”

VERBUL (BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT) înseamnă „a oferi,” „a pune,” sau „a seta.” Reprezintă un VERB comun. Observați utilizarea lui în această unitate literară a Deuteronomului (comparați 1:8,15,20,21,25,27,35,36,39; 2:5,9,12,24,25,28,29,30,31,33,36; 3:2,3,12,13,15,16,18,19,20; 4:1,8,21,38,40). YAHWE este dătătorul. Există doar un singur Dumnezeu!

■ „i-am bătut până nu au mai rămas supraviețuitori” Acesta este limbajul și realitatea „războiului sfânt.” Acesta reflectă conceptul ebraic de *herem* sau „sub interdicție” (comparați v. 6). Următoarele sunt o mostră reprezentativă a referințelor Vechi Testamentare ale acestui termen ce arată cum era folosit în diferite moduri. Conceptul de *herem* sau „războiul sfânt,” „interdicție,” sau „corban”:

1. distrugere totală – nimic din ce respiră nu este lăsat viu, nimic material nu poate fi luat (comparați Deut. 20:16-18; I Sam. 15:3; Ios. 7)
2. omorârea tuturor oamenilor, dar păstrarea bovinelor (comparați Deut. 2:34, 35; 3:6,7).
3. omorârea doar a oamenilor (comparați Deut. 20:10-15).

3:4 „regiunea Aegobului” Termenul „regiune” (BDB 286) înseamnă ad-litteram, „un șnur,” este folosit pentru:

1. Un cablu din sfoară
2. linie de măsurat
3. porțiuni de pământ (adică, regiune, comparați Ios. 17:5, sau de moștenire, comparați Deut. 32:9; Ios. 17:14)
4. un grup de oameni (adică, bandă de oameni, comparați I Sam. 10:5,10)

■ „Argob” Acest termen (BDB 918) este numele unei regiuni sau a unei parcele de teren. Locația este în țara Basanului (comparați 3:4,13,14; I Împ. 4:13). Rădăcina poate fi legată de „brazdă” (BDB 918) sau „grămadă” (BDB 918), dar este incert.

3:5 „Toate acestea erau cetăți fortificate cu ziduri înalte, porți și bare” Aceste cetăți erau construite din blocuri de rocă vulcanică și erau foarte mari. Ele reprezentau o priveliște foarte intimidantă. Mărimea lor reflecta rasa populației ce locuiau acolo. Totuși, credința ISRAELIȚILOR era mai puternică decât frica lor de uriași (comparați 2:20-24).

Handbook on Deuteronomy de la Societățile Biblice unite menționează că „porțile și barile” se referă probabil la o poartă dublă cu o bară de metal peste ambele, pp. 68-69. Aceasta ar explica pluralul la „bare”: (1) s-ar putea să fie mai mult decât o singură poartă, sau (2) acesta ar putea interiorul caracteristic și porțile exterioare (adică, camere).

3:6

NASB, NKJV,

NRSV	„distrus complet”
TEV	„distruse”
NJB	„blestemul distrugerii”
REB	„sub o interdicție solemnă”
JPSOA	„osândit”

Acest VERB (BDB 355, KB 353) este folosit de două ori în acest verset (*Hiphil* IMPERATIV și *Hiphil* INFINITIV ABSOLUT). Înțelesul de bază este acela de a dedica ceva lui Dumnezeu prin care devine prea sfânt pentru utilizarea umană și trebuie distrus. Este folosit de regulă în contextele „războiului sfânt” (comparați 2:34; 7:2; Exod 22:20; Ios. 6:17,21) pentru a afirma că victoria și, prin urmare, comoara aparține lui YAHWE. În aceste contexte de cucerire lucrurile dedicate lui Dumnezeu sunt canaaniții și proprietatea lor. Ei sunt judecați datorită păcatelor lor abominabile și datorită lipsei dorinței de a se pocăi (comparați Gen. 15:16; Lev. 18:24-26; deut. 9:5).

Pentru o bună discuție despre „războiul Sfânt” vezi *Ancient Israel*, de Roland de Vaux, vol. 1, pp. 258-267.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 3:8-11

⁸”Așadar am luat țara în acel timp din mâna celor doi regi ai amoriților ce erau dincolo de Iordan, din valea lui

Arnon spre Muntele Hermon ⁹(sidonienii îl numesc Hermon Sirion, iar amoriții îl numesc Senir): ¹⁰toate cetățile ale podișului și întreg Gileadul și întreg Basanul, până la Salecah și Edrei, orașe ale împărăției lui Og în Basan. ¹¹(Căci doar Og regele Basanului a mai rămas din rămășița lui Refaim. Iată, patul lui era un pat din fier; este în Raba fiilor lui Amon. Lungimea lui era de nouă coți și lățimea de patru coți prin coți obișnuiți.)

3:8 „Așadar am luat țara ... din mâna celor doi regi” Versetul 24 spune că era „mâna tare a lui Dumnezeu,” ce, în mod antropomorfic (vezi Tematica Specială la 2:15) arată puterea și măreția lui Dumnezeu. Aici din nou se găsește interacțiunii dintre suveranitatea lui Dumnezeu și efortul uman.

■ **„Muntele Hermon”** Muntele Hermon era limita nordică a țării care le-a dat-o Dumnezeu ISRAELIȚILOR. Este cel mai mare munte din întreaga zonă localizată în Liban, nord de Marea Galilee. Numele lui (BDB 356) este legat de *herem* (lucru devotat) iar zona multor temple (comparați *Ancient Israel*, Roland de Vaux, vol. 1, pp. 279-282). Reprezintă limita nordică a târâmurilor cucerite (comparați Jud. 1:1).

3:9 „Sidonienii” Acesta este orașul important din Fenicia antică (comparați I Împ. 16:31). Era localizat pe coastă sub Tir, ce ai târziu a devenit orașul important. Menționarea în loc de Tir arată vechimea acestui text.

■ **„Sirion”** Acest termen (BDB 970, Ps. 29:6) utilizat pentru Muntele Hermon a fost găsit în textele ugaritice ce arată de asemenea vechimea acestui text.

■ **„Senir”** Acest termen (BDB 972, comparați I Cro. 5:23; Cântarea cântărilor 4:8; Eze. 27:5) a fost găsit în evidențele li Salmeneser al III, un rege asirian ce a atacat Damascul.

3:10

NASB, TEV „podișul”

NKJV „câmpia”

NRSV, NJB „platoul”

Acest termen (BDB 449) înseamnă „un nivel.” S-ar putea referi la un podiș sau la un șes. Aici se referă la platoul dintre râul Arnon și orașul Hesbon (comparați 4:43; Ios. 13:9,16,17,21; Ier. 48:8,21). Acest platou era parte din Moab și a devenit moștenirea tribală a lui Rubem (comparați Ios. 20:8).

■ **„Gilead”** Termenul (BDB 166) este de origine necunoscută. O definiție poporală este oferită în Gen. 31:48. Se poate referi la:

1. un trib (spre exemplu, Num 26:29; Jud. 5:17)
2. o țară (spre exemplu, Gen. 37:25)

Întotdeauna se referă la o zonă pe partea de est a râului Iordan de la râul Arnon la nord de zona Basan.

■ **„Salecah”** Acest oraș pare să formeze limita de sud-est a Basanului și este adesea utilizată, alături de Muntele Hermon, să numească amploarea Basanului (comparați Ios. 12:5; 13:11; I Cro. 5:11).

3:11 Acesta pare a fi un comentariu adițional, asemenea 2:10-12,20; 3:9.

■ **„Refaim”** Acest cuvânt poate însemna (1) u grup etnic; (2) uriași; sau (3) târâmul morților. Contextul de aici pare să vorbească de uriași. Vezi Tematica Specială la 1:28.

NASB, NKJV „patul lui era un pat de fier”

NRSV, NJB „patul lui, un pat de fier”

TEV „siciul lui, făcut din piatră”

REB „sarcofagul său din bazalt”

Termenul (BDB 793) înseamnă de fapt „un cadru din lemn.” Poate fi folosit pentru o împletitură de nuiele, canapea, pat, șa, scaun/tron. Aici se referă la un loc de dormit:

1. pat – II Sam. 17:8; Iov 7:13; Ps. 6:6; 41:3; Amos 6:4
2. canapea – Pro. 7:16
3. coșciug (sarcofag, adică locul final de odihnă al cuiva)

Este posibil ca „fierul” să se refere la piatra bazalt culoarea sarcofagului (comparați NET Bible, p. 350). NIDOTTE, vol. 1, p. 741, spune, „nu există suport literar pentru sugestia că acesta era un sarcofag sau un monument de piatră.”

„**Rabbah**” Aceasta era capitala împărăției lui Amon (comparați Ios. 13:25). Astăzi este capitala Iordanului, Amman.

„**un cot obișnuit**” Aceasta înseamnă de fapt „la cotul unui om,” ce era un idiom pentru „cotul standard.”

TEMATICĂ SPECIALĂ: COTUL

Există două feluri de coți (BDB 52, KB 61) în Biblie. Cotul regular este distanța dintre cel mai lung deget al unui om mediu până la cot, de obicei în jur de 18 centimetri (spre exemplu, Gen. 6:15; Exod 25:10,17,23; 26:2,8,13,16; 27:1,9,12,13,14,16,18; Num. 35:4,5; Deut. 3:11). Există de asemenea un cot mai lung (cotul regal) utilizat în construcții (adică, templul lui Solomon), ce era comun în Egipt (adică, 21 de degete), Palestina (adică, 24 de degete) și uneori în Babilon (adică, 30 de degete). Era de circa 21 de centimetri (comparați Eze. 40:5; 43:13).

Anticii foloseau părți al unui trup uman pentru măsurare. Poporul Orientului Timpuriu antic foloseau:

1. lungimea de la cot la degetul de la mijloc (cot)
2. lățimea de la degetul mare întins până al cel mic (deschidere, comparați Exod 28:16; 39:9; I Sam. 17:4)
3. lungimea dintre toate cele patru degete a unei palme închise (lat de mână, comparați Exod 25:25; 37:12; I Împ. 7:26; II Cro. 4:5).
4. lungime de încheietură de deget (lățime de deget, Ier. 52:21)

Cotul (BDB 52, KB 61) nu a fost standardizat complet, dar au fost două lungimi de bază.

- a. Încheietură normală de sex masculin spre degetul de mijloc (circa 18 centimetri, comparați Deut. 3:11)
- b. Cotul regal era puțin mai lung (circa 20 de centimetri, comparați II Cro. 3:3; Eze. 40:5; 43:13)

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 3:12-17

¹²„Așadar am luat în stăpânire această țară în acea vreme. De la Aroer, ce se află alături de valea Arnon, și jumătate de dealul țării Gilead și orașele lui l-am dat Rubeniților și Gadiților. ¹³Restul Ghileadului și întregul Basan, împărăția lui Og, le-am dăruit seminției de jumătate ale lui Manase, toată regiunea Argob (referitor la Basan, se numește țara lui Refaim. ¹⁴Iair fiul Manase a luat toată regiunea Argob până la granița gheșuriților și a macatiților, și a numit-o, Basan, după propriul nume, Havot-iair, cum este și astăzi.) ¹⁵Lui machir i-am dat Gileadul. ¹⁶Rubeniților și Gadiților le-am dat de la Gilead chiar până la valea Arnon, mijlocul văii ca o graniță și până la râul iabok, granița fiilor lui Amon; ¹⁷inclusiv Arabah, împreună cu Iordanul ca frontieră, de la Chineret până la Marea Câmpie, Marea Sărată, la poalele muntelui Pisga spre est.”

3:12 „Rubeniții și Gadiții” Aceste două triburi au preluat împărăția lui Sihon (comparați Ios. 13:15-23,24-28).

3:13 „jumătate de seminție” Fii lui Iosif formau jumătatea de trib al lui Manase și Efraim (comparați Gen. 41:50,52; 48:1-7). Moștenirea lui Manase a fost împărțită, jumătate spre partea de est a Iordanului și jumătate pe partea de sud.

3:14 „Iair” Mai degrabă decât „fiul lui” acesta înseamnă „descendentul lui” (comparați Num. 32:41). Câteva generații sunt trecute cu vederea în această linie genealogică. Versetele 12-13 au caracter general și vv. 14-17 oferă mai multe detalii (comparați NIC, *Deuteronom*, Craigie, p. 121).

■ **„așa cum este și astăzi”** Această expresie se referă la o perioadă mai târzie decât acest eveniment (comparați 2:22; 3:14; 4:38; 10:8,15; 29:28; Ios. 7:26; 8:28,29; 9:27; 13:13; 14:14; 16:10; 22:3,17; 23:8; Jud. 1:21,26; 10:4; 18:12,30; 19:30). Versetul 5 pare să aibă o lovitură asemănătoare. Problema este „cât de mult” târziu. Se poate referi la „imediat după” (spre exemplu, Ios. 6:25; 23:9) sau poate însemna generații după. Cine a înregistrat cuvintele lui Moise? Cine a aranjat Pentateuhul? Cine a fost editorul final? Erudiții moderni nu pot răspunde la aceste întrebări!

■ **„fii lui Manase”** „Fiu” aici înseamnă descendent mai degrabă decât fiu direct (comparați I Cro. 2:22).

■ **„gheșuriților și a macatiților”** Acestea sunt diferite grupe rasiale și etnice (BDB 178 și 591). Ei locuiau la granița de nord a țării Basam (comparați Ios. 13:13). Israel nu a luptat cu aceste popoare.

■ **„Havoth-Iair”** Acest nume înseamnă „orașele,” „regiunile,” sau „împărăția” (BDB 795 II) lui Iair.

3:15 „lui Machir” Numeri 32:39-40 oferă mai multe informații despre acest om.

3:17 „Arabah” Acesta era un alt cuvânt pentru valea Iordan, ce începe de la Marea Galilee lângă Marea Moartă în jos spre Golful Aqaba în Peninsula Sinai (vezi note la 1:1). Aceasta este o fisură geologică prin care Râul Iordan trece, de la poalele Muntelui Hermon spre Marea Moartă.

■ **„Chineret”** Acesta este numele (BDB 490) unui oraș din Galileea ce era închis de un lac uriaș ce este cunoscut de câteva nume în Biblie”

1. Chineret (spre exemplu, Num. 34:11; Ios. 12:3; 13:27)
2. Galileea (spre exemplu, Mat. 4:18; Marcu 1:16; Ioan 6:1)
3. Genezaret (spre exemplu, Luca 5:1)
4. Tiberiadei (spre exemplu, Ioan 6:1; 21:1)

■ **„Pisga”** Acest munte (BDB 820) este identificat împreună sau este foarte aproape de Muntele Nebo (BDB 612 I, comparați 32:49; 34:1). Posibil să fie piscuri gemene ale unei singure fundații sau un numele unei creste și ale piscului lui înalt. Acești munți sunt rezultatul eroziunii platoului Moab deasupra Arabah. Acest nume este mult mai comun în Vechiul Testament decât Nebo (comparați Num. 21:20; 23:14; Deut. 3:17,27; 4:49; 34:1).

„Marea Arabah” Acesta (comparați 4:49; Ios. 3:16; 12:3, de asemenea numită „Marea Câmpiei” în II Împ. 14:25) este un alt nume pentru Marea Sărată (comparați Gen. 14:3; Num. 34:3,12; Ios. 3:16; 15:2,5; 18:19) sau, după cum e numită astăzi, Marea Moartă. De asemenea este numită „Marea estică” (comparați Eze. 47:18; Ioel 2:20; Zah. 14:8) sau pur și simplu „Marea” (comparați Is. 16:8; Ier. 48:32).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 3:18-22

¹⁸„Apoi v-am poruncit în acea vreme, spunând, `DOMNUL Dumnezeuul vostru v-a dat această țară în stăpânire; toți bărbații viteji vor trece înarmați înaintea fraților voștri, fii lui Israel. ¹⁹Dar soțiile voastre și micuții voștri și vitele (Știu că aveți multe vite) vor rămâne în orașele voastre pe care vi le-am dat, ²⁰până când DOMNUL oferă odihnă concetățenilor voștri ca și ție, și până când vor stăpâni țara pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru le-o va da dincolo de Iordan. Apoi vă puteți întoarce la posesia sa pe care v-am dat-o.` ²¹I-am poruncit lui Iosua în acea vreme, spunând, `Ochii tăi au văzut tot ceea ce a făcut DOMNUL Dumnezeuul tău acestor doi regi; așa va face DOMNUL tuturor

împărățiilor î care urmează să treci. ²²Nu te teme de ele, pentru că DOMNUL Dumnezeuul tău este cel ce luptă pentru tine.

3:18 „DOMNUL Dumnezeuul vostru v-a dat această țară” Această afirmație se referă la malul de est (trans-iordan) a Mării Moarte.

■ **„vor trece înarmați înaintea fraților voștri”** Deoarece Ruben, Gad și jumătate din Manase s-au așezat pe partea de est a Iordanului ce deja a fost ocupat, trebuiau să meargă în primul rând să lupte pentru țara fraților lor (comparați vv. 19-20) înainte să se stabilească în orașul lor.

3:19 „multe vite” „Multele vite” pe care le aveau reprezentau comorile de război atât de la (1) Egipt cât (2) și de la națiunile trans-iordaniene.

■ **„pe care vi le-am dat”** Sursa tuturor binecuvântărilor este Dumnezeu (VERBUL folosit adesea „a da” BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT). El nu au câștigat comoara de război singuri.

3:20 „DOMNUL oferă odihnă concetățenilor voștri” Cartea Evrei este cel mai bun comentariu Nou Testamentar a Pentateuhului. În Evrei 4, cuvântul „odihnă” este folosit de trei ori:

1. O perioadă de odihnă de șapte zile după cum Dumnezeu s-a odihnit după creație, Sabatul
2. ISRAELIȚII s-au odihnit după cucerirea Țării Promise (comparați 12:10; 25:19; Ios. 23:1)
3. Cerul, odihna veșnică de șapte zile

Aici „odihnă” se referă la siguranță, #2.

3:21 Datorită proviziei lui YAHWE în pustie și a victoriei în trans-iordan, ISRAELIȚII trebuie să se încreadă în El și să înainteze!

3:22 „DOMNUL Dumnezeuul tău este cel ce luptă pentru tine” Aceasta nu este un efort uman, abilități sau resurse umane, ci puterea lui Dumnezeu (comparați 1:30; 20:4; Exod 14:14; 15:3).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 3:23-29

²³”De asemenea am pledat cu DOMNUL în vremea aceea, spunând, ²⁴”O Doamne Dumnezeule, Tu ai început să arezi robului Tău măreția Ta și brațul Tău puternic; căci ce dumnezeu există în cer sau pe pământ care să poată face astfel de lucrări și acte mărețe ca ale Tale? ²⁵Lasă-mă, mă rog, să trec dincolo și să văd fața frumoasă a țării de dincolo de Iordan, acea bună regiune muntoasă și Libanul.” ²⁶”Dar DOMNUL a fost mâniat pe mine din pricina voastră, și nu a vrut să mă asculte; iar DOMNUL mi-a spus, `Destul! Nu-mi mai vorbi despre această chestiune. ²⁷Mergi în vârful Pisga și ridică-ți ochii spre vest și nord și sud și est, și privește-o, căci nu vei trece dincolo de Iordan. ²⁸”Dar împuternicește-l pe Iosua, încurajează-l și întărește-l, căci el va merge în fruntea poporului, și le va da ca moștenire țara pe care o vei vedea.” ²⁹”Așa că am rămas în vale opus de Beth-peor.”

3:23-29 Aceasta este o notă foarte personală de la Moise. Acesta este singurul loc din toată Biblia în care avem o înregistrare a lui Moise însăși. În alte locuri el se ruga pentru popor sau țară. Aceasta este o privire în inima lui Moise, omul.

3:23

NASB, NKJV, NJB

„pledat”

NRSV

„implorat”

TEV

„s-a rugat cu sinceritate”

Eu l-am implorat pe (BDB 335, KB 334, *Hithpael* IMPERFECT, comparați I ÎMp. 8:33,47,59; II Cro. 6:37; Iov 8:5; 9:15; Ps. 30:8; 142:1; Osea 12:4) Domnul cu sinceritate. Moise a fost în agonie pentru că nu i s-a permis să intre în Țara Promisă.

3:24 „O Doamne Dumnezeu” Termenul „Domn” aici este cuvântul *adonai* (BDB 10), ce este cuvântul ebraic pentru „proprietar,” „stăpân,” „soț,” sau „Domn.” Cuvântul „Dumnezeu” este cuvântul ebraic YAHWE (BDB 217). El spune „Stăpâne, YAHWE.” Denumirea este folosită rar în scrierile lui Moise. Acesta este limbajul rugăciunii lui Moise. Vezi Tematică Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„Tu ai început să areți robului Tău măreția Ta și brațul Tău puternic”** Moise pledează ca cunoștința s-a intimă despre YAHWE, caracterul Său (vezi notă deplină la 4:31 și 10:17), faptele Sale să-L motiveze pe YAHWE să treacă Iordanul, dar YAHWE nu este părtinitor!

■ **„căci ce dumnezeu există în cer sau pe pământ care să poată face astfel de lucrări și acte mărețe ca ale Tale”** Este acesta conceptul că Dumnezeu este Dumnezeul suprem între mulți, numit henoteism (spre exemplu, Exod 15:11 și Deut. 4:7; 5:7, vezi *The Jewish Study Bible*, pp. 379-380)? Înseamnă aceasta că Moise nu neagă existența altor dumnezei, ci că YAHWE este cel mai puternic? Sau este acesta monoteism (spre exemplu, 4:35,39; 6:4; Exod 20:2-3; Is. 43:11; 44:6,8,24; 45:5,6-7,14,18,21,22), unul și doar un Dumnezeu? Nu știm cu siguranță. Aș crede că Moise nu se referă la alți dumnezei, ci la alte forțe spirituale, sper exemplu, uneori numite *elohim* (comparați Ps. 8:5; 82:1,6; I Sam. 28:13).

3:25 „Lasă-mă, mă rog, să trec dincolo și să văd” Această afirmație are două VERBE:

1. „să trec” – BDB 716, KB 778, *Qal* îndemn
2. „văd” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFECT, dar cu sens de îndemn

3:26 „DOMNUL a fost mâniat” Acesta este un exemplu e limbaj antropomorfic („mâniat” BDB 720, KB 780, vezi Tematică Specială la 2:15). Cum putem să exprimăm faptul că Dumnezeu este supărat fără să folosim termeni umani? Nu putem, dar trebuie să ne amintim că Dumnezeu nu este om și nu gândește și acționează ca omul. Noi folosim termeni umani pentru a descrie natura lui Dumnezeu știind că umanitatea căzută nu-l poate descrie în mod ultim pe Dumnezeu.

Păcatul public al lui Moise (comparați 32:51; Num. 20:10-12; 27:12-14) a adus consecințe publice!

■ **„din pricina voastră”** Vezi note la 1:34,37.

■ **„Destul! Nu-mi mai vorbi despre această chestiune”** Moise se ruga mereu și mereu (comparați Num. 20:2-13; 27:13; Deut. 1:37; 3:23-27), „Îmi pare rău, Te rog lasă-mă să intru în Țara Promisă.” În final Dumnezeu spune, „Nu, nu mai cere” (BDB 414, KB 418, *Hiphil* poruncă).

3:27 Acest verset și v. 28 au o serie de porunci ca răspuns la rugăciunea lui Moise:

1. „mergi sus” – BDB 748, KB 828, *Qal* IMPERATIV
2. Ridică” – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV
3. „privește” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
4. „împuternicește” – BDB 845, KB 1010, *Piel* IMPERATIV
5. „încurajează” – BDB 304, KB 302, *Piel* IMPERATIV
6. „îmbărbătează” – BDB 54, KB 65, *Piel* IMPERATIV

Dumnezeu a făcut provizii pentru Moise și pentru Israel (să-l împuternicească pe Iosua, comparați v. 28b,c).

■ **„vârful Pisga”** Vezi note la v. 17.

■ **„ridică-ți ochii spre vest și nord și sud și est, și privește-o”** Acesta este un exemplu perfect a dragostei lui Dumnezeu și a mâniei Lui. „Am spus că nu poți intra, dar te voi lăsa să o vezi.”

■ **„căci nu vei trece dincolo de Iordan”** Dumnezeu nu are favoriți. Moise era un mare om al lui Dumnezeu, dar el L-a neascultat pe Dumnezeu în public și astfel suferă consecințele (comparați Iov 34:11; Ps. 28:4; 62:12; Pro. 24:12; Ecl. 12:14; Ier. 17:10; 32:19; Mat. 16:27; 25:31-46; Rom. 2:6; 14:12; I Cor. 3:8; II Cor. 5:10; Gal. 6:7-10; II Tim. 4:14; I Pet. 1:17; Apo. 2:23; 20:12; 22:12).

3:29 „Beth-peor” Aceasta însemna „casa/templul Peor” (BDB 112). Peor era un munte sau un oraș în nord-vestul Moabului. Acesta era locul idolatriei lui Israel (cultul fertilității lui *Ba`al*, comparați Numeri 22:23). A devenit moștenirea lui Ruben (comparați Ios. 13:20).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Ce cunoștință teologică despre Dumnezeu învățăm din acest conținut?
2. Cum relaționezi Dumnezeul din vv. 3 și 6 cu Dumnezeul din Noul Testament?
3. Învăță v. 24 existența a altor dumnezeu?
4. Cum a arătat Dumnezeu milă și totuși dreptate lui Moise în v. 27?

DEUTERONOM 4

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Moise poruncește ascultare	Concluzie a primului discurs	Moise imploră Israelul să fie ascultător	Apostazia de la Beth-Peor contrastată cu adevărata înțelepciune
4:1-8	4:1-4	4:1-4	4:1-8
	4:5-8	4:5-6	
		4:7-10	Revelația de la Horeb; cerințele ei
4:9-14	4:9-14		4:9-14
Feriți-vă de idolatrie		4:11-14	
4:15-24	4:15-20	4:15-24	4:15-20
			Pedepsei de a veni și ale schimbării
	4:21-24		2:21-24
4:25-31	4:25-31	4:25-31	4:25-28
			4:29-31
			Gloria de a fi ales de Dumnezeu
4:32-40	4:32-40	4:32-30	4:32-34
			4:35-38
			4:39-40
Cetăți de refugiu la este de Iordan	Un Apendice	Cetățile de refugiu la est de Iordan	Cetățile de refugiu
4:41-43	4:41-43	4:41-43	4:41-43
Introducere la legea lui Dumnezeu	Al doilea discurs al lui Moise	Introducere la darea legii de către Dumnezeu	Al doilea discurs al lui Moise
	(4:44-26:19;28)		(4:44-11:32)
4:44-49	4:44-49	4:44-49	4:44-49

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

TEXUL NASB (ÎMUNĂTĂȚIT) 4:1-4

¹”Acum, Israele, ascultați legile și hotărârile pe care vă învăț să le păziți, ca să trăiți și să mergeți să stăpâniți țara pe care v-o dă DOMNUL, Dumnezeul părinților voștri. ²Să nu adăugați nimic cuvântului pe care vi-l poruncesc, nici să nu scoateți din el, ca să păziți poruncile DOMNULUI Dumnezeului vostru pe care vi le-am poruncit. ³Ochii votrii au văzut ce a făcut DOMNUL cu prilejul faptei lui Baal-peor, pentru că toți oamenii ce l-au urmat pe Baal-peor, i-a distrus Domnul Dumnezeul vostru din mijlocul vostru. ⁴Dar voi care v-ați ținut strâns de DOMNUL Dumnezeul vostru sunteți în viață astăzi, fiecare din voi.”

4:1 „ascultați” Acest VERB (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV) este folosit adesea în Deuteronom (spre exemplu, 1:16; 4:1; 5:1; 6:3,4; 9:1; 20:3; 27:10; 33:7). Înțelesul de bază este „a auzi astfel încât să nu.” Se concentrează pe acțiune, nu pe auzire (comparați Iacov 1:22-25). Acest capitol are câteva avertismente, vv. 1, 2, 6, 9, 13, 14, 15, 19, 23, și 26 (comparați Mica 1:2; 3:1; 6:1).

■ **„legile și hotărârile”** Acestea includ revelațiile colective ale lui Dumnezeu. Reprezintă tot ceea ce Dumnezeu ne-a revelat despre Sine și cerințele legământului. Este similar în semnificație cu cuvântul Torah (lit. „învățăături,” adică, legislația Mozaică).

TEMATICĂ SPECIALĂ: TERMENI PENTRU REVELȚIA LUI DUMNEZEU (utilizând DEUTERONOM și PSALMI)

I „Statute,” BDB 349, „act normativ, decret sau ordin”

A. Masculin, **קָטָן** – Deut. 4:1,5,6,8,14,40,45; 5:1; 6:1,24,25; 7:11; 11:32; 16:12; 17:19; 26:17; 27:10; Ps. 2:7; 50:16; 81:4; 99:7; 105:10,45; 148:6

B. Feminin, **קָטָנָה** – Deut. 6:2; 8:11; 10:13; 11:1; 28:15; 45; 30:10,16; Ps. 89:31;

119:5,8,12,16,23,26,33,48,54,64,68,71,80,83,112,124,135,145,155,171

II „Lege” BDB 435, „instrucțiune”

- Deut. 1:5; 4:44; 17:11,18,19; 27:3,8,26; 28:58,61; 29:21,29; 30:10; 31:9; Ps. 1:2; 19:7; 78:10; 94:12; 105:45;

119:1,18,29,34,44,51,53,55,61,70,72,77,85,92,109,113,126,136,142,153,163,165,174

III „Mărturii” BDB 730, „legi divine”

A. PLURAL, **הַדְּבָרִים** – Deut. 4:45; 6:17,20; Ps. 25:10; 78:56; 93:5; 99:7;

119:22,24,46,59,79,95,119,125,138,146,152,167,168

B. **דְּבָרִים** sau **דְּבָרָה** – Ps. 19:8; 78:5; 81:6; 119:2, 14,31,36,88,99,111,129,144,157

IV „Percepte” BDB 824, „o comandă”

- Ps. 19:8; 103:18; 111:7;

119:4,15,27,40,45,56,63,69,78,87,93,94,100,104,110,128,134,141,159,168,173

V „Porunci” BDB 846

- Deut. 4:2,40; 5:29; 6:1,2,17,25; 8:1,2,11; 10:13; 11:13; 15:5; 26:13,17; 30:11,16; Ps. 19:8;

119:6,10,19,21,32,35,48,60,66,73,86,96, 98,115,127,131,143,151,166,176

VI „Hotărâri/ordonanțe” BDB 1048, „decizii” sau „justiții”

- Deut. 1:17; 4:1,5,8,14,45; 7:12; 16:18; 30:16; 33:10,21; Ps. 10:5; 18:23; 19:10; 48:12; 89:30; 97:8; 105:5,7; 11:7,13,20,30,39,43,52,62,75,84,102,106,120,132,149,156,160,164; 147:19; 149:9

VII „Căile Lui” BDB 202, liniile directe ale lui YAHWE pentru viața poporului Său

- Deut. 8:6; 10:12; 11:22,28; 19:9; 26:17; 28:9; 30:16; 32:4; Ps. 119:3,5,37,59

VIII „Cuvintele Lui”

A. BDB 202 – Deut. 4:10,13,36; 9:10; 10:4; Ps.

119:9,16,17,25,28,42,43,49,57,65,74,81,89,101,105,107,114,130,139,147,160,161,169

B. BDB 57

1. „Cuvânt” – Deut. 17:19; 18:19; 33:9; Ps. 119:11,67,103,162,170,172

2. „promisiunea” – Ps. 119:38,41,50,58,76,82,116,133,140,148,154

3. „porunca” – s. 119:158

■ **„pe care vă învăț”** Moise a slujit ca agent al lui YAHWE pentru eliberare și revelație (adică, profet, comparați 3:14; 4:1-17; 18:15-18; 34:10-12).

■ **„să le păziți”** INFINITIVUL (BDB 793, KB 889, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ) încurajează poporul să audă legea lui Dumnezeu și apoi să asculte de ea (comparați 16:12; 30:8).

■ **„să mergeți să stăpâniți țara”** Observați natura condiționată a legământului lui Dumnezeu (spre exemplu 5:33; 8:1; 16:20; 30:16,19). Ambele VERBE sunt *Qal* PERFECTE. Ultimul VERB din v. 1 (oferind) este un *Qal* PARTICIPIU. Darul lui Dumnezeu depinde de acțiunile lui Israel!

■ **„Dumnezeul părinților voștri”** Această afirmație se referă la patriarhi (Avraam, Isaac, Iacov, comparați 1:11,21; 4:1,31,37; 6:3; 12:1; 26:7; 27:3). Toate legămintele cu patriarhi implica condiții (cu excepția Gen. 6-9 și 15:12-21).

4:2 „nu adăugați nimic cuvântului ... nici să nu scoateți din el” Această poruncă nu se referă la scribii ce îmbunătățeau textul legii, ci mai degrabă că nu poți adăuga la esența legii (comparați 12:32; Pro. 30:5-6; Ecl. 3:14; Ier. 26:2). Aceste interdicții cu privire la adăugare sau la scoatere este caracteristic literaturii Orientului Apropiat antic. Există o mică diferență între cele Zece Cuvinte înregistrate în Exod 20 și Deut. 5.

4:3 „Ball-peor” Acest nume se referă la locul unde ISRAELIȚII s-au întors de la a-L urma pe YAHWE și au mers după zeii fertilității ai lui Moab (comparați 25:1-9).

4:4 „voi care v-ați lipit de DOMNUL” Cuvântul ebraic „ține,” „lipi” (BDB 180) este tradus ca VERB în NASB. Este opusul la „urmați după” în v. 3 (adică. *Ba`al*). Forma VERBULUI acestui cuvânt este folosită:

1. A te alipii de soție în Gen. 2:24
2. De Rut alipindu-se de Naomi în Rut 1:14

Denotă o atitudine de loialitate sau angajament. Este folosit în paralelă cu „dragoste” în Gen. 34:3; I Împ. 11:2; Pro. 18:24 (vezi NIDOTTE, vol. 1, p. 991).

Chiar și în alegerea lui Dumnezeu, oamenii trebuiau să răspundă adecvat. Așa cum Dumnezeu a ales Israelul să fie națiunea Sa preoțească (comparați Exod 19:5-6), fiecare individ trebuia să-L aleagă pe Dumnezeu. Acesta este un echilibru între suveranitatea lui Dumnezeu și voința umană. Este de asemenea echilibrul de corporalitate („voi” PLURAL) contra răspunsul individual („fiecare din voi”).

Nu există nici un VERB în v. 4; ideea VERBALĂ este comunicată prin două ADJECTIVE (BDB 180, 311).

TEXTUL NASV (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:5-8

⁵„Vedeți, v-am învățat statutele și hotărârile așa cum mi-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul meu, ca să le împliniți în țara în care intrați să o stăpâniți. ⁶Așa că păziți-le și împliniți-le, căci în asta constă înțelepciunea și înțelegerea voastră în ochii oamenilor ce vor auzi toate aceste porunci și vor spune, `Cu siguranță această mare națiune este un popor înțelept și priceput.` ⁷Căci care națiune mare ce are un dumnezeu atât de aproape de ea așa cum este DOMNUL Dumnezeuul nostru ori de câte ori Îl chemăm? ⁸Sau care mare națiune are așa porunci și hotărâri drepte ca această lege ce o pun înaintea voastră astăzi?”

4:5

NASB, NRSV „Vedeți”

NKJV „cu siguranță”

TEV -----

NJB „priviți”

Acesta este un IMPERATIV *Qal* (BDB 906, KB 1157). Era un mod literar de a presupune că Moise și-a îndeplinit responsabilitatea iar acum poporul trebuie să răspundă corespunzător.

4:6

NASB	„Așa că păziți-le și împliniți-le”
NKJV	„prin urmare aveți grijă să le respectați”
NRSV	„trebuie să le respectați cu scumpătate”
TEV	„ascultați-le cu fidelitate”
NJB	„păstrați-le, puneți-le în practică”

Există două Verbe în această afirmație:

1. „păstrați” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFECT), ce înseamnă „păstra,” „urmări,” sau „conserva.” Acest VERB este folosit adesea în Pentateuh (Deuteronom, comparați 2:4; 4:2,6,15,23,40; și multe alte locuri)
2. „faceți” (BDB 793, KB 889, *Qal* PERFECT) înseamnă „a face” sau „a realiza.” VERBUL este de asemenea lofosit în Vechiul Testament (spre exemplu, Deut. 4:1,3,6,13,14,16,23,25).

4:6 „înțelepciune” Acest termen (BDB 315) este utilizat în Pro. 1:2,7 iar ADJECTIVUL în 1:6. Această înțelepciune este cunoașterea lui Dumnezeu și a voii Sale. Este ceea ce caută oamenii deoarece sunt creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (comparați Gen. 1:26-27), și pentru comuniune cu El (comparați vv. 7-8).

■ **„pricepere”** Acest termen (BDB 108) este paralel cu înțelepciunea. Scopul ei este o viață informată, evlavioasă, fericită (spre exemplu, Deut. 32:28; Pro. 2:1-22; 3:13-18).

■ **„Cu siguranță această mare națiune este un popor înțelept și priceput”** A ales Dumnezeu Israelul pentru că l-a iubit mai mult decât pe celelalte? Dumnezeu îi iubește pe toți la fel (Ioan 3:16; I Tim. 2:4, II Pet. 3:9). Dumnezeu pur și simplu a avut nevoie de n loc de unde să înceapă. El l-a ales pe Avraam și sămânța lui pentru a fi o împărăție de preoți pentru lume (comparați gen. 12:3; Exod 19:4-6; Fapte 3:25; Gal. 38). A lor a fost alegerea pentru un scop mai degrabă decât alegere datorită vreunei dragoste speciale. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PREJUDECĂȚILE EVANGHELICE ALE LUI BOB

Trebuie să recunosc cititorilor că la acest punct am câteva prejudecăți. Sistemul meu teologic nu este calvinist sau dispensaționalist, ci este evanghelic bazat pe mare trimitere (comparați Mat. 28:18-20; Lu. 24:46-47; Fapte 1:8). Eu cred că Dumnezeu a avut un plan etern pentru mântuirea întregii umanități (spre exemplu, Gen 3:15; 12:3; Ex. 19:5-6; Ier. 31:31-34; Eze. 18; 36:22-39; Fapte 2:23; 3:18; 4:28; 13:29; Rom. 3:9-18,19-20,21-31), a tuturor celor creați după chipul și asemănarea Sa (comparați Gen. 1:26-27). Legămintele sunt unite în Cristos (comparați Gal. 3:28-29; Col. 3:11). Isus este taina lui Dumnezeu, ascunsă dar revelată acum (comparați Ef. 2:11-2:13)! Evanghelia Noului Testament, nu Israelul, este cheia Scripturii.

Această pre-înțelegere colorează toate interpretările din Scriptură. Eu citesc toate textele prin acești ochelari! Este cu adevărat o prejudecată (toți interpreții le avem!), dar este o presuposiție informată din Scriptură.

4:7 „care națiune mare ce are un dumnezeu atât de aproape de ea” Această afirmație se referă la prezența personală a lui Dumnezeu (adică, imanența) cu Israel în forma norului *Shekinah* (perioada pe peregrinare în pustie) și mai târziu chivotul legământului (dincolo de Iordan și în perioada monahală).

■ **„ori de câte ori Îl chemăm”** Această afirmație arată că evreii aveau încredere că Dumnezeul care a făcut lumea era Dumnezeul ce le răspundea când se rugau. El este atât puternic cât și personal (spre exemplu, Ps. 34:18; 145:18)! Un Dumnezeu ce acționează, exact opus de idoli canaanitilor!

4:8 „porunci și hotărâri ... lege” Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„neprihănire”** Aceasta este o metaforă de la o trestie de râu. Neprihănirea lui Dumnezeu este standardul sau rigla prin care suntem măsurați. Legea este bazată pe caracterul lui Dumnezeu. Vezi tematica Specială la 1:16.

TEXUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:9-14

9”Numai, dă seama asupra ta și veghează asupra sufletului tău, ca să nu uiți lucrurile pe care le-au văzut ochii tăi și să nu se îndepărteze de inima ta tot restul vieții tale; ci fă-le de cunoscut fiilor și nepoților tăi. 10 Adu-ți aminte de ziua în care ai stat înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău la Horeb, când DOMNUL mi-a spus, `Adună poporul la Mine, ca că să îi las să-Mi audă cuvintele ca să învețe să se teamă de Mine în toate zilele vieții lor pe pământ, și ca să-i învețe pe copiii lor.` 11 Voi v-ați apropiat și a-ți sta la poalele muntelui, iar muntele ardea cu foc iar flăcările se înălțau până în inima cerului: întuneric, nori și beznă adâncă. 12 Apoi DOMNUL v-a vorbit din mijlocul focului; voi ați auzit sunetul cuvintelor, dar nu a-ți văzut nici o formă – doar o voce. 13 Așa că El v-a declarat legământul Său pe care vi la poruncit să-l îndepliniți, adică, cele Zece Porunci; și le-a scris pe două table de piatră. 14 DOMNUL mi-a poruncit să vă învăț legi și porunci, ca să le îndepliniți în țara în pe care o veți lua în stăpânire.”

4:9

NASB „Numai, dă seama asupra ta și veghează asupra sufletului tău”

NKJV „Numai, ia seama asupra ta și păstrează-te în mod sânguincios”

NRSV „Dar ai grijă și veghează asupra ta îndeaproape”

TEV „Fi pe poziție! Asigură-te”

NJB „Dar ai grijă, după cum îți valorifici viața”

Această afirmație are două IMPERATIVE de la aceeași rădăcină:

1. „dă seama” – BDB 1036, KB 1581, *Niphal* IMPERATIV, comparați 4:15; Ios. 23:11; Ier. 17:21).
2. „veghează” – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV în sensul de „veghează făcând” (comparați 7:12).

Ascultarea este o problemă de viață și de moarte (comparați 30:15-20)!

■ **„ca să nu uiți ... să nu se îndepărteze”** Vezi Deut. 8:11-20.

■ **„inima”** În psihologia ebraică emoțiile sunt centrate în intestine. Inima reprezintă centrul intelectului (în special memoria) și personalitatea. Dumnezeu spune, „Nu uita legea!” Vezi Tematica Specială: Inima la 2:30.

■ **„în toate zilele în care vor trăi”** Un angajament pe viață este cerut (comparați v. 10; 6:2; 12:1; 16:3).

■ **„învață copiii”** Aceasta este o temă repetată în Deuteronom (comparați v. 10; 6:7; 20-25; 11:19; 31:13; 32:46; și observă Exod 10:2; 12:26; 13:8,14). Dacă credincioșii nu-i învață pe copiii lor despre Dumnezeu, sunt falimentari ca și părinți (din punct de vedere biblic)! Credința trece prin familii (comparați 5:10; 7:9)!

4:10 „Adu-ți aminte de ziua în care ai stat înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău la Horeb” Ascultătorii erau copii generației din exod. Această afirmație se referă în special la Exod 19-20. Amintindu-și de marile acte ale lui Dumnezeu de eliberare (adică, exodul) reprezintă o temă repetată (comparați 5:15; 7:18; 8:2,18; 9:7,27; 11:2; 15:15; 16:3,12; 24:9,18,22; 25:17; 32:7).

■ **„ca să învețe să se teamă de Mine”** Dumnezeu a acționat așa cum a făcut-o la Muntele Horeb pentru ca ei să se raporteze la El cu reverență și uimire (comparați Exod 20:20; Pro. 1:7; 9:10; Ecl. 12:15; Is. 11:2-3; Ps. 34:11).

4:11 „muntele ardea cu foc” Focul este un simbol al prezenței lui Dumnezeu (comparați Exod 19:18; Deut. 5:23; 9:15; Ev. 12:18). Poate simboliza și puritate. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: FOC

Focul în Scriptură are atât conotație negativă cât și pozitivă.

A. Pozitivă.

1. încălzește (comparați Is. 44:15; Ioan 18:18)
2. luminează (comparați Is. 50:11; Mat. 25:1-13)
3. gătește (comparați Exod 12:8; Is. 44:15-16; Ioan 21:9)
4. purifică (comparați Num. 31:22-23; Pro. 17:3; Is. 1:25; 6:6-8; Ier. 6:29; Mal. 3:23)
5. sfințește (comparați Gen. 15:17; Exod 3:2; 19:18; Eze. 1:27; Ev. 12:29).
6. îndrumarea lui Dumnezeu (comparați Exod 13:21; Num. 14:14; I Împ. 18:24)
7. împuternicirea lui Dumnezeu (comparați Fapte 2:3)
8. protejează (comparați Zah. 2:5)

B. Negativă

1. arde (comparați Ios. 6:24; 8:8; 11:11; Mat. 22:7)
2. distruge (comparați Gen. 19:24; Lev. 10:1-2)
3. mânie (comparați Num. 21:28; Is. 10:16; Zah. 12:6)
4. pedepsește (comparați Gen. 38:24; Lev. 20:14; 21:9; Ios. 7:15)
5. semne escatologice false (comparați Apo. 13:13)

C. Mânia lui Dumnezeu împotriva păcatului este exprimată prin metaforele focului

1. Mânia Lui arde (comparați Os. 8:5; Țef. 3:8)
2. El toarnă foc (comparați Nau. 1:6)
3. foc etern (comparați Ier. 15:14; 17:4)
4. judecată escatologică (comparați Mat. 3:10; 13:40; Ioan 15:6; II Tes. 1:7; II Pet. 3:7-10; Apo. 8:7; 16:8)

D. Asemenea multor metafore din Biblie (adică, leu, plămădeală) focul poate fi o binecuvântare sau un blestem depinzând de context.

■ „întuneric, nori și beznă deasă” Prezența fizică a lui YAHWE poate fi înțeleasă în două moduri:

1. Activitatea vulcanică – Exod 19:18; Ps. 68:7-8; 77:18; 97:2-5; Jud. 5:4-5; II Sam. 22:8; Is. 29:6; Ier. 10:10
2. Furtună – Exod 1):16,19; Ps. 77:18; Jud. 5:4; Is. 29:6; Naum 1:3

Așadar, bezna întunecată (comparați 5:22; II Sam. 22:10; I Împ. 8:12; II Cro. 6:1) ar putea fi:

1. Nori de cenușă
2. Nori de ploaie

Acest înveliș era pentru siguranța Israelului (comparați Exod 19:18). Ei credeau că dacă oamenii se uitau la Dumnezeu vor muri (comparați Gen. 16:13; 32:30; Exod. 3:6; 20:19; 33:20, Jud. 6:22-23; 13:22).

4:12 „dar nu a-ți văzut nici o formă” Dumnezeu nu are nici o formă fizică (comparați Ioan 4:24). El îi permite lui Moise să-I vadă „amurgul strălucii” în Exod 33:23. YAHWE nu dorește nici o reprezentare fizică datorită tendinței umanității căzute spre idolatrie (comparați vv. 15-19).

4:13 „El vă declară legământul Său” Acest VERB (BDB 616, KB 665, *Hiphil* IMPERFECT), când este utilizat pentru Dumnezeu ca subiect, denotă o nouă revelație (spre exemplu, II Sam. 7:11; Is. 42:9; 45:19; Amos 4:13).

Timpul IMPERFECT implică că cele „zece cuvinte” nu sunt toate revelația lui YAHWE. Mult din cărțile Exod și Deuteronom sunt explicații ale implicațiilor Decalogului. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: LEGĂMÂNTUL

Termenul Vechi Testamentar *berith*, legământ, nu este ușor de definit. Nu există VERB care să se potrivească în ebraică. Toate încercările de a obține o definiție etimologică s-au dovedit neconvingătoare. Totuși, centralitatea evidentă a conceptului a forțat erudiții să examineze utilizarea cuvântului pentru a încerca să determine înțelesul lui funcțional.

Legământul reprezintă mijlocul prin care singurul Dumnezeu adevărat tranzacționează cu umanitatea Sa. Conceptul de legământ, tratat sau contract este crucial în înțelegerea revelației biblice. Tensiunea dintre suveranitatea lui Dumnezeu și voința umană sunt clar văzute în conceptul de legământ. Unele legăminte sunt bazate exclusiv pe caracterul lui Dumnezeu și pe acțiunile Lui:

1. Creația însăși (comparați Gen. 1-2)
2. Chemarea lui Avraam (comparați Gen. 12)
3. Legământul cu Avraam (comparați Gen. 15)
4. Păstrarea și promisiunea lui Noe (comparați Gen. 6-9)

Totuși, însăși natura legământului cere un răspuns

1. Prin credință Adam trebuie să-L asculte pe Dumnezeu și să nu mănânce din pomul din mijlocul Edenului
2. Prin credință Avraam trebuie să-și părăsească familia, să-L urmeze pe Dumnezeu, și să creadă că va avea viitori descendenți
3. Prin credință Noe trebuie să construiască o arcă, departe de apă, și să strângă animalele
4. Prin credință Moise a scos pe ISRAELIȚI afară din Egipt și a primit linii directe specifice pentru viața religioasă și socială împreună cu promisiunile binecuvântării și blestemului (comparați Deut. 27-29).

Această tensiune asemănătoare implicând relația lui Dumnezeu cu umanitatea este adresată în „noul legământ.” Tensiunea poate fi văzută clar comparând Eze. 18 cu Eze. 36:27-37. Este legământul bazat pe faptele pline de har ale lui Dumnezeu sau pe răspunsul uman? Aceasta este problema Vechiului Legământ și al Noului. Ținta ambelor legăminte sunt aceleași: (1) restaurarea comuniunii pierdute în Gen. 3 și (2) stabilirea unui popor neprihănit ce reflectă caracterul lui Dumnezeu.

Noul Legământ din Ier. 31:31-34 rezolvă tensiunea eliminând performanțele umane ca mijloc de a primi acceptarea. Legea lui Dumnezeu devine o dorință internă în loc de o performanță exterioară. Scopul unui popor evlavios, neprihănit rămâne același, dar metodologia se schimbă. Umanitatea căzută s-a dovedit inadecvată să reflecte chipul lui Dumnezeu. Problema nu era legământul, ci păcătoșenia și slăbiciunea umană (comparați Rom. 7; Gal. 3).

Aceeași tensiune dintre legămintele necondiționate și condiționate Vechi Testamentare rămân și în Noul Testament. Salvarea este absolut gratuită în lucrarea isprăvită a lui Isus Cristos, dar cere pocăință și credință (atât inițial cât și continuu). Este atât o declarație legală cât și o chemare spre asemănare cu Cristos, o declarație indicativă de acceptare cât și o sfințire imperativă! Credincioșii nu sunt salvați datorită performanțelor lor, ci pentru ascultare (comparați Ef. 2:8-10). Trăirea evlavioasă devine dovada salvării, nu condiția salvării. Această tensiune este clar văzută în Evrei.

■ **„zece porunci”** Literalmente aceasta înseamnă „zece cuvinte” (BDB 797) iar în greacă este cunoscut ca Decalogul. Ele sunt foarte pe scurt un rezumat al revelației lui Dumnezeu (comparați Exod 20; Deut. 5).

■ **„Le-a scris”** Dumnezeu însuși a scris (antropomorfic, vezi Tematica Specială la 2:15) cele „zece cuvinte” (comparați Exod 31:8; 32:15-16). Reflectând asupra caracterului literal al acestei afirmații nu afectează sursa divină a poruncilor!

■ **„două table de piatră”** Din descoperirile arheologice recente și din ceea ce noi numim Tratatul Suzerane Hitite (al celui de-al doilea mileniu î. d. Cr), știm că Deuteronom urmează forma și schița lor. Cred că „cele două table” se referă la două

copii exacte ale celor Zece Porunci cerute de aceste tipare ale tratatelor (de asemenea o documentare a actului din trecut a a puterii majore făcând tratatul, adică, Deut. 1-4). Acestea stabilesc istoricitatea Deuteronomului. Vezi introducerea cărții, VII.

4:14 „să le îndepliniți” Nu este de ajuns să cunoaștem voia lui Dumnezeu pentru viața noastră, ci să o facem (comparați vv. 1,2,5,6; Luca 6:46; Iacov 2:14-20).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:15-20

¹⁵„Așa că vegheați asupra voastră cu atenție, având în vedere că nu ați văzut nici un chip în ziua când DOMNUL va vorbit la Horeb din mijlocul focului, ¹⁶ca să nu acționați corupt și să faceți un idol pentru voi în chipul oricărei figuri, asemănarea unui bărbat sau a unei femei, ¹⁷asemănarea unui animal de pe pământ, asemănarea vreunei păsări înaripate ce zboară pe cer, ¹⁸asemănarea a orice se târăște pe pământ, asemănarea oricărui pește din apă sub pământ. ¹⁹Ai grijă să nu-ți ridici ochii spre cer și să vezi soarele și luna și stelele, toată oștirea cerului, și să fi atras să te închini și să le slujești, căci acestea sunt lucruri pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru le-a făcut și le-a împărțit tuturor oamenilor de sub cer. ²⁰Dar DOMNUL va luat și va adus din cuptorul de fier, din Egipt, să fiți un popor pentru posesia Sa, cum sunteți azi.

4:15

NASB „Așa că vegheați asupra voastră cu atenție”

NKJV „Luați seamă la voi înșivă”

NRSV „aveți grijă și urmăriți-vă cu atenție”

TEV „Pentru binele vostru, atunci, fiți siguri”

NJB „aveți mare grijă ce faceți”

VERBUL (BDB 1036, KB 1581, *Niphal* PERFECT) e utilizat în 4:2,6,9 (de două ori), 15,23,40. Acțiunile lui Israel erau conectate condiționat de legământul lui YAHWE. Ei trebuiau să evite cu înverșunare idolatria (comparați 5:8-10).

4:16 „acționați corupt și să faceți un idol” Aceasta este o referire la vițelul de aur (comparați Exod 32) legat lui YAHWE de un trup. ISRAELIȚII nu trebuiau să-L reprezinte pe YAHWE prin ceva fizic. (comparați vv. 16-18,23,25; 5:8; Exod 20:4).

■ **„asemănarea unui bărbat sau a unei femei”** Tendința umanității a fost aceea de a-L face pe Dumnezeu ca un bărbat sau femeie. Dacă Îl punem pe Dumnezeu într-o formă umană, l-am pus într-o formă în care o putem controla.

4:17 „asemănarea cu vreun animal” Această afirmație se poate referi la (1) alte națiuni care foloseau animale pentru a-și reprezenta zeul și zeița sau (2) caracteristici ale animalelor pentru a-L descrie pe Dumnezeu.

4:18 „târătoare pe pământ” Această afirmație posibil să se refere la gândacul cărăbuș al egiptenilor ce era sfânt pentru ei.

4:19 „soarele și luna și stelele, toată oștirea cerului” Anticii, la fel ca și moderni (horoscopul), au simțit că stelele reprezintă forțe sau puteri ce controlează viețile umane. Închinarea la corpuri astrale pare să fi început în Babilon (Gen. 1 poate reprezenta o reacție la acest tip de idolatrie, după cum exod 20 reprezintă o reacție la idolatria Egipteană). Israel trebuie să respingă cu vehemență acest tip de idolatrie!

■ **„lucruri pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru le-a făcut și le-a împărțit tuturor oamenilor”** VERBUL (BDB 323, KB 322, *Qal* PERFECT) înseamnă „a divide,” dar în sensul de repartizare sau împărțire. Acest lucru ar implica că Dumnezeu încuraja închinarea la astre, dar eu cred că în schimb este o altă modalitate de a arăta suveranitatea lui YAHWE peste întreg pământ (comparați 29:26; 32:8). Idolatria nu a fost niciodată planul lui Dumnezeu sau voia pentru umanitate.

■ **„cuptorul de fier”** Cuptorul folosește minereu inutilizabil, îl încălzește și îl transformă în metal utilizabil. Aceasta este o analogie a ceea ce a făcut Dumnezeu pentru Israel în Egipt (comparați I Împ. 8:51; Ier. 11:4 și aceeași metaforă în Is. 48:10).

■ **„să fiți un popor pentru posesia Sa”** Acesta era un titlu special pentru poporul de legământ al lui YAHWE (spre exemplu, Exod 19:5; Deut. 7:6; 14:2; 26:18; Tit 2:14; și I Pet. 2:9). Ei au o moștenire divină (YAHWE și țara) deoarece YAHWE i-a ales chiar înainte de creație (comparați 32:8-9; Ps. 33:6-12; Ier. 10:10; 51:19) pentru a se prezenta pe Sine lumii.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:21-24

²¹„Și DOMNUL a fost mâniat pe mine din pricina voastră, și a jurat că nu voi trece Iordanul și nu voi intra în țara bună pe care v-o dă DOMNUL Dumnezeuul vostru ca moștenire. ²²Căci voi muri în această țară, nu voi trece Iordanul, dar voi îl veți trece și veți stăpâni această țară bună. ²³Așa că vegheați asupra voastră, să nu uitați legământul DOMNULUI Dumnezeuului vostru care l-a făcut cu voi, și să vă faceți un idol în forma a ceva ce va poruncit DOMNUL Dumnezeuul vostru să nu faceți. ²⁴Pentru că DOMNUL Dumnezeuul vostru este un foc mistuitor, un Dumnezeu gelos.”

4:21 „DOMNUL a fost mâniat pe mine din pricina voastră” Moise amintea poporului de pedeapsa lui Dumnezeu datorită neascultării lui (comparați 1:37; 3:26; Num. 20:7-13). Dacă ei sunt neascultători, și ei vor fi pedepsiți!

4:23 „Așa că vegheați asupra voastră” VERBUL (BDB 1036. KB 1581, *Niphal* IMPERATIV) este repetat adesea în acest capitol. Există beneficii ale legământului, dar de asemenea consecințe ale legământului (comparați 4:25; capitolele 27-29).

■ **„să nu uitați legământul”** VERBUL (BDB 1013, KB 1489, *Qal* PERFECT) este de asemenea găsit de câteva ori în acest capitol (comparați vv. 9,23,31) și încă în 6:12; 8:11,14,19 [de două ori]; 9:7; 24:19 [de două ori]; 25:19; și 30:13; 31:21; 32:18. Aceasta este o temă repetată!

4:24 „gelos” YAHWE este descris în acest verset în două moduri:

1. „un foc mistuitor” (BDB 77 și BDB 37, KB 46, *Qal* PARTICIPIU ACTIV, comparați Exod 24:17; Deut. 4:24; 9:3; Ev. 12:29) ce denotă
 - a. YAHWE este Dumnezeuul făcător al legământului de la Sinai
 - b. El este Dumnezeuul judecării dacă este violat
2. „un Dumnezeu gelos” (BDB 888 și 42, comparați Exod 20:5; 34:14; Deut. 5:9; 6:15; Ios. 24:19) ce denotă angajamentul Sau personal plin de dragoste față de Israel, ce este o analogie la legământul de căsătorie (comparați Osea 1-3). Legământul dacă este distrus rezultă respingere (spre exemplu, Ios. 24:19; Naum 1:2). Cuvântul are un câmp semantic larg:
 - a. Pasiune – Pro. 6:34; Cântarea cântărilor 8:6
 - b. Mânie – Pro. 14:30; 27:4
 - c. Gelozie – Gen. 26:14; Num. 5:11-22; Eze. 31:9
 - d. Competiție – Ecl. 4:4
 - e. Devoțiune – Num. 11:29(listă din NIDOTTE, vol. 3, p. 938)

Vezi Tematica Specială: Dumnezeu descris ca om (Limbaj Antropomorfic) la 2:15.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:25-31

²⁵„Când vei deveni tată copiilor tăi și a copiilor lot și vei fi de multă vreme în țară și vei acționa corupt și îți vei face un idol al vreunui lucru și vei face ceea ce este rău în ochii DOMNULUI Dumnezeuului vostru așa încât să-I

provocați mânia, ²⁶chem astăzi cerul și pământul ca martori împotriva voastră, ca să pieriți cu siguranță repede din această țară unde mergeți peste Iordan pentru a o stăpâni. Nu vei trăi multă vreme în ea, ci vei fi distrus cu desăvârșire. ²⁷DOMNUL vă va împrăștia printre popoare și veți rămâne puțini la număr printre națiunile unde vă va duce DOMNUL. ²⁸Acolo veți sluji dumnezei, lucrarea mâinilor oamenilor, lemn și piatră, ce nici nu văd nici nu aud nici nu mănâncă nici nu miroasă. ²⁹Dar de acolo vei căuta pe DOMNUL Dumnezeul tău și Îl vei găsi dacă Îl vei căuta cu toată inima și cu tot sufletul. ³⁰Când vei fi în strâmtorare și toate aceste lucruri au venit peste tine, în zilele de pe urmă te vei întoarce la DOMNUL Dumnezeul tău și vei auzi vocea Sa. ³¹Căci DOMNUL Dumnezeul tău este un Dumnezeu plin de compasiune; El nu te va dezamăgi nici nu te va distruge nici nu va uita legământul cu părinții tăi pe care l-a jurat lor.”

4:25 „vei fi de multă vreme în țară” Aceasta nu era atât de mult o promisiune individuală a longevității, ci o promisiune corporală pentru societăți unde părinții își învățau copiii despre Dumnezeu iar copiii își onorau părinții. Familiile stabile din societăți stabile (spre exemplu, vv. 9,10,40 și 5:16,33).

■ **„să acționați corupt”** VERBUL (BDB 1007, KB 1469, *Hiphil* PERFECT) înseamnă „a răsfăța” sau „a distruge” și printr-o extensie metaforică, a ajuns să se refere la violarea legământului (adică, idolatrie, comparați 4:16,25; 9:12; 31:29).

■ **„așa încât să-I provocați mânia”** Această afirmație este o CONSTRUCTIE INFINITIVĂ *Hiphil* (BDB 494, spre exemplu 32:21; I Împ. 15:30; 16:13). Din nou, limbajul antropomorfic descrie reacția lui YAHWE față de păcatul uman! Vezi Tematica Specială la 2:15.

4:26 „chem astăzi cerul și pământul ca martori împotriva voastră” Aceasta era parte din Tratatul Suzerane Hitite (nevoia de martori spirituali puternici, comparați Introducerea la Cartea VII). Acestea sunt cele mai permanente lucruri fizice din creație. Ele sunt adesea chemate de Dumnezeu pentru a fi martori. De asemenea reflectă nevoia sistemului legal al lui Israel pentru doi martori într-un caz juridic (comparați Exod 35:30; Deut. 17:6; 19:15). Afirmația e folosită adesea în conexiune cu ratificarea legământului făcut cu YAHWE (comparați 4:26; 30:19; 31:28).

■ **„veți pieri cu siguranță repede din țară”** Vezi deut. 27-28, dar observați balanța teologică din v. 31. Neajutorata, umanitate căzută nu are nici o speranță de a asculta legământul!

4:27 „vă va împrăștia printre popoare” Acest verdict pare să prezică exilul poporului de legământ Asiria (722 î. d. Cr.) și Babilon (605, 597, 586, 582 î. d. Cr), ce este prezis în 28:64 și 29:28.

■ **„veți rămâne puțini la număr”** Aceasta este o parte a consecințelor implicate în încălcarea legământului. Reprezintă opusul binecuvântărilor legământului promise lui Avraam în Gen. 15:5.

4:28 „veți sluji dumnezei, lucrarea mâinilor oamenilor” VERBUL „a sluji” (BDB 712, KB 773, *Qal* PERFECT) e folosit în sensul de închinare sau de îndeplinire a cerințelor de cult:

1. Pozitiv cu privire la YAHWE – Exod 3:12; 4:23; Deut. 6:13; I Sam. 7:3
2. Negativ cu privire la alți dumnezeu – Exod 23:33; Deut. 4:19,28; Ios. 23:7; Jud. 2:10,19; 10:6,10; I Sam. 22:10; I Împ. 16:31; II Împ. 17:12

Această rădăcină ebraică devine un titlu onorific al slujitorilor lui YAHWE:

1. Patriarhi – Exod 32:13; Deut. 9:27
2. Caleb – Num. 14:24
3. Moise – Exod 14:31; Num. 12:7; Deut. 34:5; I Împ. 8:53
4. Iosua – Ios. 24:29

5. David – I Sam. 23:10; 25:39
6. Isaia – Is. 20:3
7. Mesia – Is. 53; Zah. 3:8
8. Nebucadnețar – Ier. 25:9; 27:6; 43:10
9. Cir – Is. 44:28; 45:1
10. Națiunea Israel – Is. 41:8; 44:1-2; 45:4

Referințele din vv. 26,27,28 arată natura condițională a promisiunii lui Dumnezeu (adică, v. 26, YAHWE îi scoate din țară; v. 27, YAHWE îi împrăștie printre națiuni; v. 28, văd idolatrie de primă mână) și nebulia idolatriei!

4:29 „vei căuta pe DOMNUL” VERBUL (BDB 134, KB 152, *Piel* PERFECT) înseamnă „a căuta” adică a restaura relația de legământ cu YAHWE, distrusă de neascultare. Pocăința cere angajament total (adică, „din toată inima și din tot sufletul,” comparați 26:16; 30:2,10).

Iertarea lui Dumnezeu este totdeauna valabilă peste adevărata pocăință (comparați v. 29-31; 30:1-3,10). Adevărata pocăință nu este o slujire de pe buze, ci credință completă. Pocăința este un mod de viață schimbat, nu o emoție. Vedem exemple de pocăință ca umbra, scurtă în Osea 6:1-3 și Ier. 3:21-25.

Dacă Îl caută, Îl vor găsi (comparați Ier. 24:7; 29:13). YAHWE nu este greu de găsit. El doar Își așteaptă poporul să-I reflecte caracterul! Vezi Tematica Specială la 30:1.

4:30 Moise prezice rebeliunea Israelului, cum face și Iosua (comparați Is. 24:19-28). Căderea a avariat din punct de vedere spiritual abilitatea umană de a-L asculta pe Dumnezeu (comparați Rom. 1-3; Gal. 3).

Observați că deși v. 26 pare să implice o judecată imediată, v. 27 implică exilul Asirian (722 î. d. Cr) și Babilonian (605, 597, 586, 582 î. d. Cr) iar v. 30 vorbește de un cadru de sfârșit al timpului („în zilele din urmă”). Israel trebuie să se relaționeze cu YAHWE. El poate face asta prin ascultarea de legământ (ceea ce Romani 1-3 și Galateni 3 spun că e imposibil) sau poate face prin credința/pocăința noului legământ în Isus. Toți credincioșii se roagă pentru o trezire a vremurilor de sfârșit printre poporul evreu (posibil Zah. 12:10 sau Rom. 11).

4:31 „DOMNUL Dumnezeul tău este un Dumnezeu plin de compasiune” Pentru nume divine (*El, YAHWE, Elohim*) vezi Tematica Specială la 1:3.

ADJECTIVUL „compasiune” (BDB 933) înseamnă „milă” sau „compătitor.” Reprezintă una din cele câteva caracteristici folosite pentru a-l descrie pe Dumnezeul lui Israel. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CARACTERISTICI ALE DUMNEZEULUI LUI ISRAEL

1. Compasiune (BDB 933) – Exod 34:6; Deut. 4:31; II Cro. 30:9; Ps. 86:15; 103:8; 111:4; Nee. 9:17,31; Ioel 2:13; Iona 4:2
2. Milostiv (BDB 337) – Exod 34:6; II Cro. 30:9; ps. 86:15; 103:8; 111:4; Nee. 9:17,31; Ioel 2:13; Iona 4:2
3. Încet la mânie (BDB 74) – Exod 34:6; Ps. 86:15; 103; Nee. 9:17; Ioel 2:13; Iona 4:2
4. Bogat în bunătate (BDB 912 I) - Exod 34:6; Ps. 86:15; 103; Nee. 9:17; Ioel 2:13; Iona 4:2
5. Credincioșie (BDB 54) - Exod 34:6; Ps. 86:15
6. Abundent în iertare (BDB 699) – Nee. 9:17
7. Nu-i va părăsi (BDB 736 I) – Nee. 9:17,31
8. Îi pare rău de rău (BDB 636, KB 688, *Niphal* PARTICIPIU + BDB 948) – Ioel 2:13; Iona 4:2
9. Marele Dumnezeu (BDB 42, 152) – Nee. 1:5; 9:32
10. Mare și înfricoșător (BDB 152, 431) – Nee. 1:5; 4:14; 9:32
11. Păstrează legământul (BDB 1036, 136) – Nee. 1:5; 9:32
12. Dragoste statornică (BDB 338) – Nee. 1:5; 9:32

■ „El nu te va dezamăgi nici nu te va distruge nici nu va uita legământul cu părinții tăi” Există trei VERBE negare:

1. Dezamăgi – BDB 951, KB 1276, *Hiphil* IMPERFECT (literalmente „lasă mâinile să cadă”), ce înseamnă abandonare sau părăsire (comparați 31:6,8; Ios. 1:5, 10:6; I Cro. 28:20; Ev. 13:5)
2. Distruge – BDB 1007, KB 1469, *Hiphil* IMPERFECT, ce înseamnă „ruină,” „stricat,” și „distrugere” (comparați 9:26; 10:10; Ier. 30:11)
3. Uitat – BDB 1013m KB 1489, *Qal* IMPERFECT (comparați Lev. 20:45; vezi Tematica Specială: Promisiuni ale legământului pentru patriarhi la 9:5)

Problema teologică dificilă este cum să iei promisiunile lui Dumnezeu în serios în acest verset în relație la cerințele precedente ale legământului. Inabilitatea Israelului de a păstra legământul este documentat în istoria lui și în scrierile lui Pavel (comparați Rom. 2-3; Gal. 3). Nevoia unui „nou legământ,” bazat nu pe performanțele umane ci pe acțiunile și voia divină este răspunsul lui Dumnezeu (comparați ier. 31:31-34; Eze. 36:22-38). Dumnezeu nu se schimbă niciodată, dar nici Israelul! Cerințele lui Dumnezeu pentru un popor neprihănit nu poate fi îndeplinit în efortul uman sau în voința umană! Avem nevoie de o nouă inimă și un nou suflet!

Trebuie să decizi! Trebuie Vechiul Testament privit prin Noul Testament sau Noul Testament trebuie privit prin Vechiul Testament? Este atenția pe Israel sau pe lume? Problema este credința sau rasa? Dacă există „o paranteză” în planul veșnic al lui Dumnezeu de răscumpărare, atunci aceasta nu este biserica (adică, dispensaționalismul), ci Israelul!

TEMATICĂ SPECIALĂ: DE CE PROMISIUNILE LEGĂMÂNTULUI VECHI TESTAMENTAR DIFERĂ DE PROMISIUNILE LEGĂMÂNTULUI NOU TESTAMENTAR

În anii mei de studiu ai Apocalipsei am înțeles că majoritatea creștinilor nu au sau nu doresc să dezvolte o cronologie sistematizată a vremurilor de pe urmă. Sunt unii credincioși care se focalizează sau se specializează în acest domeniu al creștinismului pentru scopuri teologice, psihologice sau denominaționale. Acești credincioși par să devină obsedați de „oare cum se va sfârși totul”, și cumva pierd din vedere urgența evanghelizării! Creștinii nu-I pot afecta agenda escatologică (a vremurilor de pe urmă) a lui Dumnezeu, dar ei pot să participe în mandatul evangheliei (Mat. 28:19-20; Luca 24:47; Fapte 1:8). Majoritatea credincioșilor afirmă a doua venire a lui Cristos și un apogeu al promisiunilor lui Dumnezeu în vremurile de pe urmă. Problemele interpretărilor care se ridică din cum să înțelegem acest apogeu decurg din câteva paradoxuri biblice.

1. tensiunea dintre modelele profetice ale Vechiului Legământ și modelele apostolice ale Noului Legământ
 2. tensiunea dintre monoteismul biblic (un Dumnezeu pentru toți) și alegerea Israelului (un popor special)
 3. tensiunea dintre aspectul condiționat al legămintelor și promisiunilor biblice („dacă... atunci”) și credințioșia necondiționată a lui Dumnezeu pentru răscumpărarea omenirii căzute
 4. tensiunea dintre genurile literare a Orientului de Est apropiat și modelele literare a vestului modern
 5. tensiunea dintre Împărăția lui Dumnezeu în prezent, încă în viitoare
 6. tensiunea dintre credința reînțoarcerii iminente a lui Cristos și credința că un anume eveniment trebuie să aibă loc
- Să discutăm aceste tensiuni pe rând.

PRIMA TENSIUNE (categoriile rasiale, naționale și geografice ale VT contra toți creștinii din întreaga lume)

Profeții Vechiului Testament prezic o restaurare a împărăției ebraice în Palestina centrată în Ierusalim unde toate națiunile pământului vor fi adunate să laude și să slujească un conducător davidic, dar nici Isus nici apostolii Noului Testament nu au avut această agendă în vizor. Nu este VT inspirat (Mat. 5:17-19)? Au omis autorii NT evenimente cruciale ale vremurilor din urmă?

Există câteva surse de informație legate de sfârșitul lumii:

1. profetii VT (Isaia, Mica, Maleahi)
2. scriitorii apocaliptici ai VT (Ezec. 37-39; Dan. 7-12; Zah.)
3. scriitorii evrei ne-canonici intertestamentari (cum ar fi I Enoh, atribuită lui Iuda)
4. Domnul Isus Însuși (Mat. 24; Mar. 13; Lu. 21)
5. Scrierile lui Pavel (I Cor. 15; II Cor. 2; I Tes. 4-5; II Tes. 2)
6. Scrierile lui Ioan (I Ioan și Apocalipsa)

Învață toate acestea o agendă clară (evenimente, cronologie, personaje) a vremurilor de pe urmă? Dacă nu, de ce? Nu sunt toate inspirate (exceptând scrierile intertestamentare ale evreilor)?

Duhul a revelat adevăruri scriitorilor Vechiului Testament în termeni și noțiuni înțelese de ei. Totuși, prin revelația progresivă a Duhului conceptele escatologice Vechi Testamentare au fost expandate spre o sferă de aplicare universală („misterele lui Cristos,” Ef. 2:11-3:13. vezi Tematica Specială la 10:7). Iar acum câteva exemple relevante:

1. Orașul Ierusalim în VT este folosit ca o metaforă a poporului lui Dumnezeu (Sion), dar este proiectat în NT ca un termen ce exprimă acceptarea de către Dumnezeu a tuturor celor ce au crezut și s-au pocăit (noul Ierusalim al Apocalipsei 21-22). Expansiunea teologică a unui oraș literal, fizic către noul popor al lui Dumnezeu (credincioșii evrei și neamuri) este prefigurată în promisiunea lui Dumnezeu de a răscumpăra omenirea căzută Gen. 3:15, înainte să fie măcar un evreu sau o capitală evreiască. Chiar și chemarea lui Avraam (Gen. 12:1-3) i-a implicat pe neevrei (Gen. 12:3; Exod 19:5).

2. În VT dușmanii poporului lui Dumnezeu sunt națiunile dimprejur ale Orientului Mijlociu, dar în NT ei îi reprezintă pe toți necreștinii, anticriștii și cei conduși de Satan. Bătălia s-a mutat dintr-un conflict geografic, regional spre un conflict mondial, cosmic (Coloseni).
3. Promisiunea unui ținut care e atât de înglobată în VT (promisiunea patriarhilor în Genesa, Gen. 12:7; 13:15; 15:7, 15; 17:8) a devenit acum promisiunea întregului pământ. Noul Ierusalim se coboară pe un pământ recreat, nu doar în Orient sau exclusiv în Orient. (Apo. 21-22).
4. Alte exemple ale concepțiilor profetice Vechi Testamentare sunt expandate aici:
 - a. sămânța lui Avraam îi reprezintă acum pe cei circumciși spiritual (Rom. 2:28-29)
 - b. poporul de legământ îi include acum și pe neevrei (Osea 1:10; 2:23, citat în Rom. 9:24-26; și Lev. 26:12; Exod 29:45, citat în II Cor. 6:16-18 și Exod 19:5; Deut. 14:2, citat în Tit 2:14)
 - c. templul este acum Isus (Mat 26:61; 27:40; Ioan 2:19-21) iar prin El este Biserica locală (I Cor. 3:16) și credinciosul individual (I Cor. 6:19)
 - d. Chiar și Israelul și expresiile descriptive caracteristice VT se referă acum la tot poporul lui Dumnezeu (adică, „Israel,” Rom. 9:6; Gal. 6:16, adică, „împărăție de preoți,” I Pet. 2:5, 9-10; Apo. 1:6)

Modelul profetic (adică, D. Brent Sandy, *Plowshares and Pruning-Hooks*) a fost îndeplinit, expandat și este mai cuprinzător. Isus și scriitorii apostolici nu prezintă vremurile sfârșitului în aceeași manieră a profețiilor VT (Martin Wyngaarden, *The Future of The Kingdom in Prophecy and Fulfillment*). Interpreții moderni care încearcă să i-a modelul Vechi Testamentar literal sau normativ sulesc Apocalipsa considerând-o doar o carte evreiască și forțează înțelesul ei în fraze ambigue și atomizate ale lui Isus și Pavel! Scriitorii Noului Testament nu-i neagă pe profeții Vechiului Testament, ci arată ultima lor implicare universală. Nu există nici un sistem organizat, logic la escatologia lui Isus sau Pavel. Scopul lor în primul rând este acela de răscumpărare sau pastoral (I Cor. 15:58; I Tes. 4:18). Totuși, chiar și în NT există tensiune. Nu se găsește o sistematizare clară a evenimentelor escatologice. În multe cazuri, Apocalipsa folosește într-un mod chiar surprinzător aluziile Vechiului Testament pentru a descrie sfârșitul, în loc să se folosească de învățăturile lui Isus (Mat. 24; Mar. 13) sau ale lui Pavel! Ea urmează genul literar inițiat de Ezechiel, Daniel și Zaharia, dar acesta dezvoltat în perioada intertestamentară (literatura apocaliptică evreiască). Probabil acesta era modul lui Ioan de a conecta legământul cel Nou și cel Vechi. Ea mai arată vechiul tipar al rebeliunii omului și angajamentul lui Dumnezeu de răscumpărare! Dar trebuie notat că, deși Apocalipsa face aluzie la limbajul, personajele și evenimentele Vechiului Testament, ea le reinterpretează în lumina primului secol Roman (Apo. 1:7).

A DOUA TENSIUNE (monoteism contra un popor ales)

Accentul biblic în ce privește divinitatea este pe un singur creator-răscumpărător personal și spiritual, Dumnezeu (Exod 8:10; Is. 44:24; 45:5-7, 14,18,21-22; 46:9; Ier. 10:6-7). Unicitatea Vechiului testament în vremea sa consta în monoteism. Toate celelalte națiuni înconjurătoare erau politeiste. Caracterul unic al lui Dumnezeu reprezintă inima revelației Vechiului Testament (Deut. 6:4). Creația este scenă ce servește scopului relaționării lui Dumnezeu cu omenirea făcută după chipul și asemănarea Lui (Gen 1:26-27). Însă, omenirea sa răzvrătit, păcătuiind împotriva dragostei, conducerii și planului lui Dumnezeu (Gen. 3). Dragostea și scopul lui Dumnezeu erau atât solide și de sigure încât El a promis că va răscumpăra umanitatea căzută (Gen. 3:15)!

Tensiunea apare atunci când Dumnezeu alege să folosească un om, o familie, o națiune pentru a atinge întreaga omenirea. Alegerea lui Avraam de către Dumnezeu și pe evrei ca și o împărăție de preoți (Exod 19:4-6) a cauzat mândrie în loc de slujire, excludere în loc de includere. Chemarea lui Avraam implica binecuvântarea intenționată a întregii umanități

(Gen. 12:3). Trebuie totuși să fie amintit și accentuat faptul că alegerea Vechiului Testament a fost pentru slujire, nu salvare. Întregul Israel nu a fost într-o relație potrivită cu Dumnezeu (Rom. 9:6), niciodată salvat veșnic bazat doar pe dreptul de întâi născut (Ioan 8:31-59; Mat. 3:9), ci prin credința și ascultarea personală (Gen. 15:6; citat în Rom. 4;3,9,22; al. 3:6). Israel și-a pierdut misiunea (Biserica este acum o împărăție de preoți, comparați 1:6; II Pet. 2:5,9), a transformat mandatul în privilegiu și slujirea într-un statut special! Dumnezeu a ales pe unul ca să-i aleagă pe toți!

A TREIA TENSIUNE (legămintele condiționate contra legămintele necondiționate)

Există o tensiune teologică sau un paradox între legămintele condiționate și necondiționate. Este cu siguranță adevărat că planul de răscumpărare a lui Dumnezeu este necondiționat (Gen. 15:12-21 și venirea lui Mesia). Totuși, răspunsul mandatat al omului este totdeauna condițional!

Modelul „dacă... atunci” apare atât în Vechiul cât și în Noul Testament. Dumnezeu este credincios; omenirea este necredincioasă. Această tensiune a cauzat multă confuzie. Interpreții au tins să se concentreze doar pe un „corn al dilemei.” Credințioșia lui Dumnezeu sau efortul uman, suveranitatea lui Dumnezeu sau voința liberă a oamenilor. Ambele sunt biblice și necesare.

Aceste lucruri au legătură cu escatologia, cu promisiunile lui Dumnezeu Vechi Testamentare pentru Israel. Dacă Dumnezeu promite, atunci este stabilit! Dumnezeu este legat de promisiunile Lui; reputația Lui este în joc (Ezec. 36:22-38). Legămintele condiționate și necondiționate se întâlnesc în Cristos (Isa. 52), nu în Israel! Credințioșia ultimă a lui Dumnezeu se află în răscumpărarea tuturor celor ce cred și se pocăiesc, nu în cine era tatăl sau mama ta! Cristos, nu Israel, este cheia tuturor legămintelor și promisiunilor lui Dumnezeu. Dacă este o paranteză teologică în Biblie, atunci aceasta nu e Biserica, ci Israel (Fapte 7 și Gal. 3).

Misiunea mondială de proclamare a Evangheliei a trecut la Biserică (Mat. 28:19-20; Luca 24:47; Fapte 1:8). Cu toate acestea încă tot rămâne un legământ condiționat! Aceasta nu implică faptul că Dumnezeu i-a respins total pe evrei (Rom. 9-11). S-ar putea să fie un scot și un loc pentru Israel în ce privește sfârșitul (Zah. 12:10).

A PATRA TENSIUNE (modelele literaturii Orientului Mijlociu contra modelele vestice).

Genul reprezintă un element critic în interpretarea corectă a Bibliei. Biserica sa dezvoltat într-un decor cultural vestic (Grecesc). Literatura estică este mult mai figurativă, metaforică și simbolică decât modelele literare ale culturii vestice moderne. Ea se concentrează pe oameni, confruntări și evenimente mai mult decât pe adevăruri propoziționale succinte. Creștinii s-au făcut vinovați de folosirea istoriei și modelelor lor literare pentru a interpreta profețiile biblice (atât VT cât și NT). Fiecare generație și entitate geografică și-a folosit cultura, istoria și literatura pentru a interpreta Apocalipsa, iar fiecare din ele a greșit! Este aroganță să consideri cultura modernă vestică centrul profeției biblice!

Genul în care autorii inițiali și inspirați au ales să scrie originalul reprezintă un contract literar între el și cititor. Cartea Apocalipsa nu este o narațiune istorică, ci o combinație de scrisori (capitolele 1-3) și profeție, majoritatea literatură apocaliptică. Este greșit să faci Biblia să spună mai mult decât a fost intenția autorului și este la fel de greșit să faci să spună mai puțin decât a fost dorit inițial. Aroganța și dogmatismul interpreților sunt mult mai nepotrivite pentru o carte ca Apocalipsa. Biserica nu a fost niciodată de acord cu o interpretare adecvată a Apocalipsei. Grijă mea este să ascult și să mă ocup de întreaga Biblie, nu de niște părți selectate. Perspectiva de gândire estică asupra Bibliei prezintă adevărul în perechi pline de tensiune. Tendința noastră vestică față de adevărul propozițional nu este validă, ci dezechilibrată! Cred că este posibil să înlăturăm cel puțin unele din înfundăturile interpretării Apocalipsei observând scopul interpretării, anume de a se schimba cu fiecare generație de credincioși ce vine. Este evident pentru majoritatea interpreților că Apocalipsa trebuie

interpretată în lumina propriului gen și a zilei în care trăiește (Fee și Stuart, *How To Read the Bible For All Its Worth*, pp. 249-264). O abordare istorică asupra Apocalipsei trebuie să se ocupe cu ce ar avea și ce ar putea înțelege primii cititori din ea (adică, John L. Bray, *Matthew 24 Fulfilled*). În multe feluri interpretării moderni au pierdut multe înțelesuri ale simbolurilor cărții. Lovitura inițială a Apocalipsei era aceea de a încuraja credincioșii persecutați ai acelor vremuri. Ea arăta controlul lui Dumnezeu asupra istoriei (așa cum au făcut-o și profeții VT); a afirma că istoria se îndreaptă spre un punct terminus fix al judecății sau binecuvântării (așa cum au făcut-o profeții VT), și a afirmat dragostea, prezența, puterea și suveranitatea lui Dumnezeu în termenii primului secol apocaliptic evreiesc!

Aceleași moduri teologice funcționează în fiecare generație de credincioși. Acestea descriu lupta cosmică dintre bine și rău. Primele detalii ale secolului I s-ar putea să se fi pierdut dar nu adevărul puternic și mângâietor. Atunci când interpretării vestici moderni încearcă să forțeze detaliile Apocalipsei să se potrivească istoriei lor contemporane, tiparul interpretărilor false continuă!

Este foarte posibil ca detaliile cărții să devină surprinzător de literale din nou (așa cum VT a devenit în relație cu nașterea, viața și moartea lui Cristos) pentru ultima generație de credincioși în timp ce aceștia se vor confruntă cu atacul violent al liderului anticrist (asemenea II Tes. 2) și al culturii. Nimeni nu poate ști aceste împliniri literale ale Apocalipsei până când cuvintele lui Isus (comparați Mat. 24; Marc. 13; și Luca 21) și ale lui Pavel (comparați I Cor. 15; I Tes. 4-5; and II Tes. 2) devin evidente din punct de vedere istoric. Presupunerea, speculațiile și dogmatizările sunt nepotrivite. Literatura apocaliptică permite această flexibilitate. Slavă lui Dumnezeu pentru imaginile și simbolurile care depășesc narațiunile istorice! Dumnezeu este în control; El domnește; El vine!

Majoritatea comentatorilor moderni pierd din vedere genul literar! Interpretării vestici moderni deseori caută un sistem teologic clar, logic în loc să fie corecți cu genul ambiguu, simbolic și dramatic al literaturii apocaliptice evreiești. Acest adevăr este exprimat foarte clar de Ralph P. Martin în articolul său, „Approaches to New Testament Exegesis,” în cartea *New Testament Interpretation*, editată de I. Howard Marshall:

„Până nu recunoaștem calitatea dramatică ale acestei scrieri și amintim modul în care limbajul a fost folosit ca și un vehicul pentru a exprima adevărul religios, noi vom greși grav în înțelegerea Apocalipsei, și vom încerca într-un mod eronat să interpretăm viziunile ca și cum ar fi o carte de proze literale și interesate să descrie evenimente ale istoriei databile și empirice. Pentru a încerca această cale din urmă înseamnă a intra în tot felul de probleme de interpretare. Mai grav ea conduce la o distorsionare a înțelesului apocaliptic esențial astfel încât ratează valoarea acestei părți din Noul testament ca și o afirmație dramatică în limbajului mitic al suveranității lui Dumnezeu în Cristos și al paradoxului conducerii Sale care îmbină dragostea și tăria (comparați 5:5,6; *The Lion is the Lamb*)” (p. 234).

W. Randolph Tate în cartea sa *Biblical Interpretations* spune:

„Nici un alt gen literar din Biblie nu a mai fost citit cu atâta ardoare și care să provoace un rezultat atât de depresiv ca și literatura apocaliptică, în special cartea Daniel și Apocalipsa. Acest gen literar a suferit de la dezastrului istoric al interpretării eronate datorat înțelegerii fundamentale greșite ale formei, structurii și scopului literar. Datorită pretenției sale de a revela ceea ce urmează să se întâmple, Apocalipsa a fost privită ca și o hartă rutieră spre o schiță a viitorului. Defectul tragic în această perspectivă este presupunerea că rama de referință ale acestei cărți este epoca actuală a cititorului și nu cea a autorului. Această abordare greșită a literaturii apocaliptice (mai ales Apocalipsa) tratează lucrarea ca și cum ar fi o criptogramă (document scris cu caractere secrete) prin care evenimentele actuale pot fi folosite pentru a interpreta simbolurile din text. Mai întâi, interpretul trebuie să recunoască că literatura apocaliptică își comunică mesajul prin simbolism. A interpreta un simbol literar când de fapt este metaforic înseamnă pur și simplu a răstălmăci. Problema nu constă dacă evenimentele în literatura apocaliptică sunt istorice. Evenimentele pot fi istorice; s-ar putea să se fi chiar întâmplat, sau să se întâmple, dar

autorul prezintă evenimente și comunică sensul prin imagini și arhetipuri (modele inițiale după care se călăuzește cineva)” (p. 137).

Din *Dictionary of Biblical Imagery*, editată de Ryken, Wilhost and Longman III:

„Cititorii de astăzi sunt adesea derutați și frustrați de acest gen literar. Imaginile neașteptate și experiențele „din-afara-acestei-lumii” par bizare și dincolo de sincronizarea cu cea mai mare parte a Scripturii. Luând această literatură ca atare cititori sunt lăsați să se zbată pentru a determina `ce se va întâmpla când...` pierzând astfel intenția mesajului apocaliptic” (p. 35).

A CINCEA TENSIUNE (Împărăția lui Dumnezeu în prezentă, încă viitoare)

Împărăția lui Dumnezeu este prezentă și încă viitoare. Acest paradox teologic devine concentrat la punctul escatologiei. Dacă cineva așteaptă o împlinire literală a tuturor profețiilor Vechi Testamentare pentru Israel, atunci Împărăția devine în ce mai mare parte o restaurare a Israelului într-o poziție geografică și teologică superioară! Acest lucru va cere ca Biserica să fie răpită în mod discret în capitolul 5 iar capitolele rămase să se refer la Israel (dar rețineți Apo. 22:16).

Totuși, dacă atenția cade pe inaugurarea împărăției de Mesia cel promis de VT, atunci ea este prezentă datorită venirii lui Cristos și focusul devine încarnarea, viața, învățătura, moartea și învierea lui Cristos. Accentul teologic cade pe o salvare actuală. Împărăția a venit, Vechiul Testament este împlinit în oferta lui Cristos de ai mântui pe toți și nu în domnia Sa milenară peste câțiva!

Este absolut sigur că Biblia vorbește de ambele venituri ale lui Cristos, dar unde trebuie pus accentul? Mi se pare că majoritatea profețiilor Vechi Testamentari se concentrează pe prima venire, stabilirea împărăției Mesianice (comparați Daniel 2). În multe moduri aceasta este asemănătoare domniei eterne a lui Dumnezeu (comparați Daniel 7). În VT atenția cade pe domnia eternă a lui Dumnezeu, și totuși mecanismul pentru manifestarea domniei este slujirea lui Mesia (comparați I Cor. 15:26-27). Nu este o chestiune de „care dintre ele este adevărată”; ambele sunt adevărate; dar unde cade accentul? Trebuie spus că unii interpreți devin atât de concentrați pe domnia milenară a lui Mesia (comparați Apocalipsa 20) că pierd din vedere focusul biblic al domniei eterne a Tatălui. Domnia lui Cristos este un eveniment preliminar. Deoarece cele două venituri ale lui Cristos nu sunt evidente în VT, nici domnia temporală a lui Mesia nu este!

Cheia predicării și învățării lui Isus este Împărăția lui Dumnezeu fiind atât prezentă (în salvare și slujire), cât și viitoare (în putere și omniprezență). Apocalipsa, dacă se concentrează pe domnia de o mie de ani a lui Mesia (cf. Apo. 20), atunci este preliminară, nu ultimă (comparați Apo. 21-22). Nu este evident din VT ca o domnie temporală să fie necesară; de fapt, domnia Mesianică din Daniel 7 este eternă, nu milenară.

A ȘASEA TENSIUNE (întoarcerea iminentă a lui Cristos contra *Parousia* întârziată)

Majoritatea credincioșilor au fost învățați că Isus se reîntoarce în curând, dintr-o dată și pe neașteptate (comparați Mat. 10:23; 24:27,34,44; Mar. 9:1; 13:30; Apo. 1:1,3; 2:16; 3:11; 22:7,10,12,20). Dar fiecare generație de credincioși în așteptare au dat greș până acum! Întoarcerea imediată a lui Cristos este o puternică speranță promisă a fiecărei generații, dar o realitate doar pentru o singură generație (și aceea una persecutată). Creștinii trebuie să trăiască ca și când El s-ar fi întors mâine, dar să planifice și să pună în aplicare Marea Trimitere (comparați Mat. 28:19-20) dacă întârzie.

Unele pasaje din Evanghelii (comparați Mar. 13:10; Luc. 17:2; 18:8) și I și II Tesaloniceni sunt bazate pe o a doua venire (*Parousia*) întârziată. Există anumite evenimente istorice care trebuie să aibă loc mai întâi:

1. Evanghelizarea mondială (comparați Mat. 24:14; Mar. 13:10)
2. Descoperirea „omului fărădelegii” (comparați Mat. 24:15; II Tes. 2; Apo. 13)

3. Marea persecuție (comparați Mat. 24:21,24; Apo. 13)

Există un scop ambiguu aici (comparați Mat. 24:42-51; Mar. 13:32-36)! Trăiește fiecare zi ca și când ar fi ultima dar planifică și instruiește-te pentru slujirea de viitor!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:32-40

³²„Într-adevăr, întreabă vremurile străvechi, care au fost înainte ta, din ziua când l-a făcut Dumnezeu pe om pe pământ și cercetează de la un capăt al cerului la celălalt. A mai fost făcut ceva așa de mare sau s-a mai auzit așa ceva? ³³A fost vreodată un popor care să fi auzit vocea lui Dumnezeu vorbind din mijlocul focului, așa cum a-ți auzit voi și să supraviețuiți? ³⁴Sau a încercat vreun dumnezeu să i-a pentru sine o națiune din altă națiune prin încercări, prin semne și minuni și prin război și cu braț măreț și braț întins și cu mari terori, așa cum a făcut DOMNUL Dumnezeuul vostru pentru voi în Egipt înaintea ochilor voștri? ³⁵Ție și să arăta ca să cunoști că DOMNUL este Dumnezeu; și că nu este altul în afară de El. ³⁶Din cer te-a lăsat să-I auzi cuvintele din mijlocul focului. ³⁷Pentru că ți-a iubit părinții, prin urmare i-a ale pe descendenții lor după ei. Și El în mod personal v-a scos din Egipt prin puterea Sa cea mare, ³⁸izgonind dinaintea voastră națiuni mai mari și mai puternice decât tine, pentru a te aduce înăuntru și să îți ofere țara lor ca moștenire, cum este astăzi. ³⁹Să ști dar astăzi și pune-ți pe inimă că numai DOMNUL este Dumnezeu în cer sus și pe pământ jos; nu există altul. ⁴⁰Așa că vei păzi legile și poruncile pe care vi le dau astăzi, ca să-ți meargă bine ție și copiilor tăi după tine și să trăiești mult în țara pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru ți-o dă pentru totdeauna.”

4:32 „întreabă” VERBUL (BDB 981, KB 1371, *Qal* IMPERATIV) înseamnă a-L întreba pe Dumnezeu despre unicitatea relației Israelului cu Divinitatea (comparați vv 32-40).

■ „din ziua când l-a făcut Dumnezeu pe om pe pământ” Această afirmație se referă la Gen. 1-2; de asemenea vezi Ps. 104.

4:34 „cu braț măreț și braț întins” Acesta este un idiom antropomorfic (vezi Tematica Specială la 2:15) folosit pentru a descrie puterea de eliberare a lui YAHWE spre binele Israelului (comparați 5:15; 6:12; 7:19; 9:29; 11:2; 26:8). În unele texte afirmația este scurtată la „mână puternică” (comparați 3:24; 6:21; 7:8; 9:26; Ios. 4:24) sau „braț întins” (comparați 9:29; Exod 6:6). Terminologia idiomatică are un paralelism specific în textele egiptene legate de „rege” (NIDOTTE, vol. 3, p. 92).

4:35 „ca să cunoști” Miracolele din v. 34 au fost pentru scopul stabilirii credinței Israelului (comparați Exod 7:5,17; 10:2; 31:12). Pentru „cunoaște” (BDB 393, KB 390, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ) vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CUNOAȘTE (folosind mai mult Deuteronom ca paradigmă)

Termenul ebraic „cunoaște” (BDB 393) are câteva sensuri (câmp semantic) în *Qal*.

1. A înțelege binele și răul – Gen. 3:22; Deut. 1:39; Is. 7:14-15; Iona 4:11
2. A cunoaște prin înțelegere Deut. 9:2,3,6; 18:21
3. A cunoaște prin experiență – Deut. 3:19; 4:35; 8:2,4,5; 11:2; 20:20; 31:13; Ios. 23:14
4. A considera – Deut. 4:39; 11:2; 29:16
5. A cunoaște personal
 - a. O persoană – Gen. 29:5; Exod 1:8; Deut. 22:2; 28:2; 28:35,36; 33:9
 - b. Un dumnezeu – Deut. 11:28; 13:2,6,13; 28:64; 29:26; 32:17
Pe YAHWE – Deut. 4:35,39; 7:9; 29:6; Is. 1:3; 56:10-11
 - c. Sexual – Gen. 4:1,17,25; 24:16; 38:26
6. O abilitate învățată sau cunoaștere – Is. 29:11,12; Amos 5:16
7. A fi înțelept – Deut. 29:4; Pro. 1:2; 4:1; Is. 29:24
8. Cunoașterea lui Dumnezeu
 - a. A lui Moise – Deut. 34:10
 - b. A lui Israel – Deut. 31:21,27,29

■ „DOMNUL, El este Dumnezeu” Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3

■ „nu e altul în afară de El” Nu există nici un spirit sau un dumnezeu în categoria lui YAHWE (spre exemplu, v. 39; 6:4; 32:39). Vezi notele la 6:4

4:36 „Din cer te-a lăsat să-I auzi cuvintele” Aceste verset se referă la manifestarea fizică a lui YAHWE la Muntele Horeb, înregistrată în Exod 19.

4:37 „Deoarece i-a iubit pe părinții voștri” Această afirmație se referă la alegerea lui Avraam, Isaac, și Iacov de Dumnezeu (patriarhii din Gen. 12-50, comparați 7:7-8; 10:15).

■ „A ales” Alegerea (adică, alege BDB 103. KB 119, *Qal* IMPERFECT) în VECHIUL TESTAMENT este pentru slujire (spre exemplu Cir, Is. 44:24-45; 7), nu pentru salvare ca în Noul Testament.

■ „El în mod personal v-a scos din Egipt” Termenul „personal” (BDB 815) înseamnă literal „față,” ce denotă prezența personală a lui Dumnezeu „comparați 5:4; Gen. 32:40; Exod 33:14-15; Is. 63:9, „îngerul prezenței Lui”): Acesta este termenul rădăcină din spatele „fața în față” (comparați exod 33:11; Deut. 34:10 și de asemenea pentru „gură către gură” din Num. 12:8).

YAHWE este cu adevărat Dumnezeul care este cu noi (adică, *Immanuel* din Is. 7:14; 8:8,10). Păcatul rupe intimitatea iar YAHWE își întoarce fața (comparați 31:17; Lev. 17:10; 20:3,5; Is. 59:2; Ier. 18:17; Eze. 7:22; 39:23,24,29).

4:38

NASB, NKJV,

NRSV „națiuni mai mari și mai puternice”

TEV, REB „națiuni mai mari și mult mai puternice”

NJB „națiuni mai mari și mult mai populate”

Aceste națiuni pot fi văzute (4:38; 7:1; 11:23; Ios. 23:9) ca „

1. Mult mai numeroase ca populație (comparați 7:7)

2. Locuitorii din punct de vedere fizic mai mari (uriași) (comparați Num. 13:22,28,33; Deut. 1:28)

■ **„după cum este astăzi”** Această afirmație pare să fie un semn a afirmații dintr-o ediție târzie, dar se poate referi la împărățiile lui Sihon și Oz de pe partea de sud a Iordanului. Vezi nota la 3:14.

4:39 Aceasta este o altă afirmație puternică a monoteismului. Vezi nota la 6:4.

4:40 „legi...porunci” Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„ca să trăiești mult în țară”** VERBUL literalmente este „prelungi” (BDB 73, KB 88, Hiphil *IMPERFECT*, comparați Exod 20:12; Deut. 4:26,40; 5:16,33; 6:2; 11:9; 17:20; 22:7; 25:15; 30:18; 32:47). Observați elementul condițional!

■ **„pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru ți-o dă pentru totdeauna”** VERBUL (BDB 678, KB 733, *Qal* PARTICIPIUL ACTIV) trebuie interpretat în lumina înțelesului „pentru totdeauna.” Vezi TEMATICA SPECIALĂ de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PENTRU TOTDEAUNA (IDIOM GRECESC)

O afirmație idiomatică greacă este „în veci” (comparați 1:33; Rom. 1:25; 11:36; 16:27; Gal. 1:5; I Tim. 1:17), s-ar putea să reflecte ebraicul *olam*. Vezi *Synonymus of the Old Testament* de Robert B. Girdlestone, pp. 321-319. Alte afirmații legate sunt „până la sfârșitul veacului” (comparați Mat. 21:19 [Marc 11:14]; Tes. 1:55; Ioan 6:58; 8:35; 12:34; 13:8; 14:16; II Cro. 9:9) și „din neam în neam” (comparați Ef. 3:21). Nu pare să existe nici o distincție între aceste dialecte pentru „totdeauna.” Termenul „veac” s-ar putea să fie PLURAL într-un sens figurativ a construcției gramaticale rabinice numită „pluralul maiestății” sau se poate referi la conceptul de câteva „veacuri” în sensul ebraic de „veacul inocenței,” veacul nelegiurii,” „veacul ce are să vină,” sau „veacul neprihănirii.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:41-43

⁴¹Atunci Moise a ales trei cetăți dincolo de Iordan la est, ⁴²pentru ca ucigașul să fugă acolo, ce neintenționat și-a ucis aproapele fără să aibă ură față de el în trecut; și fugind într-un din această cetate să trăiască: ⁴³Aceste cetăți erau: Bezer în pustiul din podișul rubeniților, și Ramot în Gilead pentru gadiți, și Golan în Basan pentru manasiți.

4:41 „trei cetăți dincolo de Iordan la est” Aceste cetăți sunt numite „cetăți de refugiu” (comparați Numeri 35; Deut. 19; Ios. 20). Există șase astfel de cetăți, trei pentru fiecare parte a Iordanului. Toate erau cetăți levitice (comparați Ios. 21), unde locuiau leviții ce nu aveau pământ ca moștenire.

Ele făceau parte din sistemul juridic „ochi pentru ochi” din Israel. Dacă cineva omora accidental un partener de legământ atunci acea familie avea dreptul de a omorî persoana respectivă (adică, răzbunarea sângelui din Num. 35:12; Deut. 19:6,12; Ios. 20:3,5,9). Dacă cel care a omorât accidental un alt om fuge într-una din aceste cetăți speciale, exista un proces făcut de bătrâni; dacă se găsește că nu a fost o crimă premeditată, atunci putea să locuiască în cetate în siguranță (până la moartea marelui Preot). Atunci se putea întoarce la casa lui în siguranță (adică într-un sens legal).

Observați „dincolo de Iordan” este aici calificat ca să se refere la malul estic.

4:42 „neintenționat” Termenul negativ (BDB 395) se referă la moartea accidentală a unui cetățean israelit, fără premeditare sau prejudiciu. Noi îl vom numi ucigaș.

Elementul cheie reprezintă lipsa motivației rele. Ea devine inima teologică a sistemului sacrificial. Orice păcat comis intenționat nu avea nici un sacrificiu disponibil (comparați Exod 21:12-14; Lev. 4:2,22,27; 5:15-18; 22:14; Num. 15:27,30; Deut. 17:12-13; ios. 20:1-6). Chiar și sacrificiul național făcut de Marele Preot în Ziua Ispășirii (Lev. 16) nu acoperea păcatul premeditat (comparați Ps. 51:14-17)! Nu ești fericit că ne aflăm sub sacrificiul Nou Testamentar al lui Isus?!

La acest punct doresc să adaug un citat din NIDOTTE, vol. 2, discutând conceptul de:

„Neintenționat` sau `accidental` (Lev. 4:2) este atât strategic cât și problematic (comparați 4:13,22,27; 5:17,18,22;14; Num. 15:22,24-29). Datorită acestui concept, unii erudiți au concluzionat că jertfa pentru păcat se ocupa doar de păcatul accidental, adică, păcate ce au fost comise accidental sau păcate ce au fost făcute fără să ști că actul particular era păcat (vezi Melgrom, 1991, 228-29). Totuși, cuvântul `Neintenționat` înseamnă de fapt în `eroare` (verbul înseamnă a comite o eroare, deviație). Deși poate să însemne că eroarea a fost accidentală sau neintenționat (vezi spre exemplu, Num. 35:11,15,22-23; Ios. 20:39), nu acesta este neapărat cazul (vezi I Sam. 26:21; Ecl. 5:6)” (p. 94).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 4:44-49

⁴⁴Acum aceasta este legea pe care a dat-o Moise fiilor lui Israel; ⁴⁵acestea sunt mărturiile și regulamentele și hotărârile pe care le-a rostit Moise fiilor lui Israel, când au ieșit din Egipt, ⁴⁶dincolo de Iordan, în valea opusă de Beth.peor, în țara regelui Sihon al amoriților ce locuiau în Hesbon, pe care i-au înfrânt Moise și fii lui Israel când au ieșit din Egipt. ⁴⁷Ei au pus stăpânire pe țara lui și pe țara regelui Og al Basanului, cei doi regi ai amoriților, ce erau dincolo de Iordan la est, ⁴⁸de Aroer, ce se află pe marginea văii Arnon, până la Muntele Sinai (adică, Hermonul), ⁴⁹și cuprindea toată câmpia de dincolo de Iordan spre est, până la Marea Câmpie, la poalele muntelui Pisga.

4:44-45 „Lege...mărturii... regulamente... hotărârile” Vezi Tematica Specială la 4:1.

4:45 „acestea sunt mărturiile” Acestea sunt cuvintele pe care le folosea psalmistul pentru a descrie Tora, sau Legea lui Dumnezeu. Cuvântul „Tora” înseamnă „învățăături” ale lui Dumnezeu. Legea nu a fost dată ca o povară menită să rupă omul. Tradițiile orale ce au crescut în jurul Legii au făcut-o să fie o povară. Vechiul Testament nu reprezintă decât revelația plină de dragoste a lui Dumnezeu în mijlocul ignoranței umane. Legea Vechiului Testament arată spre seriozitatea păcatului, fragilitatea umanității și nevoia de un salvator, dar a fost dată în dragoste (comparați Ps. 19:7-9).

■ **„care le-a rostit Moise fiilor lui Israel, când au ieșit din Egipt”** Moise trece prin cele Zece Porunci a doua oară aici. Dar poporul care le auzea de data aceasta erau doar copii prima dată când a fost dată în Exod 20 la Muntele Sinai. El o repovestește. Moise face pentru copii lui Israel ceea ce așteaptă de la părinți să facă în propria lor casă. Fiecare generație trebuie să spună noii generații despre voia lui Dumnezeu pentru viața lor.

4:46-49 Aceste versete reprezintă un rezumat istoric ale acestor două victorii. Motivul pentru care Dumnezeu a permis două victorii pe partea de est a Iordanului este asemănătoare conceptului de primele roade. Primele roade în Iudaism sunt puțin din recoltă pentru a dovedi că Dumnezeu este credincios și că întreaga recoltă urmează să vină. Înfrângerea celor doi regi Amoriți din partea de est a Iordanului le-a spus ISRAELIȚILOR, „Vă iubesc. Vă promit că vă ofer țara. Știți că vorbesc serios. Încredeți-vă și ascultați-Mă și vă voi da și restul.”

Aceasta este o altă declarație rezumat a experienței lui Israel la sfârșitul perioadei de peregrinare în pustia Moab.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Era credința Vechi Testamentară de fapt o lege de ținut sau o relație cu Dumnezeu?

2. De ce trasează Biblia linii directe învățându-și copiii despre Dumnezeu?
3. De ce-i interzice Dumnezeu omului să facă o reprezentare fizică a Lui?
4. Cum era Israelul comoara specială a lui Dumnezeu? Și de ce?
5. Listează cele două premise pentru o societate sănătoasă și durabilă.
6. Listează cele trei consecințe ale încălcării legământului.
7. Învăță acest pasaj monoteismul sau henoteismul?
8. De ce a ales Dumnezeu Israelul?
9. Care a fost scopul răzbunării „ochi pentru ochi”?
10. S-a ocupat în mod adecvat sistemul sacrificial cu păcatul omului? De ce da sau de ce nu?
11. Cum este sacrificiul lui Cristos superior?

DEUTERONOM 5

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cele Zece Porunci revizuite	Oferirea Legii de la Sinai	Cele Zece Porunci	Cele Zece Porunci
5:1-5	5:1-5	5:1-5	5:1 5:2-5
5:6-7	5:6-7	5:6 5:7	5:6 5:7
5:8-10	5:8-10	5:8-10	5:8-10
5:11	5:11	5:11	5:11
5:12-15	5:12-15	5:12-15	5:12-15
5:13	5:13	5:13	5:13
5:14	5:14	5:14	5:14
5:15	5:15	5:15	5:15
5:16	5:16	5:16	5:16
5:17	5:17	5:17	5:17
5:18-21	5:18 5:21b	5:18-21	5:18-21
5:22	5:22-27	5:22	5:22
Poporul se teme de prezența lui Dumnezeu		Frica poporului	Moise mijlocitorul
5:23-33		5:23-27	5:23-27
	5:28-33	5:28-31	5:28-31
		5:32-33	Dragostea lui YAHWE reprezintă esența Legii (5:32-6:13) 5:32-6:3

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf

4. Etc.

STUDIUL CADRULUI

A. Roland de Vaux, *Ancient Israel*, vol. 1, pp. 143-144, listează codul legii Vechi Testamentar

1. Decalogul – Exod 20:2-17, Deut. 5:6-21
2. Codul Legământului – Exod 20:22-23:33
3. Deuteronom – Deuteronom 12-26
4. Legea Sfințeniei – Lev. 17-26
5. Codul Preoțesc – Levitic 1-7, 11-16

Toate acestea sunt considerate *Tora*. Ele sunt prescripții divine specifice pentru acțiuni și atitudini.

B. Tipuri ale legii lui Israel

1. Cazuistic – legi caracterizate de formatul „dacă...atunci.” Există consecințe la acțiuni.
Există de obicei linii directe pentru societăți.
2. Apodictic – legi afirmate ca prohibiții generale (adesea afirmații la A DOUA PERSOANĂ LA PLURAL – „voi să nu...”). Există de obicei linii directe pentru viața spirituală.

C. Influențe culturale

1. În conținut – codurile de legi târzii
 - a. Lipit-Ishtar
 - b. Codul lui Hammurabi
2. În formă – Tratatul hitit (suzerane), ce apar în câteva grupuri de tipare, dar Deuteronom și Iosua 24 urmează tiparul perioadei de 2000 î. d. Cr., ce arată istoricitatea (comparați Ioan H. Walton, *Ancient Israelite Literature in Its Cultural Context*, pp. 95-107; K. A. Kitchen, *The Bible in Its World*, pp. 80-95; vezi introducerea la cartea VII.

STUDIUL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:1-5

¹Atunci Moise a chemat întregul Israel și i-a zis: „Ascultă, O Israele, legile și poruncile pe care vi le spun astăzi în auzul vostru, ca să le învățați și să le respectați cu atenție. ²DOMNUL Dumnezeu nostru a făcut un legământ cu noi la Horeb. ³DOMNUL nu a făcut acest legământ cu părinții voștri, ci cu voi, cu toți cei în viață astăzi. ⁴DOMNUL v-a vorbit față în față pe munte din mijlocul focului, ⁵în timp ce eu stăteam între DOMNUL și voi în această vreme, pentru a vă declara cuvântul DOMNULUI; deoarece vă era frică datorită focului și nu v-ați urmat pe munte. El a spus,”

5:1 „întregul Israel” Legea era pentru toți (nu pentru o grupă elită), dar probabil Moise a vorbit bătrânilor ce pe urmă au spus aceste cuvinte întregului popor (adică, triburilor, clanurilor). Pentru „Israel” vezi Tematica Specială la 1:1.

■ **„Ascultați”** Vezi nota la 4:1.

■ **„legile și poruncile”** Vezi nota la 4:1.

■ **„învățați și să le respectați cu atenție”** Această afirmație are trei VERBE:

1. „învățați-le” (BDB 540, KB 531, *Qal PERFECT*, comparați 4:10; 5:1; 14:23; 17:19; 18:9; 31:12,13)

2. „respecta-ți le” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFECT, comparați 4:2,6,9,40; 5:10,12,29,32; 6:2,3,17 [de două ori], 25; 7:8,9 [de două ori], 11,12 [de două ori], etc.
3. Cu atenție” – literalmente „a face” (BDB 793, KB 889, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ)

Aceste trei VERBE rezumă înțelesul lui *shema* (BDB 1033, KB 1570, spre exemplu, 4:1;5:1,23,24,25,26,27[de două ori], 28[de două ori]; 6:3,4; 9:1; 20:3; 27:9), ce înseamnă „ascultă așa încât să faci”!

5:2 „DOMNUL Dumnezeu nostru” Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„a făcut”** Aceasta înseamnă literalmente „tăia” (BDB 503, KB 500, *Qal* PERFECT [de două ori]). Aceasta era o metodă de ratificare a legământului Vechi Testamentar (adică, „a tăia un legământ,” comparați Gen. 15:18; 21:27,32; 31:44; Exod 34:27; Deut. 5:3; 29:12; 31:16). Avraam a luat capră, un taur, și alte animale, le-a tăiat în două, a așezat fiecare parte, și a trecut printre ele ca un semn al legământului. Posibil să implice un blestem asupra celor care încalcă legământul (comparați Gen. 15:9-18; Ier. 34:18) sau chiar o masă pentru a pecetlui legământul.

■ **„legământ cu noi”** Vezi nora la 4:13.

■ **„la Horeb”** Horeb este cuvântul ebraic pentru Muntele Sinai. Vezi Tematica Specială la Deut. 1:2.

5:3 „părinții noștri” Unii erudiți văd această expresie referindu-se la Patriarhii Avraam, Isaac și Iacov, dar alții o văd ca referindu-se la părinți, generația rea ce a murit în pustie (comparați Num. 26:63-65). Următoarea expresie pare să confirme a doua opțiune.

■ **„cu voi, cu toți cei în viață astăzi”** Această afirmație se referă la copii (adică, sub douăzeci de ani) generației rele. Aceasta arată clar că cuvintele lui YAHWE au relevanță acestei generații și fiecărei generații, inclusiv celei de azi.

5:4 „față în față” Această expresie se referă la o întâlnire personală (nu literală) pe Muntele Sinai/Horeb în Exod 19. Reprezintă un idiom periodic (comparați Gen. 32:30; Exod 33:11; Deut. 5:4; 34:10; Jud. 6:22; Eze. 20:35).

■ **„din mijlocul focului”** Aceasta este o referință repetată pentru Exod 19 (comparați 4:12,15,33,36; 5:4,22,24,26; 9:10; 10:4).

5:5 „în timp ce eu stăteam între DOMNUL ... deoarece vă era frică” Poporul îi era frică de YAHWE așa că Moise era un mijlocitor între YAHWE și Israel (comparați Exod 19:16).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:6

“Eu sunt DOMNUL Dumnezeu vostru care v-a scos din țara Egiptului, din casa sclaviei.”

5:6 „Eu sunt DOMNUL” Această declarație ar putea fi parafrazată: „Sunt `Eu sunt” Eu sunt cel veșnic viu, singurul Dumnezeu viu. Sunt cel care există. YAHWE reprezintă o formă a VERBULUI ebraic „a fi” (comparați 3:14). Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„care v-a scos din țara Egiptului”** Observați că harul și alegerea lui YAHWE a venit înainte ca Legea să fie dată. Dumnezeu a ales Israelul, nu Israelul l-a ales pe Dumnezeu. Alegerea a fost clar făcută lui Avraam în legământul/promisiunea necondiționată din Gen. 15:12-21.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:7

“Să nu ai alți dumnezeu în afară de Mine.”

5:7 „alți dumnezeu în afară de Mine” „în afară” (BDB 818 #7) înseamnă literal „înaintea Feței Mele,” ce reprezintă un idiom pentru „nici unul în categoria Mea” (comparați Exod 20:3,23). YAHWE este singurul, unicul, ce există! Acesta este o

afirmație a monoteismului (comparați Exod 8:10; 9:14; Deut. 4:35,39; 33:26; I Sam. 2:2; II Sam. 7:22; 22:32; Is. 46:9). Această primă afirmație și poruncă reprezintă unicitatea credinței lui Israel într-un Orient Apropiat politeist antic! Vezi nota la 6:4.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 5:8-10

⁸„Să nu îți faci un idol, sau orice asemănare cu ceea ce este în cer sus sau pe pământ jos sau în ape sub pământ. ⁹Să nu te închini înaintea lor nici să nu le slujești; pentru că Eu, DOMNUL Dumnezeu vostru, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc nelegiuirile părinților în copii, până la a treia și a patra generație a celor ce Mă urăsc, ¹⁰dar arăt bunătate până la a mia generație, celor ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele.”

5:8 „un idol” Acest cuvânt înseamnă literal „obiect de închinare cioplit din lemn sau piatră” (BDB 820). Aceasta se poate referi la (1) o reprezentare fizică a lui YAHWE (comparați 4:12,15-19,23,25). Vițelul de aur din Exod 32 era o reprezentare a lui YAHWE; sau (2) idoli străini (comparați Lev. 19:4; 26:1).

5:9 „gelos” Vezi nota la 4:24.

■ **„Să nu te închini înaintea lor nici să nu le slujești”** Acestea sunt două forme VERBALE negative:

1. „închinare” – BDB 1005, KB 295 *Hishtaphel* IMPERFECT sau *Hithpael* IMPERFECT, ce înseamnă „plecăciune,” „prosternare” (comparați 4:19; 8:19; 11:16; Exod 20:5; 23:24).
2. „slujește” – BDB 712, KB 773, *Hophal* IMPERFECT, ce înseamnă „fă” „slujește ca un sclav,” sau „îndeplinește acte de închinare” (comparați 13:2; exod 20:5; 23:24)

YAHWE știa tendința „religioasă” și „superstițioasă” a inimii umanității căzute și dorea să protejeze revelația despre Sine și scopurile Sale de influențele distructive ale idolatriei Orientului Apropiat.

VERBUL „a vizita” (BDB 823, KB 955, *Qal* PARTICIPIU ACTIV) are câteva sensuri:

1. A vizita pentru a binecuvânta – Gen. 21:1; 50:24,25; Exod 13:19; Rut 1:6; Ps. 65:9; 106:4; Ier. 27:22; 29:10; 32:5
2. A vizita pentru a pedepsi – Exod 20:5; 34:7; Ier. 11:22; 13:21; 21:14; 24:25; Amos 3:2,14; Osea 1:4; 2:15; 4:14; 12:2

■ **„nelegiuirile părinților”** Termenul „nelegiuire” (BDB 730) ar putea fi legat de rădăcina asemănătoare „a răsuci” (spre exemplu, II Sam. 19:20; 24:17; I Împ. 8:47; Ps. 106:6). Israel e pedepsit pentru neascultarea lui (spre exemplu, Exod 20:5; 34:7; Lev. 18:25; Num. 14:18; Deut. 19:15; Ier. 25:12; 36:31; Amos 3:2).

■ **„în copii, până la a treia și a patra generație a celor ce Mă urăsc”** Observați că pedeapsa nu este arbitrară sau nediscriminatorie, ci direcționată înspre cei ce-L „urăsc” pe YAHWE (BDB 971, KB 1338; *Qal* PARTICIPIU ACTIV). Aceasta implică că necredința fuge printre familii. Influența părinților este crucială pentru dezvoltarea credinței (vezi nota la 4:10). În Orientul Apropiat antic câteva generații de familii locuiau împreună. Necredința unei generații și/sau neascultarea afecta întreaga familie. Aceasta este parte a conceptului ebraic de corporalitate (adică, unul afectează totul – Adam, Acan, David, Isus).

Acestui sens de corporalitate trebuie să-i fie adăugat aspectul individual al credinței (comparați 24:16; II Împ. 14:6; Ier. 31:29-30; Eze. 18)!

5:10 „arăt” Acest VERB (BDB 793, KB 889) este *Qal* PARTICIPIU ACTIV, ce corespunde cu acțiunea continuă a VERBULUI din v. 9.

■ **„bunătate”** Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: BUNĂTATE (*HESED*)

Acest termen are un câmp semantic foarte larg. BDB caracterizează termenul în acest mod (338-339).

A. Utilizat în conexiune cu ființele umane

1. Bunătate semenilor (spre exemplu, I Sam. 20:14; II Cro. 24:22)
2. Bunătate față de săraci și nevoiași (spre exemplu, Mica 6:8)
3. Afecțiune (comparați Ier. 2:2; Os. 6:4).
4. Aspect (comparați Is. 40:6)

B. Utilizat în conexiune cu Dumnezeu

1. Dragoste și loialitate de legământ
 - a. „în răscumpărarea de dușmani și neazuri” (spre exemplu, Ier. 31:3; Ezra 27:28; 9:9)
 - b. „în păstrarea vieții de moarte” (spre exemplu, Iov 10:12; Ps. 86:13)
 - c. „în accelerarea vieții spirituale” (comparați Ps. 25:7; 51:3)
 - d. „în răscumpărare de păcat” (spre exemplu, II Cro. 6:14; Nee. 1:5; 9:32)
 - e. „în păzirea legământului” (spre exemplu, Exod 34:6; Mica 7:20)
2. Descrie un atribut divin (spre exemplu, Exod 34:6; Mica 7:20)
3. Bunătatea lui Dumnezeu
 - a. „abundentă” (spre exemplu, Nee. 9:17; Ps. 103:8)
 - b. „mare în porție” (spre exemplu, Exod 20:6; Deut. 5:10; 7:9)
 - c. „veșnică” (spre exemplu, I Cro. 16:34,41; II Cro. 5:13; 7:3,6; 20:21; Ezra 3:11)
4. Fapte de bunătate (spre exemplu, II Cro. 6:42; Ps. 89:2; Is. 55:3; 63:7; Plângeri 3:22)

■ **„mia”** Aceste două versete mă ajută să văd natura lui YAHWE. Natura Sa de bază este îndelunga răbdare plină de bunătate, dar El pedepsește pe cei ce în mod intenționat Îl resping (în special pe aceia care au ajutat cunoașterea despre revelația Sa, adică, poporul de legământ). Numărul acestor două versete scot în evidență ceea ce spun.

1. Pedepsește nelegiuirea până la a treia și a patra generație
2. Arată dragostea legământului la a mia generație (comparați 7:9).

■ **„celor ce Mă iubesc și păzesc poruncile Mele”** Este o caracteristică a cărții Deuteronom să lege ascultarea de dragostea legământului lui YAHWE de YAHWE (comparați 6:5; 7:9; 10:12; 11:1,13,22; 13:3; 19:9; 30:6,16,20).

Dragostea lui YAHWE nu este capricioasă, ci definită clar. El nu arată parțialitate. Dragostea Sa de deschidere a legământului este menținută de ascultarea de legământ.

„păzesc” (BDB 1036, KB 1581) este conceptul cheie în acest capitol (comparați 5:1,10,12,29,32 și de multe alte ori în Deuteronom). Vechiul Testament era baza pe harul lui YAHWE și pe ascultarea/permanențele umane. YAHWE dorea să arate inabilitatea umană de a răspunde adecvat (comparați Gal. 3). Noul Testament (comparați Ier. 31-34; Eze. 36:22-38) este bazat pe inițierea lui Dumnezeu plină de har și pe răscumpărarea lui Cristos. Credincioșii sunt încă destinați să fie neprihăniți (comparați Ef. 1:14; 2:10), dar ei au fost acceptați și iertați prin har prin credință (comparați Ef. 2:8-9). Acum ei ascultă/îndeplinesc dintr-un sentiment de grațitudine și de dragoste familială (adică, „cei ce Mă iubesc”). Ținta este aceeași, un popor neprihănit (asemănare cu Cristos), dar mecanismul s-a schimbat de la permanențele umane la permanențele lui Cristos (comparați Mar. 10:45; II Cor. 5:21).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 5:11

¹¹„Să nu iei numele DOMNULUI Dumnezeului vostru în zadar, căci DOMNUL nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în zadar numele Lui.

5:11 „Sa nu iei” VERBUL (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „a ridica,” „a purta,” sau „a lua.” Pare să implice un act de vorbire. ISRAELIȚII erau chemați să rostească „numele” în închinare (comparați 6:13; 10:20), dar nu numele altor dumnezei!

Acest accent începe în Gen. 4:25-26, unde linia lui Set „a început să cheme numele DOMNULUI”; Avraam a făcut la fel (Gen. 12:8; 21:33); Isaac. A făcut la fel (Gen. 26:25). Acest concept este pus într-un cadru escatologic de Ioel 2:28-32. Acesta este continuat de apostolul Petru la Ziua Cincizecimii și afirmat ca fiind împlinit (comparați Fapte. 2:14-21); apostolul Pavel folosea această expresie pentru a oferi salvarea universală în Rom. 10:9-13.

Numele reprezintă o persoană și caracterul lui YAHWE. ISRAELIȚII trebuiau să fie o împărăție de preoți pentru lume (comparați Exod 19:5-6), dar tragedia este că neascultarea lor față de legământ, ce la cauzat pe YAHWE să-i pedepsească (comparați Deut. 27-29), a însemnat că mesajul pentru lume a fost distorsionat de:

1. Judecata lui Dumnezeu asupra Israelului în schimbul binecuvântării
2. Poporul lui Dumnezeu îndreptându-se spre idolatrie
3. Poporul lui Dumnezeu dezvoltând aroganța, exclusivitatea și neprihănirea de sine!

■ **„în zadar”** Acest termen (BDB 996) înseamnă „gol,” „neexistent,” „deșert” (comparați Exod 20:7; Ps. 139:20). Acesta este același cuvânt folosit în 5:20 pentru un martor „fals.” Este posibil ca această poruncă să nu se refere la a jura în numele lui YAHWE (comparați 6:13; 10:20), ci în luarea numelui Său în mărturii juridice false. Israel a devenit un martor „fals” caracterului și scopurilor lui YAHWE datorită neascultării lor repetate, ce a rezultat în judecata lui YAHWE (comparați Deut. 27-29). Vezi Tematica Specială la 4:6.

„căci DOMNUL nu va lăsa nepedepsit” VERBUL (BDB 667,KB 720, *Piel* IMPERFECT ce înseamnă „achitat”) este o metaforă pentru ceva curat, astfel inocent sau liber de vină (comparați Exod 20:7; 34:7; Num. 14:18; Ier. 30:11; 46:28; Ioel 3:21; Nee. 1:3). Exisă consecințe păcatului uman. A-L prezenta într-o lumină greșită pe YAHWE este cel mai serios păcat, în special pentru cei ce-L cunosc (comparați Luca 12:48; Ev. 10:26-31)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 5:12-15

¹²Păzește ziua sabbatului ca să o sfințești, cum ți-a poruncit DOMNUL Dumnezeul tău. ¹³Săse zile să lucrezi și să-ți vei face toate lucrările tale, ¹⁴dar a șaptea zi este sabbatul DOMNULUI Dumnezeului tău; în el să nu faci nici o lucrare, tu sau fii tăi sau fiicele tale sau robii tăi sau roabele tale sau boul tău sau măgarul tău sau animalele tale sau străinul care stă la tine, pentru ca atât robul cât și roaba ta să se odihnească. ¹⁵Să îți aduci aminte că ai fost sclav în țara Egiptului, și că DOMNUL Dumnezeul tău te-a scos din ea cu mână puternică și cu braț întinsă; așadar DOMNUL Dumnezeul tău ți-a poruncit să păzești ziua sabbatului.

5:12 „păziți” VERBUL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* INFINITIV ABSOLUT) înseamnă „a ține” și este utilizat repetat în Deuteronom.

■ **„sfânt”** Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATCĂ SPECIALĂ: SFÂNT

I Utilizări Vechi Testamentare

- A. Etimologia termenului (*kadosh*) este incertă, posibil canaanită. Este posibil ca parte din rădăcină (adică, *kd*) să însemne „a divide.” Aceasta este sursa definiției populare „separare (de cultura canaanită, comparați Deut. 7:6; 14:2,21; 26:19) pentru întrebuițarea lui Dumnezeu..,
- B. Se relaționează de obiectele de cult, locuri, momente și persoane. Nu este folosit în Geneza, dar devine comun în Exod, Levitic și Numeri.
- C. În literatura profetică (în special, Isaia și Osea) elementul personal prezentat anterior, da nu accentuat, vine în prim-plan. Devine un mod de a desemna esența lui Dumnezeu (comparați Is. 6:3). Dumnezeu este sfânt. Numele Său reprezintă reprezentând caracterul Său sfânt. Poporul Său, ce trebuie să reveleze caracterul Lui unei lumi nevoiașe, este sfânt (dacă ascultă de credința legământului).
- D. Mila și dragostea lui Dumnezeu sunt inseparabile de conceptele teologice, dreptate și caracterul esențial. Aici constă tensiunea în Dumnezeu față de o umanitate neevlavioasă, căzută, rebelă. Există un articol interesant cu privire la relația dintre Dumnezeul „milos” și Dumnezeul „sfânt” în *Synonyms of the Old Testament* de Robert B. Girdlestone, pp. 112-113.

II Noul Testament

- A. Scriitori Noului Testament sunt gânditori ebraici (cu excepția lui Luca), dar influențați de Greaca Koine (adică, Septuaginta). Traducerea greacă a Vechiului Testament controlează vocabularul lor, nu literatura, gândirea sau religia greacă clasică.
- B. Isus este sfânt deoarece a venit de la Dumnezeu și este ca Dumnezeu și este Dumnezeu (comparați Luca 1:35; 4:34; Fapte 3:14; 4:27,30). El este cel Sfânt și Neprihănit (comparați Fapte 3:14; 22:14). Isus este sfânt deoarece este fără păcat (comparați Ioan 8:46; II Cor. 5:21; Ev. 4:15; 7:26; I Pet. 1:19; 2:22; I Ioan 3:5).
- C. Deoarece Dumnezeu este sfânt, copii Lui trebuie să fie sfinți (comparați Lev. 11:44-45; 19:2; 20:7,26; mat. 5:48; I Pet. 1:16). Deoarece Isus este sfânt ucenicii Lui trebuie să fie sfinți (comparați Rom. 8:28-29; Ii Cor. 3:18; Gal. 4:19; ef. 1:4; I Tes. 3:13; 4:3; I Pet. 1:15). Creștinii sunt salvați să slujească în asemănare cu Cristos.

■ „sabatul” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: SABAT

Acest termen (BDB 992) înseamnă „odihnă” sau „încetarea activității.” Utilizarea ca zi de închinare începe cu Gen. 2:2-3, unde YAHWE folosește odihna Sa ca tipar pentru animale (comparați Exod 23:17) și umanitate (oamenii au nevoie de un orar regulat de muncă, odihnă și închinare). Utilizare specializată a acestei zile de către Israel a fost în Exod 16:25-26 în strângerea manei. Apoi a devenit parte din „Cele Zece Cuvinte” (comparați Exod. 20:8-11; Deut. 5:12-15). Acesta este un exemplu unde cele Zece Cuvinte în Exod 20 sunt puțin diferite de cele Zece Cuvinte din Deuteronom 5. Deuteronom pregătește Israelul pentru viața așezată, agricolă în Canaan.

5:13 „lucru” Legi ca vv. 13-14 au cauzat dezvoltarea Tradiției Orale (comparați Mat. 5:21-48) să fie scrisă datorită întrebării „Ce este munca?” ce a devenit crucială. Rabinii au stabilit o definiție așa încât iudeul credincios să nu încalce Legea. Ambiguitatea Legii scrise a cauzat dezvoltarea Legii Orale legaliste.

5:14 „a șaptea zi este sabatul” Sabatul era o zi de odihnă (BDB 992). Există două origini pentru Sabat: (1) Exod 20:11 orientează spre Gen. 1-2, în timp ce Deuteronom orientează spre sclavia Egipteană (comparați 5:15). A devenit un semn al

legământului (asemenea circumciziei) pentru poporul lui YAHWE (comparați Exod 31:13,17; Eze. 20:12,20). Ascultarea era mandatată (comparați Is. 56:2; 58:13; Ier. 17:21-22).

Asemenea soarelui și lunii (comparați Gen. 1:14) Sabatul oferea o separare de timp pentru activitățile umane (comparați Ecc. 3). Săptămâna de șapte zile a devenit un mod de a semna zile speciale și ani (comparați Exod 23 și Levitic 23). Specific, Sabatul începe vinerea dimineața și merge până sâmbătă dimineața, deoarece ISRAELIȚII au marcat ziua din Geneza 1 în categorii ”dimineața și seara,” comparați Gen. 1:5,8,13,19,23,31).

5:15 „Să îți aduci aminte” Vezi nota la 7:18.

■ **„că ai fost un sclav în țara Egiptului”** Moise folosea această experiență a sclaviei să-i motiveze pe ISRAELIȚII la acțiuni pline de compasiune față de oamenii neprivilegiați din societatea lor:

1. Să permită slujitorilor (și animalelor) o zi de odihnă – 5:12-15; 16:12
2. Să elibereze și să împuternicească sclavii evrei – 15:12-15
3. Să fie drepecți și corecți cu cei neprivilegiați și defavorizați – 24:17-18
4. Să lase colțurile câmpului și a doua culegere săracilor – 24:19-22

Această declarație este de asemenea utilizată de nenumărate ori pentru a avertiza Israelul să acționeze adecvat în lumina țării ca dar plin de har al lui YAHWE (spre exemplu, 6:10-15) și să asculte de legământ (spre exemplu, 8:1-10) altfel vor apărea consecințe serioase (spre exemplu, 8:11-20)

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:16

¹⁶Onorează pe tatăl și pe mama ta, cum ți-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul tău, pentru ca zilele tale să fie prelungite și să îți meargă bine în țara care ți-a dat-o DOMNUL Dumnezeuul tău.

5:16 „onorează” VERBUL (BDB 457, KB 455, *Piel* IMPERATIV) în mod original înseamnă „a fi greu” și a dezvoltat un înțeles metaforic „a acorda importanța cuvenită” sau „onoare.” Această onoare nu este bazată pe înțelegere, ci pe autoritate și respect. Într-un sens oferă modelul relației dintre Dumnezeu și umanitate. O atitudine umilă față de autoritate este crucială în viața religioasă!

Isus menționează aceste porunci de câteva ori la fel și alte porțiuni din Deuteronom:

1. 5:16 – Mat. 15:4; Mar. 7:10
2. 5:16-20 – Mat. 19:18-19a; Mar. 10:19; Luca 18:20
3. 5:17 – Mat. 5:21
4. 6:4-5 – Mat. 22:37; Mar. 12:29-30; Luca 10:27
5. 6:13 – Mat. 4:10; Luca 4:8
6. 6:16 – Mat. 4:7; Luca 4:12
7. 19:15 – Mat. 18:16
8. 19:15 – Mat. 5:38

Pavel de asemenea citează adesea Deuteronomul:

1. 5:16 – Ef. 6:2-3
2. 5:21 – Rom. 7:7
3. 19:15 – II Cor. 13:1
4. 21:23 – Gal. 3:13
5. 25:4 – II Cor. 9:9; I Tim. 5:18
6. 27:26 – Gal. 3:10
7. 30:12-14 – Rom. 10:6-8

8. 32:21 – Rom. 11:8

9. 32:35 – Rom. 12:19-20

10. 32:43 – Rom. 15:10

(comparați Richard N. Longenecker, *Biblical Exegesis in the Apostolic Period*, pp. 42-43, 92-95). Aparent Noul Testament utilizează Vechiul Testament în mod exclusiv, dar nu în mod legalist!

■ **„pe mama ta”** Această afirmație arată o atenție considerată pentru mame chiar dacă în societatea Orientală femeile erau din punct de vedere legal la nivelul vitelor sau proprietății. O mamă ebraică era onorată în propria casă. Autoritatea prinților era respectată cu strictețe (comparați Exod 21:17; Deut. 27:16). Ambele autorități trebuiau respectate și ascultate (comparați Pro. 1:8; 6:20; 15:20; 19:26; 20:20; 23:22-25; 30:11,17).

■ **„zilele tale să fie prelungite”** Versetele 33; 4:40; 11:9 arată că aceasta era o promisiune unei societăți, nu în mod primar una individuală. Dacă o societate este caracterizată de onoare în case și respect pentru viața familială, atunci societatea va fi stabilă și va ține de-a lungul timpului. Vezi nota de la 4:40.

5:17-21 Acestea sunt legi comune tuturor societăților estice. Din descoperirile arheologice știm de Codul Legii Babilonean al lui Lipit-Ishtar și Hammurabi ce era precedent Legii lui Moise cu câteva sute de ani. Codul lui Hammurabi este similar cu cele Zece Porunci. Această asemănare arată (1) că există unele lucruri ce sunt absolut greșite în orice situație și societate și că (2) Moise a fost copil al vremii și culturii lui precum și un profet al lui Dumnezeu.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:17

¹⁷Să nu ucizi.

5:17 „ucizi” VERBUL ebraic „ucide” (BDB 953, KB 1283, *Qal IMPERFECT*) înseamnă în mod original „a zdrobi violent.” Viața aparține lui Dumnezeu. Acest lucru nu înseamnă că omorârea de orice fel deoarece Israelul avea atât pedeapsa capitală (spre exemplu Num. 35:30) cât și Războiul Sfânt (spre exemplu, 20:13,16-17). Porunca spune „Să nu ucizi în mod violent pentru motive egoiste sau răzbunare” sau „să nu comiți crime premeditate, ilegale.” În opinia mea acest pasaj nu poate fi folosit ca o observație biblică împotriva serviciilor militare sau pedeapsa capitală.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PACE ȘI RĂZBOI

I Introducere

- A. Biblia, singura noastră sursă pentru credință și practică, nu are nici un pasaj definitiv cu privire la pace. De fapt, este paradoxală în prezentarea ei. Vechiul Testament poate fi folosit ca o referire la pace care este militărescă. În schimb, Noul Testament, pune conflictul în termeni spirituali de lumină și întuneric.
- B. Credința biblică, ca și religiile lumii din trecut și prezent, au căutat și încă așteaptă, o epocă de aur de prosperitate ce va fi absentă de conflicte.
1. Isaia 2:2-4; 11:6-9; 32:15-18; 51:3; Osea 2:18; Mica 4:3
 2. Credința biblică profetește mijlocirea personală a lui Mesia Is. 9:6-7
- C. Totuși, cum trăim într-o lume al conflictului? Au existat trei răspunsuri creștine de bază ce s-au dezvoltat cronologic între moartea erei apostolice și medii.
1. Pacifismul – deși rar în antichitate, a fost răspunsul bisericii primare către societatea militară Romană.
 2. Războiul drept – după convertirea lui Constantin (313 d. Cr) biserica a început să raționalizeze suportul militar al unui „stat Creștin” ca răspuns la invaziile barbare succesive. Aceasta era de fapt poziția greacă clasică. Această poziție a fost mai întâi articulată de Ambrozie și expandată și dezvoltată de Augustin.
 3. Cruciada - aceasta este asemănătoare cu conceptul de Război Sfânt din Vechiul Testament. S-a dezvoltat în Evul Mediu ca răspuns la avansarea musulmană în „Țara Sfântă” și în teritoriile creștine vechi cum ar fi Africa de Nord, Asia Mică și Estul Imperiului Roman. Nu a fost în numele statului, ci în numele bisericii și sub auspiciile ei.
 4. Toate aceste trei perspective s-au dezvoltat într-un context creștin cu diferite perspective asupra cum ar trebui creștinii să se relaționeze unui sistem decăzut al lumii. Fiecare accentua unele texte Biblice excluzându-le pe celelalte. Pacifismul avea tendința să se separeu din lume. Răspunsul „Războiului Sfânt” a susținut puterea statului pentru a controla o lume rea (Martin Luther). Poziția cruciadelor susținea că biserica să atace sistemul lumii căzute pentru a o controla.
 5. Roland H. Bainton, în cartea sa, *Christian Attitudes Toward War and Peace*, publicată de Abingdon, pagina 15, spune,
„Războaiele precipitate reformate ale religiei, în care cele trei poziții istorice au apărut: războiul drept între luterani și anglicani, cruciadele în biserica reformată, și pacifismul între anabapțiști și quakeri. Secolul al XVIII-lea în teorie și în practică a resuscitat idealurile păcii umanistice ale Renașterii. Secolul al XIX-lea a fost o epocă de pace comparativă și mare agitație pentru eliminarea războiului. Secolul al XX-lea a văzut două războaie mondiale. În această perioadă din noi, cele trei poziții istorice au apărut. Bisericile din Statele Unite în particular au luat o atitudine de cruciadă față de Primul Război Mondial, pacifismul a fost prevalent între cele două războaie; starea de spirit al Celui de-al doilea Război Mondial a fost aproximativ cea a războiului drept.”
- D. Definiția exactă a „păcii” a fost disputată
1. Pentru greci pare să se fi referit la o societate a ordinii și coerenței.
 2. Pentru romani era absența conflictului adusă prin puterea statului.
 3. Pentru evrei pacea era un dar de la YAHWE bazată pe răspunsul adecvat al umanității față de El. Era adesea pusă în termeni agricoli (comparați Deut. 27-28). Nu doar prosperitate, ci siguranța divină și protecția sunt

incluse.

II Materiale Biblice

A. Vechiul Testament

1. Războiul Sfânt este un concept Vechi Testamentar. Expresia „nu ucide” din Exod 20:13 și Deut. 5:17 în ebraic se referă la o crimă premeditată (BDB 953), nu la o moarte accidentală sau patimă sau război. YAHWE este văzut chiar ca un războinic pentru binele poporului Său (comparați Ios. – Jud. și Is. 59:17, făcut aluzie în Ef. 6:14).
2. Dumnezeu folosește războiul ca mijloc de a-Și pedepsi poporul neînfrânat – Israel exilat în Asiria (722 î. d. Cr.); Exilele Neo-babiloniene ale lui Iuda (586 î. d. Cr.).
3. Este șocant, într-o astfel de atmosferă militară, să citești despre „robul care suferă” din Isaia 53 ce poate fi clasificat ca pacifism răscumpărător.

B. Noul Testament

1. În Evangheliile soldații sunt menționați fără judecare. „Centurionii” romani sunt menționați adesea și aproape tot timpul într-un sens nobil.
2. Chiar și soldații credincioși nu sunt judecați să renunțe la vocația lor (biserica primară).
3. Noul Testament nu susține un răspuns detaliat la răul social în termeni de teorie politică sau acțiune, ci în răscumpărare spirituală. Accentul nu este pe bătălia fizică, ci pe bătălia spirituală dintre lumină și întuneric, bine și rău, dragoste și ură, Dumnezeu și Satan. (Ef. 6:10-17).
4. Pacea este o atitudine a inimii în ciuda problemelor acestei lumi. Este legată în exclusivitate de relația noastră cu Cristos (Rom. 5:1; Ioan 14:27), nu de stat. Făcătorii de pace din Mat. 5:9 nu sunt politici, ci proclamatori ai evangheliei! Părțășia, nu cearta, ar trebui să caracterizeze viața bisericii, atât față de sine cât și față de o lume pierdută.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:18

¹⁸Să nu comiți adulter.

5:18 „adulterul” În Vechiul Testament adulterul (BDB 610, KB 658, *Qal* IMPERFECT) se referă doar la activitățile sexuale extra-maritale. Aceasta reprezenta o crimă serioasă datorită perspectivei Vechi Testamentare a vieții de dincolo. Ei credeau că într-un sens o persoană continua să trăiască prin urmașii ei. De asemenea, importanța moștenirii triburilor și a trecerii terenurilor alocate lor de YAHWE făcea adulterul să arate o problemă semnificativă.

Observați, prima lege este credincioși față de părinți; a doua lege este credincioșie față de viața aproapelui tău; a treia idee este credincioșie în casă. Chiar și femeile logodite erau văzute ca măritate (comparați Deut. 22:23ff. Maria a fost acuzată de necredincioșie deoarece era logodită cu Iosif.

Această idee de adulter este adesea folosită simbolic pentru idolatrie. Ezechiel și Osea prezintă prin analogie pe Dumnezeu ca soț lui Israel, prin urmare, când Israel mergea la alți dumnezei, se spunea despre el că „curvea” și se considera adulter spiritual sau necredincioșie.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:19

¹⁹Să nu furi.

5:19 „furi” Aceasta este probabil o referire la furt sau răpire (BDB 170, KB 198, *Qal* IMPERFECT, comparați 24:7; Exod 21:16), datorită contextului al legilor din jur. Această interdicție exprimă o necredincioșie față de legământul aproapelui tău a

căruia viață îi aparține lui Dumnezeu. Toate legile înconjurătoare aduceau pedeapsa cu moartea. Acest lucru părea dur pentru un mic furt.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 5:20

²⁰Să nu mărturisești fals împotriva aproapelui tău.

5:20 „mărturisești fals” În societățile antice, când erai acuzat de ceva, era responsabilitatea acuzatului să dovedească că acuzatorul greșește nu ca în practicile noastre juridice din America de a presupune pe cineva nevinovat până e dovedit vinovat. Dacă dovedești că acuzatorul tău greșește el trebuia să poarte pedeapsa pentru crima cu care te-a acuzat (comparați 19:16-21). Având în vedere că încălcarea celor Zece Porunci cauzează moartea, mărturisirea falsă reprezenta o crimă serioasă! A mărturisi fals revelează o necredincioșie în comunitatea credinței. Minciunile distrug reputația și i-au viața inocentă de legământ al unui frate sau a unei surori. Dumnezeu i-a această minciună în serios (comparați Iov 17:5; Ps. 101:5; Pro. 11:9; Ier. 9:8-9).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 5:21

²¹Să nu poftești soția aproapelui tău, și să nu dorești casa vecinului tău, nici ogrorul lui, nici robul lui, nici roaba lui, nici boul lui, nici asinul lui, nici un alt lucru care este al aproapelui!

5:21 „să nu poftești... să nu dorești” Aceste două VERBE sunt sinonime:

1. „a pofti” - BDB 326, KB, *Qal* IMPERFECT, înseamnă „o dorință puternică” pentru lucruri materiale, care pot fi pozitive sau negative. În acest context reprezintă o dorință egoistă incontrollabilă pentru ceva ce aparține unui frate de legământ.
2. „a dori” – BDB 16, KB 20, *Hiphpael* IMPERFECT, înseamnă „dorință” (comparați 14:26) sau „pofță” (adesea are un context sexual ca în 5:21) mult mai mult pentru mine indiferent de cost (spre exemplu, Num. 11:4; Ps. 106:14; Pro. 13:4; 21:26; 23:3,6; 24:1).

Aceasta se relaționează cu atitudinea sau motivele interioare ale cuiva. Reprezintă fundația tuturor celorlalte porunci. Aceasta este singura poruncă care are de a face cu de ce, nu cum. Această poruncă nu spune doar „să nu” ci „să nu gândești asta.” Isus a învățat că noi nu doar să nu ucidem, ci să nu urâm sau să afișăm o atitudine ce ar putea rezulta crimă. Isus a luat această ultimă poruncă și a ridicat restul poruncilor la nivelul motivelor și atitudinilor mai mult decât acțiunile exterioare (comparați mat. 5:17-48). Există toată diferența din lume dintre un om ce nu fură deoarece furtul nu îi este plăcut lui Dumnezeu și omul ce nu fură deoarece îi este frică să nu fie prins. Una este a acționa pe bazată principiilor creștine și alta este a acționa pe baza interesului de sine.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 2:22-27

²²„Acestea sunt cuvintele pe care DOMNUL le-a vorbit întregii adunări la munte din mijlocul focului, a norului și a beznei dese, cu o voce puternică, și nu a mai adăugat nimic. Și le-a scris pe două table de piatră și mi le-a dat mie. ²³Când ați auzit glasul din mijlocul întunericii, în timp ce muntele era în flăcări, căpeteniile semințiilor voastre și bătrânii voștri s-au apropiat toți de mine. ²⁴Și ați zis, `Iată, DOMNUL Dumnezeul nostru ne-a arătat gloria și măreția, și I-am auzit vocea din mijlocul focului; am văzut astăzi că DOMNUL vorbește cu omul, și el totuși trăiește. ²⁵Și acum, de ce să murim? Deoarece acest mare foc ne va mistui; dacă mai auzim vocea DOMNULUI Dumnezeului, atunci vom muri. ²⁶Căci cine este dintre toți oamenii, să mai fi auzit vocea Dumnezeului viu vorbind din mijlocul focului, cum am făcut-o noi, și să trăiască? ²⁷Apropie-te tu și ascultă tot ceea ce spune DOMNUL Dumnezeu; apoi vorbește-ne tot ceea ce-ți va vorbi DOMNUL Dumnezeu ție, și vom auzi și vom face.”

5:22 „Și nu a mai adăugat nimic” Cele Zece Cuvinte (decalogul) și explicațiile lor sunt de la YAHWE, nu de la Moise (comparați Exod 31:18 și 34:27-28). Aceasta este revelație (de la Dumnezeu), nu descoperire umană sau raționalizare. Expresia „și nu a mai adăugat nimic” este un mod literar de a declara o revelație completă (comparați 4:2; 12:32).

Versetele 22-27 se referă la experiența Israelului la Muntele Sinai/Horeb și înregistrată în Exod 19-20. Această revelație trebuie respectată și nealterată (comparați 4:2; 12:32; pro. 30:6; Ecl. 3:14).

5:23 „căpeteniile semințiilor voastre și bătrânii voștri s-au apropiat toți” Bătrânii au venit la Moise deoarece erau temuți (comparați vv. 25-26; Exod 19:16,18; 20:18-20) de manifestările fizice conectate cu prezența pedonală a lui YAHWE la Muntele Sinai/Horeb.

5:24 „gloria și măreția” Rădăcina ebraică „glorie” (BDB 458) este aceeași rădăcină cu „onoare” (BDB 457) din v. 16. Ambi sunt termeni negustorești însemnând „greu” sau „cu greutate,” ce a ajuns să denote onoare. Este folosit adesea cu referire la numele lui Dumnezeu (spre exemplu Ps. 29:2; 66:2; 79:9; 96:8), persoana Lui (spre exemplu Exod 24:16-17; 33:18,22; 40:34-35; Num. 14:22), și acțiunile Lui (spre exemplu Exod 16:7,12).

Al doilea termen „măreție” (BDB 152) este adesea folosit pentru Dumnezeu în Deuteronom (comparați 3:24; 5:24; 9:26; 11:2; 32:3; Ps. 150:2). Vezi notele la 4:31 și 10: 17.

TEMATICĂ SPECIALĂ: GLORIE (DOXA)

Conceptul biblic de „glorie” este dificil de definit. Gloria credincioșilor este ca ei să înțeleagă evanghelia și să se laude în Dumnezeu, nu în ei înșiși (comparați 1:29-31; Ier. 9:23-24).

În VT cel mai comun cuvânt ebraic pentru „glorie” (*kbd*, BDB 217) a fost original un termen negustoresc legat de balanțe („a fi greu”). Ceea ce reprezenta greu era prețios sau avea valoare intrinsecă. Adesea conceptul de strălucire a fost adăugat cuvântului pentru a exprima maiestatea lui Dumnezeu (comparați Exod 19:16-18; 24:17; Is. 60:1-2). Doar El este vrednic și onorabil. El este prea strălucitor pentru ca omenirea căzută să-L poată contempla (comparați Exod 33:17-23; Is. 6:5). YAHWE poate fi cu adevărat cunoscut doar prin Cristos (comparați Ioan 12:45; 14:8-11; Col. 1:15; Ev. 1:3). Termenul „glorie” este oarecum ambiguu:

1. poate fi o paralelă la „neprihănirea lui Dumnezeu”
2. se poate referi la „sfințenia” sau „perfectiunea” lui Dumnezeu
3. poate să se refere la imaginea lui Dumnezeu în care umanitatea a fost creată (comparați Gen. 1:26:27; 5:1; 9:5), dar care mai târziu a fost stricată prin rebeliune (comparați Gen. 3:1-21). Acest termen este folosit prima dată pentru prezența lui YAHWE împreună cu poporul Său în timpul Perioadei de Peregrinare în Pustiu în Exod 16:7,10; Lev. 9:23; și Num. 14:10.

■ **„Dumnezeu vorbește cu omul”** Dumnezeu se revelează cu adevărat pe Sine și umanitatea Îl poate înțelege și se poate relaționa la El! Aceasta este înțelegerea noastră de bază a revelației lui Dumnezeu și asupra cerințelor de legământ ale lui Dumnezeu.

5:27 „Apropie-te tu și ascultă tot ceea ce spune DOMNUL Dumnezeu” Această afirmație are două VERBE *Qal* IMPERATIVE:

1. „apropie-te” – BDB 897, KB 1132, ce înseamnă „vino aproape” sau „apropie-te.” Apropierea de YAHWE avea adesea consecințe drastice (comparați Exod 16:7; Lev. 16:16).
2. „auzi” – BDB 1033, KB 1570, acest verb este repetatul VERB *shema* (adică, „vom asculta și vom face”).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 5:28-33

²⁸„Și DOMNUL a auzit glasul cuvintelor voastre când mi-ați vorbit, și DOMNUL mi-a spus, `Am auzit glasul cuvintelor acestui popor. Au vorbit bine în tot ceea ce au spus.²⁹O, de ar rămâne ei cu aceeași inimă ca să se teamă de Mine și să păzească toate poruncile Mele întotdeauna, ca să fie bine de ei și cu fii lor pentru totdeauna! ³⁰Dute și spune-le, „Întoarceți-vă la corturile voastre.” ³¹Dar tu, rămâi aici lângă Mine, ca să îți spun toate poruncile și rânduielile și legile care să le înveți, ca să le împlinescă în țara pe care le-o dau în stăpânire.’ ³²Așadar veți lua seama să faceți după cum va poruncit DOMNUL Dumnezeuul vostru; să nu vă întoarceți nici la dreapta nici la stânga. ³³Veți umbla în toate căile pe care vi le-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul vostru, ca să trăiți, și să vă fie bine, și să vă prelunghiți zilele în țara pe care o veți stăpâni.”

5:28-33 Observați că Dumnezeu spune „ca să fie bine cu voi.” Aceste porunci nu au fost date ca să împovăreze pe popor. Dumnezeu le-a oferit pentru a da poporului libertate. Dumnezeu a oferit legile ca să ne ofere o viață întreagă, fericită și sănătoasă.

5:29 „O, de ar rămâne ei cu aceeași inimă...și să păzească toate poruncile Mele” Această exclamație introductivă („O, de ar avea,” BDB 566 plus BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFECT) este o declarație comună în Vechiul Testament și este utilizată de 25 de ori, majoritatea în Iov (NIDOTTE, vol. 3, p. 209). Aici exprimă o dorință (comparați II Sam. 18:33; Ps. 55:6).

Dumnezeu tânjește după fericirea și pacea umanității, dar acestea implică responsabilități. Dacă ei ar asculta va fi bine de ei, de copiii lor, de copiii copiilor lor și așa mai departe (comparați Deut. 27-29).

5:30, 31 Aceste două versete au o serie de porunci:

1. „mergi” – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV, v. 30
2. „stai” – BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERATIV, v. 30
3. „întoarce-te” – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV, v. 30
4. „stai în picioare” – BDB 763, KB 840, *Qal* IMPERATIV, v. 31
5. „vorbește” – BDB 180, KB 210, *Qal* IMPERATIV, v. 31
6. „învață” – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERFECT (posibil în contextul îndemnului ca înțeleș), v. 31

5:31 „toate poruncile și rânduielile și legile” Vezi Tematică Specială la 4:1.

■ „care le-am dat-o în stăpânire” Există două VERBE în această afirmație:

1. „a da” – BDB 678, KB 733, *Qal* PARTICIPIU ACTIV
2. „a poseda” – BDB 429, KB 441, *Qal* CONSTRUCTIE INFINITIVĂ

Această declarație este bazată pe:

1. Promisiunea lui Dumnezeu pentru Avraam, Gen. 12:1-3; 15:18-21
2. Promisiunea lui Dumnezeu pentru Isaac, Gen. 26:3-5
3. Promisiunea lui Dumnezeu pentru Iacov, Gen. 28:13-15; 35:9-12
4. Promisiunea lui Dumnezeu pentru Israel, Gen. 15:16; Exod 6:4,8; Deut. 4:38,40; 19:10; 20:16; 21:23; Ios. 1:2,3,6,11,15; 2:9,24; 18:3; 21:43; 24:13

Dumnezeu a dat/promis o țară specială lui Israel, dar Israel trebuia să (1) o posede, (2) să se stabilească și (3) să păstreze credințioșia legământului în ea (comparați 4:40; 7:12-13; 8:1-20).

5:32 „să nu vă întoarceți nici la dreapta nici la stânga” Acesta este un idiom legat de cuvântul lui Dumnezeu ca un drum definit clar (comparați Ps. 119:105; Pro. 6:23). A devia de la drumul clar al lui Dumnezeu era un păcat (comparați 9:12,16; 17:11,20; 28:14; Is. 1:7; 23:6; 31:29; II Împ. 22:2; II Cro. 34:2; Pro. 4:27). Vezi nota la 2:27.

5:33 „Veți umbla” În acest context „a umbla” înseamnă „stil de viață” (BDB 29, KB 246, *Qal* IMPERFECT). Credința creștină nu este doar legi ce trebuie ținute, ci o mod de viață zilnic: 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână de relație cu Dumnezeu prin credință. Această credință trebuie să concretizeze într-o viață evlavioasă.

„ca să fie bine cu voi” VERBUL (BDB 373, KB 370, *Qal* PERFECT) este literal „plăcut” sau „bine.” ADJECTIVUL este adesea folosit pentru a descrie Țara Promisă (comparați 1:25; 3:25; 4:21,22, et.). VERBUL descrie viața bună pe care o promite Dumnezeu pentru ascultarea de legământ (comparați 15:16; 19:13).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. Care este relația dintre lege și har? Ar trebui credincioșii să țină Cele Zece Porunci?
2. Care este scopul Legii?
3. De ce sunt Cele Zece Porunci diferite când compari Exod 20 cu Deuteronom 5?
4. Care este scopul Sabatului? De ce nu ne închinăm Sâmbăta?
5. Ce temă unificatoare vedem în vv. 16-21?

DEUTERONOM 6

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cea mai mare poruncă	Semnificația primei porunci	Porunca cea mare	A-L iubi pe YAHWE reprezintă esența Legii (5:32-6:13) 5:32-6:3
6:1-3	6:1-3	6:1-3	
6:4-5	6:4-5	6:4-9	6:4-9
6:6-9			
Atenție neascultării	împotriva	Avertisment neascultării	împotriva
6:10-15	6:10-15	6:10-15	6:10-13 Un apel pentru loialitate 6:14-16
6:16-19	6:16-19	6:16-19	
6:20-25	6:20-25	6:20-25	6:20-25

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

CADRUL

Au exista unele discuții printre comentatori dacă capitolul 6 formează o concluzie pentru cele Zece Porunci sau o introducere unei secțiuni privind extinderea conceptelor prezente în cele Zece Porunci. Datorită 5:28-33 mi se pare evident că începem o nouă secțiune ce accentuează ascultarea.

- A. Mulți au presupus că capitolul 6 este o expansiune a primei porunci ce presupune prioritatea lui YAHWE în viața noastră.
- B. Există un accent continuu în acest capitol cu privire la promisiunile lui YAHWE pentru Avraam în Gen. 12:1-3 și împlinirea lor (comparați 6:1,3,10,18 și 23).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 6:1-3

¹”Acum aceasta este porunca, statutele și hotărârile pe care mi le-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul vostru ca să vă învăț, ca să le împliniți în țara unde mergeți ca să o stăpâniți, ² așa încât voi și fiii voștri și nepoții voștri să vă temeți de DOMNUL Dumnezeuul vostru, să păziți toate statutele și poruncile Lui, pe care vi le-am poruncit, toate zilele vieții voastre, și ca zilele voastre să fie prelungite. ³ O Israel, ascultă și caută să le împlinești, ca să fie bine de tine să ca să te înmulțești mult, așa cum DOMNUL, Dumnezeuul părinților tăi, ți-a promis, în țara în care curge lapte și miere.

6:1 „porunca, statutele și hotărârile” Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău”** Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„învață...împlinește”** Capitolul 6, alături de concluzia capitolului 5, ar putea fi caracterizată ca un accent obositor pe nevoia de ascultare (comparați 5:29,31,32,33; 6:1,2,3,4,17,24 și25). Acest accent asemănător pe nevoia de ascultare este repetat în Noul testament (comparați Luca 6:46; Ioan 14:21; Iacov 2:14-26; i Ioan 5:2). Un mod prin care Îi demonstrăm că-L iubim cu adevărat este acela că facem ceea ce ne-a spus să facem. Centrul acestei ascultări este în primul rând direcționată spre Dumnezeu iar apoi față de fratele sau sora noastră de legământ. Dumnezeu totdeauna preia inițiativa în har (beneficii ale legământului, totuși El așteaptă de la noi să-I ascultăm cerințele legământului!

■ **„în țara pe care o vei stăpâni”** Aceasta bineînțeles, se referă la Gen. 12:1-3. În Vechiul Testament aspectul de „țară” al promisiunii lui Avraam este accentuat în timp ce în Noul Testament aspectul de „urmași” al promisiunii lui Avraam este accentuat (tribul lui Iuda, familia lui Iese, linia lui David).

6:2 „fii voștri și nepoții voștri să vă temeți de DOMNUL Dumnezeuul vostru” Acest concept al reverenței familiale și al închinării este accentuat în Deut. (comparați 4:9-10; 5:29; 6:13; 11:19; 32:46). Reprezintă opusul teologic la Deut. 5:9!

■ **„teamă...păziți”** Reverența (BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFECT) este demonstrată în „păzirea” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ) tuturor cerințelor legământului Său!

■ **„în toate zilele vieții voastre”** Observați că acesta este un accent asupra stilului vieții – ascultare zilnică, nu doar perioade particulare de închinare sau sărbători anuale. Credința creștină reprezintă credință inițială și pocăință urmate de un stil de viață prin credință și pocăință (comparați Mar. 1:15; Fapte 3:16,19; 20:21).

■ **„păziți”** Vezi nota la 5:1.

■ **„pentru ca zilele voastre să fie prelungite”** Această afirmație a fost adesea interpretată în conexiune cu Deut. 5:16 ca o promisiune a longevității individuale pentru cei ce-și onorează părinții. Totuși, datorită utilizării repetate ale acestei afirmații în Deut. 4:40; 5:16,33; 6:2; 11:9, este evident un idiom pentru promisiunea unei societăți stabile, nu al longevității individuale. Legământul lui Dumnezeu este desemnat să promoveze o societate evlavioasă, stabilă, sănătoasă și productivă (comparați v. 3; și nota deplină la 4:40).

6:3 Observați cum VERBELE și conceptele sunt repetate din nou și din nou.

■ **„ca să fie bine cu voi”** Această afirmație este paralela afirmației, „pentru ca zilele voastre să fie prelungite,” din v. 2. Observați că afirmația este de asemenea găsită în 5:33; 15:16, 19:13

■ **„să ca să te înmulțești mult...în țara în care curge lapte și miere”** Trebuie afirmat că metoda de bază a lui YAHWE pentru a atrage națiunile la Sine era aceea de a binecuvânta Israelul într-un mod unic. Totuși, neascultarea lui Israel nu a

permis niciodată acest scenariu să devină eficace. Secțiunea blestemelor și a binecuvântărilor din Deut. 27-29 este esențială în înțelegerea istoriei copiilor lui Avraam. Lor li s-a spus specific despre abundența ce ar rezulta dacă Îl vor urma pe Dumnezeu și blestemul ce va rezulta pentru ei dacă Îl nesocotesc. Istoria Israel este una de neascultare.

Expresia, „țara unde curge lapte și miere,” reprezintă o expresie tehnică atât în documentul Ugaritic cât și în cel Egiptean pentru a denota Palestina. Este folosit adesea în (Exod 3:8,17; 13:5; 33:3; Lev. 20:24; Num. 13:27; 14:8; 16:13; Deut. 6:3; 11:9; 26:9; 27:3; 31:20).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 6:4-9

⁴„Ascultă, O Israele! DOMNUL este Dumnezeul nostru, DOMNUL este unul singur! ⁵Să iubești pe DOMNUL Dumnezeul vostru cu toată inima, cu tot sufletul și cu toată puterea ta. ⁶Iar aceste cuvinte, pe care vi le poruncesc azi, să fie în inima voastră; ⁷și să le învățați cu meticulozitate fiilor voștri și să vorbiți despre ele când stați în casele voastre și când plecați, când stai culcați și când vă ridicați. ⁸Și să le legați ca un semn pe mâna voastră și ca un fruntar pe frunte. ⁹Și să le scrieți pe ușorii casei voastre și pe porțile voastre.”

6:4 „Ascultă” Acesta este VERBUL ebraic *shema* (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV). Vezi nota deplină la 4:1. Înseamnă „a asculta în așa fel încât să faci.” Acesta este centrul legământului biblic. Utilizarea acestui VERB în Deuteronom implică faptul că era folosit liturgic în timpul de închinare (spre exemplu, 4:1; 5:1; 9:1; 20:3; 27:9-10). Această rugăciune în Deut. 6:4-6, având în vedere că zilele celui de-al doilea templu (516 î. d. Cr), este repetată chiar până în această zi de poporul evreu atât dimineața cât și seara și la fiecare ocazie de închinare. Reprezintă confesiunea lor centrală de credință.

NASB, NKJV,

NET, NIV „DOMNUL este unul singur”

NRSV, TEV „DOMNUL numai”

NJB „singurul YAHWE”

LXX „DOMNUL este unul

JPSOA „DOMNUL numai”

REB „DOMNUL singurul nostru Dumnezeu”

Nu există nici un VERB. Aceasta reprezintă un pilon central în afirmarea iudaică a monoteismului (deși trebuie recunoscut că acest adevăr teologic central nu este subliniat în context). Israel era foarte distinct de vecinii lui politeiști și în special de accentul canaanit al multor *Ba'ali* locali.

Au existat multe discuții dacă aceasta este filosofia monoteistă în plină floare (comparați 4:35,39) sau monoteism practic (comparați 5:7). Pare, datorită altor dumnezei menționați în v. 14, că atât cât îl privește pe Israel, nu există decât un singur Dumnezeu. Monoteismul filosofic, ontologic, în deplină floare nu se găsește deplin, expresii precise apar doar în Vechiul Testament în al VIII secol al profeților (spre exemplu Is. 43:9-11; 45:21-22; Ier. 2:11; 5:7,10). Noul Testament urmează această înțelegere (spre exemplu, Rom. 3:30; I Cor. 8:4,6; I Tim. 2:5; Iac. 2:19).

6:5 „Să iubești pe DOMNUL Dumnezeul vostru cu toată inima, cu tot sufletul și cu toată puterea ta” Aceasta este o puternică afirmație ce presupune că răspunsul nostru față de Dumnezeu implică întreaga noastră persoană. Isus a folosit acest verset în combinație cu Lev. 19:18 pentru a afirma întreaga esență a legii (comparați mat. 22:36-38; Marc. 12:29-34; Luca 10:27-38).

„Dragostea” credincioșilor (BDB 12, KB 17 *Qal* PERFECT) este atribuită. Reprezintă caracteristica Deuteronomului de a lega ascultarea de legământul lui YAHWE ca dovadă a dragostei cuiva pentru El (comparați 5:10; 6:5; 7:9; 10:12; 11:1,13; 13:3; 13:3; 26:16; 30:2,6,10). Vezi nota deplină la 5:10.

Termenii „inimă” și „suflet” sunt adesea folosite împreună pentru a arăta persoana completă (comparați 4:29; 10:12; 11:13; 26:16; 30:2,6,10).

Termenul „suflet” (BDB 547) descrie vigoarea vieții (adică, respirația) atât în oameni cât și în animale (spre exemplu, Gen. 1:20-30; 2:7,19; 7:22; Iov. 34:14-15; Ps. 104:29,30; 146:4; Ecl. 3:19-21). Aici se referă la o dorință pasionată.

„Puterea” înseamnă „abundență” sau „tărie” (comparați II Împ. 23:25). Acești trei termeni „inimă,” „suflet,” „putere,” reprezintă persoana completă și este, prin urmare, paralelă cu fraza, „cu toată inima.” Observați PREPOZIȚIA „toată” (BDB 481) este repetată de trei ori în afirmație.

Această poruncă este subliniată de Isus ca fiind cea mai mare dintre porunci (comparați mat. 22:34-40; Marc. 12:29-30; Luca 10:25-37). Fiecare din acestea sunt adresate diferitelor tipuri de lideri ebraici. Totuși, trebuie înțeles că viața lui Isus și a apostolilor era o perioadă tranzitorie de la Vechiul Testament la Noul Testament. Aceste două porunci, iubește-L pe Dumnezeu (Deut. 6:5) și iubirea de aproapele (Lev. 19:18) sunt cu siguranță de asemenea rezumate pentru noul legământ!

Pentru întrebarea, „cum ar trebui credincioșii Noului Testament să răspundă?” la legile Vechiului Testament vezi:

1. *How to Read the Bible for All Its Worth*, Douglas Stuart, pp. 165-169
2. *Cracking Old Testament Codes*, D. Brent Sandy și Ronald L. Giese, pp. 123-125.

6:6 „aceste cuvinte” „Aceste cuvinte” se referă la legământul lui YAHWE, ce a fost dat prin Moise.

■ **„să fie în inima voastră”** Inima (BDB 523), în ebraică, semnifică atenția directă a vieții cuiva. Accentul în Vechiul Testament a fost de asemenea menit să fie credincioșia internă, ca în Noul Testament (comparați Deut. 4:29; 6:5,6; 10:12; 11:13,18; 13:3; 26:16; 30:2,6,10; NT, „cu tot cugetul” Marc 12:30; Luca 10:27). Noi uneori facem o distincție falsă între Vechiul Legământ fiind o lege externă și Noul Legământ fiind credință internă. Probabil obținem această eroare din Ier. 31:31-34, ce accentuează „o nouă inimă.” Totuși, chiar și în Vechiul Testament, credinciosul individual era așteptat să-și direcționeze întreaga persoană, acțiuni și motive spre Domnul Dumnezeu lui.

6:7 „și să le învățați cu meticulozitate fiilor voștri” VERBUL /BDB 1041, KB 1606, *Piel* PERFECT) înseamnă „a ascuți” iar în *Piel* aceasta este singura utilizare. Termenul în Ugaritică înseamnă „a repeta.” Acesta pare a fi înțelesul de bază al acestui verset. Rabinii folosesc acest verset pentru a afirma că *Shema* ar trebui „repetată” dimineața și seara. Ar trebui să vorbim despre voia lui Dumnezeu în viețile noastre în timpul întregii activități ale zilei. Este responsabilitatea părinților să de-a mai departe stilul de viață prin credință (comparați Deut. 4:9; 6:20-25; 11:19; 32:46, vezi nota deplină la 4:9). Este interesant că fluxul acestor timpuri diferite pentru învățare cade în același cadru literar ca în Ps. 139:2-9 și Pro. 6:20-22. Acest accent pe responsabilitățile parentale este repetată în Pro. 22:6. Școala bisericii noastre moderne nu poate lua locul învățării părinților dar cu siguranță poate să suplimenteze!

6:8 „să le legați ca un semn pe mâna voastră și ca un fruntar pe frunte” Original această afirmație pare să fie folosită ca metaforă (comparați LXX). Contextul este oportunitățile de învățare al Cuvântului lui Dumnezeu în stilului de viață. Totuși, rabinii luau acest verset foarte literar și începeau să lege o bucată de piele de mâna stângă cu o mică cutie (*tefillin*) ce conținea scripturi selectate din Tora. Același fel de cutie era de asemenea legată de frunte. Aceste „filacterii” sau „fruntare” (BDB 377) sunt de asemenea menționate în Deut. 11:18 și Mat. 23:5.

6:9 „să le scrieți pe ușorii casei voastre și pe porțile voastre” Acesta reprezintă un gest simbolic a faptului că Dumnezeu trebuie să aibă o parte, nu doar în casele noastre, ci în viața socială (adică, porți, comparați 21:9; 22:15,24). După cum pragul (BDB 265) casei era adesea văzut ca locul demonicului în lumea greacă și romană, în cea ebraică reprezenta prezența lui Dumnezeu (adică, locul unde sângele Paștelui a fost plasat, comparați Exod 12:7,22,23).

„Poarta voastră” (BDB 1044) s-ar putea referi la locul întâlnirilor sociale și juridice (adică, ca porțile cetății). În mod neobișnuit, aceste mici cutii și semne pe ușă (*mezuză*) conțineau câteva seturi de pasaje din Scriptură: Deut. 6:4-9; 11:13-21 și Exod 13:1-10,11-16.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 6:10-15

10„DOMNUL Dumnezeuul tu te va face să intri în țara pe care a jurat părinților tăi, lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov, că ți-o va da. Vei stăpâni cetăți ,ari și bune pe care nu tu le-ai zidit, ¹¹și case pline bunuri pe care nu tu le-ai umplut, fântâni de apă pe care nu tu le-ai săpat, vii și măslini pe care nu tu le-ai plantat, și vei mânca și vei fi satisfăcut, ¹²vezi să nu uiți pe DOMNUL care te-a scos din țara Egiptului, din casa sclaviei. ¹³Să te te-mi numai de DOMNUL Dumnezeuul tău; să-I slujești și pe Numele Lui să te juri! ¹⁴Să nu urmezi ați dumnezei, dintre dumnezeii popoarelor din jurul tău, ¹⁵deoarece DOMNUL Dumnezeuul tău din mijlocul tău este un Dumnezeu gelos; altfel mânia DOMNULUI Dumnezeuului tău se va aprinde împotriva ta, și vă va șterge de pe fața pământului.”

6:10-11 Aceste versete arată că Israelul urma să stăpânească țara canaanitilor (comparați Gen. 15:16). Va urma să preia casele lor, pământurile și viile. Totuși, v. 12 accentuează că nu trebuia să uite că Domnul a fost cel care le-a oferit aceste lucruri și nu propriile resurse (comparați 4:9; 8:1-20; Ps. 103:2). Dacă Îl uită pe YAHWE reversul va apărea. Își vor pierde casele, pământurile și viile (comparați 28:27-48). Dragostea divină a început relația de legământ, dar ascultarea umană o menține.

6:12 „**vezi**” VERBUL (BDB 1036, KB 1581, *Niphal* IMPERATIV) este adesea folosit în Deuteronom dar în mod neobișnuit în *tulpina Qal*. *Niphal* este găsit în 2:4; 4:9,15,23; 6:12; 8:6,11; 11:16; 12:13,19,30; 15:9; 23:9; 24:8 și în mod neobișnuit cu sensul de „aveți grijă”!

■ „**să nu uiți**” VERBUL (BDB 1013; KB 1489; *Qal* IMPERFECT) este un avertisment repetat în Deuteronom (comparați 4:9,23,31; 6:12; 8:11,14,19 [de două ori]; 9:7; 25:19).

■ „**DOMNUL care te-a scos din țara Egiptului, din casa sclaviei**” Acesta este accentul continuu al cărții Deuteronom că harul lui Dumnezeu a venit peste Israel mai întâi (comparați Deut. 4:10; 5:29; 6:2). Este regretabil că caracterizezi Vechi Testament ca lege și Noul Testament har (Martin Luther).

6:13 Acest verset oferă câteva lucruri pe care Israelul ar trebui să le facă față de YAHWE când vor intra victorios în Țara Promisă:

1. „să se teamă de DOMNUL Dumnezeuul lor” – BDB 431, KB 432, *Qal* IMPERFECT
2. „să se închine Lui” – BDB 712, „să slujească” KB 773, *Qal* IMPERFECT
3. „să jure pe numele Său” – BDB 989, KB 1396, *Niphal* IMPERFECT. Vezi nota deplină la 5:11.

Toate acestea implică închinare și sunt utilizate adesea în scrierile lui Moise.

Parte din această închinare de cult a lui Israel era de a face declarații în numele lui YAHWE. Isus pare să citeze acest verset în Mat. 4:10 în confruntarea Sa cu cel rău. El schimbă cuvântul „frică” din v. 13 cu cuvântul „închinare,” ce ne arată căa cești doi termeni sunt de fapt sinonimi. Numele lui Dumnezeu reflectă caracterul și persoana Lui. Una dintre confesiunile de credință ce era jurată în numele lui Dumnezeu se poate vedea în Is. 48:1.

6:14 Acest verset adaugă o altă cerință listei din v. 13:

4. „să nu te duci după alți dumnezei” – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERFECT

Aici cultul de închinare la zeii fertilității din Canaan era strict interzisă.

■ „**dumnezei...dumnezei**” Aceștia sunt termenii pentru *Elohim* (BDB 43) și *El* (BDB 43). Vezi Tematica Specială la 1:3.

6:15 „DOMNUL Dumnezeuul tău din mijlocul tău” Acesta era scopul creației. Dumnezeu dorește că locuiască cu cei creați după chipul și asemănarea Sa (comparați Gen. 1:26-27). Acesta este conceptul Mesianic de *Immanuel*, ce înseamnă „Dumnezeu cu noi” (comparați Is. 7:14 și Mat. 28:20).

■ **„Dumnezeu gelos”** Acest termen ebraic poate însemna „zelos” sau „gelos” (BDB 888, comparați Deut. 4:24; 5:9; vezi nota la 4:24). Gelozia este un cuvânt înrudit cu iubirea. Suntem geloși doar pe cei care avem o dragoste adâncă, permanentă. Aceasta este o altă afirmație a dragostei lui Dumnezeu afirmată în mod antropomorfic în termeni familiari. Vezi Tematica Specială la 2:15.

■ **„mânia DOMNULUI Dumnezeuului tău se va aprinde împotriva ta, și vă va șterge de pe fața pământului”** Pe cât de revelatoare este dragostea lui Dumnezeu, pe atât de revelatoare este și mânia lui Dumnezeu în această carte. Aceeași carte ce ne copleșește cu dragostea Sa ne șochează cu mânia Sa („se aprinde” BDB 354, KB 351, *Qal* IMPERFECT, comparați 11:16-17; 31:16-17; Jud. 2:14; 6:13, și „vă șterge” sau „extermină” BDB 1029, KB 1552, *Hiphil* PERFECT, comparați 1:27; 2:22; 9:20; Ios. 9:24). O bună modalitate de a înțelege relația dintre dragostea lui Dumnezeu și mânia Sa este să compari Deut. 5:9 cu 7:9. Așa cum Dumnezeu pedepsește stilul de viață, păcatele părinților la fii până la a treia și a patra generație, El oferă și binecuvântare credinței până la a mia generație a celor ce Îl iubesc. Dragostea lui Dumnezeu nesocotită înseamnă mânia lui Dumnezeu. Isaia numește mânia lui Dumnezeu „lucrarea Sa ciudată” (comparați Is. 28:21).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 6:16-19

16”Să nu ispitești pe DOMNUL Dumnezeuul tău, cum L-au ispitit la Masa! 17Păziți poruncile DOMNULUI Dumnezeuului vostru cu scumpătate, la fel și mărturiile și hotărârile care vi le-a poruncit. 18Și să faci ceea ce este drept și bun în ochii DOMNULUI, ca să fie bine de voi și ca să intri în stăpânirea țării celei bune pe care a jurat DOMNUL că o va da părinților tăi, 19după ce va scoate afară pe toți dușmanii tăi dinaintea ta, cum a spus DOMNUL.”

6:16 „Să nu ispitești pe DOMNUL Dumnezeuul tău, cum L-au ispitit la Masa” Locul a fost numit „test,” *massah* (BDB 650). Aceasta este o referire la un eveniment ce s-a întâmplat în Exod 17:1-7 („testat” BDB 650, KB 702, *Piel* PERFECT), unde poporul a cântit împotriva proviziei și prezenței lui Dumnezeu (comparați Deut. 9:22; 33:8). Ei au demonstrat lipsa credinței (comparați Ps. 95:8, Ev. 3-4). Să nu mai faceți asta încă odată („test” *Peil* IMPERFECT)! Acest verset este folosit de asemenea de Isus în experiența Sa cu Satan (comparați Mat. 4:7; Luca 4:12).

6:17 „Păziți poruncile DOMNULUI Dumnezeuului vostru cu scumpătate” Vezi nota de la 6:3. Acest accent continuu pe ascultare (vezi nota de la 5:1) este copleșitor și pregătește cadrul pentru relația de legământ. Toate legămintele lui Dumnezeu cu umanitatea sunt inițiate de El necondiționat, dar ea trebuie să răspundă condiționat (comparați 5:32,33; 6:1,2,3,17,24,25).

■ **„poruncile... mărturiile și hotărârile care vi le-a poruncit”** Vezi Tematica Specială la 4:1.

6:18 Există trei termeni ce califică experiențele lui Israel:

1. „vei face ceea ce este drept” – VERB, BDB 793 I, KB 889, *Qal* PERFECT, „do”
 - a. „drept” – BDB 449 înseamnă „drept” sau „plăcut” comparați Exod 15:26; Deut. 6:18; 12:25,28; 13:18; 21:9
 - b. „bun” – BDB 373 II, utilizat de două, „ceea ce e plăcut,” comparați Gen. 16:6; Deut. 12:28 (BDB 375 III, v. 24)
2. „ca să fie bine de voi” - BDB 405, KB 408, *Qal* IMPERFECT, „fi bun,” comparați 4:40; 5:16,29,33, 6:3,18; 12:25,28; 22:7

Observați că toate cele trei sunt găsite în 12:25,28. Dacă Israel păstrează cerințele legământului, YAHWE va aduce prosperitate și longevitate!

6:19 „după ce va scoate afară pe toți dușmanii tăi dinaintea ta” Dumnezeu le-a dat Țara Promisă („prin alungare,” BDB 213, KB 239, *Qal* CONSTRUCTIE INFINITIVĂ, comparați Gen. 15:1-21). El le-a dat victorie militară, dar Israel încă trebuia să se pregătească pentru luptă și să meargă să se războiască. Aceasta este probabil o bună combinație pentru a arăta provizia lui Dumnezeu și nevoia răspunsului plin de credință (comparați Ios. 1-12).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 6:20-25

²⁰”Când fiul tău te va întreba într-o zi spunând, `Ce înseamnă mărturiile, hotărârile și judecățile pe care vi le-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul nostru?’ ²¹atunci să-i spui fiului tău, `Noi eram sclavi lui Faraon în Egipt; iar DOMNUL ne-a scos din Egipt cu mână puternică. ²²Mai mult, DOMNUL a făcut sub ochii noștri, zguduitoare semne și minuni împotriva lui Faraon și toată casa lui; ²³și ne-a scos de acolo cu scopul să ne aducă în țara pe care jurase părinților noștri că ne-o va da.` ²⁴Și DOMNUL ne-a poruncit să păzim toate aceste statute, să ne temem de DOMNUL Dumnezeuul nostru pentru binele nostru și pentru supraviețuirea noastră, așa cum este astăzi. ²⁵Vom avea parte de îndurarea Lui, dacă suntem atenți să împlinim cu scumpătate toate aceste porunci înaintea DOMNULUI Dumnezeuului nostru, exact așa cum ne-a poruncit.”

6:20 Acest verset reprezintă continuarea accentului pe pregătirea spirituală a copiilor (vezi nota deplină la 4:10).

Aspectul neobișnuit al acestui context (adică, vv. 20-33) este că martorii au fost morți iar descendenții lor spuneau evenimentul. Prin urmare, probabil devenea o formă liturgică (adică, „când vor întreba copii voștri... să le spuneți...,” Exod 12:26,27; 13:14-15; Deut. 6:20-25; Ios. 4:6-7, 21-14).

Este posibil ca 6:20-24 să fie unul din pasajele ce declarau călătoria credinței a lui Israel împreună cu YAHWE, de la chemarea lui Avraam până la Învingerea Exodului (comparați 26:5-9; Ios. 24:2-13; Ps. 77; 78; 105; 136).

6:21 „cu o mână puternică” Vezi nota la 4:34.

6:22 Acest verset se referă la cele zece plăgi ale Egiptului. Fiecare plagă reprezenta o judecată împotriva unui zeu egiptean. Aparent aceste plăgi s-au prelungit pe o perioadă de optsprezece luni, dacă cineva presupune că a existat o măsură de evenimente naturale implicate. Dumnezeu i-ar fi putut elibera mult mai repede dar este convingerea mea că El lucra cu credința egiptenilor la fel și cu credința evreilor. Mulțimea amestecată ce a părăsit Egiptul conținea și câțiva egipteni credincioși.

6:24 Acest verset exprimă beneficiile Israelului pentru ascultarea de poruncile lui Dumnezeu (1) pentru binele lor (BDB 375 III comparați v. 18) totdeauna (2) și pentru supraviețuirea lor (BDB 310, KB 309, *Piel* CONSTRUCTIE INFINITIVĂ) ca popor (spre exemplu, 4:1; 8:1; 30:16,19).

NASB, NKJV,

TEV „totdeauna”

NRSV „trăinicie”

NJB „pentru totdeauna”

Aceasta este literalmente o construcție „toate” (BDB 481) și „zile” (BDB 398) folosită ca metaforă pentru permanență (comparați 5:29; 28:33; gen. 6:5; Ps. 52:1, vezi Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 316).

6:25 „Vom avea parte de îndurarea Lui” După cum credința inițială a lui Avraam și ascultarea ulterioară a fost acceptată de YAHWE (comparați Gen. 15.6) ca „neprihănire,” asemenea va fi și ascultarea de legământ ca parte a lui Israel (comparați 24:13). Vezi Tematică Specială: Neprihănire la 1:16.

■ **„dacă suntem atenți să împlinim cu scumpătate toate aceste porunci”** Observați natura condițională repetată ale acestor promisiuni:

1. „dacă suntem atenți” – BDB 1036, KB 1581; *Qal* IMPERFECT, comparați 4:6,9,40; 5:1,10,12,29,32; 6:2,3,17 (de două ori)
2. „să împlinim” – BDB 793, KB 889; *Qal* INFINITIV, comparați 4:6; 5:1,15,27,32; 6:1,3,18,24,25. Vezi nota la 5:1.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Cum se relaționează capitolul 6 la cele Zece Porunci?
2. De ce există un astfel de accent pe ascultarea de legământ?
3. Care este semnificația lui Deut. 6:4-6 și cum se relaționează la politeism, henoteism și monoteism?
4. Care este responsabilitatea părinților credincioși față de copiii lor?
5. Explică etimologia și utilizarea biblică a termenului „neprihănire” atât în atenția Vechiului Testament cât și în a Noului Testament.

DEUTERONOM 7

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Un popor ales	Viața în Canaan	Propriul popor al Domnului	Israel un popor aparte
7:1-5	7:1-6	7:1-6	7:1-6
7:6-11			Alegerea lui Dumnezeu și favorul Său
	7:7-11	7:7-11	7:7-11
Binecuvântări pentru ascultare		Binecuvântarea ascultării	
7:12-16	7:12-16	7:12-16	7:12-15
			7:16
			Puterea lui YAHWE
7:17-26	7:17-26	7:17-26	7:17-20
			7:21-24
			7:25-26

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 7:1-5

¹”Când DOMNUL Dumnezeuul vostru vă va duce în țara în care intrați în stăpânire, și va izgoni dinaintea ta multe națiuni, hitiții, girsasiții, amoriții, canaaniții, pereziții, heviții, iebusiții, șapte națiuni mai mari și mai puternice decât tine, ²și când DOMNUL Dumnezeuul vostru ți le va da în mâini, și le vei înfrânge, să le nimicești cu desăvârșire. Să nu faci nici un legământ cu ele și să nu le arăți favor. ³Mai mult, să nu te căsătorești cu ele; să nu-ți dai fiica fiilor lor, nici să iei fiicele lor pentru fii voștri. ⁴Căci ele vor întoarce pe fii voștri de a Mă urma pentru a sluji alți dumnezei; atunci îngerul DOMNULUI se va aprinde împotriva voastră, și vă va distruge repede. ⁵Dimpotrivă, iată cum să vă purtați cu ele: să le surpați altarele și să le zdrobiți stâlpii idolești, să le doborâți pomii închinați dumnezeilor lor și să

le ardeți chipurile lor cioplite.”

7:1 „hitiții” Vezi Tematica Specială: Locuitorii Pre-ISRAELIȚI din Canaan la 1:4.

■ „șapte națiuni” Lista națiunilor variază de la 10, 7, 5, 3 sau 1 (adică Canaanii sau amoriții).

7:1-5 Există câteva VERBE folosite pentru a mandata răspunsul lui Israel grupurilor tribale ce locuiau în Canaan:

1. „va izgoni” – v. 1 BDB 675, KB 730, *Qal* PERFECT, literalmente înseamnă „a renunța,” comparați II Împ. 16:6; aici, metaforic, „a izgoni,” comparați v. 2.
2. „ți le va da în mâini” – v. 2, BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT, comparați v. 23; Num. 21:3 și Dumnezeu făcând asta lui Israel datorită păcatului lui în I Împ. 14:16
3. „le vei înfrânge” – v. 2, BDB 645, KB 697, *Hiphil* PERFECT, „izbi,” comparați Exod 9:25; 21:20
4. „nimici cu desăvârșire” – v. 2, BDB355, KB 353, *Hiphil* INFINITIV ABSOLUT, comparați 2:34; 3:6 (de două ori); 7:2 (de două ori)
5. „să nu faci nici un legământ” – v. 2, BDB503, KB 500, *Qal* IMPERFECT, „să nu tai nici un legământ,” comparați Exod 23:32; 34:12
6. „nu arătați favor” – v. 2, BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERFECT, comparați v. 16; 13:8
7. „să nu v căsătoriți” – v. 3, BDB368, KB 364, *Hithpaal* IMPERFECT, literal „să nu vă încuscriți,” comparați Gen. 34:9; Ios. 23:12
8. „surpați altarele” – v. 5, BDB683, KB 736, *Qal* IMPERFECT, comparați 12:3; Exod 34:13(23:24); II Împ. 23:12; II Cro. 31:1
9. „zdrobiți stâlpii idolești” – v. 5, BDB 990, KB 1402, *Piel* IMPERFECT, comparați II Împ. 11:18; pietre falice simbolice ale zeului fertilității, *Ba'al*, comparați II Cro. 31:1
10. „doborâți pomii închinați dumnezeilor lor” – v. 5, BDB 154, KB 180, *Piel* IMPERFECT, comparați v. 25; 12:3; II Cro. 14:3; 31:1; 34:4,7
11. „ardeți chipurile cioplite” – v. 5, BDB 976, KB 1358, *Qal* IMPERFECT, comparați I Cro. 14:12 în Mica 1:7; lucrurile cultice ale idolatriei sunt arse.

7:2 „nimicești cu desăvârșire” Acesta este cuvântul *hemen* (BDB 355, KB 353, *Hiphil* ABSOLUT INFINITIV). Însemna că ceva era dedicat lui Dumnezeu pentru distrugere. Cuvântul Nou Testamentar pentru acest concept este *corban*. Este legat de ideea de sfințire sau de ceva pus deoparte pentru a fi utilizat de Dumnezeu. Având în vedere că ceva atât de sfânt nu putea fi folosit de ființe umane, singurul mod prin care puteai să asiguri că nu este folosit era să-l distrugi. Așadar, în granițele Israelului, când cetățile erau cucerite, bărbații și uneori femeile, copiii, și animalele erau de asemenea omorâți. Pentru moderni acest concept pare foarte crud, dar era o practică comună în acea zi. Un bun exemplu al acestui concept este Ierihon din Iosua 6 sau Lachiș în Ios. 10:28,35. Gen. 15:16; Num. 33:35; Ios. 23:13 afirmă motivul teologic pentru distrugerea completă a Canaanitilor.

■ „Să nu faci nici un legământ cu ele” Iosua 9 de oferă un exemplu istoric al falimentării lui Israel de a ține porunca.

NASB	„nu le arăta favor”
NKJV	„nici să nu le arăți milă”
NRSV	„nu le arăta milă”
TEV	„să nu le...arăți milă”
NJB	„nu le arăta nici o milă”

VERBUL negativ (BDB 335 I, KB 334, *Qal IMPERFETC*) înseamnă „arată favor” sau „fi binevoitor.” Totuși, Israelul nu are această opțiune (comparați v. 16; 13:11-16; 19:31,21; 25:12). Mila ar polua țara cu nelegiuire; mila ar ierta ceea ce YAHWE nu ar ierta!

7:3 „să nu te căsătorești cu ele” Această afirmație nu are nici o conotație rasială; a fost pur din motive religioase (comparați Exod 34:12-17). Pasajele majore legate de aceasta sunt Ezra 10 și Neemia 13. Dumnezeu nu a dorit ca poporul Său să se căsătorească cu canaaniți datorită idolatriei lor, ce le-ar trage inima departe de El și I-ar corupe revelația despre Sine pentru lume.

7:4 „Căci ele vor întoarce pe fii voștri de a Mă urma” Vezi Num. 33:55; Ios. 23:13. De aici a originat conceptul ebraic modern al mamei ca fiind cheia pentru statutul juridic ebraic al cuiva.

7:5 „surpați...zdrobiți...doborâți...ardeți” Vezi întreaga listă la 7:1-5.

■ **„pomii închinați dumnezeilor”** Traducerea KJV are „plantații.” Semnificația literală era „simboluri din lemn ale unei zeițe feminine” (BDB 81). Acesta era un stâlp de lemn ce era plantat lângă stâlpul de piatră a lui *Ba'al*, zeul mascul al fertilității. Asherah sau Astartea era femeia consoartă și era reprezentată de stâlpul de lemn. Este incert dacă erau copaci vii sau pari sculptați.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 7:6-11

6”Căci tu ești un popor sfânt pentru DOMNUL Dumnezeul tău; DOMNUL Dumnezeul tău te-a ales să fi un popor pentru posesia Sa dintre toate popoarele care sunt pe fața pământului. **7**DOMNUL și-a ațintit dragostea peste voi nici nu va ales deoarece erați mai mulți la număr decât alt popor, căci erați cel mai mic dintre toate popoarele, **8**”căci DOMNUL va iubit și Și-a ținut jurământul care L-a făcut strămoșilor voștri, DOMNUL va scos prin mână puternică, și va răscumpărat din casa sclaviei; din mâna lui Faraon regele Egiptului. **9**Să ști dar că DOMNUL Dumnezeul tău, este Dumnezeu, Dumnezeul credincios, care își ține legământul și bunătatea până al a mia generație pentru cei ce-L iubesc și păzesc poruncile Lui; **10**dar răsplătește pe cei ce-L urăsc, pentru ai distruge; El nu dă nici o păsuire celui ce-L urăște, ci-L răsplătește în față. **11**Prin urmare, păzește poruncile, legile, orânduilele care vi le poruncesc astăzi, ca să le faceți.”

7:6 „popor sfânt...Dumnezeu va ales” Alegerea Vechiului Testament (adică, „alegere” – BDB 103, KB 119, *Qal PERFECT*) era pentru slujire, ce nu întotdeauna implica salvarea (comparați Cir în is. 44:28; 45:1). „Ales,” ca „sfânt,” avea mai mult de a face cu relația lor cu YAHWE decât cu evlavia personală, ca utilizarea Nou Testamentară a cuvântului „sfânt” pentru credincioși. Dumnezeu a ales Israelul ca să aleagă o națiune pentru a alege o lume (comparați 19:5-6). El dorește un „popor sfânt” (BDB 872) pentru a arăta lumii caracterul Lui și să dorească să-i cunoască. Dar, chiar și în acea națiune, era un act individual de credință ce făcea o persoană dreaptă cu Dumnezeu, nu doar fiind parte din comunitatea de legământ (comparați Eze. 18). Comunitatea legământului era alcătuită din indivizi ce se spuneau, prin credință, Legii lui Dumnezeu. Era alcătuită din mai mult decât doar evrei; străinii din mijlocul lor, alienații din țara lor, și sclavii străini din casă erau toți adoptați și li se permitea să participe din alegerea legământului (comparați Exod 12:38).

NASB „posesia Sa”

NJV, NASB

notă de subsol „o comoară specială”

NRSV, NIV „o posesie prețioasă”

TEV ----

NJB	„poporul Lui prețios”
JPSOA, REB	„posesie specială”
Biblia NET	„prețuită”

Aceasta înseamnă literal „un popor pentru posesie” (BDB 766 I și 688, comparați Exod 19:5) sau „o comoară specială.” Cuvântul înseamnă proprietate valoroasă, folosit metaforic pentru popor de legământ al lui Dumnezeu (comparați 7:6; 14:2; 26:18; Ps. 135:4; Tit 2:14; I Pet. 2:9). Poate că astăzi am fi zis despre Israel că este bijuteria din coroana lui YAHWE (adică, pentru a răspândi cunoașterea și revelația tuturor națiunilor). Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

7:7 „DOMNUL și-a ațintit dragostea peste voi nici nu va ales deoarece erați mai mulți la număr decât alt popor, căci erați cel mai mic dintre toate popoarele” VERBUL inițial (BDB 365I KB 362, *Qal* PERFECT) înseamnă „a apăsa împreună” sau „a lega,” comparați 10:15 (cuvânt diferit pentru iubire [comparați v. 8], dar același adevăr în 4:37) și posibil Is. 38:17. VERBUL este utilizat pentru dorință în Gen. 34:8; Deut. 21:11).

Acest verset accentuează mila, harul și dragostea nemeritată și necondiționată a lui Dumnezeu! Vezi Tematică Specială: Faptele de har ale lui YAHWE față de Israel la 9:4-6. De fapt, Israel era greu de iubit datorită încăpățânării lui (comparați 9:6,13; 31:27). Harul lui Dumnezeu este expus chiar mai clar datorită rebeliunii Israelului!

7:8 „deoarece DOMNUL va iubit” De multe ori Vechiul Testament subliniază că Dumnezeu își va împlini promisiunea străbunicilor lor, Avraam, Isaac și Iacov (comparați Gen. 12, 15, 18, 26, 28). Dar aici Dumnezeu arată că El a făcut-o deoarece Își iubește această generație, de asemenea!

■ **„v-a scos”** VERBUL (BDB 422, KB 425, *Hiphil* PERFECT) este foarte comun și folosit cu multe sensuri (exemple din Deuteronom):

1. Literale
 - a. O arată a ieșit pentru luptă, 1:44; 2:32; 3:1; 20:1,10; 24:5; 29:7
 - b. Apa din izvor, 8:7
 - c. Părăsi, 9:7; 16:3,6
 - d. Producția câmpului, 14:22; 28:38
 - e. Produce zălogul, 24:11
2. Metaforic
 - a. Paralelă la eliberare, 1:27; 4:20; 5:6,15, etc.
 - b. Locul de origine, 2:23
 - c. Paralelă pentru răscumpărat, 7:8
 - d. Defăimare sau nume rău, 22:14
 - e. A da în căsătorie, 22:19; 24:2
 - f. Viața zilnică, 28:6,19; 33:18
 - g. Conduce, 31:2

Doar contextul poate determina înțelesul adecvat. Acest lucru este adevărat cu privire la toate cuvintele!

■ **„răscumpărat”** Acest VERB (BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „a cumpăra un preț.” Era folosit pentru cumpărat sau achiziționat (1) întâiul născut (comparați 13:1-22; Num. 18:15-17) și pentru leviți (Num. 3:44-51) sau (2) un sclav (comparați 15:15; 24:18; adică Israel).

TEMATICĂ SPECIALĂ: RĂSCUMPĂRARE/RĂSCUMPĂRAT

I. VECHIUL TESTAMENT

A. Există doi termeni ebraici principali legali ce transmit acest concept

1. *Ga'al* (BDB 145, I), care în esență înseamnă „a elibera pe baza unui preț plătit.” O formă a termenului *ga'al* adaugă conceptul unei intermediari personale, de obicei a unui membru al familiei (adică, rudă salvatoare). Acest aspect cultural a dreptului de cumpărare a obiectelor, animalelor, pământului (comparați Lev. 25,27), sau a rudelor (comparați Rut 4:14; Is. 29:22) este transferat teologic lui YAHWE pentru eliberarea lui Israel din Egipt (comparați Exod 6:6; 15:13; Ps. 74:2; 77:15; Ier. 31:11). El devine „răscumpărătorul” (comparați Iov 19:25; Ps. 19:14; 78:35; Pro. 23:11; Is. 41:14; 43:14; 44:6,24; 47:4; 48:17; 49:7,26; 54:5,8; 59:20; 60:16; 63:16; Ier. 50:34).
2. *Padah* (BDB 804) care în esență înseamnă „a elibera” sau „a scăpa”
 - a. răscumpărarea celor întâi născuți (13:13,14 și Num. 18:15-17)
 - b. răscumpărarea fizică este contrastată cu răscumpărarea spirituală (Ps. 49:7,8,15)
 - c. YAHWE va răscumpăra Israelul din păcatele și rebeliunea lui (Ps. 130:7-8)

B. Conceptul teologic implică câteva elemente înrudite.

1. Există o nevoie, o legătură, o pierdere, o detenție
 - a. fizică
 - b. socială
 - c. spirituală (comparați Ps. 130:8)
2. Un preț trebuie plătit pentru eliberare, scăpare, și restaurare
 - a. a națiunii Israel (comparați Deut. 7:8)
 - b. a individului (comparați Iov 19:25-27; 33:28)
3. Cineva trebuie să acționeze ca intermediar și binefăcător. În *ga'al* acest înțeles este folosit pentru un membru al familiei sau a unei rude apropiate (adică, *go'el*, BDB 145).
4. YAHWE adesea se descrie pe Sine în termeni familiali.
 - a. Tată
 - b. Soț
 - c. Rudă salvatoare/răzbunătoare

Răscumpărarea era sigură prin agenția personală al lui YAHWE; prețul era plătit, iar răscumpărarea era obținută!

II. NOUL TESTAMENT

A. Există câțiva termeni folosiți pentru a transmite conceptul teologic.

1. *Agorazo* (comparați I Cor. 6:20; 7:23; II Pet. 2:1; Apo. 5:9; 14:3-4). Acesta este un termen comercial ce reflectă un preț plătit pentru cineva. Noi suntem un popor cumpărat cu sânge ce nu ne controlează propriile vieți. Noi Îi aparținem lui Cristos.
2. *Exagorazo* (comparați Gal. 3:13; 4:5; Ef. 5:16; Col. 4:5). Acesta este de asemenea un termen comercial. Reflectă moartea înlocuitoare a lui Isus în contul nostru. Isus a suportat „blestemul” unei performanțe bazate pe lege (adică, Legea Mozaică, comparați Ef. 2:14-16; Col. 2:14), pe care omenirea nu putea să o îndeplinească. El a suportat blestemul (comparați Deut. 21:33) pentru noi toți (comparați Mar. 10:45; II Cor. 5:21)! În Isus, dreptatea și dragostea lui Dumnezeu se unesc în iertare deplină, acceptare, și acces deplin!
3. *Luo*, „a elibera”

- a. *Lutron*, „un preț plătit” (comparați Mat. 20:28; Mar. 10:45). Acestea sunt cuvinte puternice din gura lui Isus cu privire la scopul venirii Lui, de a fi Salvatorul unei lumi prin plățirea unei sume pentru păcat pe care nu El o datora (comparați Ioan 1:29).
 - b. *Lutroo*, „a elibera”
 - (1) pentru a răscumpăra Israelul (Lu. 24:21)
 - (2) pentru a se da pe Sine pentru răscumpărarea și purificarea unui popor (Tit 2:14).
 - (3) pentru a fi un înlocuitor fără păcat (I Pet. 1:18-19)
 - c. *Lutrasis*, „răscumpărare,” „scăpare,” sau „libertate”
 - (1) Profeția lui Zaharia despre Isus, Luca 1:68
 - (2) lauda Anei la adresa lui Dumnezeu pentru Isus, Luca 2:38
 - (3) Sacrificiul bun a lui Isus adus o singură dată, Ev. 9:12
4. *Apolytrasis*
- a. răscumpărare la a doua venire (comparați Fapte 3:19-21)
 - (1) Luca 21:28
 - (2) Romani 8:23
 - (3) Efeseni 1:14; 4:30
 - (4) Evrei 9:15
 - b. răscumpărare în moartea lui Cristos
 - (1) Romani 3:24
 - (2) I Corinteni 1:30
 - (3) Efeseni 1:7
 - (4) Coloseni 1:14
5. *Antilytron* (comparați I Tim. 2:6). Acest text este crucial (ca și în Tit 2:14) și se leagă cu moartea înlocuitoare a lui Isus pe cruce. El este singurul și unicul sacrificiu acceptabil, Cel care moare pentru „toți” (comparați Ioan 1:29; 3:16-17; 4:42; I Tim. 2:4; 4:10; Tit 2:11; II Pet. 3:9; I Ioan 2:2; 4:14).

B. Conceptul teologic în NT

1. Umanitatea este sclavă păcatului (comparați Ioan 8:34; Rom. 3:10-18; 6:23)
2. Legăturile umanității la păcat au fost descoperite prin Legea Mozaică din VT (comparați Gal. 3) și prin predica de pe munte a lui Isus (comparați Mat. 5-7). Performanțele umane au devenit o sentință la moarte (comparați Col. 2:14).
3. Isus, mielul fără păcat al lui Dumnezeu, a venit și a murit în locul nostru (comparați Ioan 1:29; II Cor. 5:21). Noi am fost cumpărați din păcat pentru ca noi să fim capabili să-L slujim pe Dumnezeu (comparați Rom. 6).
4. Prin implicație atât YAHWE cât și Isus sunt „rudele apropiate” ce acționează în contul nostru. Acest lucru continuă metafora familială (adică, tatăl, soțul, fiu, frate, rudă apropiată).
5. Răscumpărarea nu a fost o un preț plătit lui Satan (adică, teologie medievală), ci reconcilierea cuvântului și dreptății lui Dumnezeu cu dragostea lui Dumnezeu și a proviziei depline în Cristos. La cruce pacea a fost restaurată, rebeliunea umană iertată, imaginea lui Dumnezeu în omenire a fost făcută pe deplin funcțională din nou pentru comuniune intimă!
6. Mai există un aspect viitor al răscumpărării (comparați Rom. 8:23; Ef. 1:14; 4:30), ce implică învierea trupului și intimitate personală cu Dumnezeul Triunic.

7:9 „Să știi” Vezi nota deplină la 4:35.

Observați ce trebuiau să „cunoască” ISRAELIȚII (BDB 393, KB 390, *Qal* PERFECT) despre Dumnezeu:

1. „DOMNUL Dumnezeu vostru este Dumnezeu” – toate SUBSTANTIVE, comparați 4:35,39 cu ARTICOLUL DEFINIT înainte de ultimul *Elohim*
2. „Dumnezeul credincios” – BDB 52, *Niphal* PARTICIPIU, comparați Is. 49:7. Aceasta este o afirmație teologică majoră (comparați Ps. 89)! Este definită prin următoarele două lucruri.
3. „care își ține legământul” – VERB, BDB1036, KB 1581, *Qal* PARTICIPIU ACTIV, comparați v. 12; Gen. 28:15,20; Ios. 24:17; Ps. 146:6
4. „și bunătatea” – SUBSTANTIV, BDB 338, comparați vv. 9,12; I Împ. 8:23; II Cro. 6:14; Nee. 1:5; 9:32; Dan. 9:4.

În lumina acestor lucruri ei trebuiau să:

1. Să-L iubească, v. 9, BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIPIU ACTIV (comparați 6:5; 7:13; 11:1,13,22; 13:3). Vezi nota deplină la 5:10.
2. Să păzească poruncile, v. 9, BDB 1036, KB 1581, *Qal* PARTICIPIU ACTIV. Vezi nota la 5:1.

Observați echilibrul dintre credințioșia lui Dumnezeu și credințioșia lui Israel! Binecuvântarea dintr-o relație de iubire, de ascultare cu YAHWE curgea până la a „mia generație”. O mie este o metaforă pentru abundență, nu întotdeauna literal (comparați Ps. 90:4; Apo. 20:2,3,4,7). Vezi nota la 5:9.

7:10-11 Observați răspunsul lui YAHWE față de cei ce-L „urăsc” – BDB 971, KB 1338, *Qal* PARTICIPIU ACTIV, comparați 5:9; Exod 20:5; Num. 10:35; II Cro. 19:2; Ps. 68:1; 81:15; 83:2; 139:21:

1. „ai distruge” – BDB 1, KB 2, *Hiphil* CONSTRUCTIE INFINITIVĂ
2. „le răsplătesc în față” – BDB 1022, KB 1532, *Piel* IMPERFECT, înseamnă „recompensă,” „răsplată,” comparați Ier. 51:24

7:11 „poruncile, legile, orânduielele” Vezi Tematica Specială la 4:1.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 7:12-16

¹²”Dacă veți asculta aceste porunci, dacă le veți păzi și împlini, atunci DOMNUL Dumnezeu vostru va ține față de tine legământul și bunătatea care a jurat-o părinților voștri. ¹³Și vă va iubi și binecuvânta și înmulți; va binecuvânta rodul trupului tău și rodul pământului tău, grâul tău și mustul și untdelemnul tău, rodul cirezilor tale de vite și rodul turmelor tale de oi, în țara care a jurat părinților voștri că v-o va da. ¹⁴Veți fi binecuvântat deasupra tuturor popoarelor; nu va exista nici bărbat nici femeie stearpă între voi sau vitele voastre. ¹⁵Și DOMNUL va îndepărta de la voi toate bolile; și nu va pune peste voi nici una dintre bolile Egiptului care le-ați cunoscut, ci le va pune peste toți cei ce vă urăsc. ¹⁶Și vei nimici toate popoarele pe care DOMNUL Dumnezeu vostru vi le va da în mână; ochii voștri nu se vor uita cu milă spre ele, nici nu le veți sluji dumnezeii, căci aceea va fi o capcană pentru voi.”

7:12 Observați relația reciprocă (adică, responsabilități mutuale ale legământului). Observați că „Legământul Său” și „Bunătatea Sa” sunt paralele.

7:13-15 Observați binecuvântările legământului lui YAHWE:

1. Vă iubesc
2. Vă binecuvântează
3. Vă înmulțesc
4. Vă binecuvântează copiii

5. Vă binecuvântează recoltele
 - a. Grâu
 - b. Must
 - c. Untdelemn
6. Vă binecuvântează cirezile
7. Nimeni sterp (comparați Exod 23:26)
 - a. Om (comparați Gen. 11:30; 16:1; 25:21; 29:31)
 - b. Vite (comparați 28:4; 30:9)
8. Fără boală (termen rar folosit doar aici și în 28:10)
9. Înfrângere pentru dușmani

Aceste binecuvântări abundente (comparați Exod 23:25-26) sunt de asemenea clar evidente în Deut. 28, dar sunt înconjurate de consecințele neascultării (comparați Deut. 27 și 28:15-58). Natura condiționată al legământului lui Moise este clară. Restul istoriei lui Israel poate fi înțeleasă în lumina lui deut. 27-29. Promisiunile și binecuvântările lui Dumnezeu sunt valabile doar unui Israel credincios, integru, și ascultător. Israel nu a fost nici odată capabil să susțină nivelul performanțelor, prin urmare nevoia unui nou legământ (comparați Ier. 31:31-34; Ee. 36:22-38; gal. 3), este bazat pe acțiunile lui YAHWE.

Toți urmașii iubitori ai lui Isus din Vechiul Testament sau rugat pentru și au așteptat o trezire a vremurilor de sfârșit (Rom. 9-11). Dar trebuie afirmat clar, fără Isus nu există nici o speranță de legământ (comparați Ioan 14:6; 1:12; 3:16; 20:31).

7:16 „capcană” Zeii canaaniti trebuie evitați complet până nu devin o capcană (BDB 430, comparați Exod 23:33; Num. 33:55; Ios. 23:13; Jud. 2:3; 8:27; Ps. 106:36). Ce literal înseamnă „o capcană cu momeală de animale” !

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 7:17-26

¹⁷”Dacă vei spune în inima ta: `Popoarele acestea sunt mai mari la număr decât mine; cum voi putea să le izgonesc?’ ¹⁸Să nu-ți fie frică de ele; Adu-ți aminte ce a făcut DOMNUL Dumnezeuul tău, lui Faraon și întregului Egipt; ¹⁹adu-ți aminte de marile încercări pe care le-ai văzut cu ochii tăi, de minunile și de semnele, de mâna tare și de brațul întins cu care te-a scos DOMNUL Dumnezeuul tău. Așa va face, DOMNUL Dumnezeuul tău tuturor popoarelor de care te temi. ²⁰DOMNUL Dumnezeuul tău va trimite împotriva lor chiar și viespi, până când vor pieri și cei ce vor fi scăpați și se vor ascunde de tine. ²¹Să nu te temi de ele, căci DOMNUL Dumnezeuul tău este n mijlocul tău – Dumnezeu cel mare și înfricoșat! ²²Și DOMNUL Dumnezeuul tău va izgoni treptat aceste neamuri dinaintea ta: nu le vei putea nimici dintr-odată, ca să nu se înmulțească fiarele câmpului împotriva ta. ²³Dar DOMNUL Dumnezeuul tău le va da în mâna ta; și le va pune cu totul pe fugă, până vor fi nimicite. ²⁴Pe împărații lor îi voi da în mâinile tale și le vei șterge numele de sub ceruri; nici unul din aceste popoare nu va putea să stea împotriva ta, până le vei nimici. ²⁵Chirurile cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeți în foc. Să nu poftești și să nu iei pentru tine argintul și aurul de pe ele, ca nu cumva aceste lucruri să ajungă pentru tine p cursă, căci ele sunt o urâciune înainte DOMNULUI, Dumnezeuului tău. ²⁶Să nu aduc nici o urâciune de felul acestora în casa ta, ca să nu fii nimicite cu desăvârșire, tu și lucrul acela; să-ți fie groază de el, să-ți fie scârbă de el, căci este un lucru blestemat.

7:17 „Dacă vei spune în inima ta” Acesta este un idiom ebraic pentru „dacă te gândești sau te îndoiești” (comparați v. 21; 9:23; Ps. 95:8). Întregul scop al acestui paragraf este de a încuraja Israelul:

1. Prin acțiunile lui YAHWE împotriva Egiptului (adică, plăgile), vv. 18-19
2. Prin acțiunile primite de YAHWE împotriva Canaanului (adică, viespi), vv. 20-24

7:18 „adu-ți aminte” VERBUL (BDB 269, KB 269, *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Qal* IMPERFECT) este adesea utilizat pentru accent (comparați 5:15; 7:2 [de două ori]; 8:18; 9:7,27; 15:15; 16:3,12; 24:9, 18:22; 25:17; 32:7). Credincioșii trebuie să se uite înapoi ca să vadă mâna prezență a lui Dumnezeu. După cum a fost în trecut, așa va fi și acum („cu cei ce-L iubesc și păzesc poruncile). YAHWE a acționat și va acționa în istorie de dragul poporului Său!

7:19 Observați cuvintele care descriu faptele de eliberare ale lui YAHWE în Egipt:

1. „marile încercări” BDB 152 și 650 II, comparați 4:34; 29:3 (această rădăcină [III] este folosită pentru Israel când Îl „testează” pe YAHWE în perioada de peregrinare în pustiu, comparați 6:16, 9:22)
2. „semnele” BDB 16, comparați 4:34; 7:19; 26:8; 29:2; 34:11; Ps. 28:43; 105:27; 135:9
3. „minunile” BDB 68, comparați 4:34; 6:22; 7:19; 26:8; 34:11; Ps. 78:43; 105: 27; 135:9
4. „mâna puternică” BDB 305 și 388, comparați 4:34; 5:15; 6:21; 7:8,19; 9:26; 11:2; 26:8,34:12, vezi nota la 4:34
5. „brațul întins” BDB 283 și 639 (*Qal* PARTICIPIU PASIV) comparați 4:34; 5:15; 7:19; 9:29; 11:2; 26:8

Tocmai am arătat paralelele din Deuteronom. Ele apar și în Exod. Faptele de răscumpărare ale lui YAHWE sunt marea nădejde a lui Israel! Ele sunt împlinirea promisiunii lui Avraam (comparați Gen. 15:12-21). Ele sunt inaugurarea legământului național.

7:20 „Dumnezeu va trimite viespi” Există două înțelesuri posibile pentru „viespi” (BDB 864): (1) fie este figurativ (comparați Deut. 1:44, ce descrie o armată ca un roi de albine= sau (2) literal (comparați Exod 23:28; Ios. 24:12, unde viespii au fost trimiși de Dumnezeu pentru a distruge armate străine. Dumnezeu arată poporului Său că El luptă în folosul lor!

7:21 „Să nu te temi de ele” Acest VERB (BDB 791, KB 888, *Qal* IMPERFECT) este repetat de câteva ori (comparați 1:29; 7:21; 20:3; 31:6; Ios. 1:9).

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău este în mijlocul tău”** Acesta este un adevăr uimitor. Transcendența lui Dumnezeu, Cel sfânt, locuiește cu poporul Său (comparați Exod 29:45; Num. 5:3; 35:34). Acesta înseamnă *Immanuel* (comparați Is. 7:14; 8:8,10).

■ **„Dumnezeul cel mare și înfricoșat”** Această afirmație este alcătuită din:

1. Un ADJECTIV – „mare” BDB 42
2. Un PARTICIPIU *Niphal* – „înfricoșător” BDB 431, KB 432

Descrierea lui YAHWE (folosind tulpina *Niphal*) este de asemenea găsită în 10:17; Nee. 1:5; 4:14; 9:32; Dan. 9:4.

7:22 Acest verset arată echilibrul dintre puterea lui YAHWE (adică, „trece” BDB 675, KB 739, *Qal* PERFECT) și limitele umane:

1. Nu veți fi capabili să puneți capăt cu ei repede”
2. „ca fiarele sălbatice să se înmulțească prea mult pentru voi”

7:23 Acțiunile lui Dumnezeu sunt:

1. „DOMNUL Dumnezeuul tău ca trimite viespi împotriva lor,” v. 20
2. „DOMNUL Dumnezeuul tău... îi va arunca în mare confuzie, v. 23 (SUBSTANTIV și VERB de la aceeași rădăcină), v. 23, comparați Exod 23:27 (acesta este vocabularul războiului sfânt)
3. „El va da regii lor în mâinile voastre,” v. 24

7:24 „nici unul din aceste popoare nu va putea sta împotriva ta” Acesta este un idiom ebraic din confruntările militare (adică, două armate, comparați 11:25; Ios. 1:5; 10:8; 23:9).

■ **„le vei șterge numele de sub ceruri”** VERBUL (BDB 1, KB 2, *Hiphil* PERFECT) este folosit aici într-un idiom al distrugerii complete și totale și al morții ca să nu existe nici un descendent (adică, război sfânt).

7:25-26 Aceste versete descriu cum Israel trebuia să se poarte cu idoli Canaaniților (adică, „chipurilor cioplite” (BDB 8:20 CONSTRUCȚIE 43; vezi nota deplină la 12:3):

1. „ardeți cu foc” – BDB 976, KB 1358, *Qal* IMPERFECT, comparați vv. 5:25; 12:3
2. „să nu poftești argintul și aurul”
 - a. Să nu-l luați în casele voastre, vv. 25,26
 - b. Să nu cădeți în capcană (BDB 430)
 - c. Este o abominație (BDB 1072, comparați 12:3)
 - d. Sunt puse sub interdicție (adică, „un lucru blestemat,” BDB 214)
 - e. Să urâți cu desăvârșire (BDB 1055, atât VERBUL cât și SUBSTANTIVUL), detesta (BDB 1073)

7:26 „un lucru blestemat” Acest lucru este legat de cuvântul *herem*, ce înseamnă „dedicat lui Dumnezeu pentru distrugere totală.” Acesta este adesea tradus prin „sub interdicție.” Orice utilizare seculară a unui obiect sub interdicție ar însemna să-l profanezi, prin urmare, trebuia distrus total.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. De ce lua Dumnezeu țara unei națiuni și o oferea altei națiuni?
2. Spune Biblia, „NU!” căsătoriei inter-rasiale?
3. Ce înseamnă că Dumnezeu la ales pe Israel ca popor special?

DEUTERONOM 8

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	KRSV	TEV	NJB
Ad-ți aminte de DOMNUL Dumnezeul tău 8:1-10	Ispita de mândrie și a tot- suficiență 8:1-10	O țară bună de a fi stăpânită 8:1-10	Calvarul din deșert 8:1-4 8:5-6 Țara promisă și ispitele ei 8:7-10
8:11-20	8:11-20	Avertizări împotriva uitării pe DOMNUL 8:11-20	8:11-16 8:17-20

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL EXPRESIILOR ȘI AL CUVINTELOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 8:1-10

¹”Toate poruncile care vi le poruncesc astăzi să aveți grijă să le împliniți, ca să trăiți și să vă înmulțiți, și să intrați în stăpânirea țării pe care DOMNUL a jurat să o ofere părinților voștri. ²Să vă amintiți de tot drumul pe care te-a călăuzit DOMNUL Dumnezeul tău în pustie în timpul acestor patruzeci de ani ca să te smerească și să te încerce, ca să-ți cunoască pornirile inimii, dacă vei păzi poruncile Lui sau nu. ³Și te-a smerit și te-a lăsat să suferi de foame, și te-a hrănit cu mană pe care nici tu, nici părinții tăi n-o cunoscuserăți, ca să te învețe că omul nu trăiește numai cu pâine, ci cu tot ce iese din dura DOMNULUI trăiește omul. ⁴Îmbrăcămintea ta nu s-a învechit, nici picioarele nu ți s-au umflat, în timpul acestor patruzeci de ani. ⁵Astfel, trebuie să ști în inima ta că DOMNUL Dumnezeul tău te disciplinează așa cum un om își disciplinează fiul. ⁶Așadar, să ți poruncile DOMNULUI Dumnezeului tău, să umbli în căile Lui și să te temi de El. ⁷Deoarece DOMNUL te duce într-o țară bună, o țară cu pârâuri de apă, cu izvoare și fântâni, care curg prin văi și munți; 8o țară cu grâu și orz, cu vii, smochini și rodii, o țară cu ulei de măsline și miere; ⁹o țară unde vei mânca hrană fără lipsă, în care nu veți duce lipsă de nimic; o țară a cărei pietre sunt fier și din ai

cărei munți vei scoate cupru. ¹⁰Când vei mânca și vei fi satisfăcut, să binecuvântezi pe DOMNUL Dumnezeuul tău pentru țara bună care ți-a dat-o.”

8:1 „Toate poruncile care vi le poruncesc astăzi” Observați SUBSTANTIVUL (BDB 846, vezi Tematica Specială la 4:1) și VERBUL (BDB 845, KB 1010, *Piel* PARTICIPIU) au aceeași origine (din aceeași rădăcină).

■ „să aveți grijă să le împliniți” VERBUL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFECT, vezi nota la 6:12) e folosit în Deut. (comparați *Qal* , 2:2,6,9,40; 5:1,10,12,29,32; 6:2,3,17 [de două ori], 25; 7:8,9,11,12 [de două ori]; 8:1,2,6,11; 10:13; 11:1,8,22 [de două ori], 32; *Niphal* 2:4; 4:9,15,23; 6:12; 8:11; 11:16). Acest verset arată că o relație de legământ al iubirii și ascultării sunt modul lui Dumnezeu de a binecuvânta omenirea și de a-Și împlini promisiunile (comparați vv. 2,6,16,18; 4:1).

■ „stăpâni țara” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: STĂPÂNIREA ȚĂRII

Acest VERB (BDB 439, KB 441, *Qal* PERFECT) este utilizat în repetate rânduri în conexiune cu:

1. Promisiunea/jurământul lui YAHWE către patriarhi (comparați 1:8; 10:11)
2. Acțiunile Israelului în ce privește promisiunile și invazia țării (comparați 2:24; 3:18-20)
3. Este paralela „moștenirii” (3:28)
4. Israel trebuie să asculte de legământ astfel încât să mențină stăpânirea țării (comparați 4:1,5,14; 6:1; 8:1; 11:8-9, 26-32)

8:2 „amintiți” Acest VERB (BDB 269, KB 269, *Qal* PERFECT, comparați 5:15; 7:18 [de două ori] ;8:2,18; 9:7,27; 15:15; 16:3,12; 24:9,18,22; 25:17; 32:7), „amintește-ți,” este folosit în două moduri în Vechiul Testament. Reprezintă cerința de legământ a omenirii de a-și aminti de faptele și legile lui Dumnezeu. Era un idiom ebraic, „păstrează-L pe Dumnezeu prioritar.” Este cerința umanității ca Dumnezeu să nu își aducă aminte de păcatele noastre.

■ „în pustie” Israel (adică, rabinii lui) priveau înapoi în perioada de peregrinare în pustie ca „luna de miere” dintre YAHWE și Israel. Dumnezeu nu a mai fost niciodată atât de aproape de poporul Său ca în această perioadă de testare deoarece ei trebuiau să depindă de El pentru toate lucrurile. Acum vor urma să aibă abundențe și binecuvântări în Țara Promisă. Dumnezeu îi avertiza să continue să depindă de El deoarece El este și va fi sursa tuturor lucrurilor (comparați v. 18).

■ „patruzeci de ani” Acest număr era adesea folosit într-un sens figurat pentru a se referi la o lungă perioadă de timp, mai lungă decât un ciclu lunar (adică, 28 de zile). Totuși, alte dăți era literal. Este adesea dificil să ști care metodă să o alegi fără alte informații istorice sau Scripturale. Perioada de peregrinare în pustie a dura circa 38 de ani.

■ „Ca să vă smerească, să vă încerce” Observați ordinea:

1. *PREPOZIȚIA*, „cu scopul ca” (BDB 775)
2. *Trei CONSTRUCȚII INFINITIVE Piel*:
 - a. „a smeri” (BDB 776, KB 853, comparați vv. 2,3,16)
 - b. „a încerca” (BDB 650, KB 702, comparați v. 16)
 - c. „a ști” (BDB 393, KB 390, comparați vv. 2[de două ori], 3, [de trei ori], 5,16)

Dumnezeu ne încearcă (BDB 650, KB 702, *Piel* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ, v. 16; 13:3; Jud. 2:22; 3:1,4) în vederea întăririi credinței noastre (spre exemplu, Gen. 22:1; Exod 15:25; 16:4; 20:20; Deut. 8:2,16; 13:3; Jud. 2:22; II Cro. 32:31 și Mat. 4:1; Ev. 12:5-13). Dacă suntem copii ai lui Dumnezeu vom fi încercați! Suntem de obicei încercați în zona vieții noastre care ne este prioritară. Încercarea are scopul de a ne face mai asemenea lui Cristos.

Termenul „smerit” (BDB 776, KB 853, *Piel CONSTRUCȚIE INFINTIVĂ*) este folosit în vv. 2,3,16. Singura chemare Vechi Testamentare spre smerenie este Moise (comparați Num. 12:3; și de multe ori în Psalmi) iar în Noul Testament cheamă în Isus la smerenie (comparați Mat. 11:29). Dumnezeu dorește o atitudine de smerenie și încredere în poporul Său (spre exemplu, 10:3; Ezra 8:21).

Termenul „inimă” este folosit figurativ legat de motivele noastre (comparați v. 2,5,14 și 17). Vezi Tematica Specială la 2:30.

8:3 „mana” Aceasta (BDB 577 I, poporul o numea „mana” [Exod 16:31] de la întrebarea din Exod 16:4, „Ce este aceasta?” Moise o numea „pâine din cer,” Exod 16:4) reprezenta provizia de hrană specială a lui Dumnezeu din timpul perioadei de peregrinare prin pustie. Este descrisă în Exod 16.4, 14-15; 31; Num. 11:7-8, dar consistența ei exactă este incertă (BDB spune că le era cunoscută beduinilor din Sinai și că era strict un suc de la o anumită ramură, dar aceasta nu se potrivește descrieri biblice). Dumnezeu a oferit ceea ce aveau nevoie pentru fiecare zi, nu pentru o perioadă lungă de timp așa încât poporul să învețe să se încreadă în El pentru nevoile zilnice. El de asemenea face așa pentru credincioșii noului legământ (comparați Mat. 6:11).

■ **„ști”** Această (BDB393, KB 390) rădăcină este folosită de trei ori în acest verset (vezi nota deplină la 4:35):

1. „care nu o cunoscuserăți” – *Qal PERFECT*
2. „nici părinții voștri nu o cunoscuseră” – *Qal PERFECT*
3. „ca să vă facă să înțelegeți” – *Hiphil CONSTRUCȚIE INFINTIVĂ*

De asemenea observați alte locuri dina cest capitol:

- v. 2 „a ști” – *Qal CONSTRUCȚIE INFINTIVĂ*
- v. 5 „a ști” – *Qal PERFECT*
- v. 16 repetarea lui #2

■ **„omul nu trăiește numai cu pâine”** Acesta este unul din pasajele pe care le citează Isus lui Satan în experiența cu ispita (comparați Mat. 4:14; Luca 4:4). Oamenii au nevoie de o relație personală, de încrede cu Dumnezeu mai mult decât orice (spre exemplu, Ps. 42:1-4; 63:1; 143:6, Augustin spunea că există o gaură în formă de dumnezeu în inima fiecăruia!) Fizicul nu este suficient pentru viața autentică (adică, „tot ceea ce iasă din gura DOMNULUI”).

8:4 „Îmbrăcămintea ta nu s-a învechit” Atât Rashi (comentatorul evreu al Evului Mediu) cât și Iustin Martirul (părinte al bisericii timpurie) au afirmat că hainele copiilor au crescut pe măsură ce creșteau ei și nu s-au epuiza niciodată (comparați Deut. 29:5 adaugă nici sandalele lor; Nee. 9:21)! Ce expresie minunată al purtării de grijă a lui Dumnezeu pentru orice nevoie.

■ **„nici picioarele nu ți s-au umflat”** Acesta este un VERB ebraic rar (BDB 130, KB 148, *Qal PERFECT*, comparați Nee. 9:21) ce înseamnă „umflare.” Aceeași rădăcină ca SUBSTANTIV se referă la umflarea pâinii. Aceasta presupune că trupuri lo lor fizice erau de asemenea îmbărbătate ca să reziste călătoria grea și lungă.

8:5 „Dumnezeul tău te disciplina așa cum un om își disciplinează fiul” Aici este analogia specifică a lui YAHWE ca tată (comparați Pro. 3:15). El ne disciplinează pentru binele nostru (Ev. 12:5-13). Vezi Tematica Specială la 2:15. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: PATERNITATEA LUI DUMNEZEU

I Vechiul Testament

A. Există un sens în care Dumnezeu este tată prin intermediul creației:

1. Gen. 1:26-27
2. Mal. 2:10
3. Fapte 17:28

B. Tatăl reprezintă o analogie folosită în câteva locuri:

1. Tată pentru Israel (prin alegere)
 - a. „Fiu” – Exod 4:22; Deut. 14:1; 39:5; Is. 1:2; 63:16; 64:8; Ier. 3:19; 31:20; Osea 1:10; 11:1; Mal 1:6
 - b. „întâiul născut” – Exod 4:22; Ier. 31:9
2. Tată pentru regele Israelului (Mesianic)
 - a. II Sam. 7:11-16
 - b. Ps. 2:7; Fapte 13:33; Ev. 1:5; 5:5
 - c. Osea 11:1; Mat 2:15
3. Analogie a părinților iubitori
 - a. Tată (metaforă)
 - (1) Își poartă fiul – Deut. 1:31
 - (2) Disciplinează – Deut. 8:5; pro. 3:12
 - (3) Asigurare (adică Exod) – Deut. 32:1
 - (4) Nu va părăsi niciodată – Ps. 27:10
 - (5) Iubește – Ps. 103:13
 - (6) Prieten/ghid – Ier. 3:4
 - (7) Vindecător/iertător – Ier. 3:22
 - (8) Dătător de milă – Ier. 31:20
 - (9) Instructor – Osea 11:1-4
 - (10) Fiu special – Mal. 3:17
 - b. Mamă (metaforă)
 - (1) Nu va uita niciodată – Ps. 27:10
 - (2) Iubirea unei mame îngrijitoare – Is. 49:15; 66:9-13 și Osea 11:4 (cu amendamentul textual propus de „jug” spre „bebeluș”)

II Noul Testament

A. Trinitatea (texte unde toți trei sunt menționați)

1. Evangheliile
 - a. Mat. 3:16-17; 28:19
 - b. Ioan 14:26
2. Pavel
 - a. Rom. 1:4-5; 5:1,5; 8:1-4,8-10
 - b. I Cor. 2:8-10; 12:4-6
 - c. II Cor. 1:21; 13:14
 - d. Gal. 4:4-6

- e. Ef. 1:3-14,17; 2:18; 3:14-17; 4:4-6
 - f. I Tes. 1:2-5
 - g. II Tes. 2:13
 - h. Tit 3:4-6
3. Petru – I Pet. 1:2
 4. Iuda – vv. 20-21

B. Isus

1. Isus ca „singurul născut” – Ioan 1:18; 3:16,18; I Ioan 4:9
2. Isus ca „Fiul lui Dumnezeu” – Mat. 4:3; 14:33; 16:16; Luca 1:32,35; Ioan 1:34,49; 6:69; 11:27
3. Isus ca Fiul Preaiubit – Mat. 3:17; 17:5
4. Utilizarea lui Isus a expresiei *Ava* pentru Dumnezeu – Mar. 14:36
5. Utilizarea lui Isus a PRONUMELOR pentru a arăta atât relația Sa cât și a noastră cu Dumnezeu
 - a. „Tatăl Meu,” spre exemplu, Ioan 5:18; 10:30,33; 19:7; 20:17
 - b. „Tatăl vostru,” spre exemplu, Mat. 17:24-27
 - c. „Tatăl nostru,” spre exemplu, Mat. 6:9,14,26

C. Una dintre multele metafore de familie pentru a descrie relația intimă dintre Dumnezeu și umanitate:

1. Dumnezeu ca Tată
2. Credincioși ca:
 - a. Fii de Dumnezeu
 - b. Copii
 - c. Născuți din Dumnezeu
 - d. Născuți din nou
 - e. Adoptați
 - f. Aduși pe lume
 - g. Familia lui Dumnezeu

8:6 „să umbli în căile Lui” Aceasta este o metaforă biblică comună pentru stil de viață (spre exemplu 5:33; 8:6; 10:12; 11:22; 19:9; 26:17; 28:9; 30:16). Dumnezeu dorește să trăim pentru El în fiecare zi. Credința biblică nu este un crez, nici un act sacramental, nici o lecție din memorie nici o teologie sistematică, ci o relație zilnică cu Dumnezeu.

■ **„temeți de El”** Această CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal* este paralela la „a umbla.” Acesta este conceptul de uimire și respect (comparați 4:10; 5:29; 6:2,13,24; 7:19; 8:6; 10:12,20; 13:4; 14:23; 17:19; 31:12-13).

8:7-10 Aceste versete sunt un accent pe valoarea apei pentru o societate agricolă și credințioșii solului Țării Promisă. În documentele antice ale Mesopotamiei, Palestina era cunoscută ca „țara în care curge lapte și miere” (comparați Exod 3:8-17; 13:5; 33:3; Deut. 6:3; 11:9; 26:9; 27:3; 31:20). Avea de asemenea uriașe depozite de minereuri, v. 9. Bindecuvântarea lui Dumnezeu asupra Israelului erau menite să creeze un răspuns plin de grațitudine (comparați v. 10). Dumnezeu dorește că ne bucurăm de creația Lui dar să ne amintim că El ne-a dat-o.

8:10 Prima parte a acestui verset este sursa mandatului rabinic de a te ruga ducă ce a mâncat cineva. Acest tip de liberalism ne-contextual, deși pios, nu are nimic de a face cu „intenția autorului”!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 8:11-20

¹¹”Aveți grijă să nu uitați pe DOMNUL Dumnezeuul vostru, până acolo încât să nu păziți poruncile, rânduielile și

legile Lui, pe care vi le dă azi. ¹²Când veți mânca și vă veți sătura, când veți zidi și veți locui în case frumoase, ¹³când veți vedea înmulțindu-vi-se cirezile de boi și turmele de oi, mărindu-vi-se argintul și aurul și sporitu-vi-se tot ce ai, ¹⁴luați seama să nu vi se umfle inima de mândrie și să nu uitați pe DOMNUL Dumnezeu vostru, care v-a scos din țara Egiptului, din casa robiei; ¹⁵care v-a dus în pustiul acela mare și înfricoșat, unde erau șerpi înfocați și scorpioni, în locuri uscate și fără apă, care a făcut să vă țâșnească apă din stânca de cremene ¹⁶și care v-a dat să mâncați mana aceea necunoscută de părinții voștri, ca să vă smerească și să vă încerce și apoi să vă facă bine. ¹⁷Aveți grijă să nu ziceți în inima voastră: `Tăria mea și puterea mâinii mele mi-au câștigat aceste bogății.` ¹⁸Ci aduceți-vă aminte de DOMNUL Dumnezeu vostru, căci El vă v-a da putere să le câștigați, ca să întărească legământul încheiat cu părinții voștri prin jurământ, cu face astăzi. ¹⁹Dacă veți uita pe DOMNUL Dumnezeu vostru și veți merge după alți dumnezei, dacă le veți sluji și vă veți închina înaintea lor, vă spun hotărât azi că veți pieri. ²⁰Veți pieri ca și popoarele pe care le-a pierdut DOMNUL dinaintea voastră, pentru că nu veți fi ascultat glasul DOMNULUI Dumnezeului vostru.

8:11 „Aveți grijă” Acest VERB (BDB 1+36. KB 1581, *Niphal* IMPERATIV, comparați 5:12; 8:6; 11:8; 16:1) este tradus „țineți,” „observați,” „atenție să faceți” (vezi nota la 6:12). Este o chemare la ascultare.

■ **„uitați”** Acest VERB (BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFECT, comparați 4:9,23,31; 6:12; 8:11,14,19 [de două ori]; 9:7; 25:19) este opusul de „amintiți-vă” (comparați 5:15; 7:18; 8:2,18; 9:7,27; 15:15; 16:3,12; 24:9,18; 25:17; 32:7). Aceasta este tendința omului căzut satisfăcut, chiar și a omului religios. Când uităm binecuvântarea lui Dumnezeu ne înșelăm singuri gândindu-ne că am făcut totul cu mâna noastră prin resursele noastre! Dătătorul trebuie să fie prioritar, nu darul (comparați Ps. 103:20)!

■ **„DOMNUL Dumnezeu vostru”** Observați că ei trebuie să-și amintească de Dumnezeu li modul adecvat pentru a face asta este prin ascultare (comparați Luca 6:46). Pentru numele divinității, vezi Tematică Specială la 1:3.

■ **„păziți poruncile, rânduielile și legile Lui”** Vezi Tematică Specială: Termeni pentru revelația lui Dumnezeu la 4:1.

8:13 „înmulțindu-vi-se” Acest VERB (BDB 915, KB 1176), *Qal* IMPERFECT) este repetat de trei ori pentru a arăta diferitele categorii ale binecuvântării lui Dumnezeu.

8:15 „șerpi înfocați” Este incert dacă ei (ADJECTIV, BDB 977 I și SUBSTANTIV BDB 638) au acest nume datorită culorii lor (de la VERB) sau de la durere (de la otrava) mușcăturii lor (comparați Numeri 21).

■ **„care a făcut să vă țâșnească apă din stânca de cremene”** Acest eveniment este înregistrat în Exod 17:6 și din nou în Num. 20:11. Pavel în I Cor. 10:4, spune că această stâncă era un simbol al proviziei Mesianice a lui Dumnezeu.

8:16 YAHWE încearcă pentru a binecuvânta (spre exemplu, Avraam în Gen. 22; Israel în Exod 20:20; mana în Exod 16:4). Încercarea (BDB 650, KB 702) chiar devine o rugăciune în Ps. 26:2 și în termeni diferiți, dar aceeași în Ps. 139:1,23.

8:17 „Tăria mea și puterea mâinii mele mi-au câștigat aceste bogății” Aveți grijă de auto-suficiența și de mândrie (comparați v. 18; Iacov 4:13-17). Vezi Tematică Specială: Faptele pline de har al lui YAHWE față de Israel la 9:4-6.

8:18 „aduceți-vă aminte” Vezi nota la 7:18.

■ **„legământul încheiat cu părinții voștri prin jurământ”** Cucerirea era culminarea planului de răscumpărare a lui YAHWE din Gen. 3:15; 12:1-3; 26:24; 28:13-15. Această afirmație devine o declarație repetată în Deut (comparați 1:8; 6:10; 8:18; 9:5,27; 29:5,27; 29:13; 30:20; 34:4).

VERBUL (BDB 989, KB 1396) este un *Niphal* PERFECT, ce în promisiunile legământului pot fi PASIVE sau REFLEXIVE (spre exemplu, Gen. 12:3).

8:19 Rezultatele sunt atât de clare ca rezultatele ascultării! Observați VERBELE „mergeți după” (BDB 229, KB 246, *Qal* PERFECT), „slujiți” (BDB 712, KB 773, *Qal* PERFECT), și „închinare” (BDB 1005, KB 295, *Hishtpaphel* PERFECT) sunt paralele.

NASV „dacă veți uita vreodată pe DOMNUL”

NLJV **„dacă prin orice mijloc veți uita pe DOMNUL”**

NRSV **„dacă Îl uitați pe DOMNUL”**

TEV **„Niciodată să nu-L uitați pe DOMNUL”**

NJB **„Fiți siguri, dacă Îl uitați pe YAHWE”**

Construcția este VERBUL „a uita” (BDB 1013, KB 1485) repetat, un INFINITIV ABSOLUT prin un *Qal* IMPERFECT. Această construcție este o metodă ebraică de accentuare. Această formă este văzută cu „a pieri” în v. 19.

8:20 „veți pieri” Observați că în v. 19 și 20 VERBUL „a pieri” (BDB 1, KB 2) este folosit de patru ori (INFINITIV ABSOLUT în v. 19; *Qal* IMPERFECT de două ori n vv. 19 și 20, și *Hiphil* PARTICULAR în v. 20). Acesta este u cuvânt comun de avertizare în Deut. Este folosit în câteva moduri:

1. Dumnezeu va distruge ISRAELIȚI dacă nu ascultă legământul Lui – 4:26 (de două ori); 8:19,20; 9:3; 11:17; 28:20,22,51,63; 30:18 (de două ori).
2. Dumnezeu poruncește Israelului să nimicească complet pe Canaaniți – 7:24; 8:20; 12:2,3.
3. Dumnezeu va distruge pe cei ce-L urăsc – 7:10.
4. Dumnezeu a distrus armata egiptenilor – 11:4

Israel va cădea sub consecințele „războiului sfânt” dacă violează legământul (Deut. 27-29)! Dumnezeu nu este părtinitor!

Există consecințe severe pentru neascultare la fel ca și marile beneficii ale ascultării. Privilegiul aduce responsabilitate! „Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere” (comparați Luca 12:48)!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. Listează miracolele pline de har ale lui Dumnezeu din capitolul 8 pe care le-a făcut pentru poporul Său în pustie.
2. Încearcă Dumnezeu poporul Său? De ce?
3. De ce smerenia este afirmată de atâtea ori în acest capitol?

DEUTERONOM 9

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Răzvrătirea descoperită 9:1-12	Israelului Ispita neprihănirii de sine (9:1-10:11) 9:1-3 9:4-5 9:6- 9:8-14	Neascultarea poporului 9:1-3 9:4-6 9:7-11 9:12 9:13-14	YAHWE, nu Israel, câștigă victoria 9:1-6 Conduita Israelului la Horeb: Moise intervine 9:7-14
9:13-24	9:15-21	9:15-21	9:15-21
9:25-29	9:22-24 9:25-29	9:22-24 9:25-29	Israel păcătuiește din nou. O rugăciune a lui Moise 9:22-24 9:25-29

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 9:1-6

¹”Ascultă, O Israel! Vei tece Iordanul astăzi pentru a merge să deposedați națiuni mai mari și mai puternice decât voi, mari cetăți fortificate până la cer, ²un popor mare și înalt, fii lui Anac, pe care îi știți și de care ați auzit supându-se, `Cine poate sta înaintea fiilor lui Anac?’ ³Să știți astăzi că DOMNUL Dumnezeuul vostru trece înainte voastră ca un foc mistuitor. El îi va distruge și îi va supune înaintea voastră, pentru ca să-i alungați afară și să-i nimiciți cu repeziune, așa cum va spus DOMNUL. ⁴Să nu spuneți în inima voastră după ce DOMNUL Dumnezeuul îi va alunga dinaintea voastră, `Datorită neprihănirii mele DOMNUL m-a adus în stăpânirea țării,’ ci datorită nelegiuirilor

acestor națiuni îi depozitează DOMNUL înaintea voastră. ⁵Nu datorită neprihănilor voastre sau pentru curățirea inimii voastre mergeți să stăpâniți țara lor, ci datorită nelegiurii acestor națiuni îi alungă DOMNUL Dumnezeu vostru dinaintea voastră, cu scopul de a confirma jurământul care l-a jurat DOMNUL părinților voștri, lui Avraam, Isaac și Iacov. ⁶Cunoaște, atunci, nu datorită neprihănilor voastre vă dă DOMNUL Dumnezeu vostru această bună țară în stăpânire, deoarece ești un popor încăpățânat.”

9:1 „Ascultă” Acesta este termenul ebraic *shema* (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, comparați 4:1; 5:1; 6:3,4; 9:1; 20:3; 27:9), ce înseamnă „să auzi ca să împlinești.” Vezi nota de la 4:1.

■ **„O Israele”** Vezi Tematica Specială la 1:1.

■ **„națiuni mai mari și mai puternice decât voi”** Aceasta este o temă repetată (vezi nota de la 1:28). Punctul teologic (adică, suveranitatea alegerii lui YAHWE lui promisiunea Lui față de patriarhi) este în 7:6-9. Este veridică și adevărată. Caracterul Său este înălțat în încăpățânarea și aroganța Israelului (comparați vv. 6,7,13,24,27; 10:16; 31:27).

9:2 „Anachimi... fii lui Anac” Din punct de vedere etimologic acest termen înseamnă „gât lung” și, prin urmare, se referă la uriași. În Deut. 2:10-11 ei sunt legați de *Refaim* și în Num. 13:33 sunt legați de *Nefilim*. Vezi Tematica Specială la 1:28.

■ **„cunoaște”** Vezi nota deplină la 4:35.

9:3 „cunoaște” Acest VERB (BDB 393, KB 390, *Qal* PERFECT) este folosit adesea și în câteva sensuri. Vezi Tematica Specială la 4:35.

■ **„un foc mistuitor”** Acesta este BDB 77 plus BDB 37. Această metaforă descrie judecata lui Dumnezeu asupra poporului țării datorită nelegiurii lor (comparați v. 4-5; Gen 15:16). Vezi nota la 4:24. Pentru o bună și succintă discuție asupra imagisticii folosite pentru a-L descrie pe Dumnezeu vezi *The Dictionary of Biblical Imagery*, pp. 332-336.

■ **„El îi va distruge și îi va supune înainte voastră”** Aceste două VERBE ale cuceririi sunt paralele și denotă acțiunile lui YAHWE pentru binele Israelului:

1. „a distruge” – BDB 1029, KB 1552, *Hiphil* IMPERFECT
2. „supune” – BDB 488, KB 484, *Hiphil* IMPERFECT

De asemenea notați că Israel trebuie să acționeze în credință și să atace:

1. „ca să-i alungați afară” – BDB 439, KB 441, *Hiphil* PERFECT
2. „să-i distrugeți cu repeziciune” – BDB 1, KB 2, *Hiphil* PERFECT plus ADVERBUL (BDB 555 II)

Observați balanța teologică și a legământului dintre acțiunea promisă a suveranității lui YAHWE și răspunsul credincios și mandatat al armatei ISRAELIȚILOR și liderilor. Ambele sunt cruciale!

Este de asemenea important de observat că YAHWE și-a îndeplinit sarcina, dar Israel nu și-a îndeplinit sarcina de a îndepărta locuitorii indigeni (comparați Jud. 1-2). Israel ar fi trebuit să acționeze rapid (comparați 7:22), dar nu a făcut-o!

9:4-6 „nu spuneți în inima voastră după ce DOMNUL Dumnezeu îi va alunga dinaintea voastră, `Datorită neprihănilor mele” Această afirmație este similară cu 8:11-20. Dumnezeu poporului din nou faptul că EL acționează, nu pentru că sunt buni, ci datorită (1) nelegiurii poporului din țară (comparați Gen. 15:12-21; Lev. 18:24-25; 20:13-14) și (2) promisiunea Lui față de patriarhi în Gen. 12:1-3. El dorește ca ei să își aducă aminte că El e în control deplin.

VERBUL inițial „spuneți” (BDB 55, KB 65) este un *Qal* IMPERFECT, folosit în sens de poruncă. Inima căzută a umanității este încă prezentă și periculoasă din punct de vedere spiritual.

Al doilea VERB „alunga” (BDB 213, KB 239, *Qal* CUNSTRUCȚIE INFINITIVĂ) arată implicația activă a lui YAHWE în cucerire (comparați 6:19; Ios. 23:5).

TEMATICĂ SPECIALĂ: FAPTELE PLINE DE HAR ALE LUI YAHWE FAȚĂ DE ISRAEL

Trebuie afirmat clar că Exodul, perioada de peregrinare în pustie, și cucerirea au fost acte ale harului din partea lui YAHWE, nu răsplăți meritate de acțiunile Israelului:

1. Dragostea lui YAHWE pentru „părinți lor” – Deut. 4:37-38; 7:8; 10:15
2. Nu numărul Israelului – Deut. 7:7
3. Nu puterea și tăria Israelului – Deut. 8:17
4. Nu neprihănirea sau inima curată a lui Israel – deut. 9:5-6
5. YAHWE continuă să iubească Israelul chiar în mijlocul judecății – Ier. 31:3

9:5 „Nu datorită neprihănirii voastre sau pentru curățirea inimii voastre” Cele două SUBSTANTIVE sunt paralele în acest context:

1. „neprihănire” – BDB 842, comparați 6:25; 9:4,5,6; 24:13; 33:21, vezi Tematica Specială la 1:16
2. „curăția inimii” – BDB 449, înseamnă integritate sau stil de viață moral, comparați I Cro. 29:17; Ps. 119:7

Lui Israel nu îi este oferită țara datorită evlaviei lui, ci datorită nelegiuirilor canaanitilor (comparați v. 4; Gen. 15:12-21; Lev. 18:24-28, vezi nota de la 3:6).

■ „cu scopul de a confirma jurământul care l-a jurat DOMNUL părinților voștri, lui Avraam, Isaac și Iacov” Observați VERBELE:

1. „a confirma jurământul” – BDB 877, KB 1086, *Hiphil* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ
2. „DOMNUL a jurat” – BDB 989, KB 1396, *Niphal* PERFECT

TEMATICĂ SPECIALĂ: PROMISIUNILE DE LEGĂMÂNT PENTRU PATRIARHI

Promisiunea inițială a unei relații de legământ specială a fost făcută lui:

1. Avraam, Gen. 12:1-3
 - a. Țara, Gen. 12:7; 13:4-15; 15:18-21
 - b. Popor, Gen. 13:16; 15:4-5; 17:2-6; 22:18
 - c. Binecuvântare pentru lume, Gen. 18:18; 22:18
2. Isaac, Gen. 26:2-4
 - a. Țară
 - b. Popor
 - c. Binecuvântare pentru lume
3. Iacov, Gen. 28:2-4, 13; 25:9-12; 48:3-4
 - a. Țară
 - b. Popor
4. Națiunea Israel (o țară), Exod 3:8,17; 6:8; 13:5; 33:1-3; Deut. 1:7-8,35; 4:31; 9:3; 11:25; 31:7; Ios. 1:6

■ „neprihănire” Vezi Tematica Specială la 1:16.

9:6,13 „ești un popor încăpățânat” Aceasta era original o afirmație agricolă pentru boi nesupuși. Literalmente înseamnă „tare de gât” sau „gât rigid” (BDB 904 CONSTRUCȚIE BDB 791, comparați 6,7,13,24,27; 10:16; 31:27; Exod 32:9; 33:3,5; 34:9).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 9:7-21

⁷„Adu-ți aminte, nu uita cum ai provocat la mânie pe DOMNUL Dumnezeuul tău în pustie; din ziua când ai

părăsit țara Egiptului și ai ajuns în acest loc, te-ai răzvrătit împotriva DOMNULUI. ⁸Chiar și la Horeb L-ai provocat pe DOMNUL la mânie, și DOMNUL a fost mâniat pe tine și voia să te distrugă. ⁹Când m-am suit pe munte, ca să iau tablele de piatră, tablele legământului încheiat de DOMNUL cu tine, atunci am rămas pe munte patruzeci de zile și nopți; nici nu am mâncat nici nu am băut apă. ¹⁰Și DOMNUL mi-a dat cele două table de piatră scrise de degetul lui Dumnezeu; cuprinzând toate cuvintele pe care ți le spusese DOMNUL pe munte, din mijlocul focului, în ziua când tot poporul se adunase. ¹¹După acele patruzeci de zile și nopți DOMNUL mi-a dat cele două table de piatră, tablele legământului. ¹²Apoi DOMNUL mi-a spus, `Scoală-te și coboară în grabă de aici, căci popoul tău, pe care l-ai scos din Egipt s-a stricat. S-au abătut curând de la calea pe care le-am arăta-o și și-au făcut un chip turnat.` ¹³DOMNUL mi-a zis: Am văzut acest popor, și într-adevăr, este un popor încăpățânat. ¹⁴Lasă-mă să-i nimicesc și să le șterg numele de sub ceruri; iar pe tine te voi face un neam ai puternic și mai mare la număr decât poporul acesta. ¹⁵Așadar m-am întors și am venit jos de pe munte în timp ce muntele ardea cu foc, iar cele două table ale legământului erau în mâinile mele. ¹⁶Și am văzut că într-adevăr ai păcătuit împotriva DOMNULUI Dumnezeului tău. Vă făcuserăți un vițel turnat, vă depărtaserăți rapid de calea pe care v-o arătase DOMNUL. ¹⁷Am apucat atunci cele două table, le-am aruncat din mâinile mele și le-am sfărâmat sub ochii tăi. ¹⁸M-am aruncat cu fața la pământ înaintea DOMNULUI, ca mai înainte, patruzeci de zile și nopți, fără să mănânc și fără să beau apă, din pricina tuturor păcatelor pe care le săvârșiserăți, făcând ce este rău înaintea DOMNULUI, ca să-L mâniați. ¹⁹Căci mă îngrozisem la vederea mâniei și urgiei de care era cuprins DOMNUL împotriva ta, până acolo încât voia să te nimicească. Dar DOMNUL m-a ascultat și de data aceasta. ²⁰De asemenea, DOMNUL era foarte mâniat pe Aaron, așa încât voia să-l nimicească, dar eu m-am rugat atunci și pentru el. ²¹Am luat vițelul pe care-l făcuserăți, isprava păcatului vostru, l-am ars în foc, l-am sfărâmat până s-a făcut praf și am aruncat praful acela în pârâul care curgea din munte.”

9:7 „Adu-ți aminte, nu uita” Aceste două VERBE inițiale (BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIVE, comparați 5:15; 7:18 [de două ori]; 8:2; 9:7,27; 15:15; 16:3,12; 24:9, 18,22; 25:17; 32:7 și BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFECT, ce funcționează ca o poruncă, comparați 4:9,23; 6:12; 8:11,14,19 [de două ori]; 9:7) ajută Israelul să-și amintească (vezi nota la 7:18) și să nu repete lipsa de credință în YAHWE, promisiunile Lui și puterea Sa așa cum au făcut în câteva ocazii din timpul exodului și perioadei de peregrinare în pustie.

Moise menționează fapta lor idolatră și rebeliunea de la poalele Muntelui Horeb în v. 8, unde Aaron a făurit un vițel de aur la insistența poporului!

9:7-8 „L-ai provocat pe DOMNUL” Vezi Exod 16; 32; și Num. 131-4; 16:21-25 pentru exemple.

9:7-22 Aceste versete se referă la acțiunile lui Israel în timp ce Moise era pe Muntele Sinai/Horeb primind Legea (comparați Exod 32).

9:9 „tablele de piatră, tablele legământului încheiat de DOMNUL cu tine” Evident fraza „tablele de piatră, tablele legământului” sunt paralele. Vezi Tematica Specială: Legământ la 4:13. Acestea era cuvintele lui YAHWE, nu ale lui Moise. Aceasta este revelație, nu opinii sau descoperiri umane.

9:9,11,18 „patruzeci de zile” Acest număr este adesea simbolic pentru o perioadă lungă, nedefinită, mai lungă decât un ciclu lunar (adică, 28 de zile) dar mai mică decât o schimbare de sezon. Timpul de plecare de la Muntele Horeb/Sinai spre intrarea în Canaan a fost treizeci și opt de ani.

9:9,18 „nu am mâncat nici nu am băut apă” Acest lucru se referă la două posturi de patruzeci de zile separate însemnând fie (1) o perseverență miraculoasă (comparați Exod 24:18; 34:28) sau (2) un idiom hiperbolic pentru un post limitat (fără mâncare, fără apă).

9:10 „cele două table de piatră” Datorită tratatelor hitite suzerane ca și posibil cadru istoric, această afirmație s-ar putea să se refere la două copi complete ale Legii. Vezi introducerea la carte, VII.

■ **„scrise de degetul lui Dumnezeu”** Acesta este un idiom pentru originea divină a celor Zece Cuvinte și a explicării lor (comparați Exod 31:18; 32:15-16; Deut. 4:13). Vezi Tematica Specială: Dumnezeu descris ca om /Limbaj Antropomorfic) la 2:15.

■ **„DOMNUL va vorbise cu voi pe munte din mijlocul focului”** Aceasta este o temă repetată (comparați 4:12,15,33,36, 5:5,22,24,26; 9:10; 10:4). Afirmația accentuează faptele lui Dumnezeu și conținutul revelației legământului personal la Muntele Horeb/Sinai.

9:12-14 După cum Moise își înregistrează dialogul cu Dumnezeu pe Muntele Sinai YAHWE folosește câteva porunci:

1. „scoală-te,” v. 12 – BDB 877, KB, *Qal* IMPERATIV
2. „coboară-te,” v. 12 – BDB 432, KB 434, *Qal* IMPERATIV
3. „lasă-mă singur,” v. 14 – BDB 951, KB 1276, *Hiphil* IMPERATIV
4. „ca să-i distrug,” v. 14 – BDB 1029, KB 1552, *Hiphil* IMPERFECT folosit într-un sens de îndemn
5. „să-i șterg,” v. 14 – BDB 562, KB 567, *Qal* IMPERFECT folosit într-un sens de îndemn

■ **„căci popoul tău, pe care l-ai scos din Egipt”** Acest VERB (BDB 422, KB 425, *Hiphil* PERFECT) este folosit de multe ori cu referire la YAHWE, dar doar aici cu referire la Moise.

■ **„chip turnat”** Aceasta nu era idolatrie, ci o reprezentare fizică a lui YAHWE. Aceasta era o violare a porunci a doua. Ei au vrut un Dumnezeu pe care să-l vadă și să-l atingă așa cu aveau poporului din Egipt și Canaanii.

9:14 Este un exemplu a mâniei lui Dumnezeu sau este un test pentru conducerea lui Moise (comparați v. 25ff, Exod 32:30-35)?

9:15 „muntele ardea cu foc” Focul arzând sau lumina strălucitoare erau un simbol al prezenței lui Dumnezeu (comparați 1:32-33; Is. 66:15). Vezi Tematica Specială: Foc la 4:11.

9:16 „Vă făcuserăți un vițel turnat” Acest VERB (BDB 793 I, KB 899, *Qal* PERFECT) e folosit în vv. 12 și 21. Aici această imagine este numită (1) „vițel turnat” (BDB 722, comparați Exod 32:4,8) (2) în v. 21, „vițel,” dar (3) în v. 12 „chip turnat” (comparați Exod 34:17; Lev. 19:4).

9:17 „le-am sfărâmat sub ochii tăi” În însăși ziua în care legământul a fost scris de Dumnezeu a și fost sfărâmat (atât literal cât și figurat).

9:19 „DOMNUL m-a ascultat” Vezi Exod 34. Observați sursa fricii lui Moise (BDB 388, KB 286, *Qal* PERFECT, comparați 28:60):

1. Mânia lui YAHWE – BDB 60, comparați Exod 32:12
2. Neplăcerea lui YAHWE – BDB 404, comparați 29:23
3. Furia lui YAHWE – BDB 893, KB 1124, *Qal* PERFECT, comparați 1:34; Lev. 10:6; Num. 16:22
4. Ca să vă distrug – BDB 1029, KB 1552, *Hiphil* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ, comparați 6:15; 9:20

Numeri 1 și 2 ar putea să funcționeze ca hendiadys (comparați Biblia TEV, NET).

9:20 „pentru Aaron” Rugăciunea lui Moise pentru Aaron nu e înregistrată în Exod 32.

9:21 Vezi Exod 32:20. Observați cât de multe VERBE sunt folosite pentru a descrie ce a făcut Moise vițelului de aur, lucrului păcătos:

1. „I-a ars,” BDB 926, KB 1358, *Qal* IMPERFECT
2. „I-am sfârâmat” BDB 510, KB 507, *Qal* IMPERFECT, comparați II Împ. 18:4; Mica 1:7
3. „măcinându-l foarte bine,” BDB 377, KB 374, *Qal* INFINITIV ABSOLUT
4. „până s-a făcut praf” BDB 200, KB 229, *Qal* PERFECT
5. „I-am aruncat în pârau,” BDB 1020, KB 1527, *Hiphil* IMPERFECT

TEXTUL NASB (ÎMUNĂTĂȚIT) 9:22-24

22”Apoi la Tabeera, la Masa și la Chibrot-Hataava, voi iarăși ați provocat mânia DOMNULUI. **23**Iar când DOMNUL va trimis din Kadesh-barnea, spunând, mergeți și stăpâniți țara pe care v-o dau, atunci v-ai răzvrătit împotriva poruncii DOMNULUI Dumnezeului vostru; nici nu L-ați crezi nici nu a-ți ascultat de vocea Lui. **24**V-ați răzvrătit împotriva DOMNULUI din ziua când v-am cunoscut.”

9:22 „**Tabeera**” Acest nume de locație vine de la un VERBUL „a arde” (BDB 129). Aceasta era locația geografică unde YAHWE a răspuns plângerilor lor constante cu o judecată prin foc (comparați Num. 11:1-3,34-35). A fost vorba despre o călătorie de trei zile la nord de Muntele Horeb/Sinai.

■ „**Masa**” Aceasta a fost o altă locație de conflict dintre YAHWE și Israel din timpul exodului (comparați Exod 17.7). Este de obicei legată de Meriba (comparați Deut. 33:8), dar nu tot timpul (comparați 6:16;9:2). Împreună ele înseamnă „încercare (BDB 650 III, comparați 6:16; 9:22; 33:8; exod 17:7; Ps. 95:8) și ceartă.”

■ „**Chibrot-Hataava**” Numele înseamnă „morminte ale poței” (BDB 869, comparați Num. 11:31-35). În Numeri 11 nu există nici o mișcare înregistrată între Tabeera și Chibrot-Hataava, dar aici în Deut. cele două locații sunt separate.

9:23 „**mergeți și stăpâniți țara**” Acestea sunt ambele IMPERATIVE *Qal* și reflectă vorbirea directă a lui YAHWE prin Moise către Israel:

1. „mergeți” – BDB 748, KB 828
2. „stăpâniți” – BDB 439, KB 441

Observați din nou porunca lui YAHWE pentru Israel de a acționa spre binele lui în suveranitatea și promisiunile Lui. Dar în schimbul credinței Israel demonstrează necredință:

1. „v-ai răzvrătit împotriva porunci” – BDB 589, KB 623, *Hiphil* IMPERFECT, comparați Num. 20:24; 27:14; Deut. 1:26,43; 9:23; Ps. 107:11
2. „nici nu ați crezut în El” – BDB 52; KB 63, *Hiphil* PERFECT
3. „nici nu ați ascultat de vocea Lui” – BDB 1033, KB 1570, *Qal* PERFECT (acești *Qal* PERFECT reflectă o condiție stabilă). Acestea sunt exact opuse de ascultarea și responsabilitatea legământului.

■ „**v-ați răzvrătit**” Vezi nota la 1:26.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 9:25-29

25”Am căzut cu fața la pământ înaintea DOMNULUI: patruzeci de zile și nopți, m-am aruncat cu fața la pământ, pentru că DOMNUL spusese că vrea să vă nimicească. **26**Și m-am rugat DOMNULUI, și am spus, „O Doamne Dumnezeule, nu-ți distruge poporul, chiar moștenirea, care ai răscumpărat-o prin măreția Ta, care ai scos-o din Egipt cu mână puternică. **27**Adu-ți aminte de robii tăi, Avraam, Isaac și Iacov; și te uita la încăpățânarea acestui popor sau la nelegiuirile sau păcatele lor. **28**Altfel țara din care ne-ai scos va zice: Pentru că DOMNUL nu a fost capabil să-i ducă în țara pe care le-a promis și pentru că i-a urât i-a scos din sclavie și i-a omorât în pustie. **29**Totuși ei sunt poporul Tău, chiar moștenirea Ta, care ai scos-o prin mare Ta putere și prin brațul Tău întins.”

9:25 Rugăciunea de mijlocire a lui Moise folosește două VERBE:

1. „am căzut” – BDB 656, KB 709
 - a. *Hithpael* IMPERFECT, v. 25
 - b. *Hithpael* PERFECT, v. 25
2. „m-am rugat,” v. 27 – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV

9:26-29 Versetele 26-29 arată trei motive pentru care le-a dat Moise lui Dumnezeu ca răspuns la întrebarea, „De ce să scutesc Israelul?”

1. Promisiunea Sa lui Avraam, Isaac, și Iacov (comparați Exod 32:13)
2. Canaanii vor înțelege greșit caracterul lui YAHWE
3. Canaanii nu vor înțelege judecata lui YAHWE asupra ISRAELIȚILOR

Paragraful conține trei VERBE ale rugăciunii de cerere:

1. „nu distruge,” v. 26 – BDB 1007, KB 1469, *Hiphil* poruncă
2. „adu-ți aminte,” v. 27 – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV
3. „nu te uita” (adică, întoarce”), v. 27 – BDB 815, KB 937, *Qal* poruncă

Moise apelează la caracterul și planul veșnic de răscumpărare a lui YAHWE pentru întregul popor ca bază la a nu distruge poporul său de legământ neascultător. Mult mai multe lucruri sunt în joc decât un grup de oameni! Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

9:26 Observați cum rugăciunile lui Moise Îi amintește lui YAHWE de relația de legământ:

1. „Domnul Dumnezeu” (literal, „*adon* YAHWE,” comparați 3:24. Vezi tematica Specială la 1:3)
2. „poporul Tău” – titlul de legământ, comparați, v. 29
3. „moștenirea Ta” – darul de legământ, comparați v. 29
4. „Tu ai răscumpărat” – BDB 804, KB 911, *Qal* PERFECT, actul harului de legământ (vezi Tematica Specială: Răscumpărare/Răscumpărat la 7:8). YAHWE i-a eliberat din sclavie (comparați 7:8; 9:26; 13:5)
5. „Tu i-ai scos din Egipt” – BDB 422, KB 425, *Hiphil* PERFECT, promisiune de legământ pentru Avraam (comparați v. 29; Gen. 15:16-21)

Dumnezeu acționează datorită a cine este El! El își urmărește planul de răscumpărare! Marea speranță a întregii umanități este caracterul imuabil, plin de har, milostiv, plin de dragoste a lui YAHWE (spre exemplu, Exod 34:6; Mal. 3:6). Vezi notele la 4:31 și 10:17.

■ **„cu o mână puternică”** Această expresie și „braț întins” din v. 29 au fost găsite ambele în textele egiptene referindu-se la regele egiptean. Moise a ales expresii pe care Israelul le-a mai auzit până acum în relație cu Faraon. YAHWE era adevăratul lor rege!

9:27 Observați caracterul lui Israel:

1. „încăpățânarea acestui popor” – BDB 904, comparați vv. 6,7,13,24,27
2. „nelegiuirea lor” – BDB 957, comparați Ier. 14:20, Eze. 3:19; 33:12
3. „păcatul lor” – BDB 308, comparați Exod 32:30; Deut. 9:18; Ps. 32:5; 51:5; Pro. 5:22; 13:6; 14:34; 21:4; 24:9 (Deut împărtășește vocabularul înțelepților)

9:28 „Altfel țara din care ne-ai scos va zice” Dumnezeu, datorită reputației și scopului mondial de răscumpărare a scutit Israelul. O altă afirmație folosită în același sens este, „de dragul lui Dumnezeu” (comparați Is. 48:9-11; Eze. 20:9,14,22,44; 36:21-23; Dan. 9:17-19).

9:29 „mare Ta putere și prin brațul Tău întins” Vezi nota deplină la 4:34.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defîneasă.

1. De ce a ales Dumnezeu Israelul?
2. Este v. 14 adevărata reflecție a naturii lui Dumnezeu? Dacă nu, care este?
3. Listează și discută cele trei motive pe care le-a dat Moise lui YAHWE pentru a nu distruge Israelul.

DEUTERONOM 10

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
A două pereche de table	Ispita spre neprihănire de sine (9:1-10:11)	Moise primește poruncile din nou	Chivotul legământului; alegerea leviților
10:1-5	10:1-5	10:1-5	10:1-5
10:6-11	10:6-9 10:10-11	10:6-9 10:10-11	10:6-9 10:10-11
Esența Legii	Ce solicită Domnul (10:12-11:32)	Ce cere Dumnezeu	Circumcizia inimii
10:12-22	10:12-22	10:12-22	10:12-13 10:14-22

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 10:1-5

¹”În acea vreme DOMNUL mia spus, `Taie două table de piatră ca cele de dinainte, și vino la Mine pe munte, și fă un chivot din lemn pentru tine. ²Și voi scrie pe table cuvintele ce erau pe tablele anterioare pe care le-ai sfărâmat, și le vei așeza în chivot.` ³Așa că am făcut un chivot din lemn de salcâm și am tăiam două table de piatră ca cele precedente, și am mers pe munte cu cele două table în mâini. ⁴Și El a scris pe table, ce fusese scris anterior, cele Zece Porunci care vi le-a spus DOMNUL pe munte din mijlocul focului în ziua adunării; și DOMNUL mi le-a dat. ⁵Apoi m-am întors și am venit jos de pe munte, și am așezat tablele în chivotul care l-am făcut; și acolo sunt așa cum DOMNUL mi-a poruncit.”

10:1 „munte” Acesta este Muntele Sinai/Horeb. Vezi Tematica Specială la 1:2.

Moise trebuie să se pregătească pentru a doua s-a întâlnire cu YAHWE:

1. „taie pentru tine două table de piatră” – BDB 820, KB 949, *Qal* IMPERATIV, comparați Exod 34:1,4

2. „vino la Mine” – BDB 748, KB 828, *Qal* IMPERATIV
3. „fă un chivot” – BDB 793, KB 889, *Qal* PERFECT, comparați Exod 25:10

Tratatele hitite de asemenea solicita două copii ale acordurilor. Una era oferită regelui mai puțin important pentru a fi citită în fiecare an și cealaltă parte era plasată în templul marelui împărat dumnezeu. Vezi introducere la carte, VII.

■ **„un chivot din lemn pentru tine”** Exod 37:1 spune că Bețaleel a făcut Chivotul Legământului. Rashi vorbește că detaliile chivotului nu au fost date până când Moise a venit a doua oară de pe Muntele Sinai. Așadar, Moise a făcut mai întâi un chivot în stare brută iar apoi Bețaleel a făcut un altul mult mai elaborat (comparați Exod 25:10-22). Primul chivot, făcut rapid de Moise, conținea cele Zece Porunci (comparați I Împ. 8:9). Următorul conținea: Cele Zece Porunci, o mostră din mană, și toiagul lui Aaron ce înmugurise. Pentru o bună discuție vezi *Ancient Israel* de Roland de Vaux, vol. 2, pp. 292-303.

10:2 „Voi scrie” YAHWE a scris legea, versetul 4 și Exod 34:1. Totuși, Exod 34:27 vorbește de Moise că a scris-o. Posibil ca Dumnezeu să fi scris cele Zece Porunci, dar Moise să fi scris materialul descriptiv și declarativ, ce explica și aplica. Nu de la mentalitatea lui Moise nici influența culturală, ci Dumnezeu a fost cel de la care a provenit legea. Dumnezeu a folosit exemple culturale și forme cu care Moise să fie familiar. În multe feluri forma legii este similară cu legea Babilonenilor, dar conținutul este diferit.

■ **„în chivot”** Această depozitare a documentelor speciale înaintea unui dumnezeu este o caracteristică a Orientului Apropiat. Compară *Egyptian Book of the Dead* (într-o cutie sub picioarele lui *Thot*) și Tratatele suzerane hitite ale celui de-al doilea mileniu î. d. Cr. Vezi Introducere la carte, VII.

10:3 „lemn de salcâm” Acesta era un lemn tare, de culoare maroniu-portocaliu (BDB 1008) ce creștea în deșert. Era un copac comun din deșert (comparați 41:19). Acest lemn este asociat cu toată mobila tabernacolului. Apare doar aici înafara cărții Exod.

10:4 „cele Zece Porunci” Acestea înseamnă literal „cele zece cuvinte” (BDB 796 CONSTRUCȚIE BDB 182). Aceste legi fundamentale și caracteristice sunt foarte pe scurt și afirmate în principii generale. Ele mandatează o relație intimă, exclusivă cu YAHWE (comparați v. 20), ce este reflectată în închinare exclusivă și ascultare, ce în schimb mandatează o relație adecvată cu alți membri ai legământului (și de asemenea ne-membri, comparați 10:17-19). Cunoscându-L pe YAHWE afectează întreaga viață și prioritățile ei!

■ **„pe munte din mijlocul focului”** Această afirmație se referă la prezența lui Dumnezeu pe Muntele Sinai, înregistrată în exod 19:16-20. Prezența Sa este descrisă ca fiind un „foc mistuitor pe munte” (comparați Exod 24:17). Această afirmație este folosită de câteva ori în Deut. (comparați 4:12,15,33,36; 5:4,24,26).

Focul (BDB 77) era un simbol al prezenței glorioase a lui YAHWE:

1. O torță în Gen. 15:17
2. Rug aprins în Exod 3:2
3. Foc pe Muntele Horeb, Exod 19:18; Deut. 4:11,12,15,33,36
4. Stâlpul *Shekinah* de foc din Exod 13:21,22; 14:24; num. 9:15,16; 14:14; Ps. 78:14
5. Cărbuni de foc în viziunea lui Ezechiel al tronului portabil al lui YAHWE în Eze. 1:13; 10:2

Despre cele Zece Porunci se spune de reperate ori că au fost rostite din mijlocul focului (comparați 4:12,15,33; 5:4,22,24,26; 9:10; 10:4). Poruncile erau personale, revelații ale legământului de la YAHWE, nu din mintea lui Moise.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 10:6-9

⁶(Și fiii lui Israel au pornit de la Berot Bene-iaakan spre Mosera. Acolo Aaron a murit și a fost îngropat iar

Eleazar fiul său a slujit ca preot în locul lui. ⁷De acolo au pornit spre Gudgoda; iar de la Gudgoda spre Iotbata, o țară unde sunt pârâuri de apă. ⁸În acea vreme, DOMNUL a despărțit seminția lui Levi și i-a poruncit să ducă chivotul legământului DOMNULUI, să stea înaintea DOMNULUI ca să-I slujească și să binecuvânteze poporul în Numele Lui până în această zi. ⁹Prin urmare, Levi nu are parte sau moștenire cu frații lui; DOMNUL este moștenirea lui, așa cum i-a vorbit DOMNUL Dumnezeuul vostru.)

TEMATICĂ SPECIALĂ: ADĂUGĂRI ULTERIOARE LA DEUTERONOM

Acest paragraf (10:6-9) este văzut de mulți erudiți moderni a fi una din adăugirile editoriale ulterioare scrierilor lui Moise. Deși nu poate fi dovedit că acest rezumat nu este din perioada lui Moise, este clar că există câteva articole inserate. Israel era în Egipt timp de secole iar scribii egipteni, spre deosebire de scribii Mesopotamieni, erau antrenați să îmbunătățească texte după cum doreau. Pentru noi cei care credem în inspirația și protecția revelației divine afirmăm că ghidarea Duhului în Vechiul Testament se lega de aceste adăugiri presupuse. Ele nu afectează doctrinele majore sau nu pun la îndoială istoricitatea textului înconjurător. Trebuie recunoscut de moderni că pur și simplu nu știm:

1. Timpul
2. Autorul
3. Metoda compilării

Vechiului Testament în stadiile lui timpuri. Noi acceptăm presupozițional MT ca păstrând cuvintele lui Dumnezeu!

O nouă teorie pentru presupusele adăugiri editoriale a fost sugerată de R. H. Polzin, „Deuteronom” în *The Literary Guide to the Bible*. Ea postulează că comentariile adăugate sunt de la narator, nu de la editor. El sugerează că aceste comentarii ale naratorului pot fi văzute în 1:1-5; 2:10-12; 20-23; 3:9, 11, 13b-14; 4:4-5:1a; 10:6-7; 27:1a, 91, 11; 28:69; 29:1; 31:1,7a, 9-10a, 14a, 14c-16b, 22-23a, 24-25, 30; 32:44,45; 48; 33:1; 34:1-4a, 5-12. Polzin afirmă că acest narator presupus pretinde autoritatea la fel de solidă ca a lui Moise, ce setează scena pentru „istoria Deuteronomului” a lui Iosua – Împărați. Această teorie va explica similitățile dintre Pentateuh și Profeții anteriori.

10:6 „Berot Bene-iaakan spre Mosera” Primele două cuvinte (BDB 91, 122) se traduc literalmente, „fântănele fiilor lui Iaakan” (comparați Num. 33:31). Mosera înseamnă „pedeapsă” (BDB 64). Mosera (posibil un cartier), ce poate fi sinonim cu Muntele Hor (comparați Exod 20:22-29; 33:38), este locul unde Aaron a murit. Acestea ambele se referă la zonele geografice unde au rătăcit ISRAELIȚII.

■ **„Aaron a murit aici”** Numeri 20:27-28 spune că acest lucru s-a întâmplat la Muntele Hor. Aaron, asemenea lui Moise, nu a intrat în Țara Promisă datorită neascultării lui (comparați Num. 20:8,12).

■ **„Eleazar”** Numele lui înseamnă „Dumnezeu a ajutat” (BDB 46). El era cel de-al treilea fiu al lui Aaron (comparați Exod 6:23). Primii doi fii au fost uciși deoarece au luat poruncile lui Dumnezeu cu ușurătate (comparați Lev. 10:1-7; Num. 3:4). Rabinii spun că deoarece Lev. 10:9 restricționează alcoolul pentru preoți în timp ce sunt în slujbă, înseamnă că Nadab și Abihu erau beți.

Marele Preot trebuia să treacă prin familia lui Aaron (comparați Exod 20:9; 40:15; Num. 3:5-10; 25:13).

10:7 „Gudgoda” Semnificația numelui este incertă (BDB 151). Aparent este identificat cu Gad în Num. 32:33. Versiunea JPSOA are „Gudgod.”

■ **„Iotbata”** Cuvântul înseamnă „plăcere” (BDB 406, probabil datorită prezenței apei). Este de asemenea menționat ca loc de tabără în Num. 33:33-34.

10:8 „DOMNUL a despărțit seminția lui Levi” VERBUL „pune deoparte” (BDB 95, KB 110, *Hiphil PERFECT*, comparați Num. 8:14; 16:9; I Cro. 23:13) înseamnă „a divide.” Aici separarea este pentru (1) servicii cultice speciale legate de tabernacol și mai târziu de templu; (2) binecuvântare pentru popor (comparați 10:8; Lev. 9:22-23; Num. 6:22-27); (3) judecând disputele poporului (comparați 21:3); și (4) judecând între curat și necurat (comparați Lev. 10:10). Acest VERB este paralel cu „a alege” (BDB 103, KB 119, comparați 18:5; 21:5).

Israel trebuia să fie separat de celelalte națiuni (comparați Lev. 20:24-26; I Împ. 8:53; adică, „un popor sfânt,” comparați Exod 19:6), așa ca tribul lui Levi trebuia să fie separat de celelalte triburi ca slujitorii speciali ai lui YAHWE.

Ei au fost aleși deoarece (1) Levi era din tribul lui Moise și Aaron; (2) leviții au luat locul „întâilor născuți” pentru evrei (comparați Exod 13; Num. 3:12; 8:14-19); sau (3) leviții au răspuns cu credincioșie chemării lui Moise de a pedepsi Israelul (comparați Exod 32:25-29). În Gen. 29:34, Lea l-a numit pe fiul ei Levi deoarece soțul ei nu a iubit-o, dar numele copilului însemna, „Iacov era atașat (legat) de mine” (BDB 532).

Ca trib preoțesc, ei vor:

1. Purta chivotul
2. Sta înaintea Domnului pentru al sluji (adică, toate datoriile tabernacolului iar mai târziu ale templului din Ierusalim, comparați 18:5; Num. 18:1-7)
3. Binecuvânta numele Lui (spre exemplu, Num. 6:24-27)

Mai târziu vor dezvolta îndatoriri specifice pentru unele familii ale lui Levi pentru a fi preoți și alții vor funcționa ca leviți. Totuși, în Deuteronom toți leviții pot acționa ca preoți (comparați 31:9 și 25). Vezi Roland de Vaux, *Ancient Israel*, vol. 2, pp. 358-371.

10:9 „Levi nu are porție nici moștenire” Deși tribului lui Levi nu i s-a dat pământ, părți din patruzeci și opt de cetăți au fost oferite lor împreună cu pășunile din împrejur (comparați Num. 35:1-8; Ios. 21).

■ **„DOMNUL este moștenirea lui”** Această expresie denotă locul lor special al slujirii (comparați Num. 18:20; Deut. 10:9; 18:1,2; Ios. 13:33; Eze. 44:28)! Această promisiune minunată pentru tribul lui Levi a devenit un strigăt din inima fiecărui credincios adevărat (comparați Ps. 16-5; 73:23-28; 119:57; 142:5; Plângeri. 3:24).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 10:10-11

¹⁰„Mai mult, eu am stat pe munte patruzeci de zile și nopți asemenea primei dăți iar DOMNUL m-a ascultat și de data asta; DOMNUL nu a dorit să vă distrugă. ¹¹Atunci DOMNUL mi-a spus, `Ridică-te, continuă călătoria înaintea oamenilor, ca să meargă în stăpânirea țării care am jurat părinților lor că o voi da.’”

10: 10 „patruzeci de nopți asemenea primei dăți” Vezi Exod 34:28; Deut 9:18.

■ **„DOMNUL nu a dorit să vă distrugă”** Aceasta a fost lucrarea de mijlocire a lui Moise (comparați 9:25,29; Exod 32:9-14).

10:11 YAHWE a porunci lui Israelului să acționeze bazat pe ceea ce deja a promis – cucerirea Țării Promise:

1. „ridică-te” – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV SINGULAR, comparați 2:13,24, ce este PLURAL și se referă la Israel. Aici SINGULARUL se referă la Moise.
2. „continuă” – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV SINGULAR, înseamnă literal „sparge tabăra și începe următorul stadiu al călătoriei” (comparați Exod 17:1; 40:36,38; Num. 10:2,12; 33:1,2). Moise trebuia să conducă poporul înainte.
3. „ca să meargă în” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV PLURAL, ce ar putea funcționa ca poruncă
4. „și stăpânește țara” – BDB 439, KB 441, *Qal* IMPERATIV PLURAL, ce ar putea funcționa ca poruncă

Israel e chemat să îndeplinească jurămintele lui YAHWE față de patriarhi (comparați 1:8; Ios. 21:43). Dumnezeu folosește oameni ca instrumente (spre exemplu, Exod 3:7-12)! Este puterea și scopul Său, dar poporul Său de legământ trebuie să acționeze în credință și încredere”

■ „până în această zi” Vezi nota la 3:14.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 10:12-22

¹²”Iar acum, Israel, ce cere DOMNUL Dumnezeuul tău de la tine, decât să te temi de DOMNUL Dumnezeuul tău, să umbli în toate căile Lui, să-L iubești și să slujești pe DOMNUL Dumnezeuul tău cu toată inima și cu tot sufletul, ¹³și să păzești poruncile hotărârile Lui care ți le poruncesc astăzi pentru binele tău? ¹⁴Iată, ale DOMNULUI Dumnezeuului vostru sunt cerurile și cerurile cerurilor, pământul și tot ce cuprinde el. ¹⁵Totuși asupra părinților tăi și-a ațintit DOMNUL afecțiunea pentru a-i iubi, și a ales descendenții lor după ei, chiar pe voi deasupra tuturor oamenilor, cum este astăzi. ¹⁶Să vă tăiați dar inima împrejur și să nu vă înțepenți mai mult gâtul. ¹⁷Căci DOMNUL Dumnezeuul vostru este Dumnezeuul dumnezeilor și DOMNUL domnilor, Dumnezeuul cel mare, puternic și minunat ce nu arată părtinire, nici nu i-a mită. ¹⁸El execută dreptate pentru orfan și văduvă, și arată dragoste pentru străin oferindu-i hrană și îmbrăcăminte. ¹⁹Așa că arată dragoste pentru străin, căci și voi ați fost străini în țara Egiptului. ²⁰Să te temi de DOMNUL Dumnezeuul tău; să-L slujești și să te lipești de El, și să juri pe numele Lui. ²¹El este slava ta și Dumnezeuul tău, ce a făcut aceste lucruri mari și mărețe pentru tine care le-au văzut ochii tăi. ²²Părinții voștri au coborât în Egipt șaptezeci de persoane de toți, iar acum DOMNUL Dumnezeuul tău v-a făcut o mulțime ca stelele cerului.”

10:12-13 Vezi următoarea Tematică Specială.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CERINȚELE DE LEGĂMÂNT ALE LUI YAHWE PENTRU ISRAEL

Cerințele lui YAHWE (BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIPIU ACTIV) sunt listate clar într-o serie de CONSTRUCȚII INFINITIVE *Qal*:

1. „să te temi de DOMNUL” – BDB 431, KB 432, comparați 4:29; 10:20
2. „să umbli în căile Lui” – BDB 229, KB 246, comparați 4:26
3. „să-L iubești” – BDB 12, KB 17, comparați 6:5; 10:15; vezi nota deplină la 5:10
4. „să slujești pe DOMNUL Dumnezeuul tău cu toată inima și cu tot sufletul” – BDB 712, KB 773, comparați 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 26:16; 30:2,6,10
5. „să păzești poruncile și hotărârile DOMNULUI” . BDB 1036, KB 1581

Acest pasaj este similar cu Mica 6:6-8. Ambele vorbesc de o credință ce afectează viața zilnică!

10:13 „pentru binele tău” Ascultarea aduce binecuvântare; neascultarea aduce judecata (comparați capitolele 27-29).

10:14 Acest verset implică monoteism. Acesta se referă la atmosfera planetei, universului (bolta înstelată), și la tronul lui Dumnezeu (adică, cele trei ceruri).

10:15 Observați căile paralele de a descrie alegere Israelului de către YAHWE ca poporul Său special (adică, „chiar deasupra tuturor oamenilor,” comparați Exod 19:5-6; Deut. 7:6; 14:2);

1. „Și-a ațintit afecțiunea” – BDB 365 I, KB 362, *Qal* PERFECT, comparați 7:7. În 4:37 este folosit celălalt cuvânt pentru iubire (BDB12, KB 17).
2. „a ales descendenții lor” – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERFECT, comparați 4:37.

■ „așa cum este astăzi” Vezi nota la 3:14.

10:16 Israel trebuia să răspundă alegerii lui YAHWE prin:

1. Circumcizie a inimii” – BDB 557, KB 555, *Qal* PERFECT. Aceasta este o metaforă pentru deschidere față de Dumnezeu (comparați Lev. 26:41; Deut. 10:16; 30:6; Ier. 4:4; 9:25-26). Este exprimată în câteva moduri:
 - a. Tăiați-vă împrejur carnea – Gen. 17:14 (semn al legământului)
 - b. Tăiați-vă împrejur buzele – Exod 6:12,30
 - c. Tăiați-vă împrejur urechile – Ier. 6:10
 - d. Se referă la adevărata inimă, nu doar la tăierea trupului – 30:6; Ier. 4:4; 9:25-26; Eze. 44:9; Rom. 2:28-29
2. „nu vă mai înțepeniți gâtul” – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERFECT, comparați 9:6,7,13,24,27; 31:27.

10:17 Observați calificativele pentru al descrie pe YAHWE:

1. Dumnezeul dumnezeilor – BDB 43, comparați Ps. 136:2
2. Domnul domnilor – BDB 10, comparați Ps. 136:3
3. Marele Dumnezeu – BDB 152, comparați 3:24; 5:24; 9:26; 11:2; 32:3; Nee. 1:5; 9:32
4. Puternicul Dumnezeu – BDB 150, comparați Nee. 9:32; Ps. 24:8; Is. 10:21
5. Minunatul Dumnezeu – BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIPIU, comparați 7:21; Nee. 1:5; 9:32

■ **„Ce nu arată parțialitate”** Afirmația în ebraică înseamnă „ce nu înalță fețele” (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFECT plus BDB 815). Este folosit adesea pentru judecători (comparați 1:17; 16:19; 24:17; Lev. 19:15). Aceasta implică faptul că Dumnezeu este un Dumnezeu al judecății drepte.

■ **„nici nu i-a mită”** Caracterul lui YAHWE este descris în termeni legali umani (comparați vv. 18-19). Aceasta este adesea asociată cu afirmația de deasupra.

10:18-19 Observați cu caracterul legal al lui Dumnezeu din v. 19 este pus în practică:

1. El execută (BDB 793 I, KB 889; *Qal* PARTICIPIU) justiție pentru”:
 - a. Orfan
 - b. Văduvă (comparați 24:17; 26:12-13; 27:19; Ps. 4-5)
2. „arată iubire (BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIPIU) pentru străin oferindu-i” (BDB 678, KB 733, CONSTRUCTIE INFINITIVĂ *Qal*):
 - a. Hrană
 - b. Îmbrăcăminte

ISRAELIȚII trebuie să facă aceste lucruri pentru două motive:

1. Reflectă caracterul Dumnezeului lor (v. 17; Is. 58:6-7,10).
2. Știu ce înseamnă să fi tratat pe nedrept (v. 19; 24:18,22; Exod 22:21; 23:9).

Exod 22:22-23 de asemenea menționează faptul că Dumnezeu va auzi rugăciunile celor lipsiți de putere din punct de vedere social și va acționa spre binele lor (comparați Ps. 146:9; Mal. 3:5; așa cum va face Mesia, comparați Is. 11:4).

10:20 După cum cerințele lui Dumnezeu au fost oferite în vv. 12-13 de câteva CONSTRUCTII INFINITIVE, aici ele sunt stabilite din noi în VERBE *Qal* IMPERFECTE:

1. Slava lor (BDB 239)
2. *Elohim* al lor (BDB 43)

■ **„a făcut aceste lucruri mari și mărețe pentru tine care le-au văzut ochii tăi”** Aceasta se referă la acțiunile lui YAHWE și al proviziile din timpul exodului din Egipt, perioada de peregrinare prin pustiu (comparați 11:2), și ceea ce va fi repetat din timpul cuceririi!

10:22 „șaptezeci de persoane în total” Șaptezeci este un număr rotund folosit pentru popor. Vezi Gen. 46:27; Exod 1:5.

Un text din Exod 1:5, găsit în Qumran (adică, Sulurile de la Marea Moartă) are 75 ca număr, ce se potrivește cu Fapte 7:14-15. Pentru o discuție bună a numerelor diferite, vezi *Hard Sayings of the Bible*, p. 521 sau Gleason L. Archer, *Encyclopedia of the Bible Difficulties*, pp. 378-379.

■ **„ca stelele cerului”** Aceasta este o împlinire a promisiunii lui Dumnezeu către Avraam. Vezi nota deplină al 1:10.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Care este scopul legii lui Dumnezeu (accepțiunea Vechiului Testament)?
2. Reflectă acest capitol monoteismul? Unde și cum?
3. Cum exprimă Deuteronom dragostea lui Dumnezeu pentru omenire?

DEUTERONOM 11

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Dragostea și ascultarea răsplătită 11:1-7	Ce cere DOMNUL (10:12-11:32) 11:1-7	Măreția DOMNULUI 11:1-7 Bindecuvântările Țării Promise 11:8-12	Experiența trecută a lui Israel 11:1-7 Promisiuni și avertismente 11:8-9 11:10-17
11:8-12	11:8-12	11:8-12	11:8-9 11:10-17
11:13-17	11:13-17	11:13-17	Concluzie
11:18-21	11:18-21	11:18-21	11:18-21
11:22-25	11:22-25	11:22-25	11:22-25
11:26-32	11:26-28 11:29-30 11:30-32	11:26-32	11:26-32

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 11:1-7

¹”Să iubești pe DOMNUL Dumnezeuul tăi și să păzești totdeauna învățăturile Lui, legile Lui și poruncile Lui.
²Recunoaște-ți astăzi că nu vorbesc cu fii voștri ce nu au cunoscut și nu au văzut disciplina DOMNULUI Dumnezeuului vostru – Măreția Lui, mâna Sa puternic și brațul Său întins, ³semnele și lucrările Lui care le-a făcut în mijlocul Egiptului lui Faraon regele Egiptului și întregii lui țări; ⁴și ceea ce a făcut armatei Egiptului, cailor și trăsurilor lor, când a făcut ca apele Mării Roșii i-au înghițit în timp ce vă urmăreau, iar DOMNUL i-a distrus complet; ⁵și ce v-a făcut în pustie până ați venit în acest loc; ⁶și ce i-a făcut lui Datan și Abiram, fii lui Eliab, fiul lui Ruben, când pământul și-a deschis gura și a înghițit, gospodăriile, corturile și tot ce e viu și îi urmau, între Israel – ⁷dar ochii voștri

au văzut toate marile lucrări care le-a făcut DOMNUL.”

11:1 Observați cum sunt legate cele două VERBE ale acestui verset. Ele sunt paralele din punct de vedere teologic. Una trebuie să rezulte din cealaltă!

1. „iubește pe DOMNUL” – BDB 12, KB 17, *Qal* PERFECT, comparați vv. 13,22. Vezi nota deplină la 5:10.
2. „păzești învățăturile Lui” – BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFECT

Aceasta este o repetare a lui 6:2,4-5; 10:12. Dragostea este atât o acțiune (ascultare) cât și un simțământ („cu tot sufletul și cu toată inima și cu toată puterea,” comparați 13:3)

■ „învățăturile Lui, legile Lui și poruncile Lui” Vezi Tematica Specială la 4:1.

11:2 „Recunoaște-ți astăzi că nu vorbesc cu fii voștri ce nu au cunoscut și nu au văzut” Moise apelează la cei care au fost martori oculari (asemenea leviților și copiilor sub vârsta slujirii militare, adică sub 20 de ani, comparați 1:6,9,14; 5:2,5; 11:2,7) la evenimentele Exodului și perioadei de peregrinare (comparați 4:34; 7:19).

■ „Cunoaște” Vezi nota deplină la 4:35.

■ „disciplina Domnului” Disciplina lui Dumnezeu (BDB 416) este pozitivă, v.3; și negativă, v. 6. Pregătirea copilului este o caracteristică a Dumnezeului tată (comparați Ev. 12:5-13). Acesta este un alt termen înțelept adesea găsit în Proverbe.

■ „Măreția Lui” Vezi nota la 10:7 și 4:31.

■ „mâna Sa puternic și brațul Său întins” Acestea sunt expresii antropomorfe folosite pentru puterea lui Dumnezeu (comparați 4:34; 5:15; 6:21; 9:29). Vezi nota de la 4:34.

11:4 „apele Mării Roșii i-au înghițit” Cuvântul ebraic aici este „Marea de trestii” (BDB 410 CONSTRUCȚIE 693 I). Termenul înghițit este literal „a curs peste fața lor” (BDB 847, KB 1012, *Hiphil* PERFECT, comparați Exod 14:23-31), ce este un idiom pentru înecare.

11:5 Aceasta este o aducere aminte a proviziei supranaturale al lui Dumnezeu din timpul perioadei de peregrinare din pustie. Vezi nota deplină la 8:4.

11:6 „Datan și Abiram” Vezi Num 16:1-35; 26:9-10; Ps. 106:16-18.

■ „între tot Israel” Vezi Tematica Specială la 1:1.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 11:8-12

⁸”Așadar să păziți fiecare poruncă pe care v-o poruncesc astăzi, ca să fi puternic și să intri în stăpânirea țării în care urmezi să treci pentru a o stăpâni; ⁹ca să îți lungеști zilele în țara în care DOMNUL a jurat părinților tăi să le-o ofere și descendenților lor, o țară în care curge lapte și miere. ¹⁰Deoarece țara, în care intrați să o stăpâniți, nu este ca țara Egiptului din care ați ieșit, în care obișnuiați să semănați sămânța și să o udați cu piciorul ca pe o grădină de zarzavaturi. ¹¹Ci țara în care urmați să intrați ca să o stăpâniți, o țară de dealuri și văi, se adapă din ploaia cerului, ¹²o țară pentru care DOMNUL Dumnezeu vostru se îngrijește; ochii DOMNULUI Dumnezeului vostru sunt întotdeauna asupra ei, de la începutul anului până la sfârșit.”

11:8 „Așadar” Aceasta se referă la toate aluziile istorice precedente ale capitolului 11 sau posibil chiar mult mai din trecut. Mult din Deuteronom, până la acest punct, a repetat din nou și din nou aceleași atenționări.

11:9 „ca să îți lungești zilele în țara” Compară v. 21 cu Deut. 5:16. Aceasta nu este o promisiune individuală a longevității ci o promisiune culturală a stabilității pentru o societate ce onorează legea lui Dumnezeu (comparați 4:1; 8:1) și prin urmare își onorează familia (comparați 4:40; 5:16,33; 6:2). Vezi nota deplină la 6:3.

■ **„DOMNUL a jurat părinților tăi să le-o ofere”** Vezi Tematica Specială: Promisiuni ale legământului pentru patriarhi la 9:5.

■ **„o țară în care curge lapte și miere”** Aceasta nu este doar o descriere fizică ci o denumire tehnică a țării Palestina în documentele Egiptene și Ugaritice. Vezi nota la 6:3.

11:10 „nu ca țara Egiptului” Cultivarea culturilor era foarte diferită în Egipt decât în Palestină. Palestina are sezoane ploioase (comparați v. 11), Egiptul trebuia să depindă de irigațiile din Nil și de inundațiile anuale pentru irigare.

■ **„să udați cu piciorul”** Această expresie se referă probabil la (1) un sistem de irigare în care un teren era udat iar apoi piciorul era folosit pentru a face o gaură în dig pentru a lăsa apa afară sau (2) o bandă folosită pentru a ridica apa pentru irigație.

11:11 „țara... se adapă din ploaia cerului” Pentru oameni deșertului nu există o binecuvântare mai mare decât apă regulată și adecvată (comparați 8:7-9). Această țară bună este condiționată de legământul ascultării (comparați vv. 16-17: Lev. 26:14-20; Deut. 28:12,23-24; I Împ. 8:35; 17:1; II Cro. 7:11-14; Is. 5:6; Ier. 14; Amos 4:7-8).

11:12 „ochii DOMNULUI” Aceasta este o descriere antropomorfa a Domnului ca în v. 2. Exprimă grija Sa specială și prezența în Țara Promisă. Vezi Tematica Specială la 2:15.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 11:13-17

¹³„Dacă veți asculta cu supunere de poruncile mele care vi le poruncesc astăzi, de a-L iubi pe DOMNUL Dumnezeu vostru și să-L slujiți cu toată inima și cu tot sufletul, ¹⁴atunci El va da ploaie pentru țară în vremea ei, ploaia timpurie și târzie, ca să vă strângeți grâul, mustul și uleiul. ¹⁵El vă va da iarba în câmpiile voastre pentru vite, și veți mânca și veți fi satisfăcuți. ¹⁶Aveți grijă ca inima voastră să nu fie înșelată, și că nu vă abateți și slujiți altor dumnezei și vă închinați lor. ¹⁷Altfel mânia DOMNULUI se va aprinde împotriva voastră, și va închide cerurile și astfel să nu mai fie ploaie iar pământul să nu-și mai de-a rodul; și veți pieri repede din țara bună care v-o dă DOMNUL.”

11:13 Observați că natura („dacă” BDB 49; comparați v. 22; și „ascultați” BDB 1033, KB 1570, *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Qal* IMPERFECT de la aceeași rădăcină, ce arată accentul și înseamnă „a asculta pentru a face!”) condiționată a binecuvântării lui YAHWE este:

1. „a iubi” – BDB 12, KB 17, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ
2. „a sluji” – BDB 712, KB 773, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ. În arabă rădăcina înseamnă a te închina și a asculta de Dumnezeu, comparați Exod 3:12; 4:3; 7:16; 8:1
3. „cu toată inima și cu tot sufletul,” comparați 4:29; 6:5; și în special 10:12.

Moise repetă acest îndemn din nou și din nou pentru subliniere.

■ **„inimă”** Petru termenul ebraic antic de „inimă” stătea mintea și intenția, intelectul și motivul unui individ. Vezi Tematica Specială la 2:30.

■ **„suflet”** Acest cuvânt înseamnă „vigoarea oferită de Dumnezeu” (BDB 659). Se poate să se refere la oameni sau animale în Geneza.

11:14 „Voi da ploaie” „El va da” (BDB 678, KB 733) descrie binecuvântările de legământ ale lui YAHWE cât și blestemele:

1. v. 9 – *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ (binecuvântare)
2. v. 14 – *Qal* PERFECT (binecuvântare)
3. v. 15 – *Qal* PERFECT (binecuvântare)
4. v. 17 – *Qal* IMPERFECT (blestem)
5. v. 17 – *Qal* PERFECT (blestem)
6. v. 21 – *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ (binecuvântare)
7. v. 25 – *Qal* IMPERFECT (binecuvântare)
8. v. 26 – *Qal* PARTICIPIU (binecuvântare/blestem)
9. v. 29 – *Qal* PERFECT (binecuvântare/blestem)
10. v. 31 – *Qal* PARTICIPIU (binecuvântare)
11. v. 32 – *Qal* PARTICIPIU (binecuvântare/blestem)

YAHWE dorește binecuvântare, dar neascultarea Israelului determină ce răspuns (binecuvântare sau blestem, comparați capitolele 27-29) primește.

Dumnezeu este separat de natură totuși este în controlul ei. El se folosește de ea pentru a se revela pe Sine umanității (comparați Deut. 27-28; Ps. 19:1-6; Rom. 1:19-25; 2.14-15).

■ **„timpurie”** Palestina are două momente anuale de ploaie. Ploile timpurii (pentru plantare) vin în Octombrie – Noiembrie (BDB 435, comparați Ier. 5:24; Os. 6:2; Ioel 2:23).

■ **„ploile târzii”** Ploile târzii (pentru straturile mature) vin în Martie – Aprilie (BDB 545, comparați Ier. 3:3; Ioel 2:23). În alte dăți rouă deasă este singura sursă de umezeală. Osea 6:3 folosește această imagine ca o metaforă a sfârșitului înnoirii spirituale.

■ **„grâul, mustul și uleiul”** Aceasta era dieta lor principală (comparați 7:13).

11:15 „pentru vitele tale” Acest termen „vite” (BDB 96) se referă la:

1. toate creaturile vii în afară de oameni, Gen. 8:1; Exod 9:9,10,22
2. animale domestice, gen. 47:17; Exod 20:10; Lev. 19:19; 26:22; Num. 3:41,45; Deut. 2:35

■ **„veți mânca și veți fi satisfăcuți”** Acest VERB este o promisiune repetată în Deut (comparați 6:11; 8:10; 11:15; 14:29). Este alcătuit din două VERBE:

1. „mănâncă” – BDB 37, KB 46, *Qal* PERFECT
2. „a fi satisfăcut” – BDB 959, KB 1302, *Qal* PERFECT

11:16-17 Aceste versete sunt o avertizare („păzește-te” BDB 1036, KB 1581, *Niphal* IMPERATIV, comparați 4:9,15,23; 6:12; 8:11; 11:16; 12:13,19,28,30; 15:9; 24:8; vezi nota la 6:12) despre idolatrie și consecințele ei.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CONSECINȚE ALE IDOLATRIEI

- A. „inimile nu sunt înșelate” – BDB 693, KB 984, *Qal* IMPERFECT, comparați Iov 31:27
1. „abatere” – BDB 693, KB 747, *Qal* PERFECT, comparați Exod 32:8; 9:12; 17:11,17; Ier. 5:23
 2. „slujiți alți dumnezei” – BDB 712, KB 773, *Qal* PERFECT, comparați 7:4,16; 8:19; 11:16; 13:6,13; 17:3; 28:14,36,64; 29:26; 30:17; 31:20; Ios. 23:16; 24:2,16; Ier. 11:10; 13:10; 16:11,13; 22:9; 25:6; 35:15
 3. „închinare” – BDB 1005, KB 295, *Hithpael* (Owners, p. 805) și *Hishtpael* (Parsing Guide, p. 146)
- Evident aceasta era o tendință recurentă a lui Israel! Consecințele idolatriei erau severe.
- B. „mânia DOMNULUI se va aprinde împotriva voastră” – BDB 354, KB 351, *Qal* PERFECT, comparați Exod 4:14; 22:24; 32:10; Num. 11:1,10; 12:9; 32:10; Deut. 6:15; 7:4; 11:17; 29:27; Ios. 23:11
1. „El va închide cerurile ca să n mai ie ploaie.” Aceasta este o parte a blestemului pentru neascultarea de legământ, comparați 28:24; II Cro. 6:26-28; 7:13
 2. „pământul nu-și va da roada” – rezultatul lipsei de ploaie
- C. „veți pieri repede din țara bună” – BDB 1, KB 2, *Qal* PERFECT, comparați 4:26; 7:4; 8:19,20; 28:20,22; 30:18; Ios. 23:13,16

Nu există opțiuni de mijloc! Dumnezeu își prezintă legământul ca fiind pe deplin și fără rezerve. Umanitatea decăzută nu poate obține acest nivel de ascultare consistentă sau completă (comparați Ios. 24:19). Prin urmare, exista/există o nevoie de un nou legământ bazat pe mila lui Dumnezeu și pe performanțele Lui (comparați Ier. 31:31-34; Eze. 36:22-38; Rom. 3:9-18,23; Gal. 3)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 11:18-25

¹⁸„Așadar să imprimați aceste cuvinte ale mele în inima și sufletul vostru; și să le legați ca un semn pe mâna voastră și să fie ca un fruntar între ochi. . ¹⁹Să le învățați fiilor voștri, vorbind despre ele când stați în casele voastre când mergeți pe drum li când vă culcați și când vă sculați. ²⁰Să le scrieți pe ușierii ușii casei voastre și pe porți, ²¹pentru ca zilele voastre și zilele fiilor voștri să fie multiplicat în țara pe care DOMNUL a jurat părinților voștri că o va da, atât cât vor fi cerurile deasupra pământului. ²²Căci dacă sunteți atenți să păziți toate poruncile pe care vi le-am poruncit să le păziți, să-L iubiți pe DOMNUL Dumnezeul vostru, să umblați în toate căile Lui și să vă țineți tare de El, ²³atunci DOMNUL va alunga toate națiunile dinaintea voastră, și veți deposeda națiuni mai mari și mai puternice decât voi. ²⁴Orice loc pe care-l va călca talpa piciorului vostru, va fi al vostru: hotarul vostru se va întinde din pustiu până la Liban și de la râul Eufrat până la marea de apus. ²⁵Nimeni nu va putea sta înaintea voastră; DOMNUL Dumnezeul vostru va răspândi, cum v-a spus, frica și groaza de voi peste toată țara în care veți merge.

11:18-20 Aceste versete sunt o recapitulare a capitolului 6:6-9. Ele sunt menite să imprime asupra nevoii de a trăi viața în lumina cuvintelor lui Dumnezeu!

■ „Așadar să imprimați aceste cuvinte” Aceasta este o metaforă, BDB 962, KB 1321, *Qal* PERFECT, comparați 32:46. Aceasta înseamnă metafora de la 6:8 și Exod 13:9-16. Întotdeauna păstrează cuvântul lui Dumnezeu în primplanul gândurilor tale. Revizuieste orice acțiune în lumina acestora!

11:19 „le învățați fiilor voștri” Vezi nota la 4:9.

11:20 „scrie” În trecut unii erudiți au pus la îndoială abilitatea lui Moise și a ISRAELIȚILOR timpurii de a scrie. După cum dovezile arheologice au crescut, nimeni nu ar nega asta astăzi. Vezi „The Question of Israelite Literary” în *Approaches to the Bible*, vol. 2, pp. 142-153 (de la Societatea Arheologică Biblică, 1995).

11:21

NASB „atât cât vor fi cerurile deasupra pământului”

NKJV „după cum zilele cerului sunt deasupra pământului”

NRSV „atât cât cerurile sunt deasupra pământului”

TEV, NJB „atât cât există cer deasupra pământului”

Aceasta este o afirmație paralelă cu „decretul perpetuu” (spre exemplu, Exod 12:14,17,24,25; 13:10). Aceasta este o metaforă pentru permanență.

11:22 Natura condițională a legământului (comparați v. 13) și cerințele lui sunt repetate:

1. Condiția este asemănătoare cu v. 13, dar puțin diferită:
 - a. „căci dacă” și, BDB 49
 - b. „să păziți” BDB 1036, KB 1581, *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Qal* IMPERFECT
2. Cerințele (serii de CONSTRUCȚII *Qal* INFINITIVE, asemenea v. 13):
 - a. „a face” – BDB 793, KB 889
 - b. „a iubi” – BDB 12, KB 17
 - c. „a umbla” – BDB 229, KB 246, comparați 8:6
 - d. „a ține strâns de” – BDB 179, KB 209, comparați 10:20; 13:4

11:23-25 Acestea sunt rezultatele promisiunilor (adică, „cum v-a spus,” v. 25) legământului condițional:

1. „DOMNUL va alunga toate națiunile dinaintea voastră” v. 23, BDB 439, KB 441, *Hiphil* PERFECT, comparați Exod 34:24; Num. 32:21; Deut. 4:37-38; 9:4-5; Ios. 23:5,13
2. „veți deposeda națiuni mai mari și mai puternice decât voi” v. 23, BDB 439, KB 441, *Qal* PERFECT, comparați 7:17; 9:3; Num. 33:52
3. „Orice loc pe care-l va călca talpa piciorului vostru, va fi al vostru” v. 24, BDB 201, KB 231, *Qal* IMPERFECT, comparați Ios. 1:1-4; 13:8-12
4. „Nimeni nu va putea sta înaintea voastră” v. 25, BDB 426, KB 427, *Hithpael* IMPERFECT, comparați 7:24,; Ios. 1:5; 10:8; 23:9
5. „DOMNUL Dumnezeu vostru va răspândi” , BDB 678. KB 733, *Qal* IMPERFECT
 - a. „frică” – BDB 808, comparați 2:25
 - b. „groază” – BDB 432, comparați Gen. 9:2

Acest adevăr, este în termeni diferiți în Exod 23:27 și Ios. 2:9.

11:24 Pentru notă deplină asupra granițelor Țării Promise vezi 1:8.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 11:29-32

²⁹”Și când DOMNUL Dumnezeuul tău te va aduce în țara pe care o vei lua în stăpânire, să răstești binecuvântarea pe muntele Garizim și blestemul pe muntele Ebal. ³⁰Munții aceștia sunt dincolo de Iordan, la vest de drumul către soare-apune, în țara canaanienilor, care locuiesc în Araba, vizavi de Ghilgal, lângă stejarii More. ³¹Căci veți trece Iordanul și veți intra în stăpânirea țării pe care v-o dă DOMNUL Dumnezeuul vostru, ca s-o stăpâniți și s locuiți în ea. ³²Să păziți și să împliniți toate lefile și poruncile pe care vi le dau eu astăzi.

11:29 „binecuvântarea...blestemul” Acest verset descrie ceremonia de înnoire a legământului condusă de Iosua la Shechem (comparați capitolele 27-28 și Ios. 8:30-35). Aparent două grupuri de cântăreți leviți au cântat sau au cântat binecuvântările de la Muntele Gerezim iar blestemele de pe Muntele Ebal. Acești doi munți înconjoară Sechemul (adică

însemnând lame de umeri, BDB 1014). Arheologii au găsit o piatră mare de altar pe Muntele Ebal ce se potrivește cu descrierea acestui altar din Talmud. Vezi Introducerea la cartea VII.

Aceasta este după Tratatul Suzerane Hitite, ce se leagă de rege și supușii lui (comparați Deut. 27; Ios. 24 pentru același tipar).

11:30 „Araba” Aceasta este Valea Iordan sud de Marea Moartă. Vezi nota la 1:1.

■ **„Ghilgal”** Înseamnă „cerc de pietre” (BDB 166 II), ce era numele primului loc de tăbărit al ISRAELIȚILOR în Canaan (comparați Ios. 4:19). Totuși, Aceasta s-ar putea să fie mult mai spre nord aproape de Sechem (vezi *The IVP BIBLE Background Commentary*, OT, p. 181).

■ **„stejarii More”** Acesta era un copac sau buștean sacru. Știm că era un loc sacru aproape de Sechem datorită Gen. 12:6 și 35:4. More înseamnă „învățător” (BDB 435).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. De ce repetă Deuteronomul de atâtea ori aceleași afirmații și incidente istorice?
2. Cum sunt subliniate elementele condiționale sau volitive ale legământului?
3. Cum este accentuată suveranitatea lui YAHWE?

DEUTERONOM 12

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Un loc prescris pentru închinare 12:1-28	Centralitatea închinării 12:1 12:2-7 12:8-12 12:13-14 12:15-19 12:20-27 12:28	Singurul loc pentru închinare 12:1-3 12:4-7 12:8-14 12:15-19 12:20-28	Codul Deuteronomic (12:1-26:15) 12:1 Locul pentru închinare 12:2-3 12:4-7 12:8-12 Regulamentul sacrificial 12:13-14 12:15-16 12:17-19 12:20-28
Păziți-vă de coduri false 12:29-32	Avertizări împotriva idolatriei (12:32-13:18)	Avertizări împotriva idolatriei (12:29-13:18) 12:29-31 12:32	Împotriva cultelor canaanite 12:29-13:1

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

INTRODUCERE

- A. Acest capitol începe amplificarea celor Zece Cuvinte în reglementări zilnice (adică, capitolele 12-26), ce acoperă viața seculară și sacră a Israelului. Dacă urmărește cineva conturul Tratatelor hitite, atunci (1) 4:1-11:32 conțin legile fundamentale și (2) 12:1-26:19 este expansiunea caracteristică și explicarea acestor legi.

Erudiții au delimitat patru „Coduri de Legi” în Pentateuh:

1. Cartea legământului, Exod 20:22-23:33
2. Codul preoțesc, Exod 25-31 și 35:29 până la Levitic 16
3. Codul sfințeniei, Levitic 17-26
4. Codul Deuteronomic, Capitolele din Deut. 12-26 și 28

Totuși, această listare este mult mai efectuată de Julius Welhausen (vezi, *Approaches To the Bible*, p. 13) sursă de abordare critică (adică, J = YAHWE; E = Elohim; D = Deuteronom, și P = scriitori preoți) față de Pentateuh decât paralelele contemporane, ale mileniului doi î. d. Cr. (comparați R. K. Harrison, *Old Testament times* și John H. Walton, *Ancient Israelite Literature In Its Cultural Context*).

- B. Acesta este capitolul unde controversa cu privire la data Deuteronomului se dezlănțuie. Se concentrează în jurul vv. 1-7 ce cheamă la un altar central de închinare (mai târziu Ierusalimul).
- C. Se pare că acest text se leagă de două perioade și scopuri separate: (1) în pustie (adică, tabernacolul) și (2) în Țara Promisă. Scopul tuturor legilor este închinarea corespunzătoare față de YAHWE în formă, loc și motivație. Idolatria și locațiile de închinare sunt respinse. Tensiunea pare a fi între locul legitim de închinare (Exod 20:24; Deut. 16:21) și un loc central al închinării israelit. Altarele locale și speciale (Deut. 27) erau permise (spre exemplu, I Împ. 3:3-5), dar chivotul, tabernacolul și mai târziu Templul sunt accentuate.
- D. Din punct de vedere istoric trebuie notat că reforma lui Ezechia era mai mult orientată spre un loc central de închinare decât a fost reforma lui Iosia, ce este adesea folosită ca ocazia istorică presupus pentru scrierea Deuteronomului (adică, 621 î. d. Cr., comparați II Împ. 18:22); II Cro. 32:12 și Is. 36:7). Reforma lui Iosia s-a ocupat în primu rând de idolatrie nu de închinarea centrală! Eu personal resping teoria JEDP a criticii Pentateuhului (comparați Josh McDowell *More Evidence That demands A Verdict*).

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMPODOBIT) 12:1-7

¹”Acestea sunt legile și poruncile pe care să le păziți și să le împliniți cu atenție în țara pe care DOMNUL, Dumnezeul părinților voștri, va dat-o să o stăpâniți atât cât veți trăi pe pământ. ²Să surpați complet toate locurile unde națiunile pe care le veți izgoni slujesc dumnezeii lor, pe munții înalți, pe deal și sub orice copac verde. ³Să le dărâmați altarele și să zdrobiți stâlpii lor sacri și să le ardeți așerimii, și să tăiați chipurile cioplite ale dumnezeilor lor și să faceți să le piară numele din acel loc. ⁴Voi să nu faceți așa DOMNULUI Dumnezeului vostru. ⁵Ci să căutați pe DOMNUL în locul pe care DOMNUL Dumnezeul vostru îl va alege din toate triburile, pentru a-Și pune numele acolo ca să locuiască, și acolo să veniți. ⁶Acolo să vă aduceți arderile de tot, jertfele, zeciuielile, rodul mâinilor voastre, darurile aduse ca împlinire a unei juruințe, darurile de bună voie și întâii născuți din cirezile și turmele voastre. ⁷Acolo de asemenea voi și casa voastră să mâncați înaintea DOMNULUI Dumnezeului vostru, și să vă bucurați în toate întreprinderile în care Domnul Dumnezeul vostru va binecuvântat.”

12:1 „legile și poruncile” Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„să le împliniți cu atenție”** Aceasta este o combinație a unui VERB, „veghea” (BDB 1036, KB 1581, *Qal IMPERFECT*) și o CONSTRUCȚIE *Qal INFINITIVĂ*, (BDB 793, KB 889). Aceasta este o temă repetată (spre exemplu, Exod 23:13,21; 34:11-12; Lev. 18:4-5,26,30; Deut. 4:6,9,15,23,40; și multe altele în special în Deuteronom și Literatura de înțelepciune).

■ **„pe care DOMNUL, Dumnezeul părinților voștri”** VERBUL arată acțiune completă (BDB 678, KB 733, *Qal PERFECT*), totuși evenimentele sunt viitoare. Este o cale ebraică de a arăta certitudine (adică perfecțiune profetică). Aceasta este o temă repetată în Deuteronom (comparați 1:8,20,21,25,35,36,39; 2:29; 3:18,20; 4:1,21,38,40; 5:16,31; 6:10,23; 7:13,16; 8:10; 9:6,23; 10:11; 11:9,17,21,31; 12:1,9; 15:4; 17:14; 18:9; 19:1,2,8,14; 21:23; 24:4; 25:15,19; 26:1,2,3,6,9,10,15; 27:3; 28:8,11,12; 31:7; 32:49; 34:4). Arată că alegerea plină de har a lui YAHWE și provizia Sa.

■ **„să stăpâniți”** VERBUL (BDB 439, KB 441, *Qal CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ*) este o promisiune repetată. Vezi Tematica Specială: Stăpânirea Țării la 8:1.

■ **„pe pământ”** „pe pământ” este un alt mod de a spune „în țară” (comparați v. 19). Atâta timp cât ISRAELIȚII păzesc poruncile lui Dumnezeu, ei vor trăi în Țara Promisă. Vezi nota la 4:40.

Acest verset are două cuvinte diferite pentru „țară”:

1. „în țară” – BDB 75
2. „pe pământ” – BDB 9

Ambele se referă la întregul pământ sau la țara Canaan. Ele sunt adesea sinonime (comparați 4:38-40; 11:8-9; 12:1; 26:2,15).

12:2 „distrugeți complet toate locurile” „distrugeți complet” vine din cuvântul ebraic ce înseamnă „a cauza pierzare” (BDB 1, KB 2, *Piel ABSOLUT INFINITIV* și *Piel IMPERFECT*, ce arată intensitate, comparați v. 3; Num. 33:52 [de două ori]; II Împ. 21:3). Dumnezeu sfătuia pe ISRAELIȚII să distrugă altarele păgâne așa încât să nu fie parte din închinarea lor la fertilitate (comparați Exod 23:24; 34:13).

■ **„pe munții înalți, pe deal și sub orice copac verde”** Acestea sunt locațiile altarelor *Ballilor* și *așerimilor* unde ritualurile fertilității erau practicate (comparați Ier. 2:20; 3:2,6; 17:2; Is. 57:5,7; Osea 4:13).

12:3 „stâlpi sacri” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: RĂSPUNSUL MANDATAT AL ISRAELIȚILOR FAȚĂ DE ÎNCHINAREA FERTILITĂȚII CANAANITE

Acest verset listează obiectele cultice ale închinării lui *Baal* și cum Israel trebuia să le distrugă.

1. „să surpați complet altarele”
 - a. VERBUL, BDB 683, KB 736, *Piel* PERFECT, comparați Deut. 7:5; II Cro. 31:3; 34:4
 - b. Obiectul, „altarele,” BDB 258, altarele lui *Baal* erau platforme ridicate din piatră tăiată cu o pilon ridicat și o gaură pentru a planta un copac sau un stâlp sculptat (așerim)
2. „zdrobește-le stâlpii sacri”
 - a. VERBUL, BDB 990, KB 1402, *Piel* PERFECT, comparați Deut. 7:5; II Împ. 3:2; 10:27
 - b. Obiectul, „stâlpi,” BDB 663. Aceștia erau pietre ridicate ca un simbol falic pentru un zeu mascul al fertilității (comparați 16:22).
3. Să le ardeți așerimii”
 - a. VERBUL, BDB 976, KB 1358, *Qal* IMPERFECT, comparați Deut. 7:5, în II Cro. 31:1 și 34:4; trebuia să fie „dărâmat.”
 - b. Obiectul, *așerim*, BDB 81. Simboliza copacul vieții. Așerimul (comparați ABD, vol. 1, pp. 483-87, deși în literatura poetică din Ugarit, Anat este consoarta lui Baal, comparați ABD, vol. 1, pp. 225-27), era consoarta lui Baal. Ar fi putut fi un copac viu sau un stâlp sculptat.
4. „și să tăiați chipurile cioplite ale dumnezeilor lor”
 - a. VERBUL, BDB 154, KB 180, *Piel* IMPERFECT, comparați Deut. 7:5; II Cro. 14:2; 31:1; 34:4,7
 - b. Obiectul, „chipuri cioplite ale dumnezeilor lor” BDB 820 CONSTRUCȚIE 43. Deut. 7:5; și II Cro. 34:7 face o distincție dintre așerim și imagini.
5. „să le piară numele din acel loc”
 - a. VERBUL, BDB 1, KB 2, *Piel* PERFECT, comparați Deut. 12:2 (de două ori)
 - b. Obiectul, „nume,” BDB 1027. Acesta pare să reprezintă numele zeului ca stăpân al locului, ce acum este distrus și, prin urmare, numele lor a pierit. Numele lui YAHWE are acum un loc pentru închinare (comparați Deut. 12:5,11).

12:5 „locul pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru îl va alege” Dumnezeu alege (BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERFECT vv. 11,14,18,21,26; 14:25; 15:20; 16:2,6,11,15; 17:8,10; 18:6; 26:2; 31:11) locul de închinare (comparați Exod 20:24).

Tabernacolul călătorea cu Israel:

1. Gilgal, Ios. 4:19; 10:6,15
2. Sechem, Ios. 8:33
3. Sihon, Ios. 18:1; Jud. 18:31; I Sam. 1:3
4. Betel, (posibil) Jud. 20:18,26-28; 21:2
5. Kiriath-jerim, chivot, I Sam. 6:21; 7:1-2 (preoții lui Nob, comparați I Sam. 21-22)
6. Ierusalim
 - a. David capturează citadela lui Iebusului (comparați II sam. 5:1-10)
 - b. David aduce chivotul la Ierusalim (comparați II Sam. 6)
 - c. David cumpără locul pentru templu (II Sam. 24:15-25; II Cro. 3:1)

Mulți erudiți moderni au încercat să afirme că Deuteronom era scrisă târziu pentru a acomoda reformele lui Ezechia și Iosia cu privire la centralizarea închinării lui Israel. Totuși, Deut. Nu numește Ierusalimul ca loc specific care îl va alege YAHWE. În context contrastul teologic este între:

1. Altarele locale ale lui Baal și un altar al lui Israel
2. Monoteismul lui Israel contra politeismul din Canaan (și restul orientului Mijlociu antic)

NASB „pentru a-Și pune numele acolo ca să locuiască”

NKJV „**să-Și pună numele pentru reședința Sa**”

NRSV „**ca locuință să-Și pună numele acolo**”

TEV „**unde poporul are să vină în prezența Sa**”

NJB „**acolo ca să-Și pună numele și să-I ofere o casă**”

Traducerea acestui verset este influențat de v. 11. Versetul 5 are „pentru locuința lui” (BDB 1015), în timp ce v. 11 are „a face să locuiască” (BDB 1014, KB 1496, *Piel* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ). În înțeles sunt similare și au o conotație teologică diferită.

Evrei înlocuiau numele lui Dumnezeu pentru prezența Lui. Aceasta este o referință directă la Tabernacolul din zilele timpurii.

TEMATICĂ SPECIALĂ: „NUMELE” DE YAHWE

Utilizarea numelui „, ca înlocuitor pentru YAHWE este paralelă cu utilizarea din Exod 23:20-33 a „înger” ce este numit „numele Meu este în El.” Această înlocuire poate fi văzută în utilizarea „gloriei Lui” (spre exemplu. Ioan 1:14; 17:22). Toate sunt încercări de a ușura prezența antropomorfă a lui YAHWE (comparați exod 3:13-16; 6:3). YAHWE este cu siguranță rostit în termeni umani, dar era de asemenea știut că era prezent din punct de vedere spiritual de la creație (comparați I Împ. 8:27, Ps. 139:7-16; Ier. 23:24; Fapte 7:49 citat din Is. 66:1).

Există câteva exemple ale „numelui” reprezentând esența Divină a lui YAHWE și prezența personală:

1. Deut. 12:5; II Sam. 7:13; I Împ. 9:3; 11:36
2. Deut. 28:58
3. Ps. 5:11; 7:17; 9:10; 33:21; 68:4; 91:41; 103:1; 105:3; 145:21
4. Is. 48:9; 56:6
5. Eze. 20:44; 36:21; 39:7
6. Amos 2:7
7. Ioan 17:6,11,26

Conceptul de „a chema” (adică închinare” numele lui YAHWE este văzut devreme în Geneza:

1. 4:26, linia lui Set
2. 12:8, Avraam
3. 13:4, Avraam
4. 16:13, Agar
5. 21:33, Avraam
6. 26:25, Isaac

Și în Exod:

1. 5:22, vorbește în numele Tău
2. 9:16, arată numele Meu prin tot pământul (comparați Rom. 9:17)
3. 20:7, nu lua numele Domnului Dumnezeului tău în deșert (comparați Lev. 19:12; Deut. 5:11; 6:13; 10:20)
4. 20:24, unde am făcu ca numele să fie amintit (comparați Deut. 12:5; 26:2)
5. 23:20-21, un înger („având în vedere că numele Meu este în el”)
6. 34:5-7, Moise cheamă (sau „a chemat”) numele Domnului. Acesta este unul din tetele folositoare ce descriu caracterul lui YAHWE (comparați Nee. 9:17, Ps. 103:8; Ioel 2:13).

A cunoaște pe cineva după nume implica o intimitate (comparați Exod 33:12), Moise cunoștea numele lui YAHWE iar în 33:17, YAHWE cunoștea numele lui Moise. Acesta este contextul unde Moise dorește să vadă gloria lui Dumnezeu (comparați v. 18), dar Dumnezeu îi permite să vadă „bunătatea Lui” (v. 19), ce este paralel cu „numele” (v. 19).

ISRAELIȚII trebuie să distrugă „numele” zeilor Canaaniti (comparați Deut. 12:3) și să-L cheme pe El (comparați Deut. 6:13; 10:20; 26:2) la locul special unde a făcut să locuiască numele Lui (comparați Exod 20:24; Deut. 12:5,11,21; 14:23,24; 16:2,6,11; 26:2).

YAHWE are un scop universal implicând numele Lui:

1. Gen. 12:3
2. Exod 9:16
3. Exod 19:5-6
4. Deut. 28:10,58

12:6 Acest verset listează câteva feluri de jertfe:

1. **„arderea de tot”** Acest lucru înseamnă jertfă arsă complet (BDB 750 II). Acesta era un mod de a arăta dedicare totală, completă față de Dumnezeu. Era un sacrificiu voluntar (comparați Lev. I).
2. **„jertfe”** Acestea sunt parțial arse, jertfe parțial mistuite (BDB 257). Acestea erau jertfele pentru păcat, pentru pace, pentru mulțumire, etc. Acestea erau jertfele ce implicau sângele (comparați Lev. 7)
3. **„zeciuielei”** Zeciuiala era metoda israelită de a susține pe preoți, cărora li se oferea nici o moștenire. Se pare că au existat două feluri de zeciuială (BDB 789):
 - a. Pentru un sanctuar central
 - b. Pentru leviții locali
 - c. La fiecare trei ani pentru săracii locați (Lev. 27:30-33; Num. 19:21-22)
4. **„rodul mâinilor voastre”** Acesta este cuvântul ebraic pentru „înălțarea jertfelor” (BDB 929, comparați Lev. 7:32). Aceasta se referă la un sacrificiu unde unele părți ale animalului sunt ridicate pentru preot ca să le mănânce.
5. **„darurile aduse ca împlinire a unei juruințe”** Acesta (BDB 623) este un exemplu al unui jurământ condițional față de Dumnezeu, „Voi face asta, dacă Vei face aia.” Acesta este modul în care evrei își țineau jurământul (Lev. 7:16-18).
6. **„daruri de bună voie”** Acestea (BDB 621) se referă la o jertfă de mulțumire sau laudă de la cineva copleșit de bunătațea lui Dumnezeu (comparați Lev. 22:18ff).
7. **„întâiul născut”** Acesta (BDB 114) se referă la Îngerul Morții mergând prin Egipt omorând întâiul născut ai vitelor și oamenilor. În lumina acestui eveniment toți întâii născuți din vite și oameni îi aparțineau lui Dumnezeu (comparați Exod 13; Lev. 27:26-27)!

12:7 „voi și casa voastră să mâncați înaintea DOMNULUI” Aceasta se referă la masa de părtășie, ce reprezintă un precursor teologic atât la Paști și Euharistie (comparați vv. 12,18; 14:26; Apo. 3:20). Poporul lui Dumnezeu erau creați să se bucure (BDB 970, KB 1333, *Qal* PERFECT) împreună cu El în creație și închinare intimă (comparați Lev. 23:40; Num. 10:10; Deut. 12:7,12,18; 14:26; 16:11; 26:11; 27:7; 28:47).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 12:8-12

⁸„Să nu faceți deloc ceea ce facem acum astăzi, unde fiecare face ce-i place; ⁹căci încă n-ai ajuns la locul de odihnă și în moștenirea pe care v-o dă DOMNUL Dumnezeuul vostru. ¹⁰Când veți trece Iordanul și veți trăi în țara pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru să o moșteniți, și vă oferă odihnă de dușmanii din jurul vostru ca să trăiți în siguranță, ¹¹atunci va fi un loc, pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul vostru, ca să facă să locuiască Numele Lui acolo. Acolo să aduceți tot ce vă poruncesc , arderile voastre de tot, jertfele, zeciuielele, rodul mâinilor voastre și darurile alese pe care le veți face DOMNULUI pentru împlinirea juruințelor voastre. ¹²Și să vă bucurați înaintea DOMNULUI Dumnezeuul vostru, voi, fii voștri și fii cele voastre, slujitorii voștri de parte bărbătească și femeiască, și levitul care se află în mijlocul curților tale, având în vedere că nu are nici o porție sau moștenire cu tine.”

12: 8 „Să nu faceți deloc ceea ce facem acum astăzi” Lucrurile vor fi mai uniforme în țara Promisă. Practicile religioase din timpul perioadei de peregrinare în pustie erau mai simple decât practicile organizare din Țara Promisă și, în special de la templu, localizat mai târziu în Ierusalim.

■ **„unde fiecare face ce-i place”** Această afirmație are o conotație neutră aici, dar în Judecători preia o conotație sinistră a unei libertăți individuale de la obligațiile legământului fie prin alegeri păcătoase sau ignoranță față de legământ (comparați 17:6; 21:25).

12:9 Vezi nota la 12:1.

12:10 **„vă oferă odihnă... siguranță”** YAHWE oferă odihnă (BDB 628, KB 679, *Hiphil* PERFECT) de dușmani. Această siguranță (BDB 442, KB 444, *Qal* PERFECT) nu era obținută datorită marii tărie militare a lui Israel, ci datorită prezenței lui YAHWE.

12:11 **„va fi un loc, pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeu vostru”** Aceasta este o referire la locul central de închinare (adică, tabernacolul și chivotul, comparați vv. 5,13), ce era la început la Șilo.

12:12 **„să vă bucurați”** Acesta este scopul legii lui Dumnezeu (comparați vv. 7,18; 14:26; 28:47).

■ **„voi și”** Observați cum fiecare din familie incluzându-i pe slujitori și pe leviții locați (comparați v. 19) trebuiau să fie incluși! Într-un sens toți erau membrii extinși ai familiei. Erau iubiți și îngrijiți, atât în nevoile vieții cât și pentru viața următoare (adică, închinare).

12:12,19 **„levitul care se află în mijlocul curților tale”** Toți preoții erau leviți, dar nu toți leviții erau preoți. Aici „levit” se referea la ne preoții familiei lui Levi ce îi simbolizau pe săraci și nevoiași (comparați vv. 18,19; 14:27,29; 16:11,14; 26:12-13), deoarece leviților nu li s-a oferit pământ. Ei erau respectați ca învățători locali ai legii.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 12:13-14

¹³”Avei grijă să nu oferiți arderea de tot în orice loc cultic pe care îl vedeți, ¹⁴ci în locul pe care DOMNUL îl alege în unul din triburile voastre, acolo să oferiți arderea voastră de tot, și acolo veți face tot ceea ce vă poruncesc.”

12:13 **„Avei grijă să nu oferiți arderea de tot în orice loc cultic pe care îl vedeți”** Dumnezeu vă va arăta locurile speciale pentru jertfă (comparați vv. 5,11,14). Nu folosiți multele locuri locale ale altarelor Canaanite doar pentru că sunt acolo. Nu oferiți lui YAHWE un sacrificiu pe altarele ridicate pentru Baal. Totuși, au existat unele altare locale făcute pentru YAHWE (comparați Deut. 16:21; I Împ. 3:4).

Acest verset are trei VERBE:

1. „aveți grijă” – BDB 1036, KB 1581, *Niphal* IMPERATIV
2. „nu oferiți” – BDB 748, KB 828, *Hiphil* IMPERFECT
3. „vedeți” – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFECT

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 12:15-19

¹⁵”Totuși, când cei dori, vei putea să înjunghii vite și să mănânci carne în toate cetățile tale, cât îți va di dar prin binecuvântarea DOMNULUI Dumnezeului tău; atât cel necurat, cât și cel curat vor putea să mănânce din ea, cum se mănâncă din căprioară și din cerb. ¹⁶Numai sângele să nul mâncați, ci să-l vărsați pe pământ ca apa. ¹⁷Nu vei putea să mănânci în cetățile tale zecuielile din grâul tău, din mustul tăi și di untdelemnul tău, nici întâii născuți din cirezile și turmele tale, nici vreunul din darurile aduse de tine pentru împlinirea unei juruințe, nici darurile tale de bună voie, nici cele dintâi roade ale tale. ¹⁸ci pe acesta să le mănânci înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeu tău – tu, fiul tău și fiica ta, robul și roaba ta și levitul care va fi în cetățile tale; și să te bucuri înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău de toate bunurile pe care le vei avea. ¹⁹Cât vei trăi în țara ta, vezi să nu cumva să părăsești pe levit.”

12:15, 20:24 „vei putea să înjunghii” Aceasta arată o extindere a legii (comparați Lev. 17:1ff). Dacă un animal era omorât (BDB 256, KB 261, *Qal* IMPERFECT) pentru hrană și nu sacrificat, putea fi omorât oriunde.

12:15 „necurat și curat” Această expresie nu se referă la animale necurate în ce privește mâncarea (comparați vv. 20-22; Lev. 11), ci necurat în ce privește sacrificiul. O oaie fără aptă putea fi mâncată de oameni la fel și animalele sălbatice precum cerbul, dar nu porții, etc.

12:16 „să nu mănânci sânge” Această declarație se leagă de reverența ebraică față de sânge ca simbol al vieții. Chiar și atunci când omorau animale, fie pentru hrană sau sacrificiu, ei vărsau sângele afară (comparați 15:23; Lev. 17:13) și nu-l mâncau, deoarece viața aparținea lui Dumnezeu. Sângele reprezenta viața, viața aparținea lui Dumnezeu (comparați vv. 23-25; Gen. 9:4; Lev. 7:11-12; 17:10-11)!

12:17-18 Acestea sunt un alt avertisment legat de utilizarea doar a altarului central pentru închinare (comparați v .26).

12:17 „zeciuiala” cest verset listează câteva lucruri care trebuiau oferite ca zeciuială (BDB 798, comparați 14:23; 18:4; num. 18:12):

1. „grâu” . BDB 186
2. „vin” – BDB 440
3. „ulei” – BDB 850

Aceasta era o societate agrară.

12:19 Vezi nota la v. 12.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 12:20-27

²⁰”Când DOMNUL Dumnezeuul tău îți va lărgi hotarele, cum ți-a făgăduit, și dorința să mănânci carne te va face să zici: **Voi mânca carne!, vei putea să mănânci după dorința ta.** ²¹Dacă locul pe care-l va alge DOMNUL Dumnezeu rău ca să-Și așeze acolo Numele, este departe de tine, vei putea să tai vite din cireadă și din turmă, cum ți-a, poruncit, și vei putea să mănânci din ele în cetățile tale, după dorința ta. ²²Să mănânci din ele cum se mănâncă din căprioară și din cerb; cel ce va fi necurat și cel ce va fi curat vor mânca amândoi. ²³Numai, ai grijă ca nu cumva să mănânci sângele, căci sângele este viața; și să nu mănânci viața împreună cu carnea. ²⁴Să nu-l mănânci, ci să-l verși pe pământ ca apa. ²⁵Să nu-l mănânci, ca să-ți meargă vine, ție și copiilor tăi după tine, făcând ce este plăcut înaintea DOMNULUI. ²⁶Dar lucrurile pe care vei voi să le închini DONULUI și darurile pe care le vei aduce pentru împlinirea unei juruințe, să le aduci în locul pe care-l va alege DOMNUL. ²⁷Să-ți aduci arderile de tot, carnea și sângele, pe altarul DOMNULUI Dumnezeuului tăi: în celelalte jertfe ale tale, sângele să fie vărsat pe altarul DOMNULUI Dumnezeuului tăi, iar carnea s-o mănânci. ²⁸Păzește și ascultă toate aceste lucruri pe care ți le poruncesc, ca să-ți meargă bine, ție și copiilor tăi după tine, în veac, făcând ceea ce este bine și drept înaintea DOMNULUI Dumnezeuul tău!”

12:20 „Voi mânca carne” Acest VERB (BDB 37, KB 46) este repetat de trei ori:

1. *Qal* Îndemn
2. *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ
3. *Qal* IMPERFECT

Dacă ei doreau să mănânce în Țara Promisă puteau să facă asta cu siguranță:

1. Tip potrivit de carne (vv. 17,22)
2. Omorât în locul potrivit (vv. 15,18,21,27)

3. Omorât în modul corect (vv. 16,23-25)

12:23 „ai grijă” Acest VERB (BDB 394, KB 302, *Qal* IMPERATIV) înseamnă „fi puternic” (comparați 31:6,7,23) în sensul de a te abține ferm de la ceva (comparați I Cor. 28:7).

12:26 „lucruri sfinte” Aceasta se referă la lucrurile menționate în v. 17.

12:28 „păzițivă” Acest VERB (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV) este folosit în repetate rânduri în Deut. (comparați 4:9,15,23; 6:12; 8:11; 11:16; 12:13,19,28,30; 15:9; 24:8) pentru a încuraja ascultarea față de legământul lui YAHWE.

■ **„ca să-ți meargă bine, ție și copiilor tăi după tine, în veac”** VERBUL (BDB 405, KB 408, *Qal* IMPERFECT) este folosit de câteva ori în Deut. (comparați 4:40; 5:16,29,33; 6:3,18; 12:25;28; 22:7) și în Ieremia (comparați 7:23; 38:20; 42:6) și se referă la viața binecuvântată, fericită și plină a poporului lui YAHWE. Din nou, ascultarea de legământ este legată de binecuvântare și de longevitatea în țară. Această ascultare totală este îndemnată generațiilor succesive adică, pe veci). Vezi Tematica Specială: Pentru totdeauna (*Olam*) la 4:40.

■ “făcând ceea ce este bine și drept”

1. „bine” BDB 373 II

a. În ochii lui Dumnezeu, 6:18; 13:18; II Cro. 14:2

b. În ochii omului, Ios. 9:25; Jud. 19:24; Ier. 26:14

2. „drept” BDB 449, asemenea ca sus, dar și în Deut. 12:25; 13:18; I Împ. 11:38; 14:8; 15:11; 22:43; II Împ. 12:2 (pentru o paralelă la 1. b. deasupra, vezi 12:8).

TEXUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 12:29-31

²⁹”După ce DOMNUL Dumnezeuul tău va nimici toate neamurile pe care le vei izgoni dinaintea ta, după ce le vei izgoni și te vei așeza în țara lor, ³⁰vezi să nu te lași prins în cursă, călcând pe urmele lor după ce voi fi nimicite dinaintea ta. Ferește-te să cercetezi despre dumnezeii lor și să zici: Cum slujeau neamurile acestea dumnezeilor lor? Și eu vreau să fac la fel! ³¹Tu să nu faci așa față de DOMNUL Dumnezeuul tău, căci ele slujeau dumnezeilor lor, făcând toate urâciunile pe care le urăște DOMNUL, până acolo încât își ardeau în foc fiii și fiicele în cinstea dumnezeilor lor. ³²Voi să păziți și să împliniți toate lucrurile pe care vi le pruncesc eu; să n-adăugați nimic la ele și să nu scoateți nimic din ele!”

12:29 „După ce DOMNUL Dumnezeuul tău va nimici toate neamurile” VERBUL (BDB 503, KB 500, *Hiphil* IMPERFECT) înseamnă YAHWE elimină oameni omorându-i (comparați 19:1; Ios. 23:4; II Sam. 7:9; Ier. 44:8). Aceasta indică faptul că YAHWE luptă bătăliile Israelului.

12:30 „vezi să nu” Vezi nota la v. 28.

■ **„lași prins în cursă”** VERBUL (BDB 669, KB 723, *Niphal* IMPERFECT) în tulpina *Qal* înseamnă literal, „a aduce jos cu un băț” (comparați Ps. 9:16). Tulpina *Niphal*, folosită doar aici, este o extensie metaforică implicând „a arunca un băț spre țintă”.

■ **„Ferește-te să cercetezi despre dumnezeii”** VERBUL (BDB 205, KB 233, *Qal* IMPERFECT) înseamnă „a căuta după.”

3. YAHWE în 12:5; 4:29; Ier. 10:21; 29:13

4. Dumnezeii canaaniti în 12:30; II Cro. 25:15,20; Ier. 8:2.

12:31 YAHWE spune clar lui Israel că dacă ei practică aceleași ritualuri abominabile ale fertilității, EL îi va îndepărta din țară (comparați 7:4; Lev. 18:24-30) cum a făcut cu canaaniti (comparați Gen. 15:16-21). YAHWE „urăște” (BDB 971, KB

1338, *Qal* PERFECT) idolatria (comparați 12:31; 16:22; vezi Tematica Specială: Dumnezeu descris ca om [Limbaaj Antropomorfic]. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: *MOLECH*

YAHWE interzice închinarea la *Molech* (BDB 574), zeul de foc canaanit (Ammon), ce era slăvit prin sacrificarea întâilor născuți din fiecare familie din comunitate pentru a asigura fertilitatea. Numele lui (după cum era folosit de ISRAELIȚI) este un joc de cuvinte ebraic pe consoanele pentru „rege” și pe vocalele „ruine.” Israel este avertizat în legătură cu acest zeu de timpurii și adesea (comparați Lev. 18:21; 20:2,3,4,5; I Împ. 11:7; II Împ. 23:10; Ier. 32:35; Mica 6:7). Această închinare era adesea caracterizată de fraza, „a trece prin foc” (comparați 12:31; 18:10; II Împ. 16:3; 17:17,31; 21:6; Ps. 106:37; Ier. 7:31; 19:5).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 12:32

³²”Tot ceea ce vă poruncesc, să aveți grijă să împliniți; să nu adăugați nici să nu scoateți de la poruncă.”

12:32 „să nu adăugați nici să nu scoateți” Dumnezeu este serios în legătură cu ascultarea de cuvântul Său (vezi nota la 4:2). Totuși, Deuteronom arată unele adaptări ale legii în perioada deșertului. Trebuie să aplicăm adevărurile Bibliei pentru fiecare epocă și cultură. Dumnezeu sa revelat pe Sine unei culturi particulare într-un moment particular. Unele adevăruri se leagă doar de acel timp și popor (spre exemplu, războiul sfânt, poligamia, sclavia, subjugarea femeii), dar majoritatea adevărilor sunt înafara timpului ca să fei aplicate fiecărei generații (pentru o discuție la cum să distingeți dintre etern și cultural, vezi Fee și Stuart, *How To Read the Bible For All Irs Worth*, pp. 149-164 și Gordon Fee, *Gospel and Spirit*, pp. 136).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. De ce există atât accent pe locul central al închinării?
2. De ce sau schimbat unele legi?
3. De ce este atât de important pentru Evrei?
4. De ce sunt aceste reguli atât de detaliate?

DEUTERONOM 13

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Pedeapsa apostaziilor	Avertisment împotriva idolatriei (12:32-13:19)	Avertisment împotriva idolatriei (12:29-13:18) 12:32-13:15	Împotriva cultului canaanit (12:29-13:1)
13:1-5	13:1-5		Împotriva ademenirilor idolatriei 13:2-6
13:6-11	13:6-11	13:6-11	
13:12-18	13:12-18	13:12-18	13:7-12 13:13-19

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL CADRULUI

- A. Acesta este un pasaj din Scriptură dificil de interpretat și înțeles. Nu este un pasaj folosit pentru a descrie dragostea lui Dumnezeu.
- B. Acest capitol este o polemică împotriva idolatriei la toate nivelele religiei, la fel și, al vieții civice.
 1. Versetele 1-5 vorbesc despre profeți falși (comparați 18:20)
 2. Versetele 6-11 vorbesc despre membrii familiei ce încearcă să atragă alți membri ai familiei în idolatrie.
 3. Versetele 16-18 vorbesc despre întreaga cetate sau comunitate ce îmbrățișează idolatria (comparație 29:18).
- C. Se pare că există o distincție în Vechiului Testament dintre profeții și visătorul de vise. O viziune este experimentată de o persoană ce este trează și în control al facultăților sale mentale. Ezechiel, la Râul Kebar, este un exemplu al viziunii. Daniel este un exemplu a cuiva care interpretează vise. Ambele sunt revelații de la Dumnezeu. Calea normativă pentru ca Dumnezeu să vorbească poporului Său astăzi nu este prin viziuni sau vise, totuși El are puterea de a le face pe ambele.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 13:1-5

¹”Dacă un profet sau un visător se ridică din mijlocul vostru și vă oferă un semn sau o minune, ²iar semnul sau minunea se împlinește, cu privire la ceea ce va spus, spunând, `Haideți să mergem după alți dumnezei (care nu i-ați cunoscut) și să-i slujim,` ³să nu ascultați cuvintele aceluia profet sau visător de visuri; deoarece DOMNUL Dumnezeuul vostru vă încearcă să vadă dacă Îl iubiți pe DOMNUL Dumnezeuul vostru cu toată inima și cu tot sufletul. ⁴Să urmați pe DOMNUL Dumnezeuul vostru și să vă temeți de El; și să păziți poruncile Lui, să ascultați glasul Său, să-L slujiți și să vă alipiți de El. ⁵Ci acel profet și acel visător de vise să fie omorât, deoarece a provocat răzvrătire împotriva DOMNULUI Dumnezeuului nostru ce va scos din țara Egiptului și va răscumpărat din casa robiei, ca să vă seducă de pe calea pe care va poruncit DOMNUL Dumnezeuul vostru să umblați în ea. Așadar să curățați din mijlocul vostru răul acesta.”

13:1 Nu toate persoanele ce susțin că vorbesc pentru divinitate pot fi crezute. Trebuie să-i testăm (comparați Deut. 18:20-22; Matei 7; 24:24; I Ioan 4:1-6; II Pet. 3:15-16).

13:1, 3 „profet” Vezi Tematică Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PROFEȚIA VECHI TESTAMENTARĂ

I. INTRODUCERE

A. Declarații de început

1. Întreaga comunitatea de credincioși nu este de acord cu privire la cum să interpretezi profeția. Alte adevăruri au fost stabilite unei poziții ortodoxe de-a lungul secolelor, dar nu și aceasta.
2. Există câteva etape bine definite ale profeției Vechi Testamentare
 - a. pre-monarhal
 - (1) individuali numiți profeți
 - a) Avraam – Gen. 20:7
 - b) Moise – Num. 12:6-8; Deut. 18:15; 34:10
 - c) Aaron – Exod 7:1 (purtătorul de cuvinte al lui Moise)
 - d) Maria – Exod 15:20
 - e) Medad și Eldad – Num. 11:24-30
 - f) Debora – Jud. 4:4
 - g) anonim – Jud. 6:7-10
 - h) Samuel – I Sam. 3:20
 - (2) referințe la profeți ca grup – Deut. 13:1-5; 18:20-22
 - (3) grupuri profetice sau asociație – I Sam. 10:5-13; 19:20; I Împ. 20:35,41; 22:6,10-13; II Împ. 2:3,7; 4:1,38; 5:22; 6:1, etc.
 - (4) Mesia numit profet – Deut. 18:15-18
 - b. profeți monarhi ne scriitori (ei se adresează împăratului)
 - (1) Gad – I Sam. 7:2; 12:25; II Sam. 24:11; I Cro. 29:29
 - (2) Natan – II Sam. 7:2, 12:25; I Împ. 1:22
 - (3) Ahia – I Împ. 11:29
 - (4) Iehu – I Împ. 16:1,7,12
 - (5) anonim – I Împ. 18:4,13; 20:13,22
 - (6) Ilie – I Împ. 18; II Împ. 2
 - (7) Micaia – I Împ. 22
 - (8) Elisei – II Împ. 2:8,13
 - c. profeți scriitori clasici (ei se adresează atât națiunii cât și împăratului): Isaia – Maleahi (exceptând Daniel)

B. Termeni Biblici

1. *ro`eh* (BDB 909) = clarvăzător, I Sam. 9:9. Această referință arată tranziția la termenul *Nabi*, care înseamnă „profet” și vine din rădăcina, „a chema.” *Ro`eh* vine din termenul ebraic general “ a vedea.” Această persoană înțelegea căile și planurile lui Dumnezeu și era consultată pentru a verifica voia lui Dumnezeu într-o anumită problemă.
2. *hozeh* (BDB 302) = clarvăzător, II Sam. 24:11. Este de fapt un sinonim a lui *ro`eh*. Provine dintr-un termen ebraic rar „a vedea.” Forma participiului este folosită cel mai mult pentru a se referi la un profet.
3. *nabi`* (BDB 611) = profet, înrudit cu verbul Akkadian *nabu* = „a chema” și Arabic *naba`a* = „a anunța.” Acesta este termenul cel mai comun din VT pentru a desemna un profet. Este folosit de peste 300 de ori. Etimologia exactă este incertă, dar „a chema” pentru momentul de față este cea mai bună opțiune. Probabil cea mai bună

înțelegere provine de la descrierea lui YAHVE în ce privește relația lui Moise cu Faraonul prin Aaron (comparați Exod 4:10-16; 7-1; Deut. 5:5). Un profet este cineva care vorbește de la Dumnezeu pentru poporul Său. (comparați Amos 3:8; Ier. 1:7,17; Eze. 3:4).

4. Toți cei trei termeni sunt folosiți pentru funcțiile profețiilor în I Cro. 29:29; Samuel - *Ro`eh*; Natan - *Nabi`*; și Gad - *Hozeh*.
5. Expresia '*ish ha - 'elohim*, "om al lui Dumnezeu," este o denumire în sens mai larg a unui vorbitor pentru Dumnezeu. Este folosit de 76 de ori în VT în sensul de "profet."
6. Cuvântul "profet" este de origine greacă. Provine din (1) *pro* = "înainte" sau "pentru"; (2) *phemi* = "a vorbi."

II. DEFINIREA PROFEȚIEI

- A. Termenul "profeție" are un câmp semantic mai larg în ebraică decât în engleză. Evreii au marcat cărțile istorice ale lui Iosua prin intermediul împăraților (exceptând Rut), care reprezentau "foștii profeți." Atât Avraam (Gen. 20:7; Ps. 105:5) cât și Moise (Deut. 18:18) sunt desemnați ca profeți (la fel și Maria, Exod 15:20). Prin urmare, feriți-vă de o presupusă definiție în engleză!
- B. "Profetismul poate fi definit în mod legitim ca acea înțelegere a istoriei ce acceptă semnificația ei doar în termenii unei preocupări divine, a unui scop divin, a unei participări divine." (*Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 3, p. 896).
- C. "Profetul nu este nici un filosof nici un teolog sistematic, ci un mijlocitor al legământului ce furnizează cuvântul lui Dumnezeu poporului Său cu scopul de a modela viitorul lor prin reformarea prezentului lor" ("Prophets and Prophecy," *Encyclopedia Judaica*, vol. 13, p. 1152).

III. SCOPUL PROFEȚIEI

- A. Profetia reprezintă mijlocul lui Dumnezeu de a vorbi poporului Său, oferind călăuzire în cadrul lor actual și speranță în ce privește controlul Său asupra vieții lor și asupra evenimentelor din lume. Acest mesaj a fost în esență corporativ. Este menit să mustre, să încurajeze, să producă credință și pocăință și să informeze poporul despre Dumnezeu și planurile Lui. Deseori este folosit pentru a dezvălui clar un reprezentant ales de Dumnezeu (Deut. 13:1-3; 18:20-22). Aceasta, în cele din urmă, ar face referire la Mesia.
- B. Adesea, profetul lua o dificultate istorică sau teologică din vremea lui și o proiecta într-un cadru escatologic. Acest punct de vedere al istoriei asupra sfârșitului (teologic) este unică pentru Israel și pentru accepțiunea lui despre alegerile divine și promisiunile legământului.
- C. Funcția de profet pare să echilibreze (Ier. 18:18) și să schimbe funcția de Mare Preot ca o modalitate de a cunoaște voia lui Dumnezeu. Urim-ul și Tumim-ul trece dincolo spre un mesaj verbal adresat de Dumnezeu reprezentantului Său. Funcția de profet de asemenea pare să fi murit după Maleahi (sau după scrierile Cronicilor) și nu mai apare decât după 400 de ani odată cu Ioan Botezătorul. Este incert ce legătură este între darul de "profeție" al Noului Testament cu cel al Vechiului Testament. Profetii Noului Testament (Fapte 11:27-28; 13:1; 14:29,32,37; 15:32; I Cor. 12:10, 28-29; Efe. 4:11) nu sunt revelatori unei noi revelații, ci prevestitori ai voii lui Dumnezeu în situații contemporane.
- D. Profetia în mod exclusiv sau primar nu este de natură predictivă. Predicția este o modalitate de a confirma funcția și mesajul nu-i profet, dar trebuie avut în vedere "...mai puțin de 2% din profețiile din VT sunt Mesianice. Mai puțin de 5% descriu în mod special era Noului Legământ. Mai puțin de 1% au de-a face cu evenimente care încă nu s-au

întâmplat” (Fee & Stuart, *How to Read the Bible For All It's Worth*, p. 166).

- E. Profeții Îl reprezintă pe Dumnezeu înaintea oamenilor, în timp ce preoții îi reprezintă pe oameni înaintea lui Dumnezeu. Aceasta este o afirmație generală. Există și excepții cum ar fi Habacuc, care Îi puna întrebări lui Dumnezeu.
- F. Un motiv pentru care ne este dificil să înțelegem profetia e din cauză că nu cunoaștem modul în care au fost structurate cărțile lor. Ele nu sunt cronologice, ci par a fi tematice, dar nu totdeauna cum ne-am fi așteptat noi. Deseori nu există nici un cadru istoric evident, nici un interval de timp sau o divizie clară între oracole; este dificil (1) să citești cărțile prin intermediul unui singur cadru; (2) să le subliniezi după subiect; și (3) să constăți adevărul central sau intenția autorului în fiecare oracol.

IV. CARACTERISTICILE PROFETIEI

- A. În Vechiul Testament se pare că existe o dezvoltare a conceptului de „profet” și „profeție.” În Israelul timpuriu s-a dezvoltat o comunitate de profeți, condusă de un lider puternic carismatic cum era Ilie sau Elisei. Uneori expresia „fii proorocilor” era folosită pentru a indica grupul (II Împ. 2), iar din când în când profeții erau caracterizați prin forme diferite de extaz (I Sam. 10:10-13; 19:18-24).
- B. Totuși, această perioadă a trecut rapid spre perioada profeților individuali. Au exista acei profeți (atât falși cât și adevărați) care se identificau cu împăratul și trăiau în palat (Gad, Natan). De asemenea, au fost și profeți independenți, uneori total neconectați de status quo-ul societății israeliene (Amos). Aceștia erau atât bărbați cât și femei (II Împ. 22:14).
- C. Profetul era de obicei revelatorul viitorului, acesta fiind determinat de răspunsul imediat al unei persoane sau a unui grup de persoane. De obicei sarcina profetului era aceea de a dezvălui planul universal al lui Dumnezeu pentru creația Lui, plan ce nu era afectat de răspunsul omului. Acest plan escatologic universal este unic pe vremea profeților Israelului din Orientul apropiat timpuriu. Fidelitatea legământului și a prezicerii sunt punctele de întâlnite gemene ale mesajelor profetice (cf. Fee și Stuart, p. 150). Acest lucru implică faptul că profeții în primul rând erau corporativi în obiectiv. Ei de obicei, dau nu în mod exclusiv, se adresau națiunii lui Israel.
- D. Majoritatea materialelor profetice au fost prezentate pe cale orală. Mai târziu s-au combinat prin intermediul temelor sau a cronologiei, sau a altor mijloace ale literaturii Orientului Apropiat, care pentru noi s-au pierdut. Pentru că au fost pe cale orală, ele nu mai sunt atât de structurate ca și proza scrisă. Acest aspect face să fie cărțile dificil de citit și de înțeles fără un cadru istoric specific.
- E. Profeții folosesc câteva mijloace pentru a-și transmite mesajele
 1. Scena tribunalului – Dumnezeu Își duce poporul la tribunal; deseori în cazul de divorț în care YAHVE își respinge soția (Israel) din cauza infidelității ei (Osea 4; Mica 6).
 2. Bocetul de înmormântare – aparatul special de măsurat al acestui mesaj și al „vaiurilor” caracteristice lui îl fac să fie o formă specială de mesaj (Isaia 5; Hab. 2).
 3. Declarațiile binecuvântărilor din legământ – natura condiționată a legământului este accentuat iar consecințele, atât pozitive cât și negative, sunt precizate pentru viitor (Deut. 27-28).

V. LINII DIRECTOARE UTILE PENTRU INTERPRETAREA PROFETIEI

- A. Găsește intenția originală a profetului prin observarea contextului istoric și contextului literar al fiecărui oracol. De obicei va implica încălcarea legământului Mozaic de către Israel.

- B. Citește și interpretează întregul oracol, nu doar o parte; schițând conținutul. Observă cum se relaționează cu celelalte oracole. Încearcă să subliniezi întreaga carte (prin unități literare și la nivel de paragraf).
- C. Asumă-ți o interpretare literală a pasajului până când ceva din pasaj te direcționează spre o utilizare figurativă; apoi încearcă să pui limbajul figurativ în proză.
- D. Analizează acțiunile simbolice în lumina cadrului istoric și a pasajelor paralele. Amintește-ți că e vorba de literatura antică a Orientului Mijlociu, nu literatura vestică sau modernă.
- E. Tratează prezicerile cu grijă
 - 1. Sunt ele exclusiv pentru vremea autorului?
 - 2. Anterior în istoria Israelului au fost împlinite?
 - 3. Sunt încă evenimente viitoare?
 - 4. Cuprind o împlinire contemporană și una viitoare?
 - 5. Permite autorilor Bibliei, nu celor moderni, să îți ghideze răspunsul.
- F. Preocupări speciale:
 - 1. Este predicția calificată de un răspuns condiționat?
 - 2. Este clar cui i se adresează profetia (și de ce)?
 - 3. Există o posibilitate atât biblică cât și/sau istorică pentru împliniri multiplă?
 - 4. Autorii sub inspirație al NT au fost capabili să-L vadă pe Mesia în multe locuri din VT care pentru noi nu au fost evidente. Ei par a folosi un joc de cuvinte sau o tipologie. Întrucât noi nu suntem inspirați, ar fi mai bine să lăsăm lor această abordare
 - 5.

VI. CĂRȚI UTILE

- A. *Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the language of Biblical Prophecy and Apocalyptic* de D. Brent Sandy
- B. *A Guide to Biblical Prophecy* de Carl E. Armerding și W. Ward Gasque
- C. *How to read the Bible for All Its Worth* de Gordon Fee și Douglas Stuart
- D. *My Servants the Prophets* de Edward J. Young
- E. *New International Dictionary of The Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 4, pp. 1067-1078

NASB, NKJV,

- NJB** „visător de vise”
- NRSV** „cei ce divinizează visele”
- TEV** „interpretează visele”
- JPSOA** „cel ce interpretează visele”

Acest termen este o construcție a VERBULUI (BDB 321, *Qal* PARTICIPIU ACTIV) și un SUBSTANTIV PLURAL (BDB 321). Divinația (comparați 18:14-15) sau încercarea de a înțelege, a cunoaște sau a afecta voința dumnezeului era comună în Orientul Mijlociu antic. Existau multe mijloace spre divinitate:

- 1. Vise/transe (stări mintale)
- 2. Loturi, bețe (obiectefăcute de om)
- 3. Nori/furtuni/secetă (vreme)
- 4. Păsări (tipul și zborul)
- 5. Evenimente în cer (mișcarea consolațiilor, comete, eclipse, etc.)
- 6. Condiția ficatului oilor (sacrificiul animalelor)

13:1, 2 „semn” Mi se pare că cuvântul „semn” (BDB 16) din Biblie este folosit când se vorbește despre ceva ce a fost prezis iar apoi împlinit. Acest termen este folosit în câteva moduri diferite în Deuteronom:

1. Miracolele/plăgile pe care YAHWE le-a făcut prin Moise în Egipt pentru a-l forța pe Faraon să lase Israelul să plece 4:34; 6:22; 7:18-19; 11:3; 26:8; 29:2-3; 34:11.
2. Mici containere ce conțin texte din Scriptură, 6:8; 11:8
 - a. Pe brațul stîng
 - b. Pe frunte
 - c. Pe ușorii uși
3. Miracole/predicții a profeților falși pentru a conduce pe Israel departe de la închinarea exclusivistă a lui YAHWE, 13:1-2.
4. Judecățile lui YAHWE asupra unui Israel neascultător va funcționa ca un avertisment viitor pentru generațiile de ISRAELIȚI, 28:46.

■ **„sau minune”** „minunea” (BDB 65) pare să se refere la o faptă miraculoasă făcută în prezența martorilor. Este adesea folosită în paralel cu „semne.”

13:2 „iar semnul sau minunea devine adevărat” Minunile nu sunt automat de la Dumnezeu (comparați Exod 7:11,22; Mat. 24:24; II Tes. 2:9). Acest lucru este cu adevărat cu privire la predicție (comparați 18:22).

Dacă „Profetul” din Deut. 18:18-19 este o prefigurare a lui Mesia, atunci acest fals profet este o prefigurare a lui Anti-Crist (comparați 18:20). „falsitatea” este revelat sacă:

1. Cuvîntul nu se împlinește
2. Cuvîntul nu este de la YAHWE

■ **„Să mergem după... să-i slujim”** Aceste două VERBE furnizează deviația propusă de la excluderea închinării lui YAHWE:

1. „mergeți după” – BDB 229, KB 246, *Qal* îndemn, folosit în sens de îndemn. Acesta este un avertisment repetat comparați 6:14; 8:19; 11:28; 13:2,6,13; 28:14; 29:18,26.
2. „Slujește” – BDB 712, KB 773, *Hophal* IMPERFECT, folosit în sens de îndemn. Acesta este de asemenea un avertisment repetat, comparați 5:9; 7:4,16; 8:19; 11:16; 13:2,6,13; 17:3; 28:14,36,64; 29:18,26; 30:17; 31:20.

Declarația „să mergem după alți dumnezei” este un avertisment repetat nu doar în Deut, ci și în Ieremia.

■ **„dumnezei (pe care nu i-ați cunoscut)”** Problema aici nu este abilitatea de a face semne puternice, ci închinarea exclusivă față de YAHWE. Vezi Tematica Specială: Cunoaște la 4:35.

13:3 „să nu ascultați de cuvintele aceluia profet” VERBUL (BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFECT) este cîntul reiterat *shema*, ce înseamnă „a asculta și a face.” Vezi nota la 4:1.

■ **„Deoarece DOMNUL Dumnezeuul vostru vă încearcă”** VERBUL (BDB 650, KB 702, *Piel* PARTICIPIU) exprimă adevărul că Dumnezeu pune oameni în situații de încercare sau ispită cu scopul de a cunoaște și să întărească credința/încrederea/ascultarea de El (comparați Gen. 22:1-12; Exod 15:25; 16:4; 20:20; Deut. 8:2,16; Jud.2:22; 3:1,4; II Cro. 32:31). Chiar principiu de profet fals între oameni este o cale divină de a separa adevărații credincioși de credincioșii falși. Dumnezeu folosește răul pentru scopul Său (comparați Gen. 3)!

■ **„cu toată inima și cu tot sufletul”** Vezi nota la 4:29. Aceasta este o metaforă pentru devoțiune totală și completă. Israel este chemat în repetate rînduri să-L iubească pe YAHWE cu o devoțiune completă (comparați 6:5; 7:9; 10:12; 11:1,13,22; 13:3; 19:9; 30:6,16,20).

13:4 acest verset conține o serie de *Qal* IMPERFECT, ce slujește la linie directoare pentru închinarea exclusivă față de YAHWE:

1. „urmează” BDB 229, KB 246 comparați 8:6
2. „teamă” BDB 431, KB 432
3. „păstrează” BDB 1036, KB 1581, comparați 5:29; 6:2
4. „ascultați” BDB 1033, KB 1570
5. „slujiți” BDB 712, KB 773
6. „alipiți-vă” BDB 179, KB 209

Acest verset este similar cu 6:13 și 10:20.

13:5 „acel profet dau visător de vise să fie omorât” YAHWE este atent cu poluarea închinării după cum arată clar Deut. 12. Dacă închinarea față de YAHWE a devenit poluată aici, Noul Testament nu ar fi o realitate. Dumnezeu a fost atent ca poporul Său să îndeplinească închinarea în modul exact poruncit de El (comparați 4:2; 12:32). Dacă nu era închinare pură, consecința era moartea, ce îi includea pe canaanii și pe profeții falși ai Israelului (comparați 13:5,9,15). Seducția era posibilă pentru indivizi în mijlocul comunității (comparați 4:19; 13,5,10)

■ **„răscumpărat”** Acest termen (BDB 804, KB 911, *Qal* PARTICIPIU) este o modalitate de a exprima un preț plătit pentru a elibera pe cineva de sclavie sau închisoare. Vezi Tematica Specială la 7:8.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 13:6-11

“Dacă fratele tău, fiul mamei tale, sau fiul ori fiica ta, sau soția ta dorește, sau prietenul tău ce este ca sufletul tău, te ațâță în secret spunând, Să mergem și să slujim alți dumnezei (pe care nici voi nici părinții voștri nu i-au cunoscut, ⁷pe dumnezeii popoarelor din jurul vostru, aproape de voi sau departe de voi, dintr-un capăt al pământului la celălalt), ⁸ să nu vă luați după el nici săn nu-l ascultați; ochiul vostru să nu-i arate milă, nici să nu-l cruțați sau să primiți. ⁹Ci să-l ucideți cu siguranță; mâna ta să fie prima care se ridică împotriva lui iar după aceea mâna poporului. ¹⁰Așa că să-l omoți cu pietre deoarece a căutat să vă seducă departe de DOMNUL Dumnezeuul vostru ce va scos din țara Egiptului, din casa robiei. ¹¹Atunci tot Israelul va auzi și se va teme, și niciodată nu va mai face astfel de lucruri nelegiuite între voi.”

13:6, 8 „Dacă fratele tău... fiul tău... fiica... soția...prietenul tău” Dacă cineva extrem de apropiat, o rudă, sau un prieten încearcă să te ațâțe la închinare înaintea altor dumnezei, Israelul credincios trebuie să-i predea comunității ca să fie omorât cu pietre (comparați vv. 9-10). Aceasta este responsabilitatea individuală a inimii. Aceasta este o afirmație radicală în contextul structurii culturale unde familia era cea mii importantă (comparați Mat. 10:34-39; Luca 14:25-27).

13:6 „să mergem și să slujim alți dumnezei” Aceste VERBE sunt ambele îndemnuri *Qal*:

1. „mergem” – BDB 229, KB 246
2. „slujim” – BDB 712, KB 773

Ele slujesc ca metafore colective pentru închinare.

13:7 „dumnezeii popoarelor din jurul vostru, aproape de voi sau departe de voi, dintr-un capăt al pământului la celălalt” Textul are câteva interpretări posibile. Afirmația se referă la:

1. Zeii canaanii, fie din sub sau din nordul Canaanului („pământ” = „pământ”)
2. Zei străini, fie din Mesopotamia sau Palestina („aproape de tine sau departe de tine”)
3. Ateție aptriculară împotriva închinării înaintea zeilor astrali, fie soare, lună, stele, planete, constelații, comete, stele căzătoare, nova, eclipse, etc. (lucruri care apun și răsar)

13:8 Acest verset listează (o serie de *Qal* IMPERFECȚI negativi) cum un urmaș adevărat al lui YAHWE ar trebui să trateze un zeu străin:

1. SĂ nu vă alipiți de el – BDB 2, KB 3
2. Să nu ascultați de el – BDB 1033, KB 1570
3. Ochiul tău să nu aibe milă – BDB 299, KB 298, comparați 7:2, 16
4. Să nu-l cruți – BDB 491, KB 487 (literal „a acoperi”)

Doar un scurt coment asupra #3. Această formă este un idiom pentru „să nu lași emoțiile tale umane să afecteze acțiunile necesare penru Dumnezeu.” Este găsit de câteva ori în Deuteronom 7:16; 13:8; 19:13,21; 25:12 (comparați NIDOTTE, vol. 2, p. 50).

13:9 „Ci să-l uicideți cu siguranță; mâna ta să fie prima care se ridică împotriva lui,” Traducerea MT nu are termenul „pietre” în acest verset, deși aceasta este cu siguranță metoda de moarte la care se face aluzie la (comparați v. 10). MT are *Qal* INFINITIV ABSOLUT iar *Qal* IMPERFECT a VERBULUI „a omorâ” BDB 246, KB 255 (adică, „cu siguranță să omorâți”) ce denotă aceentul.

Martorul împotriva unei persoane era cel care trebuia să arunce primul cu piatra (comparați v. 10; 17:7). Dacă cineva mințea cu privire la acuzat, comitea crimă premeditată (comparați 5:20).

Persoanele erau lovite cu pietre de comunitate pentru:

1. Idolatrie, Lev. 20:2-5 (de asemenea posibil 6-8); Deut. 13:1-5; 17:2-7
2. Blasfemie, Lev. 24:10-23; I Împ. 11-14; Luca 4:29; Fapte 7:58 (ambele reflectă Exod 22:28); de asemenea observați Ioan 8:59; 10:31; 11:8
3. Respingerea autorității parentae, Deut 21:18-21 (posibil Lev. 20:9)
4. Infidelitate maritală, Deut. 22:22,23-27 (posibil Lev. 20:10-16)
5. Trădare (neascultare față de YAHWE cunoscută), Ios. 7.

NASB „a seduce”

NKJV „a ațâța”

NRSV „a încerca să abată”

TEV „a încerca să întoarcă în altă direcție”

NJB „a încerca să te sucească”

Acesta este VERBUL (BDB 623, KB 673, *Hiphil* CONSTRUCTIE INFINITIVĂ) ce înseamnă „încredere.” Acești profeți falși (v. 1) și presupușii membri ai legământului (v. 6) încercau să implementeze credincioșilor să se abată de la YAHWE spre alți dumnezei ai națiunilor. Acest VERB (comparați vv. 5,12; 4:19; II Împ. 17:21) este paralel cu „ațâța” (BDB 694, KB 749, *Hiphil IMPERFECT*) din v. 6.

Este interesant că această rădăcină ebraică este folosită să descrie exilul (adică, împrăștierea).

13:11 Există mult mai multe implicate în pedepsire decât aspectul punitiv al individului. Cei ce comitrebeliunea suferă consecințele (adică, omorârea cu pietre), dar există de asemenea o parte pentru cei ce sunt martori sau aud despre pedeapstă (comparați 17:12-13; 19:15-21; 21:18-21; Rom. 13:4).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 13:12-18

¹²”Dacă auziți într-una din cetățile voastre, pe care DOMNUL Dumnezeuul vostru v-o dă ca să trăiți în ea, pe cineva spund ¹³niște oameni de nimic au ieșit din mijlocul vostru și au sedus pe locuitorii cetății lor, spund, `să mergem și să slujim alți dumnezei` (pe care nu io-ați cunoscut), ¹⁴atunci să investigați și să cercetați cu seriozitate.

Dacă este adevărat iar cauza stabilită atunci această abominație a fost sărșită între voi, ¹⁵să loviți cu seriozitate pe locuitorii cetății cu sabia, să distrugeți complet și tot ceea ce este în ea, și vitele cu sabia. ¹⁶Atunci să strângi toată prada în mijlocul pieței și să arzi de tot cu foc cetatea și toată prada ei, înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău: să rămână pentru totdeauna un morman de dărâmături și niciodată să nu fie zidită din nou. ¹⁷Nici unul din lucrurile acelea sortite pierzării să nu se găsească în mâna ta, pentru că DOMNUL să Se întoarcă din iușimea mâniei Lui, să se îndure de tine, să te ierte și să te înmulțească, după cum a jurat lucrul acesta părinților tăi, ¹⁸dacă vei asculta de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău, păzind toate poruncile Lui pe care ți le dau astăzi și făcând ce este plăcut înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău.

13:13 „oameni de nimic” Literal înseamnă „fi ai lui Belial” (BDB 116). Cuvântul ebraic înseamnă „cel de nimic” sau „bun de nimic” (comparați Jud. 19:22; 20:13; I Sam. 10:27; 30:22; I Împ. 21:10,13; Pro. 6:12). Prin Noul Testament, Belial a ajuns un sinonim cu Satan (comparați II Cor. 6:15).

■ „sedus” Vezi nota la v. 10.

13:14 Acest verset listează o serie de VERBE de investigare (toate PERFECT *Qal*):

1. NASB „investigare”
NKJV, NRSV „a întreba”
NJB „privește în problemă”

VERBUL BDB 205, KB 233, înseamnă „investigarem” comparați 17:4,9; 19:18

2. NASB, NKJV „a cerceta”
NJB „examinează”

VERBUL BDB 350, KB 347, înseamnă „cercetează,” comparați Ps. 139:1,23; Pro. 18:17

3. NASB „întreabă detaliat”
NKJV „întreabă cu atenție”
NJB „întreabă cu atenție”

Aceasta este o combinație dintre BDB 981, KB 1371, *Qal* PERFECT, „întreabă” și BDB 405, KB 408, *Hiphil* INFINITIV ABSOLUT, „detaliat,” comparați 17:4; 19:8

13:15 „voi să...distrugeți complet” Această afirmație „distrugeți complet” (BDB 355) înseamnă „dedicat total lui Dumnezeu pentru distrugere. Vezi nota completă la 3:6. Aceeași consecință aplicată păgânilor era suferită de evrei dacă se închinau altor dumnezei.

13:16

NASB „va vi o ruina pe veci”

NKJV „va fi un morman pe veci”

NRSV „va rămâne o ruină perpetuă”

TEV „trebuie să fie lăsată în ruină pe veci”

NJB „trebuie să o lași sub blestemul distrugerii”

Această ultimă afirmație era un blestem idiomatic ebraic (spre exemplu, Ios. 8:28; Ier. 49:2). Pentru conceptul de „pentru totdeauna” vezi Tematica Specială la 4:40.

13:16 „pus sub interdicție” Acesta este conceptul ebraic pentru dedicarea prăzii „războiului sfânt” lui Dumnezeu (BDB 356). Însuși lucrul tratat aici este (și v. 17) văzut în Iosua 6-7!

13:17-18 Observați fluxul gândurilor:

1. Idolatria merită judecată (adică, război sfânt, tot ceea ce respiră, moare), vv. 12-15.
2. Toată prada cetății este dată lui YAHWE ca o ardere de tot (adică, în războiul sfânt, toate lucrurile de valoare erau oferite lui YAHWE), vv. 16-17
3. Ascultarea aduce binecuvântare vv. 17-18:
 - a. El se întoarce la mânia Sa
 - b. El arată milă, comparați 30:3
 - c. EL are compasiune (aceeași rădăcină ca sus, BDB 933)
 - d. El aduce belșug
 - e. El împlinește juruințele părinților
4. Binecuvântarea este condiționată ascultării, v. 18.

„făcând ceea ce este bine înaintea DOMNULUI Dumnezeului vostru”

Această afirmație apare de câteva ori în Deuteronom (comparți 6:18; 12:28; 13:18). Apare de asemenea în I Împ. 11:38; 14:8; 15:11; 22:43; II Împ. 12:3. YAHWE este standardul pentru dreptate și neprihănire prin care toți sunt judecați. Vezi Tematica Specială: Neprihănirea la 1:16.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce este acest capitol atât de sever în tratara celor necredincioși?
2. Poate acest capitol să fie o bază în a ne raporta la ale credințe în ziua noastră?
3. Cum recunoști vorbitorii falși pentru Dumnezeu? Cum rămâne cu minunile?
4. Explică conceptul Vechi Testamentar al corporalității, ce răspunde o mulțime de întrebări despre Noul Testament.

DEUTERONOM 14

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Jale improprie 14:1-2	Stilul de viață al unei persoane sfinte 14:1-2	O practică de jale interzisă 14:1-2	Împotriva unei practice idolatre 14:1-2
Carne curată și necurată 14:3-8 14:9-10 14:11-20	14:3-8 14:9-10 14:11-20	Animale curate și necurate 14:3-8 14:9-10 14:11-18 14:19-20	Animale curate și necurate 14:3-8 14:9-10 14:11-20
14:21	14:21a 14:21b	14:21a 14:21b	14:21a 14:21b
Principiile zecuielii 14:22-27 14:28-29	14:22-27 14:28-29	Legea zecuielii 14:22-26 14:27-29	Zecuiiala anuală 14:22-23 14:24-27 Al treilea an al Zecuielii 14:28-29

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE ÎN 14:1-16:17

- A. Deuteronom 14:1-2 este o confirmare preliminară că Israelul ca popor unic al lui YAHWE (comparați Exod 19:5-6), trebuie să trăiască așa cum este!
- B. Deuteronom 14:3-16:17 este o recapitulare a unor cerințe de bază ale legământului lui Dumnezeu pentru popor spuse în Exod – Numeri
 1. Hrană curată contra necurată în 14:1-21 este găsit original în Lev. 11:1-23.
 2. Zecuieli în 14:22-29 sunt oferite original în Num. 18:21-29.

3. Anularea datoriei în 15:1-11 este oferită original în Lev. 28:8-28.
4. Eliberarea sclavilor evrei în 15:12-18 este oferită original în Lev. 25:38-55.
5. Răscumpărarea întâiului născut în 15:19-23 este oferită original în Exod 13:1-16.
6. Cele trei sărbători anuale în 16:1-17 sunt original oferite în Lev. 23:4-8 și de asemenea în Num. 28:16-29:40. (*Outline from Old Testament Theology*, de Paul R. House, p. 184)
7. Natura sumară a Deuteronomiului este văzută clar. Adesea legile sunt puțin schimbate pentru noul cadru.

Trebuie declarat din nou că moderni nu cunosc acel „cum, când, sau de ce” al structurii cărților Vechi Testamentare.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 14:1-2

¹„Voi sunteți fii DOMNULUI Dumnezeului vostru; să nu vă faceți creștături și să nu vă radeți între pentru un mort. ²Căci tu ești un popor sfânt pentru DOMNUL Dumnezeul tău și DOMNUL Dumnezeul tău te-a ales ca să fii un popor al Lui dintre toate popoarele de pe fața pământului.

14:1 „voi sunteți fii DOMNULUI” Observați metafora familiei folosită ca și terminologie a legământului (comparați 1:31; 8:5; 32:5). Vezi Tematica Specială: Paternitatea lui Dumnezeu la 8:5. Observați cele trei titluri speciale ale Israelitilor folosite în vv. 1-2

■ **„vă radeți”** VERBUL este BDB 151, KB 177, *Hithpael* (o variantă rară din tulpina *Hithpael*) IMPERFECT și este adesea găsit în texte ca „radere” sau „tăiere”. Aceasta era o practică păgână de închinare (fie pentru a capta atenția zeității sau de a cauza simțăminte ale dimineții pentru cei morți, comparați Lev. 19:28; 21:5; I Împ. 18:28; Ier. 16:6; 41:5; 47:5; 48:37).

TEMATICĂ SPECIALĂ: CEREMONIILE DE DOLIU

Israelii își exprimau tristețea pentru moartea unei persoane iubite, a pocăinței personale, la fel și a infracțiunilor colective, în câteva moduri:

1. sfășierea hainei exterioare, Gen. 37:29,34; 44:13; Jud. 11:35; II Sam. 1:11; 3:31; I Împ. 21:27; Iov 1:20
2. îmbrăcarea cu un sac de pânză, Gen 37:34; II Sam 3:31; I Împ. 21:27; Ier. 48:37
3. scoaterea încălțăminteii, II Sam. 15:30; Is. 20:3
4. punerea mâinilor pe cap, II Sam. 13:19; Ier. 2:37
5. punerea cenușii pe cap, Ios. 7:6; I Sam. 4:12; Nee. 9:1
6. așezarea pe pământ, Plângeri 2:10; Ez. 26:16 (întinderea pe pământ, II Sam. 12:16); Is. 47:1
7. lovirea pieptului, I Sam. 25:1; II Sam. 11:26; Nee. 1:4
8. tăierea trupului, Deut. 14:1; Ier. 16:6; 48:37
9. postire, II Sam. 12:16,21-23; I Împ. 21:27; I Cro. 10:12; Nee 1:4
10. cântarea unei lamentații, II Sam. 1:17; 3:31; II Cro. 35:25
11. pleșuvie (smulgerea sau rasul părului), Ier. 48:37
12. tăierea bărbilor scurt, Ier. 48:37

acoperirea capului sau a feței, II Sam. 15:30; 19:4

■ 16:6; 41:5; Eze. 27:31; 44:20). În contrast (1) preoții ISRAELIȚI nu li se permiteau să se radă de loc (comparați Lev. 21:5) și (2) ISRAELIȚILOR nu li se permiteau să își taie barba (comparați Lev. 19:27). Multe din legile Israelului au fost date în opoziție directă cu practicile regulate ale canaanitilor!

■ **„de dragul morților”** Ceremoniile de doliu desrise sunt conectate cu:

1. închinarea strămoșilor
2. închinarea la Baal (moartea [iarna] și învierea [pimăvara] natura zeului canaanit).

14:1 „poporul sfânt” Conceptul se leagă de sarcina Israelului de al revela pe YAHWE și pe Mesia Lui (comparați Exod 19:6; Deut. 7:6). Vezi Tematica Specială la 4:6.

Deuteronom exemplifică limbajul de legământ, ce descrie divinitatea ca „DOMNUL Dumnezeu vostru” și pe poporul Său „sfânt,” „ales,” comoară specială” (comparați 4:20; 7:6; 14:2; 26:18; 28:9; 29:12-13). De asemenea observați Ieremia (comparați 7:23; 11:4; 13:11; 24:7; 30:22; 31:1,33; 32:38). Și de asemenea, cine poate uita Osea 1-3!

■ **„DOMNUL v-a ales”** VERBUL (BDB 103, KB 119, *Qal* PERFECT) este folosit cu referire la suveranitatea lui Dumnezeu de alegere:

1. Avraam, Gen. 12:1; Nee. 9:7
2. Patriarhii, Deut. 7:8
3. Descendenții patriarhilor, Deut. 4:37; 10:15
4. Israel, Deut. 7:6; Ps. 135:4; Is. 44:1,8; 43:10; Eze. 20:5
5. Israel sau Ierusalim, Deut. 32:15; 33:5,26; Is. 44:2
6. Un rege israelit (un simbol al domniei lui YAHWE, ce l-ar umbri pe David [comparați I Sam. 10:24; 16:8,9,10; II Sam. 6:21], ce a devenit o figură Mesianică), Deut. 17:14-17
7. Locul pentru a locui numele Său (adică, sanctuarul central), Deut. 12:5,11,14,18,21,26; 14:24; 15:20; 16:2,6,7,11,15; 17:8,10; 31:11

Suveranitatea și scopul lui Dumnezeu este exprimat prin alegerea lui Israel. „Alegerea” lui Dumnezeu din Vechiul Testament este totdeauna legată de slujire, nu neapărat de salvare, ca în Noul Testament. Israel trebuia să-L reveleze pe YAHWE întregii lumi, așa încât toți să fie salvați (comparați Gen. 12:3; citat în Tit. 2:14 și I Pet. 2:9). Vezi Tematica Specială la 4:6.

■ **„popor al Lui dintre toate popoarele de pe fața pământului”** Termenul „posesie” (BDB 688) înseamnă o comoară specială (comparați Exod 19:5; Ps. 135:4; Mal. 3:17). Această afirmație este repetată în Deut. (comparați 7:6; 14:2; 26:18). Citiți vă rog Tematica Special: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6! De aici veți vedea modul cum văd eu interpretarea Scripturii! Arată centrul integral al perspectivei mele (adică, Marea Trinitate)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 14:3-8

³„Să nu mânânci nici un lucru abominabil. ⁴Iată animalele pe care puteți să le mâncați: boul, oaia și capra; ⁵căprioara, gazela, cerbul, țapul de munte, capra sălbatică, antilopa și oaia de munte. ⁶Puteți mânca orice animal care are copita despăcată, unghia despărțită în două și rumegă. ⁷Dar să nu mâncați din cele care doar rumegă sau doar au copita despăcată și unghia despărțită în două. Astfel, să nu mâncați cămila, iepurele de câmp și iepurele de casă, care rumegă, dar n-au copita despăcată: pe acestea să le priviți drept necurate. ⁸Să nu mâncați porcu, care are copita despăcată dar nu rumegă: să-l priviți drept necurat. Să nu mâncați din carnea lor și să nu vă atingeți de trupurile lor moarte.

14:3 „Să nu mânânci” Verstele 3-21 reflectă Levitic 11:2-19, dar cu diferențe. Diferențe ca și acestea sunt atât de greu de explicat ce au cauzat speculații de nenumărate surse. Observați VERBUL „a mânca” (BDB 37, KB 46) este folosit de 17 ori în acest capitol. Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: LEGILE VECHI TESTAMENTARE PENTRU HRANĂ

În opinia mea, aceste legi ale mâncării (Lev. 11; Deut. 14) nu sunt oferite în primul rând din motive de sănătate sau igienă (adică, Maimonides, *Guide* 3:48; *Kiddushin* 49b [Tractat Talmudic]), dar pentru motive teologice. ISRAELIȚII nu trebuie să aibă contact cu canaanii (comparați Is. 65:4; 66:3,17). Multele din regulile oferite pentru Israel prin Moise se leagă de hrana canaanienilor, de socializarea și de practicile închinării (spre, Exod 8:23).

Legat de întrebarea „sunt aceste legi de mâncare sunt obligatorii sau chiar folositoare pentru credincioșii Noului Testament, „Trebuie să spun Nu! Nu! Nu! Aici sunt motivele mele:

1. Isus respinge legile hrănirii ca un mod de a ne apropia și de a place lui Dumnezeu, Mar. 7:14-23 (cu siguranță comentariul editorial fie de Petru sau Ioan Marcu în v. 19 este la fel de inspirat)
2. Însăși întrebarea era o problemă la conciliul de la Ierusalim în Fapte 15, unde s-a decis ca neamurile nu trebuiau să respecte legile culturale ale Vechiului Testament (comparați în special v. 19). Versetul 20 nu este o lege pentru hrană, ci o concesie de părtășie pentru credincioșii evrei ce ar putea fi în bisericile neevreilor.
3. Experiența lui Petru în Fapte 10 în Iope nu este cu privire la hrană, ci despre acceptarea tuturor oamenilor, deși Duhul folosea irelevanța legilor hrănirii ca simbol pentru al învăța pe Petru!
4. Discuția lui Pavel despre credincioșii „slabi” și „tari” ne avertizează să nu forțăm interpretarea noastră personală, în special legile Vechi Testamentare, asupra credincioșilor (comparați Rom. 14:1-15:13; I Cor. 8-10).
5. Avertizarea lui Pavel despre legalism și prejudecată în relație cu învățătura gnostică înregistrată în Col. 2:16-23 trebuie să fie o avertizare asupra tuturor credincioșilor din toate epocile!

TEMATICA SPECIALĂ: ABOMINAȚIILE

„Abominații” (BDB 1072) se pot referi la câteva lucruri:

1. Lucruri legate de Egipteni:
 - a. Ei detestau să mănânce cu evrei, Gen. 43:32
 - b. Ei detestau păstorii, Gen. 46:34
 - c. Ei detestau sacrificiile evreiești, Exod 8:26
2. Ucrur legate de simțămintle lui YAHWE față de acțiunile lui Israel:
 - a. Hrană necurată, Deut. 14:2
 - b. Idoli, Deut. 7:25; 18:9,12; 27:15
 - c. Spirite păgâne, Deut. 18:9,12
 - d. Copii arși pentru *Molech*, Lev. 18:21-22; 20:5-5; Deut. 12:31; 18,9,12; II Împ. 16:3; 17:17-18; 21:6; Ier. 32:35
 - e. Idolatrie canaanită, Deut. 13:14; 17:4; 20:17-18; 32:16; Is. 44:19; Ier. 16:18; Eze. 5:1; 6:9; 11:18,21; 14:6; 16:50; 18:12
 - f. Sacrificarea animalelor fără cusut, Deut. 17:1 (comparați 15:19-23; Mal. 1:12-13)
 - g. Sacrificarea pentru idoli, Ier. 44:4-5
 - h. Recăsătoria cu o femeie ce a divorțat anterior, Deut. 24:2
 - i. Femei purtând haine de bărbat (posibil o închinare canaanită), Deut. 23:18
 - j. Bani pentru prostituția cultică (închinare canaanită), Deut. 23:18
 - k. Idolatria israelită, Ier. 2:7
 - l. Homosexualitate (posibil închinare canaanită), Lev. 18:22; 20:13
 - m. Folosirea cântarului fals, Deut. 25:16; Pro. 11:1; 20:23
 - n. Legile de hrană încălcate (posibil închinare canaanită), Deut. 14:3
3. Exemple în Literatura de Înțelepciune:
 - a. Proverbe 3:32; 6:16-19; 11:1,20; 12:22; 15:8,9,26; 16:5; 17:15; 20:10,,23; 21:27; 28:9
 - b. Psalmul 88:8
 - c. Iov 30:10
4. Există o afirmație escatorologică repetată „urâciunea pustirii,” ce e folosită în Daniel (comparați 9:27; 11:31; 12:11). Se pare că se referă la trei ocazii diferite (împliniri multiple ale profeției):
 - a. Antiochus IV Epiphanes din perioada interbiblică Macabeeană (comparați I Mac. 1:54,59; II Mac. 6:1-2)
 - b. Generalul roman (mai târziu Împărat), Titus, ce a zgduuit Ierusalimul și a distrus templul în 70 d. Cr (comparați Mat. 24:15; Mar. 13:14; Luca 21:20)
 - c. Un lide rmondial al vremi de sfârșit numit „omul fărădelegii” (comparați II tes. 2:3-4) sau „Anticristul” (comparați I Ioan 2:18; 4:3; Apo. 13).

■ „lucruri detestabile” Această expresie (BDB 481 CONSTRUCȚIE 1072) este de asemenea folosită în Deut. 14:3.

14:5 „căprioara, gazela, cerbul” Acestea sunt animale sălbatice necurate pentru sacrificii dar nu pentru hrană. Nu sunt menționate în Lev. 11 deoarece ele erau necunoscute în Egipt. Unele sunt dificil de identificat în lumea noastră.

14:6 „orice animal care are copita despăcată, unghia despărțită în două și... rumegă” Acesta este tiparul de bază pentru sacrificarea unui animal curat oferit în Lev. 11:4.

Expresia „copită despăcată,” este o formă intensificată (VERB BDB 828, KB 969, *Hiphil* PERFECT CONSTRUCȚIE cu SUBSTANTIVUL BDB 828) ca în v. 7. La această descriere este combinată o a doua formă intensificată (VERB BDB 1042,

KB 1608; *Qal* CONSTRUCȚIE ACTIVĂ la PARTICIPIU cu SUBSTANTIVUL (BDB 1043). Această descriere este foarte specifică și clară.

Unele animale ce împlinesc parțial cele două cerințe („copită despăcată” și „rumegă și roade”) sunt listate în v.7.

14:7

NASB „shapshan”
NKJV „rock hyrax”
NRSV, TEV „rock badger”
LXX, NJB,
NJB, NIV „iepure”
JPSOA „damanul”

Acest animal (BDB 1050 I) este aparent menționat în Lev. 11:6 cum ar fi „iepure de câmp” sau „iepure.” Este interesant faptul că Lev. Spune (după cum este presupus aici) că iepurele rumegă și roade. Acesta este un loc bun de a aminti cititorilor de faptul că ISRAELIȚII își bazau cunoștința naturii pe caracteristici observabile (limbaj fenomenologic). Iepurii, de fapt, nu rumegă sau rod, ci mișcarea rapidă a nasului lor arată de parcă ar face asta. Aceasta nu este o eroare a Bibliei, ci aprecierea că anticii își bazau cunoașterea pe observație, nu, pe metode științifice moderne.

14:8 „porcul” Porcul era mâncat și folosit în ritualuri sacrificiale de către canaaniți (comparați Is. 65:4; 66:3,17). Era clasificat ca necurat datorită obiceiului de hrană (de asemenea pentru câini) și preferau ca loc de odihnă (căuri de mocirlă). Porcii erau sacrificați regulat în culturile Hitite, Grecești și Romane. Ei erau de asemenea mâncați (de unele grupuri) în toate culturile Mesopotamiene. Pentru o discuție extinsă despre mâncare și sacrificiul din Orientul Apropiat vezi ABD, vol. 6, „Zoology” pp. 1109-1167, pentru porci, vezi pp. 1130-1135.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 14:9-10

⁹”Dintre toate vietățile cre trăiesc în apă, puteți mânca pe cele care au aripi și solzi. ¹⁰Dar să nu mâncați nici o vietate lipsită de aripi și solzi, căci acestea sunt necurate pentru voi.

14:9 „orice are aripi și solzi” Acesta este tiparul de bază în Lev. 11:9-12. Din nou același motiv al interzicerilor nu sunt date altundeva în Vechiul Testament. Vezi nota la 14:3.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 14:11-20

¹¹”Puteți să mâncați oric pasăre curată. ¹²Dar iată cele pe care nu le puteți mânca: acvila, vulturul și vulturul de mare; ¹³șorecarul, șoimul, gaia și tot ce ține de neamul ei; ¹⁴corbul și toate coirurile lui; ¹⁵struțul, bufnița, pescărușul și șoimul după felurile lor; ¹⁶huhurezul, cucuveaua și găinușa de baltă; ¹⁷pelicanul, vulturul pescar și cormoranul, ¹⁸barza, bătlanul și tot ce ține de neamul lui, pupăza și liliacul. ¹⁹să priviți ca necurată orice târătoare care zboară: să nu mâncați din ea. ²⁰Puteți să mâncați orice pasăre curată.

14:11 Acest verset este paralel cu Lev. 11:13-19. Motivul pentru „necurăție” nu este declarat, dar pare evident că păsările listate mâncau stârvuri.

14:18 „pupăza” Acest tip de pasăre (BDB 189) mănâncă tot felul de insecte, inclusiv gândacii de gunoi. A devenit cunoscută pentru mâncatul în locuri necurate și având un cuib de gunoi, prin urmare, a devenit o pasăre migratoare „necurată”.

14:19 „târătoare” Această expresie (BDB 481 CONSTRUCȚIE 1056 și 733, comparați Gen. 7:14,21) se referă la insectele zburătoare. Aceasta este o apraleă la Lev. 11:20-23, unde unele insecte sunt curate de mâncat (adică, lăcustele, comparați Mat. 3:4; Mar. 1:6). Aceste insecte sunt hrană pentru multe păsări necurate listate.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 14:21

²¹”Să nu mâncați din nici o mortăciune; putei s-o dați străinului care va fi în cetățile voastre s-o mănânce sau puteți s-o vindeți unui străin; căci tu ești un popor sfânt pentru DOMNUL Dumnezeuul tău. Să nu fierbi iedul în laptele mamei lui!

14:21 „Să nu mâncați din nici o mortăciune” Această afirmație s-ar putea să reflecte Exod 22:31. Un motiv era că sângele era încă în el (comparați 12:16,23-25; Gen. 9:4). Această lege nu se aplica la toți din Țara Promisă (adică, străinii erau excepție, dar observă Lev. 17:15). Aceste legi ale hrănii erau menite să separe Israelul de societatea canaanită și de practicile de închinării.

■ **„Să nu fierbi iedul în laptele mamei lui”** Textul *Ras Shamra* (vezi Cyrus H. Gordon, *Ugaritic Handbook*, p. 174) arată că acest lucru era făcut în alte culturi ca simbol al fertilității. Iudaismul a dezvoltat reguli stricte ale dietei (vase de gătit separate și farfurii pentru carne și produse lactate) bazat pe acest verset. Totuși, lovitura pare să se lege de închinarea sacrificială canaanită (comparați Exod 23:19; 34:26). Are puțin sau nimic de aface cu boala sau igiena.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 14:22-27

²²”Să iei zeciuiala din tot ce-ți va aduce sămânța, din ce-ți va aduce ogrorul în fiecare an. ²³Și să mănânci în prezența DOMNULUI Dumnezeuului tău, în locul pe care-l va alege ca să-și așeze numele acolo, zeciuiala din grâul tpu, din mustul tău și din untdelemnul tău și întâii născuți din cirezile și turma ta, ca să te înveți să te temi întotdeauna de DOMNUL Dumnezeuul tău. ²⁴ar dacă distanța va fi prea mare pentru tine, așa încât nu vei putea să-ți aduci zeciuiala, deoarece locul pe care DOMNUL Dumnezeuul tău îl alege să-și așeze în el numele Său va fi prea departe de tine când te va binecuvânta DOMNUL Dumnezeuul tău, ²⁵atunci să schimbi zeciuiala în bani, să legi banii în mână și să te duci la locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău. ²⁶Acolo vei putea cheltui banii pe tot ce-ți va dori inima: oi, vin sau băuturi tari sau tot ce-ți va plăcea, și acolo să mănânci înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău și să te bucuri tu și familia ta. ²⁷Să nu neglijezi pe levitul care va fi în cetățile tale, căi n-are nici parte de moșie, nici moștenire cu tine.

14:22 „zeciuiala” Numeri 18 discută zeciuielele pentru leviții locali la fel și penur preoți la centrul sanctuarului. Totuși, acest pasaj este paralel cu capitoul 12 și se ocupă mai mult de problemele zeciuiei agricole. Vezi nota la capitoul 12.

14:26 „vei putea cheltui banii pe tot ce-ți va dori inima” Acest verset se referă la obiecte ce urmau să fie oferite sanctuarului central. Acest verset este paralel cu 12:20. Această afirmație trebuie să-i solicite pe legaliști la maxim! YAHWE dorește fericirea noastră! El dorește să împartă cu noi (comparați 12:7,18; 16:14; 27:7; I Cro. 29:22; Ps. 104; 15; Ecl. 2:24; 3:12,13,22; 5:18; 8:15; 9:7-9; Is. 22:13). Noul Testament chiar lărgeste conceptul afirmând clar că nimic din creația fizică este necurat în sine (spre exemplu, Fpte 10:15; Rom. 14:2,14,20; I Cor. 6:12 10:23-26; I Tim. 4:4). Acest lucru nu este menit să ofere oamenilor prilejul de a păcătui, ci să încurajeze libertatea creștinilor de legalism și prejudecată (comparți Col. 2:16-23). Totuși, creștinul matur va fi atent în această lume căzută ca să nu ofenseze un frate mai slab pentru care a murit Cristos (comparați Rom. 14:1-15:13)!

■ **„băuturi tari”** Acesta (BDB 1016) era vin la care erau adăugate alte sucur fermentate pentru a face procentajul de alcool mult mai înalt (adică, mai intoxicant). Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICĂ SPECIALĂ: ALCOOL (FERMENTAȚIE) ȘI ALCOLIS (PATIMĂ)

I. Termeni Biblici

A. Vechiul Testament

1. *Yayin* – Acesta este termenul genral pentru vin (BDB 406), ce este folosit de 141 de ori. Etimologia este incertă deoarece nu vine dintr-o rădăcină ebraică. Întotdeauna înseamnă suc de fructe fermentat, de obicei de strugure. Unele pasaje tipice sunt Gen. 9:21; Exod 29:40; Num. 15:5,10.
2. *Tirosh* – Acesta este „vinul nou” (BDB 440). Datorită condiției climatice din Orientul Apropiat, fermentația începea cât de curând după șase ore de la extragerea sucului. Acest termen se referă la vin în procesul de fermentație. Pentru unele pasaje tipice vezi Dan. 12:17; 18:4; Is. 62:8-9; Os. 4:11.
3. *Asis* – Acest termen se referă la băuturi alcoolice („vin dulce,” BDB 779, spre exemplu Ioel 1:5; Is. 49:26).
4. *Sekar* – Acesta este termenul pentru „băutură tare” (BDB 1016). Rădăcina ebraică este folosită în termenul „beat” sau „bețiv.” Băutura avea ceva adăugat pentru a o face și mai amețitoare. Reprezintă o paralelă la *yayin* (comparați Pr. 20:1; 31:6; Is. 28:7).

B. Noul Testament

1. *Oinos* – echivalentul grecesc al lui *yayin*
2. *Neos oinos* (vin nou) – echivalentul grecesc al lui *tirosh* (comparați Mat. 2:22)
3. *Gleuchos vinos* (vin dulce, *asis*) – vin din primele etape ale fermentației (comparați Fapte 2:13).

II. Utilizări Biblice

A. Vechiul Testament

1. Vinul este un dar de la Dumnezeu (Gen. 27:28; Ps. 104:14-15; Ecl. 9:7; Os. 2:8-9; Ioel 2:19,24; Amos 9:13; Zah. 10:7).
2. Vinul este parte din ofranda pentru sacrificiu (Exod 29:40; Lev. 23:13; Num. 15:7,10; 28:14; Deut. 14:26; Jud. 9:13).
3. Vinul este folosit pentru medicină (II Sam. 16:2; Pro. 31:6-7).
4. Vinul poate fi o problemă reală (Noe – Gen. 9:21; Iot – Gen. 19:33,35; Nabal – I Sam. 25:36; Urie – II Sam. 11:13; Amnon – II Sam. 13:28; Ela – I Împ. 16:9; Benhadad – I Împ. 20:12; Domnitori – Amos 6:6; și Doamnele – Amos 4).
5. Vinul poate fi abuzat (Pro. 20:1; 23:29-35; 31:4-5; Is. 5:11,22; 19:14; 28:7-8; Os. 4:11).
6. Vinul era interzis unor grupuri anume (preoților în timpul slujbei, Lev. 10:9; Eze. 44:21; Nazarineanului, Numeri 6; și conducătorilor, Pro. 31:4-5; Is. 56:11-12; Os. 7:5).
7. Vinul este folosit într-un cadru escatologic (Amos 9:13; Ioel 3:18; Zah. 9:17).

B. Inter-biblic

1. Vinul în cantități moderate este foarte benefic (Eclesiasticul 31:27-30).
2. Rabinii spun, „Vinul este cel mai mare dintre toate leacurile, unde vinul lipsește, medicamentele sunt necesare.” (BB 58b).

C. Noul Testament

1. Isus a transformat o cantitate uriașă de apă în vin (Ioan 2:1-11).
2. Isus a băut vin (Mat. 11:18-19; Lu. 7:33-34; 22:17ff).
3. Petru acuzat de beție datorită „vinului nou” la Rusalii (Fapte 2:13)

4. Vinul poate fi folosit ca medicament (Mar. 15:23; Lu. 10:34; I Tim. 5:23).
5. Conducătorii trebuie să nu abuzeze de vin. Acest lucru nu înseamnă abstenență totală (I Tim. 3:3,8; Titus 1:7; 2:3; I Pet. 4:3).
6. Vinul folosit în cadrul escatologic (Mat. 22:1ff; Apo. 19:9).
7. Beția este deplorabilă (Mat. 24:49; Lu. 12:45; 21:34; I Cor. 5:11-13; 6:10; Gal. 5:21; I Pet. 4:3; Rom. 13:13-14).

III. Priviri teologice

A. Tensiunea dialectică

1. Vinul este un dar de la Dumnezeu
2. Beția este o problemă majoră
3. Credincioșii din unele culturi trebuie să își limiteze libertățile de dragul evangheliei (Mat. 15:1-20; Mar. 7:1-23; I Cor. 8-10; Rom. 14).

B. Tendința de a trece dincolo de limite

1. Dumnezeu este sursa tuturor lucrurilor bune.
2. Umanitatea căzută a abuzat de toate darurile lui Dumnezeu luându-le peste limita stabilită de Dumnezeu.

C. Abuzul se află în noi, nu în lucruri. Nu există nimic rău în creația fizică (comparați Mar. 7:18-23; Rom. 14:14,20; I Cor. 10:25-26; I Tim. 4:4; Tit 1:15).

IV. Cultura și Fermentarea din primul secol evreiesc

A. Fermentarea începea foarte repede, aproximativ 6 ore după ce strugurele a fost zdrobit.

B. Tradiția evreiască spune că atunci când apare o spună ușoară deasupra (semnul fermentației), este corespunzător să dai zeciuiala din vin (*Ma aseroth* 1:7). Era numit „vinul cel nou” sau „vinul dulce.”

C. Fermentația violentă inițială era completă după o săptămână.

D. A doua fermentație dura cam 40 de zile. La această stare era considerat „vin învârstă” și putea fi oferit pe altar (*Edhuyyoth* 6:1).

E. Vinul ce se odihnea în drojdia lui (vinul vechi) era considerat bun, dar trebuia să fie filtrat bine înainte să fie utilizat.

F. Vinul a fost considerat a fi îmbătrânit în mod corespunzător de obicei după un an de fermentație. Trei ani era cea mai lungă perioadă de timp în care vinul putea fi stocat în siguranță. Era numit „vin vechi” și trebuia diluat cu apă.

G. Numai în ultimii 100 de ani datorită unui mediu sterp și datorită unor aditivi chimici a fost amânată fermentația. Lumea antică nu putea opri procesul natural al fermentației.

V. Declarații de închidere

A. Fi sigur ca interpretarea biblică, teologică și experiența ta să nu-l devalorizează pe Isus și primul secol al culturii evreiești/creștine! Ei erau evident nu total abstenenți!

B. Eu nu pledez pentru uzul alcoolului în societate. Totuși, mulți au exagerat poziția Bibliei pe acest subiect și acum susțin o neprihănire superioară bazată pe o prejudecată culturală/denominațională!

C. Pentru mine, Rom. 14 și I Cor. 8-10 mi-au oferit perspective și orientări bazate pe dragoste și respect pentru tovarășii credincioși și pentru răspândirea evangheliei în culturile noastre, nu libertate personală sau criticism. Dacă Biblia este singura sursă pentru credință și practică, atunci poate ar trebui toți să regândim această problemă.

D. Dacă împingem abstenența totală ca fiind voia lui Dumnezeu, ce sugerăm despre Isus, la fel și despre culturile moderne ce consumă regulat vin? (spre exemplu, Europa, Israel, Argentina)?

■ **„acolo veți mânca în prezența DOMNULUI”** Deuteronom este emfatic în grija pentru toți cei ce trăiau în Țara Promisă (comparați 10:18; 26:12-15)! Această zeciuială de al treilea an era pentru leviți și pentru săracii locali.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Ce criteriu a fost folosit pentru a decide ce era curat și necurat?
2. Sunt aceste legi de la Dumnezeu? Dacă da, de ce nu le ține astăzi?
3. Care a fost scopul zeciuiei?

DEUTERONOM 15

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Datoria anulată odată la fiecare al șaptelea an	Stilul de viață al unui popor sfânt (14:1-15:23)	Al șaptelea an	Anul Sabaic
15:1-6	15:1-6	15:1-3	15:1-6
Generozitate față de săraci		15:4-6	
15:7-11	15:7-11	15:7-11	15:7-11
Legea cu privire la robi		Tratamentul robilor	Sclavii
15:12-18	15:12-1a	15:12-15 15:16-18	15:12-15 15:16-17
	15:17a		
	0.6375		0.6375
Legea cu privire la întâiul născut al animalelor		Ântâiul născut din bovină și ovină	Întâiul născut
15:19-23	15:19-23	15:19-23	15:19-23

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE ALE CAPITOLULUI 15

- A. Capitolul 15 este o continuare a legilor specifice ce se ocupă cu unele din nevoile agricole unice și cu adevărurile simbolice relaționale care a dorit YAHWE să le construiască în poporul Său.
- B. Acest capitol se divide în trei secțiuni distincte:
 1. Versetele 1-11 se ocupă cu expansiunea odihnei anului Sabatic din Exod 23:10-13 și Lev. 25:1-7 față de datornici și de săraci. II Cronici 36:21 spune că exilul era un rezultat al eșuării evreilor de a ține această lege.

2. Versetele 12-18 se ocupă cu rudele sclave, evreii (bărbați sau femei) care trebuiau să lucreze pentru cineva ca să își plătească datoria.
3. Versetele 19-23 se ocupă cu întâiul născut ai turmelor, sau cu jertfa dintre întâii născuți ai animalelor.

C. Acest capitol este caracterizat de folosirea VERBELOR:

1. Unele sunt VERBE INFINITIVE ABSOLUT și IMPERFECTE ale aceleași tulpini (ce este formă gramaticală pentru a intensifica semnificația):
 - a. „binecuvântați cu siguranță” v. 4, *Peil* din BDB 138, KB 159
 - b. „ascultați cu supunere” v. 5, *Qal* din BDB 1033, KB 1570
 - c. „deschide liber,” v. 8, *Qal* din BDB 834 I, KB 986
 - d. „a da cu generozitate,” v. 8, *Hiphil* din BDB 716, KB 778
 - e. „a oferi cu generozitate,” v.10, *Qal* din BDB 678, KB 733
 - f. „deschide liber,” v. 11, *Qal* din BDB 834, KB 986
 - g. „furniza din belșug,” v. 14, *Hiphil* din BDB 778, KN 858
2. Sunele sunt VERBE sunt folosite de două ori:
 - a. „a da.. nu a împrumuta, un *Hiphil* PERFECT și un *Qal* IMPERFECT din BDB 716, KB 778
 - b. „domnește.. nu domni,” v.6, un *Qal* PERFECT și un *Qal* IMPERFECT din BDB 605, KB 647
 - c. „a elibera... liber... nu a alunga,” vv. 12,13, toate trei *Peil* IMPERFECT din BDB 1018, KB 1511
 - d. „mănâncă... nu mânca,” vv. 22,23, ambele *Qal* IMPERFECT din BDB 37, KB 46

Observați a doua categorie este pozitivă urmată de o utilizare negativă.
3. Există o repetiție a SUBSTANTIVULUI și a INFINITIVULUI *Qal* ABSOLUT a aceleași rădăcini în v. 2 – „iertare...eliberare,” ambele din BDB 1030, KB 1557.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 15:1-6

¹”La fiecare șapte ani, să acorzi o scutire de datorii. ²Și iată cum se va face scutirea aceasta când se va vesti iertarea în cinstea DOMNULUI, orice creditor care va fi împrumutat pe aproapele său, să-i ierte împrumutul, să nu silească pe aproapele său și pe fratele său să-i plătească datoria, căci s-a vestit iertarea Domnului. ³Vei putea să silești pe străin să-ți plătească, dar să ierți ce ai fratelui tău. ⁴Totuși, la tine să nu fie nici un sărac, căci DOMNUL te va binecuvânta în țara pe care ți-o va da de moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău, ⁵numai să ascuți de glasul DOMNULUI Dumnezeuului tău, împlinind cu scumpătate toate aceste porunci pe care ți le dau astăzi. ⁶DOMNUL Dumnezeuul tău, te va binecuvânta, cum ți-a spus, așa încât vei da cu împrumut multor neamuri, dar tu nu vei luacu împrumut de la ele; tu vei stăpâni peste multe neamuri, dar ele nu vor stăpâni peste tine.

15:1 „La fiecare șapte ani,” Două lucruri întâmplă: (1) țara trebuia să se așeze ca un simbol al apartenenței țării lui Dumnezeu la fel și al grijii Lui pentru săraci (comparați Exod 23:10-13; Lev. 25:1-7). În Josephus *The Antiquities of the Jews*, XIII 8.1, găsim o referință la obiceiul ebraic de a lăsa țara să se odihnească și (2) aici tovarășii ISRAELIȚI erau eliberați de datorie (comparați v. 2; 31:10). Șapte era văzut ca numărul perfect datorită celor șase zile ale creației și a celei de-a șaptea zi de odihnă a lui Dumnezeu în Gen. 1:1-2:3.

15:2 „scutire” Acest termen (BDB 1030) înseamnă „a lăsa să cadă.” În Exod 23:10-11 VERBUL este folosit pentru lăsarea țării să se odihnească odată la șapte ani. SUBSTANTIVUL este folosit în Vechiul Testament doar de două ori, aici și 31:10.

Aici este folosit metaforic cu privire la uitarea datoriei, având în vedere că arendașul nu putea plăti împrumutul în anul în care plantatul era interzis și de asemenea nu era muncă pentru lucrătorii plătiți. Străinul, pe de altă parte, putea lucra pământul și să plătească datoriile.

■ **„orice creditor... , să-i ierte”** Fie aceasta înseamnă eliberare permanentă sau temporară nu este știut. Contextul pare să favorizeze o eliberare permanentă, dar eu cred că se referă doar la eliberarea anului în care se odihnește pământul pentru ca datoria să fie uitată (comparați Biblia NET, p. 368#16). Iertarea lor de către Dumnezeu era baza acestor deținători de terenuri de a ierta datoriile (simbolic, temporal).

15:3 „străin” Acest lucru se referă la ne-israelitul ce locuia permanent în Palestina (BDB 648, comparați 14:21; 15:3; 17:15; 23:20; 29:22), căruia i se oferea drepturi civile limitate și protecție legală prin legislația Mozaică.

Celălalt termen „străin (alien)” (BDB 158) este folosit cu referire la noii veniți sau trecătorii ce de asemenea aveau drepturi limitate și protecție (comparați 1:16; 5:14; 10:18,19 [de două ori]; 14:21,29; 16:11,14; 23:7; 24:14,17,19,20,21; 26:11,12,13; 27:19; 28:43; 29:11; 31:12).

Această purtare de grijă a celor ce nu sunt ISRAELIȚI arată clar:

1. Caracterul lui YAHWE
2. Includerea posibilă
3. Experiența trecută a Israelului în Egipt

15:4 „la tine să nu fie nici un sărac” Versetele 4-6 afirmă situația ideală (simbolizat în cerințele anului Sabatic și anului Jubilar). Idealul este rar din punct de vedere istoric. Mulți ISRAELIȚI și-au pierdut pământurile familiei. Existau mereu săraci printre evrei (comparați Mat. 26:11).

15:5 Acest verset este o avertizare repetată despre ascultarea de legământ.

1. „dacă ați asculta cu supunere” – *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Qal* IMPERFECT din BDB 1033, KB 1570 (ce arată intensitatea)
2. „A păzi cu atenție toate purincile” – două CONSTRUCȚII *Qal* INFINITIVE din BDB 1036, KB 1581 și BDB 793, KB 889

Promisiunile legământului lui YAHWE sunt condiționate pe răspunsul plin de ascultare continuu.

15:6 Binecuvântările rostite ale lui YAHWE (BDB 180, KB 210, *Piel* PERFECT) sunt delimitate:

1. „DOMNUL Dumnezeu vostru vă va binecuvânta,” *Piel* PERFECT din BDB 138, KB 159, comparați v. 4 (de două ori); 1:11; 2:7; 7:13 (de două ori); 12:7; 14:24,29; 15:10,14,18; 16:10,15.
2. „Vei da multor popoare, dar nu vei împrumuta.” Acesta este *Hiphil* PERFECT și *Qal* IMPERFECT negativ din BDB 716, KB 778.
3. „Vei domni peste multe națiuni, dar ele nu vor domni peste tine.” Acesta este un *Qal* PERFECT și unul negativ *Qal* IMPERFECT din BDB 605, KB 647.

Aceste promisiuni au implicații internaționale și escatologice (comparați Is. 9:6-7; 11:1-10; Mica 5:1-5a).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 15:7-11

⁷”Dacă va fi la tine un sărac dintre frații tăi, în vreuna din cetățile tale, în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău, să nu-ți împietrști inima și să nu-ți închizi mâna înaintea fratelui tău cel lipsit, ⁸ci să-ți deschizi mâna și să-l împrumuți cu ce-i trebuie ca să facă față nevoilor lui. ⁹Vezi să nu fii ticălos ca să zici în inima ta: Ah! Se apropie anul al șaptelea, anul iertării! Vezi să n-ai un ochi fără milă pentru fratele tău cel lipsit și să nu-i dai. Căci atunci el ar

striga către DOMNUL împotriva ta și te-ai face vinovat de un păcat,¹⁰ ci să-i dai și să nu dai cu părere de rău în inimă, căci pentru aceasta te va binecuvânta DOMNUL Dumnezeuul tău, în toate lucrurile de care te vei apuca.
¹¹Totdeauna vor fi săraci în țară; de aceea îți dau porunca aceasta: Să-ți deschizi mâna față de fratele tău, față de sărac și față de cel lipsit din țara ta.

15:7 „Dacă va fi la tine un sărac” Realitatea este afirmată în v. 11. Sărăcia ar putea fi definită ca fiind lipsa respectului și onoarei. Aici acea lipsă este cauzată de pierderea terenului familiei din cauza împrumutului banilor cu el ca garanție.

„dintre frații tăi” Legea Mozaică arată grija specială a lui YAHWE și milă față de:

1. Alți frați/surori sărace ale legământului
2. Văduve
3. Orfani
4. Locuitori străini
5. Străini

Această compasiune dincolo de liniile socio-economice face codul legal israelit unic. Celelalte coduri de legi favorau elitele, bogații, și regalii. Israel favora pe cei slabi, defavorizații social și economic, vulnerabili din punct de vedere legal și fără drept de vot!

■ **„în vreuna din cetățile tale”** Observați că nu e vorba de săracii locali, ci cum se comportă societatea cu săracii în general. YAHWE dorește ca poporul Său să acționeze față de nevoiași așa cum a acționat El față de ei!

■ „să nu-ți împietrești inima și să nu-ți închizi mâna înaintea fratelui tău cel lipsit” Ambele motive și fapte sunt implicate (comparați II Cor. 9:7):

1. „să nu-ți împietrești inima,” *Piel* IMPERFECT, BDB 54, KB 65, comparați II Cro. 36:13
2. „nici să nu-ți închizi mâna,” *Qal* IMPERFECT, BDB 891, KB 1118.

15:8 Observați INFINITIVUL ABSOLUT potrivitându-se cu IMPERFECTUL lor pentru accent:

1. „să îți deschizi mâna” – *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Qal* IMPERFECT din BDB 834, KB 986. Această metaforă este paralelă la v. 7.
 - a. Să îți deschizi inima (să nu îți împietrești inia)
 - b. Să îți deschizi mâna (să nu îți închizi mâna) comparați vv. 11,13
2. „să-l împrumuți cu generozitate” – *Qal* INFINITIV ABSOLUT și *Hiphil* IMPERFECT din BDB 716, KB 778

■ **„să-l împrumuți cu ce-i trebuie ca să facă față nevoilor lui”** Această afirmație este BDB 191 CONSTRUCȚIE cu 341, ce denotă îndeajuns pentru a împlinii nevoile fratelui, nu doar un simbol în trecere (comparați Iacov 2:15-26; I Ioan 3:16-17).

15:9 „Vezi să nu” Acesta este un *Niphal* IMPERATIV (BDB 1036, KB 1581), ce este o temă repetată (comparați 4:9,15,23; 6:12; 8:11; 11:16; 12:13,19,28,30; 15:9; 24:8). Există consecințe ale legământului pentru ascultare și neascultare.

■ **„să nu ticălos”** Cuvântul „ticălos” este din aceeași rădăcină (BDB 116) ca *Belial*. Se referă la „fără valoare,” „nepăsător,” „persoană rea” (comparați Pro. 6:12). Vezi nota la 13:14.

NASB	„ochi ostil”
NKJV	„ochi rău”
NRSV	„să privești... cu ostilitate”
TEV	-----
NJB	„încrunți”

Termenul „ostil” (BDB 949m KB 1269, *Qal* PERFECT) înseamnă „rău” sau „malefic.” Un idiom similar este folosit în 28:54,56. Același VERB este repetat în v. 10, unde este tradus „mâhnit.” Acest idiom se relaționează la o atitudine ce se umflă într-o persoană în anumite circumstanțe și/sau față de anumite persoane. Motivația este crucială atât în Vechiul cât și în Noul Testament. Dumnezeu se uită la inimă!

15:9 „Căci atunci el ar striga către DOMNUL împotriva ta și te-ai face vinovat de un păcat” Rugăciunea omului sărac nu face să fei păcat (adică, ilegal), ci evidențiază lui YAHWE păcatul din inimă al omului egoist, conspirativ (comparți 24:18; Exod 22:23). Binecuvântările lui YAHWE sunt condiționate pe motive și acțiuni adecvate legământului. Poporul Lui trebuie să iomite caracterul Său!

15:10 Acesta este un rezumat al contextului de la v. 7.

„să dai cu generozitate” Vezi Privirile Contextuale, C, 1, e.

15:11 „Să-ți deschizi mâna” Vezi Priviri Contextuale, C, 1, f.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 15:12-17

¹²”Dacă unul din frații tăi evrei, bărbat sau femeie, și se vinde ție, să-ți slujească șase ani, dar în anul al șaptelea, să-l eliberezi. ¹³Iar când îl vei eliber, să nu-l lași să plece cu mâna goală, ¹⁴ci răslățește-l din plin, cu daruri din turma ta, din aria ta, din teascul tău; să-i dai după măsura cu care te-a binecuvântat pe tine DOMNUL DUMNEZEUL tău! ¹⁵Să-ți aduci aminte că și tu ai fost rob în țara Egiptului și că DOMNUL Dumnezeuul tău te-a răscumpărat; de aceea, îți dau astăzi porunca aceasta. ¹⁶Dacă însă robul tău îți va zice: Nu vreau să ies de la tine – pentur că te iubește pe tine și casa ta și se simte bine la tine, ¹⁷atunci să iei o sulă și să-i străpungi urechea, lipind-o de ușă, ca apoi să-ți fie rob pentru totdeauna. Tot așa să faci și cu roaba ta.

15:12 Aceasta se referă literal la „frate” (BDB 26), dar este folosit în sensul național de „partener al legământului” sau „rudă” (comparați Lev. 19:17; 25:25,35,39,47; Deut. 1:12; 17:12). Accentuează unitatea națională contra caracterul distinctiv al tribului sau familiei. Această terminologie și teologie este similară cu Gal. 6:10.

■ „evreu” Cuvântul „evreu” (BDB 720, KB 782) este un cuvânt Vechi Testamentar rar. Se referă fie la (1) descendenții rasiali ai lui Eber, strănepoții lui Sem (comparați Gen. 10:21); (2) un termen ce descrie un grup mare de semiți (*Habiru*) din Orientul Apropiat de est, ce au migrat peste Mesopotamia ca nimazi în al doilea mileniu î. D. Cr ; (3) un grup liber de lucrători săraci străini (termen folosit de străini pentru a descrie familia lui Avraam, Isaac și Iacov).

■ „bărbat sau femeie” Acest lucru arată egalitate legală (comparați v. 17, de asemenea Gen. 1:26-27). Codurile de legi anterioare separau bărbații de femei (adică, bărbați – Exod 21:2-6; femei – Exod 21:7-11). Aceasta era o abatere radicală de codul lui Hamurabi, un document legal babilonean ce preceda pe Moise, și sistemul cultural al națiunilor Canaanite. Poporul lui Dumnezeu era diferit!

■ „se vinde ție” VERBUL (BDB 569, KB 581, *Niphal* IMPERFECT) se referă la cineva ce se vinde pe sine pentru a fi legat prin servitudine (comparați Lev. 25:39,47,48,50; tovarășul evreu este discutat în vv. 39-46; Exod 21:2-).

■ „să-i slujească șase ani” Această afirmație pare irelevantă cronologic cu anul sabatic în vv. 1-11, dar dacă așa este, atunci semnificația v. 9 este incertă.

■ „să îl eliberezi” Acest VERB (BDB 1018, KB 1511, *Piel* IMPERFECT) este atât de important încât este repetat de trei ori în vv. 12-13.

15:14 Cândun sclav era eliberat după șase ani de servitudine, el trebuia să dea tot ce are ca să-și stabilească o familie.

1. „răsplătește-l din plin,” Acesta este un alt VERB INFINITIV ABSOLUT și IMPERFECT. Este un idiom ebraic, literal „să faci cu siguranță un colier.” Vezi Priviri Contextuale C, 1, g.
2. Observați obiectele oferite:
 - a. Din turmă
 - b. Din arie
 - c. Din teasc
 - d. Alte linii directe sunt oferite în Exod. 21:3-4; Lev. 15:41.
3. Această oferire trebuia să fie făcută în spiritul și cantitatea pe care YAHWE a arătat-o lui Israel. Comparați vv. 4,6,10,18 și specific în v. 15 și Lev. 25:41.

15:15 „Să-ți aduci aminte că și tu ai fost rob în țara Egiptului” Baza pentru generozitate a deținătorului de sclavi era faptul că familia lui a fost odată sclavă în Egipt iar Dumnezeu a fost generos cu ea. Vezi nota deplină la 5:15.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău te-a răscumpărat”** Acest VERB (BDB 804, KB 911, *Qal IMPERFECT*) este folosit de câteva ori în Deut, de fiecare dată referindu-se la actul generos al lui YAHWE de eliberare a lui Israel din sclavia egiptenă (comparați 7:8; 9:26; 13:5; 15:15; 21:8; 24:18). Vezi Tematica Specială la 7:8. Vechiul Testament este un martor pentru dragostea și mila inițiatore a lui Dumnezeu ca în Noul Testament! Nu oamenii l-au căutat pe Dumnezeu, El i-a căutat și i-a răscumpărat! Actul Său inițial și caracterul Său neschimbat reprezintă speranța noastră măreață! Acțiunile lui Mesia pentru toți sunt prefigurate în acțiunile lui YAHWE pentru Israel!

15:16 Acest verset este paralel cu Exod 21:5. Ilustrează o relație voluntară supusă ce reflectă credința/dragostea/ascultarea relației de legământ dintre YAHWE și Israel. Scopul legământului este viața iubitoare, binecuvântată pe pământ urmată de o relație mai intimă în tărâmul spiritual. Binecuvântările sunt totdeauna un produs al relației, niciodată scopul ei!

15:17 „să-i străpungi urechea, lipind-o de ușă” Acest lucru are două simboluri: (1) urechea era simbolul pentru ascultare și (2) ușa era simbolul dragostei pentru casă (TEV). Acest ritual era făcut acasă nu în sanctuar sau la poarta cetății, depinzând de în funcție de cine se referea *Elohim* din Exod 21:6. Înțelegerea Septuagintei, Peshitta, și Targumul Aramaic este de „judecători”, ce este o schimbare de la un ritual anterior (comparați Exod 21:1-6). Acest lucru îl făcea un sclav permanent.

■ **„pentru totdeauna”** Termenul ebraic este *olam* (BDB 761). Această folosire arată că termenul ebraic trebuie definit în contextul lui. Poate însemna „pentru totdeauna” sau „pentru o lungă perioadă de timp cu limite stabilite.” Rabinii spuneau că înseamnă „până la anul jubilar,” dar în acest context înseamnă că sclav pe viață. Vezi Tematica Specială la 4:40.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 15:12-18

¹⁸„Să nu-ți pară rău când va fi să-l eliberez, căci ți-a slujit șase ani, ceea ce face de două ori cât simbria unui om tocmit cu plată, și DOMNUL Dumnezeuul tău te va binecuvânta în tot ce vei face.

15:18 „Să nu-ți pară rău când va fi să-l eliberez” Acest lucru înseamnă că cineva să nu se plângă când un sclav este eliberat după șase ani de slujire.

NASB	„de două ori simbria”
NKJV	„el a meritat de două ori simbria”
NRSV	„meritat salariile lucrătorilor”
TEV	„jumătate din costul servilor angajați”
NJB	„el valorează dublu cât te-ar costa un slujito plătit”
Biblia Net	„de două ori timpul unui lucrător plătit”

Există ceva îndoială cu privire la traducerea corectă (literală, „pentru jumătate din costul,” BDB 1041 CONSTRUCȚIE 969 I). Există trei posibilități:

3. Un sclav era un slujitor zi și noapte
4. Un sclav muncea gratuit, în timp ce un om angajat era plătit
5. Is. 16:14 listează trei ani ai perioadei de lucru pentru un om angajat (așa cum face și codul Hammurabi), prin urmare, un sclav lucra de două ori mai mult.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău te va binecuvânta în tot ce vei face”** Binecuvântarea legământului urmează după ascultare, în special când este prezată atitudinea de iubire, iertare, ajutor!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 15:19-23

¹⁹„Să închini DOMNULUI Dumnezeului tău, pe orice întâi născut de parte bărbătească din cireadă și din turma ta. Să nu muncești cu întâiul născut al vacii tale; să nu tunzi pe întâiul născut al oii tale, ²⁰ci să le mănânci în fiecare an, tu și familia ta, în prezența DOMNULUI Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege El. ²¹Iar dacă vreunul va avea un cusur, va fi șchiop sau orb sau va suferi de orice altă boală trupească, să nu-l aduci jertfă DOMNULUI Dumnezeului tău, ²²ci să-l mănânci în cetățile tale; și cel necurat, și cel curat vor putea să-l mănânce amândoi, ca pe căprioară și pe cerb. ²³Numai sângele să nu i-l mănânci, ci să-l verși pe pământ ca apa.

15:19-23 Aceste versete se ocupă cu utilizarea adecvată sau nefolosirea întâiului născut dintre vite. Acest lucru provine din Exod 13:2, ce este contextul plăgii îngerului morții omorând întâii născuți ai oamenilor și a fiarelor din Egipt și Goșen al tuturor caselor care nu au fost însemnate cu sânge. Era un mod simbolic de a arăta apartenența lui Dumnezeu asupra tuturor lucrurilor (comparați Exod 13:2; Lev. 2:14-16).

15:19 „Să închini... pe orice întâi născut de parte bărbătească... din cireadă și din turma” Exod 13 ne oferă originea Biblică, de asemenea observați Num. 18:15-16. Aceasta datorită unei căi de a suplimenta venitul leviților.

15:20 Acest lucru revine din 12:17-19; 14:23.

15:21 „dacă vreunul va avea un cusur... să nu-l aduci jertfă DOMNULUI Dumnezeului tău” Un animal ce avea defect (abdominabil) de orice fel, adică, orbire, decolorare, boală, infirmități, deformări, etc. Nu putea fi sacrificată, ci putea fi mâncată cu familia și prietenii într-un loc stabilit (comparați 12:15-16).

15:22

NASB „necuratul și curatul deopotrivă pot să mănânce”

NKJV „persoana necurată și curată poate să mănânce”

NRSV „necuratul și curatul deopotrivă”

TEV „toți dintre voi, fie curat sau necurat din punct de vedere ceremonial, poate să mănânce”

NJB „curatul și necuratul”

În ebraică acest lucru ar putea să se refere:

1. Cei ce mănâncă
2. Ceea ce este mâncat

Obțiunea #1 pare cea mai potrivită (LXX).

15:23 „Numai sângele să nu i-l mănânci,” Sângele era un simbol al vieții iar viața aparținea lui Dumnezeu (comparați Gen. 9:4-6; Lev. 1:17; 7:26-27; 17:10-16; 19:26; Deut. 12:16; 23-25; I Sam. 14:32-34). Simbolurile din versetele precedente arată apartenența întregii creații lui Dumnezeu, în special ceea ce este viu.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Au fost observate dovezi istorice pentru anul Sabatic?
2. Care este scopul de bază ale acestor legi din capitolul 15?
3. Care sunt posibilele origini ale termenului „evreu”?

DEUTERONOM 16

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Paștele revizuit	Calendarul vesel	Paștele	Sărbătorile: Paștele și pâinea nedospită
16:1-8	16:1-8	16:1-4 16:5-8	16:1-8
Festivalul săptămânilor revizuit		Sărbătoarea recoltei	Alte sărbători
16:9-12	16:9-12	16:9-12	16:9-12
Sărbătoarea corturilor revizuit		Sărbătoarea corturilor	
16:13-17	16:13-15 16:16-17	16:13-15 16:16-17	16:13-15 16:16-17
Dreptatea trebuie administrată (16:18-17:13) revizuit	Legi cu privire la justiție și religie (16:18-17:20)	Administrarea justiției (16:18-17:13)	Judecătorii
16:18-20	16:18-20	16:18-20	16:18-20
16:21-17:1	16:21-17:1	16:21-17:1	Abuz în închinare (16:21-17:7) 16:21-17:1

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 16:1-8

¹”Păzește luna Abib și prăznuiește Paștele în cinstea DOMNULUI Dumnezeuului tău, căci în luna Abib te-a scos DOMNUL Dumnezeuul tău din Egipt, noaptea. ²Să jertfești Paștele în cinstea DOMNULUI Dumnezeuului tău, din turmele tale de oi și de boi, în locul pe care-l va alege DOMNUL ca să-Și așeze Numele acolo. ³În timpul sărbătorii, să nu mănânci pâine dospită, ci șapte zile să mănânci azimi pâinea întristării, căci ai ieșit în grabă din țara Egiptului: așa să faci, ca să-ți aduci aminte toată viața ta de ziua când ai ieșit din țara Egiptului. ⁴Să nu se vadă aluat la tine, pe toată întinderea țării, timp de șapte zile; și nici o parte din vitele pe care le vei jertfi în seara celei dintâi zile să nu fie păstrată peste noapte până dimineața. ⁵Nu vei putea să jertfești Paștele în vreunul din locurile pe care ți le dă DOMNUL Dumnezeuul tău, ca locuință, ⁶ci în locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău, ca să-Și așeze Numele în el, acolo să jertfești Paștele, seara, la apusul soarelui, pe vremea ispășirii tale din Egipt. ⁷Și să-l gătești și să-l mănânci în locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău. Și dimineața vei putea să te întorci la corturile tale. ⁸Șase zile să mâncați azimi iar a șaptea zi să fie o adunare de sărbătoare în cinstea DOMNULUI Dumnezeuului tău: să nu faci nici o lucrare în ea.”

16:1 „Păzește” Acesta este un termen atât de repetat (BDB 1036, KB 1581, *Qal* INFINITIV ABSOLUT) în Deuteronom – 73 de ori! Acest capitol este scris în același stil ebraic ca și cele zece Porunci din capitolul 5.

■ **„lună”** Aceasta este aceeași rădăcină ca „lună nouă” (BDB 294 I). Vezi Tematica Specială: Calendarul Orientului Apropiat la 1:3.

■ **„Abib”** Acest cuvânt înseamnă „noile cereale” (BDB 1), ce ar trebui să denote primul snop de orz copt. Reprezenta denumirea canaanită pentru perioada din Martie-Aprilie. Mai târziu în scrierile Babiloniene cuvântul *Nisan* este scris pentru această perioadă de timp. Exod 21:1,6 oferă date specifice menționate aici în general.

16:1 „prăznuiește” Acest VERB comun, „a face,” „a realiza” (BDB 793, KB 1581) este folosit de câteva ori în capitolul 16 și este tradus în câteva feluri:

1. „prăznuire,” vv. 1,10,13
2. „va fi,” v. 8
3. „va fi atent să păzească,” v. 12
4. „nu va ... face,” v. 21

TEMATICĂ SPECIALĂ: PAȘTELE

I. Declarații de deschidere

- A. Acest act divin de judecată al egiptenilor și al elberării lui Israel reprezintă fundația dragostei lui YAHWE și a stabilirii Israelului ca națiune (adică, exemplu, pentru profeți).
- B. Exodul este o împlinire specifică a promisiunii lui YAHWE pentru Avraam din Gen. 15:12-21. Paștele comemorează exodul.
- C. Aceasta este ultima și cea mai cuprinzătoare (din punct de vedere geografic, adică Egiptul și Goșen) și devastatoare (întâiul născut dintre oameni și animale omorât) din cele zece plăgi trimise de YAHWE asupra Egiptului prin Moise.

II. Termenul în sine (BDB 820, KB 947)

- A. Semnificația SUBSTANTIVULUI este incertă
 1. Conectată de „plagă,” prin urmare „a lovi cu o lovitură” (adică, Exod 11:1); îngerul lui YAHWE lovește întâiul născut al oamenilor și vitelor
- B. Semnificația VERBULUI
 1. „a șchiopăta” sau „a împiedica” (comparați II Sam. 4:4), folosit cu sensul de „a sări peste casele sembrate” (adică, Exod 12:13,22,27, BDB 619, o etimologie populară)
 2. „a dansa” (comparați I Împ. 18:21).
 3. Akkadian – „a potoli”
 4. Egiptean – „a lovi” (vezi A. 1.)
 5. VERBE paralele în Is. 31:5, „a sta de pază peste” (comparați REB din Exod 12:13)
 6. Un jod de cuvinte creștin popular și timpuriu dintre ebraicul *pasah* și grecescul *pascho*, „a suferi”
- C. Posibile precedente istorice:
 1. Sacrificiul păstorilor pentru un an nou
 2. Sacrificiul beduin și masa comună la acea vreme a mișcării corturilor pentru a alunga răul prin pășuni
 3. a sacrifica pentru a îndepărta răul de la poporul nomad
- D. Motivele de ce este atât de greu să nu fi sigur de înțelesul cuvântului, dar și a originii, este pentru că atâtea variante de Paști sunt găsite de asemenea în alte ritualuri antice:
 1. Data primăverii
 2. Etimologia SUBSTANTIVULUI incertă
 3. Legată de vegherea de noapte
 4. Folosirea sângelui
 5. Imagistica îngerului/demonilor
 6. Masa specială
 7. Elemente agricole (pâine nedospită)
 8. Fără preoți, altar, accent local

III. Evenimentul

- A. Evenimentul în sine este înregistrat în Exod 11-12.
- B. Sărbătoarea anuală este descrisă în Exod 12 și e combinată împreună cu cele opt zile de sărbătoare ale Pâinii nedospite.

1. Original era un eveniment local comparați Exod 12:21-23; Deut. 16:5 (comparați Num. 9)
 - a. Fără preot
 - b. Fără altar special
 - c. Utilizare specială a sângelui
 2. A devenit un eveniment de la centrul sanctuarului
 3. Această combinație al unui sacrificiu local (adică sângele mielului pentru a comemora trecerea îngerului morții pe lângă ei) și a sărbătorii recoltei de la centrul sanctuarului era îndeplinită în apropierea datei *Abib* sau *Nisan* 14 sau 15-21
- C. Apartenența simbolică a tuturor întâilor născuți ai oamenilor, vitelor și răscumpărarea lor este descrisă în Exod 13.

IV. Evidențe istorice ale respectării ei

- A. Primul Paște sărbătorit în Egipt, Exod 12
- B. La Muntele Sinai, Num. 9
- C. Primul Paște celebrat în Canaan (Gilgal), Ios. 5:10-12.
- D. În timpul dedicării templului de către Solomon, I Împ. 9:25 și I Cro. 8:12 (probabil, dar nu afirmat specific)
- E. Din timpul domniei lui Ezechia, II Cro. 30
- F. În timpul reformelor lui Iosia, II Împ. 23:21-23; II Cro. 35:1-18
- G. Observați II Împ. 23:22 și II Cro. 35:18 menționează neglijarea Israelului în ținerea sărbătorii anuale

V. Semnificația

- A. Aceasta este una din cele trei zile anuale cerute ale sărbătorii (comparați Exod 23:14-17; 34:22-24; Deut. 16:16):
 1. Paștele/Pâinea nedospită
 2. Sărbătoarele săptămânilor
 3. Sărbătoarea corturilor
- B. Moise prevede ziua când se va îndeplini în centrul sanctuarului (cum erau și celelalte două sărbători) în Deuteronom.
- C. Isus a folosit ocazia anuală a Paștelui (sau ziua de dinainte) pentru a revela Noul Legământ în simbolul pâinii și vinului, dar nu a folosit mielul:
 1. Masa comunală
 2. Sacrificiul răscumpărător
 3. Semnificația în desfășurare pentru celelalte generații

■ **„noaptea”** Când Îngerul Morții a trecut pe lângă ei noaptea (BDB 538), Faraon a spus, „mergeți” (comparați Exod 12:33). ISRAELIȚII au plecat imediat.

16:2 „din turmă sau cireadă” Comparați Exod 12:5 cu II Cro. 30:24; 35:7, ce deschide sacrificiul de la o oaie sau un țap pentru întreaga rază de animale domestice.

■ **„în locul pe care-l va alege DOMNUL ca să-Și așeze Numele acolo”** În Egipt aceasta era o slujbă a familiei; în Deut. a fost rezervată pentru închinarea centrală de la sanctuar (comparați 12:5,11,13,14,18,21,26; 14:23,25; 15:20; 16:2,6,7,11,15,16; 17:8,10; 18:6, 23:16; 26:2; 31:11).

16:3 „pâinea nedospită” ISRAELIȚII nu puteau aștepta până dimineața ca pâinea să crească. Detaliul nopții exodului a dat naștere la sărbătoarea Paștelui Exodului fiind combinat cu sărbătoarea agricolă (comparați Exod 12:15-20; 23:14- 17; 34:18).

Plămădeala, ce era folosită de regulă în obiectele sacrificiale (comparați Lev. 7:13; 23:17), a devenit un simbol al păcatului și rebeliunii. Fermentația era văzută în acest festival simbolic ca fiind oportunitatea Israelului la nivel de individ să își examineze viața pentru orice urmă de rebeliune sau neascultare de YAHWE. După cum Ziua Ispășirii funcționa (Lev. 16) la nivel național, Sărbătoarea Pâinii Nedospite funcționa la nivel individual sau familial.

Această sărbătoare anuală fiind combinată cu Paștele păstra eliberarea prin har a lui YAHWE înaintea minții și inimii poporului Său. După cum harul și promisiunea au oferit eliberare din Egipt, așa Israel depindea de aceste caracteristici divine nescimbabile pentru a-l salva odată cu trecerea anilor (comparați 4:9).

■ „pâinea întristării” Vezi Exod 12:8.

■ **„(căci ați ieșit în grabă din țara Egiptului)”** Evreii au plecat în grabă la cerința lui Faraon (comparați Exod 12:33).

■ **„să-ți aduci aminte...Egiptului”** Paștele are semnificație istorică și teologică. În Egipt experiența Paștelui era orientată spre familie; în Deut. prefigura venirea slujirii centrale de la sanctuar; în vremea lui Isus a devenit o combinație din ambele (parte din templu și parte din casă sau unde stăteau peregrinii cât erau în Ierusalim).

16:4 Amintiți-vă, Moise se adresează, în cea mai mare parte, copiilor generației exodului. Acest verset implica că fiecare generație trebuia să se pună în locul primei generații ce a experimentat puterea și prezența lui Dumnezeu, deși sau răzvrătit și au murit în pustie. Fiecare din sărbătoarea anuală trebuia să ajute Israelul să se încreadă în prezența lui YAHWE și în provizia Sa. El era cu ei și pentru ei, după cum a fost și cu strămoșii lor.

16:5 „în oricare din cetățile voastre” Aceasta înseamnă literalmente „porți” (BDB 1044, comparați 12:15,17,21), așadar referindu-se la o perioadă din viitor după ce Israel a cucerit Canaanul (comparați v. 18).

16:6 „seara, la apusul soarelui” Pentru ISRAELIȚII reprezenta începutul unei noi zile (comparați Gen. 1, comparați Exod 12:6).

16:7 „Și să-l gătești și să-l mănânci” Ebraicul poate însemna „a fierbe” sau „a găti” (BDB 143, KB 164, *Piel PERFECT*), dar datorită lui Exod 12:8-9, trebuie să însemne „gătit”.

„să te întorci la corturile tale” Acest lucru poate să însemne. (1) așezarea perioadei de peregrinare în pustie (sau cel puțin pe câmpiile Moabului); (2) peregrinii ce mergeau la Ierusalim stăteau în corturi în timpul acestor șapte zile de sărbătoare; sau (3) este un idiom ce înseamnă „întoarceți-vă la casele voastre.”

16:8 „să fie o adunare de sărbătoare în cinstea DOMNULUI Dumnezeului” Festivalul se termina cu un cadru de închinare corporală (comparați Exod 12:16, „o adunare sfântă”). Un scop al centrului sanctuarului era acela de a dezvolta un sentiment de identitate corporală și de comunitate.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 16:9-12

⁹”Să numești șapte săptămâni de la începutul secerișului – de atunci să începi numărătoarea celor șapte săptămâni! ¹⁰Apoi să prăznuiești sărbătoarea săptămânilor și să aduci daruri de bună voie, după binecuvântarea pe care ți-o va da DOMNUL Dumnezeuul tău. ¹¹Să te bucuri înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tu, ca să locuiască Numele Lui acolo, tu, fiul tău și fiica ta, robul și roaba ta, levitul care va fi în cetățile tale și străinul, orfanul și văduva care vor fi în mijlocul tău. ¹²Să-ți aduci aminte că ai fost rob în Egipt

și să păzești și să împlinești legile acestea.”

16:10 „sărbătoarea săptămânilor” Aceasta este numită de asemenea (1) Sărbătoarea recoltei în Exod 23:16) și (2) sărbătoarea primelor roade în Num . 28:26. Mai târziu, a devenit cincizecimea (rabinii o legau de oferirea legii pe Muntele Sinai), ce înseamnă „cincizeci de zile.” Era festivalul recoltei de Mai-Iunie sau timpul de recoltare a grâului. YAHWE, nu Baal, era furnizorul!

■ **„daruri de bună voie”** Acest lucru permitea poporului să aducă o jertfă în conformitate cu cât de mult i-a binecuvântat Domnul pe fiecare (comparați v. 17). Acesta este un principiu universal de dărnicie (comparați II Corinteni 8-9).

16:11 YAHWE dorește ca fiecare să știe actele Sale pentru Israel și grija Sa specială pentru cei în nevoie (comparați v. 14, 12:12,18,19; 14:27,29; 26:11-13).

16:12 „Să-ți aduci aminte” Motivul teologic pentru sărbătoarea săptămânilor (recolta agricolă) era experiența de sclav a Israelului în Egipt.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 16:13-15

¹³”Să prănuiești sărbătoarea corturilor șapte zile, după ce îți vei strânge roadele de pe arie și din teascul tău. ¹⁴Să te bucuri la sărbătoarea aceasta, tu, fiul tău și fiica ta, robul tău și roaba ta și levitul, străinul, orfanul și văduva care vor fi în cetățile tale. ¹⁵Să prănuiești sărbătoarea șapte zile în cinstea DOMNULUI Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege DOMNUL, căci DOMNUL Dumnezeuul tău te va binecuvânta în toate rodirile tale și în tot lucrul mâinilor tale; de aceea, să fii vesel!”

16:13 „sărbătoarea corturilor” sărbătoarea corturilor venea în toamnă și era în timpul secerișului (comparați Exod 23:16; 34:22). Pentru motivul teologic al acestei sărbători vezi Lev. 23:33-43.

Fundalul „corturilor” se spune că reflectă experiența ISRAELIȚILOR pentru:

1. Viața agricolă din Egipt, unde corturile erau construite pe câmpie în vremea recoltei
2. Locuirea în case temporale (adică, corturi) în timpul exodului și perioadei de peregrinare în pustie.
3. Adăposturile temporale necesare pentru ca peregrinarii să stea în centrul sanctuarului (mai puțin probabil)

16:15 YAHWE dorește să binecuvânteze poporul Său așa încât ei să se bucure (BDB 970, KB 1333, *Qal* PERFECT) individual, ca familie, și ca popor al lui Dumnezeu (comparați 127,12,18; 14:26; 16:11,14; 26:11; 27:7).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 16:16-17

¹⁶”De trei ori pe an, toți bărbații să se înfățișeze înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege El; la sărbătoarea azimilor, la sărbătoarea săptămânilor i la sărbătoarea corturilor. Să nu se înfățișeze cu mâinile goale înaintea DOMNULUI. ¹⁷Fiecare să dea cum va putea, după binecuvântarea pe care i-o va da DOMNUL Dumnezeuul tău.”

16:16 „De trei ori pe an, toți bărbații să se înfățișeze” Versetele 16 și 17 sunt versete de rezumat ce se aplică la toate sărbătorile (comparați Exod 23:14, 17). Amintiți-vă că mesele erau momente speciale de prietenie și părtășie în familie. Aceste sărbători permiteau Israelului să:

1. Dezvolte un simțământ al comunității naționale
2. Să învețe actle pline de har ale lui Dumnezeu unei noi generații
3. Să ajute săraci și nevoiași

4. Să se bucure în bunătatea Dumnezeului lui Israel și în îndeplinirea promisiunilor de legământ/blesteme. De ce doar bărbații? Reflectă aceasta rolul de supunere al femeii? Cu siguranță Orientul Mijlociu antic nu era egalitar, dar femeia era onorată în mijlocul Israelului (spre exemplu Proverbe 31).

Eu cred că există două bune posibilități:

1. Femeile erau necesare în casă într-un cadru agricol și de fermă, în special dacă bărbatul era absent
2. Practica de înfățișare doar a bărbaților ar marca cu siguranță închinarea Israelului ca fiind diferită de închinarea Canaanită a fertilității, unde femeile erau de așteptat.

Pentru o discuție bună și scurtă despre aceste trei sărbători anuale ale peregrinării vezi Roland de Vaux, *Ancient Israel*, vol. 2, pp. 484-502.

■ **„sărbătoare”** Acest termen ebraic (BDB 290, KB 290), atât VERBUL cât și SUBSTANTIVUL, se referă la una din cele trei zile anuale de închinare din centrul santuarului. Putea fi tradus „sărbătoarea-pelerinajului.”

16:17 „să dea cum va putea” Acest lucru se referă la principiul universl de dărnicie – fiecare să ofere după cum poate (comparați v. 10; II Cor. 8-9).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 16:18-20

¹⁸„Să pui judecători și dregători în toate cetățile pe care ți le să DOMNUL Dumnezeuul tău, după semințiile tale, ca ei să judece poporul cu dreptate. ¹⁹Să nu judeci strâmb; să nu fi părtinitor și să nu prierști mită, căci mita orbește ochii înțelepților și denaturează cuvintele neprihăniților. ²⁰Dreptatea – și numai dreptatea! – să te călăuzească, pentru ca să trăiești și să stăpânești țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău.”

16:18-20 Aceasta este o secțiune separată ce ar trebui să meargă cu capitolul 18. Ea se ocupă cu liniile directoare pentru conducerea civilă (judecători tribali, judecători leviți, regi, preoți și profeți).

16:18 „Să pui judecători și dregători în toate cetățile pe” Aceștia sunt aceeași lideri locali de la porți (spre exemplu 21:19; 22:15; Amos 5:10,12,15). Moise era judecătorul de căpetenie, dar el alegea ajutorii (comparați Deut. 1:9-18; Exod 18:13-27).

16:19 „Să nu” Acest verset listează trei linii pentru judecători, ajutorii lui Moise:

1. Să nu judeci strâmb (BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERFECT, comparați Exod 23:6; 27:19; Deut. 16:19; 24:17; 27:19).
2. Să nu fi părtinitor (BDB 647, KB 699, *Hiphil* IMPERFECT, ebraicul literal este „să nu privești la față”)
3. Să nu primești mită (BDB 542, KB 534, *Qal* IMPERFECT, comparați Deut. 27:25).

■ **„mită”** Mita face două lucruri:

1. „orbește ochii înțelepților” – BDB 734, KB 802, *Piel* IMPERFECT, comparați Exod 23:8; este metaforic pentru puterea banilor
2. Denaturează (literal `sucește`) cuvintele neprihăniților” – BDB 701, KB 758, *Piel* IMPERFECT, comparați Exod 23:8; amintește-ți că termenul „drept” sau „neprihănit” este din termenul „trestie de măsurat” sau „dreptar” (vezi Tematica Specială la 1:16). Majoritatea cuvintelor pentru păcat în Biblie sunt jocuri de cuvinte pe acest concept.

16:20 „dreptate” Cuvintele „dreptate” în v. 20 și „neprihănire” în v. 18 sunt din aceeași rădăcină ebraică (BDB 841), ce vorbește de un standard. Un judecător conducea conform cu standardul ce revela voia lui Dumnezeu („dreptate, și numai dreptate”). Liderii (judecătorii locali și preoțești) trebuiau să șablonizeze mila, și totuși, corectitudinea lui YAHWE (comparați Exod 23:6-8).

■ **„să te călăuzească”** Acest VERB (BDB 922, KB 1191, *Qal* IMPERFECT) este folosit literal în Deut. 11:4; 19:6, dar aici este metaforic referindu-se la sistemul judiciar israelit. Alte utilizări metaforice sunt găsite în Ps. 34:14; Pro. 21:21; Is. 51:5; și Osea 6:3.

■ **„pentru ca”** Posesia țării de către Israel și a promisiunilor/blestemelor lui YAHWE erau condiționate (comparați 4:1,25-26,40; 5:16,29,33; 6:18; 8:1; 11:8-9,18-21; 16:20; 32:46-47).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 16:21-22

²¹”Să nu sădești nici un fel de copac drept Așeră lângă altarul DOMNULUI Dumnezeuului tău pe care ți l vei clădi. ²²”Să nu ridici nici un stâlp idolesc – pe care DOMNUL Dumnezeuul tău îl urăște atât de mult!

16:21 Deuteronom 16:21,22 și 17:1 sunt un singur paragraf. Paragraful se ocupă cu moduri adecvate pentru oferirea sacrificiilor. Pentru o descriere succintă despre închinarea Canaanită vezi Alfred J. Hoerth, *Archaeology and the Old Testament*, pp. 219-222 și William Foxwell Albright, *Archaeology and the Religion of Israel*, pp. 67-92.

■ **„Să nu sădești nici un fel de copac drept Așeră”** Acest „crâng” sau Așer implica fie un crâng de copaci sau gropi în platforma ridicată pentru închinarea canaanită unde stâlpi sculptați, sau copaci vii reprezentând-o pe consoarta zeului fertilității, era pus. Acest lucru simboliza închinarea pentru fertilitate. Vezi nota la 12:3.

16:22 „Să nu ridici nici un stâlp idolesc” Vezi nota la 12:3.

■ **„Dumnezeu urăște”** Vezi nota la 12:31.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce a dorit Domnul să existe trei adunări anuale?
2. Erau toate cele trei sărbători legate de agricultură? Implică aceasta faptul că Moisea luat sărbători deja existente și le-a schimbat scopul?
3. Listează și descrie aceste sărbători?
4. Listează trei reguli pentru un judecător.
 - a.
 - b.
 - c.
5. Cum se relaționează 16:21-22 la 17:1?

DEUTERONOM 17

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Dreptatea trebuie administrată	Legi ce se ocupă cu dreptatea și religia (16:18-17:20)	Administrarea dreptății (16:18-17:13)	Abuz în închinare (16:21-17:7)
16:21-17:1	16:21-17:1	16:21-17:1	16:21-17:1
17:2-7	17:2-7	17:2-7	17:2-7
17:8-13	17:8-13	17:8-13	Judecători leviți 17:8-13
Principii care guvernează regii		Instrucții cu privire la rege	Regi
17:14-17	17:14-20	17:14-20	17:14-15 17:16-20
17:18-20			

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 17:1

¹”Să năduci jertfă DOMNULUI Dumnezeului tău vreun bou sau vreun miel care să aibă vreun cusur sau vreo boală corporală, căci ar fi o urâciune înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău.”

17:1 „cusur sau vreo boală” Acest verset este legat contextual de 16:21-22, ce se ocupă de asemenea cu locuri adecvate și tipuri de sacrificii. În Vechiul Testament „cusur” (BDB 548) se referă la orice fel de defect fizic (comparați 15:21; Lev. 22:20-25). Maleahi 1:6-8 înregistrează un exemplu al oferirii lui Dumnezeu de către Israel mai puțin decât cel mai bun.

NASB „un lucru detestabil”

NKJV „o abominație”

NRSV	„scârbos”
TEV	„DOMNUL urăște asta”
NJB	„detestabil”

Acest termen (BDB 1072) este discutat la 14:3.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău”** Aceasta este afirmația comună a legământului folosind numele YAHWE și *Elohim*. Vezi Tematică Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 17:2-7

²”Se va găsi poate în mijlocul tău, într-una din cetățile pe care ți le dă DOMNUL Dumnezeuul tău, un bărbat sau o femeie care să facă ce este rău înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău călcând legământul Lui, ³care să meargă după alți dumnezei ca să le slujească și să se închine înaintea lor, după soare, lună sau toată oștirea cerurilor, așa cum eu n-am poruncit. ⁴De îndată ce vei lua cunoștință și vei afla lucrul acesta, să faci cercetări amănunțite. Dacă lucrul este adevărat, dacă faptul este întemeiat, dacă urâciunea aceasta a fost săvârșită în Israel, ⁵atunci să aduci la porțile cetății tale pe bărbatul sau femeia care va fi vinovat de această faptă rea și să ucizi cu pietre sau să pedepsești cu moartea pe bărbatul acela sau pe femeia aceea. ⁶Cel vinovat de moarte să fie omorât pe mărturia a doi sau trei martori; să nu fie omorât pe mărturia unui singur martor. ⁷Întâi mâna martorilor să se ridice asupra lui ca să-l omoare și apoi mâna întregului popor. Să elimini astfel fărădelegea din mijlocul tău!

17:2-13 Aceste versete se ocupă cu administrarea dreptății. Versetele 2-7 se ocupă cu idolatria și martorii legali. Versetele 8-13 se ocupă cu cadrul practic al instanțelor.

17:2

NASB	„să facă răul”
NKJV	„care a fost nelegiuit”
NRSV	„ce face ce este rău”
TEV	„a păcătuit”
NJB	„ce face ce este greșit”

Această afirmație VERB *Qal* IMPERFECT (BDB 793I, KB 889) și un OBIECT DIRECT (BDB 948). Aceasta este rădăcina 𐤒𐤍 comună formată din două consoane, ce înseamnă „rău,” „malefic,” „suferință,” „nenorocire,” „leziune,” sau „calamitate.” Aici contextul definește termenul ca (1) „încălcarea legământului Său,” v. 2 (BDB 716, KB 778, literal „a trece peste”) și (2) „a mers și a slujit alți dumnezei și s-a închinat înaintea lor,” v. 3:

1. „a mers” – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERFECT
2. „a slujit” – BDB 712, KB 773, *Qal* IMPERFECT
3. „s-s închinat” – BDB 1005, KB 295, *Hishtapel* IMPERFECT

■ **„călcând legământul Lui”** Acest VERB (BDB 716, KB 778, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ) înseamnă de fapt „a trece peste” sau „a trece prin.” Este cel mai adesea folosit în sens literal, dar uneori într-un sens teologic. Original s-ar putea să se fi referit la un act de a avea un animal ca un act al legământului și a merge între părți (spre exemplu Ge. 15:17). Violarea legământului rezulta în moarte sau distrugere (adică, asemenea animalului înjumătățit). Denota violarea unor acțiuni clar definite (adică, prevederile legământului, comparați . 26:13; Ios. 7:11,15; Jud. 2:20; II Împ. 18:12; Ier. 34:18-19; Os. 6:7; 8:1).

17:3 „după soare, lună sau toată oștirea cerurilor” Babilonii antici au fost primii, dar nu și ultimii, ce au văzut corpurile cerești ca reprezentând zei și zeițe (comparați 4:19; II Împ. 17:16; 21:3,5; 23:4-5; II Cro. 33:3,5; Ier. 8:2; 19:13). Ei au simțit că lumina cerului controla destinul umanității (fizic și spiritual).

17:4 Acest verset este similar cu 13:14. VERBUL „să întreb serios” (BDB 205, KB 233, *Qal* PERFECT) implică o investigație completă (comparați 13:14; 17:4,9; 19:18; Lev. 10:16; Jud. 6:29). Acuzația și cunoștința de mâna a doua nu erau suficiente pentru a convinge. Sistemul judiciar Israelit era dur („omorât cu pietre,” v. 5), dar temeinic.

NASB, TEV „dacă este adevărat”

NKJV „dacă este într-adevăr adevărat”

NRSV „acuzația se dovedește a fi adevărată”

NJB „este găsită a fi adevărată și confirmată”

Acest idion ebraic (PARTICULĂ ipotetică, BDB 243 II, b și SUBSTANTIV BDB 54) este repetat de trei ori în Deuteronom (adică, 13:14; 17:4; 22:20).

NASB „acest lucru detestabil”

NKJV „o astfel de abominație”

NRSV „un lucru stricat”

TEV „acest lucru rău”

NJB „acest lucru vrednic de urât”

Acest termen (BDB 1072) este folosit 17:1, unde se referă la un sacrificiu pătat. Aici se referă la închinarea la idol (adică, „oștirea cerurilor”).

■ „Israel” Vezi Tematica Specială la 1:1.

17:5 „porțile cetății tale” Această declarație înseamnă „la cortul tău local.” Aici stăteau liderii locali.

■ „omorâții cu pietre” Aceasta era o formă de pedeapsă corporală (comparați v. 7). Fiecare membru adult al comunității acționa ca să alimine răul în sine (spre exemplu observați 13:10).

Textul ebraic are o serie de ERBE ce se referă la moarte în vv. 5-7:

1. „omorât cu pietre” – BDB 709, KB 768, *Qal* PERFECT, v. 5
2. Moarte – BDB 559, KB 562
 - a. V. 5, *Qal* PERFECT
 - b. V. 6, *Hophal* IMPERFECT
 - c. V. 6, *Qal* PARTICIPIU
 - d. v. 7, *Hophal* IMPERFECT
 - e. v. 7, *Hiphil* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ

Violarea legământului purta cu sine consecințe severe (comparați Deut 27-29)! Răul din comunitate trebuie eradicat.

17:6 „pe mărturia a doi martori” Aceasta este o cerință Mozaică (comparați Num. 35:30 și Deut. 19:15; și de asemenea Mat. 18:16; Ioan 8:7; II Cor. 13:1; și I Tim. 5:19).

■ „să nu fie omorât pe mărturia unui singur martor” Vezi 19:15-21 și Num. 35:30.

17:7 „mâna martorilor să se ridice asupra lui” Cel ce mărturisește împotriva unei persoane trebuia să arunce prima piatră (comparați 13:9; Lev. 24:14). Astfel, dacă martorul mințea, atunci Dumnezeu îl pedepsea din cauza vărsării sângelui nevinovat (adică, crimă).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 17:8-13

⁸”Dacă se ivește un caz prea greu de rezolvat, fiind nevoie de a decide între un omor sau altul, între un proces sau altul, între un fel de atac sau altul – acestea fiind cazuri disputate în tribunalele tale – atunci să te scoli și să te sui la locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău! ⁹Să te duci la preotul cre este levit sau la cel care va împlini atunci slujba de judecător. Pe ei să-i întrebi și ei îți vor spune hoărârea legii. ¹⁰Să faci cum îți vor spune ei în locul pe care-l va alege DOMNUL! Ai grijă să faci cum te vor învăța ei! ¹¹Să faci după legea pe care te vor învăța și după hotărârea pe care o vor rosti ei; să nu te abați de la ce-ți vor spune ei, nici la dreapta nici la stânga! ¹²Omul care din mândrie nu va asculta de preotul pus acolo să slujească DOMNULUI Dumnezeuului tău sau care nu asculta de judecător, să fie pedepsit cu moartea! Să elimini astfel răul din mijlul Israelului, ¹³pentru ca tot poporul să audă și să se teamă și să nu se mai îngâmfe.

17:8 Cazurile cele mai dificile (BDB 810, KB 927, *Niphal IMPERFECT*) trebuiau să fie aduse înaintea preoților în centrul sanctuarului (comparați 12:5,11,13).

Aceste tipuri de dificultăți juridice sunt descrise ca fiind:

1. „sânge pentru sânge” (BDB 196), semnificând omucidere
2. „judecată pentru judecată” (BDB 192)
 - a. NRSV, „un fel de drept legal și un altul”
 - b. TEV, „unele cazuri de drepturi ale proprietății”
 - c. NJB, „cerinde de conflict”
 - d. REB, „drepturi civile”
 - e. JPSOA, „legi civile”
 - f. Biblia NET, „cerere legală”
 - g. NIV, „procese”
3. „lovitură pentru lovitură” (BDB 619), însemnând un fel de asalt (comparați 21:5).

The *Jewish Study Bible*, p. 405, afirmă că acele cazuri dificile implica o lipsă de dovezi. Referindu-se cu ele la preoți de la centrul sanctuarului, Moise afirmă că privirea divină va determina vina sau nevinovăția celor implicați.

■ „locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău” Acest VERB (BDB 103, KB 119) este folosit în Deut. pentru câteva lucruri:

1. Alegerea strămoșilor Israelului de către YAHWE, 4:37
2. Alegerea Israelului de YAHWE, 7:6,7; 10:15; 14:2
3. Alegerea locului pentru centrul sanctuarului de către YAHWE, 12:5,11,14,18,21,26; 14:23,24,25 15:20; 16:2,6,7,11,15,16; 17:8,10; 18:6; 26:2; 3:11
4. Alegerea unui rege de YAHWE, 17:15
5. Alegerea unei preoți Aaronice de YAHWE, 18:5; 21:5

17:9 „preotul levitic” Textul Masoretic (ebreic), Septuaginta (grec), și Peshitta (aramaică) au pluralul „preoți.” Acest lucru indică o breaslă de preoți (comparați 19:17). Acesta era textul dovadă rabinic pentru Sanhedrin (așezat de Ezra).

■ „judecătorul” Textul Masoretic are singularul. Acest lucru se referă la un singur judecător (comparați II Cro. 19:11 pentru exemplul istoric al acestui lucru) sau liderul unui grup de judecători.

17:9-12 Israel trebuie să fie respectabil și ascultător față de discursurile juridice deoarece ele reflectă autoritatea lui YAHWE. Observați VERBELE folosite:

1. „declară” – BDB 616, KB 665
 - a. v. 9, *Hiphil* PERFECT
 - b. v. 10, *Hiphil* IMPERFECT
 - c. v. 11, *Hiphil* IMPERFECT
2. „fă” – BDB 793, KB 889
 - a. v. 10, *Qal* PERFECT
 - b. v. 10, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ
 - c. v. 11, *Qal* IMPERFECT
 - d. v. 12, *Qal* IMPERFECT
3. „învață” . BDB 434, KB 436
 - a. v. 10, *Hiphil* IMPERFECT
 - b. v. 11, *Hiphil* IMPERFECT
4. „nu ascultă” – BDB 1033, KB 1570, *Qal* CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ

17:11 „să nu te abați de la ce-ți vor spune ei, nici la dreapta nici la stânga” Acesta este idiomul ebraic pentru a nu schimba verdictul și pedeapsa dată de judecătorii leviți. O metaforă asemănătoare este folosită pentru cuvintele lui YAHWE în 4:2; 12:32. Odată ce voia lui YAHWE este cunoscută, a te întoarce la dreapta sau la stânga însemna neascultare (comparați 5:32; 17:20; 28:14; Ios. 1:7; 23:6; II Împ. 22:2; Pro. 4:27).

17:12 „preotul pus acolo să slujească DOMNULUI” Aceasta este o metaforă pentru preotul levitic.

■ **„in mândrie”** Acest termen (BDB 268) este folosit legat de neascultare de bunăvoie (comparați 1:43; 17:12,13; 18:20,22). Judecătorul și preotul erau reprezentanți autorității lui YAHWE. Așadar, a respinge decizia lor însemna a-L respinge pe YAHWE! În 18:20-22, profeții sunt cei ce nu cunosc faptul că YAHWE vorbește în numele Său, folosind autoritatea Lui!

NASB, NRSV	„să cureți răul din Israel”
NKJV	„să elimini persoana rea din Israel”
TEV	„să îndepărtezi acest rău din Israel”
NJB	„să alungi acest rău din Israel”

VERB (BDB 128, KB 145, *Piel* PERFECT) înseamnă a arde sau a consuma (comparați Num. 11:3). Aici este folosit metaforic ca în 13:5; 17:7,12; 19:13,19; 21:21.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 17:14-17

14”După ce vei intra în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău și o vei stăpâni, după ce-ți va așeza locuința și vei zice: Vreau să pun peste mine un rege, ca toate neamurile care mă înconjoară, ¹⁵să pui peste tine ca ege pe acela pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău și anume să iei un rege din mijlocul fraților tăi; nu vei putea să pui rege pe un străin, care să nu fie fratele tău. ¹⁶Dar să n-aibă mulți cai și să nu întoarcă poporul în Egipt ca să aibă mulți cai, căci Domnul v-a zos: Să nu vă mai întoarceți pe drumul acela. ¹⁷Să n-aibă un mare număr de neveste, ca să nu i se abată inima; și să nu strângă mari grămezi de argint și de aur.”

17:14-20 Acestea sunt unele din cele mai controversate versete din Vechiul Testament, în special din Pentateuh. Aceste versete vorbesc despre un rege ce urmează să vină. Mulți erudiți ai Vechiului Testament din zilele noastre spun că Deuteronom este o carte ce a fost găsită în timpul reformei lui Iosia cu o sută de ani mai târziu în timpul perioadei monarchice, și că a fost scrisă de preoții pentru a centraliza închinarea la Ierusalim (comparați II Împ. 22:8; II Cro. 34:14-15). Ei afirmă că acest lucru este o dovadă că nu a fost scrisă de Moise deoarece nicăieri altundeva în Pentateuh nu se mai face mențiune de un rege. Este un

anacronism referindu-se la Solomon, atât de evident că trebuie să fi fost scrisă mai târziu. Eu nu cred nimic din toate astea!
Unele versete ce arată că vv. 14-20 nu sunt unice în Pentateuh sunt Gen. 17:6; 35:11; 36:31; Num. 24:7; jud. 8:22,23; 9:6;
Vezi Tematica Speială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: DREPTUL DE AUTOR AL LUI MOISE CU PRIVIRE LA PENTATEUH

I. Geneza

A. Biblia însăși nu numește autorul. Geneza nu are nici o secțiune la persoana I „eu” cum are Ezra, Neemia sau o secțiune cu persoana I plural „noi” cum are Fapte.

B. Tradiția iudaică:

1. Scriitorii evrei antici spun că Moise a scris-o:

- a. Ben Sirach, Ecclesiasticus 24:23, scrisă circa 185 î. D. Cr.
- b. The *Baba Bathra* 14b, o parte din Talmud
- c. Philo al Alexandriei, Egipt, un filozof evreu, scriind chiar înainte de lucrarea lui Isus.
- d. Josephus Flavius, un istoric evreu, scriind chiar după lucrarea lui Isus.

2. Tora reprezintă o relatare istorică unificată. După Geneza fiecare carte începe cu conjuncția „și” (cu excepția Numeri).

3. Aceasta era o revelație lui Moise

a. Se spune că Moise a scris:

- (1) Exod 17:14
- (2) Exod 24:4,7
- (3) Exod 34:27, 28
- (4) Numeri 33:2
- (5) Deuteronom 31:9,22, 24-26

b. Se spune că Dumnezeu a vorbit prin Moise:

- (1) Deuteronom 5:4-5, 22
- (2) Deuteronom 6:1
- (3) Deuteronom 10:1

c. Moise spune că a vorbit cuvintele Torei poporului:

- (1) Deuteronom 1:1, 3
- (2) Deuteronom 5:1
- (3) Deuteronom 27:1
- (4) Deuteronom 29:2
- (5) Deuteronom 31:1, 30
- (6) Deuteronom 32:44
- (7) Deuteronom 33:1

4. Autorii Vechiului Testament atribuie cartea lui Moise:

- a. Iosua 8:31
- b. II Împ. 14:6
- c. Ezra 6:18
- d. Neemia 8:1; 13:1-2
- e. II cro. 25:4; 34:12; 35:12
- f. Daniel 9:11
- g. Maleahi 4:4

C. Tradiția creștină

1. Isus atribuie citatele din Tora lui Moise:
 - a. Matei 8:4; 19:8
 - b. Marcu 1:44; 7:10; 10:5; 12:26
 - c. Luca 5:14; 16:31; 20:37; 24:27, 44
 - d. Ioan 5:46-47; 7:19, 23
2. Alți autori ai Noului Testament atribuie citatele din Tora lui Moise:
 - a. Luca 2:22
 - b. Fapte 3:22; 13:39; 15:1,15-21; 26:22; 28:23
 - c. Romani 10:5, 19
 - d. I Corinteni 9:9
 - e. II Cor. 3:15
 - f. Evrei 10:28
 - g. Apocalipsa 15:3
3. Majoritatea Părinților Bisericii au acceptat paternitatea lui Moise. Irineu, Clement al Alexandriei, Origen și tertulian toți aveau întrebări despre relația lui Moise cu forma actuală canonică a Genezei.

D. Erudiții moderni

1. Au existat evident unele adăugări editoriale la Tora (pentru a face lucrarea antică mai înțeleasă cititorilor contemporani):
 - a. Geneza 12:6; 13:7; 14:14; 21:34; 32:32; 36:31; 47:11
 - b. Exod 11:3; 16:36
 - c. Numeri 12:3; 13:22; 15:22-23; 21:14-15; 32:33ff
 - d. Deuteronom 3:14; 34:6
 - e. Scribii antici erau antrenați și educați foarte bine. Tehnicile lor diferențiau de la țară la țară.
 - (1) În Mesopotamia ei erau foarte atenți să nu schimbe ceva, și chiar cercetau lucrările lor pentru acuratețe. Aici este o notă de subsol Sumeriană antică a unui scrib, („lucrarea este completă de la început la sfârșit, a fost copiată, revizuită, comparată, și verificată cuvânt cu cuvânt” circa 1400 î. D. Cr.).
 - (2) În Egipt ei revizuiau liber textele antice pentru a le îmbunătăți pentru cititorii contemporani. Scribii de la Qumran urmau această abordare.
2. Erudiții din secolul 19 au teoretizat că Tora este un document compus din multe surse de-a lungul unei perioade extinse de timp (Graft-Wellhausen). Acest lucru era bazat pe următoarele:
 - a. Diferitele nume pentru Dumnezeu
 - b. Aparentă dublură a textului
 - c. Forma evidențelor
 - d. Teologia evidențelor
3. Surse și date presupuse:
 - a. Sursele J (folosite cu referire la YAHWE), 950 î. d. Cr.
 - b. Sursele E (folosite cu referire la Elohim), 850 î. d. Cr.
 - c. Sursele JE combinate, 750 î. d. Cr.
 - d. Sursele D („Cartea Legii,” 22:8, descoperită în timpul reformei lui Iosia în timpul remodelării Templului reprezenta cartea Deuteronom, scrisă de un preot necunoscut din timpul lui Iosia pentru a-i susține reforma),

621 î. d. Cr.

- e. Sursele P (toate materialele preoțești în special ritualuri și procedee), 400 î. d. Cr.
 - f. Au existat evident adăugiri editoriale pentru Tora. Evreii afirmau că a fost:
 - (1). Marele Preot în timpul scrieri
 - (2). Ieremia profetul
 - (3). Ezra scribul – IV Esdras spune că el a scris-o deoarece originalele au fost distruse la căderea Ierusalimului în 586 î. d. Cr.
 - g. Totuși, teoria J. E. D. P. Spune mult mai multe despre teoriile noastre literale moderne și despre categoriile decât dovezile de la Tora (R. K. Harrison, *Introduction to the Old Testament*, pp. 495-541 și *Tyndale Commentary Series*, „Levitic,” pp. 15-25).
 - h. Caracteristici ale literaturii ebraice
 - (1) Perechile, asemenea Gen. 1 și 2, sunt comune în ebraică. Adesea o descriere generală este oferită și apoi urmată de o evidență specific. Acesta putea fi un mod de a accentua adevărurile sau de a ajuta memoria orală.
 - (2) Rabinii antici spuneau că cele două nume comune pentru Dumnezeu au semnificație teologică:
 - a) YAHWE – numele de legământ pentru Divinitate după cu se leagă de Israel ca Salvator și Răscumpărător (comparați Ps. 103)
 - b) Elohim – Creator Divin, Purtător de griji și Susținător al întregii vieți de pe pământ (comparați Ps. 104).
 - (3) Este comun în literaturile ne-biblice ale Orientului Mijlociu ca o varietate de stiluri și vocabulare să apară în lucrări literare unificate (Harrison, pp. 522-526).
- E. Dovezile din literaturile antice ale Orientului Apropiat implică faptul că Moise a folosit documente cu caracter cuneiform sau tradițiile stilului oral Mesopotamian pentru a scrie Geneza. Acest lucru nu încearcă în nici un fel să implice o diminuare a inspirației ci este o încercare de a explica fenomenul literar al cărții Geneza. Începând în Gen. 37 o influență semnificativă egipteană de stil, formă și vocabular pare să indice că Moise a folosit fie producții literare sau tradițiile orale din zilele ISRAELIȚILOR în Egipt. Educația lui Moise era deplin egipteană! Formația literară exactă a Pentateuhului este incertă. Eu cred că Moise este compilatorul și ajutorul unei bune părți din Pentateuh, deși s-ar putea să fi folosit scribi și/sau să scrie și tradiții orale. Isorocitatea și veredicitatea acestor câteva cărți de început din Vechiul Testament este incertă.

II. Exod

- A. Tora este o relatare unificată. Exodul începe cu conjuncția „și.” Vezi discuția lungă din schița Genezei.
- B. Există câteva locuri în Exod unde se spune că Moise a scris cartea:
 - 4. 17:14
 - 5. 24:4, 12
 - 6. 34:27, 28
- C. Iosua 8:31 citează Exod 20:25 și atribuie cartea lui Moise. Isus citează Exod 20:12, 17 și atribuie cartea lui Moise, Marcu 7:10.

III. Numeri

- A. Aceasta este prima carte din Tora ce numește o sursă scrisă, „*The Book of the Wars of the Lord*,” 21:14-15. Acest lucru arată clar că Moise a folosit alte documente scrise.
- B. Această carte declară că Moise nu putea să înregistreze evenimentele din Perioada de peregrinare din pustie.
- C. Numeri de asemenea oferă câteva exemple de adăugiri editoriale evidente (posibil Iosua sau Samuel):
 - 1. 12:1,3
 - 2. 13:22
 - 3. 15:22-23
 - 4. 21:14-15
 - 5. 32:33ff
 - 6. 32:33ff
- D. În majoritatea cazurilor se referă la a treia persoană cu excepția unor citate directe. Acest lucru implică faptul că Moise folosește ajutorul scribilor în compilarea acestor materiale.
- E. Este interesant de observat că Numeri include două producții literare ne-Israelite: (1) poemul ironic amorit în 21:27-30 (posibil v. 30 era o adăugare Izraelită); și (2) conversațiile lui Balaam cu Balak, regele Moabului în 23-24. Ele arată utilizarea unor materiale scrise sau orale incluse în compilarea cărții (comparați *The Book of the Wars of the Lord*).

IV. Deuteronom

- A. Tradiția ebraică:
 - 1. Tradiția antică este unanimă în ce privește paternitatea lui Moise..
 - 2. Acest lucru este declarat în:
 - a. Talmud – Baba Bathra 14b
 - b. Mishnah
 - c. Ben Sirach Ecclesiasticus 24:23 (scrisă circa 185 î. d. Cr)
 - d. Philo din Alexandria
 - e. Flavius Josephus
 - 3. Scriptura în sine:
 - a. Judecători 3:4 și Iosua 8:31
 - b. „Moise a vorbit”:
 - (1) Deut. 1:1, 3
 - (2) Deut. 5:1
 - (3) Deut. 27:1
 - (4) Deu. 29:2
 - (5) Deut. 31:1, 30
 - (6) Deu. 32:44
 - (7) Deut. 33:1
 - c. „YAHWE a vorbit lui Moise”:
 - (1) Deut. 5:4-5, 22
 - (2) Deut. 6:1

- (3) Deut. 10:1
- d. „Moise a scris”.
 - (1) Deut. 31:9, 22, 24
 - (2) Exod 17:14
 - (3) Exod 24:4, 12
 - (4) Exod 34:27-28
 - (5) Numeri 33:2
- e. Isus citează din sau face aluzie la Deuteronom și afirmă „Moise a spus”/”Moise a scris” :
 - (1) Matei 19:7-9; Marcu 10:4-5 – Deut. 24:1-4
 - (2) Marcu 7:10 – Deut. 5:16
 - (3) Luca 16:31; 24:27; 44; Ioan 5:46-47; 7:19, 23
- f. Pavel afirmă că Moise este autorul:
 - (1) Romani 10:19 – Deut. 32:21
 - (2) I Cor. 9:9 – Deut. 25:4
 - (3) Gal. 3:10 – Deut. 27:26
 - (4) Fapte 26:22; 28:23
- g. Petru afirmă că Moise este autorul în predica sa pentecostală – Fapte 3:22
- h. Autorul epistolei către evrei susține paternitatea lui Moise – Evrei 10:28 – Deut. 17:2-6

B. Erudiția modernă

1. Mulți teologi din secolul 18 – 19, urmîndu teoria lui Garf-Wellhausen a multiplilor autori (J. E. D. P.), afirmă că Deuteronom a fost scrisă de un preot/profet din timpul domniei lui Iosia în Iuda pentru a susține reforma sa-spirituală. Acest lucru ar însemna că Deuteronomul a fost scris în numele lui Moise în circa 621 î. D. Cr.
2. Ei bazează aceste lucruri pe:
 - a. II Împ. 22:8; II Cro. 34:14-15, „Am găsit cartea legii în casa Domnului”
 - b. Capitolul 12 vorbește despre un singur loc pent tabernacol și mai trziu despre Templu
 - c. Capitolul 17 discută despre un rege viitor
 - d. Este adevărat că scrierea cărții în numele unei persoane faimoase din trecut era comun în Orientul Mijlociu și în cercurile ebraice.
 - e. Există similitudini ca stil, vocabular și gramatică dintre Deut. și Iosua, Împărați și Ieremia
 - f. Deuteronom înregistrează moartea lui Moise, capitolul 34
 - g. Există alte adăugiri editoriale evidente în Pentateuh:
 - (1). Deuteronom 3:14
 - (2). Deuteronom 34:6
 - h. Varietatea uneori inexplicabilă a folosirii numelor Divine. El, I Shadai, Elhim, YAHWE, în contexte aparent nepotrivite și perioadele istorice.

V. Concluzie

Tradiția antică și arheologică oferă credibile dovezi că Moise a fost editorul/autorul din spatele Genezei-Deuteronom. S-ar putea să fi folosi surse orale și scrise de asemenea, la fel și scribi pentru a produce literatura biblică. Este evident că scribii târzii sau profeii au îmbunătățit textul pentru generația lor.

17:14 „și vei zice: Vreau să pun peste mine un rege, ca toate neamurile care mă înconjoară” VERBUL este un COHORATIV (îndemn) *Qal* (BDB 962, KB 1321). Este repetat de patru ori în vv. 14 și 15. A doua (*Qal* INFINITIV ABSOLUT) și a treia (*Qal* IMPERFECT) utilizare merg împreună ca un mod de intensificare:

1. NASB, NKJV „vei stabili cu siguranță”
2. NRSV „vei stabili într-adevăr”
3. TEV „fi sigur”

Problema nu era regelem, ci un rege „ca toate neamurile din jurul lor”! Regele trebuia să-L reprezinte pe YAHWE (comparați v. 8), nu curțile regale Oriental păgâne. Această problemă este tratată când Israelul îi cere lui Samuel un rege în I Samuel 8.

17:15 „pe care DOMNUL Dumnezeu vostru îl va alege” Dumnezeu este suveran, El (nu Israe, comparaț v. 1) alege omul, dar Israel confirmă alegerea Lui pri afirmațiile lor spre exemplu Jud. 11:11; Os. 1:11).

Observați liniile directe pentru un rege:

1. Când Israelul stăpânește țara, v. 14
2. Unul pe care YAHWE să-l aleagă, v. 15
3. Nu un străin, v. 15
4. Să nu se încreadă în armamentul militar („carii militari”), v. 16
5. Să nu caute ajutorul Egiptului, v. 16
6. Să nu se încreadă în alianțele politice („soții multiple”), v. 17
7. Să nu se încreadă în bogăție („înmulțirea aurului și argintului”), v. 17

Numeri 4-7 reflectă abuzul lui Solomon! Este unic în legea Orientului Mijlociu antic ca regele să aibă puterea limitată, dar în Israel Dumnezeu:

1. Alege locul și procedurile justiției
2. Alege tiparul de închinare
3. Alege limitele puterii regale, succesiunea și bogăția
4. Regele este unul dintre partenerii legământului (comparați v. 20).
5. Regele trebuie să studieze regulat și să-și implementeze (personal și oficial) legile lui Dumnezeu (comparați vv. 18-19)

17:16 „să n-aibă mulți cai” Carii erau deținuți doar de domnitori nu și de oameni locali. Un cal era o armă de război în luptă. Cu alte cuvinte, „Nu te încrede în puterea militară. Eu, Dumnezeu, te protejiez.”

■ **„Să nu vă mai întoarceți pe drumul acela.”** Acest lucru posibil se referă la o practică târzie de a tranzacționa evrei mercenari pentru cai. Un exemplu istoric este comunitatea elfantină. Totuși, în context, din nou presupune că regele celine trebuie să se încreadă total în YAHWE!

17:17 „nici să nu aibă un mare număr de neveste” Acest lucru se referă la (1) folosirea puterii în scop senzual sau mai probabil (2) alianțe religioase și politice. Aceasta era metoda Orientului Mijlociu antic pentru a forma „pacte ne-agresive”.

■ **„să nu strângă mari grămezi de argint și de aur.”** Dumnezeu a plasat regele ca păstorul de sub autoritatea Lui. Acel păstor nu ar trebui niciodată să trudească pentru bogăție și putere personală.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 17:18-20

¹⁸”Când se va așeza pe tronul regatului său, să scrie pentru el, într-o carte, o copie a acestei legi, pe care s-o ia de la preoții din neamul leviților. ¹⁹Va trebui s-o aibă cu el și s-o citească în toate zilele vieții lui, ca să învețe să se teamă

de DOMNUL Dumnezeu lui, să păzească și să împlinească toate cuvintele din legea aceasta și toate poruncile acestea,²⁰ pentru ca inima lui să nu se înalțe mai resus de frații lui și să nu se abată de la poruncile acestea nici la dreapta, nici la stânga, având astfel multe zile în regatul lui, el și copiii lui în mijlocul Israelului.”

17:18-20 Aceste versete sunt un rezumat al relației regelui cu voia revelată a lui Dumnezeu (adică, Legea).

17:18 „să scrie pentru el, într-o carte, o copie a acestei legi” Acest lucru probabil se referă la cineva (adică, preot levitic) făcând o copie pentru el (comparați II Împ. 11:12). Acesta este versetul de unde Septuaginta și-a luat titlul pentru cartea Deuteronom (adică, A Doua Lege), dar în acest context acest verset se referă la a doua copie a legii, nu la o versiune revizuită a legii.

17:19 Acest verset are o serie de CONSTRUCȚII INFINITIVE *Qal*, ce curg din citirea regelui (BDB 894, KB 1128, *Qal* PERFECT) și învățarea (BDB 540, KB 531, *Qal* IMPERFECT) din revelația voii lui YAHWE prin Moise (adică, Pentateuh):

1. „să se teamă” (BDB 431, KB 432)
2. „să păstreze” (BDB 1036, KB 1581)
3. „a face” (BDB 793, KB 889)
4. „inima să nu se înalțe deasupra cetățenilor lui” (BDB 926, KB 1202, comparați 8:14)
5. „să nu se întoarcă de la poruncă” (BDB 693, KB 747)

Această copie a legii lui Dumnezeu trebuie să rămână cu regele (acest lucru se referă la primul VERB v. 19, BDB 224, KB 243, *Qal* PERFECT). Acest lucru reflectă paralelismul tratatelor Hitite, unde două copii ale legământului erau făcute. Una era pusă în templul partenerilor Ilegământ divini (aici tabernacolul lui YAHWE) iar celălalt rămânea cu regele (adică, să fie citit regulat ca să fie în ascultare).

■ „legea aceasta și toate poruncile acestea” Vezi Tematica Specială 4:1.

17:20 „nici la dreapta, nici la stânga” Acesta este un diom ebraic pentru ascultare. Voia lui Dumnezeu era descrisă ca o „cale” sau „traseu.” Era marcat calr (de lege). ISRAELIȚII trebuiau să stea pe cale (spre exemplu, Ps. 119:105), ce se referă la stilul de viață (spre exemplu, Pro. 6:23).

■ „având astfel multe zile în regatul lui, el și copiii lui în mijlocul Israelului” Regalitatea, asemenea preoției, era ereditară. Regalitatea (adică, conceptul despre Mesia) era prezis să fie în linia lui Iuda (comparați Gen. 49:10; II Samuel 7).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Cum este relaționat 16:21-22 cu 17:1?
2. Cum trebuia administrată justiția?
3. De ce sunt vv. 14-20 controversate?
4. Care era relația regelui Israel cu legea?

DEUTERONOM 18

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Partea preoților și a leviților	Închinarea adecvată înaintea lui Dumnezeu	Partea preoților	Preoția levitică
18:1-5	18:1-2 18:3-5	18:1-2 18:3-5	18:1-2 18:3-5
18:6-8	18:6-8	18:6-8	18:6-8
18:6-8		Avertizări împotriva practicilor păgâne	Profeții
18:9-14	18:9-14	18:9-13	18:9-12
		Promisiunea de a trimite un Profet	18:13-20
Un nou Profet ca Moise		18:14-15	
18:15-22	18:15-22	18:16-20 18:21-22	18:21-22

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE – 16:18 – 18:22 se ocupă cu conducerea Israelului

- A. Judecători – 16:18-20; 17:8-13
- B. Regi – 17:14-20
- C. Leviți/preoți – 18:1-8
- D. Profeti – 18:9-22
 1. Falși – capitolele 9-13
 2. Autentici – capitolele 14-22
 - a. Curent (Moise)
 - b. Viitori (pre și post exilici)

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂIT) 18:1-2

¹”Preoții leviți, întregul trib al lui Levi, nu va avea parte sau moștenire în Israel; ei vor mânca ofrandele de foc ale DOMNULUI și porția Lui. ²Ei nu vor avea moștenire printre concetățeni lor; DOMNUL este moștenirea lor, după cum le-a promis.”

18:1 „Preoții leviți, întregul trib al lui Levi” Conform lui Roland de Vaux, *Ancient Israel*, vol. 2, p. 358, numele Levi poate avea trei posibile surse etimologice:

1. „a te învârti în jurul,” presupunând un dans ritualic sau o procedură (similară cu dansul profeților lui *Baal* în I Împ. 18:26)
2. „a acompania pe cineva” sau „a fi atașat de sineva,” posibil etimologia populară oferită în gen. 2:34, de asemenea observați Num. 18:2,4
3. „a da,” sau „a da ca un gaj,” posibil să se refere la și paralel la „oferi” referindu-se la întâiul născut pentru YAHWE (Num. 3:12; 8:16) sau la Samuel fiind oferit lui YAHWE în I Sam. 1:28

Există câteva stagii de dezvoltare implicate:

1. În Exod era întâiul născut din fiecare familie ce era oferit lui YAHWE, pentru a-L sluji (comparați Exod 13)
2. Acest lucru a fost schimbat (Legământul mosaic) pentru un trib anume (adică, Levi) ce funcționa ca și slujitorii speciali ai lui YAHWE (comparați Num. 3:12; 8:16)
3. Acest lucru a fost modificat în istoria Israelului:
 - a. Unele familii levitice au slujit la centrul sanctuarului
 - b. Alții au slujit local
 - c. Iudaismul rabinic de mai târziu a extins conceptul de învățători leviți locali în rabini locali sau scribi, dar nu necesar din tribul lui Levi
4. Pentru o bună discuție a unei alte teorii vezi (1) *The Language and Imagery of the Bible*, de G. B. Caird, p. 70 și (2) *Ancient Israel* de Roland de Vaux, vol. 2. Pp. 360-371

■ **„nu va avea parte sau moștenire”** Moștenirea leviților era însăși YAHWE (comparați 10:9; 12:12; 14:27, 29; Ps. 16:5; 73:23-26; Plângeri 3:24; Eze. 28). În Iosua 20-21 leviților le sunt dați ca porții 48 cetăți și împrejurimile țării ca posesie. Printre aceste 48 de cetăți erau și șase Cetăți de refugiu, trei de fiecare parte a Iordanului, unde persoanele puteau să fugă dacă accidental ar fi omorât un partener al legământului cu scopul de a scăpa „răzbunarea sângelui” (comparați 19:1-13; Num. 35:9-15).

■ **„ei vor mânca ofrandele DOMNULUI”** Original toți leviții participau la o porție de sacrificiile lui Israel (comparați vv. 6-8). Mai târziu preoții erau susținuți de hrana de pe altar iar mici porțiuni de teren privat înconjurau cetățile levitice. De asemenea leviții erau susținuți de zeciuiala locală de odată la trei ani (comparați 14:27; Num. 18:25-29; Nee. 10:37, 38). Există variații la cum întregul tribal lui Levi era susținut. Acestea nu sunt contradicții, ci dezvoltări legate de sanctuarul central.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 18:3-5

³”Iată care va fi dreptul preoților de la popor: cei ce vor aduce o jertfă, fie un bou, fie un miel, să dea poporului

spata, fâlcile și pânțele. ⁴Să-i dai cele dintâi roade din grâul tău, din mustul tău și din untdelemnul tu și pârga din lâna oilor tale, ⁵căci pe el l-a ales DOMNUL Dumnezeu tău, dintre toate semințiile, ca să facă slujba în Nume DOMNLUI, el și fii lui, în toate zilele.”

18:3 Observă Lev. 7:28-36; Num. 18:8-19 unde diferite porții ale sacrificiului sunt oferi preoților.

■ „fâlcile” Acest lucru (BDB 541 I) se referă la fâlcile (fâlciole și carnea de pe ele, ce formează obrazii).

■ „pânțele” Acest termen (BDB 867) înseamnă de fapt „gol” sau „cavitate” și în context, se referă la unul din stomaci, probabil cel al patrulea al unui animal ce rumegă. *Webster's Third International Dictionary*, p. 1922, spune că linia celui de-al patrulea stomac al vitei era folosit închegarea laptelui. Membrana mucoasă era prelucrată până devenea un praf galben ce era folosit pentru facerea brânzei.

18:4 „pârga din lâna oilor tale” Această cerință este făcută doar aici.

■ „roada din muntdelemnul tău” Această primă storcere a măslinelor coapte era un dar al poporului pentru YAHWE și pentru Iviții/preoții Lui (comparați Num. 18:12; Deut. 12:17; 14:23; 18:4).

18:3-5 Cei ce slujeau la altarul lui YAHWE primeau parte lui YAHWE. Modernii trebuie să-și amintească:

1. Sabatul
2. Primele roade
3. Întâiul născut
4. Zeciuiala

Sunt toate moduri ebraice de a afirma apartenența la YAHWE. NU înseamnă că oamenii i-au șase zile, toată recolta ce a mai rămas, nouă din zece părți din venit! Oamenii nu sunt proprietari a nimic ci administratori a toate! Planeta și darul vieții aparțin Creaturii și Susținătorului ei

■ „Dumnezeu a ales” În 10:8 acest act este numit „pus deoparte” (NIDOTTE, vol. 1, p. 604). Acest fel de paralelism ajută odernii să definească conotațiile verbale antice și suprapunerile semantice.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 18:6-8

⁶”Când va pleca un levit din una din cetățile tal, din locul unde locuiește în Israel, ca să se ducă după delina dorință a sufletului său, în locul pe care-l va alege Domnul, ⁷și va face slujba în Numele DOMNULUI Dumnezeului tău, ca toți frații lui leviți care stau înaintea DOMNULUI: ⁸va primi ca hrană o parte la fel cu a lor și pe lângă ea, se va bucura și de veniturile ieșite din vânzarea averii lui părintești.

18:6 EI trebuiau să înlocuiască „întîiu născut” din Exod 13. Acest lucru era bazat pe algerea lu Dumnezeu, nu pe meritul uman, ce este evident din păcatele lui Levi, Moise și Aaron.

18:6-7 Acest lucru permitea leviților/preoților să părăsească Ierusalimul și să fie disponibil ca să învețe și să judece în fiecare oraș. Dar ei aveau acces și drept să funcționeze și la centrul sanctuarului de asemenea.

18:8

NASB „și pe lângă ea, se va bucura și de veniturile ieșite din vânzarea averii lui părintești”

NKJV „pe lângă ce vine de la vânzarea moștenirii lui”

NRSV „deși au venit de la vânzarea posesiunilor familiale”

TEV „și poate să păstreze orice îi trimite familia”

NJB „ceea ce are de la vânzare în pofida patrimoniului”

JPSOA „fără a lua în considerare darurile personale sau patrimoniile”

LXX „pe lângă vânzarea proprietății lui ereditare”

REB „pe lângă ceea ce ar putea moșteni de la părinții familiei lui”

Diferitele traduceri arată opțiunile. Se referă la vânzarea posesiunilor familiale (dar nu pământuri).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 18:9-14

⁹”După ce vei intra în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău, sănu te înveți să faci după urâciunile neamurilor acelora. ¹⁰Să nu fie la tine nimeni care să-și treacă pe fiul sau pe fica lui prin foc, numeni care să aibă meșteșugul de ghicitor, de cititor în stele, de vestitor al viitorului, de vrăjitor, ¹¹de descântător, nimeni care să întrece pe cei ce cheamă duhurile sau dau cu ghiocul, nimeni care să întrebe pe morți. ¹²Căci oricine face aceste lucruri este o urâciune naintea DOMNULUI; și din pricina acestor lucruri va izgoni DOMNUL Dumnezeuul tău pe aceste neamuri dinaintea ta. ¹³Tu să te fii ireproșabil numai de DOMNUL Dumnezeuul tău! ¹⁴Fiindcă popoarele acestea pe care le vei alunga ascultă de cei ce practică vrăjitoria și ghicitul. Cât despre tine, ție DOMNUL Dumnezeuul tău nu ți-a îngăduit să faci așa.”

18:10-11 Există o serie de PARTICIPII, ce denotă idolatria Canaanită:

1. NASB, „care să-și treacă pe fiul sau pe fica lui prin foc” – BDB 716, KB 778, *Hiphil* PARTICIPIU
2. NASB, „meșteșugul de ghicitor” – BDB 890, KB 1115, *Qal* PARTICIPIU (folosește atât VERB cât și SUBSTANTIV)
3. NASB, „cel ce practică vrăjitoritul” – BDB 778 II KB 857, *Poel* PARTICIPIU
NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, „prezicător”
NIV, „vrăjitorie”
NET, „cititor în semne”
4. NASB, NKJV, NIV, „cel ce interpretează semne” – BDB 638 II, KB 690, *Piel* PARTICIPIU
NRSV, NJB, „un prevestitor”
JPSOA, „profet”
NET, „prezicător”
5. NASB, NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, NET, „un vrăjitor” – BDB 506, KB 503, *Piel* PARTICIPIU
NIV, „angajează în vrăjitorie”
1. NASB, „unul care aruncă vrăji” BDB 287, KB 287, *PARTICIPIU Qal* (folosește VERB și SUBSTANTIV)
NKJV, „unul care evocă vrăji”
NRSV, JPSOA, NIV, NET, „unul ce aruncă vrăji”
NJB, „șesător de vrăji”
7. NASB, NKJV, „cel care întreabă” (adică, mediu) BDB 981, KB 1371, *PARTICIPIU Qal*
NRSV, JPSOA, „consultă fantome”
NJB, „consultant de fantome”
NIV, „mediu”
NET, „unul ce evocă spiritele”
8. NASB, NKJV, NIV, „unul ce întreabă” [presupus] (adică, un spiritist) BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIPIU (presupus)
NRSV, „consută spirite”
NJB, „mediumi”

JPSOA, „spirite familiare”

NET, „practicant de ocultism”

9. NASB, NKJV, „unul ce cheamă morții”
 - a. BDB 205, KB 233, PARTICIPIU *Qal*
 - b. BDB 559, KB 562, PARTICIPIU *Qal*
- NRSV, „ce cauză oracole de la morți”
- NJB, NET, „necromat”
- JPSOA, „unul ce întrebă morți”
- NIV, „ce consultă morți”

După cum vezi din diferitele traduceri din Engleză aceste cuvinte au unele suprapunerii. Acești termeni par să se refere la diferite tipuri de practici de închinare păgână, dar definițiile exacte sunt incerte pentru studenții Biblici moderni. Vezi o scurt discuție în (1) *Dictionary of Biblical Imagery*, pp. 524-528 și 608-610 și de asemenea *Synonyms of the Old Testament* de Robert B. Girdlestone, pp. 296-302. Imaginea generală este o încercare de a ști și manipula viitorul pentru beneficii personale. Poporul lui YAHWE trebuie să se încreadă în El și să-L slujească. Vechiul păcat original „eu primul” este rădăcina tuturor problemelor umanității!

18:10 „care să-și treacă pe fiul sau pe fca lui prin foc” Aceasta este o referință la închinarea zeului ferilității, *Molech*. În Israel întâiul născut (comparați Exod 13) trebuia oferit lui YAHWE pentru a-L sluji. În Canaan întâiul născut trebuia sacrificat prin foc lui *Molech* cu scopul de a asigura fertilitatea, (comparați Deut. 12:31; Lev. 18:21). Există o referință în II Împ. 21:6 unde poporul lui Dumnezeu s-a închinat acestui zeu fals! Este de asemenea posibil oarecum să se lege de cunoașterea viitorului (comparați II Împ. 3:26-27). Vezi Tematica Specială: *Molech* la 12:31.

■ **„preziceră”** Acest termen vine din rădăcina ebraică pentru „divin” (BDB 890, comparați Num. 22:7; 23:23; Eze. 21:21; II Împ. 17:17). Este termenul general ce descrie câteva metode diferite dar toate au scopul de a determina voința unei divinități prin mijloace mecanice sau naturale, cum ar fi examinarea ficișilor unei oi sau aruncarea săgeților. Se bazează pe o perspectivă păgână cum că există informație despre viitor ascunsă în evenimentele naturale și că oameni cu dar (adică, profeți falși, spre exemplu, Ier. 27:9; 29:8; Eze. 13:9; 22:28) o cunosc și influențează viitorul.

■ **„unul ce practică vrăjitoritul”** Acest termen (BDB 778II, KB 857) este legat de termenul „nor” (BDB 777). Lingviștii cred că termenul este legat ca să sune:

1. Zumzetul insectelor
2. Sunetul vântului printre copaci
3. Etimologie necunoscută (dacă este nor, atunci se leagă de privire)

Pasajele paralele din scrierile lui Moise ce interzic aceste practici păgâne sunt în Lev. 19:26-20:8 (vezi exemplu. 19:26). Acest termen este găsit în Jud. 9:37; II Împ. 21:6; II Cro. 33:6; Is. 2:6; 57:3; Ier. 27:9; Mica 5:12.

■ **„unul care interpretează semne”** Semnificația acestui termen (BDB 638 II, KB 690) este incertă. În Siriacă înseamnă „a murmura o incantație obscură” (BDB 690). Rădăcina are câteva utilizări:

1. Șarpe – BDB 638 I
2. VERB doar în *Piel*, (BDB 638 II) însemnând:
 - a. Practicarea prezicerii
 - b. Observă semne
3. Cupru – bronz – BDB 63 III
4. Necunoscut – BDB 638 IV

■ **„un vrăjitor”** Acest termen (BDB 506, KB 503) înseamnă de fapt „a tăia sus” (1) asemenea în tăierea ingredientelor pentru poțiunea magicianului sau (2) a te tăia ca un mod de a capta atenția divinității (adică, folosirea Siriacă, comparați I Împ. 18:28). Acest termen era folosit pentru a descrie pe înțelepții lui Faraon în Exod 7:11 și înțelepții lui Nebucadnețar în Dan. 2:2.

18:11 „unul ce aruncă vrăji” Acest cuvânt literal este „a lega noduri,” „a fi înrudit cu,” sau „legat împreună” (BDB 287, KB 287). În Psalmul 58:5 și Ecl. 10:11 se referă la fermecarea șarpelui. O vocalizare puțin diferită descrie un fals înțelept babilonean în Is. 47:8-11.

■ **„mediumi”** Înțelesul de bază al PARTICIPIULUI (BDB 981, KB 1371) este de a „cere” sau „întreba.” Aici a întreba tărâmul spiritual (spre exemplu, YAHWE, Ios. 9:4 sau idoli, Osea 4:12).

Primul SUBSTANTIV, „medium” (BDB 15) este un termen dificil de definit. Unii folosesc termenul cum este folosit în închinare. În LXX este tradus „ventriloc” în Is. 8:19. Datorită acestui lucru și datorită lui Is. 29:4 unii cred că înseamnă „a ciripi” sau „a mormăi”. Acest lucru ar implica „a vorbi cu o voce diferită.” Totuși, din I Sam. 28:7-9, este relaționat cu abilitatea de a chema sau vorbi cu cineva din mormânt sau de a comunica cu morți sau spiritele lumii de dincolo, adică, necromanție.

Al doilea SUBSTANTIV, „spiritist” (BDB 396) era o formă a cuvântului ebraic „a cunoaște” (BDB 395). Se referă la cineva care are cunoștință de tărâmul spiritual sau are contact cu cei din lumea spirituală care au cunoaștere (comparați Is. 8:19; 19:3).

■ **„unul ce cheamă morții”** Această afirmație este o combinație de două PARTICIPII *Qal* (BDB 205, KB 233, „a întreba” și BDB 559, KB 562, „pe cei morți”). În context se referă la mediumi și „spirituști.” Această elită, așa zisă talentată, este contactată de oameni pentru a cere informații de la morți despre viitor și despre puterea de a-l afecta.

Toate culturile antice credeau în viața de după moarte. Pentru mulți în Orientul Apropiat antic aceasta avea două posibilități:

1. Strămoșii se închinau unde spiritele membrilor familiei puteau să afecteze prezentul și viitorul
2. Puterea fizicului (stele, forțe ale naturii) sau spiritualului (demoni, semi-zei) putea fi folosită pentru a cunoaște și afecta destinele personale.

18:12 „detestabil” Acest termen (BDB 1072) este folosit adesea în Deuteronom, Proverbe și Ezechiel. Vezi Tematica Specială la 14:3.

■ **„va izgoni DOMNUL Dumnezeuul tău pe aceste neamuri dinaintea ta”** Acesta este un aspect al „războiului sfânt.” Acesta a fost revelat lui Avraam capromisiune în Gen. 15:16 și păcatele lor sunt descrise în Lev. 18:24-28.

18:13 „ireproșabil” Acesta este un termen sacrificial (BDB 1071) pentru un animal curat ce este „perfect,” fără pată, și prin urmare, acceptabil ca sacrificiu (comparați Exod 12:5; 29:1; Lev. 1:3,10; 3:1,6,9; 4:3,23,28,32; 5:15,18; 6:6; etc.). Dvine o metaforă pentru cei ce sunt acceptabili lui Dumnezeu bazat pe conformitatea cuprinderilor legământului (comparați Gen. 6:9; 17:1; II Sam. 22:24,26; Iov. 1:1,8; 2:3; 12:4; Ps. 15:2; 18:23,25; Eze. 28:15). Vezi Tematica Specială: Ireproșabil ce urmează.

TEMATICĂ SPECIALĂ: IREPROȘABIL, INOCENT, NEVINOVAT, FĂRĂ VINĂ

A. Declarații de deschidere

1. Acest concept teologic descrie starea originală a umanității (adică, Gen. 1, din Grădina Eden).
2. Păcatul și rebeliunea au decimat această condiție a comuniunii perfecte (adică, Gen. 3).
3. Oamenii (femei și bărbați) tânjesc după restaurarea părtășiei cu Dumnezeu deoarece ei sunt creați după chipul și asemănarea Lui (adică, Gen. 1:26-27).
4. Dumnezeu sa ocupat de umanitatea păcătoasă în câteva moduri
 - a. lideri evlavioși (adică, Avraam, Moise, Isaia)
 - b. sistemul sacrificial (adică, Lev. 1-7)
 - c. exemple evlavioase (adică, Noe, Iov)
5. În final Dumnezeu l-a oferit pe Mesia
 - a. o revelație deplină a Lui însuși
 - b. ca sacrificiu perfect pentru păcat
6. Credincioșii sunt făcuți ireproșabili
 - a. din punct de vedere legal prin neprihănirea imputată a lui Cristos
 - b. progresiv prin lucrarea Duhului Sfânt
 - c. scopul credinciosului este asemănarea cu Cristos (comparați Rom. 8:28-29; Ef. 1:4), ce în realitate, reprezintă restaurarea imaginii pierdute a lui Dumnezeu datorită căderii lui Adam și Eva.
7. Raiul reprezintă o restaurare a comuniunii perfecte din Grădina Eden. Raiul este Noul Ierusalim coborând din prezența lui Dumnezeu (comparați Apo. 21:2) pentru un pământ purificat (comparați II Pet. 3:10). Biblia începe și se termină cu aceeași teme
 - a. comuniune intimă, personală cu Dumnezeu
 - b. într-un cadru al grădinii (Gen. 1-2 și Apo. 21:22)
 - c. prin declarațiile profetice, prezența și compania animalelor (comparați Is. 11:6-9)

B. Vechiul Testament

1. Există atât de multe cuvinte ebraice diferite ce poartă conceptul de perfect, ireproșabil, inocent așa încât ar fi greu să numești și să arăți toate relațiile complexe.
2. Temenii principali ce poartă conceptul de perfecțiune, ireproșabilitate, sau inocență (conform lui Robert B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, pp. 94-99) sunt:
 - a. *shalom* (BDB 1022)
 - b. *thamam* (BDB 1070)
 - c. *calah* (BDB 478)
3. Septuaginta (adică, Biblia bisericii primare) traduce multe din aceste concepte în termenii limbii grecești Koine folosită în NT.
4. Conceptul cheia este conectat de sistemul sacrificial.
 - a. *amomos* (comparați Exod 29:1; Lev. 1:3,10; 3:1,6; Num. 6:14)
 - b. *amiantos* și *aspilus* au de asemenea conotații culte

C. Noul Testament

1. conceptul legal
 - a. o conotație cultică legală ebraică este tradusă prin *amomos* (comparați Ef. 5:27; Filip. 2:15; I Pet. 1:19)

- b. conotația legală grecească (comparați I Cor. 1:8; Col. 1:22)
 - 2. Cristos este Cel fără păcat, ireproșabil, inocent (*amomos*, comparați Ev. 9:14; I Pet. 1:19)
 - 3. Urmașii lui Cristos trebuie să-L imite (*amomos*, comparați Ef. 1:4; 5:27; Filip. 2:15; Col. 1:22; II Pet. 3:14; Iuda v. 24; Apo. 14:5)
 - 4. Acest concept este de asemenea folosit pentru liderii bisericii
 - a. *anekletos*, „fără acuzații” (comparați I Tim. 3:10; Tit 1:6-7)
 - b. *anepileptos*, „deasupra criticilor” sau „fără manipulare în vederea reproșului” (comparați I Tim. 3:2; 5:7; 6:14; Tit 2:8)
 - 5. Conceptul „neîntinat” (*amiantos*) este folosit pentru
 - a. Cristos Însuși (comparați Ev. 7:26)
 - b. moștenirea credincioșilor (comparați I Pet. 1:4)
 - 6. Conceptul de „integritate” sau „sănătate” (*holokleria*) (comparați Fapte 3:16; I Tes. 5:23; Iacov 1:4)
 - 7. Conceptul de „fără prihană,” vină, inocent este comunicat prin *amemptos* (comparați Lu. 1:6; Filip. 2:15; 3:6; I Tes. 2:10; 3:13; 5:23)
 - 8. Conceptul pentru „ne supus învinuirii” este comunicat prin *amometos* (comparați II Pet. 3:14)
 - 9. Conceptul de „imaculat,” „nepătat” este adesea folosit în pasaje ce au unul din termenii de sus (comparați I Tim. 6:14; Ia. 1:27; I Pet. 1:19; II Pet. 3:14).
- D. Numărul cuvintelor din ebraică și greacă ce transmit acest concept arată importanța lor. Dumnezeu a furnizat nevoia noastră prin Cristos și acum ne cheamă că fim ca El.
- Credincioșii sunt declarați personal și forensic (declarație juridică din tribunal) „drepti,” „justificați,” „fără vină” prin lucrarea lui Cristos. Acum credincioșii trebuie să posede poziția lor. „Umblați în lumină după cum El este lumină” (comparați I Ioan 1:7). „Să aveți o purtare vrednică de chemare” (comparați Ef. 4:1,17; 5:2,15). Isus a restaurat imaginea lui Dumnezeu. Comuniunea intimă este acum posibilă, dar amintește-ți să Dumnezeu dorește un popor care să-I reflecte caracterul, cum a făcut și Fiul Său. Noi suntem chemați la nimic mai mult decât sfințenie (comparați mat. 5:20,48; Ef. 1:4; I Pet. 1:13-16), Sfințenie nu doar legală, ci existențială!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 18:15-22

¹⁵„DOMNUL Dumnezeuul tău, îți va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi, un prfet ca mine: să ascultați de el!
¹⁶Astfel el va răspunde la cerereape care ai făcut-o DOMNULUI Dumnezeuului tău, la Horeb, în ziua adunării poporului, când ziceai: Să nu mai aud glasul DOMNULUI Dumnezeuului meu și să nu mai văd acest foc mare, ca să nu mor! ¹⁷Atunci DOMNUL mi-a zis: Ce au zis ei este bine. ¹⁸Le voi ridica din mijlocul fraților lor un profet ca mine, voi pune cuvintele Mele în gura lui și el le va spune tot ce-i voi porunci Eu. ¹⁹Și dacă cineva nu va asculta de cuvintele Mele, pe care le va spune el în Numele Meu, Eu îi voi cere socoteală. ²⁰Dar profetul care va avea îndrăzneala să spună în Numele Meu un cuvânt pe care nu-i voi poruncisă-l spună sau care va vorbi în numele altor dumnezei, profetul acela să fie pedepsit cu moartea. ²¹Poate că vei zice în inima ta: Cum vom cunoaște cuvântul pe care nu-l va spune DOMNUL? ²²Când ceea ce va spune profetul acela în Numele DOMNULUI nu se va întâmpla sau nu se va adevări, acela este un cuvânt pe care nu l-a rostit DOMNUL, ci l-a grăit profetul, în cutezanța lui – să nu-ți fie teamă de el!”

18:15-22 Deuteronom 18:9-14 arată modul inadecvat de a căuta voia lui Dumnezeu pentru viață. Versetele 15-22 descriu modul adecvat de a stabili cunoașterea despre Dumnezeu și scopurile Sale.

18:15 „un profet ca mine” Acesta a devenit un titlu pentru Mesia (comparați Ioan 1:21,25, 45; 5:46 6:14; 7:40; Fapte 3:22; 7:37. Isus a acționat asemenea „noului” Moise:

1. A oferit legea noului legământ (comparați Matei 5-7)
2. A hrănit poporul după cum au așteptat (comparați Ioan 6)
3. L-a întâlnit pe Dumnezeu pe munte (comparați Matei 17)
4. A mijlocit pentru poporul de legământ (comparați Ioan 17)

Pentru o discuție extinsă legat de funcția profeției în Israel vezi *How To Read the Bible For All Its Worth* de Gordon Fee și Douglas Stuart, pp. 184-189. Această discuție ajutătoare continuă ocupându-se cu interpretarea pasajelor profetice și a cărților, pp. 189-204.

18:16 Acest verset reflectă întâlnirea Israelului cu YAHWE pe Munte Sinai (comparați Exod 10-20). Revelația directă de la Dumnezeu este un lucru uimitor (comparați Exod 20:18-21)! Poporul a dorit un mijlocitor!

Acest context este, într-un sens, o împlinire multiplă a profeției. Se referă evident la lucrarea repetată a profetului în viața națională a Israelului (comparați TEV). Regele și preotul erau dintr-o familie, dar profeții erau indivizi chemați de Dumnezeu să medieze legământul Său pentru fiecare generație. Totuși, arată de asemenea spre vorbitorul special al lui YAHWE (SINGULAR, v. 15, 18 și comentariul în 34:10 adică, Robul Suferind, Mesia). Acesta este cel despre care se vorbește în Gen. 3:15; 49:10; II Sam. 7:12-13,16; Is. 7:14; 9:1-7; 11:1-5; Dan. 7:13; 9:25; Mica 5:2-5a; Zah. 9:9. De asemenea observați Ioan 1:45 și 5:46.

18:17 Acest idiom asemănător, „au vorbit bine” este de asemenea găsit în 5:28, dar nu și în Exod 19-20. Așadar aceasta este revelație neînregistrată. Trebuie să ne amintim că Biblia este doar parte din cuvânt de la Dumnezeu. Prin credință, credincioșii afirmă că tot ceea ce este necesar pentru viață și doctrină a fost inclus, dar nu este exhaustiv. În acest sens, este similar cuvintelor lui Isus (comparați Ioan 20:30; 21:25).

18:18 „le voi ridica un profet” VERBUL (BDB 877, KB 1080, IMPERFECT *Hiphil*) este adesea folosit cu privire la acțiunile cu scop ale lui YAHWE în istorie (comparați Gen. 6:18; 9:9,11,17; 17:7,19,21; Exod 6:4; Deut. 18:15,18; 28:9; Jud. 2:16,18; 3:9,15; I Sam. 2:35; I Împ. 9:5; 11:14,23; 14:14; II Cro. 7:18, etc.).

YAHWE este în controlul istoriei, după cum arată profețiile predictive ca și aceasta cu referire la Isus (de asemenea observați Mica 5:2). Biblia este singura „carte sfântă” ce conține profeții!

„Voi pune cuvintele Mele în gura lui” Acest lucru se referă la profet rostind mesajul lui YAHWE! EL va vorbi doar ceea ce-I spune YAHWE (așa cum a afirmat Isus, comparați Ioan 3:34; 12:49; 14:10; 17:8).

18:19 Noi suntem responsabili să acționăm pe voia lui Dumnezeu odată ce o știm. Întrebarea reală este cum ști cine vorbește cu adevărat de la Dumnezeu (comparați v. 21)? Versetele 20-22 sunt un răspuns parțial. Există alte criterii (comparați Deut. 13:1-2; 18:20-22; Mat. 7; I Ioan 4:1-6). Acest verset este citat în Fapte 3:32-23!

18:20-22 Vorbitorul lui Dumnezeu va fi cunoscut prin (1) vorbirea în numele lui YAHWE, nu numele altor dumnezei (comparați v. 20); (2) acuratețea afirmațiilor sale (comparați v. 22); și (3) Deut. 13:1-2 trebuie de asemenea făcând încluz de asemenea făcând încluz de asemenea deoarece modul dlui Dumnezeu de a se ocupa cu Israel era bazat pe răspunsul lor spiritual.

Poate se întreabă cineva cum trebuie să judece o profeție ascultătorii contemporani dacă precizarea lor este dincolo de viața asta. De asemenea, cum rămâne cu profețiile condiționate ce depind de răspunsul credinței a poporului acelei zile căruia i se adresează (adică, Iona)?

Evaluarea celor ce susțin că vorbesc pentru Dumnezeu nu este ușoară. Aici sunt câteva criterii:

1. Conținutul mesajului

2. Stilul de viață al mesagerului
3. Corelarea mesajului cu alte părți Biblice

Profeții falși, învățătorii falși, sunt adesea foarte dinamici, educați, logici, și cuceritori. În zilele noastre semnele unui profet fals ar putea fi:

1. Un accent pe bani
2. O permisiune sexuală
3. O susținere către acces exclusiv la Dumnezeu

(vezi *A General Introduction to the Bible* de Norman Geisler și William Nix, pp. 241-242)

CĂRȚI UTILE PRIVIND REALITATEA UNUI TĂRÂM SPIRITUAL RĂU

1. *Christian Counseling and the Occult* de Kurt Kouch
2. *Demons in the World Today* de Merril F. Unger
3. *Principalities and the Powers* de John Warwick Montgomery
4. *Demons, Demons, Demons* de John Newport
5. *Biblical Demonology* de Merril F. Unger
6. *Three Crucial Questions About Spiritual Warfare* de Clinton E. Arnold

DEUTERONOM 19

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Trei cetăți de refugiu	Administrația justiției	Cetățile de refugiu	Omuciderea și cetățile de refugiu
19:1-3	19:1-3 19:4-7 19:8-10	19:1-7 19:8-10	19:1-4a 19:4b-6 19:7-10
19:11-13	19:11-13	19:11-13	19:11-13
Granițe ale proprietății		Liniile antice de proprietăți	Granițe
19:14	19:14	19:14	19:14
Legi cu privire la martori		Cu privire la martori	Martori
19:15-21	19:15-21	19:15-21 18:21-22	19:15 19:16-21

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMUNĂTĂȚIT) 19:1-3

¹După ce DOMNUL Dumnezeuul tău, va nimici toate popoarele acelea a căror țară ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău, după ce le vei izgoni și vei locui în cetățile și în casele lor, ²să pui deoparte trei cetăți în mijlocul țării pe care ți-o dă în stăpânire DOMNUL Dumnezeuul tău. ³Să faci drumuri și să împarți ținutul țării pe care ți-o va da ca moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău. Să faci așa, pentru ca orice ucigaș să poată fugi în cetățile acestea.”

19:1 „va nimici” VERBUL (BDB 503, KB 500, IMPERFECT Hiphil) este folosit în câteva sensuri:

1. A face („tăia”) un legământ, 4:23; 5:2,3; 7:2; 9:9; 29:1,12,14,25; 31:16
2. A înlătura, a distruge, 12:29; 19:1
3. A tăia (literal, adică un copac), 19:5; 20:19,20

■ „popoarele acelea a căror țară ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău,” Vezi nota la 1:8.

■ „**vei locui în cetățile și în casele lor**” Descrierea activității lui Dumnezeu în îndeplinirea acestei sarcini pe partea de est a râului Iordan este văzută în Deut. 4:41-43.

19:2,7 „trei cetăți” Acestea erau cetăți de refugiu levitice, discutate în Num. 35; Ios. 20, unde cel acuzat de ecrimă (adică, „ucigașul”) putea să fugă ca să se protejeze de rudele persoanei moarte (adică, „răzbunarea sângelui”). Liderii acestor cetăți trebuiau să țină un proces (comparați v. 11-13) pentru a determina faptele cazului.

O listă a cetților de refugiu este găsită în Iosua 20:7-8

1. Trans-iordan
 - a. Bezer în Ruben
 - b. Ramot-gilead în Gad
 - c. Golan în Manase (Basan)
2. Canaan
 - a. Kades în Neftali (Galileea)
 - b. Sechem în Efraim
 - c. Hebron în Iuda

Ideea unui loc de siguranță și refugiu nu a fost unic Israelului. Majoritatea culturilor Mediteraniene din Orientul Apropiat antic oferea aceste locuri speciale. De obicei ele erau localizate la temple religioase. Israel de asemenea avea acest concept de „a prinde coarnele altarului” (comparați Exod 27:2; 30:10) la centrul sanctuarului (comparați Exod 21:14; I Împ. 1:50-53; 2:28-34). Totuși, orașele speciale erau unice în Israel. YAHWE era preocupat de moartea ucigașilor nevinovați.

19:3 „să faci drumuri” VERBUL (BDB 465, KB 464, IMPERFECT *Hiphil*) înseamnă aici „a pregăti un drum.”

Există trei posibile înțelesuri:

1. Distanță egală
2. Acces ușor
3. „oferirea indicatelor ca să arate calea” (Rashi citând un document Maccabean)

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 19:4-7

⁴„Legea aceasta să fie pentru ucigașul care va fugi acolo ca să-și scape viața, când va omorî fără voie pe aproapele său, fără să-i fi fost vrăjmaș mai dinainte. ⁵Așa, de pildă, un om se va duce să taie lemne în pîdure cu un alt om; va ridica securea cu mâna ca să taie copacul și-i va ieși fierul, lovindu-l mortal pe tovarășul său – atunci omul acela se va putea refugia într-una din cetățile acestea ca să-și scape viața; ⁶pentru ca nu cumva răvbnătorul sângelui, aprins de mânie cum este, să-l ajungă din urmă, fiindcă drumul e prea lung, și să-i ia viața, cu toate că acesta nu merita să moară, întrucât nu-l urâse mai înainte. ⁷De aceea îți dau porunca aceasta: Să-ți pui deoparte trei cetăți!”

19:4 „pentru ucigașul” Aceasta este o extindere din Exod 21:12-14, ce se leagă de centrul sanctuarului. Aceasta extindea siguranța sanctuarului central la cele șase cetăți levitice de refugiu.

■ **„care va fugi acolo ca să-și scape viața”** Dacă cineva care a ucis pe altcineva fugea (BDB 630, KB 681, IMPERFECT *Qal*) în una din aceste cetăți desemnate și dacă procesul găsește că nu a existat o premeditare atunci trebuie să trăiască (BDB 310, KB 309, PERFECT *Qal*) în oraș în siguranță până la moartea Marelui Preot curent (comparați Ios. 20:6).

■ **„neintenționat”** Vezi nota la 4:42. Acesta este opusul „actului premeditat.”

19:6 „răzbunătorul sângelui” Expresia este o construcție (BDB 145 I, KB 169, PARTICIPIU *Qal* și BDB 196, comparați Num. 35:9-28). Această persoană este cunoscută de asemenea ca „răscumpărătorul rudă.” Acesta este un exemplu din v. 21 al răzbunării limitate (comparați Exod 21:23-25; Lev. 24:19-22).

■ **„cu toate că acesta nu merita să moară”** Aceasta este o dezvoltare teologică din Gen. 9:5-6. Aici motivul din spatele acțiunii este luată în considerare. Ceea ce a fost accidental și nepremeditat este grațiat de revanșa „ochi pentru ochi”. Existau consecințe (trebuia să trăiască în orașul de refugiu până la moartea Marelui Preot curent).

Israel, asemenea lui YAHWE, trebuie să fie preocupat de dreptate și răzbunare!

19:7 „Moise le-a oferit cuvintele lui YAHWE în vv. 1-3; el le-a explicat în 4-6 și, apoi reafirmă porunca lui YAHWE în v. 7.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 19:8-10

8”Iar dacă DOMNUL Dumnezeuul tău, îți va lărgi hotarele, cum a jurat părinților tăi, și-ți va da toată țara pe care a făgăduit s-o dea părinților tăi – ⁹numai să păzești cu atenție și să împlinești toate aceste porunci pe care ți le dau astăzi, ca să iubești pe DOMNUL Dumnezeuul tău și să umbli totdeauna pe cărările Lui – atunci să mai adaugi trei cetăți la primele trei, ¹⁰ca să nu fie vărsat sângele celui nevinvat în mijlocul țării pe care ți-o să de moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău și astfel să fii vinovat de omor.”

19:8 „Dacă” PARTICULA ipotetică (BDB 49) exprimă natura condiționată a legământului lui YAHWE cu Israel (comparați v. 9). EL le-a oferit zona trans-iordaneană și acum dacă ascultă El le va da și Canaanul.

19:9 „păzești cu atenție” Există un VERB „a păzi” (BDB 1036, KB 1581, IMPERFECT *Qal* , vezi nota la 6:12 urmat de câteva CONSTRUCȚII INFINITIVE:

1. „a face” – BDB 793, KB 889
2. „a iubi” – BDB 12; KB 17
3. „a umbla” – BDB 229, KB 246, comparați 10:12; 11:1,13,22; 30:16

■ **„toate aceste porunci”** Acest termen SINGULAR (BDB 846, vezi Tematica Specială la 4:1) este folosit pentru a descrie întreg legământul lui YAHWE (comparați 4:2; 6:1; 11:8; 15:5; 19:9).

■ **„să mai adaugi trei cetăți”** Aceste trei cetăți plus alte trei din v. 2 arată cele șase cetăți de refugiu menționate în Ios. 20. Acestea se referă la (1) viitoarele trei cetăți de pe partea de vest a Iordanului, încă ne cucerită sau (2) expansiunea viitoare a textului după cucerirea lui Iosua (îmbunătățiri editoriale).

19:10 YAHWE este preocupat cu moartea poporului ce nu merita să moară (adică, „sângele nevinovat” comparați II Împ. 21:16; 24:4; Ier. 22:17). În vechiul Testament nu există distincție între puritate etică și puritate ritualică. Viața este prețioasă! Pierderea ei are consecințe („vina-sângelui,” comparați Num. 35:33-34). Această consecință și alte ritualuri ale necurățirii de care se ocupă (1) Ziua Ispășiri anuală, descrisă în Levitic 16 și (2) local prin sacrificiul unei juncate (comparați 21:1-9). După cum cetățile de refugiu se ocupa cu indivizi, Deu. 21:1-9 se ocupă cu liniile directoare ale ritualului în comunitate.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 19:11-13

¹¹”Dar dacă un om fuge într-una din aceste cetăți, după ce a întins lațul aproapelui său din vrășmășie împotriva lui, după ce s-a arunca asupra lui și l-a lovit așa încât i-a pricinuit moartea, ¹²bătrânii din cetatea lui să trimită să-l prindă și să-l dea în mâinile răzbnătorului sângelui, ca să moară. ¹³Să n-ai milă de el și să ștergi din Israel sângele celui nevinovat, ca să-ți meargă bine!”

19:11 Observați seriile de VERBE ce descriu crima premeditată:

1. „urăște” – BDB 971, KB 1338, PARTICIPIU *Qal* , comparați 4:42
2. „vrășmășie” – BDB 70, KB 83, PERFECT *Qal*
3. „aruncă asupra lui” – BDB 877, KB 1086, PERFECT *Qal*
4. „lovit” – BDB 645, KB 697, PERFECT *Qal*

19:12 „bătrânii din cetatea lui” Acest lucru se referă fie la cetateade lângă crimă sau la cetatea unde era reședința omului.

19:13 „să n-ai milă de el” Aceasta (BDB 299, KB 298, IMPERFECT *Qal*) este o temă repetaă în Deut. (comparați 7:16; 13:8; 19:13,21; 25:12). Compasiunea umană sau sentimentul național nu pot schimba lege lui YAHWE. Israel trebuie să fie sfânt! Prosperitatea viitoare a Israelului (și chiar rămânerea în Țara Promisă) este condiționată de ascultarea lui.

NASB „să ștergi din Israel sângele celui nevinovat”

NKJV „să îndepărtezi vina sângelui nevinovat din Israel”

NRSV „să ștergi vina sângelui nevinovat din Israel”

TEV „Israel trebuie să scape de criminali”

NJB „trebuie să alungi vărsarea de sânge nevinovat din Israel”

VERBUL (BDB 128, KB 145, PERFECT *Piel*) înseamnă „arde,” folosit metaforic aici legat de îndepărtarea completă (comparați 13:8; 17:7,12; 19:12,19; 21:21; 22:21,22,24; 24:7).

Crima afectează relațiile individuale (comparați Ge. 4) și ale comunității (comparați 21:1-9) cu binecuvântarea lui YAHWE. Păcatul distruge tot ceea ce atinge!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 19:14

¹⁴”Să nu muți hotarele aproapelui tău, puse de strămoșii tăi, în moștenirea pe care o vei avea în țara pe care ți-o dă în stăpânire DOMNUL Dumnezeuul tău!

19:14 „Să nu muți hotarele aproapelui tău” În lume antică satele creșteau pământul împreună (adică, deștelenire, semănat, seceriș). Din observarea unui trecător arăta ca un terem mare. Totuși, fiecare familie avea propriul teren, ce era marcat prin pietre albe. Acea familie, deși lura întregul pământ împreună cu satul, primea producția propriului teren. Dacă cineva muta pietrele, prin urmare luând mai mult teren pentru sine (adică, producție), reprezenta o crimă împotriva întregii comunități și împotriva lui YAHWE, deoarece El a dat pământul ca moștenire pentru fiecare trib și familie (comparați 27:17; Pro. 22:28; 23:10; Osea. 5:10).

■ **„puse de strămoșii tăi”** Aceasta este un fel de afirmație ce a cauzat pe mulți erudiți să respingă paternitatea Mozaică a Deuteronomului. Pare să se refere la locația terenului prin sort, ce a avut loc după cucerirea lui Iosua (comparați Iosua 13-19). Scribii egipteni au îmbunătățit textele lor, în timp ce scribii mesopotamieni nu au îmbunătățit. Scribii ISRAELIȚI au fost antrenați în Egipt.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 19:15-21

¹⁵”Un singur martor nu va fi deajuns împotriva unui om, ca să adeverească vreo nelegiuire sau vreun păcat

oarecare; un fapt nu va putea fi întemeiat decât pe măturia a doi sau trei martori. ¹⁶Când un martor mincinos se va ridica împotriva cuiva ca să-l învinuiască de vreo nelegiuire, ¹⁷cei doi oameni cu pricina să se înfățișeze înaintea DOMNULUI, înaintea preoților și a judecătorilor care vor fi atunci în slujbă. ¹⁸Judecătorii să facă cercetări amănunțite. Dacă se va afla că martorul acela este un martor mincinos și că a făcut o mărturisire mincinoasă împotriva fratelui său, ¹⁹atunci să-i faceți cum avea el de gând să facă fratelui său. Să scoți astfel răul din mijlocul tău. ²⁰În felul acesta, ceilalți vor auzi și se vor teme și nu se va mai face o fapt așa de nelegiuită în mijlocul tău. ²¹Să n-ai nici un pic de milă, ci să ceri: Viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior.”

19:15 Acest verset arată cât de atenți trebuiau să fie în procesul juridic (comparați 17:6; Num. 35:30). VERBUL „ridica” (BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERFECT) este folosit de trei ori în vv. 15 și 16.

19:16 „martor mincinos” SUBSTANTIVUL „mincinos” (BDB 329) înseamnă de fapt „violență,” dar aici denotă o mărturie judiciară intenționat falsă (comparați Exod 23:1; Ps. 27:12; 25:11), ei vorbesc în numele lui YAHWE (jurământ legal), dar distorsionează adevărul intenționat. Versetul 19 arată consecințele unui martor mincinos (comparați Deut.5:20 și capitoul 11).

NASB, NKJV,

NRSV „infracțiune”

TEV „acuzățiefalsă”

NJB „o acuzație de apostazie”

Termenul ebraic (BDB 694 II) adesea înseamnă „o atitudine rebelioasă ce devine o acțiune,” comparați 13:5; Jer. 28:16; 29:32. Aici contextul implică „minciună” premeditată, intenționată.

19:17 „preoții și judecătorii” Acest lucru se referă la:

1. Judecători locali, 16:18-20; 17:8-13
2. Preoți elvitici din sanctuarul central, 18:1-8

Observați că apariția înaintea judecătorilor numiți este asemenea apariției înaintea lui YAHWE (comparați 17:9,12).

19:18 „Judecătorii să facă cercetări amănunțite” Vezi nota la 13:15. Acest cuvânt (BDB 405, KB 408, INFINIT ABSOLUT *Hiphil*) este folosit de asemenea în 17:4.

19:19 „ să-i faceți cum avea el de gând să facă fratelui său” Acesta este un exemplu al dreptății „culegem ceea ce semănăm” sau „ochi pentru ochi” (comparați Lev. 24:19).

19:20 „ceilalți vor auzi și se vor teme” Există o determinare socială în pedepsirea individului de către comunitate (comparați 13:11; 17:13).

19:21 Vezi nota la v. 13. Justiția „ochi pentru ochi” din Israel, ce părea dură (adică, *Lex taliomis*, ce e de asemenea caracteristica Codului Hammurabi, vezi *Old Testament Times*, de R. K. Harrison, pp. 57-59) avea în realitate scopul de a opri „războaiele răzbnării” dintre familii și triburi la fel și să țină puritatea poporului de legământ al lui Dumnezeu.

S-ar putea ca cineva să se mire cum era îndeplinită această lege literalmente. Se pare că mutilarea fizică era înlocuită prin compensare adecvată. Acest lucru se bazează pe contextul înconjurător al paralelei din Exod 21:23-25. Contextul imediat precedent și următor se ocupă de compensație. Rabinii târzii au atribuit ocompensație adecvată pentru acțiuni ce rezultă în daună personală. Totuși, crima păstra tabuul religis. Impacta negativă necuvântarea de legământ de la YAHWE și trebuia tratat corespunzător!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce a stabilit Dumnezeu cetăți de refugiu?
2. Explică conceptul de „răzbunarea sângelui.”
3. Cum se ocupau evreii de jurământul fals?
4. Care era scopul justiției „ochi pentru ochi”?

DEUTERONOM 20

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Principii pentru guvernarea războiului	Reguli pentru a purta războiul sfânt	Cu privire la război	Război și combatanți
		20:1-4	20:1-4
		20:5-7	20:5
			20:6
			20:7
		20:8-9	20:8
			20:9
			Capturarea orașelor
20:10-18	20:10-18	20:10-15	20:10-14
			20:15-18
		20:16-19	
20:19-20	20:19-20	20:19-20	20:19-20

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL CADRULUI

- A. Capitolul 20 este o descriere despre cum trebuia Israelul să efectueze răzbiul sfânt, ce reprezintă un război în numele lui Dumnezeu, poruncit de Dumnezeu, regulile controlate de Dumnezeu, pentru gloria lui Dumnezeu (comparați 20:1-20; 21:10-14; 23:9-14; 24:5; 25:17-19).
- B. Problema pe care au moderni cu acest tip de text adesea implică o indignare etică. Totuși, pur și simplu nu est corect să aplici practicile națiunilor moderne ale etici și războiului unor practici militare antice.

O altă chestiune este probema creștinilor moderni încercând să aplice fiecare text Vechi Testamentar în zilele lor. Nu este voia lui Dumnezeu ca fiecare generație din fiecare locație să reproducă o cultură antică a Orientului Apropiat, ci să căutăm adevărurile eterne legate împreună în acțiunile culturale, apoi să aplicăm aceste adevăruri universale culturii noastre. O carte bună în acest punct este *How To Read the Bible For All Its Worth* de Fee și Stuart.

Pentru că se întâmplă în Biblie și este înregistrată în Biblie n înseamnă automat că este voia lui Dumnezeu pentru fiecare generație și vârstă (spre exemplu, legile de mâncare, războiul sfânt, poligamia, sclavia supunerea femeii, etc.).

C. Acest capitol este o mixtură de compasiune și severitate!

D. Pentru o bună și scurtă discuție vezi Roland de Vaux, *Ancient Israel*, vol. 1. Pp. 258-267.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 20:1-9

¹”Când vei merge la război împotriva vrășmașilor tăi și vei vedea cai și care și un popor mai mare la număr decât tine, să nu te temi de ei, căci DOMNUL Dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului este cu tine. ²În preajma luptei, preotul să vină și să vorbească poporului. ³Să le pună: Ascultă, Israele! Se apropie vremea să vă războiți cu vrășmașii voștri. Să nu vi se înmoaie inima! Fiți fără teamă! Nu vă înpăimîntați, cu vă îngroziți înaintea lor! ⁴Căci DOMNUL Dumnezeul vostru, merge cu voi, să lupte alături de voi împotriva dușmanilor voștri, să vă salveze! ⁵Conducătorii oștirii să vorbească apoi poporului, zicând: Cine este bărbatul care a zidit o casă nouă și n-a sfințit-o? Să se întoarcă dar acasă, ca nu cumva să moară în luptă și altul să i-o sfințească. ⁶Și cine este omul care a sădit o vie și n-a ajuns să-i culegă rodul? Să plece dar acasă, ca nu cumva să moară în luptă și altul să i-o culegă. ⁷Cine este omul care s-a logodit cu o femeie și nu s-a însurat cu ea? Să se întoarcă dar acasă, ca nu cumva să moară în luptă și altul să i-o ia de nevastă. ⁸Conducătorii oștirii să vorbească mi departe poporului și să spună: Cine este fricos și slab la inimă, să se întoarcă la vatră, ca să nu înmoaie inima fraților lui, ca pe a lui. ⁹După ce conducătorii oștirii vor sfârși de vorbit poporului, căpeteniile să stea în fruntea poporului războinic.”

20:1 „cai și care” Canaanii aveau mulți cai și multe care (adică, arma militară ultimă a acelor vremuri și locuri); ISRAELIȚII nu aveau nici un cal (comparați Ios. 11:4; 17:16; Is. 31:1-3; Os. 14:3). ISRAELIȚII trebuie să se încrede în YAHWE pentru a furniza victoria, nu în arme (comparați Is. 30:15-17; 31:1-9).

■ **„nu vă temeți de ei”** Acest VERB (BDB 431, KB 4387, IMPERFECT *Qal*) este o temă repetată în contextele războiului sfânt (comparați 1:21,29; 3:2,22; 7:18; 20:1,3; 31:6,8). Ei nu trebuiau să se teamă de puterea sau numărul dușmanilor canaanii, ci să se teamă de YAHWE (comparați 4:10; 5:29; 6:2,13,24; 10:12,29; 13:4; 14:23; 17:19; 28:58; 31:12,13), deoarece El este un Dumnezeu mareț (aceiași termen ebraic, comparați 7:21; 10:17; 28:58)

■ **„căci DOMNUL Dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului”** Vezi Exod 14:26-28 pentru o referință la eliberarea poporului de către Dumnezeu din mâinile lui Faraon. Încrederea lui Israel era bazată pe:

1. Revelații anterioare patriarhilor
2. Eliberarea miraculoasă egipteană
3. Proviiziile miraculoase ale perioadei de peregrinare în pustiu
4. Victoriile pe malul de est al Iordanului

20:2 „preotul să vină și să vorbească poporului” Rabinii numesc această persoană „preotul uns al luptei.” Înaintea luptei, preotul îi sfătuia să fie curajoși deoarece Dumnezeu era cu ei. Chiar dacă unii mureau în bătălie, lui Dumnezeu tot îi va păsa de ei și de familiile lor.

20:3-4 Observați serile de sfaturi („ascultați” BDB 1033, KB 1570, IMPERATIV *Qal*) ale preotului în v. 3:

1. „să nu vi se înmoaie inima” – BDB 939, KB 1236, IMPERFECT *Qal*, dar poruncă ca semnificație, comparați, comparați Is. 7:4; Ier. 1:46.
2. „nu vă temeți” – BDB 431, KB 432, IMPERFECT *Qal*, dar imperativ în semnificație, vezi nota a v. 1
3. „nu vă panicați” - BDB 32, KB 339, IMPERFECT *Qal*, dar imperativ în semnificație, comparați Iov. 40:23 (exemplu: I Sam. 23:26; II Împ. 7:15; Ps. 48:5).
4. „nu tremurți înaintea lor” – BDB 791, KB 888, IMPERFECT *Qal*, dar imperativ în semnificație, comparați 1:29; 7:21; 31:6; Ios. 1:9

Motivul pentru încredere este afirmată în v. 4:

1. „DOMNUL Dumnezeuul vostru, merge cu voi” – BDB 229, KB 246, PARTICIPIU ACTIV *Qal*
2. „pentru a lupt pentru voi” – BDB 535, KB 526, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Niphal*
3. „pentru a vă salva” – BDB 446, KB 448, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*

20:5-8 „Conducători” Acesta este un cuvânt ebraic special (BDB 1009) uneori folosit în conjucți cu judecătorii locali sau liderii militari. Înseamnă „reprezentantul din fiecare trib” (comparați 1:15; 29:10; 31:28). Conducătorii făceau judecata cu privire la orice excepție.

Aici este o listă de excepții ce permitea unui bărbat israelit să nu meargă la luptă:

1. Cineva ce a construit o casă și nu a dedicat-o, v. 5 (evident un eveniment viitor; nu există înregistrare a naturii sau scopului acestei proceduri înregistrată în Vechiul Testament, dar termenul este același ca cel folosit pentru dedicarea templului, BDB 335 I).
2. Cineva ce a plantat o vie și nu a început să folosească fructul, v. 6 (evident un eveniment viitor, viei îi trebuiau trei ani pentru a produce fruct, comparați Lev. 19:23-25).
3. Cineva care este logodit, dar încă necăsătorit, comparați v. 7, 24:5.
4. Cineva care îi este teamă sau i se înmoaie inima, v. 8, deoarece s-ar putea să îi molipsească și pe alți cu frică, comparați Jud. 7:3; I Macc. 3:56.

Numeri 1, 2 și 3 sunt legate de probleme de moștenire. Dar ele pot fi de asemenea văzute în lumina lui Deut. 28:30. Aceste lucru sunt menționate ca fiind rezultatul ascultării de legământ.

■ **„Să se întoarcă dar acasă”** Această afirmație este alcătuită din VERBE:

1. „depărteze” – BDB 229, KB 246, IMPERFECT *Qal* folosit ca imperativ
2. „întoarcă” – BDB 996, KB 1427, Imperativ *Qal*

Este repetat cu fiecare posibilă excepție listată (comparați 5, 6, 7, 8). Nu mărimea unei armate Izraelite, ci puterea Dumnezeului lui Israel ce făcea diferența! Cu cât era armata mai mică și puțin echipată, cu atât glorioasă victoria lui Dumnezeu (comparați Jud. 7).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 20:10-18

¹⁰„Când te vei apropia de o cetate ca să te războiești cu ea, îndeamn-o să încheie pace cu tine. ¹¹Dacă primește pacea și-ți deschide porțile, tot poporul care se va afla în ea să-ți dea bir și să-ți fie supus. ¹²Dacă nu primește pacea cu tine și vrea să facă război cu tine, atunci s-o împresori. ¹³Și după ce DOMNUL Dumnezeuul tău o va da în mâinile tale,

să treci prin ascuțișul sabiei pe toți cei de parte bărbătească. ¹⁴Dar să iei pentru tine nevestele, copiii, vitele și tot ce va mai fi în cetate, toată prada și să trăiești din pada vrășmașilor tăi pe care ți-i va da în mână DOMNUL Dumnezeuul tău. ¹⁵Așa să faci cu toate cetățile care vor fi foarte departe de tine și care nu fac parte din cetățile neamurilor acestora. ¹⁶Dar în cetățile popoarelor acestora, a căror țară ți-o dă ca moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău, să nu scape cu viața nici o suflare, ¹⁷ci să nimicești cu desăvârșire popoarele acelea, pe hetiti, pe amoriți, pe canaaniți, pe pereziți și iebusiți, cum ți-a poruncit DOMNUL Dumnezeuul tău, ¹⁸ca să nu vă învețe să faceți după toate urâciunile pe care le fac ele pentru dumnezeii lor și să păcătuieți astfel împotriva DOMNULUI Dumnezeului vostru.”

20:10-15 Acestea sunt instrucțiuni de predare despre cetățile îndepărtate, cetăți de la periferia sau înafara granițelor Țării Promise pe care a dat-o Dumnezeu (adică, înafara moștenirii Israelului, comparați v. 15).

20:11 „tot poporul care se va afla în ea să-ți dea bir și să-ți fie supus” Acest lucru reflectă un element comun al războiului Orientului Apropiat antic.

20:13 „ascuțișul sabiei” Înțelesul literal ebraic este „la gura sabiei.” Implicația este că toți bărbații de o anumită vârstă erau omorâți.

20:14 În lumea antică soldații nu erau plătiți cu salariu, ci compensația lor era prada victoriei. În Israel, în special „războiul sfânt,” prada aparținea lui YAHWE pentru a arăta că victoria era victoria Lui și că țara era țara Lui. Aceste versete sunt excepții deoarece aceste cetăți erau înafara Țării Promise.

■ „femeia” Chiar și scalvii capturați aveau câteva drepturi (comparați 21:10-14).

20:16-18 Aceste versete se referă la cetățile din Țara Promisă. Aceste cetăți sunt total sub interdicerea distrugerii (comparați vv. 16-17).

20:16 „să nu scape cu viața nici o suflare” Acest lucru înseamnă copiii, femeile gravide, oamenii bătrâni, animale... tot ce are suflare (comparați Ios. 10:40; 11:11,14).

20:17 „nimicești cu desăvârșire” Cuvântul aici este *herem* (BDB 355, KB 353, INFINITIV ABSOLUT *Hiphil* și IMPERFECT *Hiphil*, ce era un mod gramatical de a arăta intensitatea), ce transmite ideea de distrugere totală sau completă deoarece a fost dedicată lui Dumnezeu (comparați 2:34; 7:1-5).

■ „pe hetiti, pe amoriți, pe canaaniți, pe pereziți și iebusiți” Vezi Tematica Specială: Locuitorii Pre-ISRAELIȚI din Palestina la 1:4.

20:18 Cum poate fi făcut acest lucru de un Dumnezeu iubitor? Un răspuns este găsit în v. 18 – un motiv teologic. Dacă nu-i ștegi ei vor polua din punct de vedere teologic. Un alt răspuns este găsit în Deut. 9:4 și un al treilea în Gen. 15:12-21. Păcatul oamenilor au consecințe!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 20:19-20

¹⁹”Dacă vei împresura multe zile o cetate cu care ești în război, ca s-o cucerești, pomi să nu-i strici tăindu-i cu toporul; să mănânci dinei și să nu-i tai, căci pomul depe câmp este oare un om ca să fie împresurat de tine? ²⁰Numai arborii pe care-i știi că nu sunt pomi fructiferi vei putea să-i strici și să-i tai, ca să-ți faci din ei întărituri împotriva cetății care este în război cu tine, până va cădea.”

20:19-20 Cetățile cu ziduri în Orientul Apropiat antic erau atacate prin mașinări de lemn de asediu. Lemnul trebuia luat din copaci nefructiferi, probabil pentru că aceste produse vor fi necesare mai târziu de locuitorii ISRAELIȚI din cetatea înfrântă.

20:19

NASB, NJB „este copacul câmpului un om”

NKJV „căci copacul câmpului este hrana omului”

NRSV „sunt copacii câmpului ființe umane”

TEV „copacii nu sunt dușmanii tăi”

Textul ebraic este dificil aici. Pare să însemne că copacii nu sunt dușmani! Ei erau modul lui YAHWE de a oferi hrană imediată și viitoare pentru poporul Țu.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Cum era tratată frica Israelului față de numărul mare și de tehnologie?
2. Listează cele patru excepții pentru slujirea militară:
3. Susținea Dumnezeu sclavia (v. 11)?
4. Cum poate cineva împăca vv. 16-17 cu perspectiva noastră asupra lui Dumnezeu?
5. Listează toate aspectele umanitare ale acestui capitol?

DEUTERONOM 21

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Legea cu privire la crima nerezolvată	Legi amestecate	Cu privire la crima nerezolvată	Criminalul neidentificat
21:1-9	21:1-9	21:1-9	21:1-9
Femeile prizoniere de război		Cu privire la femeile prizoniere de război	Femei luate din război
21:10-14	21:10-14	21:10-14	21:10-14
Drepturile de moștenire ale întâiului născut		Cu privire moștenirea întâiului născut	Drept prin naștere
21:15-17	21:15-17	21:15-17	21:15-17
Fiul răzvrătit		Cu privire la fiul neascultător	Fiul rebel
21:18-21	21:18-21	21:18-21	21:18-21
Legi amestecate (21:22-22:12)		Diverse legi (21:22-22:12)	Diverse hotărâri (21:22-22:12)
21:22-22:23	21:22-22:23	21:22-22:3	21:22-22:2

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE

- A. Observați tiparul repetat „dacă...atunci.” Acesta est un tip al legii Orientului Apopiat antic (adică, cauza legii sau cazuistica legii), ce este distinctă de legea apodictică (spre exemplu, cele Zece Cuvinte/Legi).
- B. Codul legii Deuteronom care câteva caracteristici unice:
 1. Accente repetate pe dragostea legământului
 - a. YAHWE față de Israel
 - b. Izraelit față de israelit
 - c. Izraelit față de străin

- d. Izraelit față de animale
2. Grija specială față de săraci, fără drept de vot și neputincioși
- C. YAHWE își instruește poporul pe căi clare. El dorește ca ei să înțeleagă și să acționeze adecvat. Acțiunile lor trebuie să reflecte caracterul Său ca mijloc de a atinge pe cei care încă nu-L cunosc (relație personală și națională bazată pe credință). Legea este darul lui Dumnezeu pentru o lume decăzută, nu un exercițiu capricios al controlului! Ea arată în multe moduri practice și specifice cum „un popor neevlavios” poate sta în comuniune cu Dumnezeul sfânt!

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 21:1-9

¹„Dacă în țara pe care ți-o dă în stăpânire DOMNUL Dumnezeuul tău, se va găsi întins în mijlocul unui câmp un om ucis, fără să se știe cine l-a lovit, ²bătrânii și judecătorii tăi să se ducă să măsoare depărtarea de la trupul mort până în cetățile dimprejur. ³Și bătrânii cetății celei mai apropiate de cel ucis să ia o junincă din cireadă, care nu a fost pusă la muncă și n-a fost înjunghiată niciodată, ⁴și bătrânii acelei cetăți să coboare juninca la o vale cu apă curgătoare, unde nu s-a arat și nu s-a semănat, și acolo să taie capul vițelului în vale. ⁵Atunci să se apropie preoții, fiii lui Levi, căci pe ei i-a ales DOMNUL, Dumnezeuul tău, ca să-I slujească și să binecuvinteze în numele DOMNULUI; ei trebuie să hotărască în orice neînțelegere și în orice rănire. ⁶Toți bătrânii din cetatea aceea cea mai apropiată de trupul mort să-și spele mâinile pe vițeaua căreia i-au tăiat capul în vale. ⁷Și luând cuvântul să zică: 'Mâinile noastre n-au vărsat sângele acesta și ochii noștri nu l-au văzut vărsându-se. ⁸Iartă, DOAMNE, pe poporul tău Israel, pe care l-ai răscumpărat; nu pune sângele nevinovat pe socoteala poporului Tău Israel!' Si sângele acela nu-I va fi pus în socoteală. ⁹Astfel trebuie să cureți din mijlocul tău sângele nevinovat, făcând ce este plăcut înaintea DOMNULUI.”

21:1-9 Acest este un context despre cum să cureți țara când o persoană ucisă est găsită în teren deschis, departe de orice oraș. Crima poluează țara lui YAHWE (spre exemplu, 7:13; 11:9,21; 28:11; 30:20) și trebuie tratată într-o manieră corespunzătoare (adică, sacrificiu).

21:2 „bătrânii și judecătorii” Existau lideri locali desemnați ce stăteau la porțile cetății și încercau cazurile comunității. Doar dacă aveau o problemă luu cazurile la înalta autoritate (adică, preoții Levitici, comparați v. 5). Ei măsurau distanța de la trupul găsit de cetățile din jur. Cel mai aproape oraș trebuia să îndeplinească unele ritualuri (comparați vv. 3-8). Acest lucru demonstra sentimentul de vinovăție din proximitate. Cea mai aproape cetate era responsabilă pentru vina sângelui, ce putea să afecteze binecuvântările lui YAHWE asupra întregii comunități (comparați 19:13).

21:3 „junincă... care nu a fost pusă la muncă și n-a fost înjunghiată niciodată” Acest lucru înseamnă o junincă ce nu a fost folosită niciodată la lucru agricol.

21:4 „o vale cu apă curgătoare, unde nu s-a arat și nu s-a semănat” Valea, de asemenea, trebuia să fie neșemănată și ne arată de activitățile umane sau într-un sens natural. Apa simboliza purtarea vinei departe (similar cu țapul din Lev. 16).

■ **„să taie capul vițelului”** Rabinii târzii spuneau „cap tăiat cu un topor” deoarece ruperea gâtului era o sarcină dificilă (comparați Exod 13:13; 34:20). Totuși, sângele nu pare să fie implicat în ritual, ci conceptul de substituție. Juninca nevinovată i-a din punct de vedere ceremonial, locul criminalului necunoscut. Scopul era acela de a curăța țara de vina sângelui nevinovat (comparați Num. 35:33-34).

21:5 „preotul” S-ar putea să se refere la leviții locali.

■ **„să binecuvinteze în numele DOMNULUI”** Binecuvântarea era una din funcțiile preoților/leviților (comparați 10:8; I Cro. 23:13). Un exemplu de o binecuvântare preotească este înregistrată în Num. 6:22-26. Această binecuvântare este legat de ținerea legământului de către Israel (comparați Num. 6:27; Deut. 28:3-6). Prezența personală a lui YAHWE (adică, numele) era onorat sau respins de ascultarea sau neascultarea voită a fiecărui israelit față de revelația lui YAHWE (adică, legământ). Binecuvântarea lui Israel, atât individuală (comparați Exod 19:5-6) și corporată, era determinată nu de alegere capricioasă sau arbitrară, ci de credința personală în YAHWE, demonstrată prin ascultarea de legământu (stil de viață). YAHWE dorea să binecuvinteze (comparați Exod 20:24; II Cro. 30:27).

■ **„trebuie să hotărască în orice neînțelegere și în orice rănire”** VERBUL este comun, „a fi” (BDB 224, KB 243, IMPERFECT *Qal*). Traducerea „a hotărâ” vine din fraza anterioară cu SUBSTANTIV, „prin cuvântul lor” (BDB 804).

Există două tipuri de probleme legale menționate:

1. „neînțelegere” (adică, proces) – BDB 936, comparați 1:12; 19:17; 21:5; 25:1; Exod 23:2,3,6
2. „rănire” – BDB 619, comparați 17:8. Aici se referă la atac fizic, dar termenul poate însemna boală, comparați 24:8 (de multe ori în Levitic).

21:6 „să-și spele mâinile pe vițeaua” Acest lucru simbolizează (comparați Ps. 26:6; 73:13) curățirea de vina datorată de proximitatea trupului mort. Bătrânii reprezintă întreaga comunitate cum își spală colectiv vina departe de sat și zona lor.

21:7 „Mâinile noastre n-au vărsat sângele acesta și ochii noștri nu l-au văzut vărsându-se” Rabinii relatează acest ucr pentru a ajuta străinul, săracul, orfanul și văduva. Întrucât sătenii nu vedeau nevoia de ajutor al străinului ei erau absolviți să îndeplinească acea nevoie. Acesta putea fi un mod de a opri victima familiei (adică, răzburarae sângelui) să omoare un membru inocent al celui mai apropiat sat ca răzbunare.

21:8

NASB, TEV,

NJB „iertare”

NKJV „oferă ispășire”

REB „acceptă expiație”

Acesta este VERBUL ebraic „acoperă” (BDB 497, KB 493, IMPERATIV *Piel*). Este folosit de două ori în acest verset (a doua utilizare este un PERFECT *Nitpael*). Acest termen, atât de comun în Levitic și Numeri, este folosit doar de trei ori în Deuteronom (21:8 [de două ori]; 32:43). Înțelesul de bază este „a acoperi din punctde vedere ritualic prin intermediul unui sacrificiu.”

■ **„răscumpărat”** Acest VERB (BDB 804, KB 911, IMPERFECT *Qal*, dar imperativ în înțeles) este parale cu „iertare” (adică, a acoperi). Vezi Tematica Specială: Răscumpărare/Răscumpărat la 7:8.

NASB „pune sângele nevinovat pe socoteala poporului Tău”

NKJV „nu pune sânge nevinovat pe seama poporului Tău”

NRSV „Nu lăsa vina sângelui nevinovat să rămână în mijlocul poporului Tău”

TEV „nu ne ține responsabili pentru crima persoanei nevinovate”

NJB „nu lăsa ca sânge nevinovat să fie vărsat între poporul Tău”

VERBUL (BDB 678, KB 733, IMPERFECT *Qal*, dar în sens imperativ) este o rugăciune pentru absolvire riualică de consecințele unei crime nerezolvate. Observați cum NJB traduce afirmație ca un imperativ.

21:9 Ritualul (comparați vv.1-8) era văzut ca „purjând” (BDB 128, KB 145, IMERFECT *Piel*) efectele păcatului colectiv (adică, crima nerezolvată) de la întreaga comunitate (similar cu ritualurile „Zilei Ispășirii” în Levitic 16). Păcatul, chiar și

păcatul colectiv neintenționat, afectează binecuvântarea lui YAHWE și chiar aduce mânie colectivă (adică, blesteme, comparați Deut. 27-29).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 20:10-14

¹⁰”Când vei merge la război împotriva vrășmașilor tăi, dacă DOMNUL ți-i va da în mâini și-i vei duce în robie, ¹¹și vei vedea într-cei prinși de război o femeie frumoasă, și o vei îndrăgi, luând-o de nevastă, ¹²atunci s-o duci înăuntrul casei tale. Ea să-și radă capul și să-și taie unghiile, ¹³să-și lepede hainele pe care le purta când a fost prinsă, să locuiască în casa ta și să plângă pe tatăl și pe mama ei o lună de zile. După aceea, să te duci la ea, să-i fii soț și ea să-ți fie soție. ¹⁴Dacă nu-ți va mai place, s-o lași să plece unde va voi, dar nu vei putea s-o vinzi pe argint, nici să te porți rău cu ea ca și cu o roabă, pentru că ai înjosit-o.”

21:10-14 Aceste versete adresează cum să te porți adecvat cu o femeie (adică, nu Canaanite, ci altele, comparați 20:10-15) capturate în război, chiar și ele aveau drepturi în țara lui YAHWE. Această grijă pentru săraci și cei neputincioși este unică în codul legii din lumea antică.

21:11 „femeie” Aceasta nu era o femeie canaanită, o străină, probabil, dar nu canaanită.

Observați progresia verbală:

1. „vezi” – BDB 906, KB 1157, PERFECT *Qal*
2. „iubire” – BDB 365 I, KB 362, PERFECT *Qal*, folosit pentru dragostea lui YAHWE față de Israel în 7:7; 10:15
3. „lua” – BDB 542, KB 534, PERFECT *Qal*. Aici nu implică o unire sexuală, ci a lua-o în casă (comparați v. 12).

Această secvență este găsit Gen. 3:6!

21:12 „să-și radă capul și să-și taie unghiile” Aceasta era o (1) concluzie (comparați Num. 6:9,18-19); (2) curățire (comparați Lev. 13:33; 14:8-9); sau (3) bocet (comparați 14:1; Lev. 21:5; Jer. 41:5; Eze. 44:20) ritual. Aici simbolizează o nouă zi, o nouă viață, o nouă familie. Este interesant că convertirea față de YAHWE este presupusă, dar nu afirmată. Credința soțului era credința familiei!

21:13 „să plângă pe tatăl și pe mama” Deși textul nu afirmă specific că această femeie este nemăritată, este implicit. Nu există nici o mențiune de bocet cu privire la pierderea unui soț nici mențiunea unui copil.

■ **„să te duci la ea”** Acest idiom ebraic pentru contact sexual (adică, ce consuma căsătoria). Observați că o dorință pentru relații sexuale, chiar cu un neisraelit, nu este condamnată, dar este un timp adecvat. Această lună de bocet oferă bărbatului evreu timp să cunoască potențiala soție. Dacă lucrurile nu merg bine, există o cale de ieșire fără divorț.

Observați de asemenea absența unei ceremonii de căsătorie actuală (comparați Gen. 24:67).

21:14 „s-o lași să plece” Acesta este un cuvânt tehnic pentru divorț (BDB 1018, KB 1511, PERFECT *Peil*). Ea nu putea fi vândută (INFINITIV ABSOLUT *Qal* și IMPERFECT *Qal* din BDB 569, KB 5181, ce era un mod gramatical pentru a exprima accentul) ca un sclav, ci putea fi divorțată. Vezi nota la 24:1-4.

NASB „nici să te porți rău cu ea”

NKJV „să nu o tratezi cu brutalitate”

NRSV, TEV „să nu o tratezi ca un sclav”

NJB

VERBUL (BDB 771 II, KB 849, IMPERFECT *Hithpael*) înseamnă „a te ocupa tiran cu” sau „forțat să te supui la voia unei persoane mai puternice” (comparați 24:7). Lui YAHWE îi pasă de tratamentul corect chiar și a femeii capturate!

NASB, NKJV „deoarece ai înjosit-o”

NRSV	„având în vedere că ai dezonorat-o”
TEV	„având în vedere că ai forțat-o să aibă contact sexual cu tine”
NJB	„având în vedere că ai exploatat-o”
REB	„având în vedere că ți-ai făcut voia cu ea”

Acest VERB (BDB 776, KB 853, PERFECT *Piel*), în acest context, este cel mai bine tradus ca în TEV (spre exemplu, Gen. 34:2; Deut. 22:24, 29; Jud. 19:24; 20:5; II Sam. 13:12,14, 22,32). Aceste femei ar fi suferit:

1. Capturarea în război
2. Pierderea familiei
3. Integrare forțată într-o altă familie, ce presupunea o convertire religioasă
4. Depărtare forțată de casă (ce implica păcat, comparați Deut. 24:1-4) fără nici un loc unde să se ducă.

Observați că acest paragraf, și următorul, limitează puterea culturală a bărbatului Israelit!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 21:15-17

¹⁵„Dacă un bărbat va avea două neveste, una pe care o iubește și alta pe care o iubește, și atât cea iubită, cât și cea urâtă îi vor naște fii, și întâiul născut va fi a celei urâte, ¹⁶când își va împărți averile între fiii lui, nu va putea face întâi născut pe fiul aceleia pe care o iubește, în locul fiului aceleia pe care nu o iubește și care este întâiul născut, ¹⁷ci să recunoască de întâi născut pe fiul aceleia pe care nu o iubește și să-i dea o parte îndoită din averea lui, căci fiul acesta este cel dintâi rod al puterii și lui i se cuvine dreptul de întâi născut.”

21:15 Acest paragraf recunoaște practicile culturale ale poligamiei. Primul exemplu din Vechiul Testament este Lameh (Gen. 4:23). Cea mai faimoasă și timpurie poligamie a fost a lui Iacob în Gen. 29. Poligamia era practică printre bogați și avuți, nu printre oamenii obișnuiți (deși vv. 10-14 s-ar putea referi la bigamie).

Motivul exact pentru practică este incert:

1. Sexual
2. Reproductiv (un moștenitor)
3. Economic
 - a. A ajuta familia săracă
 - b. O modalitate de a câștiga bogăție și influență
 - c. Un mod de a manipula prada de război
4. Uniri politice pentru a ajuta națiunile vecine să mențină pace (adică, David, Solomon)

■ **„neiubită”** Acest cuvânt este literal „urât” (BDB 971, comparați vv. 15 [de două ori], 16,17). Dar funcționează aici ca un idiom ebraic de comparație – iubit contra neiubit (comparați Gen. 29:30-31; Mal. 1:2-3; Rom. 9:13 [citează Mal. 1:2-3]; Luca 14:26).

■ **„fiul întâi născut”** Drepturile întâiului născut erau stabilite chiar dacă era fiul celei neiubite (comparați v. 17; Exod. 13:14-15; Lev. 3:12-13).

21:17 „dublă porțiune” Acest idiom ebraic (BDB 804, „lună” și BDB 1040, „dublă”) este de asemenea folosit cu privire la dorința Elisei legată de Ilie în II Împ. 2:9. Acesta este singurul loc din Vechiul Testament unde această dublă porție este menționată sepecific. Dacă erau doi fii, cel mai mare primea două treimi iar cel mic o treime; dacă erau trei fii, atunci 50%, 25%, 25%, etc.

Este interesant că istoricitatea acestor legi este demonstrată de găsirile arheologice ale altor coduri de legi antice:

1. Iacov în Geneza oferă tuturor celor 12 fii moștenire egală. Acest lucru este reflectat în Codul lui Hamurabii.

2. Aici mențiunea unei duble porții pentru întâiul născut este paralelă în tablele Nuzi și Mari.
3. Diferențele înregistrate în Scriptură reflectă diferențele în culturile contemporane (vezi *The Old Testament Documents* de Walter C. Kaiser, Jr. P. 86).

TEXTUL NASB (ÎMUNĂȚIT) 21:18-21

¹⁸„Dacă un om are un fiu neascultător și îndărătnic care nu ascultă nici de glasul taălui său, nici de glasul mamei lui și nu-i ascultă nici chiar după ce l-au pedepsit, ¹⁹tatăl și mama să-l ia și să-l ducă la bătrânii cetății lui și la poarta locului în care locuiește. ²⁰Să spună bătrânii cetății lui: „Iată, fiul nostru este neascultător și îndărătnic, n-ascultă de glasul nostru și este lacom și bețiv.” ²¹Și toți oamenii din cetatea lui să-l ucidă cu pietre și să moară! Astfel să elimini rău din mijlocul tău, pentru ca tot Israelul să audă și să se teamă.”

21:18-21 Această secțiune se ocupă cu rebeliunea fiilor și cum părinții trebuie să se ocupe de ei (comparați Exod 21:15,17; Lev. 20:9). Părinții nu aveau dreptul asupra vieții sau morții unui copil, ci doar instanțele. Acest lucru era cu privire la (1) violarea din 5:16; (2) moștenirea din mijlocul familiei, și (3) solidaritatea comunității.

21:18 Acest tip de antisocial împotriva tineretului era caracterizată ca:

1. „încăpățânat” – BDB 710, KB 770, PARTICIPIU ACTIV *Qal*
2. „rebel” – BDB 598, KB 632, PARTICIPIU ACTIV *Qal*
3. Ambele aceste lucruri sunt folosite împreună în Ps. 78:8 și Ier. 5:23

Cele cinci PARTICIPII din acest verset arată o acțiune continuă. Restul versetului descrie acțiunile lor:

1. Cine nu-și va asculta părinții, vv. 18,20
2. Nici nu măcar nu va asculta de ei, v. 18
3. Lacom ,v. 20 – BDB 272 II
4. Bețiv, v. 20 – BDB 684

Vezi *Hard Sayings of the Bible*, pp. 174-175.

21:19 „tatăl și mama să-l ia” Acest lucru înseamnă fie (1) atât rețineră reciprocă (BDB 1074, KB 1779, PERFECT *Qal*) sau (2) nevoia de doi martori (comparați 17:6; 19:15; Num. 35:10).

„la poartă” Locul justiției era poarta cetății, unde săteau bătrânii (spre exemplu, 19:12; 22:15; 25:7).

21:21 „toți oamenii din cetatea lui să-l ucidă cu pietre” Observați aspectul umanitar pe care nu-l aveau părinții în a-și ucide cu pietrele părinți. Comunitatea (omparați Lev. 20:2,27; 24:14-23; Num. 15:35) acționa pentru a se curăța de rău, membrii recalcitanți voit.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PEDEAPSA CU MOARTEA ÎN ISRAEL

Israelul antic trebuia să reflecte caracterul lui YAHWE lumii (comparați Gen. 12:3; 22:18; Exod 19:5-6). Când rebeliunea intenționată față de legământ tulbura acest scop misionar, consecințe serioase se manifestau (adică, pedeapsa cu moartea).

Pentateuhul listează câteva categorii:

1. Păcate împotriva lui YAHWE
 - a. Practicile de închinare canaanite – Exod 22:18; Lev. 20:2,3,27; Deut. 18:10-11
 - b. Idolatrie (oștirile cerului) – Exod 22:20; Deut. 17:2-7
 - c. Blasfemie – Exod 22:28; Lev. 24:15-16
 - d. Profeie falsă – Deut. 13:1-11; 18:20-22
 - e. Încălcarea sabatului Exod 31:14-15; 35:2
2. Păcate sexuale
 - a. Incest – Lev. 20:11-21
 - b. Curvie – Lev. 19:29; 21:19; Deut. 22:13-21; 23:17-18
 - c. Adulter – Exod 20:14; Lev. 20:10; Deut. 22:23-24
 - d. Homosexualitate – Lev. 18:22; 20:13
 - e. Bestialitate – Exod 22:19; Lev. 20:15-16
3. Încălcarea regulilor legământului împotriva tovarășilor ISRAELIȚI
 - a. Crimă – Exod 20:13; 21:12-14; Lev. 24:17; Num. 35:16-21; Deut. 5:17
 - b. Răpire (a vinde) – Exod 21:16; Deut 24:7 și posibil Exod 20:15; Deut. 5:19
 - c. Rebeliune împotriva prinților – Deut. 21:18-21
 - d. Mărturie mincinoasă
 - e. Luarea prăzilor războiului sfânt – Iosua 7

Metodele de execuție de asemenea variau:

4. Aruncare cu pietre – cel mai comun
5. Arderea – Gen. 38:24; Lev. 20:14; 21:9
6. Agățarea/străpungerea – Deut. 21:22-23
7. Sabia – Deut. 13:15

Excepții pentru cazuri speciale:

1. Cetății de refugiu și proces ulterior – Iosua 20
2. Investigații stringente ale acuzațiilor – Deut. 13:15; 17:4; 19:18
3. Nevoia de doi martori – Num. 35:36; Deut. 17:6; 19:15

Pedeapsa cu moartea trebuia să fie:

1. O modalitate de curățarea țării – Deut. 13:5; 17:12; 19:13,19; 21:9,21; 22:21,22,24; 24:7
2. O piedică pentru alții – Deut. 17:13; 19:20; 21:21
3. Un mod de a opri violența în famili (adică, fără răzbunare personală, cu excepția reguli puse pentru răzbunarea singelui)

Vezi *Ancient Israel*, vol. Pp. 147-163).

NASB „să elimini”

NKJV „să îndepărtezi”

NRSV „să cureți”

TEV „să scapi”

NJB „să alungi”

VERBUL ebraic (BDB 128,KB 145; PERFECT *Piel*) înseamnă a arde în sensul de a îndepărta complet (comparați 13:5; 17:7,12; 19:13,19; 21:9,21; 22:21,22,24 24:7).

■ „tot Israelul să audă și să se teamă” Pedepsa socială funcționează ca o intimidare. Vezi nota la 13:11.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 21:22-23

²²”Dacă un om a comis un păcat vrednic de moarte și este pedepsit cu moartea, și îl atârni de un copac, ²³trupul lui să nu atârne toată noaptea, ci să-l îngropi în aceeași zi (căci blestemat este orice cine este spânzurat), așa încât să nu pângărești țara pe care DOMNUL Dumnezeu vostru v-o dă ca moștenire.”

21:22 „atârni pe un copac” Vezi Teatica Specială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: ATÂRNARE

VERBUL „atârna” (BDB 1067, KB 1738) are două sensuri:

1. Literal a fi atârnat de o sfoară
 - a. Arab. „lasă jos o sfoară”
 - b. Practică ebraică, II Sam. 17:23 și Noul Testament, Mat. 17:5
 - c. O practică babiloneană, Codul lui Hammurabi
 - d. O practică persană, comparați Ezra 6:11; Estera 5:14; 7_910; 9:13,25
2. A sulița persoana pe un țârș ascuțit
 - a. O procedură egipteană, comparați Gen. 40:19; 41:13
 - b. O procedură babiloneană, compați Codul lui Hammurabi
 - c. O procedură asiriană

De obicei era îndeplinită după ce era omorât cineva prin alte mijloace ca un mod de umilire publică. O înmormântare adecvată era foarte importantă popoarelor antice și afecta perspectiva lor asupra mulțumirii vieții de aoi (spre exemplu, Deut. 21:23).

În Biblie este greu să ști sigur dacă #1 sau #2 de sus este corect. Clar în Deut. 21:22-23; Ios. 10:26:27; I Sam. 21:10,12; II Sam. 4:12; 21:12, persoanele expuse în mod public erau deja omorâte, dar cum rămân cu Iosua 8:29 și II Sam. 21:9?

Rabinii din zilele lui Isus au văzut acest text ca referindu-se la crucificare. Liderii religioși îl doreau pe Isus crucificat pentru ca pretendentul la Mesianitate să fie blestemat de YAHWE (comparați 21:23). Moartea normală pentru blasfemie era aruncatul cu pietre. Am auzit adesea spunându-se că lideri evrei din zilele lui Isus nu aveau dreptul legal de pedeapsă capitală sub regula Romană, așa că L-au luat pe Isus la Pilat pentru a-L ucide. Totuși, ei l-au ucis pe Ștefan (comparați Fapte 7) fără permisiunea Romană. De ce nu și pe Isus? Ei Îl doreau crucificat penru a reflecta nu doar moartea și rușinea publică, ci și blestemul lui Dumnezeu!

21:23 „să-l îngropi în aceeași zi” Această construcție intensificată combină INFINITIVUL ABSOLUT și IMPERFECT *Qal* de a „îngropa” (BDB 868, KB 1064). Mînia lui YAHWE cerea moartea ofensatorului ca pedeapsă pentru rebeliunea s-a încăpățânată. Totuși, neplăcerea lui YAHWE se va transfera spre comunitate dacă trupul celui executat nu era tratat adecvat și în timp util.

■ „căci blestemat este orice cine este spânzurat” Vezi Gal. 3:13 pentru folosirea lui Pavel a acesteiafirmății. Pavel a văzut moartea înlocuitoare a lui Isus ca luând asupra Lui blestemul legii Mozaice. Original acest blestem era legat de procedurile de îngropare adecvate în țara sfântă.

TEMATICĂ SPECIALĂ: BLESTEM

Termenul ebraic „blestemat” (BDB 887, KB 1105) e folosit cu două sensuri:

1. Blestemele poporului împotriva poporului (comun în lumea antică) – Jud. 9:57; II sa. 16:12; I Împ. 2:8; Ps. 109:17-18; Pro. 27:14
2. Opusul binecuvântării divine
 - a. Patriarhal – Gen. 27:12, 23
 - b. YAHWE – Deut. 11:26:28; 21:23; 23:5; 28:15,45; 30:1; Ios. 8:34; II Împ. 22:19; Ier. 24:9; 25:18; 26:6; Zah. 8:13 (legat de ascultarea de legământ)

Textul cheie din punct de vedere teologic este Deut. 11:26,28. Acesta setează stagiul volițional pentru consecințele neascultării de legământ să devină realitate. YAHWE dorește ca tot poporul să-L cunoască și să-L onoreze pentru a-i binecuvânta și să-i facă prosperi pe pământ. Totuși, neascultarea rezultă chiar în a lua binecuvântarea fizică. Aceste binecuvântări sunt totdeauna legate de o relație intimă, personală, de ascultare cu Dumnezeu.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce erau orașele nevinovate culpabile de crima necunoscută?
2. Ce este neobișnuit între juncană și moartea ei?
3. De ce își rădeau părul femeile capturate?
4. Listează privilegiile întâiului născut?
 - a.
 - b.
 - c.
 - d.
5. Cum diferă v 23 de moartea lui Isus? Cum se leagă ele?

DEUTERONOM 22

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Diverse Legi (21:22-22:12)	Legi amestecate (21:1-23:14)	Diverse legi (21:22-23:12)	Diverse hotărâri (21:22-22:12)
22:1-3	22:1-3		22:1-2 22:3
22:4	22:4	22:4	22:4
22:5	22:5	22:5	22:5
22:6-7	22:6-7	22:6-7	22:6-7
22:8	22:8	22:8	22:8
22:9	22:9	22:9	22:9
22:10	22:10	22:10	22:10
22:11	22:11	22:11	22:11
22:12	22:12	22:12	22:12
Legi entru moralitatea sexuală		Legi cu privire la puritatea sexuală	Reputația unei soți tinere
22:13-21	22:13-19 22:20-21	22:13-14 22:15-19 22:20-21	22:13-19 22:20-21 Adulter și curvie
22:22	22:22	22:22	22:22
22:23-24	22:23-24	22:23-24	22:23-27
22:25-27	22:25-27	22:25-27	
22:28-29	22:28-29	22:28-29	22:28-23:1
22:30	22:30	22:30	

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:1-4

¹„Dacă vezi rătăcindu-se boul sau oaia fratelui tău, să nu le ocolești, ci să le aduci la fratele tău. ²Dacă fratele tău nu locuiește lângă tine și nu-l cunoști, se i-a animalul la tine acasă și să rămână la tine până când îl va cere fratele tău; și atunci să îl dai. ³Tot așa să faci și cu asinul lui, cu haina lui și cu orice lucru pierdut de el și găsit de tine: să nu le ocolești. ⁴Dacă vezi asinul fratelui tău sau boul lui căzut pe drum, să nu-l ocolești, ci să-i ajuți să se ridice.”

22:1 „Dacă vezi ...să nu le ocolești” Neglijarea intenționată sau apatică („ascunsă,” BDB 761, KB 834, compartii 22:1,3,4; Lev. 20:4; Pro. 28:27; Eze. 22:26) a proprietății unui frate de legământ este interzisă (comparați v. 3; Exod 23:4-5).

■ **„să le aduci”** Acest VERB comun (BDB 996, KB 1427, *Hithapel*) este folosită de trei ori în vv. 1-2. Înțelesul de bază este „a returna” sau „a întoarce.” Israel trebuia să funcționeze ca o familie ce-și poartă de grijă. Paragrafele ca și acestea vorbesc ceea ce Lev. 19:18 înseamnă în moduri practice, specifice. Frații sunt atenți la frați!

Prima utilizare este intensificată prin folosirea INFINITIVULUI ABSOLUT și a VERBULUI IMPERFECT a aceleași rădăcini, „să aduci cu siguranță înapoi!” Acest tip de intensificare în v. 4, „să îl ajuți cu siguranță să se ridice” (adică, INFINITIV ABSOLUT și VERB IMPERFECT din BDB 877, KB 1086).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:5

⁵„Femeia să nu poarte haine de bărbat, nici un bărbat să nu se îmbrace cu haine de femeie; căci oricine face lucrurile acestea este o abominație înaintea DOMNULUI Dumnezeuului vostru.”

22:5 Acest verset a fost folosit ca text dovadă pentru a dicta îmbrăcămintea adecvată pentru închinarea modernă (adică, femeia nu poate să poarte pantaloni). Trebuie să ne amintim că atât bărbații cât și femeile purtau veșminte în Orientul Apropiat antic. Singura diferență dintre veșmântul femeii în Israel aveau decorații albastre în jurul umerilor.

Forța de bază a acestui text nu este patriarhală, c respingerea practicilor de închinare canaanite (adică, „abominația,” comparați Lev. 18:26,27,29,30). Trebuie să exist o distincție adecvată între diferențele oferite de Dumnezeu între bărbat și femeie (adică, ordinea creată). Aceasta nu e menită să fie o diferență negativă, restricționată, ci o afirmare a diferitelor puteri și funcții culturale ale sexelor!

Este cu siguranță posibil ca acest text să fie conectat de condamnarea homosexuală a legământului Mozaic (comparați Lev. 18:22; 20:13) practică în cadrul închinării de către canaaniti.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:6-7

⁶„Dacă întâlnești pe drum un cuib de pasăre într-un copac sau pe pământ, cu pui sau ouă și mama lor stând deasupra puilor sau a ouălor, să nu iei și mama, și pui ei, ⁷ci să dai drumul mamei și să nu iei decât puii, ca să-ți meargă bine și să ai zile multe.”

22:6-7 Aceste versete par să se lege de păstrarea surselor de hrană prin multe generații de ISRAELIȚI. După Gen. 3 umanitatea putea să mănânce carne, dar trebuia să se păzească împotriva distrugerii sursei cărnii pentru beneficiul generațiilor viitoare ale fraților de legământ (adică, „ca să-ți meargă bine și să ai multe zile,” comparați 4:40). Animalele sălbatice erau darul lui Dumnezeu de proteine pentru poporul Său. Multe din aceste reguli specifice și detaliate erau menite să cauzeze ISRAELIȚILOR să se gândească la responsabilitățile de a iubi, și să furnizeze creșterea și sănătatea poporului de legământ.

22:7 „să nu iei și mama” Același accent este găsit în vv. 1 și 4 (adică, ABSOLUT INFINITIV și VERB IMPERFECT al aceleiași rădăcini, BDB 1018, KB 151) este repetat.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:8

⁸”Când construiești o casă nouă, să faci un parapet pentru acoperiș, ca să nu aduci asupra casei tale vina sângelui dacă s-ar întâmpla să cadă cineva de pe el.”

22:8 „parapet pentru acoperiș” Un parapet (BDB 785, ce în arabă înseamnă „împiedica”) era o barieră protectoare în jurul unui acoperiș plat al caselor pentru a ține oamenii să nu cadă. Din nou Israel trebuia să gândească despre cum să protejeze pe fratele de legământ, pe sora sau membrii familiei!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:9

⁹”Să nu semeni în via ta două feluri de semințe, ca nu cuva să întinezi și rodul seminței pe care ai semănat-io și rodul viei.”

22:9 „Să nu semeni în via ta două feluri de semințe” Acest lucru aparent nu se referă specific la tipurile de vițe de vie dintr-un teren, dar se presupune că principiul va dicta doar un tip pe vie. Acest lucru se referă la cuturile sezoniere semănate între vița de vie.

Acest lucru ar reflecta (1) o practică canaanită de a liniștii zeii sau (2) mentalitatea că amestecarea lucrurilor cauzează pierderea purității (comparați Lev. 19:19).

■ **„întinezi”** Kadosh (BDB 872, KB 1073, imperfect Qal) înseamnă pus deoparte pentru Dumnezeu (comparați 15:19). Ar putea însemna (1) trebuia să fei distrus sau (2) oferit preoților. Se aplică acest principiu și astăzi? Afirm că legile Vechi Testamentare trebuie repetate în Noul Testament ca să fie obligatorii pentru credincioșii Noului Legământ (comparați Fapte 15; I Corinteni 8-10; gal. 3). Isus, a negat atât sistemul sacrificial și legile de hrană (comparați Marcu 7:17-23). Vezi întreaga structură a cărții Evrei din Noul Testament (adică, superioaritatea NT asupra VT). Ce două cărți care m-au ajutat să gândesc la această problemă sunt:

1. *How To Read the Bible For All Its Worth* de Gordon Fee și Doug Stuart
2. *Gospel and Spirit* de Gordon Fee

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:10

¹⁰”Să nu ari cu un bou și un măgar înjugați împreună.”

22:10 „să nu ari cu un bou și un măgar înjugați împreună” Boii erau curați, măgarii erau necurați, dar această interdicție, spun rabinii, era făcută ca gest umanitar pentru animalele de diferite puteri și caracteristici. Totuși, în context, reprezintă doar un al exemplu al „neameteării lucrurilor!”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:11

¹¹”Să nu porți o haină țesută din două feluri de fire: de lână și de in unite;”

22:11 „Să nu porți o haină țesută din două feluri de fire” Aceasta este o altă excludere a unor lucruri amestecate (comparați Lev. 19:19). Poate fi văzut ca o metaforă în a amesteca practicie de închinare a lui YAHWE cu cele ale canaanitilor. Unii chiar văd acest lucru (1) conectat cu haine magice (adică, materiale amestecate) sau (2) sucurile de la Marea Moartă (adică, 4QMMT) menționează că doar unele tipuri de îmbrăcăminte puteau fi amestecate (adică, veșmăntele preoțești erau făcute din lână și in, ce ar denota un sens sacru. Poate de aceea amestecarea nesancționată era considerată „întinată.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:12

¹²”Să fac ciucuri la cele patru colțuri ale hainei cu care te vei îmbrăca.”

22:12 În acest context această afirmație probabil continuă respingerea a tot ceea ce este canaanit. Israel trebuia să aibă o închinare diferită, un Dumnezeu diferit, haine diferite! În Num. 15:37-42 aceste ciucuri aveau adăugate semnificația de a aminti ISRAELIȚILOR să țină și să prețuiască legea. Acest tip de simbolism reflecta *tallith* (basmă rugăciunii) din ziua lui Isus. Îmbrăcămintea la care se referea era o haină rectangulară folosită pentru a acoperi părțile de sus ale unei persoane, în special, din timpul închinării, rugăciunii, și citirii Scripturii. Este nesigur dacă ciucurile erau de asemenea necesare (sau permise) pe îmbrăcăminte unei femei. Acest lucru ar putea fi un alt obiect legat de îmbrăcăminte culturală (comparați v. 5).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:13-19

¹³”Dacă un bărbat își va lua o soție și va intra la ea, iar după aceea o va urâ, ¹⁴și-i va pune în seamă fapte urâte, care nu sunt decât vorbe, și-i va scoate nume rău, spunând: Am luat pe femeia aceasta, dar când m-am apropiat de ea n-am găsit-o fecioară, ¹⁵atunci tatăl și mama fetei să ia semnele fecioriei ei și să le aducă înaintea bătrânilor cetății la poarta. ¹⁶Tatăl fetei să spună bătrânilor: Am dat pe fiica mea de nevastă omului acestuia și el a început să o urască; ¹⁷acum o învinuiește de lucruri nelegiuite, zicând: N-am găsit fecioară pe fiica-ta. Dar iată semnele fecioriei fetei mele. Și să desfacă haina ei înaintea bătrânilor cetății. ¹⁸Atunci bătrânii cetății să ia pe omul acela și să-l pedepsească; ¹⁹și pentru că a scos nume rău unei fecioare din Israel, să-l osândească la o gloabă de o sută de sicli de argint, pe care să-i dea tatălui fetei. Ea să rămână nevasta lui și el nu va putea s-o gonească, toată viața lui.”

22:13 „intra la ea” Acesta este unul din cele trei eufemisme pentru contactul sexual folosit în acest context:

1. „intră la ea,” v. 13 (BDB 97)
2. „când m-am apropiat de ea,” v. 14 (BDB 897)
3. „culcat cu,” vv. 22,23,25,28,2 (BDB 1011)

■ „o va urî” Acest este cuvântul ebraic „urâște” (BDB 971, KB 1338). Este același cuvânt folosit în 21:15, ce e tradus prin „neiubit” și reprezintă un idiom ebraic al comparației, ce e conceptul de „iubit mai ult,” „preferat.” Totuși, aici preia înțelesul de „respins” sau „nu este implinit cu.”

22:14

NASB, NJB „nume rău”

NKJV, REB „aduce un nume rău asupra ei”

NRSV „defăimând-o”

TEV „făcând false acuzații împotriva ei”

Literal acesta este „a aduce asupra ei un nume rău” (VERB – BDB 422, KB 425 *Hiphil* PERFECT și SUBSTANTIV BDB 1027, și ADJECTIV – BDB 948). Acesta este similar cu Deut. 24:1-4, unde un certificat de divorț e emis pentru „unele indecențe,” ce este presupus a fi sexual în natură. Femeia acuzată nu are deloc refugiu pentru pierderea reptației ei (și a familiei). Viitorul oportunităților ei de căsătorie și a moștenirii copilului ei (dacă este conceput devreme) este în joc. Aceasta era o problemă foarte serioasă pentru poporul Orientului Apropiat!

■ „n-am găsit-o fecioară” Societate ebraică pune a o primă pe virginitate (comparați 19). Moștenirea era o problemă foarte importantă și promiscuitatea era condamnată agresiv!

VERBUL „găsi” (BDB 592, KB 619) e folosit de câteva ori în acest context:

1. A găsi, a descoperi
 - a. Legal, vv. 14,17,20
 - b. Fizic, vv. 23,27,28
2. A prinde într-un act, vv. 22,23

22:15 „tatăl și mama fetei să aducă” Acest lucru înseamnă fie (1) conceptul mutual din Deuteronom de a crește o femeie să fie inclusă în Lege sau (2) nevoia de doi martori.

■ **„semnele fecioriei ei”** Acest lucru se poate referi la:

1. Părinții rupeau himnul înainte să o ofere pe fiica lor să se căsătorească și țineau la problema lichidelor pe o haină
2. Cearceafu patului de la timpul consumării căsătoriei era dat părinților și ținut tot de ei
3. Dovada că fata avea menstruație regulat înainte de nuntă pentru a dovedi că nu era gravidă

Numeri 2 pare să fie eliminat deoarece soțul nu cunoștea sigur când a fost îndeplinit actul.

■ **„bătrânii de la poarta cetății”** Acest lucru s-ar referi la judecătorii desemnați ce țineau proces la poarta cetății sau la un loc anume (adică, copac mare, zonă unică, sau drum principal).

22:18 „să ia pe omul acela și să-l pedepsească” Acest lucru s-ar putea însemna a bate un om cu patruzeci de lovituri (comparați 25:2-3), dar dacă așa era atunci reprezintă singura utilizare a acestui termen (BDB 415, KB 418) din Vechiul Testament unde de obicei se referă la instrucție (comparați 21:18, NIDOTTE, vol. 2, pp. 479-481).

22:19 „să-l osândească” Bărbatul trebuia pedepsit și osândit deoarece a defăimat (literal, „a adus nume rău”) unei virgine din Israel. Osânda era aparent dublu la cât plătea (zestrea) pentru o fată ca mireasă (comparați 22:29). Implicația poate fi aceea că el dorea doar să-și i-a banii înapoi de la tatăl fetei.

■ **„o virgină în Israel”** Acesta era un titlu onorific (dar așteptată) al tuturor miresele de a fi în teocrația lui Dumnezeu.

22:19, 29 „să rămână nevasta lui și el nu va putea s-o gonească, toată viața lui” Acestea erau limitele drepturilor bărbatului. Femeia în Israel nu avea drept de a divorța. Această regulă proteja dreptul copilului femeii la moștenire (comparați 21:15-17).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 22:20-21

²⁰”Dar dacă faptul este adevărat, dacă fata nu s-a găsit fecioară, ²¹”să scoată pe fată la ușa casei tatălui ei; să fie ucisă cu pietre de oamenii din cetate și să moară, pentru că a săvârșit o mișelie în Israel, curviind în casa tatălui ei. Să curmi astfel răul din mijlocul tău.”

22:20, 21 Normal, aruncarea cu pietre era făcută afară din cetate. Vezi Tematica Specială: Pedepsa cu moarta în Israel la 21:21. Datorită conceptului ebraic de colectivitate, tatăl era responsabil de acțiunile fiicei lui și, prin urmare, pedeapsa se îndeplinea la ușa lui!

Pedeapsa pentru un martor fals era de obicei moartea. Un dublu standard clar este văzut aici unde, dacă acuzațiile soțului erau adevărate fata era omorâta cu pietre, dar dacă erau false (chiar răutăcioase) el era osândit, dar nu omorât (comparați 19:19). Femeia nu avea aceleași drepturi legale și protecție ca bărbatul în Vechiul Testament. Compasiunea este arătată, dar nu și drepturile!

22:21 „o mișelie” Acest termen (BDB 615) e folosit pentru activitate sexuală necorespunzătoare:

1. Gen. 34:7 (ne-ISRAELIȚI se obligă asupra fiicei lui Iacob)
2. Deut. 22:21 (pierderea virginității)

3. Jud. 19:23; 20:6,10 (păgânii o concubină levită)
4. II Sam. 13:12-13 (Ammon, primul fiu al lui David, o violează pe sora lui vitregă)

■ **„curviind”** Acest termen este o cCONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal* a terenului 8BDB 275, KB 275), ce denotă activitate sexuală neadecvată implicând curvia (sex înainte de căsătorie), adulter (sex după căsătorie cu altcineva decât partenerul de viață), și prostituție (sex de închiriat).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 22:22

22”Dacă se va găsi un bărbat culcat cu o femeie căsătorită, să moară amândi: și bărbatul care s-a culcat cu femeia, și femeia respectivă. Să elimini astfel răul din mijlocul Israelului.”

22:22 „Dacă se va găsi un bărbat culcat cu o femeie căsătorită” Chiar dacă există suspiciune există scăpare (comparați Num. 5:11-31).

Afirmația „o femeie căsătorită” înseamnă literal „soția unui alt bărbat,” ce reprezintă o utilizare dublă a termenului b’l (BDB 127, KB 142, PARTICIPIU PASIV *Qal* și forma SUBSTANTIV NOMINATIV MASCULIN SINGULAR). Dus „domn” sau „soț,” are aceeași rădăcină ca Ba’al, zeul masculin canaanit al fertilității. Soțul era „domn” peste casa lui. Soția lui și copiii erau, într-un sens legal, proprietate. În actualitate încălcările sexuale erau văzute ca păcat împotriva lui Dumnezeu (comparați Gen. 39:9; II Sam. 12:13). Violează ordinea dată de Dumnezeu și stabilitatea socială și efectele ale moștenirii familiilor și clanurilor dată de Dumnezeu.

■ **„amândoi să moară”** Rabinii târzii interpretează această afirmație ca semnificând copilul, de asemenea, dacă femeia rămânea gravidă, datorită ideii de păcat colectiv. Observați egalitatea pedepsei, ce e obișnuită în Vechiul Testament.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 22:23-24

23”Dacă o fată fecioară este logodită și o întâlnește un om în ceate și se culcă cu ea, 24să-i aduceți pe amândoi la poarta cetății, să-i uciideți cu pietre și să moară amândoi: fata, pentru că n-a țipat în cetate iar bărbatul, pentru că a necinstit pe nevasta aproapelui său. Și așa să curmi răul din mijlocul tău.”

22:23 „logodită” În Israel a fi logodită (BDB 76, KB 91) era din punct de vedere juridic ca și cum ai fi căsătorit (adică, Iosif și Maria, comparați Mat. 1:18-19).

22:24 „să-i uciideți cu pietre... pentru că n-a țipat în cetate” Ambi erau omorâți cu piatră (comparați Lev. 20:10); bărbatul petru că a violat soția vecinului său, femeia deoarece nu a strigat pentru ajutor (BDB 858, KB 1042, PERFECT *Qal*).

■ „să curmi răul din mijlocul tău” Vezi nota la 13:5.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 22:25-27

25”Dar dacă omul acela va întâlni pe câmp o fată logodită, și o va lua cu sila și se va culca cu ea, numai bărbatul acela care s-a culcat cu ea să fie pedepsit cu moartea. 26Fetei să nu-i faci nimic; ea nu este vinovată de o nelegiuire vrednică de pedeapsa cu moartea, căci e ca și cu un om care se aruncă asupra aproapelui lui și-l omoară. 27Fata logodită, pe care a întâlnit-o omul acela pe câmp, a putut să strige fără să fie cineva să sară în ajutor.”

22:25-27 Legislația în Israel era menită să fie corectă, nu doar legalistică. Existau parteneri nevinovați în actele nelegiuite!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 22:28-29

28”Dacă un om întâlnește o fată fecioară ne logodită, o pucă cu sila și se culcă cu ea și se întâmplă să fie prinși,

²⁹omul care s-a culcat cu ea să dea tatălui fetei cincizeci de sicli de argint; și pentru ca a necinstit-o s-o ia de nevastă și nu va putea s-o gonească toată viața lui.”

22:28 „Dacă un om întâlnește o fată fecioară ne logodită, o pucă cu sila și se culcă cu ea” Având în considerare vârsta tânără la care fetele evreice erau logodite, mi se pare că acest lucru s-ar referi la (1) abuz sau (2) abuzul unei familii sărace. Legământul Moaic protejează pe cei neprivilegiați și neajutorați din societate!

22:29 „să dea tatălui fetei cincizeci de sicli de argint... va putea s-o gonească” Dacă un tată era prea sărac să aibă pe fiica lui logodită sau dacă fata era mintal și omul o necinstea, atunci el trebuia să plătească pentru ea și să se căsătorească cu ea pe viață (comparați Exod 22:16).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 22:30

³⁰„Nimeni să nu ia pe nevasta tatălui său și nici să nu ridice învelitoarea tatălui său.”

22:30 „Nimeni să nu ia pe nevasta tatălui său” Acest lucru probabil înseamnă că un om nu poate să se căsătorească cu mama sa vitregă (posibil una din nevestele lui), chiar dacă tatăl a murit sau femeia a fost divorțată.

■ **„învelitoarea tatălui său”** Aceasta este o modalitate idiomatică pentru a se referi la activitățile maritale ale tatălui său (comparați Rut 3:9; Eze. 16:8). A fi intim cu o femeie ce a fost înainte intimă cu tatăl, într-un sens, era violarea tatălui (comparați 27:20; Lev. 18:8; 20:11).

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Cât de mult din acest capitol ai spune că se aplică culturii noastre? Cum determini decizia ta?
2. Care este fundalul acestor legi?

DEUTERONOM 23

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cei excluși din congregație	Legi amestecate (21:1-23:14)	Excluderea dintre poporul Domnului	Adulter și curvie (22:22-23:1)
23:1	23:1	23:1	22:28-23:1
23:2	23:2	23:2	Participarea în închinarea publică 23:2-7
23:3-8	23:3-6 23:7-8	23:3-6 23:7-8	23:8-9
Curățarea locului taberei		Păstrând tabăra militară curată 23:9-11	Igiena în tabără
23:9-14	23:9 23:10-11 23:12-14	23:12-14	23:10-12 23:13-15
Diverse legi	Legi cu privire la umanitarism și obligații religioase (23:15-25:19)	Diverse legi	Diverse
23:15-16	23:15-16	23:15-16	23:16-17
23:17-18	23:17-18	23:17-18	23:18-19
23:19-20	23:19-20	23:19-20	23:20-21
23:21-23	23:21-23	23:21-23	23:22-24
23:24-25	23:24 23:5	23:24-25	23:25-26
			[urmărește numerotarea MT]

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 23:1-6

¹„Nici un om castrat prin zdrobire sau tăiere nu va putea să intre în adunarea DOMNULUI. ²Nici un bastard nu va putea să intre în adunarea DOMNULUI; nici chiar până la a zecea generație a urmașilor săi nu va putea să intre în adunarea DOMNULUI. ³Nici un amonit și nici un moabit nu va putea să intre în adunarea DOMNULUI; cira până la a zecea generați nici un deșcedent al lor nu va putea să intre în adunarea DOMNULUI, ⁴pentru că nu v-au întâmpinat cu pâine și apă, pe drum, la ieșirea voastră din Egipt și pentru că au angajat serviciile lui Balaam, fiul lui Peor, din Meseopotamia, împotriva ta, ca să te blestem. ⁵Dar DOMNUL Dumnezeuul tău n-a vrut să asculte pe Balaam; și DOMNUL Dumnezeuul tău a schimbat blestemul acela în binecuvântare, pentru că tu ești iubit de DOMNUL, Dumnezeuul tău. ⁶Să nu cauți pacea lor, nici propășirea lor, câte zile vei trăi, pe veci.”

23:1 „castrat” Cuvântul englez traduce două cuvinte ebraice:

1. „prin zdrobire” – BDB 194
2. „a răni sau vătăma” – BDB 822, KB 954, PARTICIPIU PASIV *Qal*

Acest lucru se referă la (1) testiculele unui bărbat fiind îndepărtate sau (2) ruperea cordonului spermatic (posibil prin zdrobire).

■ **„tăiere”** Acest lucru se referă la un organ masculin secționat (BDB 1050, „un loc al lichidelor turnate”). Acesta ar fi o altă modalitate de a descrie pe un eunuc (comparți Mat. 19:12). Acești masculi afectați sunt primii dintr-o serie a celor ce sunt excluși din intrarea în adunarea lui Israel (adică, evenimente de la tabernacol). Excluderea lor este un simbol al purității și integrității poporului lui Dumnezeu văzut ca o împărăție de preoți (comparați Exod 19:6 și Lev. 21:17-23; 22:17-25). Mai târziu în Vechiul Testament mulți din aceștia excluși sunt incluși (spre exemplu Rut moabita și eunucul din Is. 56:3-5 și Fapte 8:26-40).

Este de asemenea posibil ca această practică a afectării potențialului sexual al unui mascul să fie parte din practicile Canaanite. Multele din prohibițiile neobișnuite din legislația Mozaică erau direcționate spre a arăta practicile și societatea canaanită.

■ **„va intra”** Acest VERB (BDB 97, KB 112) e folosit de câteva ori în acest capitol:

1. „intraă,” vv. 1, 2 (de două ori), 3 (de două ori), 8, 11 (de două ori), 20, 24,25
2. „a aduce în,” v. 18

Majoritatea utilizărilor se leagă de:

1. Oamenii care nu pot intra (sau participa la evenimentele tabernacolului) în congregația lui Israel:
 - a. Masculi afectați

- b. Persoane ilegitime sau descendenții lor
 - c. Amoriți, moabiți, sau descendenții lor
2. Oameni ce por intra:
 - a. Edomiți
 - b. Egipteni
 3. Oameni ce trebuie să părăsească tabăra lui Israel pentru o perioadă de timp:
 - a. Masculi cu o emisie noscurnă
 - b. Toți ISRAELIȚII pentru a se ușura

■ **„adunarea DOMNULUI (YAHWE)”** Afirmația „adunarea DOMNULUI” este folosită cu privire la poporul legământului adunat pentru închinare începând la Muntele Sinai/Horeb:

1. Exod 12: „întreaga adunare a congregației lui Israel”
2. Lev. 16:17, „toată adunarea lui Israel”
3. Num. 16:3, „toată congregația,” „adunarea DOMNULUI”
Num. 20:4, „adunarea DOMNULUI”
4. Deut. 5:22, „întreaga ta adunare”
Deut. 9:10; 10:4; 18:16, „în ziua adunării”
Deut. 23:1,2,3,8, „adunarea DOMNULUI”
Deut. 31:30, „toată adunarea lui Israel”
5. Ios. 8:33, „toată adunarea lui Israel”

Această afirmație reprezintă:

1. Cinstirea Israelului
 - a. Muntele Sinai/Horeb
 - b. Tabernacolul
4. *The Jewish Study Bible*, p.418, bazat pe Jud. 20:2, afirmă că se referă la un conciliu de lideri sau organism de conducere (comparați Num. 16:3; 20:4).

Cei excluși tot mai aveau dreptul legal de „străini rezidenți” scriși în Exod 22:21; Lev. 19:9-10,33-34; 23:22; Deut. 1:16; 5:14; 27:19

Septuaginta traduce termenul ebraic qahal (BDB 874) prin ekklesia, de unde avem cuvântul englezesc, „biserica.” Isus și autorii Noului Testament au ales acest termen pentru a comunica faptul că Noul popor al legământului lui Dumnezeu trebuie să se identifice ca o extindere a poporului Vchiului Legământ al lui Dumnezeu (comparați Ier. 31:31-34; Eze. 36:22-38 Gal. 6:16; I Pet. 2:9; Apo. 1:6).

23:2 „bastard” Acest termen (BDB 561) este definit ca fiind (1) un copil conceput înafara căsătoriei; (2) un incident de incest (comparați Lev. 18:6-18); sau (3) un copil al unei căsătorii amestecate (evri sau păgâni, comparați Ezra 9:2; Nee. 13:23-25; Zah. 9:6). Cuvântul ebraic se potrivește cel mai bine cu #2.

23:2, 3 „a zecea generație” Observă structura paralelă din fraza, „nu va intra niciodată” în v. 2 și 3. Numărul zece este idiomatic pentru exhaustivitate și vecie (vezi Tematica Specială la 4:40).

TEMATICĂ SPECIALĂ: NUMERE SIMBOLICE ÎN SCRIPTURĂ

A. Anumite numere funcționează atât ca cifre cât și ca simboluri.

1. Unul – Dumnezeu (spre exemplu, Deut. 6:4; Ef. 4:4-6)
2. Șase – imperfecția umană (unul mai puțin decât 7, exemplu, Apo. 13:18)
3. Șapte – perfecțiune divină (cele șapte zile ale creației). Observă utilizările simbolice în Apocalipsa:
 - a. șapte candelă, 1:12,20; 2:1
 - b. șapte stele, 1:16,20; 2:1
 - c. șapte biserici, 1:20
 - d. șapte duhuri ale lui Dumnezeu, 3:1; 4:5; 5:6
 - e. șapte lămpi, 4:5
 - f. șapte peceteți, 5:1,5
 - g. șapte trâmbițe și șapte ochi, 5:6
 - h. șapte îngeri, 8:2,6; 15:1,6,7,8; 16:1; 17:1
 - i. șapte trompete, 8:2,6
 - j. șapte tunete, 10:3,4
 - k. șapte mii, 11:13
 - l. șapte capete, 13:1; 17:3,7,9
 - m. șapte plăgi, 15:1,6,8; 21:9
 - n. șapte potire, 15:7; 21:9
 - o. șapte împărați, 17:10
4. Zece – exhaustivitate, desăvârșire
 - a. folosit în Evanghelii
 - (1) Mat. 20:24; 25:1,28
 - (2) Marcu 10:41
 - (3) Luca 14:31; 15:8; 17:12,17; 19:13,16,17,24,25
 - b. folosit în Apocalipsa
 - (1) 2:10, zece zile de necaz
 - (2) 12:3; 17:3,12,16, zece coarne
 - (3) 13:1, zece coroane
 - c. multiple ale lui 10 în Apocalipsa
 - (1) 144,000 = 12x12x1000, comparați 7:4; 14:1,3
 - (2) 1,000 = 10x10x10, comparați 20:2,3,6
5. Douăsprezece – organizație umană
 - a. douăsprezece fii ai lui Iacov (adică douăsprezece triburi ale lui Israel, Gen. 35:22; 49:28)
 - b. douăsprezece stâlpi, Exod 24:4
 - c. douăsprezece pietre pe pieptarul Marelui Preot, Exod 28:21; 39:14
 - d. douăsprezece pâini, pentru masa din Locul Sfânt (simbolul proviziei lui Dumnezeu pentru cele douăsprezece triburi), Lev. 24:5; Exod 25:30
 - e. douăsprezece spioni, Deut. 1:23; Ios. 3:22; 4:2,3,4,8,9,20
 - f. douăsprezece apostoli, Mat. 10:1

g. folosit în Apocalipsa

- (1) douăsprezece mii pecetluiți, 7:5-8
- (2) douăsprezece stele, 12:1
- (3) douăsprezece porți, douăsprezece îngeri, douăsprezece, triburi, 21:12
- (4) douăsprezece temelii cu numele celor douăsprezece apostoli, 21:14
- (5) Noul Ierusalim era de douăsprezece mii de stadii pătrați, 21:16
- (6) douăsprezece porți făcute din douăsprezece perle, 21:12
- (7) pomul vieții cu douăsprezece feluri de fructe, 22:2

6. Patruzeci – numărul pentru timp

- a. uneori literal (peregrinările din exod și pustiu, spre exemplu, Exod 16:35); Deut. 2:7; 8:2
- b. pot fi literale sau simbolice
 - (1) potop, Gen. 7:4,17; 8:6
 - (2) Moise pe Muntele Sinai, Exod 24:18; 34:28; Deut. 9:9,11,18,25
 - (3) divizările vieții lui Moise:
 - a) patruzeci de ani în Egipt
 - b) patruzeci de ani în deșert
 - c) patruzeci de ani conducând Israelul
 - (4) Isus a postit patruzeci de zile, Mat. 4:2; Marcu 1:13; Luca 4:2
- c. Observă (cu ajutorul concordanțelor) de câte ori apare în Biblie acest număr pentru desemnarea timpului!

7. Șaptezeci – număr complet pentru persoane

- a. Israel, Exod 1:5
- b. șaptezeci de bătrâni, Exod 24:1,9
- c. escatologic, Dan. 9:2,24
- d. echipă de misiune, Luca 10:1,17
- e. iertare (70x7), Mat. 18:22

B. Referințe bune

1. John J. Davis, *Biblical Numerology*
2. D. Brent Sandy, *Plowshares and Pruning Hooks*

23:3 „nici un amorit sau moabit” Aceste națiuni erau rezultatul incestului menționat în v. 2. Unii rabini spun că Gen. 19:30-38 (națiuni din relațiile incestuoase a lui Lot cu fiicele lui) arată că acest lucru se aplică doar la bărbați, prin urmare ajungând la Rut ea este o moabită și un strămoș al regelui David. Totuși, dincolo de incest, celălalt motiv specific pentru care sunt respinși este rostit în vv. 4-6.

23:4 „Balaam” Acest profet nu era un descendent al lui Avraam, dar îl cunoștea pe YAHWE, asemenea lui Melhisedec și Iov, care nu erau descendenți ai lui Avraam. Povestea lui Balaam e înregistrată în Num. 22-24.

23:5 „deoarece DOMNUL Dumnezeuul tău te iubește” Aceasta este o temă repetată în Deuteronom:

1. 4:37, „Ea va iubit părinții”
2. 7:7-8, „DOMNUL va iubit și a ținut jurământul pe care L-a jurat părinților voștri
3. 7:12-13, „El vă va iubi și vă va binecuvânta și vă va înmulți” (dacă sunt ascultători)
4. 10:15, „totuși asupra părinților voștri și-a pus DOMNUL afecțiunea ca să-i iubească”
5. 33:3, „El iubește poporul”

Acțiunile lui YAHWE sunt bazate pe alegerea Sa, nu pe bunătatea lui Israel (comparați 7:7-8). El l-a ales pe Avraam pentru a alege o lume (vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice a lui Bob la 4:6).

23:6 „pacea sau prosperitatea lor” Aceasta s-ar putea să fie o referință la (1) tratate sau alianțe (spre exemplu, Ezra 9:12) sau (2) rugăciuni spre binele lor (spre exemplu, Ier. 14:11).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:7-8

⁷”Să nu-i detești un edomit, căci el e fratele tău; să nu detești un egiptean, deoarece ai fost străin în țara sa. ⁸Fiii celei de-a treia generație care li s-au născut pot intra în adunarea DOMNULUI.”

23:7 „detești” Acest VERB (BDB 1073, KB 1765, IMPERFECT *Piel*, folosit de două ori) înseamnă „a urâ” din SUBSTANTIVUL „abominație” (spre exemplu, 7:26). Vezi Tematica Specială: Abominații la 14:3.

■ **„edomit, căci el e fratele tău”** Rași spune diferența dintre vv. 3 și 7 este că acele țări listate în v. 3 l-au făcut pe Israel să păcătuiască (comparați Gen. 36). Națiunea Edom descind din frate lui Iacov Esau (comparați Gen. 25:24-26; 36:1).

23:8 „Fiii celei de-a treia generație” Așteptarea era posibilă datorită timpului necesar pentru a se integra deplin în societatea lui Israel și pentru practicile de închinare.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:9

⁹”Când vei ieși cu oastea împotriva vrăjmașilor tăi, ferește-te de orice lucru rău.”

23:9 Israel era implicat în „războiul sfânt” (comparați capitolul 20). YAHWE lupta pentru ei, dar ei trebuiau să rămână din punct de vedere „ceremonial” curați pentru ca prezența lui YAHWE să rămână cu ei (comparați v. 14; Ios. 5:13-15).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:10-11

¹⁰”Dacă va fi în mijlocul tău vreun om necurat din pricina unei emisii nocturne, va trebui să iasă din tabără și nu va putea să reintre în tabără. ¹¹Dar spre seară, să facă baie și după asfințitul soarelui va putea să revină în tabără.”

23:10 „emisie nocturnă” Expresia ebraică este „o întâmplare sau eveniment în timpul noapții” (BDB 899 CONSTRUCȚIE 538). Ar putea să includă alte tipuri de lichide ale trupului cum ar fi urinarea sau diareea, etc. Orice scurgere de lichide din trup face pe om necurat din punct de vedere ceremonial (comparați Levitic 15). Amintiți-vă, acestea aveau de aface cu curățirea ceremonială, nu cu păcatul.

„asfințitul soarelui” Israel începe o nouă zi la asfințit, urmând tiparul din Gen. 1.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:12-14

¹²”Să ai de asemenea un loc afară din tabără și acolo să ieși afară, ¹³și să ai o lopată printre uneltele tale, iar când va fi să ieși afară, să sapi și să-ți acoperi excrementele. ¹⁴Având în vedere că DOMNUL Dumnezeuul vostru merge în mijlocul taberei voastre ca să te ocrotească și să înfrângă dușmanii voștri, așadar tabăra voastră trebuie să fie sfântă; pentru ca DOMNUL să nu vadă la tine nimic necurat și să nu se abată de la tine.”

23:12 „un loc” Evreii au termenul „mână” (BDB 388), ce probabil se referă la un semn pentru a desemna o zonă generală pentru scopul excrementelor (BDB 844).

23:13

NASB „o lopată”

NKJV „un instrument”

NRSV, NJB „o spatulă”

TEV „un băț”

Termenul ebraic (BDB 450) se referă la un tip de instrument de săpat. Indiferent dacă era o armă militară folosită pentru două scopuri sau un obiect separat cum ar fi un țăruș de cort pentru acest scop este incert.

NASB „unelte”

NKJV, TEV,

NJB „echipament”

NRSV „ustensile”

Semnificația termenului este (BDB 24) incertă. TÎn arabă înseamnă „posesiuni,” în timp ce în aramaică înseamnă „arme.” În context pare să fie o armă militară ce era de asemenea folosită ca un instrument de săpare implicat în acoperirea igienică și ceremonială a excrementelor. Este folosit doar aici în întregul Vechi Testament.

23:14 „DOMNUL Dumnezeu vostru merge în mijlocul taberei voastre” Aceasta ste posibil o referință la leviții purtând Chivotul Legământului (comparați Exod 25:10-22), ce a luat locul nosului *sekinah* (spre exemplu, Exod 13:21-22; 14:19:20; 16:20; 16:10; 19:9,16; Lev. 16:2,13) ca simbol al prezenței divine după trecerea Iordanului de către Israel. Rabinii au luat mai târziu acest verset literal și au socotit că nici un gunoi nu putea fi folosit în grădinile din orașul Ierusalim.

■ **„nimic necurat”** Aceasta este o CONSTRUCȚIE a „cuvântului” (BDB 182 IV, #6) cu „golicione” (BDB 788, #2, comparați 24:1). În acest context se referă la curățirea ceremonială legată de lichidele rupului (comparați Lev. 15). Se pare că era o modalitate de a învăța pe Israel că prezența lui YAHWE și puterea Lui cu ei trebuie să fie egalată de „sfîntenia” lor și de veghea lor constantă.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:15-16

¹⁵„Să nu dai înapoi stăpânului său pe un rob care a fugit, căutându-și adăpost la ine! ¹⁶Să rămână la tine, în mijlocul tău, în locul ale de el, într-un din cetățile tale, unde-ți va place: să nu-l asuprești!”

23:15 „Să nu dai înapoi stăpânului său pe un rob” Întrebarea de interpretare centrală este naționalitatea unui sclav și a maestrului. La cine se referă mai exact? Trebuie să se refere la un sclav străin sau la un stăpân de scalvi străin (sau la ambi). Acest lucru arată clar înțelegerea Israelului că un sclav este mult mai mult decât o unealtă animată.

YAHWE permite servitutine sub anumite restricții și limite, dar Lui de asemenea îi pasă de cei neputincioși, neajutorați și vulnerabili!

23:16 Observați libertatea repetată pe care o cere YAHWE pentru sclavul străin scăpat:

1. „să locuiască în mijlocul tău” – BDB 442, KB 444
2. „locul pe care îl va alege” – BDB 103, KB 119, IMPERFECT *Qal*
3. „unde îi aduce plăcere” – BDB 373 II
4. „să nu-l asuprești” – BDB 413, KB 416, IMPERFECT *Hiphil*

Ce libertate și protecție! Toate celelalte coduri de legi ale națiunilor din Orientul Apropiat cereau returnarea (și cu ea probabil moartea) a sclavului ce a fugit. Legământul Mozaic se concentra asupra drepturilor și protecției celui slab, neputincios, ostracizat social, și sărac. Atenția cade pe „văduvă, orfan, străin” (comparați 10:18; 14:29; 16:11; 24:17,19; 26:12,13; 27:19).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:17-18

¹⁷„Să nu fie printre fiicele Israelului nici o prostituată de cult și să nu fie nici u homosexual printre fiii Israelului! ¹⁸Să n-aduci în casa DOMNULUI Dumnezeului tău câștigul unei prostituate, nici prețul unui câine, ca împlinire a

unei juruințe oarecare, căci și unul, și altul sunt o urâciune înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău.”

23:17 „o prostituată de cult” Acesta este un termen feminin „cel sfânt” (BDB 873 I). Arată prezența prostituției cultice din Canaan (comparați Exod 34:15-16; II Împ. 23:7). Totuși, există slabe dovezi arheologice despre asta în Canaan (comparați NIDOTTE, vol. 1, p. 1124, #6). Dacă exista prostituție cultică și aceste abominații s-au dezvoltat de asemenea în societatea Israelită, atunci le face cu atât mai nelegiuite (Osea 4:11-14; Luca 12:48).

■ **„prostituată de cult”** Acesta este un termen masculin „cel sfânt” (BDB 873 I). În această perioadă un bărbat prostituat era numit „un câine” (comparați v. 18).

23:18 „plata unei prostituate” Acesta este un alt cuvânt din v. 17 (comparați Osea 9:1). Acesta este termenul comun pentru un partener al închinării fertilității (BDB 1072). Există unele dezbateri cum că termenii pentru prostituția de cult în v. 17 este paralel cu termenul din v. 18 sau dacă v. 18 se referă la prostituție ne-cultică (BDB 1072). În multe texte există o distincție, dar aici paralelismul pare cu scop. Plățile încasate se obișnuia să fie date înapoi divinului (comparați Mica 1:7). YAHWE refuză toate veniturile din taxe sexuale!

■ **„prețul unui câine”** Aceasta era suma percepută de un bărbat homosexual. YAHWE respinge orice închinare a fertilității și venitul ei!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 23:19-20

¹⁹”Să nu ceri nici o dobândă de a fratele tău: nici pentru bani, nici pentru hrană, nici pentru orice alt lucru de pe urma cărui se poate percepe dobândă. ²⁰De la străin vei putea să iei dobândă, dar de la fratele tău să nu iei, pentru ca DOMNUL Dumnezeul tău să te binecuvânteze în tot ce vei face în țara pe care o vei lua în stăpânire.”

23:19 „Să nu ceri nici o dobândă” Ebraicul este literal „ceva mușcat” (BDB 675). Acest lucru este de asemenea discutat în Exod 22:25 și Lev. 25:35-37.

23:20 A existat un set diferit de linii directe dintre partenerii legământului și neamuri (BDB 648, comparați 14:21; 15:3).

■ **„DOMNUL Dumnezeul tău să te binecuvânteze în tot ce vei face în țara pe care o vei lua în stăpânire”** Observați că binecuvântarea lui YAHWE, ce era menită să fie un semn ce atrăgea lumea la El, era condiționată pe ascultarea lui Israel de legământ. Vechiul Legământ, ca și noul legământ, era bazat pe har, dar performanțele față de obligațiile legământului erau așteptate între Dumnezeu și poporul Său deoarece Dumnezeu dorește să reflecte caracterul Său prin poporul Lui unei lumi pierdute și nevoiașe. Salvarea noului legământ este absolut gratuită în lucrarea completă a lui Cristos, dar are și ea condiții și așteptări (adică, pocăință, credință, ascultare, perseverență).

Țelul cunoașterii lui Dumnezeu este să trăiești voia și caracterul Său revelat. Vezi Tematica Specială: Prejdecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

Este interesant că câteva din aceste (texte ale binecuvântării” apar în contextul ajutorării celor săraci și nevoiași (spre exemplu, 14:29; 24:19).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 23:21-23

²¹”Dacă faci o juruință DOMNULUI Dumnezeului tău, să nu întârzi s-o împlinești, căci DOMNUL Dumnezeul tău îți va cere socoteală și te vei face vinovat de un păcat. ²²Dacă însă te ferești să faci o juruință, nu comiți un păcat. ²³Vei avea grijă să împlinești ceea ce-ți va ieși de pe buze și anume juruițele pe care le vei face de bună voie DOMNULUI Dumnezeului tău și pe care le vei rosti cu gura ta.”

23:21 „un jurământ” Aceste legi cu privire la jurăminte (BDB 623, KB 674, IMPERFECT *Qal*, comparați 12:11,17) sunt discutate în Levitic 27 și Numeri 30. (Jurămintele nazireului sunt descrise în Numeri 6). Reprezintă o promisiune făcută lui YAHWE bazată pe anumite evenimente și circumstanțe.

Această afirmație are:

1. Un *Piel* IMPERFECT negativ din BDB 29, KB 24
2. O CONSTRUCȚIE *Pieli* INFINITIVĂ din BDB 1023, KB 1532

Dacă faci un jurământ, îndeplineștel în timp util!

■ **„să nu întârzi s-o împlinești”** Rabinii mai târziu au interpretat acest timp ca fiind „să nu treacă peste trei festivale” (adică, un an).

■ **„îți va cere socoteală”** Această afirmație este emfatică (INFINITIV ABSOLUT și VERB IMPERFECT al aceleași rădăcini, BDB 205, KB 233). YAHWE ia jurămintele în numele Său foarte în serios (comparați Ecl. :1-7).

23:22 Acest verset arată înțelepciune în a nu face jurăminte pripite (spre exemplu Jud. 11). Acesta arată perspectiva ebraică a puteii și importanței cuvântului rostit (spre exemplu, Gen. 1; Is. 55:11; Ioan 1:1).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:24

²⁴”Dacă intri în via aproapelui tău, vei putea să mănânci struguri, după plac, până te vei sătura, dar să nu iei struguri în coșul tău!”

23:24-25 „intri” Aici se referă la nevoiașul din țară, la orfan, văduvă, strin și sărac. Aceasta era parte din legea spicelor. Este menționată în câteva texte (comparați Lev. 19:9-10; 23:22; Deut. 24:21; Jud. 8:2; 20:45; Rut. 2; Is. 17:6; 24:13; Ier. 6:9; 49:9; Mic. 7:1). Arată atât grija lui Dumnezeu pentru săraci cât și dreptul de proprietar față de recoltă.

23:24 „până te vei sătura” Aceasta este o combinație dintre „conformcu dorința ta” (BDB 659) și „umplerea ta” (BDB 959, comparați Exod 16:3; Lev. 25:19; Rut. 2:18; Ps. 78:25; Pro. 13:25). Vorbește, nu despre a mânca suficient doar pentru a merge mai departe, ci să mănânci cât vrei. Ce perspectivă minunată pentru sărac, nevoiaș, străin ce trece pe acolo. Nu există de asemenea nici o limită cu privire la de câte ori se poate întoarce.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 23:25

²⁵”Dacă intri în lanurile aproapelui tău, vei putea să culegi spice cu mâna dar secera în foldele aproapelui tău să n-o pui!”

23:25 „Versetele 24 și 25 arată că nevoiașul poate mânca cât dorește, dar nu poate să ia din recoltă afară cu el pentru vânzare sau consumație târzie (spre exemplu Mat. 12:1-8; Marcu 2:23-28; Luca 6:1-5). Lui YAHWE îi pasă atât de sărac cât și de drepturile fermierului.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce ar exclude Dumnezeu pe cel ce ar dori să facă parte din poporul Său?

2. De ce făcuse Dumnezeu o distincție între unele țări?
3. Cum este legată curățirea ceremonială de păcat în Vechiul Testament?
4. Cum balansează versetele 24-25 proprietatea deținătorilor cu nevoia săracului?

DEUTERONOM 24

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Legi cu privire la divorț	Legi ce s ocupă cu umanitarism și obligații (23:15-25:19)	Divorț și recăsătorie	Divorț
24:1-4	24:1-4	24:1-4	24:1-4
Diverse Legi		Diverse Legi	Protejarea individului
24:5	24:5	24:5	24:5
24:6-7	24:6 24:7	24:6 24:7	24:6 24:7
24:8-9	24:8-9	24:8-9	24:8-9
24:10-13	24:10-13	24:10-13	24:10-13
24:14-16	24:14-15 24:16	24:14-15 24:16	24:14-15 24:16
24:17-18	24:17-18	24:17-18	24:17-18
(24:19-25:4)	24:19-20	24:19-22	24:19
24:19-25:3			24:20
	24:21-22		24:21
			24:22

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:1-4

¹”Când un bărbat își va lua o nevastă și se va însura cu ea, și se va întâmpla ca nu mai găsește favor în ochii lui, deoarece a descoperit ceva indecent la ea, și-i va întocmi un certificat de divorț, și i-l va pune în mână și o va alunga din casa lui, ²iar ea îi va părăsi casa, plecând de la el și devenind soția altcuiva, ³dar și soțul acesta o va urâ și-i va da un certificat de divorț, punându-i-l în mână și alungându-o din casă, sau dacă soțul din urmă, care a luat-o de soție moare, ⁴atunci fostul soț, care o alungase, nu va avea voie s-o ia iarăși de soție, întrucâta a fost întinată; căci lucrul acesta este o urâcune înaintea DOMNULUI; de aceea, tu să nu aduci păcat peste țara pe care ți-o dă moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău.”

24:1 „dacă...atunci” Această construcție este un *Qal* PERFECT (BDB 224, KB 243) din „a trece” cu PARTICIPIUL ipotetic (BDB 49). Această situație ipotetică este continuată pentru primele trei versete. Versetele 1-4 sunt o propoziție cu concluzia afirmată în v. 4. Observă că aceasta nu este o discuție generală asupra divorțului, ci un caz special de divorț, recăsătorie, și divorț/moarte și recăsătorie cu partenerul original. Este dificil să tragi prea multe adevăruri universale din acest context. Chiar și discuția lui Isus despre acest pasaj și problema divorțului este colorată de liderii încercarea liderilor religioși să-L prindă în controversă pentru scopul de a-I reduce sprijinul în popor și să găsească o bază teologică/legală pentru a-L acuza. Divorțul nu a fost niciodată cea mai bună opțiune!

■ **„nu mai găsește favor în ochii lui”** Acest VERB comun (BDB 592, KB 619) e folosit de două ori în acest verset (primul IMPERFECT *Qal* și al doilea PERFECT *Qal*). Este folosit în sensul de „a recunoaște o condiție existentă” (comparați 22:14,17).

Termenul „favor” (BDB 336) e folosit atât pentru harul lui Dumnezeu (spre exemplu, Gen. 6:8; Exod 33:17) și al umanității (spre exemplu, Gen. 30:27; 33:8,10,15; Rut 2:2,10,13). Înseamnă o acceptare favorabilă și atitudine de receptivitate. Aici este negat. Recunoaște condiția căzută a dragostei umane, ce uneori e nestatornică și trecătoare.

Acest text a fost o sursă de mare controversă între rabini. Shammai (grupul conservativ de rabini) spunea că se referă doar la adulter, în timp ce Hillel (grupul liberal de rabini) spuneau că s-ar putea să se refere la orice, chiar lucruri triviale (adică, hrană proastă, relații șubrede, găsirea unei femei mai frumoase). În Israel doar soțul avea dreptul legal de a divorța.

- NASB** „unele indecențe”
- NKJV** „unele necurățiri”
- NRSV** „ceva incacceptabil”
- TEV** „ceva despre ea ce lui nu-i place”
- NJB** „ceva nepotrivit”
- JPSOA** „ceva respingător”

Literal acesta înseamnă „goliciunea unui lucru” (BDB 788). În 23:14 același termen este folosit într-un sens amoral. Acest lucru nu se poate referi la un adulter dovedit deoarece pedeapsa automată este moartea (comparați 22:22). Isus, când citează acest verset, pare să interpreteze prin afirmația „curvie” în Mat. 19:9, ce în greacă termenul este (*pornea*) ce implică orice nepotrivire sexuală sau necredincioși.

Moise a scris acest text pentru a proteja pe cei respinși, soțiile vulnerabile. Este șocant pentru mine faptul că Isus afirmă că această protecție legală a divorțului și recăsătoriei nu a fost niciodată intenționată de Dumnezeu (comparați Mat. 5:27-32; 19:7-12; Marcu 10:2-12; Luca 1:14-18), dar ideea lui Moise datorită împietririi inimii ISRAELIȚILOR. Cât de multe alte lucruri înregistrate în Pentateuh nu sunt intenționate de Dumnezeu? Isus, ca Domn al Scripturii, arăta autoritatea Lui

corectând atât textele Vechiului Testament și interpretările lor (comparați Mat. 5:17-48; Mar. 7:1-23). Acest lucru este deranjant pentru noi evanghelicii moderni ce pun atât accent asupra Bibliei ca „Cuvântul lui Dumnezeu” (și este cu siguranță!), dar noi trebuie să ne amintim că Isus este Cuvântul cel viu și noi avem doar o fracțiune din toate lucrurile pe care le-a făcut și le-a zis (comparați Ioan 20:30). Biblia este destinată pentru a ne oferi salvare (comparați Ioan 20:31; Ii Tim. 3:15) și apoi să ne ghideze în trăirea vieții creștine (comparați II Tim. 3:16-17). Avem toată informația de care avem nevoie să fim salvați și să trăim viața plăcută Dnului. Nu avem nevoie de reguli și legi adiționale. Textele pe care le avem și locuirea Duhului ne ghidează din textele pe care le avem în zonele de incertitudine. Îmi amintesc că Isus a poruncit că învățătura Scriptura despre cum să trăiești pentru Dumnezeu este rezumată doar în două afirmații de bază (comparați Mat. 22:34-40; Mar. 12:28-34; Luca 10:25-28):

1. Deut. 6:4 – iubește-L pe Dumnezeu complet
2. Lev. 19:18 – iubește-l pe aproapele tău ca pe tine însuși.

■ **„certifica de divorț”** Acesta era un document legal de separare. S-ar putea să fi implicat oferirea înapoi a zestrei. Acest lucru cerea o procedură legală implicată ce oferea timp pentru părinți să se împace, dar aici se pare că era scrisă de soț sau de reprezentantul lui (adică, un levit).

Divorțul și recăsătoria sunt de asemenea discutate în relație cu preoții în Lev. 21:7, 14 și 22:13. Trebuia săf ie comun (comparți Num. 30:9).

24:2 „devine soția altui bărbat” Dreptul de recăsătorie era presupus și afirmat. Acesta era scopul procedurii.

24:3 „dar și soțul acesta o va urâ” Cuvântul „dacă” nu este în manuscrisele ebraice. Este presupus o altă situație ipotetică (cum ar fi v. 1).

VERBUL „o va urâ” este literal „urăște” (BDB 971, KB 1338, PERFECT *Qal*) și era folosit în aramaică pentru „divorț.”

■ **„dacă soțul din urmă moare”** Acesta este un alt scenariu posibil.

24:4 „atunci fostul soț... nu va avea voie s-o ia iarăși de soție” Cuplul original este încurajat să se împace (procedură legală a certificatului de divorț), dar odată separați și soția se recăsătorește, împăcarea este interzisă! Acesta este scopul tuturor condițiilor găsite în vv. 1-3. Aceasta ar putea fi o modalitate de a proteja a doua căsătorie.

„a fost întinată” Întinarea pare să fie legată de cunoașterea a doi bărbați din punct de vedere sexual, ce ar face pe soțul ei original să o i-a din nou într-un fel de adulter!

Ambiguitatea cuvintelor paragrafului face dificil să pronunți principii universale spirituale. Acesta nu este un context al răutății divorțului și recăsătoriei, ci despre primul soț în a-și lua a doua oară soția de care a divorțat după a doua căsătorie. Divorțul și recăsătoria erau comune și nu condamnate în Orientul Apropiat antic.

Biblia IVP Background Commentary are un comentariu interesant:

„Forma foarte neoîșnuită a verbului folosit în v. 4 face să fie clar că femeia în acest caz este victima, nu partenerul vinovat. Ea a fost forțată să declare necurăția ei datorită acțiunilor lipsite de dragoste ale primului soț, iar a doua căsătorie demonstrează că un alt soț a fost capabil de acomodare indiferent de ‚inpuritatea’ cu care a fost afectată. Interzicerea este țintită spre a preveni primul soț de a se căsători din nou cu femeia (prin care poate să beneficieze de câștig financiar), în timp ce, dacă femeia ar fi impură interzicerea ar fi fost împotriva ei și ar fi împiedica recăsătoria cu oricine” (p. 198).

■ **„să nu aduci păcat peste țară”** Dumnezeu dorește familii și căsătorii puternice și sfinte. Ele oferă tărie, stabilitate, și educație generației viitoare a poporului de legământ. Căsătoria este imitată mai mult decât învățată! Divorțul nu e păcat, ci doar atunci când soțul își i-a din nou soția după ce a fost căsătorită cu altcineva!

Doi profeți folosesc acest pasaj metaforic pentru a descrie modul lui Dumnezeu de a se ocupa cu necredințioșia Israelului (Is. 50:1; Ier. 3:1,8). A merge după alți dumnezei era considerat „adulter spiritual.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT 24:5)

⁵”Când un om va fi căsătorit de curând, să nu se ducă la oaste și să nu i se dea nici o sarcină! Să fie scutit din pricina familiei timp de un an, ca să aducă fericire nevestei cu care s-a căsătorit.”

24:5 ”Când un om va fi căsătorit” Soțul nou nu trebuia să slujească în armată sau să îndeplinească alte datori civice pentru un an. Acesta era scopul asigurării moștenitorului. (comparați 20:7).

■ **„să aducă fericire nevestei”** Acest VERB (BDB 970, KB 1333, *Piel* PERFECT) înseamnă „a te bucura” sau „a fi bucuros.” Acesta era scopul lui YAHWE pentru poporul său de legământ. Legile din Deuteronom trebuiau să conducă umanitatea decăzută să obțină și să mențină o societate fericită și mulțumită.

NIDOTTE, vol. 3, p. 1252, are un citat bun pe acest subiect:

„Bucuria ar trebui să fie de asemenea proeminentă în relațiile familiale. Moise îndeamnă pe noii soți să se dăruiască să-și facă soția fericită (Deut. 24:5) și înțeleptul sfătuiește soțul să se bucure de soția tinereții sale (Pro. 5:18). Deși tatăl unui nebun nu se poate bucura (Pro. 17:21), un fiu înțelept aduce mare bucurie și desfătare tatălui său (10:1; 15:20; 23:24-25; 27:11; 29:3).”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 24:6

⁶”Nimeni să nu ia amanet nici râșniță, nici patră de moară de deasupra, căci ar însemna să iei garanție însăși viața cuiva.”

24:6 „nici râșniță, nici patră de moară de deasupra” Aceste lucruri se referă la piatra de deasupra a unei mori de măcinat formată din două pietre (BDB 932, 939, comparați Exod 11:5; Jud. 9:53; II Sam. 11:21), ce era folosit pentru prepararea pâinei de fiecare zi. Partea de sus era nefolositoare fără partea potrivită de jos.

■ **„garanție”** Acest termen, „garanție” (BDB 286, KB 285) înseamnă de fapt „a lega.” Când cineva cere împrumut e obligat să ofere înapoi. Pentru a-și asigura plata (fără interes în tovarășul israelit) creditorul putea lua ceva de valoare și să țină la el:

1. Piatră de măcinare, 24:6
2. Îmbrăcăminte, 24:17; Exod 22:25-27; Iov 24: 7,10
3. Case și terenuri, Nee. 5:3 (posibil Iov 24:2)
4. Un animal esențial, Iov 24:3
5. Ajutor esențial, copilul, Exod 21:7; Lev. 25:39-43; II Împ. 4:1; Iov 24:9

Fiecare din aceste lucruri era părți necesare ale existenței zilnice agricole. A îndepărta una din ele punea în pericol familia, chiar viața însăși. Compasiunea lui YAHWE și grija pentru Israel trebuia să fie imitată de acei ISRAELIȚI ce aveau resurse. Dumnezeu îi binecuvînta pentru compasiunea lor. Lor le-ar fi fost dat mult mai mult pentru a împărți mult mai mult (comparați v. 13; II Cor. 9:6-10).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 24:7

⁷”Dacă va fi prins cineva că a furat pe vreunul din frații lui, pe vreunul din copiii lui Israel și l-a făcut rob sau l-a vândut, hoțul acela să fie pedepsit cu moartea. Să elimini astfel răul din mijlocul tău.”

24:7 „furat” VERBUL ebraic aici este „a fura” (BDB 170, KB 198, PERFECT *Qal*). „Furatul” era văzut ca furînd viața (literal, „furând *nephesh*, BDB 659). Mulți credeau că la aceasta se referea a Zecea Poruncă în porunca „să nu furi.” Pedepsa pentru asta era moartea, ce părea severă pentru un simplu hoț (comparați Exod 21:16; Deut. 5:19).

- NASB „l-a făcut rob”
- NKJV „se poartă rău cu el”
- NRSV „robește”
- TEV „îl face sclavul lui”
- NJB „îl face sclavul său”

Rădăcina (BDB 771) are câteva înțelesuri:

1. Snop, Deut. 24:19 sau leagă snopi, Ps. 129:7
2. Omer – BDB I, Exod 16:18, 22,32,33
3. A te ocupa tiranicește – BDB II, Deut. 21:14; 24:7
4. Trăiește mult (rădăcină arabică) – BDB III

Pronunțarea și contextul conceput a cărui înțeles era intenționat pentru această rădăcină trilaterală. Opțiunea #3 este găsită doar în Vechiul Testament, ambele în Deut.

■ „Să elimini astfel răul din mijlocul tău” Acesta este un idiom repetat. Vezi nota la 13:5 (comparați 17:7, 12; 19:13,19; 21:9,21; 22:21,22,24; Jud. 20:13).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:8-9

⁸”Ia seamă bine și păzește-te de rana leprei; și să faceți tot ce vă vor învăța preoții dintre leviți, să aveți grijă să procedați după poruncile pe care li le-am dat. ⁹Adu-ți aminte ce a făcut DOMNUL Dumnezeuul tău lui Miriam pe drum, la ieșirea voastră din Egipt.”

24:8 „Ia seamă” VERBUL (BDB 1036, KB 1581) e folosit de trei ori în acest verset:

1. IMPERATIV *Niphal*, „fi atent”
2. CONSTRUCȚIE INFIITIVĂ *Qal*, plus ADVERB „foarte” (BDB 547) și VERBUL „a face” (BDB 793, KB 889, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*)
3. *Qal* IMPERFECT, „atent să faci” plus VERB „a face” (BDB 793, KB 889, IMPERFECT *Qal*)

Înțelesul de bază este „aține,” „a veghea,” sau „a păstra.” Ascultarea cu atenție de liniile lui YAHWE este subliniată prin repetiția întreită.

■ „leprei” Aceasta nu este boala modernă cunoscută de noi (BDB 863). Acest termen acoperă multe lucruri diferite (adică, pielea cutnă, hainele, pielea, casele).Liniile directe și procedurile sunt discutate în Lev. 13-14. Acest lucru implică că leviții erau deja disponibili în acel timp. Pentateuhul este un întreg unificat.

24:9 Incidentul se referă la înregistrarea din Numeri 12, unde atât Aaron cât și Miriam s-au plând împotriva conducerii lui Moise i a căsătoriei cu o femeie etiopiană (femeie neagră). Ca răspuns YAHWE afirmă conducerea lui Moise și o lovește pe Miriam cu lepră (Miriam își pierde pigmentul pielii), dar la mijlocirea lui Moise, ea își recapătă culoarea.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:10-13

¹⁰”Dacă-i faci aproapelui tău un împrumut oarecare, să nu intri în casa lui ca să-i iei amanetul, ¹¹ci să stai afară și cel cărui i-ai făcut împrumutul să-ți aducă amanetul. ¹²Iar dacă e om sărac, să nu te culci cu amanetul lui. ¹³când apune soarele, să-i returnezi amanetul, ca să poată dormi în haina lui și să te binecuvânteze; și ți se va socoti neprihănire înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău.”

24:10 „să nu intri în casa lui ca să-i iei amanetul” Onoarea și intimitatea casei cuiva era protejată. Acest om de asemenea putea să aleagă ce îmbrăcăminte să folosească ca gaj.

VERBUL (BDB 716, KB 778, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*) e intensificat prin folosirea aceluiași SUBSTANTIV (BDB 716) „gaj.” Un gaj era un obiect fizic, în acest context, îmbrăcămintea exterioară a unui om folosită ca siguranță pentru împrumut (comparați vv. 11-13).

Aceste îmbrăcăminte nu erau așa valoroase, dar erau necesare pentru nevoile zilnice ale săracilor. A lua îmbrăcămintea unui om era mai mult decât siguranță pentru împrumut. Era o expresie a mulțumirii pentru omul sărac. În ochii lui Dumnezeu toți oamenii sunt valoroși deoarece ei poartă imaginea și asemănarea Lui (comparați Gen. 1:26-27). Poporul de legământ al lui Dumnezeu trebuie să recunoască valoarea și prețul pe care-l pune El pe oameni și să răspundă adecvat”

24:12 „Iar dacă e om sărac, să nu te culci cu amanetul lui” Acest lucru se referă la haina exterioară pe care săracul folosea ca acoperământ când doarme (comparați Exod 22:26-27).

24:13 „să-i returnezi amanetul” Acesta este un INFINITIV ABSOLUT combinat cu VERB IMPERFECT din aceeași rădăcină (BDB 996, KB 1427), ce denotă intensitate.

■ **„să te binecuvânteze”** YAHWE îi apără pe săraci, văduve, străini, și drepturile orfanului și ale persoanei. A abuzate ele cauza o reacție de la însuși YAHWE (spre exemplu Exod 22:23; Deut. 15:9; 24:15)!

■ **„fi se va socoti neprihănire”** Septuaginta înțelege acest termen ca fiind folosit aici pentru a se referi la „pomana” iudaică (comparați 6:25; 15:7-11; mat. 6:1-4).

TEMATICĂ SPECIALĂ: MILOSTENIE

I. Termenul în sine

- A. Acest termen s-a dezvoltat în iudaism (adică, perioada traducerii versiunii Septuaginta).
- B. Se referă la a da celui sărac și/sau nevoiaș
- C. Cuvântul englez „milostenie” vine dintr-o contrație a termenului grec *eleimosune*.

II. Concept Vechi Testamentar

- A. Conceptul de ajutorare a unui sărac era exprimată devreme în Tora (scrierile lui Moise, Geneza- Deuteronom).
 - 1. Context tipic, Deut. 15:7-11
 - 2. „spice” lăsând părți din recoltă pentru săraci, Lev. 19:9; 23:22; Deut. 24:20
 - 3. „anul sabatic,” permițând săracului să mănânce produsele anului al șaptelea, necultivat, Exod 23:10-11; Lev. 25:2-7.
- B. Conceptul era dezvoltat în literatura de înțelepciune (exemple selecționate)
 - 1. Iov 5:-16; 29:12-17 (cel nelegiuit descris în 24:1-12)
 - 2. Psalmi 11:7
 - 3. Proverbe 11:4; 14:21,31; 16:6; 21:3,13

III. Dezvoltarea în iudaism

- A. Prima diviziune din Mishna se ocupă cu modul de a-i trata pe săraci, nevoiași, și leviții locali.
- B. Citate selectate
 - 1. „după cum apa stinge un foc mistuitor, tot așa milostenia face ispășirea pentru păcat” (Eclesiasticus [de asemenea cunoscut ca Înțelepciunea lui Ben Sirach] 3:30, NRSV)
 - 2. „stochează-ți milostenie în comoara ta și te va scăpa de la dezastru” (Eclesiastic 29:12, NRSV)
 - 3. „pentru cei ce acționează conform cu adevărul vor prospera în toate activitățile lor. Pentru toți cei ce practică neprihănirea 7oferă milă din posesiunile tale, și nu lăsa ochii tăi să pizmuiască darul când îl faci. Nu-ți întoarce fața de la cei săraci, și fața lui Dumnezeu nu se va întoarce de la tine. 8Dacă ai orice posesie, fă darul din ele în proporție; dacă puțin, nu-ți fie frică să dai conform cu puținul pe care-l ai. 9Astfel îți vei strânge o bună comoară pentru tine împotriva zilei de nevoie. 10Deoarece milostenia eliberează de moarte și te păstrează de la a merge în întuneric. Într-adevăr, milostenia, pentru toți cei ce o practică, este o jertfă excelentă în prezența Celui Preaînalt.” (Tobit 4:6-11, NRSV)
 - 4. „Rugăcunea și postul sunt bune, dar mai bună decât ambele este milostenia cu neprihănire. Puțin cu neprihănire este mai bine decât bogăție cu fărădelege. Este mai bine să dai milă decât să strânzi aur. 9Căci milostenia salvează de la moarte și nimicește orice păcat. Cei ce dau milă se vor bucura de viață lungă.” (Tobit 12:8-9, NRSV)
- C. Ultimul citat din Tobit 12:8-9 arată dezvoltarea problemei. Acțiunile umane/meritele omului erau văzute ca un mecanism atât pentru iertare cât și pentru abundență
Acest concept s-a dezvoltat mai târziu în Septuagint, unde termenul grec pentru milostenie a devenit un sinonim pentru neprihănire (*dikaiosune*). Ele puteau fi înlocuite pentru traducerea termenului ebraic *hesed* (dragostea și loialitatea de legământ a lui Dumnezeu, comparați Det. 6:25; 24:13; Is. 1:27; 28:17; 59:16; Dan. 4:27).
- D. Actele umane de compasiune au devenit un scop în sine pentru a achiziționa abundența de sine și salvarea de

moarte. Actul în sine, în loc de motivația din spate, a devenit din punct de vedere teologic proeminentă. Dumnezeu se uită la inimă, apoi judecă lucrarea mâinilor. Aceasta era învățătura rabinilor, dar cumva a ajuns să se piardă în urmărirea neprihănirii de sine individuală (comparați Mica 6:8).

IV. Reacția Noului Testament

A. Termeul e găsit în

1. Mat. 6:1-4
2. Luca 11:41; 12:33
3. Fapte 3:2-3,10; 10:2,4,31; 24:17

B. Isus s-a adresat înțelegerilor iudeilor tradiționali (comparați II Clement 16:4) în predica Sa de pe Munte (comparați Matei 5-7) ca referindu-se la

1. Milostenie
2. Post
3. Rugăciune

Unii evrei se încredeau în acțiunile lor. Acest acțiuni erau menite să curgă din dragoste pentru Dumnezeu, cuvântul Lui, și pentru frații de legământ, nu pentru interes personal și neprihănire de sine! Umilitatea este un ghid pentru acțiunile adecvate. Inima este crucială. Inima este disperat de rea. Dumnezeu trebuie să schimbe inima. Inima nouă îl imită pe Dumnezeu!

TEXTUL NSB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:14-15

¹⁴„Să nu-l nedreptățești pe simbriaș, căci este sărac și nevoiaș – fie că este vorba de unul din frații tăi, fie unul din străini care locuiesc în țara ta, orașele tale. ¹⁵Să-i dai plata pentru ziua lucrată înainte de apusul soarelui, căci e sărac și o dorește mult, pentru ca nu cumva să strige la DOMNUL împotriva ta și fapta să-ți fie socotită păcat.”

24:14 „unul din străini” Grija lui Dumnezeu pentru văduvă, orfan, și sărac este clar văzută în Deut. (comparați 10:18; 14:29; 16:11,14; 24:17,19,20,21; 26:12,13; 27:19).

24:5 „Să-i dai plata pentru ziua lucrată” Săracul avea nevoie (adică, și-a pus inima pe ea”) de plata zilnică pentru a-și cumpăra hrană pentru el și familia lui. Proprietarul dorea să păstreze plata pentru a se asigura că lucrătorul se va întoarce să lucreze și ziua următoare (comparați Lev. 19:13; Mal. 3:5; Iacov 5:4).

■ **„pentru ca nu cumva să strige la DOMNUL împotriva ta”** Lui Dumnezeu îi pasă și aude glasul celui sărac, străinului și celui ostracizat! Vezi nota la 24:13.

■ **„să-ți fie socotită păcat”** În context aceasta este o condiție opusă a „neprihănirii” în v. 13.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:16

¹⁶„Să nu omori pe părinți pentru copii, nici pe copii pentru părinți; fiecare va muri pentru păcatul lui.”

24:16 Acest verset este foarte similar cu Eze. 18:1-33; 17:12-20; Ier. 31:29-30; și II Împ. 14:6. Se concentrează pe conceptul Vechi Testamentar rar al responsabilității individuale. Aceasta este o balanță pentru Exod 20:5; 34:7; Num. 14:18. Vechiul Testament se concentrează adesea pe colectivitate (comparați Deut. 5:9).

Observați utilizarea întreită a VERBULUI „va muri” (BDB 559, KB 562, toate IMPERFECT Hophal). Rebeliunea era o chestiune serioasă! Neascultarea avea consecințe!

Această lege nu se referă la rebeliunea împotriva lui Dumnezeu (spre exemplu, idolatrie), ci la acțiunile desemnate civile (spre exemplu acte împotriva autorităților civile stabilite sau acte împotriva unui partener de legământ).

Oamenii sunt ținuti responsabili de păcatul personal, dar adesea aceste păcate par să se lege de familie sau de practicile culturale. Toți suntem condiționați cultural și istoric. Noi facem alegeri, dar aceste alegeri sunt limitate de cele precedente. Societatea, familia, și indivizii sunt inseparabil legate împreună! Toți sunt afectați de părinți, cultură, alegerile personale! Dumnezeu judecă societatea, familiile, și indivizii. Libertatea umană este un dar minunat/teribil!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:17-18

¹⁷”Să nu te atingi de dreptul străinului și al orfanului și să nu iei amanet haina văduvei. ¹⁸”Să-ți aduci aminte că ai fost rob în Egipt și că DOMNUL Dumnezeuul tău te-a răscumpărat de acolo; de aceea, îți dau aceste porunci ca să le împlinești.”

24:17 „Să nu te atingi de dreptul străinului” VERBUL (BDB 639, KB 692) înseamnă de fapt „întinde,” „a răspândi” sau „a înoarce.” Adesea acesta este folosit metaforic „a te întoarce la dreapta su la stânga și să părăsești legea lui Dumnezeu clar revelată” (comparați Deut. 5:32; 17:11, 20; 28:14; Ios. 1:7; 23:6).

Există câteva locuri unde obiectivul acestei întoarceri/pervertiri este „dreptate” (BDB 1048, comparați Exod 23:6; Deut. 16:19; 24:17; 27:19; I Sam. 8:3; Pro. 17:23; Plângeri 3:35; și Amos 2:7). Dreptatea este voia lui YAHWE pentru fiecare din societatea lui Israel deoarece reflectă caracterul Său și tratamentul pentru ei (comparați 32:4).

■ „străinului și al orfanului și să nu iei amanet haina văduvei” Vezi 10:18 și Exod 22:22-24. Codul legii Mozaice este diferit de Codul legii mesopotamian în grija pentru săraci, nevoiași și neputincioșii sociali!

24:18 „Să-ți aduci aminte” Observați că acest accent pe amintire (BDB 269, KB 269, *PERFECT Qal*) este menționat de trei ori în acest capitol (24:9,18,22). Trecutul afectează viitorul. Israel trebuia să-și amintească și apoi să acționeze adecvat în prezent!

■ „răscumpărat” Vezi Tematica Specială la 7:8.

TEXTUL NSAB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:19-20

¹⁹”Când îți vei secera ogorul și vei uita un snop pe câmp, să nu te întorci să-l iei; să fie al străinului, al orfanului și al văduvei, pentru ca DOMNUL Dumnezeuul tău să te binecuvânteze în tot lucrul mâinilor tale. ²⁰”Când îți vei scutura măslinii, să nu culegi a doua oară roadele rămase pe ramuri, ci ele să fie ale străinului, ale orfanului și ale văduvei.”

24:19-21 Aceste reguli agricole erau menite să ofere hrană pentru săraci și nevoieși (vezi Lev. 19:9-10; 23:2; Rut 2). Aceasta este numită „spicuire.”

Există câteva legi în Deuteronom despre oferirea hranei pentru nevoiași:

1. Zeciuiala locală odată la trei ani pentru săraci, 14:28-29; 26:12-15
2. Hrană asigurată la celebrarea Sărbătorii Săptămânii/Sărbătoarea corturilor, 16:9-17
3. Spicuirea timpurie de la sărbătorile anuale, 24:19-21

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 24:21-22

²¹”Când îți vei culege via, să nu treci a doua oară pentru a culege strugurii care rămân pe urma ta, ci aceștia să fie ai străinului, ai orfanului și al văduvei. ²²”Adu-ți aminte că ai fost rob în țara Egiptului; de aceea, îți dau poruncile acestea, ca să le împlinești.”

24:22 ISRAELIȚII trebuiau să aibă compasiune față de slujitori și străini deoarece ei odată au împărtășit această condiție în Egipt. Dumnezeu a fost plin de har față de ei; la fel, și ei trebuie să fie plini de har față de alții!

De câteva ori în Deuteronom chemarea lui Israel de a-și aminti de perioada de sclavie este folosită pentru a stimula acțiunile curente:

1. Toți din comunitate să păzească Sabatul, 5:12-15
2. Lăsarea sclavilor ISRAELIȚI în al șaptelea an, 15:12-18
3. Toți din comunitate să participe în Sărbătoarea Săptămânii, 16:9-17
4. Nu perverti dreptatea cuvenită străinului și orfanului, nu lua îmbrăcămintea văduvei în gaj, 24:17-18
5. Nu culege până al colțurile terenului și nu fă a doua culegere, 24:19-22
6. Cu alte cuvinte, dar cu același accent, ascultarea, 6:10-15; 8:2,18

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defăinească.

1. Cum leagă Deuteronom 24:1-4 divorțul și recăsătoria?
2. Cum se leagă acestea de cuvintele lui Isus despre divorț?
3. Listează elementul umanitar din acest capitol
4. De ce e v. 16 atât de important? Leagă de Deut. 5:9.

DEUTERONOM 25

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Diverse legi (24:5-25:4) 24:19-25:3	Legi ce se ocupă cu umanitarism și obligații (23:15-25:19) 25:1-3	Diverse legi 25:1-3	Protejarea individualului (24:5-25:4) 25:1-3
25:4	25:4	25:4	25:4
Datoria de căsătorie a fratelui supraviețuitor 25:5-10	25:5-10	Datoria față de un frate mort 25:5-10	Legea levirată 25:5-10
Diverse legi 25:11-12	25:11-12	Alte legi 25:11-12	Modestie în certuri 25:11-12
25:13-16	25:13-16	25:13-16	Anexe 25:13-16
Distrugeții pe amaleciți 25:17-19	25:17-19	Porunca de a-i omorâ pe amaleciți 25:17-19	25:17-19

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE

- A. Diferite zone acoperite de Legislația Mozaică
 1. Legi criminale
 2. Legi civile
 3. Legi familiale
 4. Legi celtice
 5. Legi de caritate

B. Pentru o bună discuție despre genul de lege și cum să o aplici azi vezi

1. *Introduction to Biblical Interpretation* de Klein, Blomberg și Hubbard, pp. 278-283
2. *How TO Read The Bible For All Its Worth* de Fee și Stuart, pp. 163-180
3. *Cracking Old Testament Codes*, capitolul 6, „Lege” de Richard E. Everbeck, pp. 113-138

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 25:1-3

¹”Când doi oameni se vor certa între ei și se vor înfățișa la tribunal, ca judecătorii să se pronunțe în procesul lor, iar aceștia îl găsec nevinovat pe cel drept și-l condamnă pe cel vinovat, ²atunci, dacă cel vinovat merită să fie bătut, judecătorul va ordona ca omul respectiv să fie întins pe jos și să fie bătut în prezența lui cu câte lovituri va fi nevoie. ³Să nu pună să-i dea mai mult de patruzeci de lovituri, ca nu cumva, dându-i mai multe lovituri decât atât fratele tău să fie înjosit înaintea ta.”

25:1 „Când doi oameni se vor certa,, Acest lucru se referă la un caz legal dintre frații de legământ (BDB 936, comparați 17:8-13; 19:17; 21:5). Cazurile legale sunt menite să oprească răzburările personale.

■ „nevinovat pe cel drept,, Tribunalul decide drept și acurat (comparați 1:16-17). VERBUL (BDB 842, KB 1003, *Hiphil* PERFECT) și ADJECTIVUL (BDB 843) sunt folosiți de la aceeași rădăcină. Vezi Tematica Specială: Neprihănire la 1:39.

■ „vinovat,, Asemenea perechii anterioare, acest lucru implică VERBUL (BDB 957, KB 1294, *Hiphil* PERFECT și ADJECTIVUL (BDB 957) de la aceeași rădăcină.

25:2 „judecătorul” Acesta este fie (1) levitul ce observă sau (2) levitul ce izbește. Iudaismul de mai târziu cerea trei martori pentru o btaie. Bătușul, cel ce contrataca, și cititorul cerințelor Scripturii.

■ „în prezența lui” Acest lucru este literal, „înaintea feței sale,” ce înseamnă că judecătorul trebuie să privească pentru a asigura îndeplinirea sentinței. Această afirmație era interpretată de viitorii iudei ca referindu-se la poziția celui pedepsit, „lovit pe piept o treime din lovituri și pe spate două treimi din lovituri.”

■ „câte lovituri va fi nevoie” Pedepsa are nevoie să se potrivească cu crima. Numărul de lovituri variază (comparați Nee. 13:25).

25:3 „patruzeci de ori” Acesta era numărul maxim de lovitri fie cu o tijă 8comparați Exod 21:20; Legi ale asirienilor, A18) sau un bici făcut din piele. Prin periaoda Noului testament treizeci și nouă de lovituri era maximul (comparați Mishna Makkoth, II, 13-14; II Cor. 11:24).

■ „lovituri” Acest termen (BDB 912 I) înseamnă urme ale loviturilor. Are un câmp semantic larg și se poate referi la (1) o rană (comparați Is. 1:6) sau (2) o boală (comparți 28:61).

■ „fratele tău să fie înjosit înaintea ta” Chiar și în pedeapsă spiritul umanitar câștiga. Restaurarea și caracterul schimbatsunt totdeauna țelul.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 25:4

⁴”Să nu legi gura bouului atunci când treieră.”

25:4 „să nu legi gura bouului” Aceasta arată bunătate față de animale (comparați 22:6-7; Pro. 12:10). Această imagine a fost folosită de Pavel în Noul Testament pentru a susține plata unui lider creștin (comparați I Cor. 9:9; I Tim. 5:18). Pavel folosește (1) cuvintele lui Isus din Luca 10:7 (comparați I Tim. 5:18) și (2) o metodă rabinică de interpretare și aplicare numită „de la mic la mare.” Dacă această afirmație este adevărată pentru boi, cu siguranță este adevărată pentru oamenii lucrători. Vezi *Expository Hermeneutics* de Elliott E. Johnson, pp. 235-236.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚI) 25:5-10

5”Când frații vor locui împreună și unul din ei va muri fără să lase copii, soția celui decedat să nu se căsătorească în afara familiei, cu un străin, ci cumnatul ei să se ducă la ea, s-o ia de soție și să se însoare cu ea, împlinindu-și datoria ce-i revine ca frate al soțului ei. **6**Iar întâiul născut pe care-l va naște să preia numele fratelui său mort, pentru ca astfel să nu i se șteargă numele din Israel. **7**Dacă omul acesta va refuza să ia pe cumnata s-a, aceasta să se suie la poarta cetății, la bătrâni și să spună: `fratele soțului meu refuză să perpetueze numele fratelui său în Israel; el nu vrea să-și îndeplinească față de mine datoria ce-i revine ca frate al soțului meu.` **8**Bătrânii cetății să-l cheme și să-i vorbească. Dacă el stăruiește și zice: `Nu vreau s-o iau`, **9**atunci cumnata lui să se apropie de el în fața bătrânilor, să-i scoată încălțăminte din picior și să-l scuipe în față. Și luând cuvântul să-i zică: `Așa să se facă omului care nu clădește casa fratelui său.` **10**Și casa lui se va numi în Israel `casa celui desscălțat.`”

25:5 „Când frații vor locui împreună” Acesta este începutul discuției „căsătoriei levirate” (comparați Geneza 38). Termenul „levirat” vine din termenul latin pentru cumnat. Întregul scop al acestei legislații este acela de a păstra moștenirea între familie. Dacă nu este nimeni din familie care dorește să se căsătorească cu o văduvă atunci fratele va crește un moștenitor pentru el (comparați Mat. 22:24; Marc 12:19; Luca 20:28).

Observați că textul afirmă specific că cei doi frați „locuiesc împreună.” Menținerea moștenirii strămoșești de la YAHWE, dată prin Iosua, este problema acestei legislații.

Deuteronom prevede stabilirea satelor și cetăților. Legile ei sunt ancorate la acest ritual al societății agrare.

25:6 „întâiul născut” Întâiul născut va moșteni proprietatea fratelui mort (comparați Num. 27:6-11).

25:7 „nu dorește” Motivul este nespecificat, dar s-ar putea să fie lăcomia cu privire la partea fratelui sau posibil gelos pe fratele mort. Consecințele unui frate nedoritor sunt clar delimitate.

■ **„poartă”** Aceasta era locul tribunalului local al bătrânilor (spre exemplu, 16:18-20; 19:12; 21:1-9,19; 22:15).

25:9-10 „să-i scoată încălțăminte din picior” În context acesta era un act de umilire (comparați Is. 20.2). Biblia Net, p. 381, SN #16, menționează că scoaterea încălțăminte s-ar putea să simbolizeze că fratele care trăiește oferă la toate drepturile legale moștenitorului fratelui. În Ps. 60:8 și 108: 9 faptul că YAHWE își aruncă sandalele peste Edom arăta simbolic dreptul Lui de proprietar. Asta ar explica Rut 4. Scoaterea sandalelor de asemenea înregistrată în tablele Nuzi (Lacheman 53-56) avea simbolism legal.

25:9 „să-l scuipe în față” Acesta era un act simbolic de umilire (comparați Num. 12:14). Îl făcea pe cineva necurat din punct de vedere ceremonial (comparați Lev. 15:8).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 25:11-12

11”Când doi oameni se vor certa între ei și soția unuia din ei se va apropia ca să-și scape soțul din mâna celui care-l lovește, și-și va întinde mână, apucându-l de organele genitale, **12**să i se tie mâna femeii – să n-ai nici o milă de ea!”

25:11 „organele genitale” Din nou, acest lucru arată semnificația drepturilor de moștenire în Israelul antic!

25:12 „să i se taie mâna femeii” Aceasta este singura mutilare specifică menționată în legislația Mozaică. Exact judecata „ochi pentru ochi” (*Lex talionis*) în acest caz nu era posibilă. Iudeii de mai târziu interpretează aceasta prin „a restitui pentru” ce ei aplicau la multe texte Mozaice.

■ **„să n-ai nici o milă de ea”** Această afirmație este repetată de câteva contexte (comparați 7:16; 13:8; 19:13,21; 25:12; și o afirmație similară în 7:2). Legea lui Dumnezeu, nu emoțiile umane, trebuie să fie îndeplinită.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 25:13-16

¹³„Să n-ai în sacul tău două feluri de greutate, una mare și alta mică. ¹⁴Să n-ai în casă două feluri de măsuri, una mare și alta mică. ¹⁵Ci să ai o greutate deplină și dreaptă, să ai o măsură adevărată și dreaptă, pentru ca să trăiești zile multe în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău. ¹⁶Căci oricine face aceste lucruri, oricine săvârșește o nedreptate este o urâciune înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău.”

25:13 „două feluri de greutate” Literal este „o piară și o piară,” o mărime pentru a cumpăra, o mărime pentru a vinde cu ea (comparați Ps. 11:1; 16:11). Onestitatea și corectitudinea între frații de Irgământ era crucială.

TEMATICĂ SPECIALĂ: UNITĂȚI DE MĂSURAT ȘI VOLUME ALE ORIENTULUI APROPIAT ANTIC

(METROLOGIE)

Volumele și unitățile de măsurat folosite în comerț erau cruciale în economia agricolă antică. Biblia îndeamnă pe evrei să fie corecți în afacerea cu altul (comparați Lev. 19:35-36; Deut. 25:13-16; Pro. 11:1; 16:11; 20:1). Adevărata problemă era nu doaronestitatea, ci termenii ne standardizați și sistemele folosite în Palestina. Se pare că exista două seturi de greutăți: una „ușoară” și un „grea” din fiecare smă (vezi *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 4, p. 831). De asemenea sistemul zecimal (bazat pe 10) din Egipt era combinat cu al șaizecilea (bazat pe 6) din Mesopotamia.

Multe din „mărimile” și „greutățile” erau folosite bazat pe părți ale corpului uman, sarcini ale animalelor, și containere ale fermierilor, nici una ne fiind standardizată. Prin urmare, graficele erau doar estimative și orientative.

Cea mai simplă modalitate de a arăta greutatea și măsurile era pe o diagramă relațională.

I. Termeni pentru volumi utilizați cel mai adesea

A. Măsuri ale mărfurilor uscate

1. Omer (BDB 330, posibil „marfă de măgar,” (BDB 331), spre exemplu Lev. 27:16, Osea 3:2
2. Letekh (sau lethech, BDB 547), comparați Osea 3:2
3. Efa (BDB 35), spre exemplu, Exod 16:36; Lev. 19:36; Eze. 45:10-11,13,24
4. Se'ah (BDB 684, spre exemplu, Gen. 18:6; I Sam. 2:18; I Împ. 18:32
5. Omer (BDB 771 II, posibil „un fașcicol: [un șir de cereale căzute], BDB 771 I), spre exemplu, Exod 16:16,22,36; Lev. 23:10-15
6. Issaron (BDB 789, „a zecea parte”), spre exemplu, Exod 29:49; Lev. 14:21
7. Qav (sau Kab, BDB 866), comparați II Împ. 6:25

B. Măsuri ale mărfurilor lichide

1. Kor (BDB 499), spre exemplu, I Împ. 52,25; Eze. 45:14
2. Bat (BDB 330), egal cu un omer), spre exemplu, II Cro. 2:10; Eze. 45:10-11,14
3. Hin (BDB 228), spre exemplu, Exod 29:40; Lev. 19:36; Eze. 45:24
4. Log (BDB 528), comparați Lev. 14:10,12,15,21,24

C. Tabel (luat din Roland de Vauy, *Ancient Israel*, vol. 1, p. 201 și *Encyclopedia Judaica*, vol. 16, p. 379).

Omer (uscat) = cor (lichid)	1						
Efa (uscat = bat (lichid)	10	1					
Se'ah (uscat)	30	3	1				
Hin (lichid)	60	6	2	1			
Omer/issaron (uscat)	100	10	-	-	1		
Qav/kab (uscat)	180	18	6	3	-	1	
Log (lichid)	720	72	24	12	-	4	1

II. Termeni de greutate utilizați cel mai adesea

A. Cele mai comune trei greutăți sunt talantul, shekelul, și gerah.

1. Cea mai mare greutate în Vechiul Testament este talantul. Din Exod 38:25-26 învățăm că un talant egala 3,000 shekeli (adică, „greutate rotundă,” BDB 503).
2. Termenul shekel (BDB 1053, „greutate”) e folosit atât de adesea încât se presupune, dar nu se afirmă în text. Există câteva valori ale shekelului menționate în Vechiul Testament.
 - a. „standard comercial” (NASB comparați Gen. 23:16)
 - b. „shekelul sanctuarului” (NASB comparați Exod 30:13)

- c. „după greutatea egelui” (NASB comparați II Sam. 14:26), de asemenea numit „greutatea regală” în papyrusul Elephantin.
3. Gerah (BDB 176 II) este valorificată la 20 de shekeli (comparați Exod 30:13). Aceste raporturi variază de la Mesopotamia spre Egipt. Israel urmărea evaluarea cel mai comună în Canaan (Ugarit).
 4. Mina (BDB 584) e valorificată fie la 50 sau 60 shekeli. Acest ermen e găsit cel mai adesea în cărțile Vechi Testamentare târzii (adică, Eze. 45:12; Ezra 2:69; Nee. 7:70-71). Ezechiel folosea raportul de 60 la 1, în timp ce Canaan folosea raportul de 50 la 1.
 5. Beka (BDB 132, „jumătate de shekel,” comparați Gen. 24:22) e folosit de două ori în VT (comparați Gen. 24:22; Exod 38:26) și e valorificată la o jumătate de shekel. Numele înseamnă „a divide.”

B. Tabel

1. Bazat pe Exod

Talant	1			
Mina	60	1		
Shekel	3,000	50	1	
Beka	6,000	100	1	

*(gerah, de asemenea 6,000 din Exod 30:13; Lev. 27:25; num. 3:47, 18:16; Eze. 45:12)

2. Bazat pe Ezechiel

Talant	1				
Mina	60	1			
Shekel	3,600	60	1		
Beka	7,200	120	2	1	
Gerah	72,000	1,200	20	10	1

25:15 „pentru ca să trăiești zile multe în țara” Aceasta este o promisiune socială pentru longevitate (comparați 4:40; 5:16,33; 6:2; 11:9; 22:7; 25:15; 30:18; 32:47).

25:16 „oricine săvârșește o nedreptate este o urâciune înaintea DOMNULUI” Bindecuvântările și blestemele sunt legate de ascultarea de legământ (comparați capitolul 27-29).

■ „urâciune” Vezi Tematica Socială la 14:3.

TEXTUL NSAB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 25:17-19

¹⁷”Adu-ți aminte de ce ți-a făcut Amalec pe drum, la ieșirea voastră din Egipt; ¹⁸cum te-ai întâlnit pe drum și fără nici o teamă de Dumnezeu s-a năpustit asupra ta pe la spate, atacându-i pe toți cei ce zăboveau pe drum, când erai obosit și sleit de puteri. ¹⁹Când îți va da DOMNUL Dumnezeul tău odihnă după ce te va izbăvi de toți vrășmașii care te înconjoară, în țara pe care DOMNUL Dumnezeul tău ți-o dă ca moștenire și stăpânire, să ștergi pomenirea lui Amalec de sub ceruri: Să nu uiți lucrul acesta!”

25:17-19 Deuteronom are câteva pasaje legate cum ar trebui Israel să îndeplinească „războiul sfânt” (comparați 7:1-26; 20:1-10; 21:10-14 25:17-19). Războiul sfânt era războiul lui YAHWE. Avea reguli speciale și proceduri!

25:17 „Amalec” Acest grup descendent din Esau (comparați Gen. 30:15-16), a devenit un simbol al răului pentru Israel datorită tehnicilor lor de raid (comparați v. 18-19; 17:8-16). Ei erau un grup nomad ce trăia la sud de Marea Moartă. Atât Saul cât și David au luptat împotriva lor (comparați I Sam. 15:2; 27:8).

25:18 „spate” Acest termen (BDB 275) înseamnă „coadă.” Când e folosit ca VERB (BDB 275, KB 274, *Piel* IMPERFECT) înseamnă a ataca (1) pe la spate sau (2) garda de la spate. Este găsit doar aici și în Ios. 10:19.

25:19 „să ștergi pomenirea lui” În vv. 5-10 pierderea unui frate fără descendenți este discutată. Aici pierderea descendenților este poruncită! Ei nu se temeau de Dumnezeu (v. 18); ei atacau Israelul; ei trebuiau să moară (comparați Exod 17:14; I Sam. 15:2-4; 30:16-20; I Cro. 4:43)!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce e versetul 1 atât de important pentru teologie?
2. Care era scopul căsătoriei levirate?
3. De ce sunt incluse versetele 11-12 în Pentateuh?
4. Cine a fost Amalec și de ce sunt blestemați?

DEUTERONOM 26

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ofrande din primele roade și zeciuiele 26:1-11	Liturghi și îndemnuri finale 26:1-11	Ofrande ale recoltei 26:1-3 26:4-10a 26:10b-11	Primele roade 26:1-3 26:4-10a 26:10b-11 Al treilea an al zeciuiei
26:12-15	26:12-15	26:12-15	26:12-15
Un popor special pentru Dumnezeu 26:16-19	26:16-19	Poporul Domnului 26:16-19	Sfârșitul celui de-al doilea discurs (26:16-28:68) 26:16 26:17-19

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 26:1-11

¹„Când vei intra în țara pe care ți-o dă de moștenire DOMNUL Dumnezeuul tău, când o vei stăpâni și te vei așeza în ea, ²să iei cele dintâi roade din toate roadele pe care le vei scoate din pământ, în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău, să le pui într-un coș și să te duci la locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău, ca să facă să locuiască Numele Lui acolo. ³Să te duci la preotul care va fi în zilele acelea și să-i spui: „mărturisesc astăzi înaintea DOMNULUI Dumnezeuului meu că am intrat în țara pe care DOMNUL a jurat părinților noștri că ne-o va da.” ⁴Atunci preotul să ia coșul din mâna ta și să-l pună înaintea altarului DOMNULUI Dumnezeuului tău. ⁵Apoi să răspunzi, zicând înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău: „Tatăl meu era un arameu pribeag, gata să piară; s-a

coborât în Egipt cu puține persoane și s-a așezat acolo. Acolo a ajuns un neam mare, puternic și mare la număr. ⁶Egiptenii ne-au chinuit, ne-au asuprit și ne-au supus la grea robie. ⁷Noi am strigat către DOMNUL Dumnezeuul părinților noștri. DOMNUL ne-a auzit glasul și ne-a văzut asuprirea, chinurile și necazurie noastre. ⁸Și DOMNUL ne-a scos din Egipt, cu mână tare și cu braț întins, cu arătări înfricoșătoare, cu semne și minuni. ⁹El ne-a adus în locul acesta și ne-a dat țara aceasta, țară unde curge lapte și miere. ¹⁰Acum iată, aduc cele dintâi roade din roadele pământului pe care mi l-ai dar tu, DOMANE!” Să le pui înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău, și să te închini înaintea DOMNULUI Dumnezeului tău! ¹¹Apoi să te bucuri cu levitul și cu străinul care va fi în mijlocul tău de toate bunurile care ți le-a dat DOMNUL Dumnezeuul tău ție și casei tale.”

26:1 „Când vei intra în țara” Aceste documente scot în evidență faptul că Israel încă era pe câmpiile Moabului pe partea de sud a Iordanului când aceste cuvinte au fost date de Moise.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul tău”** Vezi Tematică Specială la 1:3.

■ **„și-o dă de moștenire”** Acesta este un idiom al alegerii Israelului (comparați Exd 6:4-8; 15:17; 23:30; 32:13; Deut. 1:6-8; 4:38,40; 5:31; 7:13; 8:1-10; 9:4-6; 11:8-12,17; 26:1,9; 32:49,52; 34:4). Țara (toată țara) aparține lui YAHWE (comparați Exod 19:5; Lev. 25:23). Dacă Israelul nu este ascultător de legământul YAHWE atunci El îi va izgoni (comparați Lev. 26:14-33; Deut. 4:25-28; Ios. 23:14-16), dar totuși YAHWE va avea milă (comparați Deut. 4:29-31; 30:1-3,10).

26:2 „să iei cele dintâi roade din toate roadele” Cantitatea exactă pentru ofrandele din primele roade nu este specificată (dar s-ar putea să se potrivească într-un coș, comparați vv. 3,4). Acest eveniment pare să fie un moment pe câmpiile Moabului dar se referă la ritualul regulat al recoltei de mai târziu (comparați Exod 22:29; 23:16,19). Această practică era o metodă figurată a dreptului de proprietar a lui Dumnezeu asupra întregii recolte. Același simbolism al dreptului de proprietar este exemplificat în (1) întâiul născut; (2) zeciuială; (3) Sabat; (4) anul sabatic; și (5) anul jubilar.

■ **„locul pe care-l va alege DOMNUL Dumnezeuul tău, ca să facă să locuiască Numele Lui acolo”** Acest lucru se referă la alegerea unei locații de către Dumnezeu pentru centrul sanctuarului, ce e un accent distinct în euteronom (comparați 12:5,11,14,18,21,26; 14:23,24,25; 15:20; 16:2,6,7,11,15,16; 17:8,10; 26:2; 31:11). Era original la gilga, apoi Shechem, apoi Shilo, apoi Mițpa, și mai târziu, după cucerirea Ierusalimului de către David, Ierusalim (compai II Sam. 5:6-7; I Cro. 11:5-7). Scopul unui sanctuar central era unitatea tribală și religioasă. Era de asemenea ca să păstreze pe ISRAELIȚI departe de altarele Baalilor locali.

26:3 „Să te duci la preotul care va fi în zilele acelea” La început pare să se refere la Marele Preot din linia lui Aaron (comparați Comentariul Tyndale pe Vechiul Testament, „Deuteronom,” p. 254), dar contextul cere să se refere la alte familii din preoții Aaronici ce făceau cu tura slujind la altarul central.

■ **„și să-i spui”** Tot ce urmează este o iturghie repetată de cei ce aduc prin ascultare primele roade la tabernacol sau mai târziu la sanctuarul central.

■ **„DOMNUL Dumnezeuul meu”** Versiunea MT are Dumnezeuul „tău.” Această variație în PRONUME nu are nici o semnificație teologică. Era doar un idiom ebraic de a vorbi cuiva despre autoritatea religioasă.

26:4 „Atunci preotul să ia coșul din mâna ta și să-l pună înaintea altarului” Mulți au comparat v. 10 și au afirmat o contradicție. Problema este că, noi nu avem o expunere detaliată despre acest ritual.

26:5 „tatăl meu” Acest lucr se referă la patriarhul Iacov, mai târziu numit Israel (comparați Gen. 32:28 și Tematica Specială: Israel la 1:1). Aceasta era o afirmație teologică despre faptul că ei erau poporul ales al lui Dumnezeu. Aceasta era o afirmație a crezului.

NASB, NRSV,

TEV, NJB „pribeag”

NKJV „pe cale să piară”

REB „lipsit de adăpost”

JPSOA „fugar”

Această expresie înseamnă „pieritor” (BDB 1, KB 2, PARTICIPIU *Qal* ACTIV). Uneori acest termen e folosit cu privire la un animal pierdut sau pribeag (I Sam. 9:3; Ier. 50:6; Eze. 34:4,16).

■ **„arameu”** Acest lucr se referă la Padam-Aram din Siria (BDB 74, comparați Gen. 25:20; 28:5; 31:20, 24). Laban era din această zonă ce includea orașul Haran (comparați Gen. 31:40-42). Iacov a locuit acolo timp de câțiva ani și apoi a fugit de Laban.

■ **„s-a așezat acolo”** Acest VERB (BDB 157, KB 184, IMPERFECT *Qal*) înseamnă a locui ca un nou venit sau ca un rezident străin (comparați Gen. 47:4).

■ **„puțini la număr”** În Gen. 46:27 și Exod 1:5 spune că ei erau în mod original 70 de persoane. Când au părăsit Egiptul numărul lor a crescut (comparați 1:10; 20:22; Exod 1:9) circa 1,500,000 până la 2,500,000 persoane. Numărul depinde de interpretarea adecvată a termenului „o mie.” Poate să însemne (1) literal 1,000; (2) un clan; sau (3) o unitate militară (comparați Exod 12:37). Vezi Tematica Specială la 1:15.

26:7 „am strigat către DOMNUL... ne-a auzit glasul și ne-a văzut asuprirea” Dumnezeu i-a promis și prezis lui Avraam despre asta (comparați Gen. 15:12-21; Exod 3:7, 9).

■ **„DOMNUL Dumnezeul părinților noștri”** Această afirmație îl identifică pe Dumnezeul patriarhilor, El Shaddai (comparați Exod 6:2-9), cu YAHWE, care l-a confruntat pe Moise (comparați Exod 3:14). Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

26:8 „cu mână tare și cu braț întins” Această declarație este exprimată într-un limbaj antropomorfic al victoriei și puterii. Vezi nota la 4:34. Este de asemenea posibil ca acest idiom particular să fie ales deoarece este folosit atât de des în literatura egipteană și în artă pentru puterea lui Faraon.

„cu arătări înfricoșătoare, cu semne și minuni” Această referire este la cele zece plăgi din Egipt (spre exemplu, 4:34; 6:22; 7:19; 11:3; 26:8; 29:2; 34:11).

26:9 „o țară în care curge lapte și miere” Aceasta era atât o descriere fizică cât și o desemnare legală pentru Palestina în documentele asiriene. Dumnezeu le-a dat o moștenire minunată de productivă și frumoasă (adică, Canaan sau Palestina, comparați 6:3; 11:9; 26:9; 27:3; 31:20).

26:10 „pe care mi l-ai dar tu, DOMANE” Aceasta este adevărata perspectivă religioasă a vieții (comparați v. 2; 811-20). Acest verset implică că un sezon de creștere a trecut sau că Israel a dedicat producția care a cultivat-o.

■ **„închini”** Acest termen se referă literal la „a te prostern” (BDB 1005, KB 295, PERFECT *Hishtapel*).

26:11 „să te bucuri... în mijlocul tău de toate bunurile care ți le-a dat DOMNUL Dumnezeuul tău ție și casei tale”

Observați elementul de festival în preocuparea lui Dumnezeu cu poporul Său de legământ (și cu alții care locuiau cu ei, adică, străinii). Închinarea ar trebui să fie plină de bucurie! Reverența nu poate fi definită ca tăcere și sobrietate! Rabinii mai târziu au folosit acest verset să se refere la a te bucura la oferirea Legii comparați v. 14).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 26:12-15

¹²”După ce vei sfârși de luat toată zeciuiala din roadele tale, în anul al treilea, anul zeciuiei, s-o dai levitului, străinului, orfanului și văduvei și ei să mănânce și să se sature în cetățile tale. ¹³Să spui înaintea DOMNULUI Dumnezeuului tău: `Am scos din casa mea partea consacrată și am dat-o levitului, străinului, orfanului și văduvei, după toate poruncile pe care mi le-ai dat Tu; n-am călcat, nici nu am uitat nici una din poruncile Tale; ¹⁴n-am mâncat din ea cât am fost în doliu nici nu am luat o parte din ea cât am fost necurat, nici n-am închinat o părticică morților; am ascultat de glasul DOMNULUI Dumnezeuului meu; am lucrat după toate poruncile pe care mi le-a dat. ¹⁵Privește din locașul Tău cel sfânt, din ceruri, și binecuvântează poporul tău Israel și țara pe care ne-ai dat-o, cum ai jurat părinților noștri, țara aceasta în care curge lapte și miere.”

26:12 „zeciuiala” Vezi Tematica Specială de jos.

TEMATICA SPECIALĂ: ZECIUIELILE ÎN LEGISLAȚIA MOZAICĂ

A. Referințe Scripturale:

Pentru preoți și sanctuarul central	Pentru leviții locali	Pentru săracii locali
1. Lev. 27:30-32		
2. Deut. 12:6-7, 11,17	Deut. 12:12	
3. Deut. 14:22-26	Deut. 14:27	Deut. 14:28-29
4.		Deut. 26:12-15
5. Num. 18:21-24	Num. 18:25-29 (Leviții trebuiau să dea zeciuială din zeciuiala lor pentru altarul central)	Num. 18:21-29
6.	Nee. 10:37,38	Nee. 12:44
7. Mal. 3:8,19		

B. Exemple de zeciuiele de dinainte de legislația lui Moise

1. Genesa 14:20, Avraam lui Melhisedec (Ev. 7:2-9)
2. Genesa 28:22, Iacob lui YAHWE

C. Zeciuiele din Israel erau folosite pentru sprijinirea sanctuarului central, dar odată la trei ani zeciuielele anuale erau direcționate exclusiv pentru săracii locali.

■ „în al treilea an” Acest lucru se referă la „zeciuiala săracului,” administrată local (comparați 14:28-29) de cel cu zeciuiala, dar atestată la centrul sanctuarului (comparați v. 13).

26:13 „partea consacrată” Zeciuiala aparținea Domnului și era, prin urmare, sfântă (comparați Lev. 27:30).

26:14 „în doliu” Unele ritualuri de doliu erau păgâne în origine. Cuvântul ebraic e asociat cu idolatria (BDB 19, comparați Osea 9:4 și Ier. 16:5-7), ce include unele din aceste obiceiuri locale păgâne. Mulți erudiți cred că toate aceste proceduri menționate în v. 14 se leagă de practicile canaanite anuale de închinare.

■ **„cât am fost necurat”** Biblia Ierusalim traduce această afirmație, „Nu am consumat nimic ce era necurat”; Septuaginta are „pentru un scop necurat” (comparați Hag. 2:13), dar MT se referă la mărturia oferantului individual.

■ **„nici n-am închinat o părticică morților”** Lamsa, într-o notă de subsol pentru Peshitta, tradusă în engleză, are „ne folosite ca să hrănesc rudele după înmormântare,” dar în context, se referă probabil la practicile păgâne de închinare la strămoși.

■ **„am ascultat... am lucrat după toate poruncile”** Dătătorul individual își afirmă ascultarea și conformitatea (ambele VERBE sunt *Qal* PERFECTE) față de legea lui YAHWE revelată prin Moise („poruncită” BDB 845, KB 1010, *Piel* PERFECT).

26:15 Acest veeset Îl descrie pe YAHWE în termeni transcendenți (comparați 4:36; I Împ. 8:27-30; Is. 66:1). El rămânea în cer. El a trimis un înger să-și călăuzească poporul (comparați Exod 23:20, 23; 32:34; 33:2). Trebuie să balanseze deosebirea sfântă a lui Dumnezeu (transcendența) și dragostea Sa intimă și prezentă (imanența).

VERBELE, „privește” (BDB 1054, KB 1645, IMPERATIV *Hiphil*) și „binecuvântează” (BDB 138, KB 159, IMPERATIV *Piel*), sunt imperativ sau cerințe.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 26:16-19

¹⁶”Astăzi, DOMNUL Dumnezeuul tău, îți poruncește să împlinești legile și poruncile acestea; să le păzești și să le împlinești din toată inima ta și din tot sufletul tău. ¹⁷Astăzi, tu ai mărturisit înaintea DOMNULUI că El va fi Dumnezeuul tău, că vei umbla în căile Lui, vei păzi legile, poruncile și rânduielile Lui și vei asculta de glasul Lui. ¹⁸Și DOMNUL ți-a declarat solemn că ești poporul Lui, comoara Lui de mare preț, așa cum ți-a promis și te-a conjurat să păzești poruncile Lui, ¹⁹și ți-a mai declarat că te-a așezat cu mult deasupra altor națiuni, pe care le-a făcut El, pentru laudă, faimă și onoare, și că vei fi un popor consacrat DOMNULUI Dumnezeului tău, cum ți-a spus.”

26:16 Aceasta este o concluzie sumară și un angajament (adică, ratificare) la legile specifice al capitolelor 12-26. Această afirmație de legământ trebuia să fie repetată de fiecare generație, individual.

■ **„legile și poruncile acestea”** Vezi Tematica Specială: Termeni pentru revelația lui YAHWE la 4:1.

■ „fii atent să le păzești” Ascultare este crucială!

■ **„din toată inima ta și din tot sufletul tău”** Doar ascultarea era inadecvată. Ea trebuia să curgă dintr-o dorință de al onora, sluji și iubi pe YAHWE (comparați 4:29; 6:5; 10:12).

26:17

NASB „declarat”

NKJV „proclamat”

NRSV, NJB „obținut”

TEV „recunoscut”

Acesta este un termen ebraic rar (BDB 55, KB 65) în tulpina *Hiphil*, folosit doar aici în v. 17 și în v. 18. Închinătorul își declara ascultarea și loialitatea față de YAHWE iar YAHWE îi declara închinătorului chemarea și alegerea în a fi poporul Său unic (adică, legământ).

26:18

NASB „comoara de mare preț”

NKJV „poporul Lui special”

NRSV „poporul Său prețios”

TEV, NJB „poporul Său”

Acesta este de asemenea un termen ebraic rar (BDB 68, comparați Exod 19:5; Deut. 7:6; 14:2; Ps. 135:4).

Deoarece liturgia acestui capitol nu menționează specific evenimentul de la Munte Sinai/Horeb, unii erudiți moderni resping istoricitatea acestui eveniment. Totuși, utilizarea rar a acestui termen, atât în Exod 19:5 și Deut. (comparați 7:6; 14:2; și aici) ugerează că prin însăși utilizarea lui se face o aluzie la eveniment!

Acest crez nu menționează de asemenea creația. Trebuie atunci să o respingem ca eveniment istoric?

26:19 „te va așeza cu mult deasupra națiunilor” Această declarație e repetată în 28:1, 13 dar observă tragedia din Ier. 13:11 și 7:23-26! NIDOTTE, vol. 1, p. 1035, de asemenea vede acest verset ca obligția lui Israel de a reflecta vrednicia lui YAHWE de a fi lăudat înaintea întregii lumi! Prin urmare, acesta este un verset al „Marii Trimiteri”! Israel avea o sarcină „misionară” (spre exemplu Ier. 3:17; 4:2; 12:14-17; 16:19; 33:9)! Vezi Tematica Specială la 4:6!

■ **„un popor consacrat”** Această expresie este literal „sfântă” (BDB 872), ce înseamnă „pus deoparte pentru folosul lui Dumnezeu.”

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. Cum se leagă prinele roade de zeciuală? Câte feluri de zeciuieli existau?
2. De ce e v. 5 atât de important?
3. Explică cadrul istoric al vv. 14ff.
4. De ce și cum sunt aleși evreii?

DEUTERONOM 27

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Legea înscrisă pe piatră	Ceremonia sihem	Legile lui Dumnezeu scrise pe pietre	Scrierea legii și ceremoniile religioase
27:1-8	27:1-8	27:1-8	27:1-3 27:4-8
27:9-10	27:9-10	27:9-10	27:9-10
Blesteme pronunțate de la Muntele Ebal		Blestemele pentru neascultare	
27:11-13	27:11-14	27:11-14	27:11-14
27:14-26			
	27:15	27:15	27:15
	27:16	27:16	27:16
	27:17	27:17	27:17
	27:18	27:18	27:18
	27:19	27:19	27:19
	27:20	27:20	27:20
	27:21	27:21	27:21
	27:22	27:22	27:22
	27:23	27:23	27:23
	27:24	27:24	27:24
	27:25	27:25	27:25
	27:26	27:26	27:26

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE

- A. Moise e menționat la persoana a treia (v. 1). Implică acest lucru o varietate literală sau un scrib (contemporan sau târziu)? Moderni trebuie să admită că structura și procesul formării cărților Vechiului Testament ne este necunoscut nouă.

Se pare că există dovezi textuale ale unui editor (contemporan sau târziu). Unele exemple în Deuteronom ale acestui editor sau ale vocii la persoana a treia (narator) sunt 1:1-5; 2:10-12,20-23; 3:9,11,13b-14; 4:41-5:1a; 10:6-7,9; 27:1a, 91, 11; 28:69; 29:1; 31:3,71,9-10a, 14a, 14c-16a, 22-23a, 24-25, 30; 32:44-45; 48; 33:1; 34:1-4a,5-12 (vezi *An Introduction to the Old Testament* de Raymond B. Dillard și Fremper Longman III, p. 100).

- B. O ceremonie de legământ inițială la Sihemnu se potrivește cu o dată târzie presupusă să susțină conceptul de un sanctuar centralizat în Ierusalim. Mult din Pentateuh e contemporan cu zilele lui Moise. Este evident că editorii aveau o parte în formarea lui (un exemplu clar este Num. 12:3).
- C. Există o paralelă literară evidentă între Deut. 11:26-32 și Deut. 27. Această ceremonie de reînnoire a legământului formează o structură literară ce divide Deuteronom în legislație și narațiune și identifică diferitele cuvântări ale lui Moise.
- D. Acest capitol descrie un tratat de teren de finanțe regal urmând un tipar al tratelor Hitite (adică, Deuteronom ca întreg și Iosua 24). Ebal, cel mai înalt punct din centrul țării Canaan arată simbolic transferul țării către ISRAELIȚI. Totuși, pentru a menține drepturile și privilegiile ocupării, ascultarea de legământ și lialitatea față de YAHWE este cerută.
- E. Istoria furtunoască a Israelului poate fi văzută prin lentilele Deuteronom 27-29. Neascultarea lui repetată a cules judecata lui YAHWE. El trebuia să fie un far al unei societăți prospere și fericite (frăția neprihănită), dar în schimb a cules vârteturile blestemelor lui YAHWE! Promisiunile lui YAHWE sunt doar aplicabile unui popor de legământ credincios, ascultător, ce se pocăiește. Alegerea nu înlocuiește ascultarea (comparați Galateni 3).

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:1-8

¹”Moise și bătrînii Israelului au dat următoarea poruncă poporului: `păziți toate poruncile pe care vi le dau astăzi! ²În ziua când veți trece Iordanul, ca să intrați în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău, să ridicați niște pietre mari și să le tencuiți cu mortar; ³să scrieți pe pietrele acestea toate cuvintele din legea aceasta, după ce veți trece Iordanul ca să intrați în țara pe care v-o dă DOMNUL Dumnezeuul vostru, țară în care curge lapte și miere, cum v-a spus DOMNUL Dumnezeuul părinților voștri. ⁴După ce veți trece Iordanul, să ridicați pe muntele Ebal pietrele acestea, pe care vă poruncesc astăzi să le ridicați și să le tencuiți cu mortar. ⁵Acolo, să zidiți un alta DOMNULUI Dumnezeuului vostru, un altar de pietre, deasupra căruia să nu se ridice nici o unealtă de fier! ⁶Din pietre întregi să zidiți altarul DOMNULUI Dumnezeuului vostru! Să aduceți pe altarul acesta ardere de tot DOMNULUI Dumnezeuului vostru! ⁷Să aduceți jertfe de mulțumire; să mâncați acolo și să vă bucurați înaintea DOMNULUI Dumnezeuului vostru! ⁸Să scrieți foarte deslușit pe aceste pietre toate cuvintele legii acesteia!”

27:1 „și bătrînii Israelului” Moise a știut că în curând poporul va merge în Țara Promisă și atunci nu va putea merge în ea (comparați Num. 20:12; 27:12-14; Deut. 3:26-27). El încerca să-i întărească grupul de lideri tribali.

■ **„păziți toate poruncile”** Aceasta este o temă repetată (comparați v. 10) și o condiție pentru rămânerea lui Israel în țară.

27:2 „În ziua când veți trece Iordanul... să ridicăți niște pietre mari” Existau trei seturi de pietre:

1. La Gilgal (vv. 1-3, comparați Iosua 4)
2. La sechem (vv. 4-8)
3. După cucerire și divizarea țării legea lui Dumnezeu a fost scrisă pe o piatră mare și pe o carte/sul (BDB 706, comparați Ios. 24:26-27)

Este posibil expresia „în ziua” să poată fi înțeleasă prin „când,” referindu-se la Sihem.

Exact ceea ce a fost scris pe pietre este dezbătut. Ele erau pietre mari așa încât puteau ține cantitate considerabilă de text. Mulți presupun că este Deuteronom 12-26 sau 27-28 sau 5:8-21 sau chiar Exod 20:22-23:33.

■ **„să le tencuiți cu mortar”** VERBUL (BDB 966, KB 1319, PERFECT *Qal*) este găsit în Vechiul Testament în vv. 2 și 4. Aceasta era o metodă egipteană de preparare a scrisului. Era o metodă durabilă de scris pentru a rămîne vizibilă. Motivul scrierii Legii era ca fiecare persoană să poată citi pentru sine (comparați v. 8).

27:3 „să scrieți” Există câteva referințe în Pentateuh ce menționează scrierea lui Moise:

1. Exod – 17:14; 24:4; 34:27,28
2. Numeri – 33:2
3. Deuteronom – 27:3,8; 28:58; 29:21; 30:10; 31:9,22,24-26

■ **„cum v-a spus DOMNUL Dumnezeuul părinților voștri”** (comparați v. 12) Sihem [Muntele Gerazim] este locul unde Avraam (comparați Gen. 12:6-9) și Iacob (comparați Gen. 33:18-20) construiesc altare. Acest lucru arată împlinirea permisiunilor anterioare a lui Dumnezeu pentru ei.

27:4 „Muntele Ebal” Există doi munți (adică, 3080 pași în înălțime) de fiecare părți ale orașului Sihem (adică, lama umărului). Aceasta era una din ele. Sihemul era primul loc unde Avraam a construit înainte un altar (comparați Gen. 12:6-7).

27:5 „deasupra căruia să nu se ridice nici o unealtă de fier” Acest lucru se leagă probabil de structura altarelor canaanite (comparați Exod 20:24-25). Dumnezeu cerea ca altarele Lui să fie diferite de altarele canaanite făcute de om (adică, pitre tăiate, v. 6). Acest eveniment reflectă Ios. 8:30-35.

27:6 „ardere de tot” O ardere de tot este jertfa total mistuită (adică, oferită întreg lui YAHWE, Lev. 1:1-7).

27:7 „jertfă de mulțumire” Aceasta este parțial arsă pe altar, parte era oferită preotului, parte e oferită celui ce aducea jertfa pentru o masă comună (comparați Lev. 3:1-17).

■ **„să vă bucurați”** Aceasta este o temă în Deuteronom (BDB 970, KB 1333, *Qal* perfect, comparați 12:7, 12, 18; 14:26; 16:11,14; 26:11; 27:7. YAHWE dorea să binecuvânteze Israelul ca să atragă atenția națiunilor înconjurătoare.

27:8

NASB „foarte deslușit”
NKJV „foarte limpede”
NRSV „foarte clar”
TEV „scric
NJB „cu atenție”

clar”

Această traducere în engleză este făcută din doi INFINITIVI ABSOLUȚI ebraici:

1. BDB 91, KB 106, *Piel*
2. BDB 405, KB 408, *Hiphil*

Se spune că aceste cuvinte, fiecare cuvânt, este important.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 27:9-10

⁹”Moise și preoții din neamul leviților au vorbit întregului Israel, zicând: `Israel! Ia aminte și ascultă! Astăzi tu ai devenit poporul DOMNULUI Dumnezeului tău. ¹⁰Să asculți de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău și să împlinești poruncile și legile Lui pe care ți le dau astăzi!”

27:9-10 În aceste versete Moise și preoții au vorbit întregului Israel. Poporului i se porunca să facă liniște (BDB 698, KB 756, IMPERATIV *Hiphil*) și să asculte (BDB 1033, KB 1570, IMPERATIV *Qal*) cu o perspectivă spre ascultare (comparați v. 10).

27:9 „Astăzi tu ai devenit poporul” Există o distincție legată de când exact a început legământul:

1. La ieșirea Israelului din Egipt, Exod 6:6-7
2. La Muntele Sina/Horeb, Deut. 4:20; Exod 19:5-6
3. Pe Câmpia Moab, v. 9; 28:1
4. La traversarea Iordanului, Ios. 4:19-24
5. La Ghilgal (primul loc de tabără)
6. La Sihem (înnoirea legământului), Ios. 8:30-35

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 27:11-14

¹¹”În aceeași zi, Moise a mai dat următoarea poruncă poporului: ¹²După ce veți trece Iordanul, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Iosif, Beniamin, să stea pe muntele Garizim, ca să binecuvânteze poporul; ¹³iar Ruben, Gad, Așer, Zabulon, Dan și Neftali, să stea pe muntele Ebal ca să rostească blestemul. ¹⁴Și leviții să ia cuvântul și să spună cu glas tare întregului Israel:”

27:11 Acest verset începe secțiunea blestemelor și binecuvântărilor. Binecuvântările nu sunt listate specific în acest capitol, ci în capitolul 28.

27:12-13 Jumătate din triburile lui Israel trebuie să fie pe muntele Garizim (să rostească binecuvântările, comparați 28:1-14) cealaltă jumătate să fie pe muntele Ebal (să rostească blestemele, comparați 28:15-68), Garizim fiind muntele din sud, Ebal cel din nord. Preotul stătea între cei doi munți cu Chivotul egământului (comparați Ios. 8:30,35).

„**Iosif**” Observați că diviziunea lui Iosif între Efraim și Manase încă nu a fost documentată (comparați Gen. 49:22-26; Exod 1:5; Deut. 33:13-17).

27:14 „leviții” Trebuie să se refere la păzitorii Chivotului. Toți preoții erau levți, dar nu toți leviții erau preoți. Evident, unii levii (adică, din tribul lui Levi, v. 12) erau pe munte (comparați v. 12).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 27:15

¹⁵”Blestemat să fie omul care va face un chip cioplit sau un chip turnat, cci este o urâciune înaintea DOMNULUI, un lucru făcut de mâinile unui meșter, pe care îl așează omul acesta într-un loc tainic! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:15-26 „blestemat” „blestemat” este un cuvânt ce înseamnă, „blestemat de YAHWE” (BDB 76). Există doisprezece blesteme (termenul e folosit de 39 de ori în Deuteronom 27-29). Toate sunt în forma de participiu pasiv *Qal* (vv. 15,16,17,18,19,20,21,23,24,25,26; vezi de asemenea 28:16-19). Prima este un blestem împotriva idolatriei (comparați Deut. 4:15-18; 5:8-9; Exod 20:3-4,23; 34:17). Multe, dacă nu toate, din legile lui Moise pot fi văzute în contrast cu soceitatea Canaanită.

27:15 „așează omul acesta într-un loc tainic” VERBUL (BDB 962, KB 1321 este PERFECT *Qal*, comparați v. 24). De obicei e folosit cu privire la activități nelegiuite.

■ **„Amin”** Această formulă liturgică repetată arată acceptarea legilor de către popor. Observați conceptul iudaic de colectivitate.

TEMATICĂ SPECIALĂ: AMIN

I. VECHIUL TESTAMENT

A. Termenul „Amin” derivă dintr-un cuvânt ebraic pentru

1. „adevăr” (*emeth*, BDB 49)
2. „veridicitate” (*emun, emunah*, BDB 53)
3. „credință” sau „credincioșie”
4. „încredere” (*dmn*, BDB 52)

B. Etimologia cuvântului vine din atitudinea psihică statornică a unei persoane. Opusul cuvântului ar fi al unei persoane instabile, adormite (comparați Ps. 35:6; 40:2; 73:18; Ier. 23:12) sau șchiopă (comparați Ps. 73:2). Din această utilizare literală s-a dezvoltat extensia metaforică a cuvântului credincioșie, loial, neîndoielnic și demn de încredere (comparați Ge. 15:6; Hab. 2:4).

C. Uzanțe speciale

1. a stâlp, II Împ. 18:16 (I Tim. 3:15)
2. asigurare, Exod 17:12
3. statornicie, Exod 17:12
4. stabilitate, Is. 33:6
5. adevărat, I Împ. 10:6; 17:24; 22:16; Pro. 12:22
6. ferm, II Cor. 20:20; Is. 7:9
7. de nădejde (Tora), Ps. 119:43,142,151,160

D. În VT alți doi termeni ebraici sunt folosiți pentru credință activă.

1. *bathach* (BDB 105), încredere
2. *yra* (BDB 431), frică, respect, închinare (comparați Gen. 22:12)

E. Din sensul cuvintelor încredere sau credibilitate s-a dezvoltat o uzanță liturgică ce era folosită pentru a confirma o declarație adevărată sau demnă de încredere despre altcineva (comparați Deut. 27:15-26; Nee. 8:6; Ps. 41:13; 72:19; 89:52; 106:48).

F. Cheia teologică a acestui termen nu este credincioșia umanității, ci cea a lui YAHVE (comparați Exod 34:6; Deut. 32:4; Ps. 108:4; 115:1; 117:2; 138:2). Singura speranță a umanității căzute este credincioșia legământului de milă a lui YAHVE și a promisiunilor Lui. Cei care Îl cunosc pe YAHVE trebuie să fie ca El (comparați Hab. 2:4). Biblia este o istorie și o înregistrare a modului în care Dumnezeu Își restaurează imaginea (comparați Gen. 1:26:27) în umanitate. Salvarea restaurează abilitatea umană de a avea o relație intimă cu Dumnezeu, deoarece pentru aceasta am fost creați.

II. NOUL TESTAMENT

A. Folosirea cuvântului „amin” ca o afirmație de încheiere a liturghiei unei declarații credibile este comună în NT (comparați I Cor. 14:16; II Cor. 1:20; Apo. 1:7; 5:14; 7:12).

B. Folosirea termenului la finalul unei rugăciuni este comună în NT (comparați Rom. 1:25; 9:5; 11:36; 16:27; Gal. 1:5; 6:18; Ef. 3:21; Filip. 4:20; II Tes. 3:18; I Tim. 1:17; 6:16; II Tim 4:18).

C. Isus este singurul care a folosit termenul (de multe ori dublat în Ioan) pentru a introduce o afirmație semnificată (comparați Luca 4:24; 12:37; 18:17,2; 21:32; 23:43).

D. Este folosit ca și titlu pentru Isus în Apo. 3:14 (posibil un titlu pentru YAHVE din Is. 65:16).

Conceptul de credincioșie sau credință, demn de încredere sau încredere este exprimat în termenul grecesc

pistos sau *pistis*, care este tradus în engleză prin „încredere,” „credință,” „cred.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:16

16”Blestemat să fie cel ce va nesocoti pe tatăl său și pe mama sa! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:16 „nesocoti” A face mic sau de mică greutate (BDB 885 II, KB 1101, PARTICIPIU *Hiphil*). Este opusul cuvântului ebraic „onoare” (DB 457, comparați 5:16; Exod 20:12). S-ar putea să se refere pe specific la un copil „înjurându-și” părinții (comparați Exod 21:17; Lev. 20:9), dar termenul în sine înseamnă o lipsă de respect sau onoare, ce ar putea să denote neascultare. Instrucțiunile religioase veneau prin părinți (comparați 4:9,10,20-25; 6:7; 11:19; 32:46). Respingerea părinților rezulta în credință defectă!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:17

17”Blestemat să fie cel ce va muta hotarele aproapelui său! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:17 „muta hotarele aproapelui său” Acest lucru era serios deoarece avea legătură cu hoțul moștenirii terenului a lui Dumnezeu, oferit prin Iosua (comparați Ios. 12-19; Deut. 19:14; Iov 24:2; Pro. 22:28; 23:10; Osea 5:10).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:18

18”Blestemat să fie cel ce va face pe un orb să rățăcească pe drum! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:18 „un orb să rățăcească pe drum” Aceasta s-ar putea să fie o metaforă ebraică pentru cineva ce oferă sfatului cuiva dintr-o zonă în care nu e expert și prin urmare oferă consilieregreșită. Datorită caracteristicilor pline de compasiune din Deuteronom, cred că ar spune pur și simplu să nu profite de handicap (comparați Lev. 19:14).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:19

19”Blestemat să fie cel ce denaturează dreptul străinului, orfanului și văduvei! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:19 Acest verset e paralel în 24:17 și nu arată parțialitate sau luarea mitei în 1:17; 10:17; 16:19. VERBUL „denaturează” (BDB 639, KB 692, PARTICIPIU *Hiphil*) înseamnă „întoarce,” dar aici și 16:19; 24:17; și Exod 23:6, denotă o pervertire sau o sucire a ceea ce e drept/just.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 27:20

20”Blestemat să fie cel ce se va culca cu nevasta tatălui său, căci ridică învelitoarea tatălui său! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:20 „se culcă” Acesta e un eufemism (BDB 1011, KB 1486, PARTICIPIU *Qal*) pentru „relații sexuale,” de obicei de natură interzisă (adică, incest, bestialitate, sau homosexualitate, comparați Lev. 20:11, 12,13,18,20; Deut. 27:20,21,22,23). Sexualitatea umană e atât un dar divin cât și o dorință puternică. Trebuie definită și reglementată pentru o societate pașnică, durabilă. Pentru o bună discuție legată de reglementările sexuale în Israelul antic vezi NIDOTTE, vol. 4, pp. 1198-1211.

Incestul afectă stabilitatea întregii familii și case la fel și a societății. Persoana exactă de la care se interzice a se căsători se schimbă de la cultură la cultură dar toate culturile (cu excepția familiei regale egiptene) au reguli despre incest!

■ **„învelitoarea tatălui”** Acesta ste un simbol al actului căsătoriei (comparați 22:30; Lev. 18:8). Aceasta este o altă violare a onoarei. Simbolizează păcatul din ce în ce mai mult pentru mine indiferent de cost!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:21

²¹„Blestemat să fie cine se culcă cu orice animal! Și tot poporu să răspundă: Amin!”

■ „Blestemat să fie cine se culcă cu orice animal” Acest lucru e interzis în Lev. 18:23; 20:15. Exod 22:19 și Luca 15:23 arată că din punct de vedere contextual are de aface cu idolatria (adică, ritualul magic din Ugarit). Textele hitite arată coabitarea cu animale sfinte simbolizând unitat cu zeii.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:22

²²„Blestemat să fie cel ce se va culca cu sora lui, fiica tatălui său sau fiica mamei sale! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:22 Acestea sunt părți ale legilor penru incest (comparați Levitic 18).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:23

²³„Blestemat să fie cel ce va culca cu soacra lui! Și tot poporul s răspundă: Amin!”

27:23 Această interdicere e înregistrată în Lev. 18:8; 20:14.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:24

²⁴„Blestemat să fie cel ce va lovi pe aproapele lui în ascuns! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:24-25 Aceste versete se ocupă cu crima (comparați 5:17; Exod 20:13; 21:12; Lev. 24:17,21). O crimă polua toată țar comparați 21:1-9).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:25

²⁵„Blestemat să fie cel ce va primii un dar ca să verse sângele celui nevinovat! – Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:25 Acest lucru e înregistrat în Exod 23:6-8. S-ar putea să se eferă la (1) un asasin sua (2) un judecător ce ia mită ce are trebuie să condamne o persoană la moarte.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 27:26

²⁶„Blestemat să fie cel ce nu va împlini cuvintele legii acesteia și cine nu le va face! Și tot poporul să răspundă: Amin!”

27:26 „Blestemat să fie cel ce nu va împlini cuvintele legii acesteia și cine nu le va face” Acesta este un verset rezumativ similar cu închiderea Decalogului. E citat de Pavel în gal. 3:10.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce e menționat Moise la persoana a treia?
2. De ce se acordă o așa importanță Sihemului (Muntelui Garizim)?

3. De ce nu sunt binecuvântările menționate cu blestemele?

DEUTERONOM 28

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Binecuvântări asupra ascultării 28:1-14	Concluzia lui Moise la adoua cuvântare 28:1-2 28:3 28:4 28:5 28:6 28:7-14	Binecuvântarea asupra ascultarea 28:1-2 28:3 28:4 28:5 28:6 28:7 28:8 28:9-14	Binecuvântările promise 28:1-2 28:3-8 28:9-14
Blesteme asupa neascultări 28:15-19	28:15 28:16 28:17 28:18 28:19	Consecințele neascultări 28:15 28:16 28:17 28:18 28:19	Blesteme 28:15 28:16-19
28:20-46	28:20-24 28:25-44	28:20-24 28:25-29 28:30-35 28:36-37 28:38-42 28:43-44 28:45-46	28:20-26 28:27-29a 28:29b-35 28:36-37 28:38-42 28:43-44 28:45-46 Despre războiul și exilul ce urază
28:47-57	28:47-57	28:53-57	28:47-48 28:49-57
28:58-63	28:58-63	28:58-63	28:58-62a 28:62b-68
28:64-68	28:64-68		

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL CADRULUI

Aceasta este o parte a unității literare, capitolele 27-28, despre care se face adesea referire ca la secțiunea „blestemelor și binecuvântărilor” al legământului.

- A. Cred că tot VT poate fi văzut ca o consecință a inabilității Israelului de a îndeplini cerințele Legământului, și prin urmare, era vizitat de blestemele din 27:15-26; 28:15-68.
- B. YAHWE dorea ca Israel să fie un canal al revelației pentru toată lumea ca ea să vină să-L cunoască. El dorea să binecuvânteze Israelul ca câștige atenția națiunilor și prin urmare să atragă națiunile la Sine. Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.
- C. Blestemele pentru neascultare sunt mai numeroase decât promisiunile.

Această structură e paralelă în tratatele Orientului Apropiat antic (vezi Meredith G. Kline, *Treaty of the Great Kings: The Covenant Structure of Deuteronomy* și D. Brent Sandy și Roland L. Giese, Jr., *Cracking Old Testament Codes*, pp. 125-128.

- D. Această secțiune de blesteme și binecuvântări e paralelă cu Lev. 26.
- E. Aceasta este a doua cuvântare a lui Moise (adică, capitolele 5-28). Prima predică se uita în urmă la scoaterea plină de har și putere a lui Israel din Egipt și la prezența și provizia lui YAHWE prin perioada de peregrinare prin pustie.

A doua cuvântare se concentrează pe voia lui YAHWE pentru națiunea lui Israel în Țara Promisă. El stabilește deosebirea lui Israel așa încât să se reveleze pe Sine lumii.

A treia cuvântare (capitolele 29:32) se ocupă cu înoirea legământului și afirmarea loialității și ascultării Israelului doar față de YAHWE.

STUDIUL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 28:1-2

¹”Dacă vei asculta de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău, păzind și împlinind toate poruncile Lui pe care ți le dau astăzi, DOMNUL Dumnezeul tău te va așeza cu mult mai presus de toate națiunile de pe pământ. ²Iată toate

binecuvântările care vor veni peste tine și de care vei avea parte, dacă vei asculta de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău:”

28:1,2,9,13 „Dacă vei” Această afirmație arată clar natura condițională a Legii lui Moise și din această cauză, toate legămintele Vechi Testamentare (vezi Tematica Specială: Legământ la 4:13) cu excepția lui Noe (comparați Gen. 9:8-17). Acest aspect condițional este de asemenea văzut în NT (comparați Marcu 1:15; Fapte 20:21 și Ef. 2:8-9 și 10). Natura lui „dacă vei... Eu voi” a legământului arată nevoia de răspuns așteptat din partea credinciosului. Tragedia este că umanitatea decăzută nu poate și nu dorește să se conformeze și să îndeplinească, prin urmare, Vechiului Testament are nevoie de Noul Testament (comparați Ier. 31:31-34; Eze. 36:22-32; Gal. 3:15-29).

28:1,2,13 „asculta cu sârguință... păzind și împlinind toate poruncile Lui” Primul VERB „asculta cu sârguință” e INFINITIV ABSOLUT și un *Qal* IMPERFECT a aceleași rădăcini (BDB 1033, KB 1570), ce era o modalitate gramaticală de a arăta accentul. Acesta este urmat de două CONSTRUCȚII INFINITIVE *Qal*:

1. „fiind atent” – BDB 1036, KB 1581
2. „să faci” – BD 793, KB 889

Trebuie afirmat că relația de legământ în curs de desfășurare a credincioșilor cu Dumnezeu e afectată de ascultarea lor în lumina luminii și adevărului în care au și trăiesc.

■ **„poruncile”** Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„pe care ți le dau astăzi”** Acest VERB (BDB 845, KB 1010, PARTICIPIU *Piel*) e repetat prin acest capitol (comparați vv. 1,8,13,15,45). YAHWE e suveran. El totdeauna stabilește limitele și conținutul legământului și inițiază întâlnirea cu oamenii.

28:1 „Dumnezeu te va așeza cu mult mai presus decât toate națiunile pământului” Scopul înălțării este revelația (comparați 26:19; 28:13)! Dumnezeu dorește să atragă lumea la Sie prin Israel (comparați Gen. 12:3; 22:18; Exod 19:5-6). Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

28:2 „binecuvântările” Termenul (BDB 139) e legat de rădăcina „a îngenunchia” (BDB 138). YAHWE îi oferă lui Israel alegerea (comparați 11:26-31; 30:1,19). Această conformitate cu cerințele de legământ ale lui YAHWE determină destinul lor!

■ **„vor veni peste tine”** Această afirmație idiomătică (BDB 97, KB 112), PERFECT *Qal*) e folosită aici pentru binecuvântări, dar în v. 15 pentru blesteme.

■ **„vei avea parte”** VERBUL (BDB 673, KB 727; *Hiphil*) e folosit pentru:

1. Binecuvântare, urmărire, și depășirea Israelului datorită neascultării lui, v. 2
2. Blestem, urmărire, și depășirea Israelului datorită neascultării lui, vv. 15, 45

■ **„asculta”** În v. 1 acest termen (BDB 1033, KB 1570) era un ABSOLUT INFINITIV *Qal* și IMPERFECT *Qal*. Aici este un *Qal* IMPERFECT (comparați vv. 15, 49; 30:10, 12,13,17; 31:12) și în vv 45, 62 un *Qal* PERFECT (comparați 30:8).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 28:3

³”Binecuvântat ve fi în cetate, binecuvântat vei fi la câmp!”

28:3 „Binecuvântat ve fi în cetate...la câmp” Aceasta este o modalitate metaforică de a exprima binecuvântarea universală (comparați v. 4-6, 8).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 28:4

4”Binecuvântat a fi rodul pânteceleui tău și produsele pământului tău, rodul pânteceleui turmelor tale, creșterea cirezilortale și puii turmelor tale.”

28:4 „Binecuvântat a fi rodul pânteceleui tău... produsele pământului tău, rodul pânteceleui turmelor tale, creșterea cirezilor tale și puii turmelor tale” Mulțimea și sănătatea vitelor și copiilor erau un semn al prosperității și bogăției. Bărbatul cu familiile cele mai mari, cu turmele cele mai imense, era cel binecuvântat de Dumnezeu (comparați 7:13; 28:4-11; 30:9). Acestea erau semne fizice ale binecuvântării lui Dumnezeu (comparați Gen. 1:22, 28).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 28:5

5”Binecuvântat ați vor fi coșul și covata!”

28:5 „Binecuvântat...covata” Aceasta era un vad folosit pentru pregătirea hranei familiei (adică, pâinea zilnică). Acesta era un mod de a spune, „va exista totdeauna hrană pe masă.” Opusul este declarat în v. 17.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 28:6

6”Binecuvântat vei fi la venire și la plecare!”

28:6 „Binecuvântat vei fi la venire și la plecare” Acesta este un idiom ebraic (comparați 31:2; Ps. 121:8; Is. 37:28) pentru o viață binecuvântată în toate zonele (comparați contrast în v. 19).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 28:7-14

7”DOMNUL îți va da izbândă asupra vrășmașilor tăi care se vor ridica înaintea ta; pe un drum vor ieși înaintea ta, dar pe șapte drumuri vor fugi dinaintea ta! **8**DOMNUL va porunci binecuvântarea Sa peste toate hambarele tale și peste tot ce vei întreprinde; te va binecuvânta în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău! **9**Vei fi pentru DOMNUL un popor sfânt, cum ți-a jurat El, dacă vei păzi poruncile DOMNULUI Dumnezeuului tău, și vei umbla pe căile Lui. **10**Toate popoarele vor vedea că tu porți numele DOMNULUI și se vor teme de tine. **11**DOMNUL te va copleși cu bunătați, înmulțind rodul trupului tău, rodul turmelor tale și rodul pământului tău, în țara pe care DOMNUL a jurat părinților tăi că ți-o va da. **12**DOMNUL îți va deschide depozitul Său bună, cerul, ca să trimită țării tale ploaie la vreme și ca să binecuvânteze tot lucrul mâinilor tale; vei da cu împrumut multor națiuni; dar tu nu vi lua cu împrumut. **13**DOMNUL te va face să fi cap, nu coadă! Totdeauna vei fi sus și niciodată nu vei fi jos dacă vei asculta de poruncile DOMNULUI Dumnezeuului tău, pe care ți le dau astăzi dacă le vei păzi și le vei împlini **14** și nu te vei abate nici la dreapta nici la stânga de la toate poruncile pe care vi le dau astăzi, ca să vă duceți după alți dumnezei și să le slujiți.”

28:7 „vrășmașilor” PARTICIPIUL (BDB 33, KB 38 PARTICIPIU *Qal*) e folosit de opt ori în acest capitol (comparați vv. 7, 25, 31, 48, 53, 55, 57,68). Se referă la ostilitatea activă a unei persoane sau grup împotriva unei persoane sau grup. YAHWE promite să fie dușmanul dușmanilor lui Israel (comparați Exod 23:22), dar datorită neascultării de legământ El este acum dușmanul Israelului!

Dacă Israel este ascultător YAHWE va lupta cu dușmanii lui (comparați 30:7; 33:27-29).

■ „pe șapte drumuri vor fugi dinaintea ta” Acest idiom se referă la neorganizata și fricoasa retragere a dușmanilor Israelului (comparați vv. 20:25). Vezi Tematica Specială: Numere simbolice în Scriptură la 23:3.

28:8 „binecuvântare... peste hambare” Acest lucru se referă la depozite de cereale (comparați Pro. 3:10). Iudaismul târziu spune că acest lucru se referă la binecuvântarea lui YAHWE din secret a cuiva.

■ **„în țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău”** Această afirmație merge înapoi la promisiunea lui Avraam în Gen. 12:1-3. Țara era promisiunea specială a lui Dumnezeu împlinită în Exod/cucerire.

28:9 „DOMNUL te va stabili” VERBUL (BDB 877, KB 1086, IMPERFECT *Hiphil*) înseamnă de fapt „a ridica.” E folosit cu câteva sensuri diferite în Deuteronom în *Hiphil* (adică, [1] a confirma un legământ, comparați 8:18; [2] fiind pe scenă, comparați 18:15,18; [3] ridicarea animaelor căzute, comparați 22:4; și [4] a seta o piatră memorabilă, comparați 27:3). Aici e folosit în sens metaforic pentru „stabilire,” ca în 25:7 și 29:13.

■ **„un popor sfânt”** Cuvântul „sfânt” înseamnă „pus deoparte pentru slujba lui Dumnezeu” (BDB 871 și 872, vezi Tematica Specială la 5:12, comparați Exod 19:5-6). Israel era menit să fie o împărăție de preoți pentru a aduce toate națiunile la YAHWE.

■ **„umbla”** Aceasta este o metaforă biblică pentru un stil deviată ascultător și în credință.

28:10 „Toate popoarele vor vedea că tu porți numele DOMNULUI” Afirmația „tu porți numele DOMNULUI” (BDB 894, KB 1128, PERFECT *Niphal*) denotă apartenența la YAHWE a Israelului (comparați II Sam. 6:2; Is. 43:7; Ier. 7:10-12; 14:9; 15:16; 32:34; Dan. 9:18-19; Amos 9:12).

YAHWE dorea ca Israel să fie un canal revelator pentru toată lumea ca să ajungă să-L cunoască. El dorea să binecuvânteze Israelul pentru a atrage atenția națiunilor și prin urmare ele să vină la El (comparați v. 25, 37). Vezi Tematica Specială la 4:6.

■ **„se vor teme de tine”** Binecuvântarea lui YAHWE, atât în sferile domestice cât și militare, va cauza frică/reverență (BDB 431, KB 432, PERFECT *Qal*, comparați 7:19; 17:13) din partea națiunilor păgâne supestițioase din împrejurimi.

Israel trebuia să nu se înfricoșeze (BDB 431, KB 432) deoarece YAHWE era cu ei, pentru ei, și lupta de partea lor (spre exemplu, 1:21,29; 3:22; 7:18; 20:1,3; 31:6,8).

28:11 Acesta e un verset succint al binecuvântării lui Dumnezeu asupra ascultării poporului față de legământ (spre exemplu, 1:14).

28:12 „Depozitul Său bun” Acesta (BDB 373 II la 69) era un simbol al cerului și ploii (comparați vv. 23-24; Ps. 82:12; Mal. 3:10). Este posibil să fie o referire sarcastică la închinarea la Ba'al. Ba'al era zeul Canaanit al prosperității (adică, ploaie, comparați I Împ. 17-18). Totuși, YAHWE era cel ce furniza toate binecuvântările poporului Său (comparați v. 47; 11:14; Lev. 26:4).

■ **„să trimită țării tale ploaie la vreme”** Acest VERB (BDB 678, KB 733) e folosit regulat în acest capitol pentru darurile de legământ ale binecuvântării lui YAHWE (comparați vv. 1,7,8,11,12,13).

Nu doar că YAHWE va deschide ferestrele cerului și va trimite ploaie, dar El o va face la vreme potrivită (adică, ploile târzii și timpurii, timpul plantării și timpul creșterii roadelor).

„vei da cu împrumut multor națiuni, dat tu nu vei lua cu împrumut” Acesta era un alt semn al binecuvântării lui Dumnezeu cu că au plinătate ca să împrumute (comparați 23:20)! Rezultatele neascultării sunt în contrast izbitor în v. 44!

28:13 Acest verset are doi idiomi ai prosperității și puterii:

1. Cap și nu coadă
2. Vei fi daor deasupra, nu dedesupt

Dar observați elementul condițional. Același idiom era folosit în v. 1, „fiind atent să faci” (două CONSTRUCȚII INFINITIVE). Reversul cauzat de neascultare e văzut în v. 44.

28:14 „nu te vei abate.. la dreapta nici la stânga” Această declarație e folosită literal în Num. 20:17; 22:26; Deut. 2:27, dar adesea e un idiom ebraic pentru „orice deviere de la standard sau de la calea bine marcată înseamnă păcat” (comparați 5:7-9; 27:1; Exod 20:23; 34:17).

NASB, NRSV „pe care vi le dau astăzi”

NKJV „pe care vi le poruncesc astăzi”

TEV -----

NJB „cuvintele pe care vi le așez astăzi”

Această afirmație pare să implice zi specială de oferire a legii (comparați vv. 1,13,14,15). Totuși, *olam* poate să se refere la o perioadă de timp. Vezi Tematica Specială la 4:40. Motivul întrebării este exact la ce se referă „cartea” din vv. 58 și 61?

1. Tot Deuteronomul
2. Una din cuvântările din Deuteronom
3. O parte mai mare a legislației incluzând părți din Exod, Levitic, și Numeri

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:15

¹⁵„Dar dacă nu vei păzi glasul DOMNULUI Dumnezeului tău, dacă nu vei păzi și nu vei împlini toate poruncle Lui și toate legile Lui, pe care ți le dau astăzi, iată toate blestemele care vor veni peste tine și de care vei avea parte.”

28:15-37 Această secțiune de blesteme nu cere o interpretare literală. În schimb, ei trebuiau să-și construiască o imprevizibilă a dezastrului. Aceste feluri de afecțiuni vor urma dacă neascultarea apare. Era o modalitate de a zidi o mentalitate cu privire la ceea ce se va întâmpla dacă Israel violează legea lui YAHWE.

28:15 „dacă nu vei păzi” Aceasta este exact terminologia și forma gramaticală în vv. 1,13; 32:46. Forme similare ca aceiași termeni sunt găsite în 28:58 și 29:8. Ascultarea era crucială. Ascultarea nu este fundația legământului, ci fluxul lui natural! Legământul e stabilit în dragostea și suveranitatea lui YAHWE, dar continuarea și rodirea e menținută de ascultare. Dacă Mă iubești, păzește poruncile Mele!

■ **„poruncile și legile Lui”** Vezi Tematica Specială la 4:1.

■ **„blesteme”** Aceasta este o formă a SUBSTANTIVULUI din rădăcina „a fi mic” (BDB 886-887, comparați 27:15-26,28:15-68). Aceste blesteme erau menite să cauzeze Israelul să se întoarcă la YAHWE.

■ **„veni peste tine”** Vezi nota la v. 2.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 2:16

¹⁶„Blestemat vei fi în cetate. Blestemat vei fi la câmp!”

28:16-19 Aceste versete sunt în paralelă complet. Versetele 3-6 sunt binecuvântările; vv. 16-19 sunt blestemele.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:17

¹⁷„Blestemat îți vor fi coșul și covata.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:18

¹⁸„Blestemate vor fi rodul trupului tău, rodul pământului, fătul vacilor și fătul oilor.”

NASB, NJB	„rodul trupului tău”
NKJV	„rodul trupului tău”
NRSV	„rodul pânteceleui tău”
TEV	„copiii”

Afirmația literală este, „rodul pânteceleui tău.” Mulți copii fericiți, sănătoși era una din binecuvântări (comparați vv. 4,11), dar neascultarea aducea reversul promisiunii de legământ!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 28:19

¹⁹”Vei fi blestemat la venirea ta și vei fi blestemat la plecarea ta.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 28:20-24

20”DOMNUL va trimite împotriva ta blestemul, tuurarea și amenințarea

28:20 „tulburare” Acesta este un cuvânt (BDB 223) ce e folosit pentru înfrângere în luptă (comparați 7:23). E opusul din vv. 7 și 25. Confuzia va fi asupra lui Israel dacă neascultă cuvântul lui Dumnezeu.

■ „amenințare” Acest termen (BDB 172) e găsit doar aici în VT.

■ „până vei fi nimic, până vei pieri curând” Observați paralelismul:

1. „nimici” – BDB 1029, KB 1552, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Niphal*, comparați 4:26; 6:15
2. „pierii” – BDB 1, KB 2, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*, comparați Lev. 26:38; Deut. 4:26; 8:19-20; 11:17; 30:18-20; Ios. 23:13, 16 plus ADVERBUL „curând” (BDB 555 II).

■ „din pricina răutății faptelor tale, care te-au făcut să Mă părăsești” Observați că acea deviere de la porunci e văzută ca părăsirea lui YAHWE!

28:21 „ciuma” Această plagă (BDB 184) se referă (comparați Lev. 26:25; Num. 14:12) cum a trimis YAHWE în Egipt (comparați Exod 5:3; 9:15).

■ „agațe” VERBUL (BDB 179, KB 209, *Hiphil*) e imperativ în formă. Judecata lui YAHWE se va ține aproape de ei până și-a terminat sarcina (adică, „să-i mistuie,” BDB 477, KB 476, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Piel*).

Termenul e folosit pentru ceea ce Israel trebuia să facă pentru YAHWE (adică, să se agațe de El, comparați 10:20; 11:22; 30:20).

28:22 „sabie” Observați lista cu lucruri pe care le va trimite YAHWE împotriva unui Israel neascultător:

1. Lingoare (BDB 1006, comparați Lev. 26:16), o boală a plămânilor
2. Febră (BDB 869, comparați Lev. 26:16)
3. Inflamație (BDB 196)
4. Căldură arzătoare (BDB 359, #2,3; și 4 toate implică căldura; aceasta pare să implice condiții de uscăciune, comparați NRSV)
5. Sabia (BDB 352)
6. Decolorarea plantelor (BDB 995, negru de fum pe culturi, comparați I Împ. 8:37; II Cro. 6:28; Amos 4:9)
7. Mucegai (BDB 439, comparați I Împ. 8:37; II Cro. 6:28; Amos 4:9; Hag. 2:17; cuvântul înseamnă „verde,” prin urmare, „un ucegai verde”)

Atât oamenii cât și agricultura va suferi și va muri! Observați numărul simbolic al afecțiunilor (adică, șapte; există de asemenea șapte binecuvântări listate în acest capitol). Vezi Teatica Specială la 23:3.

28:23 „fier” Fierul e adesea metafora pentru dificultăți:

1. Țara nu va produce, datorită lipsei de ploaie se va preface tare ca metalul, v. 23, comparați Lev. 26:19
2. Jugul de fie e plasat pe gâtul Israelului, v. 48
3. Egipt ca un cuptor de fier al afecțiunilor, comparați 4:20

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:25-26

²⁵„DOMNUL te va face să fi bătut de vrășmașii tăi; pe un drum vei ieși împotriva lor, dar pe șapte drumuri vei fugi dinaintea lor, și vei fi o groază pentru toate împărățiile pământului. ²⁶Și cadavrele tale să fie hrana păsărilor cerului și a animalelor pământului, fără ca cineva să le sperie.”

2825 „pe un drum vei ieși împotriva lor, dar pe șapte drumuri vei fugi dinaintea lor” Aceasta este o metaforă descriind plănuirea militară a lui Israel fiind total nefolositoare. Șapte este un număr simbolic pentru „perfecție.” Israel va fi într-o retragere totală. Promisiunile „războiului sfânt” au fost inversate!

■ **„vei fi o groază pentru toate împărățiile pământului.”** Israel va fi folosit de YAHWE pentru a se revela pe Sine lumii; fie pozitiv (adică, binecuvântare) sau negativ (adică, blesteme, comparați v. 37; II Cro. 29:8; Ier. 15:4). YAHWE dorea să-l folosească pe Israel să atingă umanitatea (vezi Tematica Specială: Prejudecările Evanghelice ale lui Bob la 4:6). Aceasta este o inversare a scopurilor Sale!

28:26 „cadavrele tale vor fi hrană” Pentru Israel era o mare tragedie să fi neîngropat și astfel capabil să fi sfâșiat de animale (comparați I Sam. 17:44-46). Datorită mențiunii de „păsări,” mulți văd asta ca o referință escatologică (comparați Is. 18:14; Ier. 7:33; 16:4; 19:7; 34:20; Eze. 29:5; 32:4; 39:4).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:27-37

²⁷„DOMNUL te va bate cu bubele Egiptului, cu tumori, cu râie și cu pecingine, și nu te vei putea vindeca de toate acestea. ²⁸DOMNUL te va lovi cu nebulă, cu orbire, cu rătăcirea minții, ²⁹ca să bâjbâi ziua în amiază mare, ca orbul pe întuneric, nu-ți vor merge bine treburile și în toate zilele vei fi apăsător și nu va fi nimeni care să-ți vină în ajutor. ³⁰Te vei logodi cu o față și altul se va culca cu ea; vei construi o casă, dar nu vei locui în ea; vei sădi o vie, dar nu tu te vei înfructa din rodul ei. ³¹Boul tău va fi înjunghiat sub ochii tăi dar tu nu vei mânca din el; și se va răpi asinul dinaintea ta și nu-ți va fi înapoiat; oile tale vor fi date vrășmașilor tăi și nu va fi nimeni care să-ți vină în ajutor. ³²Fiii tăi și fiicele tale vor fi date ca roabe pe mâna altuioi popor și se vor topi ochii de dor uitându-te toată ziua după ei și mâna ta va fi fără putere. ³³Un popor pe care nu-l cunoști va mânca rodul pământului tău și tot venitul muncii tale, iar tu vei fi apăsător și zdrobit în toate zilele tale. ³⁴Și vei înnebuni când vei vedea ce și se întâmplă. ³⁵DOMNUL te va lovi cu o bubă rea la genunchi și la coapse și nu te vei putea vindeca de ea, te va lovi de la talpa piciorului până în creștetul capului. ³⁶DOMNUL te va duce pe tine și pe regele pe care-l vei pune peste tine, la un popor pe care nu l-ai cunoscut nici tu nici părinții tăi. Și acolo ve sluiți altor dumnezei de lemn și de piatră. ³⁷Și vei fi de pomină, de batjocură și de râs, printre toate popoarele la care te va duce DOMNUL.”

28:27 „bubele Egiptului” Observați lista plăgilor și problemelor (plăgile din Egipt și reversul binecuvântărilor legământului) cu care YAHWE va vizita Israelul dacă nu ascultă de legământul Său. Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere (spre exemplu, Luca 12:48).

1. NASB, MKJV, NRSV, TEV „bube,” comparați vv. 27, 35
NJB „ulcere egiptene”
JPSOA „inflamatorii”
BDB 1066, comparați Exod 9:9-11. Se referă la un fel de abcese.

2. NASB, JPSOA „hemoroizi,” v. 27
 NKJV „tumori”
 NRSV „ulceri”
 TEV „răni”
 NJB „umflătură din intersecția de pe partea inferioară a coapsei”
 BDB 779 II, comparați I Sam. 5:6,9,12. Mulți erudiți au interpretat acest lucru ca un sinonim al plăgii (adică, mari zone întunecate, umflături, inflamații, comparați I Sam. 5:9-6:17, ce, prin implicație, se asociază cu șoareci)
3. NASB, NKJV „crusta de pe rană,” v. 27
 NRSV, NJB „sângerare sub piele”
 JPSOA „cicatrici arse”
 BDB 173, comparați Lev. 21:20; 22:22
4. NASB, NKJV, NRSV, TEV, NJB „mâncărmi,” v. 27
 BDB 360 III. Acest termen e găsit dar aici în VT și se referă la iritațiile de piele cauzate de acarieni (comparați NIDOTTE, vol. 2, p. 278).
5. NKJV, NKJV, NRSV, NJB „nebunie,” vv. 28, 35
 TEV „pierderea minților”
 BDB 993, comparați Zah. 12:4
6. NASB, NKJV, NRSV, TEV, NJB „orbire, vv. 28,29
 BDB 734, comparați Plângeri 4:14; Țef. 1:17
7. NASB „zăpăceală de minte,” v. 28
 NKJV „confuzie la inimă”
 NRSV „confuzie la minte”
 TEV „confuzie”
 NJB „distragere la minte”
 BDB 1069, comparați Zah. 12:4
8. NASB, NKJV „oprimați continuu,” v. 29
 NRSV „continuu abuzați”
 TEV „constant opresați”
 NJB „exploatați”
 BDB 798, PARTICIPIU PASIV *Qal*, comparați Lev. 6:2
9. NASB, TEV „prădat continuu,” v. 29
 NKJV „jefuit continuu”
 NRSV „continuu jecmănit”
 NJB „jefuit”
 BDB 159, PARTICIPIU PASIV *Qal*, comparați Lev. 6:2
10. NASB „soție violată,” v. 30
 NKJV, NRSV „se va culca cu ea”
 BDB 993, KB 1415, IMPERFECT *Qal*
11. Casa ta locuită de altcineva, v. 30
12. Via ta mâncată de altcineva, v. 30
13. Turma ta luată de altcineva, v. 31

14. Copiii tăi luați, v. 32
15. Recoltele tale date altcuiva, v. 33
16. Rodul tău mâncat de altcineva, v. 33
17. NASB, NKJV „opresați,” v. 33
 NRSV „abuzăți”
 TEV „oprimare”
 NJB „exploatați”
 BDB 798, KB 897, PARTICIPIU PASIV *Qal*, comparați v. 29
18. NASB, NKJV, NRSV, NJB „zdrobit,” v. 33
 TEV „tratament dur”
 BDB 854, KB 1285, PARTICIPIU PASIV *Qal*, comparați I Sam. 12:3-4; Amos 4:1
19. NASB, NKJV, NRSV, NJB „înebunit,” v.34
 TEV „să îți pierzi mințile”
 BDB 993, KB 1415, PARTICIPIU *Pual*, comparați v. 30
20. NASB „te lovesc... cu răni de ars,” v. 35
 NKJV „te lovesc... cu răni severe”
 NRSV „te lovesc... cu răni cumplite”
 TEV „te va acoperi... cu răni dureroase”
 NJB „te va lovi cu ulcere neplăcute”
 BDB 645, KB 697, IMPERFECT *Hiphil* și două OBIECTE, BDB 1006 și 948
21. Regele vostru îndepărtat și înlocuit de conducători păgâni, v. 36
 Veți sluji zei străini, v. 36
 Vei deveni:
- a.**
- NASB „oroare,” v. 37
 NKJV „pomină”
 NRSV „obiect de teroare”
 NJB „uimire”
 BDB 1031 I, comparați II Împ. 22:19; Ier. 5:30; 25:9,11,18,38; 29:18; 42:18; 44:12,22; 49:13,17; 50:23; 51:37,41
- b.**
- NASB „proverb,” v. 37
 NKJV „de râs”
 BDB 605, comparați I Împ. 9:7; 24:9
- c.**
- NASB „batjocură,” v. 37
 NKJV, NRSV „râs”
 NJB „o pricină de râs”
 BDB 1042, comparați I Împ. 9:7; Ier. 24:9
24. NASB „DOMNUL te va conduce”
 NKJV, NRSV „DOMNUL te va conduce”
 NJB „YAHWE te ia”

Acest VERB (BDB 624 I, KB 675, IMPERFECT *Piel*) e folosit în a conduce turmele (spre exemplu, Exod 3:1). A devenit o metaforă pentru (1) a conduce oameni la judecată (spre exemplu 4:27; I Sam. 30:2,22; Is. 20:4) sau (2) YAHWE conducând ca un păstor grjului (comparați Ps. 48:14; 78:26,52; 80:1). Oamenii vor fi conduși (păstor) sau alungați (judecată) de ascultarea lor de credință.

Acest lucru le amintește de plaga cu bube din Egipt (comparați Exod 9:8ff). Plăgile sunt acum vizitate bazat pe neascultarea lui Israel (comparați 7:15; 28:60,61).

28:32 Observați situația acelor părinți Israelii:

1. Copii dați altor oameni (BDB 678, KB 733, PARTICIPIU PASIV *Qal*)
2. Vor vedea întâmplându-se (BDB 906, KB 1157, PARTICIPIU ACTIV *Qal*)
3. Ochii lor li se vor topi de dor (termenul, BDB 479, e găsit doar aici în VT)
4. Nu au putere să îi oprească (BDB 34II, CONSTRUCȚIE BDB 43)

28:33 „apăsət” Acest termen era folosit regulat pentru cei bogați care profită de cei săraci și ostracizați social, dar aici e folosit pentru YAHWE zdrobin poporu Său neascultător.

28:35 „de la talpa piciorului până în creștetul capului”

Aceasta este o metaforă pentru boală răspândită de care nimeni nu poate fi vindecat (comparați Iov 2:7; Is 1:5-6)

28:36 „regele vostru” Moise recunoștea că va fi un rege într-o zi (comparați 17:14-20). ISRAELIȚII erau o societate tribală. Nu a existat nici un rege până la Saul (comparați I Sam. 8).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:38-44

³⁸”Vei semăna multă sămânță pe câmpul tău, darvei strânge puțin, căci o vor mânca toată lăcustele. ³⁹Vei sădi vii și le vei lucra dar nici nu vei bea din vinul lor, nici nu le vei mânca strugurii, fiindcă le vor mânca viermii. ⁴⁰Vei avea măslini pe toată întindere țării tale, dar nu te vei unge cu untdelemn căci măslinile vor cădea. ⁴¹Vei naște fiii și fiice, dar nu vor fii ai tăi, căci se vor duce în robie. ⁴²Omizile îi vor mânca toți pomii și rodul pământului. ⁴³Străinul care va fii în mijlocul tău se va ridica tot mai sus peste tine iar tu te vei coborâ tot mai jos; ⁴⁴el îți va da cu împrumut dar tu nu vei fi în stare să-i dai lui cu împrumut; el va fi fruntea iar tu vei fii coada.”

28:38-42 Din nou observați lista încercări Israelului la prosperitate, ce va fi zădărnicită de YAHWE:

<u>Acțiunile lor</u>	<u>Rezultate</u>
1. Multă sămânță, v. 38	distruse de lăcuste
2. Plantate vii, v. 39	distruse de viermi
3. Plantați măslini, v. 40	măslinile căzute
4. Copii, v. 41	copiii luați captivi
5. Pomi și producție, v. 42	distruși de greieri

Prosperitatea promisă a lui YAHWE e negată de neascultarea de legământ a lui Israel!

28:40 „te vei unge” Poporul Orientului Apropiat antic puneau uleiul de măslini pe fețele lor ca simbol al prosperității și bucuriei (spre exemplu Rut 3:3; II Sam. 12:20; 14:2).

28:43-44 Aceste două versete descriu rolul invers al ISRAELIȚILOR și a rezidenților stăini (călători, BDB 158):

1. Străinii se vor ridica deasupra voastră
 - a. Sus mai sus (BDB 751)
 - b. Voi jos mai jos (BDB 641)

[reversul din v. 13]

2. Străinul se va da la tine

[reversul din v. 12]

3. Străinul va fi cap

[reversul din v. 13]

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:45-46

⁴⁵”Toate blestemele acestea vor veni peste tine, te vor urmării și te vor ajunge din urmă, până când vei fi nimicit, pentru că nu ai ascultat de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău, pentru că nu ai păzit poruncile Lui și legile Lui pe care ți le-a dat. ⁴⁶Și ele vor deveni un semn și o pricină de mirare pentru tine și pentru urmașii tăi în veac.”

28:45-58 Observați cauza și efectul judecăților lui YAHWE:

1. Cauza

a. Israel nu va asculta (BDB 1033, KB 1570, PERFECT *Qal*) și nu va păzi (BDB 1036, KB 1581, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*) de poruncile și legile lui YAHWE, v. 45.

b. Israel nu L-a slujit (BDB 712, KB 773, PERFECT *Qal* [de două ori] pe YAHWE, v. 47:

(1) Cu bucurie

(2) Cu o inimă bucuroasă

(3) Recunoștință pentru abundența tuturor lucrurilor

2. Efectul

a. Blesteme

(1) Va veni la tine, v. 45, BDB 97, KB 112, PERFECT *Qal*

(2) Te va urmări, v. 45, BDB 922, KB 1191, PERFECT *Qal*

(3) Te va lua, v. 45, BDB 673, KB 727, PERFECT *Hiphil*

(4) Până ești distrus, v. 45, BDB 1029, KB 1552, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Niphal*, comparați 4:25-26

b. Dușmani

(1) Vei sluji dușmanilor tăi, v. 48

a) În foamete (BDB 944)

b) În sete (BDB 854)

c) În goliciune (BDB 735)

d) Lipsa a tuturor lucrurilor

e) Jug de fie peste vi

f) Până sunteți distruși (BDB 1029, KB 1552, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*, comparați 4:25-26).

28:46 „veac” Vezi Tematica Specială la 4:40.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:47-48

⁴⁷”Fiindcă n-ai slujit pe DOMNUL Dumnezeul tău cu bucurie și cu dragă inimă pentru tot belșugul pe care ți l-a dăruit, ⁴⁸vei sluji pe vrășmașii tăi pe care DOMNUL îi va trimite în potriva ta, năpădit de foame, de sete, de goliciune și de tot felul de nevoi; și El îți va pune pe gât un jug de fier, până te va nimici.”

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 28:49-57

⁴⁹”DOMNUL va aduce de departe, de la marginile pământului, un neam împotriva ta cu zbor de vultur, o națiune a cărei limbă nu o vei înțelege, ⁵⁰un popor cu înfățișarea sălbatică ce nu se va sfii de cel bătrân, nici nu va avea milă de copil. ⁵¹El va mânca rodul turmelor tale și rodul pământului tău, până vei fi nimic; nu-ți va lăsa nici grâu, nici must, nici untdelemn, nici vițeei de la vaci, nici mieii de la oi, până te va face să peiri. ⁵²Te va asedia în toate cetățile tale, până îți vor cădea zidurile, aceste ziduri înalte și tari, în care îți pusese-și încrederea pe toată întinderea țării tale; te va asedia din toate cetățile tale în toată țara pe care ți-o dă DOMNUL Dumnezeuul tău. ⁵³În strâmtorarea și necazul în care te va aduce vrășmașul tău, vei mânca rodul trupului tău, carnea fiilor și fiicelor tale pe care ți-i va da DOMNUL Dumnezeuul tău. ⁵⁴Omul cel mai ales și cel mai delicat dintre voi se va uita cu dușmănie la fratele său, la soția lui, care se odihnește pe sânul lui, la copii ce i-au mai rămas, ⁵⁵și nu va da nici unuia din ei din carnea copiilor lui cu care se hrănește, fiindcă nu-i va rămâne nimic în mijlocul strâmtorării și necazului în care te va duce vrășmașul tău în toate cetățile tale. ⁵⁶Femeia cea mai aleasă și delicată dintre voi, care de aleasă și delicată ce era nu îndrăznea să calce cu piciorul pe pământ, va privii cu dușmănie pe soțul ei, care se odihnește lasnului ei, pe fiul și pe fiica ei, ⁵⁷și nu le va da nimic din fătul care a ieșit din coapsele ei și pe care, din lipsă de hrană, îl va mânca în ascuns din pricina strâmtorării și necazului în care te va duce vrășmașul tău în cetățile tale.”

28:49-57 Consecințele neascultării continuă. Paragraful listează problemele legate de asediul războiului din Orientul Apropiat antic:

1. Invadații descriși:
 - a. Invadatori aduși de YAHWE, v. 49
 - b. O națiune din afară, v. 49
 - c. O națiune cu o armată puternică și iute, v. 49
 - d. O națiune cu o limbă necunoscută, v. 49
 - e. O națiune fără respect pentru cei care îi invadează, v. 50
 - f. O națiune ce va consuma toate produsele și turmele lui Israel ca hrană, v. 51
 - g. O națiune ce va asedia fiecare cetate fortificată în Israel, v. 52
2. Consecințele pentru Israel:
 - a. Ei vor pieri pentru lipsă de hrană, v. 51
 - b. Israel își va mânca proprii fii, v. 53 (comparați Lev. 26:29) și nu-și va împărți această mâncare (comparați v. 57)
 - c. Bărbații și femeile delicate își vor pierde naturalețea și afecțiunea familiei și va fi ostilă, vv. 54, 56
 - d. Nu își vor împărtăși copiii ca hrană, v. 57

28:49 „DOMNUL va aduce de departe, de la marginile pământului, un neam împotriva ta” Acest lucru se referă la Asiria (comparați Osea 8:1) și/sau Babilon (comparați Ier. 5:15).

28:50 „nu se va sfii de cel bătrân, nici nu va avea milă de copil” Asirienii în special, dar și babilonienii, ucideau pe bătrâni (opus de Lev. 19:32) și pe copil ca modalitate de demoralizare a poporului înainte să fie deportați într-o regiune depărtată și fără odihnă în casa altcuiva.

28:51 În acest verset națiunile invadatoare sunt descrise în termeni de totală devastare a resurselor similare cu plăgile lăcustelor din Ioel, Amos, și Mica.

28:52 „aceste ziduri înalte și tari, în care îți pusese-și încrederea” Israel se vor încrede (BDB 105, KB 120, PARTICIPIU Activ *Qal*) în pregătirile lor militare (comparați II Cro. 32:7-8)!

28:53-57 „vei mânca rodul trupului tău” Acest lucru arată starea disperată a asediului (adică, canibalism, comparați Lev. 26:29; II Împ. 6:24-30; Ier. 19:9; Plân. 2:20; 4:10; Eze. 5:10).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 28:58-68

⁵⁸”Dacă nu vei păzi și nu vei păzi toate cuvintele legii acesteia scrise în cartea aceasta, dacă nu te vei teme de acest Nume slăvit și înfricoșat, adică de DOMNUL Dumnezeuul tău, ⁵⁹atunci DOMNUL te va lov pe tine și pe urmașii tăi cu urgii nemaipomenite cu nenorociri îndelungate, cu groaznice boli cronice. ⁶⁰Va aduce toate bolile Egiptului de care te-ai temut atât de mult și ele se vor lipi de tine. ⁶¹Ba încă, DOMNUL va aduce peste tine până vei fi nimicite toate felurile de boli și de răni care nici nu sunt pomenite în cartea legii acesteia. ⁶²După ce ai fost atât de mulți ca stelele cerului nu veți mai rămâne decât un mic număr, pentru că n-ai ascultat de glasul DOMNULUI Dumnezeului tău. ⁶³După cum DOMNUL se bucura să vă facă bine și să vă înmulțească, tot așa DOMNUL se va bucura să vă piardă și să vă nimicească; și veți fi smulși din țara pe care o vei lua în stăpânire. ⁶⁴DOMNUL te va împrăștia printre toate popoarele de la o margine a pământului până la cealaltă: și acolo vei sluji altor dumnezei pe care nu i-ai cunoscut nici tu, nici părinții tăi, dumnezei de lemn și de piatră. ⁶⁵Printre aceste popoare, nu vei fi liniștit și nu vei avea loc de odihnă pentru talpa picioarelor tale. DOMNUL îți va face inima fricoasă. Ochii întunecați și sufletul îndurerat. ⁶⁶Viața îți va atârna nehotărâtă înaintea ta; vei tremura zii și noapte și nu vei fi sigur de viața ta. ⁶⁷În groaza care-ți va umple inima și în fața lucrurilor pe care ți le vor vedea ochii, dimineața vei zice: `O, de ar veni seara!’ Iar seara vei zice: `O, de ar veni dimineața!’ ⁶⁸Și DOMNUL te va întoarce pe corăbi în Egipt și vei face drumul acesta despre care-ți spusese: `Să nu-l mai vezi!’. Acolo vă veți vinde vrășmașilor voștri, ca robi și roabe, și nu va fi nimeni să vă cumpere.”

28:58-68 „dacă...atunci” Observați obligațiile de legământ și consecințele neascultării:

1. „dacă”
 - a. „nu ești atent să păzești toate cuvintele legii acesteia” (BDB 1036, KB 1581, IMPERFECT *Qal* și BDB 793, KB 889, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*)
 - b. „să vă temeți și să slăviți acest nume, DOMNUL Dumnezeuul” (BDB 431, KB 432, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*, comparați 4:10; 5:29; 6:2,13,13,24; 10:12,20; 13:4; 14:23; 17:19; 28:58; 31:12,13)
 - c. Observați vv. 1,13,15,158; 29:9; 31:12; 32:46. Ascultarea e crucială!
2. „atunci”
 - a. YAHWE va aduce plăgi, v. 59
 - (1) Extraordinare (BDB 810, KB 927, PERFECT *Hiphil*)
 - (2) Severe (BDB 152)
 - (3) Durabile (BDB 52, KB 63, PERFECT *Niphal*)
 - (4) Miserabilie, (BDB 948)
 - (5) Cronice (BDB 52, KB 63, PERFECT *Niphal*)
 - b. YAHWE va aduce înapoi plăgile (BDB 188, comparați 7:15), de care se temeau ISRAELIȚII (BDB 388, KB 386, PERFECT *Qal*), să se lege de Egipt (BDB 179, KB 209, PERFECT *Qal*) de ei, v. 60
 - c. YAHWE va aduce fiecare boală (BDB 315) și fiecare plagă (BDB 646, comparați Lev. 26:21) menționată în cartea Legii, v. 61
 - d. YAHWE va inversa promisiunea Sa de prosperitate și abundență, vv. 62-63)
 - e. YAHWE va inversa exodul din Egipt în Țara Promisă și va împrăștia (BDB 806, KB 918, PERFECT *Hiphil*) poporul Său de legământ, v. 64

- (1) Sluji alți zei, v. 64
- (2) Fără odihnă, v. 65
- (3) Inimi fricoase, v. 65
- (4) Ochi întunecați, v. 65
- (5) În groază noaptea și ziua, v. 66,67
- (6) Fără asigurare de viață, v. 66
- (7) Sclavie, v. 68

28:58

NASB „acest nume onorat și mare”

NKJV, NRSV „acest nume glorios și mununat”

TEV „acest nume minunat și mare”

NJB „acest nume glorios ce inspiră reverență”

„Numele” se referă la persoana și caracterul lui YAHWE (spre exemplu, Iov 1:21; Is. 48:9-11; Eze. 20:44; Amos 2:7). El e descris de două PARTICIPII *Niphal*:

1. BDB 47, KB 455, din VERBUL, „a fi greu sau masiv,” folosit ca metaforă pentru onoruri și glorie (comparați Is. 26:15; 66:5; Eze. 28:22; 39:13).
2. BDB 431, KB 432, din VERBUL, „a te teme,” folosit în sens de uimire reversă pentru YAHWE și actele Sale de răscumpărare (spre exemplu, 7:21; 10:17,21; Nee. 1:5; 4:14; 9:32; Ps. 145:6).

28:61 „în cartea legii acesteia” Este nesigur la ce se referă specific:

1. Întreaga Tora
2. Legile din Exod – Numeri
3. Întreg Deuteronomul (comparați 31:24)
4. Părți din Deuteronom
 - a. Coduri de legi
 - b. Blesteme și binecuvântări

De sigur „carte” înseamnă sul, dar aici se presupune că Moise a scris-o sau a avut pe cineva înregistrând legea lui YAHWE dictată lui (comparați 27:3,8; 28:58; 29:21,29; 30:10).

28:62 „puțini la număr” Acesta era un reversal promisiunilor avraamice. Dumnezeu a promis că ei vor fi (1) ca „stelele de pe cer” (comparați Gen. 15:5; 22:17; 26:4); (2) ca „nisipul” (comparați Gen. 22:17; 32:12); și (3) ca „praful” (comparați Gen. 13:16; 28:14; Num. 23:10).

28:63 „DOMNUL se bucura” Acest VERB (BDB 965, KB 1314) e folosit în două moduri:

1. A binecuvânta (PERFECT *Qal*, comparați 30:9)
 - a. Vei prospera (BDB 405, KB 408, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*)
 - b. Te va înmulți (BDB 915 I, KB 1176, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*)
2. A blestema (IMPERFECT *Qal*)
 - a. Pieri (BDB 1, KB 2, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*)
 - b. Distruge (BDB 1029, KB 1552, CONSTRUCȚIE INFINITIV *Hiphil*)
 - c. Sfâșiat din țară (BDB 650, KB 702, PERFECT *Niphal*)

YAHWE își răplătește și își disciplinează copi Disciplina e pentru restaurare și inculdere.

■ **„smuși din țară”** VERBUL (BDB 650, KB 702, *PERFECT Niphal*) e adesea folosit entru judecata lui YAHWE (comparați Ps. 52:5; Pro. 15:25). Aceasta era o inversiune totală față de promisiunile lui Avraam (comparați Gen. 12:1-3).

28:64 „DOMNUL te va împrăștia printre toate popoarele” Acest lucru se referă la exil, un exod invers (comparați v. 68.)

28:65 „ochii întunecați” Acest capitol menționează ierderea vederii de câteva ori:

1. Orbire ca judecată a lui YAHWE asupra neascultării de legământ, v. 28-29
2. Judecata văzută înaintea ochilor, vv. 30-33
3. Ceea ce vedeți vă va înebuni, v. 34
4. Metaforă pentru violență premeditată împotriva alto membrii ai familiei (adică, ochiul va fi rău împotiva”), vv. 54-56
5. Plăgile egiptene, una dintre care aducea beznă, vv. 60-61
6. „ochi întunecați,” o metaforă pentru frică și disperare, deznădezde deplină, vv. 65-66
7. Croază cauzată de vedere, v. 67

■ **„fără loc de odihnă”** Această afirmație (BDB 629 I) era folosiă de aseenea de două ori pentru evenimentul din Gen. 8 cu potopul lui Noe:

1. Arca s-a oprit pe munți Ararat, v. 4
2. Porunbelul trimis să găsească pământ uscat nu putea găsi un loc de odihnă, v. 9

YAHWE dorește ca poporul Lui să aibă un loc de odihnă (adică, Țara Promisă, comparați 3:20; 12:9-10; 25:19; Ios. 1:13,15; 21:44), dar neascultarea lor voită a adus un exod inversat (adică, exil, comparați, Ps. 95:11).

■ **„ochii întunecați”** Acest termen (BDB 479) e lega de v. 32; judecata cauzează pierderea vitalității și bucuriei vieții!

28:66-67

NASB, NRSV	„groază”
NKJV	„frică”
TEV	„terare...frică”
NJB	„frică...teroare”
JPSOA	„teroare...groază”

Acest termen (BD 808 I) înseamnă „tremurat,” sau „cutremur,” cauzat de frică sau bucurie! Aici e din frică (spre exemplu, Is. 33:14). YAHWE dorea să cauzeze „groază” în dușmanii lui Israel (comparați 2:25; 11:25), dar datorită neascultării lo ei erau cei ce tremură!

28:68 „DOMNUL vă va aduce în Egipt” Reversul Exodului. Recaptivitatea lui Israel!

■ „drumul acesta despre care-ți spusesem” Această afirmație a lui YAHWE e incertă.

■ **„nu va fi nimeni să vă cumpere”** VERBUL „a cumpăra” (BDB 888, KB 1111, PARTICIPIU Activ *Qal*) era adesea folosit pentru cumpărarea lui Israel din legăturile Egiptului de către YAHWE (comparați Exod 15:16; Ps. 74:2), dar aici e folosit despre soarta Israelului așa încât nici chiar Egiptenii nu îi vor mai cumpăra ca sclavi. Respingere totală de către Dumnezeu și om.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce e secțiunea blestemelor atât de lungă față de cea a binecuvântărilor?
2. Care e scopul acestui capitol?
3. Cum se leagă fapte-neprihănire de binecuvântările savurate aici?
4. De ce e judecata lui Dumnezeu atât de severă?
5. S-a întâmplat aceste lucruri în istoria Israelului?

DEUTERONOM 29

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Legământul înnoit la Moab	A treia cuvântare a lui Moise (29:1-30:20)	Legământul DOMNULUI cu Israel în țara Moabului	Al treilea discurs (28:69-30:20) Introducerea istorică
29:1	29:1	29:1	29:1-3
29:2-9	29:2-9	29:2-9	29:4-5 29:6-7 29:8 Legământul din Moab 2:9-14
29:10-13	29:10-29	29:10-15	29:15-16
29:14-29		29:16-21	29:17-20 O amenințare pentru exil 29:21-23
		29:22-28	29:24-28
		29:29	[Versiunea MT]

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 29:1

¹”Iată cuvintele legământului pe care a poruncit DOMNUL lui Moise să-l încheie cu fiii lui Israel în țara Moabului, pe lângă legământul pe care-l încheiase cu ei la Horeb.”

29:1 „cuvintele legământului pe care a poruncit DOMNUL lui Moisea” Aceasta este a treia adresare a lui Moise din Deuteronom (capitolele 29-30). El ne amintește că aceste legi sunt de la YAHWE, nu de la el.

■ **„pe lângă legământul”** Acest lucru se referă la legământul de la Muntele Sinai/Horeb (vezi Tematica Specială la 1:2, comparați 5:2ff; Exod 19-24) și pe câmpiile lui Moab (comparați 1:5; 5:1,3,5-26). A fost rostit clar în Exod 20-31. A fost reînnoit în Exod 34; Deuteronom 29-30; și Iosua 24. Pentru „legământ” vezi Tematica Specială la 4:13.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 29:2-9

²”Moise a chemat tot Israelul și le-a zis: `Ați văzut tot ce a făcut DOMNUL sub ochii voștri, în țara Egiptului, lui Faraon, tuturor supușilor lui și întregii lui țări: ³Marile încercări pe care ți le-au văzut ochii, minunile și semele acelea nemaipomenite. ⁴Dar până în ziua de azi DOMNUL nu v-a dat o minte care să înțeleagă, ochi care să vadă sau urechi care să audă. ⁵În cei patruzeci de ani cât v-am condus în deșert, hainele nu vi s-au învechit, nici încălțămintele din picioare nu vi s-au rupt; ⁶n-ați mâncat pâine și n-ați băut vin sau altă băutură fermentată, ca să știți că eu sunt DOMNUL Dumnezeu vostru.` ⁷Când ați ajuns în locul acesta Sihon, regele Heșbonului, și Og, regele Basanului, au ieșit să se lupre împotriva noastră, dar noi i-am învins. ⁸Le-am luat pământul și l-am dat moștenire rubeniților, gadiților și jumătății de trib al lui Manase. ⁹Să păziți dar cuvintele legământului acestuia și să le împliniți, ca să izbutiți în tot ce veți face.”

29:2 „tot Israelul” Acest lucru se referă adesea doar la lideri, dar datorită vv. 1-3, se pare să se refere la întreaga națiune. Pentru „Israel” vezi Tematica Specială la 1:1.

29:2-3 „Ați văzut... sub ochii voștri” Aceasta este o figură de stil (comparați 4:34; 7:19) deoarece acești oameni erau copii celor ce au văzut (comparați Num. 14:29). Versetele 2-8 formează o revizuire istorică asemenea capitolelor 1-4, ce era un element comun în tratatele Orientului Apropiat.

■ **„minunile și semele”** Acești termeni „seme” (BDB 16) și „minuni” (BDB 68) sunt menționați asea în Deuteronom (comparați 4:34; 6:22; 7:19; 11:3; 26:8 29:2; 34:11) pentru a ajuta generația creștină de israeliți de a-și aminti de eliberarea și grijăputerică și plină de har al lui YAHWE (comparați vv. 5-7) din timpul Exodului și perioadei de peregrina în pustiu.

29:4 „până în ziua de azi” Orbirea Israelului în planul special al lui YAHWE în răscumpărare nu a fost o problemă antică (adică, v. 4), ci și o problemă curentă (comparați Mat. 13:14-17; Mar 4:10-12; Luca 8:9-10; Ioan 12:36b-43; Fapte 28:26-27; și în special Rom. 11:25-32).

Evanghelia e descrisă ca fiind planul predeterminat și precunoașterea lui Dumnezeu (comparați Fapte 2:23; de asemenea 3:18; 4:28; 13:29). Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

■ **„zi DOMNUL nu v-a dat o minte care să înțeleagă, ochi care să vadă sau urechi care să audă”** ISRAELIȚII din exod și pustie au văzut fizicul, dar nu au înțeles dimensiunea spirituală a acțiunilor lui YAHWE (adică, ei erau un popor de legământ special ce făceau parte din planul etern de răscumpărare).

Această afirmație devine o metaforă pentru orbirea spirituală și impietare (comparați Is. 6:9-10; Fapte 8:26-27; Rom. 11:8).

Există un joc de cuvinte între v. 2, „ați văzut” și v. 4, unde afirmă că nu pot vedea! Acest lucru s-ar putea să se refere la rebeliunea lui Israel menționată în 9:7-24. Fără credință Dumnezeu e invizibil în istorie, dar cu credință istoria devine pista de urmărire. E nevoie de un dar (adică, „oferi,” BDB 678, KB 733, *Qal* PERFECT) a harului lui YAHWE pentru umanitate căzută ca să perceapă și să înțeleagă prezența Sa!

29:5 „hainele nu vi s-au învechit, nici încălțămintele din picioare nu vi s-au rupt” Rashi spune că hainele și sandalele au crescut pe copii (comparați 8:4; Nee. 9:21).

29:6 Versetele 5 i 6 arată grija providențială a lui Dumnezeu în întreaga perioadă de judecată cunoscută ca perioada de peregrinare prin pustie (comparați 8:2-3). ISRAELIȚII trebuiau să mențină relația concentrându-se pe YAHWE (nu hrană, apă produsă de efortul uman, ci pe provizia Sa). Dar aceste versete arată de asemenea continua orbire spirituală a poporului lui Dumnezeu (comparați Is. 6:9-10).

29:7 Acest verset arată prezența militară a lui YAHWE spre binele Israelului (comparați Num. 21:21-24, 33-35; și Deut. 2:26-3:17).

29:8 Acestea sunt triburile ce s-au stabilit pe partea de est a Iordanului (comparați 3:12-13; Num. 32:28-32).

29:9 „păziți dar cuvintele...să le împliniți” Natura condiționată a legământului (adică, „păzește,” BDB 1036, KB 1581, PERFECT *Qal* „a face,” BDB 793, KB 889, PERFECT *Qal*) e repetată în Deuteronom (comparați 4:2,6,9,15,23,40; 5:1,10,12,29,32; 6:2,3,12,17,25; 7:9,11,12; 8:1,2,6,11; 10:13; 11:1,8,16,22,32; 12:1,28,32; 15:5; 16:12; 17:19; 19:9; 24:8; 24:8; 26:16,17,18; 27:1; 28:1,9,13,15,45,58; 29:9; 20:10,16; 31:12; 32:46). Ascultarea este o măsură vizibilă a credincioșiei spirituale a Israelului. A-L iubi pe YAHWE înseamnă a-L asculta!

Acest verset a fost citit mai târziu când unii din popor au fost biciuiți public (comparați 25:3). Conține 13 cuvinte pentru a corespunde la 13 lovituri. Psalmul 78:38 era de asemenea citit.

„ca să izbutiți în tot ce veți face” Acest VERB (BDB 968, KB 1328, IMPERFECT *Hiphil*) de obicei înseamnă ”fi prudent” sau „circumspect” dar în tulpina *Hiphil* poate însemna „prosper,” „a avea succes” (comparați Ios. 1:7-8; I Sam. 18:5,14,15; I Împ. 2:3; II Împ. 18:7; I Cro. 22:13). Observați succesul și prosperitatea sunt contingente asupra ascultării!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 29:10-13

¹⁰”Voi astăzi stați toți înaintea DOMNULUI Dumnezeului vostru: șefii triburilor voastre, bătrânii voștri, conducătorii oștirii voastre, toți bărbații ceilalți ai Israelului, ¹¹împreună cu copiii voștri, cu soțiile voastre și cu străinii care locuiesc în taberele voastre, tăind-vă lemnele și cărându-vă apa. ¹²Stați aici pentru a intra întru-un legământ cu DOMNUL Dumnezeul vostru, un legământ pe care DOMNUL îl încheie cu voi astăzi și-l pecetluiește cu un jurământ, ¹³ca să vă facă astăzi poporul Lui și El să fie Dumnezeul vostru, cum v-a spus și cum a jurat părinților voștri Avraam, Isaac și Iacob.”

29:10 „Voi stați” Observați diferitele grupuri ale societății Israelite menționate în vv. 10-11:

1. Șefi, BDB 910
2. Bătrâni, BDB 986
3. Conducători, BDB 278
4. Ofițeri triburilor, BDB 1009, PARTICIPIU ACTI *Qal*
5. Toți bărbații din Israel, BDB 481, 35, 975 (aceiași ca #2)
6. Copii, BDB 381
7. Soții, BDB 61

8. Străini rezidenți, BDB 158
9. Slujitori, descriși în slujbele lor

Toate aceste grupuri diferite sunt chemate să ateste angajamentul lor față de legământ (comparați vv. 14-15).

Aceasta este o ceremonie de reînnoire formală a legământului!

Numărul de grupuri menționate variază de la traducere la traducere. Unele traduceri (REB) presupun #1 și 2 ar trebui combinate (spre exemplu, KJV, „căpitanii tiburilor voastre,” JPSOA, „liderii tiburilor”). ASV, NASB, NJB au toate #1-4.

29:12-13 Acesta este un text al reînnoirii legământului. Observați „legământul” (BDB 136) și „jurământ” (BDB 46) sunt paralele. Cerințele lui YAHWE sunt legate de promisiunile Lui!

YAHWE dorește să culmineze promisiunile făcute Patriarhilor în Geneza stabilind un popor (comparați 28:9), un popor ce reflectă caracterul Său!

29:12

NASB, NKJV,

NRSV, TEV

„pentru a intra într-un legământ”

NJB

„ești pe cale să treci în legământ”

VERBUL înseamnă literal „a trece peste.” E folosit aici în sensul de a trece în legământ. E posibil conectat de ideea de „a tăia” un legământ trecând între părțile animalului sacrificat asemenea în Gen. 15:17-18. Deducția este că soarta animalului va trece asupra celui ce face legământul dacă neascultă prevederile.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 29:14-21

¹⁴„Nu închei legământul acesta, pecetluit cu un jurământ, numai cu voi ¹⁵cei ce stați aici împreună cu noi în prezența DOMNULUI Dumnezeuului vostru, ci și cu cei care nu sunt printre noi astăzi, ¹⁶(căci voi știți ce viață am trăit în țara Egiptului și cum am trecut prin țările popoarelor aflate în drumul nostru. ¹⁷Ați văzut urâciunile și idoliile lor, lemnul și piatra, argintul și aurul care erau la ele.) ¹⁸Să nu fie între voi nici bărbat, nici femeie, nici familie, nici trib, a căror inimă să se abată azi de la DOMNUL Dumnezeuul nostru, pentru a se duce și a sluji dumnezeilor popoarelor acelora. Să nu fie printre voi nici o rădăcină care să facă rob otrăvit și pelin. ¹⁹Când omul respectiv va auzi cuvintele acestui blestem, va invoca peste el o binecuvântare, grăind în felul următor: `N-o să pătesc nimic, chiar dacă persist în încăpățânarea mea.` Dar asta va face să se atâte pământurile udate cât șin cele uscate.` ²⁰Pe acela DOMNUL nu-l va ierta, ci atunci mânia și gelozia DOMNULUI se vor aprinde împotriva omului aceluia și toate blestemele scrise în cartea aceasta vor veni peste el și DOMNUL îi va șterge numele de sub ceruri. ²¹Dintre toate triburile Israelului DOMNUL îl va alege pe el să fie lovit de năpastă, după toate blestemele legământului scrise în cartea aceasta a legii.”

29:15 „Nu închei legământul acesta, pecetluit cu un jurământ, numai cu voi” Acest lucru se referă la generațiile viitoare (comparați 22, 29; 5:3-5; 12:25,28).

29:16-17 Aceste versete formează o paranteză sumară despre națiunile păgâne pe care le-a întâlnit Israel în pelerinajul său spre Țara Promisă.

■ „urâciunile” Vzi Tematica Specială: Abominații la 14:3.

29:18 Avertizările împotriva neascultării de legământ (exemplu, idolatrie) e clar rostită pentru fiecare membru și grup social din societatea Israelită (adică, individuali, familii, triburi).

■ „rădăcină care să facă rob otrăvit și pelin” Această afirmație e paralelă la „a cărui inimă se întoarce” (BDB 81, KB 937, PARTICIPIU ACTIV *Qal*). Otrava e neascultare și consecințele sunt severe!

1. YAHWE nu va dori niciodată să-i ierte (v. 20, IMPERFECT *Qal* negativ, BDB 2, KB 3) și o CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal* (BDB 699, KB 757).
2. Mânia lui YAHWE și gelozia vor arde împotriva lor (v. 20, BDB 798, KB 896, IMPERFECT *Qal*).
3. Fiecare blestem se va odihni pe el (v. 20, BDB 918, KB 1181, PERFECT *Qal*). Același VERB descrie păcatul ca un animal ce stă la pândă în Gen. 4:7.
4. YAHWE va șterge numele de sub ceruri (v. 20, BDB 562, KB 567, PERFECT *Qal*).
5. YAHWE îl a individualiza pentru adversarii (v. 21, BDB 95, KB 110, PERFECT *Hiphil*).

29:19 „grăind în felul următor: `N-o să pătesc nimic, chiar dacă persist în încăpățânarea mea.” Aceasta este atitudinea repetată a păcătoșilor ce i-au răbdarea lui Dumnezeu o scuză pentru a continua în rebeliune. Judecata lui Dumnezeu, deși adesea văzută întârziată, va chema la socoteală pe fiecare încăpățânat ce a violat legământul (adică, culegem ceea ce semănăm, comparați Iov 34:11; Ps. 28:4; 62:12; Pro. 24:12; Ecc. 12:14; Ier. 17:10; 32:19; Mat 16:27; 25:31-46; Rom. 2:6; 14:12; I Cor. 3:8; II Cor. 5:10; Gal. 6:7-10; II Tim. 4:14; I Pet. 1:17; Apo. 2:23; 20:12; 22:12).

NASB „să distrugă atât pământurile udate cât și uscate”
 NKJV „ca și când bețivul ar putea fi inclus cu cel treaz”
 NRSV „(astfel aducând dezastru pe umed și uscat deopotrivă)”
 TEV „ce vă va distruge pe toți, buni sau răi deopotrivă”
 NJB „multă apă alungă setea”
 JPSOA „la ruină totală a umedului și uscatului deopotrivă”
 Biblia NET „Aceasta va distruge pământul udat cu cel uscat”

Acesta este un proverb a cărui înțeles exacte incert, dar contextul cere un idiom al distrugerii complete. Datorită încăpățânării violatorilor legământului lui YAHWE tot Israelul va suferi. Astăzi trebuie să spunem, „un măr stricat strică butoiul” sau „un ou stricat strică omleta.”

29:20 „DOMNUL nu-l va ierta” Această hiperbolă trebuie văzută împotriva fundalului dorinței lui YAHWE de a ierta și accepta orice credincios ce se pocăiește. Unii învățători ai Bibliei leagă acest verset de Ps. 103: 9 și afirmă că există o limită sau un prag al harului lui YAHWE. Eu nu accept așa ceva. Psalmul 103 în context (adică, vv.8-14) arată că El va ierta! Problema nu e iertarea lui Dumnezeu, ci a umanității decăzute, rebelă ce continuă în păcat! Relația e ruptă de partea umanității și rămâne ruptă de partea umanității. Necredința și rebeliunea se rezumă la distrugere, atât temporal cât și etern!

■ **„gelozie”** Acest termen (BDB 888) derivă din ceva vopsit cu un roșu intens (adică, cât furia sau zelul cauzează sângele să se înroșească fața). Emoțiile umane sunt folosite să descrie emoțiile lui YAHWE (antropomorfism). El e zelos pentru poporul Lui (comparați Is. 26:11). Acest zel se poate transforma în gelozie comparați Eze. 5:13; 16:38,42; 23:25; 36:5,6; 28:19; Țef. 1:18; 3:8).

■ **„va șterge numele de sub ceruri”** Acest idiom înseamnă (1) fără copii sau (2) moarte (comparați Gen. 7:4; Exod 17:14; 32:32; Deut. 9:14; II Împ. 14:27; Ps. 9:5-6).

29:21 „toate blestemele legământului” Vezi vv. 27-28; 27:15-26; 28:15-19,20-26,27-37,38-48, 49-57.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 29:22-28

²²”Generația de oameni care va veni, copiii voștri care se vor naște după voi și străinii care vor veni dintr-o țară îndepărtată vor vedea calamitățile care s-au abătut asupra țării și bolile cu care a lovit-o DOMNUL, și vor zice. ²³Țara întregă va fi un pustiu aprins, de sare și pucioasă în care nu va mai crește nimic și va dispărea orice vegetație. Va fi ca

nimicirea Sodomei și Gomorei, a Admei și a Țeboimului, pe care DOMNUL le-a șters în urgia mâinii Sale. ²⁴Toate națiunile vor spune: `Oare de ce a făcut DOMNUL așa cu țara aceasta? Ce e cu această izbucnire de furie?` ²⁵Și li se va răspunde: `Pentru că au părăsit legământul încheiat cu ei de DOMNUL Dumnezeu părinților lor, când i-a scos din țara Egiptului;` ²⁶pentru că s-au dus să slujească altor dumnezei și să se închine înaintea lor dumnezei pe care nu-i cunoșteau și pe care nu li-i dăduse DOMNUL. ²⁷De aceea Sa aprins mânia DOMNULUI împotriva acestei țări și a adus peste ea toate blestemurile scrise încartea aceasta. ²⁸DOMNUL i-a smuls din țara lor cu mânie, cu urgie, cu o mare iuțime și i-a aruncat într-o altă țară, cum se vede azi.`”

29:22-23 binecuvântarea lui YAHWE, ce era menită să atragă pe acei care nu- cunoșteau, vor fi schimbate în întrebare de batjocură de către străini:

1. Plăgile țării, v. 22
2. Boli, v. 22
3. Țara e pucioasă, v. 23
4. Țara e sare, v. 23
5. Țara e un pustiu aprins, v. 23
6. Țara e semănată, dar fără germene, v. 23
7. Țara e fără vegetație, v. 23
8. Țara nu are iarbă, v. 23
9. Țara ca orașele din câmpie (comparați Gen. 1:24)

Toate trimise de YAHWE (comparați v. 22-28).

29:22 „Generația de oameni care va veni... va zice” Această formă literară (adică, copii punând întrebări) e văzută mai devreme în 6:20, ce reflectă Exod 13:8,14; 10:2; 12:26,27. Deuteronom adesea vorbește de a învăța pe copii (spre exemplu 4:10; 6:7).

29:23 „Țara întregă va fi un pustiu aprins, de sare și pucioasă” Țara va fi ca zona Mării Moarte, ce era locul Sodomei și Gomorei (spre exemplu, 4:10; 6:7).

29:24 „Toate națiunile vor spune” Israel era un semn pentru toate națiunile în ce-l privește pe YAHWE. A fost menit să fie un semn binecuvântat sau chiar în judecată, oricum un semn!

29:25 „deoarece au părăsit legământul” Aceasta era și este motivul de bază a blestemelor legământului (comparați II Împ. 17:9-23; II Cro. 36:13-21).

29:26 „dumnezei...dumnezei” Literal acest termen e *Elohim*. Acest termen e plural. De obicei e tradus „Dumnezeu.” Poate de asemenea să se refere la ființele angelice și la judecători. Vezi Tematica Specială: Nume ale divinității la 1:3.

NASB, NRSV, JPSOA „pe care nu li-i dăduse”

NKJV „pe care nu li-i ia dat”

NJB „ne făcând parte din moștenirea lor”

În traducerea Septuaginta în 32:8 termenul „*Elohim*” (adică, „conform cu numărul de îngeri ai lui Dumnezeu”) se pare să se referă la îngeri naționali, ca aici (comparați Is. 24:21; Dan. 10:13,20).

29:27 „S-a aprins mânia DOMNULUI împotriva acestei țări” Țara este afectată de păcatul Israelului (comparați Gen. 3:17) iar păcatul uman în general (comparați Rom. 8:18-22). Dumnezeu folosește fenomene naturale pentru a redirecționa gândurile și prioritățile omenirii.

29:28 „DOMNUL i-a smuls” Acest VERB (BDB 684, KB 737, IMPERFECT *Qal*, comparați I Împ. 14:15; II Cro. 7:20; Ier. 12:14) e opusul „plantatului”! Legământul a fost inversat!

Observați cum acțiunile lui YAHWE sunt descrise:

1. În mânie – BDB 60 I
2. În furie – BDB 404
3. În mare mânie – BDB 893 și 152
4. Aruncă-le în altă țară (adică exil, BDB 1020, KB 1527, IMPERFECT *Hiphil*)

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 29:29

²⁹”**Lucrurile ascunse aparțin DOMNULUI Dumnezeuului nostru, dar lucrurile revlate ne aparțin nouă și copiilor noștri pe veci, ca să împlinim toate cuvinte acestei legi.**”

29:29 „Lucrurile ascunse aparțin DOMNULUI Dumnezeuului nostru” Acest lucru se referă la (1) destinul uman (comparați v. 19-29; (2) cunoașterea completă a lui Dumnezeu; sau (3) planurile Sale viitoare.

■ **„dar lucrurile revlate ne aparțin nouă”** Oamenii sunt responsabili de lumina care o au. Dacă nu au contact cu Biblia sau cu evanghelia, sunt responsabili de revelația din natură (comparați Ps. 19:1-6; Romani 1) și de natura morală interioară (comparați Rom. 2). Dacă au fost expuși la Scriptură, ei sunt responsabili de conținutul ei! Credincioșii pot cunoaște adevărul și sunt responsabili de el!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce a reînviat Dumnezeu legământul atât de des (v. 1)?
2. De ce a orbit Dumnezeu ochii evreilor pentru scopurile Sale (vv. 4-6)?
3. Devine vreodată Dumnezeu nedoritor de a ierta pe om (v. 27)?
4. De ce suferă țara din cauza păcatului omului?
5. La ce se referă v. 29?

DEUTERONOM 30

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Binecuvântarea de a te reîntoarce la Dumnezeu	A treia cuvântare a lui Moise (29:1-30:20)	Condiții pentru restaurare și binecuvântare	Întoarcere din Exil și convertire Introducerea istorică
30:1-10	30:1-5	30:1-10	30:1-5
Alegerea vieții și a morții	30:6-10		30:6-10
30:11-14	30:11-14	30:11-14	30:11-14 Cele două căi
30:15-20	30:15-20	30:15-20	30:15-20

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 30:1-5

¹”Când se vor abate asupra ta toate aceste lucruri, binecuvântările și blestemele , care ți le-am pus înainte, și tu le vei pune la inimă în mijlocul tuturor națiunilor între care te va risipi DOMNUL Dumnezeuul tău, ²dacă te vei întoarce la DOMNUL Dumnezeuul tău și dacă vei asculta de glasul Lui din toată inima ta și din tot sufletul tău, tu și copiii tăi, potrivit cu tot ce-ți porucesc astăzi, ³atunci DOMNUL Dumnezeuul tău, va aduce înapoi robii tăi și va avea milă de tine, te va atrage iarăși din mijlocul tuturor popoarelor la care te va împrăstia DOMNUL Dumnezeuul tău.

⁴Chiar dacă ai fost izgonit pînă în cea mai îndepărtată țară de sub ceruri, chiar și de acolo te va aduce înapoi DOMNUL Dumnezeuul tău. ⁵DOMNUL Dumnezeuul tău te va aduce în țara pe care o stăpâneau părinții tăi și o vei stăpâni; îți va face bine și te va înmulți mai mult decât pe părinții tăi.”

30:1 „când se vor abate asupra ta toate aceste lucruri” Viitorul Israelului va fi una din cele două realități bazate pe ascultarea lor de legământ. YAHWE dorește „binecuvântarea,” dar alegerea lor va determina care din realități (adică, binecuvântare sau blestem) va intra în ființă. Nu există alte variante!

■ **„binecuvântările și blestemele”** Acest lucru e cunoscut în literatura de înțelepciune ca „cel două căi.” Ele sunt descrise în capitolul 27 și 28.

■ **„care ți le-am pus înainte”** Acest VERB (BDB 678, KB 723, PERFECT *Qal*, comparați vv. 15,19 și observați 11:26) este o metaforă pentru nevoia lui Israel de a alege una din cele două consecințe divine legate de legământul Lui.

■ **„le vei pune la inimă”** Acesta este un idiom „cauzat să se întoarcă în inima ta” (BDB 996, KB 1427, PERFECT *Hiphil*, comparați 4:39; I Împ. 8:47; Is. 44:19; 46:8).

■ **„în mijlocul tuturor națiunilor între care te va risipi DOMNUL Dumnezeuul tău”** Aceasta este o profeție predictivă a alegerilor pe care Israel le va face și vor rezulta în exil. Observați că YAHWE a făcut aceasta datorită încălcării continue a legământului și datorită imitărilor practicilor Canaanitilor.

30:2 „întoarce” Același VERB (BDB 996, KB 1427, PERFECT *Qal*) a fost folosit în v. 1 (PERFECT *Hiphil*) cu referire la amintirea legământului lui YAHWE de către Israel. Aici e folosit în același sens al pocăinței.

TEMATICĂ SPECIALĂ: POCĂINȚA ÎN VECHIUL TESTAMENT

Acest concept e crucial dar dificil de definit. Majoritatea dintre noi au o definiție ce provine din apartenența noastră denominațională. Totuși, adesea un „set” al definiției teologice e impus asupra câtorva cuvinte ebraice (și grecești) ce nu implică specific acest „set” al definiției. Trebuie să ne amintim că autorii Noului Testament (cu excepție Luca) au fost evrei în gândire folosind termeni ai limbii grecești Koine, așa că locul de început e la termenii ebraici înșiși, din care în primul rând sunt doi.

1. *Nhm* (BDB 636, KB 688)
2. *Swb* (BDB 996, KB 1427)

Primul, *nhm*, ce pare în mod original să fi însemnat a trage o respirație adâncă, e folosit în câteva sensuri.

- a. „odihnă” sau „confort” (spre exemplu, Gen. 5:29; 24:67; 27:42; 37:35; 38:12; 50:12; adesea folosit în nume, comparați II Împ. 15:14; I Cro. 4:19; Nee. 1:1; 7:7; Nau. 1:1)
- b. „întristat” (spre exemplu Gen. 6:6,7)
- c. Minte schimbată” (spre exemplu, Exod 13:17; 32:12,14; Num. 23:19)
- d. „compasiune” (spre exemplu Deu. 32:36)

Observați că toate acestea implică emoții profunde! Aici este cheia: emoții adânci ce duc la acțiune. Această schimbare de acțiune este adesea direcționată spre alte persoane, dar de asemenea spre Dumnezeu. Această atitudine schimbată și acțiune spre Dumnezeu ce însuflă acest termen cu o așa semnificație teologică. Dar aici grija trebuie exercitată. Despre Dumnezeu se spune că sa „pocăit” (comparați Gen. 6:6,7; Exod 32:14; Jud. 2:18; I Sam. 15:11,35; Ps. 106:45), dar asta nu rezultă din întristare asupra păcatului sau erorii, ci un mod literar de a arăta compasiunea și grija lui Dumnezeu (comparați Num. 23:19; I Sam. 15:29; Ps. 110:4; Ier. 4:27-28; Eze. 24:14). Pedapsa care o merită pentru păcat și rebeliune este iertată dacă păcătosul se întoarce cu adevărat de la păcatul lui/ei spre Dumnezeu.

Acest termen are un câmp semantic larg. Contextul e crucial pentru determinarea semnificației intenționate.

Al doilea termen, *swb*, înseamnă „a întoarce” (spre exemplu, Mat. 3:2; 4:17; Mar. 1:4,15; 2:17; Luca 3:3,8; 5:32; 13:3,5; 15:7; 17:3), atunci *nhm* se referă la sentimentele intense ale recunoașterii păcatului și întoarcerea de la el, în timp ce *swb* se referă la întoarcerea de la păcat spre Dumnezeu (un exemplu al acestor două acțiuni spirituale este Amos 4:6-11, „nu v-ați întors la Mine” [de cinci ori] și Amos 5:4,6,14, „căutați-Mă... căutați pe Domnul... căutați binele și nu răul”).

Primul mare exemplu al puterii pocăinței este păcatul lui David cu Batșeba (comparați II Sam. 12; Ps. 32, 51). Au existat consecințe continue pentru David, familia lui, și Israel, dar David a fost restaurat la părtășie cu Dumnezeu! Chiar și nelegiuitul Manase se poate pocăi și să fie iertat (comparați II Cro. 33:12-13).

Ambi termeni sunt folosiți în paralel în Ps. 90:13. Trebuie să fie o recunoaștere a păcatului și o întoarcere cu scop și personală, la fel și o dorință de a-L căuta pe Dumnezeu și neprihănirea Lui (comparați Is. 1:16-20). Pocăința are un aspect cognitiv, un aspect personal, și un aspect moral. Toate trei sunt cerute, atât pentru a începe o nouă relație cu Dumnezeu și pentru a menține noua relație. Emoția adâncă de regret se schimbă într-o devoțiune durabilă față de Dumnezeu și pentru Dumnezeu!

30:2-3 Acest context aduce o nbalanță teologică necesară pentru puternica judecată din 29:19. Problema nu este rebeliunea, ci rebeliunea continuă, susținută. Pocăința este întotdeauna posibilă din partea lui Dumnezeu, dar oamenii își împietresc inima împreună cu rebeliunea voită și neascultarea!

■ **„DOMNUL”** YAHWE este numele de legământ al lui Dumnezeu pe care rabinii spun că reflectă mila Sa (comparați Exod 3:13-14). Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„Dumnezeu”** *Elohim* este numele general pentru Dumnezeu ce transmite deotă putere, măreție și tărie. Rabinii spun că este folosit pentru justiția și neprihănirea lui Dumnezeu. Această distincție dintre aceste două nume poate fi văzută în Psalmul 103, YAHWE, și Ps. 104, *Elohim*. Vezi Tematica Specială la 1:3.

■ **„asculta”** Observați că „întoarcerea la DOMNUL” e paralelă cu „ascultarea de El” (BDB 1033, KB 1570, PERFECT *Qal*).

Ascultarea e descrisă în termeni personali:

1. Ascultare d vocea lui – BDB 876
2. Cu toată inima – BDB 523
3. Cu tot ufletl – BDB 659

Acest lucru este paralel cu 4:29-30; 6:5; 10:12

Observați de cât ori și sensurile diferite ale termenului *shub* (BDB 996, KB 1427):

1. „le vei pune la inimă” este literal „a cauza să se întoarcă la inima ta, v. 1
2. „să te întorci la DOMNUL,” v. 2
3. „Dumnezeu te va restaura din captivitate,” v. 3
4. „din nou,” vv. 3,8,9
5. „dacă te întorci la DOMNUL,” v. 10

■ **„cu tot sufletul și cu toată inima”** Acesta este un idiom al întregii ființe (comparați vv. 2,6,10; 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 26:16).

■ **„tu și fiii tăi”** Legământul antic este reînnoit pentru generația curentă (comparați 29:1). Israel trebuia să educe copii bazat pe istoria credinței lor (comparați 4:9,10; 6:7,20-25; 11:19; 32:46).

30:3-4 „DOMNUL Dumnezeul tău, va aduce va împrăștia DOMNUL Dumnezeul „ Observați că Dumnezeu este în controlul istoriei. El folosește națiuni și indivizi dar El e suveran (comparați Is. 10:5; 44:28-45:1).

30:3-9 Observați ce a promis YAHWE să facă pentru Israel (dacă ascultă, vv. 8-10):

1. El va restaura (v. 3, BDB 996, KB 1427, PERFECT *Qal*)
2. El va avea compasiune (v. 3, BDB 933, KB 1216, PERFECT *Piel*)
3. El te va strânge (BDB 867, KB 1062, PERFECT *Piel*, de două ori, vv. 3 și 4)
4. Te va aduce înapoi (v. 4, BDB 542, KB 534, IMPERFECT *Qal*)
5. Te va aduce în țară (v. 5, BDB 97, KB 112, PERFECT *Hiphil*)
6. Te va face să prosperi (v. 5, BDB 405, B 408, PERFECT *Hiphil*)
7. Te va mînmulți (v. 5, BDB 915 I, KB 1176, PERFECT *Hiphil*)
8. Îți va circumcide inima (v. 6, BDB 557 II, KB 555, PERFECT *Qal*)
9. Va pune tote blestemele tale asupra dușmanilor tăi (v. 7, BDB 678, KB 733, PERFECT *Qal*)
10. Te va face să prospezi din belșug (v.9, BDB 451, KB 451, PERFECT *Hiphil*)
 - a. Lucrarea mîinilor tale
 - b. Rodul trupului tău
 - c. Rodul vitelor tale
 - d. Produsul țării tale (opusul este în 28:38-42)
11. Se va bucura din nou de tine cu adevărat (v. 9, BDB 965, KB 1314 [de două ori], CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal* și *Qal* PERFECT)

30:4

NASB „la capătul pământului”
NKJV „la cele mai îndepărtat părți de sub cer”
NKJV „la capătul pământului”
TEV „la cele mai îndepărtate colțuri ale pământului”
NJB „la capătul cerului”

Această afirmație este literal „până la marginile pământului,” ce este o hiperbolă (comparați 4:32; 28:64; Ier. 31:8). Se referă la civilizațiile cele mai îndepărtate pe care le știau (adică, culturie Mediteraniene și ale Orientului Apropiat antic).

30:5 „pe care o stăpâneau părinții tăi” Aceasta este o parte a promisiunii față de Avraam (comparați Gen. 12, 15, 17 etc.).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 30:6-10

⁶”DOMNUL Dumnezeuul tău va circumcide inima ta și inima urmașilor tăi, ca să iubești pe DOMNUL Dumnezeuul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău, ca să trăiești. ⁷DOMNUL Dumnezeuul tău va face ca toate aceste blesteme să cadă peste vrăjmașii tăi și peste cei ce te urăsc și te persecută. ⁸Și tu te vei întoarce la DOMNUL, vei asculta de glasul Lui și vei împlini toate aceste porunci pe care ți le dau astăzi. ⁹DOMNUL Dumnezeuul tău, te va umple de bunătați, făcând să propășească tot lucrul mâinilor tale, rodul trupului tău, rodul turmelor tale, rodul pământului tău, căci DOMNUL se va bucura din nou de fericirea ta, cum se bucura de fericirea părinților, ¹⁰dacă vei asculta de glasul DOMNUL Dumnezeuul tău, păzind poruncile și rânduielele Lui scrise în cartea aceasta a legii, dacă te vei întoarce la DOMNUL Dumnezeuul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău.”

30:6 „Dumnezeu va circumcide inima ta” Aceasta este o metaforă pentru o deschidere și o accesibilă auzire a cuvântului lui Dumnezeu. Opusul este afirmat în v. 17. În 10:16 și Ier. 4:4; 9:25-26, Israelul este chemat să îndeplinească acest act spiritual (comparați Rom. 2:28-29), totuși aici Dumnezeu trebuie să o facă. Aceasta tensiune asemănătoare dintre suveranitatea lui Dumnezeu și acțiunea omului este văzută în Eze. 18:31 contra 36:26. Aici circumcizia este o metaforă pentru o atitudine spirituală corespunzătoare.

■ „inima” Pentru evrei aceasta era centrul activității intelectului. Vezi Tematica Specială la 2:30.

■ „urmașilor” Acest termen este literal „sămânță” (BDB 282). Acest termen e folosit în acest sens metaforic de câteva ori în Deuteronom (comparați 1:8; 4:37; 10:15; 11:9; 28:46, 59; 30:6,19; 31:21; 34:4).

■ „suflet” Acesta este cuvântul evraic *nephesh* (BDB 659). Vezi notala 11:13.

30:8-9 Aceste versete reflectă ceea ce dorește Dumnezeu să facă pentru Israel și pentru toată lumea! Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

30:10 „dacă... dacă” Aceasta arată natura condițională a legământului. Observați că ascultarea (auzirea și păzirea) este paralelă cu devotamentul sincer și total (cu toată inima și cu tot sufletul).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 30:11-14

¹¹”Căci porunca aceasta pe care ți-o dau azi nu este prea grea pentru tine, nici nu te depășește. ¹²Nu este în cer, ca să zici: `Cine se va sui pentru noi în cer să ne-o aducă, pentru ca s-o auzim și s-o împlinim?’ ¹³Nu este nici dincolo de mare, ca să zici: `Cine va trece marea pentru noi ca să ne-o aducă, pentru ca s-o auzim și s-o împlinim?’ ¹⁴Ci cuvântul este foarte aproape de tine chiar în gura ta și inima ta ca să-l poți împlini.”

30:11-14 Voia lui YAHWE pentru Israel nu era imposibil (comparați 28:29). Acest verset pare să devalorizeze doctrina reformei de „totală depravare.” Există câteva locuri în Vechiul Testament unde rezistența omului la păcat este posibilă (spre exemplu Gen. 4:7).

Biserica alege Geneza 3 ca originea păcatului umanității, în timp ce mulți rabini aleg Geneza 6 ca sursa conflictului. După cum afirmă creștinismul căderea întregii creații, incluzând umanitatea, iudaismul afirmă bunătatea de bază a umanității. Pentru ei răul este în alegere, nu în natură.

Totuși, mi se pare că responsabilitatea morală e bazată pe posibilitatea reală de a înțelege voia lui Dumnezeu și pe abilitatea de a acționa în ea. Fără posibilitatea unei acțiuni adecvate, răspunderea divină este neadecvată! Pot să fiu scos la socoteală pentru ceea ce nu pot face?

30:12 „Cine se va sui pentru noi în cer” Pavel folosește acest verset în Rom. 10:6-9. Reflectă posibil legenda sumeriană din Etana, dar probabil se leagă de perspectiva ebraică a suveranității lui Dumnezeu.

Există câteva VERBE flosite într-un sens imperativ în acest verset (conform cu Chidul de Parsare Vechi Testamentar):

1. „să ne-o aducă” – BDB 542, KB 534, IMPERFECT *Qal*, dar imperativ în înțeles
2. „ca s-o auzim” – BDB 1033, KB 1570, IMPERFECT *Hiphil*, imperativ în înțeles
3. „s-o împlinim” – BDB 793, KB 889, IMPERFECT *Qal*, dar îndemn în înțeles.

30:13 „dincolo de mare” Unii văd această declarație ca legându-se de evenimentul inundației din babilon numit Epicul Gilgamesh, dar probabil sereferă la fricile iudaice de a naviga sau la o metaforă a sfârșitului pământului.

30:14 „cuvântul este foarte aproape de tine chiar în gura ta și inima ta ca să-l poți împlini” Acest lucru se referă la legământul revelat al lui YAHWE. Anticii citesc Scriptura cu voce tare! EI trebuiau să răspundă adecvat față de ceea ce se auzeau (adică, să citească ei înșiși sau cu voce tare).

■ **„ca să împliniți”** Omul trebuie să facă alegerea. Este în abilitatea lui să o facă. Dumnezeu inițiază dar umanitatea trebuie să răspundă și să continue să răspundă în pocăință, credință și ascultare!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 30:15-20

¹⁵„Iată îți pun astăzi înaintea viața și fericirea, moartea și nenorocirea, ¹⁶prin faptul că-ți poruncesc astăzi să iubești pe DOMNUL Dumnezeuul tău, să umbli pe căile Lui și să păzești poruncile Lui, legile Lui și orânduirile Lui, ca să trăiești și să te înmulțești și ca DOMNUL Dumnezeuul tău să te binecuvânteze în țara pe care o vei lua în stăpânire. ¹⁷Dar dacă inima ta se va abate, dacă nu vei asculta și te vei lăsa amăgit să te închini înaintea altor dumnezei și să le slujești, ¹⁸vă spun astăzi că veți pieri și nu veți avea zile multe în țara pe care o veți lua în stăpânire, după ce veți trece Iordanul. ¹⁹Iau azi cerul și pământul martori împotriva voastră că v-am pus înaintea viața și moartea, binecuvântarea și blestemeul. Alege viața, ca să trăiești, tu și urmașii tăi, ²⁰iubind pe DOMNUL Dumnezeuul tău, ascultând glasul Lui și lipindu-te de El: căci de aceasta atârnă viața ta și lungimea zilor tale și numai așa vei putea locui în țara pe care a jurat DOMNUL că o va da părinților tăi, lui Avraam, Isaac și Iacob.”

30:15 „Iată” Acest VERB (BDB 906, KB 1157, IMPERATIV *Qal*) e folosit ca idiom pentru „o atenție acordată” (comparați Gen. 27:27; 31:50). Este folosit de câteva ori în Deut. (comparați 1:8,21,35; 2:24,31; 4:5; 11:26; 30:15; 32:39).

■ **„îți pun astăzi înaintea viața și fericirea, moartea și nenorocirea”** Chiar și Israelul trebuia să aleagă! Aceasta se referă la binecuvântările și blestemele (comparați Det. 27-28). Aminteșteți că alegerea este stabilită într-un cadrul de har al legământului. Acesta este un idiom al Literaturii de Înțelepciune al „celor două căi” (comparați Pro. 4:10-19; Ier. 21:8; Mat.

7:13-14). Alegerile noastre arată cum suntem! Cum răspundem la intrările și ieșirile neașteptate ale veștii revelează orientarea noastră spirituală!

30:16-18 Aceste versete sunt un rezumat a condițiilor și consecințelor legământului:

1. Responsabilitatea (comparați 8:6; 19:9; 26:17; 28:9)
 - a. „să-l iubești pe Domnul,” v. 16 (BDB 12, KB 17, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*)
 - b. „să umbli pe căile Lui,” v. 16 BDB 229, KB 246, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*)
 - c. „păstrezi porunile Lui,” v. 16 (BDB 1036, KB 1581, INFINITIV *Qal*)
2. Consecințele neascultării
 - a. „să trăiești,” v. 16 (BDB 310, KB 309, PERFECT *Qal*)
 - b. „să te înmulțești, v. 16 (BDB 915, KB 1156, PERFECT *Qal*)
 - c. „să te binecuvânteze Dumnezeuul tău,” v. 16 (BDB 138, KB 159, PERFECT *Piel*)
3. Condițiile și consecințele neascultării
 - a. „dacă inima se va abate,” v. 17 (BDB 815, KB 937, IMPERFECT *Qal*)
 - b. „dacă nu vei asculta,” v. 17 (BDB 815, KB 1570, IMPERFECT *Qal*)
 - c. Idolatrie
 - (1) Alungat (BDB 623, KB 673, PERFECT *Nipihil*)
 - (2) Închinare (BDB 1005, KB 295, PERFECT *Hishaphel*)
 - (3) Sluji (BDB 712, KB 773, PERFECT *Qal*)
 - d. „vei pieri cu siguranță,” v. 18 (BDB 1, KB 2, ABSOLUT INFINITIV *Qal* și IMPERFECT *Qal*, ce exprimă intensitate)
 - e. „nu veți avea zile multe,” v. 18)BDB 73, KB 88, IMPERFECT *Hiphil*)

Observați cum v. 20 reîntărește aceste responsabilități ale legământului așa încât binecuvântările patriarhale pot fi împlinite! Această terminologie este aracteristică în Deuteronom.

30:19 „chem cerul și pământul ca martori” Acești martori nu erau unici în legământul lui Israel, dar sunt găsiți în câteva texte anice ale Orientului Apropiat. Aceste două aspecte permnete ale creației lui Dumnezeu (comparați Gen. 1:1) funcționează ca cei doi martori necesari ai lui Dumnezeu (comparați 17:6; 19:15; Num. 35:30). Acest accent legal apare de câteva ori în Deut. (comparați 4:26; 30:19; 31:28; 32:1).

■ **„așa că alege viața ca să trăiești”** Dumnezeu a dat oamenilor dreptul și responsabilitatea de a face alegeri morale. Este parte din imaginea și asemănarea Lui în umanitate! VERBUL ebraic „a alege” sau „alegere,” e folosit 70% pentru aegerile umane (comparți NIDOTTE, vol. 1, p. 639). Trebuie să alegem (comparați Eze. 18:30-32).

■ **„voi și urmașii voștri”** Deuteronom caracteristic accentuează nevoia de a trece istoria și responsabilitățile legământului generațiilor viitoare (comparați 4:9,10; 6:7,20-25; 11:19; 32:46).

Copii noștri sunt afectați de alegerile stilului nostru de viață și instrucțiunea (comparați Exod 20:5-6; Deut. 5:9-10; 7:9).

30:20 Există o serie de CONSTRUCȚII INFINITIVE *Qal* ce rezumă legământul:

1. Responsabilități
 - a. Iubind
 - b. Ascultând
 - c. Ținându-te strâns
2. Consecințe

a. Ca să lăuiești în țară

Vezi nota 30:16-18. Legământul lui YAHWE cerea o credință inițială și continuă, dragoste, ascultare și peseverență.

YAHWE a promis o țară patriarhilor lui Israel (comparați Ge. 12:7; 13:14-17; Deut. 9:4-6), dar Israel trebuie să asculte de cerțele de legământ altfel țara va fi pierdută (comparați 11:31-32; 28:36,63-68; 30:19-20). Darul gratuit trebuie să fie primit și menținut!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defîneasă.

1. Care e adevărul central al acestui capitol?
2. Vorbește acest capitol despre a deveni cineva un credincios sau despre credincioșii fiind creincioși?
3. Contrazice acest capitol teologia lui Pavel despre inabilitatea umanității de a ține legea (adică, Galateni 3; Romani 3)?

DEUTERONOM 30

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Iosua noul lider al Israelului 31:1-8	Evenimente de încheiere ale vieții lui Moise 31:1-6 31:7-8	Iosua devine succesorul lui Moise 31:1-6 31:7-8	Desemnarea lui Iosua 31:1-6 31:7-8
Legea să fie citită odată la șapte ani 31:9-13	31:9-13	Legea trebuie să fie citită odată la șapte ani 31:9-13	Ritualul de citire al legii 31:9-13
Predicție a rebeliunii lui Moise 31:14-15 31:16-23	31:14-15 31:16-22	Ultima instrucțiune a Domnului lui Moise 31:14-15 31:16-18	Instrucțiunile lui Yahwe 31:14-15 31:16-18
		31:19-21 31:22	Cântarea mărturiei 31:19-22
	31:23	31:23	31:23
3:24-29	31:24-29	31:24-29	Legea pusă lângă Chivot 31:24-27
			Israel adunat să asculte cântarea (31:28-32:44)
Cântarea lui Moise (21:30-32:47) 31:30	31:30	Cântarea lui Moise (31:30-32:44) 31:30	31:28-29 31:30

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚIT) 31:1-6

¹„Atunci Moise a ieșit și a rostit aceste cuvinte întregului Israel: ² El le-a zis el: Astăzi sunt de o sută douăzeci de ani și nu mai sunt în stare să vă conduc. DOMNUL mi-a zis: tu nu vei trece Iordanul! ³DOMNUL Dumnezeuul tău, va merge El însuși înaintea ta, va nimici popoarele acestora care-ți stau în față și tu vei pune stăpânire pe teritoriile lor. Iosua este cel care va traversa râul înaintea ta, cum a spus DOMNUL. ⁴DOMNUL va face popoarelor acestora cum a făcut lui Sihon și Og, regi amoriților și țării lor, pe care i-a nimicit. ⁵DOMNUL vi le va da în mână și le veți face după poruncile pe care vi le-am dat. ⁶Fiți tari și curajoși! Nu vă temeți și nu vă înpăimântați de ei, căci DOMNUL Dumnezeuul tău, va merge El însuși cu tine, nu te va părăsi și nu te va lăsa.”

31:1 „a rostit aceste cuvinte” Posibil ca aceasta să fie „finalul cuvântării,” urmînd Septuaginta și unele manuscrise de la Marea Moartă, ce transpun două consoane ebraice (comparați NRSV, REB). Acesta este sfârșitul celei de-a treia cuvîntare a lui Moise.

31:2 „sunt de o sută douăzeci de ani” Viața lui Moise de 120 de ani (comparați 34:7) poate fi divizată în trei segmente a câte patruzeci de ani. Moise a fost timp de 40 de ani pregătit în academiile legale ale Egiptului, 40 de ani în deșert antrenat pentru chemarea lui, și 40 de ani de la rugul aprins până în prezent (comparați Eod 7:7 și Fapte 7:23ff). De ce menționează vârsta lui? Acestea sunt posibilele motive: (1) în literatura Egipteană 110 de ani era o vîrstă a oamenilor înțelepți, dar în Sira era 120 de ani; (2) limita devîrstă din Gen. 6:3; sau (3) o altă scuză a lui Moise de ce să nu-i conducă în Țara Promisă.

■ **„nu mai sunt în stare să vă conduc”** Acesta este un idiom ebraic pentru vitlitate (Ios. 14:11; NRSV, TEV, NJB, JPSOA)! Totuși, vârsta înaintată nu a luat puterea lui Moise, comparați Deut. 34. Posibil că aceasta era o scuză (comparați 1:37) legată de neascultarea publică a lui Moise în Num. 20:11-12. Deuteronom 3:23-29 înregistrează pledarea lui Moise cu Dumnezeu ca să-l lase să intre în Țara Promisă (comparați 32:48-52).

31:3 „DOMNUL Dumnezeuul tău, va merge El însuși înaintea ta” Dumnezeu luptă pentru ei, deși ei trebuie să se pregătească pentru luptă și să participe (comparați vv. 3-6, adică, terminologia războiului sfînt. Moise a fost o unealtă folosită de Dumnezeu. Dumnezeu însuși, era cel ce elibera poporul. În realitate YAHWE, nu Iosua, merge la luptă înaintea poporului Său!

■ **„Iosua este cel care va traversa râul înaintea ta”** Un nou lider era necesar datorită neascultării lui Moise. Va fi cu Iosua, dar și el trebuie să facă obligațiile lui de legămînt (comparați 1:38; 3:28).

31:6 „fiți tari și curajoși” Acest verset are câteva forme imperative:

1. „fii tare” – BDB 304, KB 302, IMPERATIV *Qal*, comparați v. 7, 23
2. „fii curajos” – BDB 54, K 65, IMPERATIV *Qal*, comparați vv. 7,23
3. „nu vă temeți” – BDB 431, KB 432, IMPERFECT *Qal* negativ, folosit în sens imperativ
4. „nu tremurați” – BDB 791, KB 888, IMPERFECT *Qal* negativ, folosit în sens de imperativ, comparați 1:29; 7:21; 20:3; Ios. 1:9

Numeri 1 și 2 sunt repetate de Moise în Iosua v. 7 și numeri 3 și 4 sunt repetate în v. 8 (#4 e paralel, dar cu un VERB diferit, „nu fi consternat,” BDB 369, KB 365, IMPERFECT *Qal*).

O atitudine adecvată și credincioșia e esențial! Există giganți în țară, dar YAHWE este cu poporul Său (comparați vv. 3,4,5,6).

„nu te va părăsi și nu te va lăsa”

1. YAHWE merge cu el (adică, „umblă,” BDB 229, KB 246, PARTICIPII ACTIV *Qal*)

2. YAHWE nu-i va deșamăgi (adică, „abandona,” BDB 951, KB 1276, IMPERFECT *Hiphil*)
3. YAHWE nu-i va părăsi („lăsa,” BDB 736 I, KB 806, IMPERFECT *Qlai, comparați* Gen. 28:15)

Această promisiune e repetată lui Iosua în Ios. 1:5 și e repetată ca o promisiune credincioșilor din Noul Testament în Ev. 13:5! Speranța noastră este în caracterul neschimbător al lui YAHWE (spre exemplu, Exod 34:6; Nee. 9:17; Ps. 103:8; 145:8 Ioel 2:13)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:7-8

⁷Atunci Moise l-a chemat pe Iosua și i-a spus în fața întregului Israel, `Fii tare și curajos, pentru că tu ve merge cu poporul în țara pe care DOMNUL a jurat părinților lor că le-o va da, și tu le-o vei da ca moștenire. ⁸DOMNUL este cel cemege înaintea ta; El va fi cu tine. El nu te va dezamăgi nici nu te va părăsi. Nu te teme și nu fi înspăimântat!”

31:7 Acesta este un transfer public al puterii! Aceasta este împlinită în 1:38 și 3:28!

31:8 „El va fi cu tine” Această afirmație erepetată, „Eu voi fi cu tine,” în v. 23! Promisiunea prezenei personale a lui YAHWE este cea mai mare binecuvântare care poate fi oferită (comparați Exod 3:12; 4:12,15; 33:14-16; Deut. 4:37; Ios. 1:5). Este motivul de ce liderii Lui și poporul nu ar trebui să se team de cineva sau ceva!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:9-13

⁹Așa că Moise a scris această lege și a dat-o preoților, fiilor lui Levi ce duceau chivotul legământului DOMNULUI, și tuturor bătrânilor lui Israel. ¹⁰Atunci Moise le-a poruncit, spunând, `La sfârșitul a fiecare șapte ani, la finalul anului iertării datoriilor, la Sărbătoarea Corurilor, ¹¹când tot Israelul vine să se înfățișeze înaintea DOMNULUI Dumnezeului la locul pe care-L va alege El, vei citi această lege în fața întregului Israel în auzul lor. ¹²Adună poporul, bărbații și femeile, copiii și străinii care se găsesc în orașul tău, ca să audă și să învețe să se teamă de DOMNUL Dumnezeul vostru, și să fie atent să păzească toate cuvintele legii acesteia. ¹³Copiii lor, care nu au știut, vor auzi și învăța să se teamă de DOMNUL Dumnezeul vostru, atât timp cât vei trăi în țara peste care urmezi să treci Iordanul ca să o stăpânești.”

31:9 „Moise a scris această lege” De câteva ori în Pentateuh se spune, „Moise a scris” (comparați Exod 17:14; 24:4,22; 34:1,27,28; Num. 17:2,3; 33:2; Deut. 4:13; 5:22; 31:9,22). Moise a dat legea lui Israel pentru a standardiza voia lui Dumnezeu pentru generațiile viitoare.

■ **„preoților, fiilor lui Levi”** Este interesant că există o oarecare divergență legat de cine sunt exact „preoții”:

1. Tribul lui Levi (totdeauna)
2. Fii lui Aaron (adesea)

Toți preoții sunt leviți, dar nu toți leviții sunt preoți.

■ **„bătrânilor”** Aceștia sunt bătrânii tribului. În acest verset Moise încredințează legea liderilor religioși și seculari ai lui Israel (adică, tribali). Totuși, în realitate, toți lideri Israelului și toate legile erau văzute ca religioase (adică, voia lui YAHWE). Nu exista secular contra sacru în Israel. Totul era sacru deoarece totul aparținea lui YAHWE! Erau zile speciale și locuri speciale, dar toată viața era reglementată de decretele divine!

31:10 Există două date la care se face referire în acest verset:

1. Una era în fiecare an, Sărbătoarea Corturilor
 - a. Exod 23:16-17; 34:22
 - b. Lev. 23:33-43
 - c. Deut. 16:13-15

2. Una era la fiecare șapte ani (adică, anul Sabatic)
 - a. Exod 23:10, 11
 - b. Lev. 25:1-7
 - c. Deut. 15:1-6

Aici Moise adaugă ritualurilor regulate citirea legământului.

Sărbătoarea Corturilor era un eveniment anual pentru a aminti Israelului de actele de izbăvire pline de putere și har ale lui YAHWE din Egipt și provizia și prezența Lui din timpul perioade de peregrinare. Acest festival de mulțumire pentru eliberare/libertate, la fel și libertatea de ceremonia daoriei, aveau loc la fiecare șapte ani (adică, anul sabatic, comparați Levitic 25). Combinația acestor două evenimente ale libertății era un timp perfect de a reînnoi legea legământului Mozaic cu acest Dumnezeu plin de har!

TEMATICĂ SPECIALĂ: SĂRBĂTORI ÎN ISRAEL

- I. Sărbători Mozaice anuale (comparați Exod 23:14-17; Lev. 23; Num. 28; Deut. 16)
 - A. Toți bărbații evrei trebuiau să participe la trei sărbători anuale (comparați Exod 23:14,17; 34:23) dacă e posibil.
 - B. Sărbătorile aveau semnificație agricolă, cât și națională.
 - C. Fiecare era o zi de odihnă, închinare și părtășie colectiv.
 - D. Cele trei sărbători anuale necesare
 1. Paștele (comparați Exod 12:1-14,21-28; Lev. 23:4-14; Num. 28:16-25; Deut. 16:1-8)
 - a. Mulțumirea și dedicarea recoltei de orz
 - b. Comemorarea Exodului
 - c. Era urmat de opt zile ale Sărbătorii Pâinii Nedospite (comparați Exod 12:15-20; 34:18-20)
 2. Cincizecime (Sărbătoarea Săptămânilor, comparați Exod 23:16; 34:22)
 - a. Mulțumire și dedicarea recoltei de grâu
 - b. Comemorarea Legii lui Moise pe Muntele Sinai după socoteala rabinică
 - c. Vezi Lev. 23:15-21; Num. 28:26-31
 3. Corturile/cabine/cabane (Sucot)
 - a. Mulțumirea pentru recolta generală
 - b. Comemorează începutul perioadei de peregrinare în pustiu
 - c. Ezi Exod 23:16; 34:22; Lev. 23:34-44; Deut. 16:13-17
 - d. Era urmat de opt zile de sărbătoare (comparați Lev. 23:36; Num. 29:35-38)
 - E. Alte sărbători anuale
 1. Sărbătoarea anului Nou (Rosh Hashnah)
 - a. Vezi Lev. 23:23-25 Num. 29:1-6
 - b. Această zi odihnă și sacrificiu era ținută în prima zi de Tishri
 - c. Aspectul de sărbătoare al acestei zile, atât de comun în era Noului Testament, nu e specificat în Tora
 2. Ziua Ispășirii – „ziua acoperirii” sau Yom Kippur (singura zi de post)
 - a. Zi de odihnă, post, și pocăință
 - b. Un ritual pentru îndepărtarea necurăției colective (tabernacol, preoți, și popor)
 - c. Vezi Exod 30:10; Lev. 16; 23:26-32; 25:9; Num. 29:7-11
 - d. Este dificil să spunem când a fost reinstăluită sărbătoarea după exil
- II. Alte zile Mozaice de sărbătoare
 - A. Sabatul
 1. Zi săptămânală de odihnă și închinare
 2. Vezi Gen. 2:1-3; Exod 16:22-30; 20:8.11; 23:12; 31:12-16; Lev. 23:1-3; Num. 28:9-10
 - B. Anul sabatic
 1. Odată la șapte ani țara se odihnește (fără semănat)
 2. Vezi Exod 23:10-11; Lev. 25:1-7; Deut. 15:1
 3. Semnifică faptul că YAHWE deține țara și a dat-o lui Israel
 4. Toți sclavii erau eliberați (comparați Exod 21:2-6) și toate datoriile erau iertate (comparați Deut. 15:1-6)
 - C. Anul jubileu

1. La fiecare șapte ani ai anului sabatic (adică, 50 de ani)
2. Vezi Lev. 25:1-18; 27:17-24
3. Eliberarea datoriei și întoarcerea în țară, eliberând slavii (comparați Lev. 25:10, 13, foarte similar cu anul sabatic)
4. Inaugurarea nu e înregistraă niciodată

D. Luna Nouă

1. Ofrande speciale și zi de odihnă
2. Vezi Num. 10:10; 28:11-15
3. Posibil comemorează ridicarea tabernacolului (comparați Exod 40:2,17)
4. Calendarul iudaic e bazat pe cicluri lunare

Aceste ritualuri și reglementări arată o dezvoltare în timp. Aceste sărbători și posturi s-ar putea să aibă începutul în calendare păgâne, dar dezvoltându-se în laude iudaice unice și devotament față de YAHWE. Natura (sezonal), agricol (plantare, ploaie, și recoltă), și evenimentele naționale (Exod, darea legii, etc. Combinate pentru a accentua anul de închinare.

31:11 „locul pe care-L va alege” Acest verset în vremea lui Moise se referea la adunarea tuturor bărbaților de trei ori pe an (comparați Lev. 23) la tabernacol (comparați Exod 20:24; Deut. 12:5,11,13; 14:25; 15:20; 16:7,16; 17:8,10; 18:6; 26:2).

Mai târziu se va referi la sanctuarul central localat în Ierusalim.

■ **„să citești legea în fața întregului Israel”** Acesta era un eveniment de reînnoire a legământului. Legea era revelată la (adică, citită) iar Israel se angaja să o păzească! Fiecare din societatea lui Israel era prezent (comparați vv. 12-13), chiar și generația nouă (adică, de vârsta *Bar Mitzvah*, spre exemplu, Is. 7:16).

Legea nu era doar pentru un rege târziu sau lideri prezenți, ci pentru tot poporul prin generațiile lor și chiar străini rezidenți!

31:12 „să audă...ascute...teamă” Observați progresia VERBELOR:

1. „auzi” – BDB 1033, KB 1570, IMPERFECT *Qal*, comun în Deuteronom, însemnând „a auzia să faci”
2. „ascultă” – BDB 540, KB 531, IMPERFECT *Qal*
3. „frică” – BDB 431, KB 432, PERFECT *Qal* (vezi ultimul paragraf de jos)
4. „să fi atent să păzești”
 - a. DB 1036, KB 1581, PERFECT *Qal*
 - b. BDB 793, KB 889, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*

Observați #1,2,3 sunt repetate în v. 13 pentru a se lega de noua generație, ce nu cunoștea încă (BDB 393, KB 390, PERFECT *Qal*). Această lege era menită să fie cunoscută și ținută prin multe generații ale Israelului.

În unele cazuri această progresie amintește de Ezra (comparați Ezra 7:10). Israel trebuie să se teamă sau să-L venerze (BDB 431) pe YAHWE (comparați 4:10; 14:23; 17:19), dar nu să se înspăimânte de nimeni și de nimic altceva!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚ) 31:14-18

¹⁴„Atunci DOMNUL a spus lui Moise, `Iată, clipa morții tale este aproape; cheamă-l pe Iosua, și prezintă la cortul întâlnirii, ca să-l înșurtez. `Așa că Moise și Iosua au mers și s-au prezentat la cortul întâlnirii. ¹⁵DOMNUL a apărut în cort într-un stâlp de nor, iar stâlpul de nor a stat la intrarea cortului. ¹⁶DOMNUL a spus lui Moise, `Iată, tu te vei odihni cu părinții tăi; iar acest popor se va ridica și va curvi cu dumnezeii străini ai țării, în mijlocul în care se duc, și Mă vor părăsi și vor încălca legământul Meu care L-am făcut cu ei. ¹⁷Atunci mânia Mea se va aprinde împotriva lor în acea zi, și îi voi părăsi și Îmi voi ascunde fața de ei, și vor fi mistuiți, și multe rele și necazuri vor veni asupra lor;

ș a încât vor zice în acea zi, `Nu petru că Dumnezeu nostru nu este în mijlocul nostru vin aceste lucruri asupra noastră?` ¹⁸Dar Îmi voi ascunde cu siguranță fața de ei în acea zi datorită tuturor relexor pe care le vor face, căci s vor întoarce spre alți dumnezei.”

31:14 „cheamă...prezintă” Acestea sunt două IMPERATIVE.

1. „cheamă” – BDB 894, K 1128, IMPERATIV *Qal*
„rezintă” – BDB 426, KB 427, IMPERATIV *Hithpael* (se referă la o împuternicire oficială de YAHE, comparați I Sam. 10:19, sau reînnoire de legământ, comparați Ios. 24:1)

■ **„cortul întâlnirii”** Se pare că au existat două corturi special legate de YAHWE:

1. Tabernacolul descris în Exod 25-27, ce adăpostea Chivotul Legământului și era situat în centrul taberei Israelit
2. Cortul întâlnirii descris în Exod 33:7-11, ridicat afară din tabăra lui Israel, unde Moise mergea să se întâlnească cu YAHWE
3. De obicei norul (adică, pe care rabinii îl numeau Norul de glorie *Shekinah*), ce simboliza prezența personală a lui YAHWE, se manifesta la #1, dar aici la #2 (comparați v. 15; Exod 33:9)
4. E posibil ca alte câteva referințe legate de #2 – Exod 18:7-16; Num. 11:16,24,26; 12:4

■ **„ca să-l împuternicesc”** În v. 7 Moise îl cheamă pe Iosua înaintea poporului. Aici YAHWE îl cheamă pe Moise și pe Iosua înaintea Sa.

31:15 „un stâlp de nor” Același stâlp de nor separa copiii lui Israel de armata Egiptului (comparați Exod 13:21-22). Acest stâlp era ceea ce a umplut templul când Isaia l-a văzut pe Dumnezeu „înalt și înălțat” în Isaia 6. Acesta era un simbol fizic al prezenței lui Dumnezeu. Stătea cu Israel prin peregrinarea prin pustie. Funcționa în câteva feluri:

1. Arată prezența lui YAHWE
2. Conducea pe izraliți din loc în loc
3. Îi umbrea în timpul zilei
4. Ridica tabăra noaptea

Odată ce au trecut Iordanul, prezența lui YAHWE se manifesta asupra Chivotului, dar norul a dispărut.

31:16 „acest popor se va ridica și va curvi” Acest verset revelează preștința lui YAHWE despre continua idolatrie a Israelului (comparați 4:15-28; 3:29). Observați progresia idolatriei în VERBE:

1. „se va ridica” – BDB 877, KB 1086, PERFECT *Qal*, spre exemplu, Exod 32:6
2. „curvi” – BDB 275, KB 275, PERFECT *Qal*
 - a. Va curvi
 - (1) Lev. 21:7,9,14
 - (2) Deut. 22:21; 23:18
 - b. Metaforic la Țara Promisă, Lev. 19:29
 - c. Metaforic despre alianțele străine
 - (1) Is. 23:17
 - (2) Ier. 3:1
 - (3) Eze. 16:26,28
 - a. Metaforic despre idolatria fertilității
 - (1) Exod 34:15,16
 - (2) Lev. 17:7; 20:5

(1). Deut. 31:16

3. „Mă vor părăsi” – BDB 736, KB 806, PERFECT *Qal*, comparați 28:20; Jud. 10:6,10; Ier. 1:16
4. „încălca legământul Meu” – BDB 830, KB 947, PERFECT *Hiphil*, comparați 31:20; Lev. 26:15; Ier. 11:10

31:17 „mânia Mea se va aprinde” Acest VERB (BDB 354, KB 351 PERFECT *Qal*) e adesea folosit pentru mânia lui YAHWE:

1. Împotriva lui Moise, Exod 4:14
2. Împotriva Israelului, Exod. 22:24; 32:10; Num. 11:1,10; 32:10; Deut. 6:15; 7:4; 11:17; 31:17
3. Împotriva iscoadelor, Num. 12:9
4. Împotriva lui Balaam, Num. 22:22
5. Împotriva țării, Deut. 29:26

■ **„Îi voi părăsi și Îmi voi ascunde fața de la ei”** Aceste două VERBE descriu anularea antropomorfică a legământului lui YAHWE. YAHWE le face ceea ce I-au făcut ei Lui (comparați v. 16).

1. „Îi voi părăsi” – BDB 736, KB 806, PERFECT *Qa*
2. „Îmi voi ascunde fața de ei” – BDB 711, KB 771, PERFECT *Hiphil*, comparați v. 18; 32:20; Is. 59:2; 64:7). Acesta este un idiom pentru îndepărtarea părtășiei legământului și binecuvântării.

Consecințele sunt:

1. Vor fi mistuiți
 - a. VERB „a fi” – BDB 224, KB 243, PERFECT *Qal*
 - b. Consumat/devorat – BDB 37, KB 46, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*
2. Multe rele și necazuri vor veni
 - a. „vor veni” – BDB 592, KB 619, PERFECT *Qal*
 - b. Rău – BDB 949
 - c. Necazuri – BDB 865 I
3. Prezența lui YAHWE (comparați vv. 6,9) nu va fi cu ei (adică, „Dumnezeul nostru nu e printre noi”)

31:18 Amenințarea din v. 17 (adică, „Îmi voi ascunde fața de ei”) este repetată în mod emfatic (*Hiphil* ABSOLUT INFINITIV și IMPERFECT *Hiphil*).

■ **„alți dumnezei”** *Jewish Study Bible* afirmă că „Dumnezeul nostru” din v. 17 ar trebui tradus „dumnezeii noștri” și legat de „alți dumnezei” în v. 18 (comparați p. 439).

Primul termen (BDB 43) pare să fie o formă singulară derivată din *Elohim* (BDB 43) în v. 18. Primul termen poate fi folosit pentru un dumnezeu păgân (comparați II Cro. 32:15; Dan. 11:37), dar de asemenea pentru YAHWE (comparați Deut. 32:15, 17; Ps. 50:22; 114:7; 139:19; Pro. 30:5; Is. 44:8).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:19-22

¹⁹”Acum, scrie acest cântec pentru tine, și învață-i pe fiii lui Israel; pune-l pe buzele lor, așa că acest cântec poate fi o mărturie pentru Mine împotriva fiilor lui Israel. ²⁰Căci atunci când îi voi duce în țara în care curge lapte și miere, țară ce am jurat părinților lor, și vor mânca și vor fi satisfăcuți și vor deveni prosperi, se vor întoarce la alți dumnezei și îi vor sluji, și Mă vor disprețui și îmi vor călca legământul. ²¹Și după ce se vor fi abătut multe dezastre peste ei, acest cântec va mărturisi înaintea lor ca un martor (căci nu va fi uitat de pe buzele descendenților lor); căci știu intenția lor care o dezvoltă acum, înainte să-i duc în țara care în care am jurat. ²²Așa că Moise a scris acest cântec în aceeași zi, și i-a învățat pe fi lui Israel.”

31:19 „scrie acest cântec pentru tine” Acesta va fi un martor pentru Dumnezeu împotriva acțiunilor viitoare ale Israelului. Aceasta, bineînțeles, este o metaforă legală (comparați 4:26; 30:19; 31:28; Ios. 24:22)! Israel era responsabil să instruiască fiecare generație în legea lui YAHWE!

31:20 „vor mânca și vor fi satisfăcuți și vor deveni prosperi, se vor întoarce la alți dumnezei” Cele mai grele momente pentru poporul lui Dumnezeu sunt în timpul prosperității! Noi tindem să uităm atât de ușor (comparați 6:10-15; 8:11-20; 32:15-18).

Observați regresia în rebeliune:

1. Se vor întoarce la alți dumnezei – BDB 815, KB 937, PERFECT *Qal*, comparați v. 18; 29:18; 30:17
2. Îi vor sluji – BDB 712, KB 773, PERFECT *Qal*, comparați 4:19; 7:4; 8:19; 11:16; 13:6,13; 17:3; 28:14,36,64; 29:18,26; 30:17
3. Disprețui – BDB 610, KB 658, PERFECT *Piel*, comparați Num. 14:11,23; Is. 1:4
4. Calce legământul Meu – BDB 830, KB 974, PERFECT *Hiphil*, comparați v. 16; Lev. 26:15; Ier. 11:10; 31:32

31:21 „după ce se vor fi abătut multe dezastre peste ei” Aceste dezastre și necazuri au fost menționate în v. 17 și prezise în 4:30.

■ **„(căci nu va fi uitat de pe buzele descendenților lor)”** Aceasta este o promisiune a unei rămășițe credincioase ce continuă să cunoască legea lui YAHWE.

■ **„intenția”** Cuvântul ebraic *yetzer* e uneori tradus „imaginația minții” (BDB 428 I, poate fi în sens pozitiv, Is. 26:3). Acesta este modul Vechi Testamentar de a spune că YAHWE cunoaște tendința spre răzvrătire ce se află în umanitate (adică, Gen. 6:5; 8:21; Ps. 103:14; Ier 18:23).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:23

²³”Apoi la împuternicit pe Iosua fiul lui Nun, și a spus, `Fi tare și curajos, pentru că tu vei duce pe fiii lui Israel în țara pe care le-am jurat, și voi fi cu tine.”

31:23 Moise a vorbit aceste cuvinte lui Israel 31:6. Moise a vorbit aceste cuvinte lui Iosua în 31:7 (comparați 1:38; 3:28). Acum (v. 23) YAHWE vorbește aceste cuvinte direct lui Iosua (comparați Ios. 1:6,7,9), ce stătea cu Moise la ușa tabernacolului.

1. „fi tare” – BDB 304, KB 302, IMPERATIV *Qal*
2. „fi curajos” – BDB 54, KB 65, IMPERATIV *Qal*

■ **„Voi fi cu tine”** Această afirmație identifică PRONUMELE „el” din v. 23a. Acesta este darul cel mai mare al lui YAHWE (comparați Exod 3:12; 4:12,15; 33:14-16; Deut. 4:37; 31:6,8; Ios. 1:5)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:24-29

²⁴”După ce a terminat Moise de scris cuvintele acestei legi într-o carte până la sfârșit, ²⁵atunci Moise a poruncit Leviților ce purtau chivotul legământului DOMNULUI spunând, ²⁶„Luați cartea aceasta a legii și puneți-o lângă chivotul legământului DOMNULUI Dumnezeului vostru, ca să rămână ca și martori împotriva voastră. ²⁷Căci vă cunosc rebeliunea și încăpățânarea; iată, cât mai sunt în viață cu voi astăzi, ați fost rebeli împotriva DOMNULUI; cu atât mai mult după moartea mea? ²⁸Adunați la mine toți bătrânii triburilor și căpeteniile voastre, ca să vorbesc aceste cuvinte în auzul lor și să chem cerul și pământul ca martori împotriva lor. ²⁹Căci știu că după moartea mea vă veți purta corupt și vă veți întoarce de pe calea care v-am poruncit-o; și răul ca cădea peste voi în zilele din urmă, căci veți face ce eștrău în ochii DOMNULUI, provocându-I mânia cu lucrarea mâinilor voastre.”

31:26 „lângă chivot” KJV are „în” dar traducerea mai bună este „lângă” (NKJV, NRSV, TEV, NJB, comparați Exod 25:16; I Împ. 8:9); și pentru „chivot” vezi Exod 25:10-22.

În VT aparent doar cele două table pe care au fost scrise Cele Zece Porunci de Dumnezeu (Exod 31:18) erau în Chivot (la fel și bucățile din primul set de table ale lui Moise, sper exemplu, Exod 32:19; 34:19). Mai există alte trei obiecte ce erau plasate lângă chivot:

1. Un vas cu mana, Exod 16:33-34
2. Toiagul lui aron ce înmugurise, Num. 17:10
3. Această copie a legii scrisă de Moise

Totuși, trebuie să fi existat ceva confuzie legat de această în cercurile rainice, deoarece autorul epistolei către Evrei afirmă că Chivotul conținea tablele de piatră și #1 și #2 (comparați Ev. 9:4).

■ **„legământ”** Vezi Tematica Specială la 4:13.

31:27 „Căci vă cunosc rebeliunea și încăpățânarea” Moise a experimentat tendințele rebele ale lui Israel (comparați v. 21) în timpul vieții sale (comparați 9:7-29).

NASB „încăpățânare”

NKJV „gât înțepenit”

NRSV, TEV „încăpățânat”

NJB „gât rigid”

Termenul e o combinație dintre „gât” (BDB 791) și „înțepenit” sau „tare” (BDB 904). Israel e adesea descris prin această combinație neonorantă (comparați Exod 32:8; 33:3,5; 34:9; Deut. 9:6,13; 31:27). VERBUL e folosit în Deut. 10:16; II Împ. 17:14; Nee. 9:16,17,29; Ier. 7:26; 17:23; 19:15. Același gând este exprimat în Is. 48:4 și Eze. 2:4; 3:7.

Într-un sens vv. 27-29 sunt o profecie, bazată pe acțiunile din trecut ale Israelului. Același fel de profecie este găsită în Ios. 24:19-20. Eforturile cele mai bune ale Israelului nu erau îndeajuns. Primul legământ va eșua să restaureze intimitatea intenționată dintre YAHWE și creația Sa (adică, umanitatea) din Grdina Eden. Trebuia Noul Legământ (comparați Ier. 31:31-34; Eze. 36:22-38) bazat pe acțiunile lui YAHWE.

Umanitatea era incalculabil de rebelă (comparați Gen. 6:5; 8:21; Ier. 17:9).

31:28 Acest verset are trei VERBE imperative:

1. „adunați” – BDB 874, KB 1078, IMPERATIC *Hiphil*
2. „vorbete” – BDB 180, KB 210, INDEMN *Piel*
3. „chemare” – BDB 729, KB 795, INDEMN *Hiphil*

Moise se adresează liderilor (adică, bătrâni și conducători), ce simbolizau întreg Israelul, direct. Acest lucru s-ar putea să se refere la un conciliu național reprezentativ (spre exemplu, Jud. 21:16).

■ **„cerul și pământul ca martori împotriva lor”** Martorii de ratificație sunt adesea menționați în cnotextele legământului (comparați 4:26; 30:19; 31:28; 32:1).

În acest capitol sunt de asemenea doi martori:

1. Cântarea lui Moise, vv. 19,21
2. Sulul legii, v. 26

31:29 Observați regresul profetizat după moartea lui Moise (comparați Ios. 24:19-28):

1. Veți acționa corupt – BDB 1007, KB 1469, atât *Hiphil* IMPERFECT cât și INFINIT ABSOLUT, comparați, 4:16,25; 9:12

2. Întoarce de pe cale – BDB 693, KB 747, PERFECT *Qal*
3. Veți face ceea ce e rău (BDB 948 II) în ochii DOMNULUI – BDB 793 I; KB 889, IMPERFECT *Qal*
4. Provoacăndu-I mânia cu lucrarea mâinilor voastre (BDB 795 și 388, adică, idolatrie) – BDB 494, KB 491, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Hiphil*, comparați 4:25 9:18; 32:16; I Împ. 16:7; II Împ. 17:7; 21:6; Ier. 25:6;; 32:30; 44:8

31:30 Acest verset ar trebui să meargă cu capitolul 32.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce schimbă Dumnezeu liderii?
2. De ce sunt preștiința lui Dumnezeu și alegerea omului legate în acest capitol?

De ce s-a întors Israel de la Dumnezeu?

DEUTERONOM 31:30-32:20

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Cântarea lui Moise (31:30:32-47)	Cântarea lui Moise (31:30-32:47)	Cântarea lui Moise (31:30-32:44)	Israel se adună să asculte cântarea (31:28-32:44)
31:1-44	31:1-44	31:1-44	31:1-44
(vv. 1-6)	(vv. 1-3)	(vv. 1-3)	(vv. 1-3)
	(vv. 4-9)	(vv. 4-6)	(vv. 4-9)
(vv. 7-9)		(vv. 7-9)	
(vv 10-12)	(vv 10-27)	(vv 10-12)	(vv 10-11)
			(vv. 12-14)
(vv. 13-14)		(vv. 13-14)	
32:15-18		(vv. 15-18)	(vv. 15-39)
32:19:22		(vv. 19-22)	
32:23-27		(vv. 23-27)	
32:28-33	(vv. 28-33)	(vv. 28-33)	
32:34-43			
(vv. 34-35)	(vv. 34-38)	(vv. 34-38)	
(vv. 36-38)			
(vv. 39-42)	(vv. 39-43)	(vv. 39-42)	
			(vv. 40-42)
(v. 43)		(v. 43)	(v. 43)
32:44-47	32:44-47	(v. 44)	(v. 44)
		Instucțiunea finală a lui Moise	Legea, sursa vieții
		32:45-47	32:45-47
Moise va muri pe Muntele Neb			Moarte lui Moise prezisă
32:48-52	32:48-52	32:48-52	32:48-52

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE

- A. Acesta s-ar putea să fie un gen literar al Orientului Apropiat antic unde un lider oferă ultima sa binecuvântare, avertizare, și profeție înainte de moarte:
 1. Iacob – Gen. 49 (formă poetică de asemenea)
 2. Moise – Deut. 29:2-34:12
 3. Iosua – Ios. 23:1-24:33
 4. Samuel – I Sam. 12
 5. David – I Împ. 2:1-9
- B. Unii erudiți văd acest poem: (1) în lumina tiparului tratatelor hitite, dar (2) alții îl văd ca o scenă de tribunal. În contextul cărții Deuteronom, opțiunea a doua pare cea mai bună, deși întreaga carte Deuteronom se potrivește tiparului tratatelor hitite din mileniul al doilea (ce oferă dovezi ale paternității lui Moise)
- C. Poemul e antic (forme arhaice). Aproape toți erudiții presupun că merge până în vremurile antice ale istoriei Israelului.
- D. Sunt multe aluzii lacătări în Vechiul Testament, particular Psalmii și Isaia. Ele sunt cântate în vremuri de victorie:
 1. Garda egipteană distrusă în Marea Roșie, Exod 15
 2. Înainte de a intra în Transiordan, Num. 21:17
 3. Armata Canaanită a lui Hazor distrusă, Jud. 5
 4. Babilonul distrus (Isaia 13) de Mesia lui YAHWE (Isaia 11), Is. 12:5
- E. Poezia Ebraică

TEMATICĂ SPECIALĂ: POEZIA EBRAICĂ

I. INTRODUCERE

- A. Acest gen de literatură alcătuiește 1/3 din Vechiul Testament. Este în special comună în „profeți” (toți cu excepția Hagai și Maleahi conțin poez) și secțiunea „Scrierile” din canonul ebraic.
- B. Este foarte diferită de poezia engleză. Poezia engleză e dezvoltată din poezia greacă și latină, ce se bazează de fapt pe sunete. Poezia ebraică are multe în comun cu poezia Canaanită. Se bazează în primul rând pe gândire în balanță, linii paralele.
- C. Descoperirile arheologice din nordul Israelului la Ugarit (Ras Shamra) au ajutat erudiții să înțeleagă poezia Vechi Testamentară. Această poezie din sec. 15 î. d. Cr. Are conexiuni literare evidente cu poezia biblică.

II. CARACTERISTICI GENERALE ALE POEZIEI

- A. Este foarte compactă.
- B. Încearcă să exprime adevăr, trăir sau experiențe în imagini.
- C. Este în primul rând scrisă nu orală. Este foarte bine structurată. Această structură e exprimată în:
 - 1. Linii echilibrate (paralelism)
 - 2. Joc de cuvinte
 - 3. Joc de sunete

III. STRUCURA (R. K. Harrison, *Introduction to the Old Testament*, pp. 965-975)

- A. Episcopul Robert Lowth în cartea sa, *Lectures on the Sacred Poetry of the Hebrews* (1753) a fost primul ce a caracterizat poezia biblică ca fiind echilibrată de linii de gândire. Majoritatea traducerilor englezești sunt formate să arate liniile poeziei.
 - 1. Sinonime – liniile exprimă același gând dar în diferite cuvinte:
 - a. Ps. 3:1; 49:1; 83:14; 103:13
 - b. Proverbe 19:5; 20:1
 - c. Isaia 1:3,10
 - d. Amos 5:24; 8:10
 - 2. Antitetic – liniile exprimă gânduri opuse prin contrast sau afirmând pozitivul și negativul:
 - a. Psalmul 1:6; 90:6
 - b. Proverbe 1:29; 10:1,12; 15:1; 19:4
 - 3. Sintetic – următoarele două sau trei linii dezvoltă gândul – Ps. 1:1-2; 19:7-9; 29:1-2
 - 4. Chiasmic – un tipar al poeziei exprimând mesajul în ordine descendentă și ascendentă.
Punctul principal e găsit în mijlocul tiparului.
- B. Charles A. Briggs în cartea sa, *General Introduction to the Study of Holy Scripture* (1899) a dezvoltat următorul stadiu al analizei poeziei ebraice:
 - 1. Simbolic – o clauză literală iar a două metaforică, Ps. 42:1; 103:3
 - 2. Climatică sau precum scara – propoziția revelează adevăr într-o formă ascendentă, Ps. 19:7-14; 29:1-2; 103:20-22
 - 3. Introvertit – o serie de propoziții, de obicei cel puțin patru legate de structura internă a liniei 1 la patru și 2 la 3 – Ps. 30:8-10a
- C. G. B. Gary în cartea sa, *The Forms of Hebrew Poetry* (1915), dezvoltă mai departe conceptul propozițiilor

echilibrate prin:

1. Echilibrul complet – unde fiecare cuvânt din linia unu e repetat sau echilibrat de un cuvânt din linia doi, Ps. 83:14 și Is. 1:3
 2. Echilibrul incomplet unde propozițiile nu sunt de aceeași lungime, Ps. 59:16; 75:6
- D. Astăzi există o creștere a modelului structurii tiparului literar în ebraică numit chiasm, ce denotă adesea un număr de linii paralele (a,b,b,a; a,b,c,b,a) formând o formă de un pahar de sticlă, adesea liniile centrale fiind accentuate.
- E. Tipurile de tipare de sunete în poezie în general, dar nu adesea în poezia estică
1. Joc pe alfabet (acrostih, comparați Ps. 9,34,37,119; Pro. 31:10ff; Plângeri 1-4)
 2. Joc pe consoane (aliterația, comparați Ps. 6:8; 27:7; 122:6; Is. 1:18:26)
 3. Joc pe vocale (asonanța, comparați Gen. 49:17; Exod 14:14; Eze. 27:27)
 4. Joc pe repetiție a sunetelor d cuvinte similare cu înțelesuri diferite (pranomaza)
 5. Joc pe cuvinte ce, când sunt pronunțate, sună asemenea lucrurilor care-l numesc (onomatopoe)
 6. Deschidere și închidere specială (cuprinzător)
- F. Există câteva tipuri de poezie în Vechiul Testament. Unele sunt relaționate topic și unele relaționate de formă:
1. Cântec de dedicare – Num 21:17-18
 2. Cântece de lucru – (făcut aluzie dar nu înregistrat în Jud. 9:27); Is. 16:10; Ier. 25:30; 48:33
 3. Balade – Num. 21:27-30; Is. 23:16
 4. Cântece de băut – negative, Is. 5:11-13; Amos 6:4-7, și pozitive, Is. 22:13
 5. Poeme de iubire – Cântarea cântărilor, ghicitoare de nuntă – Jud. 14:10-18, cântare de nuntă – Ps. 45
 6. Plângere/bocet – (făcut aluzie dar nu înregistrat în II Sam. 1:17 și II Cro. 35:25)
II Sam. 3:33; Ps. 27, 28; Ier. 9:17-22; Plâ; Eze. 19:1-14; 26:17-18; Nee. 3:15-19)
 7. Cântece de război – Gen. 4:23-24; Exod 15:1-18,20; Num. 10:35-36; 21:14-15; Ios. 10:13; Jud. 5:1-31; 11:34; I sam. 18:6; II Sam. 1:18; Is. 47:1-15; 37:21
 8. Benedicții speciale sau binecuvântări ale liderilor – Gen. 49; Num. 6:24-26; Deut. 32; II Sam. 23:1-7
 9. Texte magice – Balaam, Num. 24:3-9
 10. Poezi sacre – Psalmi
 11. Poezi acrostih – Ps. 9,34,37,119; Pro. 31:10f i Plângeri 1-4
 12. Blesteme – Num. 21:22-30
 13. Poezi de ironie – Is. 14:1-22; 47:1-15; Eze. 28:1-23
 14. Poeziile cartea războiului (Isahar) – Num. 21:14-15; Ios. 10:12-13; II Sam. 1:18

IV. LINII DIRECTOARE PENTRU INTERPRETAREA POEZIEI

- A. Uităte după adevărul central al strofei (acesta este ca un paragraf în proză.) RSV a fost prima traducere modernă ce a identificat poezia prin strofă. Comparați traducerile moderne pentru descoperiri ajutătoare.
- B. Identiciă limbajul figurat și exprimă-l în proză. Amintește-ți că acest tip de literatură e foarte compact, mult este lăsat cititorului să poată adăuga.
- C. Fii sigur să legi poemele cu probleme lungi să fie orientate spre contextul lor literar (adesea întreaga carte) și de cadrul istoric
- D. Judecători 4 și 5 sunt foarte ajutătoare în a vedea cum poezia exprimă istoria. Jude. 4 este proză și Jud. 5 e

poezie din același eveniment (de asemenea compară Exod 14 și 15).

E. Încearcă să identifice tipul de paralelism implicat, fie sinonim, antitetice sau sintetic. Este foarte important.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 31:30

³⁰”Atunci Moise a vorbit în auzul întregii adunări a lui Israel cuvintele acestui cântec, până au fost complete:

31:30 „Atunci Moise a vorbit ... cuvintele acestui cântec” Acest verset ar trebui să meargă cu capitolul 32 din Deut. Observați că NASB îl marchează ca început al unui paragraf cu un colon final, nu cu punct (comparați JPSOA).

„în auzul întregii adunări a lui Israel” Nu putem ști câți oameni erau în această adunare. Îi inculdeau pe bărbați, femei, și pe copii mari sau modelul din 31:12. Dar aici se referea la un oraș sau cetate. Câți oameni erau capabili să audă pe altul vorbind? De obicei liderii vorbeau la:

1. Liderii tribali și spuneau mai departe (comparați 31:28)
2. Leviților și ei spuneau mai departe

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 32:1-14

¹”Luați aminte ceruri și voi vorbi;

Ascultă, pământule, cuvintele gurii mele!

²Ca ploaia să curgă în vățăturile mele,

Ca roua să cadă cuvântul meu,

Ca ploaia repede pe verdeață,

Ca picăturile de ploaie pe iarbă!

³Căci voi vesti Numele DOMNULUI.

Dați slavă Dumnezeului nostru!

⁴El este Stânca; lucrările Lui sunt desăvârșite,

Căci toate căile Lui sunt drepte;

El este un Dumnezeu credincios și fără nedreptate:

El este drept și curat.

⁵Ei s-au scricat contra Lui;

Nu mai sunt copiii Lui,

Ci ocara Lui – neam pervers și îndărătnic!

⁶Pe DOMNUL îl răsplățiți astfel,

Popor nechibzuit și fără înțelepciune?

Nu este El oare tatăl tău, care te-a cumpărat?

Oare nu EL te-a făcut și te-a întemeiat?

⁷Aduți aminte de zilele din vechime,

Ia aminte la anii generațiilor trecute.

Întreabă pe părintele tău și el îți va arăta;

Pe bătrânii tăi și ei îți vor răspunde.

⁸Când Cel Preaînalt a împărțit națiunilor moștenirea lor,

Când a despărțit pe fiii oamenilor,

A pus hotare popoarelor,

După numărul copiilor lui Israel,

⁹Căci partea DOMNULUI este poporul Lui,

Iacob este sorțul moștenirii Lui.

¹⁰El l-a găsit într-un ținut pustiu,

Într-un loc singuratic,

Plin de urlete înfricoșătoare;

L-a înconjurat, l-a îngrijit și l-a păzit,

Ca pe lumina ochiului Său.

¹¹Cum își scutură vulturul cuibul,

Plutește peste puii lui,

Își întinde larg aripile,

Îi ia și-i poartă pe aripile lui,

¹²Așa l-a călăuzit DOMNUL singur pe poporul Său și nu era nîi un dumnezeu străin cu el.

¹³L-a suit pe înălțimile pământului și Israel a mâncat roadele câmpului;

I-a dat să sugă miere din stîncă și untdelemnul din cremene,

¹⁴L-a hrănit cu smântâna vacilor,

Cu laptele oilor,

Cu grăsimea mieilor,

Aberbecilor de Basan și a țapilor,

Cu lamura grâului.

Ai băut vinul ales sîngele strugurelui.”

32:1-3 Există o serie al limbajului imperativ:

1. În v. 1 trei legate de auzit:

a. „luați aminte” – BDB 24, KB 27, IMPERATIV *Hiphil*

b. „vorbește” – BDB 180, KB 210, Indemn *Piel*

c. „auzi” – BDB 1033, KB 1570, IMPERFECT *Qal* folosit în sens de poruncă

2. În v. 2 două legate de umiditate:

a. „picătură” – BDB 791, KB 887, IMPERFECT *Qal* folosit în sens de poruncă

b. „cadă” – BDB 633, KB 683, IMPERFECT *Qal* folosit în sens de poruncă

3. În v. 3 „dați” – BDB 396, KB 393, IMPERATIV *Qal* (posibil „proclama” ca IMPERFECT *Qal* este folosit de asemenea în sens de îndemn, ce oferă o structură echilibrată c în vv. 1 și 2)

32:1 „ceruri... pământ” Acestea sunt două lucruri permanente (comparați Mica 6:1-2). Există o nevoie de doi martori pentru a confirma adevărul (comparați 4:26; capitolele 4 și 31-32 [comparați 30:19; 31:28; 32:1] de la un suport literar). „cerurile” reprezintă cerul (comparați Gen. 1:1). Această firmăție e similară cu modul cum introduce Isaia tribunalul lui YAHWE (comparați Is. 1:2).

32:2 Umiditatea era folosită ca analogie la cuvântul dătător de viață al lui Dumnezeu. Patru cuvinte diferite pentru ploaie sunt folosite (BDB 56, 378, 973, 914). Aceasta este doar o posibilă aluzie la YAHWE ca dătătorul fertilității, nu Ba'al (comparați 11:14,17; 28:12,24; 33:28).

32:3 „Numele DOMNULUI” Numele ebraice erau foarte importante pentru a prezenta caracterul. Rabinii spuneau că „Domn” reflectă dragostea, bunătatea și mila lui Dumnezeu. Vezi Tematica Specială la 1:3.

Observați în vv. 3-4 câteva atribute sunt folosite pentru al descrie pe Dumnezeul lui Israel:

1. „măreția” – BDB 152, comparați 3:24; 5:24; 9:26; 11:2; 32:2; Num. 14:19
2. „lurările lui sunt desăvârșite” – BDB 1071, însemnând „întregime,” „având integritate”
 - a. Folosit cu privire la lucrarea lui Dumnezeu, Deut. 32:4
 - b. Folosit cu privire la căile lui Dumnezeu, Ps. 18:31
 - c. Folosit cu privire la legea lui Dumnezeu, Ps. 19:8
3. „toate căile Lui sunt drepte” – BDB 1048, comparați Gen. 18:25; Ps. 33:5; 37:28; 99:; 111:7; Is. 5:16; 28:17; 30:18; 61:8, „Dumnezeu credincios” – BDB 53, comparați Ps. 36:5; 88:11; 89:1,2,5,8,24,33,49; 92:2; 119:90; Is. 25:1; Osea 2:22
4. „Dumnezeu fără nedreptate” – BDB 732, comparați Iov 34:10, acest lucru e condamnat în poporul Lui, Lev. 19:15,35; Deut. 25:16
5. „El e drept” – BDB 843, comparați Iov 34:17; Ps. 116:5; 119:137; 129:4; 145:17
6. „curat” – BDB 49, comparați Ps. 25:8; 92:15

■ **„Dumnezeu”** Aceasta este forma ebraică a cuvântului *Elohim*. Tematica Specială la 1:3.

32:4 „Stânca” Acest titlu (BDB 849) era folosit pentru Dumnezeu în vv. 15,18,30, și Ps. 18:1-2; 19:14; II Sam. 22:2ff; Ps. 78:35; Is. 44:8). Vorbește despre (1) puterea, stabilitatea, natura neschimbată a adevăratului Dumnezeu sau (2) Dumnezeu ca o fortăreață impenetrabilă, măreață.

■ **„perfect”** Cuvântul ebraic (BDB 1071) înseamnă „atot-suficient,” „întreg,” „complet” (comparați II Sam. 22:31); Ps. 18:30).

Observați modurile diferite în care e caracterizat YAHWE (adică, măreția lui Dumnezeu,” v. 3):

1. Lucrările Lui sunt desăvârșite – BDB 1071
2. Toate căile lui sunt drepte – BDB 1048
3. Dumnezeu credincios – BDB 53
4. Fără nedreptate – BDB 732
5. El e drept – BDB 843
6. Curat – BDB 449

Ce descriere puternică a Dumnezeului creației și salvării. Un Dumnezeu în care se poate încrede toată omenirea și pe care să se bazeze (spre exemplu, pentru alte caracteristici vezi Exod 34:6; Num. 14:18; Deut. 4:31; Nee. 9:17; Ps. 103:8; 145:8).

■ **„Dumnezeu credincios”** Acesta este același termen (BDB 53) folosit în v. 20 referindu-se la acțiunile omului. E tradus „credință” în Hab. 2:4, „cel neprihănit va trăi prin credință.” Acest lucru arată prioritatea pe care o pune Dumnezeu pe credința Lui și v.20 arată prioritatea pe care o pune E pe credința copiilor Săi. Credința și harul sunt ambele concepte biblice mai degrabă decât doar concepte ale Noului testament. Singurul mod de a răspunde harului lui Dumnezeu e prin credință.

TEMATICĂ SPECIALĂ: CREDINȚA (*PISTIS*, [SUBSTANTIV], *PISTEUO*, [VERB], *PISTOS* [ADJECTIV])

A. Acesta este un termen foarte important în Biblie (comparați Ev. 11:1,6). Este subiectul predicării timpurii a lui Isus (comparați Mar. 1:15). Există cel puțin două cerințe noi ale legământului: pocăință și credință (comparați 1:15; Fapte 3:16,19; 20:21).

B. Etimologie

1. Termenul „credință” în VT însemna loialitate, fidelitate, sau vrednic de încredere și era o descriere a naturii lui Dumnezeu, nu a noastră.
2. A venit dintr-un termen ebraic (*emun, emunah*, BDB 53), ce însemna „a fi sigur sau stabil.” Credința salvatoare este o siguranță mentală (set de adevăruri), o trăire morală (un stil de viață), și în primul rând o relaționare (primirea unei persoane) și un devotament volitiv (o decizie) către acea persoană.

C. Utilizare Vechi Testamentară

Trebuie subliniat faptul că credința lui Avraam nu era într-un Mesia viitor, ci în promisiunea lui Dumnezeu că va avea un copil sau un descendent (comparați Gen. 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14). Avraam a răspuns acestei promisiuni încrezându-se în Dumnezeu. Totuși el a mai avut îndoieli și probleme cu privire la această promisiune, ce a avut nevoie de treisprezece ani ca să se împlinească. Credința lui imperfectă, a fost totuși acceptată de Dumnezeu. Dumnezeu este dispus să lucreze cu ființe umane imperfecte ce Îi răspund Lui și promisiunilor Lui cu credință, chiar și dacă acea credință este de dimensiunea unui bob de muștar (comparați Mat. 17:20).

D. Utilizări Nou Testamentare

Termenul „crezut” derivă din termenul grecesc (*pisteuo*), și mai poate fi tradus prin „a crede,” „credință,” sau „încredere.” Spre exemplu, substantivul nu apare în Evanghelia lui Ioan, dar verbul este folosit deseori. În Ioan 2:23-25 există o incertitudine cu privire la autenticitatea devotamentului mulțimii față de Isus ca și Mesia. Alte exemple ale acestei utilizări superficiale ale termenului „crede” sunt în Ioan 8:31-59 și Fapte 8:13, 18.24. Credința adevărată biblică este mult mai mult decât o primă reacție. Trebuie să fie urmată de un proces de ucenicie (comparați Mat. 13:20-22,31-32).

E. Utilizarea termenului cu PREPOZIȚII

1. *eis* înseamnă „în, spre, înspre.” Această construcție unică subliniază credința/încrederea pe care și-o pun credincioșii în Isus
 - a. în numele Lui (Ioan 1:12; 2:23; 3:18; I Ioan 5:13)
 - b. în El (Ioan 2:11; 3:15,18; 4:39; 6:40; 7:5,31,39,48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45,48; 17:37,42; Mat. 18:6; Fapte 10:43; Filip. 1:29; I Pet. 1:8)
 - c. în Mine (Ioan 6:35; 7:38; 11:25,26; 12:44,46; 14:1,12; 16:9;17:20)
 - d. în Fiul (Ioan 3:36; 9:35; I Ioan 5:10)
 - e. în Isus (Ioan 12:11; Fapte 19:4; Gal. 2:16)
 - f. în Lumină (Ioan 12:36)
 - g. în Dumnezeu (Ioan 14:1)
2. *en* înseamnă „în” ca și în Ioan 3:15; Mar. 1:15; Fapte 5:14
3. *epi* înseamnă „în” sau „deasupra,” ca în Mat 27:42; Fapte 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Rom. 4:5,24; 9:33; 10:11; I Tim. 1:16; I Pet. 2:6
4. CAZUL DATIV fără PREPOZIȚIE ca în Gal. 3:6; Fapte 18:8; 27:25; I Ioan 3:23; 5:10
5. *hoti*, ce înseamnă „crede faptul că,” oferă conținut cu privire la ce să crezi

- a. Isus este Sfântul lui Dumnezeu (Ioan 6:69)
- b. Isus este Eu Sunt (Ioan 8:24)
- c. Isus este în Tatăl și Tatăl e în Isus (Ioan 10:38)
- d. Isus este Mesia (Ioan 11:27; 20:31)
- e. Isus este Fiul lui Dumnezeu (Ioan 11:27; 20:31)
- f. Isus a fost trimis de Tatăl (Ioan 11:42; 17:8,21)
- g. Isus este una cu Tatăl (Ioan 14:10-11)
- h. Isus a venit de la Tatăl (Ioan 16:27,30)
- i. Isus sa identificat cu numele de legământ „Eu Sunt,” al Tatălui (Ioan 8:24; 13:19)
- j. El va locui împreună cu El (Rom. 6:8)
- k. Isus a murit și a înviat (I Tes. 4:14)

32:5 După cum e descris YAHWE în vv. 3-4, cum copii Săi de legământ, ce trebuiau să reflecte caracterul Său (comparați vv. 3-4), dar nu au făcut-o, sunt descriși:

1. „s-au striat contra Lui” – BDB 1007, KB 1469, PERFECT *Piel*, comparați 4:16,25; 9:12; 31:29; Gen. 6:12; Exod 32:7; descris în Ps. 14:1-3,denotă adesea idoatrie.
2. „numai sunt copii Lui” – BDB 119 negat
3. „ocara Lui” – BDB 548
 - a. Mutilarea fizică ce excludea pe cineva din slujba preotească , comparați Lev. 21:17,18,21,23 și animalele de la a fi sacrificate, comparați Lev. 22:20-21; Deut. 15:21; 17:1
 - b. Cusur moral, comparați Lev. 22:25; Iov 11:15; pro. 9:7
4. „pervers” – BDB 786 I, comparați v. 20, înțelsul de bază e sucit, denotă un defect de la regula standard a caracterului lui YAHWE (neprihănirea)
5. „îndărătnic” – BDB 836, găsit doar aici, înțelesul e paralel cu #4.

32:6 „Tatăl tău” NIDOTTE, vol. 1, p. 222, are un comentariu interesant pe această metaforă pentru Dumnezeu. E folosită cu greu în VT datorită posibilității asocierii cu închinarea fertilă (spre exemplu, Ier. 2:27). Acest cântec a lui Moise este unul al utilizării timpurii ce-L descriu pe Dumnezeu (comparați Exod 4:22; Deut. 1:31; 8:5 și mai târziu în profeți, comparați Is. 1:2; 63:16; Ier. 3:19; Osea 11:1-3; Mal. 1:6). „Calitatea de tată” a lui Dumnezeu e menționată în vv. 6-18 și 19-20.

Această calitate de tată a Israelului colectiv e identificat în relația lui Dumnezeu cu regele Davidic (comparați II Împ. Sam. 7:14; Ps. 2:7 și 86:26).

Metafora familiei (tată-fiu; soț-soție) sunt ce mai puternice moduri de a comunica relația intimă pe care o dorește Dumnezeu cu creația umană (făcută după chipul și asemănarea Sa). Oamenii pot înțelege adâncimea simțămintelor lui Dumnezeu și devotamentul Său prin analogie la aceste experiențe umane fundamentale (adică, familie, căsătorie, copii).

32:6-14 Aceste versete continuă o descriere a Israelului și începe un caz egal împotriva lor enumerând tot ceea ce a făcut YAHWE pentru ei:

1. Acțiunile lor față de YAHWE
 - a. „echibzuit” – BDB 614 I, comparativ. 21
 - b. „fără înțelepciune” – BDB 314, opusul în v. 29; 4:6; Ps. 197:43
2. Acțiunile lui YAHWE față de ei:
 - a. El a fost Tatăl lor, v. 6 – BDB 888 I, KB 1111, PERFECT *Qal*

- b. El i-a făcut, v. 6 – BDB 793 I, KB 889, PERFECT *Qal*, comparați Gen. 14:19,22 (acest lucru s-ar referi la creația inițială, dar cel mai probabil în context, crearea lor ca ațiune în Exod)
- c. El i-a întemeiat, v. 6 – BDB 465, KB 464, IMPERFECT *Polel*, Iov 31:15; Is. 62:7
- d. El i-a găsit, v. 10 – BDB 592, KB 679, IMPERFECT *Qal*
 - (1). Într-o ară pustie
 - (2). Într-un loc singuratic plin de urlete
- e. El l-a înconjurat, v. 10 – BDB 685, K 738, IMPERFECT *Polel*, adică, pentru protecție
- f. El le-a purtat de grijă, v. 10 – BDB 106, KB 122, adică, pentru protecție, adică, ia luat în considerare cu atenție (doar aici)
- g. El i-a păzit, v. 10 – BDB 665, KB 718, IMPERFECT *Qal*, comparați Ps. 25:21; 31:23; 41:11; 61:7; Is. 26:3; 42:6; 49:8
- h. I-a îngrijit ca vulturul, v. 11, comparați Exod 19:4
 - (1) „scutură cuibul” – BDB 734, KB 802, IMPERFECT *Hiphil*, adică, pentru activitate
 - (2) „plutește peste” – BDB 934, KB 1219, IMPERFECT *Piel*, comparați Gen. 1:2
 - (3) Învață puii să zboare
 - a) Întinde aripile – BDB 831, KB 975, IMPERFECT *Qal*
 - b) Îi ia – BDB 542, KB 534, IMPERFECT *Qal*
 - c) Poartă – BDB 669, KB 724, IMPERFECT *Hiphil*
- i. El i-a ghidat, v. 12 – BDB 634, KB 685, IMPERFECT *Hiphil*
- j. I-a suit p înălțimile pământului, v. 13 – BDB 938, KB 1230, IMPERFECT *Hiphil*, comparați Is. 58:14
- k. I-a hrănit, comparați Is. 58:14
 - (1) „mâncat” – BDB 37, KB 46, IMPERFECT *Qal*
 - (2) „sugă” – BDB 413, KB 416, IMPERFECT *Hiphil*
 - (3) „să bea” – BDB 1059, KB 1667, IMPERFECT *Qal*

32:7 Acestea sunt câteva porunci din acest verset legate de amintirea lui Israel cu privire la grija și protecția lui YAHWE:

- 1. „amintește-ți” – BDB 269, KB 269, IMPERATIV *Qal*
- 2. „ia aminte” – BDB 106, KB 122, IMPERATIV *Qal*
- 3. „întreabă” – BD 981, KB 1371, IMPERATIV *Qal*
- 4. „bătrânii tăi îți vor spune” – BDB 616, KB 665, poruncă *Hiphil*

Această informație istorică mărturisește (1) tradiția strămoșească transmisă de la generație la generație (comparați 4:9-10; 6:7,20-25; 11:19; 32:46) și (2) acest cânetc al lui Moise ce mărturisea împotriva lui Israel!

32:8 Acest verset afirmă că Dumnezeu lui Israel este singurul Dumnezeu (comparați 4:35,39; Is. 54:5; Ier. 32:27). El și doar El pune granițele tuturor națiunilor (comparați Gen. 1:18,19,20,21; Ps. 78:35). Acest nume pentru divinitate e folosit în conexie cu „națiunile” (comparați Ps. 47:1-3). Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

NASB	„după numărul copiilor lui Israel”
NKJV, NJB	„conform numărului copiilor lui Israel”
NRSV	„conform numărului zeilor”
TEV	„El a desemnat fiecărei națiuni o ființă cerească”
REB	„conform numărului fiilor lui Dumnezeu”

Septuaginta are „numărul îngerilor lui Dumnezeu” (*El*). Această traducere pare să se potrivească cel mai bine (comparați *The Jewish Study Bible*, p. 441) deoarece: (1) comparați 29:26; (2) urmează citirea sulului din peștera patru din sulurile Qumran; (3) îngerii naționali sunt menționați în Daniel 10 și 12. Fiecare națiune avea un înger desemnat (comparați Dan. 10:13), dar Israel îl avea pe YAHWE (deși Mihail de asemenea spunea a fi îngerul Israelului, comparați Dan. 12:1).

32:9 „partea DOMNULUI este poporul Lui” Invers partea poporului este însăși Dumnezeu (comparați Exod 19:5; Ps. 16:5; 73:26; Plâ. 3:24). ISRAELIȚII erau într-un sens unic poporul special al lui YAHWE (comparați 4:20; 7:6; 14:2; 26:18). Vezi Tematica Specială: Prejudecățile Evanghelice ale lui Bob la 4:6.

32:10 „El l-a găsit într-un ținut pustiu, Într-un loc singuratic” Aceasta este o aluzie la alegerea lui Israel de către YAHWE în termeni romantic comparați Ier. 2:23; Ose. 2:14-15). Această imagistică suplimentează motivul exodului (comparați 1:19). Exprimă într-un mod puternic metafora lui YAHWE de inițiere a dragostei pentru Israel (comparați 10:14-15; Amos 3:2).

Exită două căi contrastante în literatura Mozaică de evaluare a perioadei de peregrinare:

1. Un timp al credinței și credincioșiei
 - a. Deut. 32:10-14
 - b. Ier. 2:1-3
 - c. Osea 2:14-23
2. Un timp al credincioșiei
 - a. Num. 14:1-7:11
 - b. Deut. 1:26-33
 - c. Ps. 95:8-11
 - d. Osea 9:10-14
 - e. Ier. 2:4-13
 - f. Eze. 23

■ „lumina ochiului Lui”

În engleză aceasta ar suna „mărul ochiului Său.” Aceasta este o altă metaforă ce denotă că Israel este un copil special (comparați Ps. 17:8). Literal în ebraică este „micuțul ochiului Său.”

32:11

NASB, NKJV „vulturul... ce plutește peste puii lui”

NRSV „ca un vultur ce-și stârnește cuibul”

TEV „ca un vultur veghindu-și cuibul”

NJB „asemenea unui vultur ce-și privește puii”

Acest verset îl arată pe Dumnezeu ca un părinte extrem de puternic și protector (comparați v. 19). Acest concept cu privire la Dumnezeu de vultur este acela cu privire la Dumnezeu ca o mamă pasăre (comparați, v. 18; Gen. 1:2; Exod 19:4; Mat. 23:37; Luca 13:34). Divinitatea e descrisă atât ca bărbat (comparați v. 6) cât și ca femeie (comparați v. 11). Traducerle NJB și REV urmează Septuaginta.

32:12 „l-a călăuzit DMNUL singur” Acest termen (BDB 94) e folosit pentru a desemna relația exclusivă a lui YAHWE cu Israel. El și doar El i-a călăuzit!

32:13 „l-a suit pe înălțimile pământului” Această metaforă este pentru abundența lui YAHWE (după cum e ftotul v. 14) oferită lui Israel (comparați Is. 58:14; Hab. 3:19).

■ **„miere din stâncă”** Acest lucru se referă la mierea albinelor sălbatice, ce adesea trăiesc în crăpăturile stâncilor (comparați Ps. 81.16).

■ **„untdelemn din cremene”** Acest lucru se referă la măslinii sălbatice ce cresc unde nici chiar iarba nu poate crește. Versetele 13 și 14 vorbesc despre producerea abundentă a Țării Promise.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 32:15-18

¹⁵”Atunci Ieruşun s-a îngrăşat și a început să dea cu piciorul;

Te-ai îngrăşat, te-ai îngrăşat și te-ai lăfăit!

Și a părăsit pe Dumnezeu, care l-a făcut,

A nesocotit Stânca mântuirii lui,

¹⁶L-au întărâtat la gelozie prin dumnezei străini,

L-au mâniat prin urâciuni;

¹⁷Au adus jertfe demoilor, unor idoli care nu sunt dumnezei,

Unorzei pe care nu-i cunoșteau, noi,

Apăruți de curând, de care nu se tmuseră părinții voștri.

¹⁸Ai părăsit Stânca, cea care te-a născut,

Și ai uitat pe Dumnezeul care te-a plăsmuit.”

32:15 „Ieruşun” Acest cuvânt înseamnă „cel drept”(BD 449), și e un nume poetic pentru Israel (comparați 33:5,26; Is. 44:2, vezi Temtaica Specială: Israel numele la 1:1). Aceasta este unpic de sarcasm (adic, vv. 15-16).

■ **„Dea cu piciorul”** Acest VCERB (BDB 127, KB 142, IMPERFECT *Qal*) e folosit de două ori în VT și pare să fie o metaforă a rspingerii (comparați I Sam. 2:29). Ca lovitura de vită în stăpânul ei așa și Israel dă cu piciorul în Dumnezeul lui!

32:15-1 „îngrăşat” Când Israel era binecuvântat (comparați 31:20) îl respingea pe YAHWE:

1. „la părăsit pe Dumnezeul care i-a făcut” (comparați v. 6) – BDB 643, KB 695, IMPERFECT *Qal*, comparați 31:16,17; Jud. 10:6
2. „au disprețuit Stânca salvării lor” (comparați v. 4) – BDB 614, KB 663, IMPERFECT *Piel*, aceasta est forma VERBULUI din ADJECTIVUL „nebun,” găsit în v. 6 (comparați Ps. 74:18)

Cum l-a „părăsit” și „disprețuit” Israel pe YAWWE?

1. L-au făcut gelos cu zei străini, v. 16
2. L-au fâsut gelos cu abominații, v. 16
3. Au sacrificat demonilor, v. 17
 - a. Ce nu erau cunoscuțio
 - b. Dumnezei noi
 - c. Necunoscuți părinților lor
4. Au neglijat stânca, v. 18 – BDB 1009, KB 1477, poruncă *Qal* dar într-un sens de IMPERFECT doar aici)
5. Și-au uitat Dumneul, v. 18 – BDB 1013, KB 1489, IMPERFECT *Qal*, comparați 4:23, uitând legământul înseamnă a-l uita pe YAHWE

32:17 ”Ei jertfeau demonilor ce nu erau Dumnezeu” Acest concept e de asemenea folosit în Ps. 106:37. Vechiul Testament vorbește puțin despre demonic. Pavel face aluzie la aceasta în I Cor. 10:20.

TEMATICĂ SPECIALĂ: DEMONICUL ÎN VECHIUL TESTAMENT

- A. Relația exactă între îngerii căzuți și demonic e incertă. I Enoh afirmă că *Nephilim* din Gen. 6:1-8 e sursa răului (rabinii de asemenea se concentrează pe acest text și nu pe Gen. 3). I Enoh spune că acești îngeri jumătate oameni au fost omorâți de potop (chiar afirmă că moartea lor a fost scopul potopului), dar acum spiritele lor fără trup caută un corp ca locuință.
- B. Acestea sunt câteva spirite ostile sau demoni numiți în VT:
1. *Satyrs* sau „păroși” posii demoni capre (BDB 972 III) – Lev. 17:7; II Cro. 1:15; Is. 13:21; 34:14
 2. *Shedim* (BDB 993) – Deut. 32:17; Ps. 106:37, pentru care sunt făcute jertfele (similar cu *Molech*)
 3. *Lilith*, demonul femeie de noapte (BDB 539) – Is. 34:14 (parte din mitul Babilonean și Ugarit)
 4. *Azazel*, demonul deșertului (nume al demonului șef în I Enoh, comparați 8:1; 9:6; 10:4-8; 13:1-2; 54:5; 55:4; 69:2) – Lev. 16:8,10,26
 5. Psalmul 91:5-6 sunt personificări ale epidemiilor (comparați v. 10), nu ființe spirituale (comparați Cântarea cântărilor 3:8)
 6. Isaia 13:21 și 34:14 listează câteva animale din deșert ca mod de a arăta dezolația locurilor distruse. Unii presupun că lista include demonicul pentru a ilustra că aceste locuri distruse sunt de asemenea bânuite (comparați Mat. 12:43; Luca 11:24; Apo. 18:2)
- C. Monoteismul Vechi Testamentar a redus la tăcere și a modificat legendele națiunilor păgâne, dar uneori numele și titlurile superstițiilor sunt pomenite (special, textele poetice). Realitatea spiritelor rele este parte din revelația progresivă și e dezvoltată în NT în persoana/înger lui Satan. Vezi Tematica Specială: Rău Personal.

TEMATICĂ SPECIALĂ: RĂU PERSONAL

Acesta este un subiect foarte dificil pentru următoarele motive

1. VT revelează nu un dușman al binelui, ci un slujitor al lui YAHWE, ce oferă umanității o alternativă și de asemenea acuză umanitatea de nedreptate. Există doar un singur Dumnezeu (monoteism), o putere, o cauză în VT – YAHWE.
2. Conceptul a unei persoane dușmane a lui Dumnezeu se dezvoltă în literatura inter-biblică (ne-canonice) sub influența religiilor persane dualiste (Zoroastrianismul). Acest lucru, în schimb, a influențat puternic iudaismul rabinic și comunitatea eseniană (adică, sururile de la Marea Moartă).
3. NT dezvoltă temele din VT în categorii surprinzător de puternic, dar selectiv.

Dacă cineva se apropie de studiul răului dintr-o perspectivă ne-biblică sau extra-biblică a religiilor lumii sau a religiilor de Est, atunci mult din dezvoltarea Noului Testament este prefigurată în spiritismul dualist persan și greco-roman.

Dacă, totuși, cineva se apropie de studiul răului dintr-o abordare ne-biblică sau extra-biblică a lumii religioase sau a religiilor de Est atunci mult din dezvoltarea Noului Testament este prefigurată în dualismul și spiritismul persan și greco-roman.

Dacă cineva este angajat autorității Scripturii în mod presuppositionalist, atunci dezvoltarea Nou Testamentară trebuie văzută ca o revelație progresivă. Credincioșii trebuie să se păzească să nu permită tradiția evreiască sau occidentală a literaturii (Dante, Milton) să influențeze conceptul cu privire la viitor. Există cu siguranță mister și ambiguitate în zona apocalipsei. Dumnezeu a ales să nu reveleze toate aspectele răului, originea lui, dezvoltarea lui, scopul lui, dar El a revelat înfrângerea lui!

În VT termenul „satan” sau „acuzator” (BDB 966) se poate relaționa la trei grupuri distincte

1. acuzatori umani (comparați I Sam. 29:4; II Sam. 19:22; I Împ. 11:14,20,29; Ps. 109:6)
2. acuzatori angelici (comparați Num. 22:22-23; Iov 1-2; Zah. 3:1)
3. acuzatori demonici (comparați I Cro. 21:1; I Împ. 22:21; Zah. 13:2)

Doar mai târziu în perioada inter-testamentară este identificat șarpele din Gen. 3 cu Satan (comparați *Book of Wisdom* 2.23-24; II Enoh 31:3), și chiar mai târziu acesta devine o opțiune rabinică (comparați *Sot* 9b și *Sanh.* 29a). „Fii lui Dumnezeu” din Gen. 6 devin îngeri în I Enoh 54:6. Menționez acest lucru, nu pentru a afirma acuratețea teologică, ci pentru a arăta dezvoltarea conceptului. În Nt aceste activități Vechi Testamentare sunt atribuite răului angelic, personificat (comparați II Cor. 11:3; Apo. 12:9).

Originea răului personificat este dificil sau imposibil (depinzând de perspectiva noastră) de determinat din VT. Un motiv pentru acest lucru este Israel (Is. 45:7; Amos: 3:6). Toată cauzalitatea a fost atribuită lui YAHWE pentru a demonstra unicitatea și proeminența Lui (comparați Is. 43:11; 44:6,8,24; 45:5-6,14,18,21,22).

Sursele altor posibile informații sunt (1) Iov 1-2, unde Satan este unul din „fii lui Dumnezeu” (adică, îngeri) sau (2) Isaia 14 și Eze. 28, unde împărații aroganți ai orientului apropiat (Babilon și Tir) sunt folosiți (posibil) pentru a ilustra mândria lui Satan (comparați I Tim. 3:6). Am emoții legate de această abordare. Ezechiel folosește metafore din Grădina Eden, nu doar pentru împăratul Tirului ca Satan (comparați Eze. 28:12-16), ci de asemenea pentru împăratul Egiptului ca și Copacul cunoașterii binelui și răului (Eze. 31). Totuși, Is. 14, în particular vv. 12-14, pare a descrie o revoltă angelică datorită mândriei. Dacă Dumnezeu dorea să ne reveleze natura specifică și originea lui Satan, acesta este modul acela mai obișnuit pentru așa ceva. Trebuie să ne protejăm împotriva tendinței teologiei sistematice de a lua căi mici, ambigue ale diferitelor

testamente, autori, cărți, și genuri literare pentru a le combina ca piese ale unui puzzle divin.

Sunt de acord cu Alfred Edersheim (*The Life and Times of Jesus the Messiah*, vol. 2, apendicele XIII [pp- 748-763] și XVI [pp. 700-776] că iudaismul rabinic a fost foarte influențat de speculațiile demonice și dualiste persane. Rabinii nu reprezintă o sursă bună pentru adevăr în această zonă. Isus se abate radical de la învățăturile Sinagogii din această zonă. Eu cred că acest concept al unui dușman angelic al lui YAHWE s-a dezvoltat din perspectiva celor doi zei ai dualismului iranian, *Ahkiman* și *Ormazam*, și au fost apoi dezvoltate de rabini într-un dualism biblic dintre YAHWE și Satan.

Există cu siguranță revelație apocaliptică progresivă în NT cu privire la personificarea răului, dar nu o revelație elaborată ca rabinii. Un exemplu bun a acestei diferențe este „războiul din cer.” Căderea lui Satan reprezintă o logică necesară, dar detaliile nu ne sunt oferite. Chiar și ceea ce ne este dat este acoperit de genul apocaliptic (comparați Apo. 12:4,7,12-13). Deși Satan este înfrânt în Isus și exilat pe pământ, el încă funcționează ca un slujitor al lui YAHWE (comparați Mat. 4:1; Luca 22:31-32; I Cor. 5:5; I Tim. 1:20).

Trebuie să înfrânăm curiozitatea noastră în această zonă. Există o forță personală a ispitirii și răului, dar totuși există doar un singur Dumnezeu iar noi încă suntem responsabili de alegerile noastre. Există o bătălie spirituală, atât înainte de salvare cât și după salvare. Victoria poate veni și rămâne în și prin Dumnezeul Tri-unic. Răul a fost înfrânt și va fi eliminat!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 32:19-22

¹⁹”**DOMNUL a văzut lucrul acesta și S-a mâniat,**

s-a supărat pe fiii și fiicele Lui.

²⁰**El a zis: Îmi voi ascunde fața de ei și voi vedea care le va fi sfârșitul,**

Căci sunt un neam stricat,

Sunt niște copii necredincioși.

²¹**Mi-au întărit gheolul prin ceea ce nu este Dumnezeu,**

M-au mâniat prin idolii lor deșerti;

Și Eu îi voi întări la geozie printr-un popo care nu este un popor.

Îi voi mânii printr-un neam fără pricepere.

²²**Căci focul mâniei Mele s-a aprins și va arde până în fundul Șeolului,**

Va nimici pământul și roadele lui,

Va arde temelii munților.”

32:19-22 Acest paragraf e repetiția temelor precedente. Poezia e foarte reetitivă. Poporul de legământ al lui Dumnezeu îl resping iar El îi respinge pe ei (comparați Osea 1:9; 2:23; Rom. 9:25). Respingerea Lui (adică, mânia) este pentru scopul reconcilierii. El va folosi „un popor” pentru a provoca gelozia lui Israel (și sperând credința, comparați Rom. 11:11,14). Acest lucru sună foarte asemănător ca discuția lui Pavel în Rom. 9-11. Pavel chiar citează v. 21 în Rom. 10:19!

Ironia adăugată este că Israel l-a părăsit pe YAHWE pentru zei inexistenți (adică, deșertăciuni, comparați Ier. 2:13). O, stupiditatea idolatriei umane (comparați Is. 40:19-20; 44:9-20; Ier. 3:5,14)!

32:20 „Căci sunt un neam stricat, Sunt niște copii necredincioși” Aceste două linii ale poeziei descriu tragedia Israelului ce avea grija și prezența specială a lui YAHWE (comparați Rom. 9:4-5). Ei sunt caracterizați ca:

1. perversi (BDB 246) – un termen adesea folosit în Proverbe (comparați 2:12,14; 6:14; 8:13; 10:31; 16:30; 23:33). Este legat de cvântul ebraic pentru „stocuri” (BDB 246), ce pun trupul cuiva într-o postură sucită sau strâmbă-

2. necredincioșie (BDB 53 negat) – un termen de asemenea comun în Proverbe (comparați 13:17; 20:6; de asemenea notați Ps. 31:23; Is. 26:3).
3. Această caracterizare e paralelă cu 32:5:
 - a. Perversă (BDB 786 I)
 - b. Sucit (BDB 836)

YAHWE este adevăratul standard sau regulă (vezi Tematica Specială la 1:16). Poporul Său de legământ s-a abătut de la standard.

■ **„Îmi voi ascunde fața de ei”** Aceasta este o metaforă pentru încetarea atenției și grijii personale a lui YAHWE (comparați 31:17-18).

■ **„și voi vedea care le va fi sfârșitul”** YAHWE i-a arătat înaintea lui Moise viitorul lui Israel în 31:29, așa cum va face în viitor lui Iosua în 24:19.

32:21 „idoli” Acest termen e literal „vapor” sau „vanitate” (BDB 210) și reprezintă ceea ce e nevaloros sau inexistent. Aici, ca în Ier. 2:5; 819; 10:14-15; 16:19-20, e folosit pentru idoli. Vezi un joc pe cuvântul din I. 57:13.

32:22 Acest verset e metaforă pentru distrugerea completă și judecata lui Dumnezeu ce va veni asupra Israelului rebel (comparați Ier. 15:14; 17:4). Toată creația lui Dumnezeu (adică, pământul, *sheol*) e afectată! Aceasta nu este o referință la locul pedepsei veșnice.

TEMATICĂ SPECIALĂ: UNDE SUNT CEI MORȚII?

I. Vechiul Testament

- A. Toți oamenii se duc în *Sheol* (etimologia este incertă, BDB 1066), ceea ce reprezintă o modalitate de a se referi la moarte sau la mormânt, mai ales în literatura de înțelepciune și Isaia. În VT reprezenta o existență sumbră, conștientă, dar fără bucurie (comparați Iov 10:21-22; 38:17; Ps. 107:10,14).
- B. *Sheol* caracterizat
1. asociat cu judecata lui Dumnezeu (foc), Deut. 32:22
 2. asociat cu pedeapsa chiar înainte de Ziua Judecării, Ps. 18:4-5
 3. asociat cu *abaddon* (pierzare), în care Dumnezeu este de asemenea prezent, Iov 26:6; Ps. 139:8; Amos 9:2
 4. asociat cu „groapa” (mormânt), Ps. 16:10; Is. 14:15; Eze. 31:15-17
 5. nelegiuiții se coboară de vii în *Sheol*, Num. 16:30,33; Ps. 55:15
 6. personificat deseori ca un animal cu o gură imensă, Num. 16:30; Is. 5:14; 14:9; Hab. 2:5
 7. oamenii de acolo sunt numiți *Repha`im* (adică spiritele celor morți”), Is. 14:9-11)

II. Noul Testament

- A. Cuvântul ebraic *Sheol* este tradus *Hades* în greacă (lumea nevăzută)
- B. *Hades* caracterizat
1. se referă la moarte, Mat. 16:18
 2. legat de moarte, Apo. 1:18; 6:8; 20:13-14
 3. deseori asemănător cu locul de pedeapsă permanentă (*Gehenna*), Mat. 11:23 (citat Vechi Testamentar); Luca 10:15; 16:23-24
 4. adesea asemănător cu mormântul, Luca 16:23
- C. Posibil împărțit (rabinii spun asta)
1. partea neprihănirii numită paradis (un alt nume al raiului, comparați II Cor. 12:4; Apo. 2:7), Luca 23:43
 2. partea nelegiuiirii numită *Tartarus*, II Petru 2:4, locul unde sunt ținuți îngerii malefici (comparați Gen. 6; I Enoh)
- D. *Gehenna*
1. reflectă expresia Vechi Testamentară, „valea fiilor lui Hinon,” (sudul Ierusalimului), un loc unde zeul fenician de foc, *Molech* (BDB 574), era venerat prin sacrificarea copiilor (comparați II Împ. 16:3; 21:6; II Cro. 28:3; 33:6).
 2. Ieremia la schimbat dintr-un loc de închinare a păgânilor într-un loc al judecării lui YAHWE (comparați Ier. 7:23; 19:6-7). A devenit locul judecării aprige și eterne în I Enoh 90:26-27 și Sib. 1:103.
 3. Evrei din vremea lui Isus erau așa de îngroziți de participarea strămoșilor lor la închinarea păgânilor prin sacrificarea de copii încât au transformat acest loc în groapa de gunoi a Ierusalimului. Multe din metaforele lui Isus despre judecata eternă veneau din acest depozit de deșeuri. (foc, fum, viermi, duhoare, comparați Mar. 9:44,46). Termenul *Gehenna* este folosit doar de Isus (cu excepție în Iacov 3:6)
 4. Utilizarea termenului *Gehenna* de Isus
 - a. foc, Mat. 5:22, 18:9; Mar. 9:43
 - b. permanent, Mar. 9:48 (Mat. 25:46)
 - c. loc al pierzării (atât al sufletului cât și al trupului), mat. 10:28

- d. similar cu *Sheol*, Mat. 5:29-30; 18:9
- e. caracterizarea celor răi ca „fii ai iadului,” Mat. 23:15
- f. rezultatul unei sentințe judecătorești, Mat. 23:33; Luca 12:5
- g. conceptul de *Gehenna* este similar cu conceptul de a doua moarte (comparați Apo. 2:11; 20:6,14) sau lacul de foc (comparați Mat. 13:42,50; Apo. 19:20; 20:10,14-15; 21:8). Este posibil ca lacul de foc să devină locuința permanentă a oamenilor (din *Sheol*) și a îngerilor nelegiuiți (din *Tartarus*, II Pet. 2:4; Iuda 6 sau din abis, comparați Luca 8:31; Apo. 9:1-11; 20:1,3).
- h. nu a fost proiectat pentru oameni, ci pentru Satan și îngerii lui, Mat. 25:41

E. Este posibil, datorită suprapunerii lui *Sheol*, *Hades* și *Gehenna* ca

1. toți oamenii în mod original mergeau în *Sheol/Hades*
2. experiența de acolo (bună/rea) este intensificată după Ziua Judecării, dar locul celor nelegiuiți rămâne aceeași (de aceea KJV a tradus *hades* (mormânt) și *gehenna* (iad).
3. singurul text din NT care menționează despre chin înainte de judecată este parabola din Luca 16:19-31 (Lazăr și omul bogat). *Sheol* este de asemenea descris ca un loc de pedeapsă prezentă (comparați Deut. 32:22; Ps. 18:1-5). Totuși, nu putem institui o doctrină pe o parabolă.

III. Starea intermediară dintre moarte și înviere

- A. NT nu învață despre „nemurirea sufletului,” ceea ce reprezenta una din perspectivele antice asupra vieții de dincolo.
 1. sufletele umane există înainte de viața fizică
 2. sufletele umane sunt eterne înainte și după moartea fizică
 3. adesea trupul fizic este văzut ca o închisoare și moartea ca eliberare înapoi la starea pre-existentă
- B. Noul Testament indică spre o stare a existenței fără trup între moarte și înviere
 1. Isus vorbește despre o diviziune dintre trup și suflet, Mat. 10:28
 2. Avraam s-ar putea să aibă trup acum, Mar. 12:26-27; Luca 16:23
 3. Moise și Ilie aveau un trup fizic la transfigurare, Mat. 17
 4. Pavel susținea că la a doua venire sufletele care sunt cu Cristos vor fi primele care vor beneficia de trupuri noi, I Tes. 4:13-18
 5. Pavel susține că ucenicii lui Cristos își vor primi trupurile spirituale în Ziua Învierii, I Cor. 15:23,52
 6. Pavel susține că urmașii lui Cristos nu se duc în Hades, ci la moarte sunt împreună cu Isus, II Cor. 5:6,8; Filip. 1:23. Isus a biruit moartea și i-a luat pe neprihăniți cu El în cer, I Pet. 3:18-22.

IV. Cerurile

- E. Acest termen este folosit în trei moduri în Biblie.
 1. atmosfera de deasupra pământului, Gen. 1:1,8; Is. 42:5; 45:18
 2. cerul înstelat, Gen. 1:14; Deut. 10:14; Ps. 148:4; Ev. 4:14; 7:26
 3. locul tronului lui Dumnezeu, Deut. 10:14; I Împ. 8:27; Ps. 148:4; Ef. 4:10; Ev. 9:24 (al treilea cer, II Cor. 12:2)
- F. Biblia nu revelează prea mult despre viața de dincolo, probabil pentru că umanitatea căzută nu poate sau nu are capacitatea de a înțelege (comparați I Cor. 2:9).
- G. Cerul este atât un loc (comparați Ioan 14:2-3) cât și o persoană (comparați II Cor. 5:6,8). Cerul ar putea fi o Grădină Eden restaurată (Gen. 1-2; Apo. 21-22). Pământul va fi curățat și restaurat (comparați Fapte 3:21; Rom. 8:21; II Pet.

3:10). Imaginea lui Dumnezeu (Gen. 1:26-27) este restaurată în Cristos. Acum, acea părtășie intimă din Grădina Eden este din nou posibilă.

Totuși, acest lucru poate fi metaforic (cerurile prezentate ca un oraș imens în formă de cub în Apocalipsa 21:9-27) și nu literal. I Cor. 15 descrie diferența dintre trupul fizic și cel spiritual în termenii unei sămânțe în comparație cu planta deja dezvoltată. Din nou, I Cor. 2:9 (un citat din Is. 64:4 și 65:17) reprezintă o mare promisiune! Știu că atunci când Îl vom vedea vom fi ca și El (comparați I Ioan 3:2)

V. Resurse utile

- A. William Hendriksen, *The Bible on the Life Hereafter*
- B. Maurice Rawlings, *Beyond Death's Door*

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 32:23-27

²³”Voi îngrămădi toate nenorocirile peste ei,

Îmi voi arunca toate săgețile împotriva lor.

²⁴Vor fi topiți de foame, stinși de friguri și de boli cumplite;

Voi trimite în ei dinții fiarelor sălbtice și otrava șerpilor.

²⁵Afară vor pieri desabie și înăuntru vor pieri de groază

Și tânărul, și fecioara și sugarul, și cel cu perii cărunți.

²⁶Voiam să zic: Îi voi împrăștia; le voi șterge pomenirea dintre oameni!

²⁷Dar mă tem de ocările vrășmașului,

Ca nu cumva dușmanii lor să se amăgească și să zică:

Mîna noastră cea puternică și nu DOMNUL

A făcut toate aceste lucruri!

32:23-25 Acest paragraf descrie metaforic judecata lui YAHWE față de Israel:

1. „Voi îngrămădi toate nenorocirile peste ei „ — BDB 705, KB 763, IMPERFECT *Hiphil*, găsit doar aici. *Qal* înseamnă „a mătura” sau „a smulge.”
2. „Îmi voi arunca toate săgețile împotriva lor” – BDB 477, KB 476, IMPERFECT *Piel*. Înțelesul de bază al acestui VERB este „a aduce ceva la final,” adică, distrugere totală (comparați v.22).
 - a. Topiți de foame, v. 24, comparați 28:22
 - b. Stinși de friguri, v. 24 (sau foamete, BD 536 II, „căldură sufocantă”)
 - c. Distrugere amară, v. 24 (sau molimă otrăvită, comparați #e)
 - d. Dinții fiarelor, v. 24, comparați Lev. 26:22
 - e. Veninul șerpilor, v. 24, comparați Amos 5:18-19
 - f. Sabia (afară), v. 25
 - g. Teroare (înăuntru), v. 25
 - (1) Tinerii (vârstă de înșurat)
 - (2) Fecioare (virgine și de măritat)
 - (3) Copii (sugari)
 - (4) Bătrâni (oameni cu părul cărunț)

32:26-27 YAHWE ar fi trebuit să-i distrugă:

1. Să-i taie în bucăți, v. 26 – BDB 802, KB 907, IMPERFEC *Hiphil*, dar indemn în înțeles pentru a egala următorul VERB (doar aici, LXX are „împrăștiat”)
2. Șterge pomenirea, v. 26 – BDB 991, KB 1407, indemn *Hipil* (adică, exterminare totală)
3. Acesta este doar unul din câteva texte ce afirmă anihilarea totală a lui Israel dacă nu ascultă de legământ (comparați 4:26; 28:20-22; 30:19).

Dar dacă ar face asta ar zădărnici scopul Său pentru Israel. Dușmanii lui Israel vor susține victorie pentru ei și nu i-o vor atribui lui YAHWE (comparați v. 27).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 32:28-33

²⁸”Ei sunt un neam care și-a pierdut bunul simț și nu-i pricepere în ei.

²⁹Dacă ar fi fost înțelepți,

Ar fi înțeles asta și ar fi cugetat la viitorul lor.

³⁰Cum ar fi putut urmări unul singur o mie

Și cum ar pune doi pe fugă zece mii,

Dacă nu i-ar fi vândut Stâncă,

Dacă nu i-ar fi dat DOMNUL în mâna lor?

³¹Căci stâncă lor nu este Stâncă noastră.

Să judece vrășmașii noștri înșiși!

³²Căci vița lor este din satul Sodome și din ținutul Gomorei;

Strugurii lor sunt struguri otrăviți,

Boboțele lor sunt amare;

³³Vinul lor este venin de șerpi,

Este otravă cumplită de aspidă.”

32:28-33 Întrebarea este, către cine este direcționat acest paragraf – lui Israel sau dușmanilor lui (comparați vv. 26-27)?

1. Împotriva Israelului?
 - a. Vv. 28-29
 - b. V. 30 reversul războiului sfânt
 - c. V. 32 rebeliunea curentă a Israelului
2. Împotriva dușmanilor?
 - a. V. 30 eșecul actual al lui Israel (comparați Ios. 23:10)
 - b. V. 31, Stâncă lor i-a vândut iar DOMNUL i-a părăsit
 - c. V. 32-33, abominațiile canaanite
 - d. V. 34-43 sunt despre respingerea lui YAHWE și judecata idolatriei Canaanite.

32:28-29 Observați cuvintele din vv. 28-29 pentru „cugetat”:

1. „lipsind sfatul”-BDB 1, KB 2, PARTIPIU ACTIV *Qal*
2. „nici o înțelegere în e” – BDB 108 negat
3. „că erau înțelepți” – BDB 53, PERFECT *Qal*
4. „ar fi înțeles” – BDB 968, KB 1328, IMPERFECT *Hiphil*
5. „ca să discearnă” – BDB 106, B 122, PERFECT *Qal*

Israel e incapabil de gândire corectă!

32:30 Observați paralela din versetl 30 c și d:

1. „Stânca lor i-a vândut” – BDB 569, KB 581, PERFECT *Qal*, comparați Jud. 2:14; 3:8; 4:2; 10:7; Ps. 44:10; Is. 50:1
2. „DOMNUL ia abandona” – BDB 688, KB 742, PERFECT *Hiphil*
3. Înfrângerea Israelului e posibil deoarece Războinicul divin (războil sfânt) i-a abandonat datorită neascultării de legământ. Versetele 32-33 sunt o metaforă extinsă a vinului simbolizând închinarea Canaanită. E mortală (adică, otravă, amară, venin)!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 32:34-43

³⁴”Oare nu este ascuns lucrul acesta la Mine,

Pecetluit în comorile Mele?

³⁵A mea este răzbunarea și eu voi răsplăti,

Căci vine vremea când piciorul le va aluneca,

Că ziua nenorocirilor este aproape și ceea ce-i așteaptă nu va zăbovi.

³⁶DOMNUL va judeca poporul Său și va avea milă de robii Săi,

Văzând că puterea le este sleită și că n-a mai rămas nici un om închis, nici liber.

³⁷El va zice: „Unde sunt dumnezeii lor,

Stânca aceea ce le slujea de adăpost,

³⁸Dumnezeii aceia ce mâncau grăsimea jertfei lor,

Care beau vinul jertfelor lor de băutură?

Ei să se scoale să vă ajute și să vă ocrotească!

³⁹Vedeți dar că Eu, Eu Însumi sunt,

Că nu este alt Dumnezeu înafară de Mine;

Eu dau viață și Eu omor, Eu rănesc și eu vindec și nimeni nu poate să scoată pe cineva din mâna Mea.

⁴⁰Căci îmi ridic mâna spre cer și zic: Viu sunt în vecii vecilor!

⁴¹Când voi ascuți fulgerul săbiei mele și voi pune mâna să fac judecată

Mă voi răzbuna împotriva rășmașilor tăi

Și le voi răsplăti celor ce mă urăsc.

⁴²Îmbăta-voi săgețile mele de sânge și sabia Mea l va sfâșia carnea

Îi voi îmbăta de sângele celor uciși și prinși,

Din capetele frunțașilor inamicului.”

⁴³Națiuni, cântați de bucurie,

Împreună cu poporul Său,

Căci DOMNUL răzbună sângele robilor Săi

Și se răzbună împotriva dușmanilor Săi

Și face ispășire pentru țara Lui,

Pentru poporul Lui.”

32:34 Mi se pare din punct de vedere contextual că v. 34 se poate lega de vv.32-33. Este posibil să se refere la v. 35 (un citat dein YAHWE [adică, vv.34-35] asemenea v. 39-42). Contextul larg este tot judecata lui YAHWE asupra Israelului așa încât națiunile să nu înțeleagă mesajul greșit. YAHWE îi va judeca și justifica poporul. NU afirmă dacă Israel se pocăiește sau dacă scopurile eterne de răscumpărare ale lui YAHWE trebuie să fie permise să se manifeste în istorie. Un popor de legământ

rebel este cel mai mic rău dintre cele două (adică, națiunile idolatre). Mesia va veni iar Israel totuși va fi încălcători de legământ!

Acest verset are două PARTICIPII PASIVE *Qal*:

1. Prevăzut – BDB 485, KB 481 (găsit doar aici)
2. Pecetluit – BDB 367, KB 364, comparați Iov. 14:17

32:35 Prima linie a acestui verset e citat în NT în Rom. 12:19 și Ev. 10:30. Termenul „răzbunare” (BDB 668(e de asemenea menționat în vv. 41 și 43. E adesea folosit de Isaia și Ieremia:

1. Împotriva lui Israel – Is. 59:17
2. Împotriva dușmanilor lui Isaia – Is. 34:8; 35:4; 61:2; 63:4; Ier. 46:10; 50:15, 18; 51:6,11

Termenul „pedeapsă” (BDB 1024) e de asemenea găsit în Is. 59:18 (de două ori) într-un context unde YAHWE va restaura un Israel păcătos (adică, Sion).

■ „vine vremea când piciorul le va aluneca” Acest VERB (BDB 556, KB 555, IMPERFECT *Qal*) se poate referi la:

1. A cădea în necazuri – David în Ps. 38:17
2. O judecată divină – Is. 24:19
3. O promisiune divină de restaurare – Ps. 94:18; Is. 54:10

Oamenii se împiedică iar natura e perturbată (comparați Is. 24:19), dar Dumnezeu le va restaura pe abele (comparați Rom. 8:18-25).

Ultimele două linii din poezie din v. 35 denotă venirea sigură și rapidă a dreptății lui Dumnezeu:

1. Ziua nenorocirii (BDB 15) este aproape (BDB 898)
2. Ceea ce-i așteaptă nu va zăbovi (BDB 301 I, KB 300, PARTICIPIU ACTIV *Qal*)

32:36 În acest cântec de avertizare și predicție a neascultării lui Israel rezultând în judecată divină, există și promisiunea iertării și restaurării lui YAHWE.

1. DOMNUL își va justifica poporul – BDB 192, KB 220, IMPERFECT *Qal*, comparați Ps. 135:14
2. DOMNUL va avea milă de robii Si – BDB 636, KB 688, IMPERFECT *Hithpael*

Dumnezeu va judeca poporul său (PS. 7:8; 96:10), dar mai târziu, îl va stabili!

32:37-38 YAHWE își bate joc de idolatria Canaanită (comparați Ier. 2:27-28; 11:12-13). El cheamă zeii lor ca să acționeze spre binele lor (v. 38):

1. Să se ridice – BDB 877, KB 1086, IMPERFECT *Qal* folosit ca poruncă
2. Să-i ajute – BDB 740, KB 810, IMPERFECT *Qal* folosit ca poruncă
3. Să vă ocrotească – BDB 224, KB 243, Poruncă *Qal* (acest termen [BDB 340, KB 337, PERFECT *Qal*] este totdeauna folosit pentru a te refugia în YAHWE. EL și doar El este cel mai sigur loc).

32:39-40 YAHWE își stabilește uicitea Sa (monoteism). Observați utilizarea paralelismului antitetic:

1. Vezi – BDB 906, KB 1157, IMPERATIV *Qal*
2. Eu, Eu însuși- comparație Exod 3:13-14 (YAHWE)
3. Nu este alt dumnezeu în afară de min – comparați 4:3,39; 33:26; Exod 8:19; 9:14; Is. 44:6,8; 45:7
4. EU omor și Eu dau viață – comparați I Sam. 2:6; II Împ. 5:7 (de asemenea observați Rom.9)
5. Eu rănesc și Eu vindec – comparați Iov 5:18; Is. 45:7; Osea 6:1; Amos 3:6 (adesea în VT toate cauzalitățile sunt atribuite lui Dumnezeu ca mod de a exprima adevărul monoteismului)
6. Nu este nimeni care s smulgă din mâna Mea – comparați Ps. 50:2; Is. 43:13; Dan. 4:35

În v. 40 YAHWE (singurul Dumnezeu viu în vei) face un jurământ pe caracterul Său! Această ridicare de mână (BDB 669, KB 724, IMPERFECT *Qal*) poate fi contrastată cu națiunile (adică, ridicarea mâinii lor ca semn al victoriei asupra Israelului) în v. 27. YAHWE își ridică mâna pentru a face un jurământ (comparați Eze. 20:5-6).

32:41-43 YAHWE descrie acțiunile Sale de dreptate împotriva idolatriilor (vv. 41-42). În v. 43 El afirmă angajamentul Său față de promisiunea către Israel.

Pavel folosește prima linie a v. 43 în Rom. 15:10 și afirmă că arată dragostea lui YAHWE și includerea neamurilor. Pavel, în Rom. 15, de asemenea citează Ps. 18:49 sau II Sam. 22:5; Ps. 117:1 și Is. 11:10; 42:4 (comparați Mat. 12:21) pentru a afirma același adevăr.

YAHWE este gata să ierte Israelul bazat pe caracterul Său și pe promisiuni, nu pe acțiunile Ir. Acest lucru, în esență, este noul legământ din Ier. 31:31-34 și Eze. 36:22-28. Speranța oamenilor este în final în caracterul neschimbat al unui Dumnezeu plin de har în a cărei imagine și asemănare sunt creați!

32:43 „cântați de bucurie” Acest VERB (BDB 943, KB 1247) este un IMPERATIV *Qal*. Este un strigăt de bucurie, comparați Ios 38:7; Is. 12:6; 24:14; 44:23; 49:13; 54:1; Ier. 31:7.

Există o afirmație adăugată aici în Septuaginta ce e citată de autorul cărți Evrei (ce folosea Septuaginta în 1:6).

Observați cum PRNUMELE în vv. 34-43 se schimbă de la persoana I la persoana a III a. Aceasta ste o varietate literară, nu autori diferiți. YAHWE vorbește aici.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚI) 32:44-47

44”Moise a venit și a rostit toate cuvintele cântării acesteia în fața poporului; Iosua fiul lui Nun, era cu el. **45**După ce a terminat Moise de rostit toate cuvintele acestea înaintea întregului Israel, **46**le-a zis: Puneți-vă la inimă toate cuvintele pe care vă jur astăzi să le porunciți copiilor voștri, ca să păzească și să împlinească toate cuvintele legii acesteia. **47**Căci nu sunt vorbe goale pentru vi, ci sunt însăși viața voastră! Prin ele veți trăi ani mulți în țara în care veți intra acum, trecând râul Iordan și luând-o în stăpânire.!

32:44 „Iosua” Numele Iosua și Isus sunt bazate pe aceleași două cuvinte ebraice, „YAHWE” și „salvare” (un VERN trebuie adăugat.

Iosua e poziționat lângă Moise înaintea poporului pentru a confirma și stabili rolul său de lider.

32:46 „Puneți-vă pe inimă” Acest VERB (BDB 962, KB 1321) e un IMPERATIV *Qal*. Același idiom poate fi văzut în Eze. 44:5. Israel are o alegere, o aleere informală bazată pe acțiunile trecute ale lui YAHWE și pe promisiunile curente (comparați 4:26; 30:19; 31:28), dar el trebuie să aleagă acum!

Pentru „inimă” vezi Tematica Specială la 2:30.

■ **„să le porunciți copiilor voștri”** Aceasta accentuează responsabilitatea educațională a părinților (comparați v. 32:7).

32:47 „sunt vorbe goale pentru vi, ci sunt însăși viața voastră” Acesta este conceptul despre cuvântul lui Dumnezeu ca având o putere independentă odată rostit (comparați Deut. 8:3; Ps. 33:6,9; Is. 55:1). Acest cuvânt scrierile lui Moise) pot aduce viață și sănătate (comparați 30:20) sau moarte și distrugere (comparați 30:19). Ascultarea este cheia continuă pentru eficacitatea lor!

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 32:48-52

48”În aceeași zi, DOMNUL a vorbit lui Moise și a zis: **49**Suie-te pe muntele Abarim, pe vârful Nebo, în țara Moabului, vizavi de Ierihon, și privește țara Canaanului, pe care o dau în stăpânire fiilor lui Israel. **50**Acolo, pe muntele acela pe care te-ai urcat, vei muri și vei fi adăugat la poporul tău, după cum Aaron, fratele tău, a murit pe

muntele Hur și a fost adăugat la poporul lui, ⁵¹pentru că v-ați călcat credința față de Mine în prezența ISRAELIȚILOR, la apele de la Meria Cadeș, în pustiul Sin, și pentru să nu Mi-ați susținut sfințenia printre ISRAELIȚI. ⁵²De aceea, tu doar vei privi țara de departe; nu vei intra în țara pe care o dau copiilor lui Israel.”

32:49-50 Aceste două versete au câteva IMPERATIVE:

1. „suiete-te” v. 49 – BDB 748, KB 828, IMPERATIV *Qal*
2. „privește,” v. 40 – BDB 906, KB 1157, IMPERATIV *Qal*
3. „mori” v. 50 – BDB 559, KB 562, IMPERATIV *Qal*
4. „a fost adăugat” – BDB 62, KB 74, IMPERATIV *Niphal*

Ultimele acte ale lui Moise sunt înregistrate de Dumnezeu care la iubit, folosit, și l-a ținut responsabil pentru acțiunile sale!

32:49 „Abarim” Acesta este un lanț de munți (comparați Num. 27:12-14).

■ **„Muntele Nebo”** Acesta este cea mai înaltă creastă din acel lanț muntos. Posibil ca această creastă să fie foarte aproape de partea de nord a Mării Moarte dincolo de Ierihon pe partea cealaltă a Văii Iordan.

32:50 „acolo vei muri” Implicația acestui verset este aceea că acesta va i sfârșitul vieții pământești a lui Moise (comparați v. 34), dar el va trăi în continuare cu familia lui și cu tovarășii ce au murit înainte.

„Muntele Hur” Moartea lui Aaron și îngroparea sunt înregistrate în Num. 20:22-29; 33:38-39. Totuși, Deut. 10:6 spune că a murit și a fost îngropat la Mosera (comparați Num. 33:30-31). *Hard Sayings of the Bible*, p. 166, spune că Mosera este numele zonei iar muntele Hur numele muntelui specific.

32:51 „pentru că v-ați călcat credința” (comparați Num. 20; 27:14; Deut. 1:37; 3:23-27). Aceasta este paralelă cu „pentru că nu M-ați tratat ca pe ceva sfânt.” Neascultarea deschisă și evidentă a lui Moise înaintea întregului popor în Num. 20 și din nou în Num. 27, a făcut să fie judecat public de Dumnezeu și să nu i se permită să intre în Țara Promisă.

32:52 Acest verset e explicat în continuare în capitolul 34.

DEUTERONOM 33

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Ultima binecuvântare a lui Moise asupra Israelului 33:1-5	Binecuvântarea lui Moise 33:1-29 (vv. 1-5)	Moise binecuvântează triburile lui Israel 33:1-5 (vv. 2-5)	Triburile 33:1-29 (v. 1) (v. 2) (v. 3) (v. 4-6)
33:6-7	(vv. 6-7)	33:6 33:7	(v. 7)
33:8-11	(vv. 8-11)	33:8-11	(vv. 8-11)
33:12	(v. 12)	33:12	(v. 12)
33:13-17	(vv. 13-17)	33:13-17	(vv. 13-17)
33:18-19	(vv. 18-19)	33:18-19	(vv. 18-19)
33:20-21	(vv. 20-21)	33:20-21	(vv. 20-21)
33:22	(v. 22)	33:22	(v. 22)
33:23	(v. 23)	33:23	(v. 23)
33:24-29	(vv. 24-25) (vv. 26-29)	33:24-29 (vv. 24-25) (vv. 26-29)	(v. 24-25) (vv. 26-29)

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

PRIVIRI CONTEXTUALE

- A. Acest capitol este foarte simiar cu Geneza 49. Ambele reflectă tradiția iudaică antică a binecuvântării patriarhale asupra copiilor (adică, Iacob față de fii săi în Geneza 49). Aici Moise este un tată srogat pentru triburile lui Israel și pronunță binecuvântarea familiei și avertizările pe fiecare.
- B. Cântarea din capitolul 32, împreună cu avertizările severe, trebuie combinate cu binecuvântările din acest capitol pentru a vedea sfatul edplin al cuvântului lui YAHWE!
- C. Această poezie pare să rupă continuitatea dintre 32:48-52 și capitolul 34. De ce a fost inserată aici, când și de către cine, nu poate primii răspuns. Se presupune a fi o binecuvântare poetă legată de Moise.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:1-5

¹Iată binecuvântarea cu care Moise,

Omul lui Dumnezeu, a binecuvântat pe copii lui Israel,

Înainte de moartea lui,

²El a zis: Domnul a venit din Sinai și a răsărit peste ei din Seir,

A strălucit din muntele Paran și a ieșit din mijlocul zecilor de mii de sfinți,

Având în dreapta Lui focul legii.

³Da, El iubește popoarele;

Toți sfinții sunt în mâna Ta.

Ei au urmat pașii Tăi

Au primit cuvintele Tale.

⁴Moise ne-a da legea, posesiunea adunării lui Iacob.

⁵El era rege în Ieșurum, când se adunau căpeteniile poporului și semințiile lui Israel.

33:1 „binecuvântarea... binecuvântat” VEBUL (BDB 138, KB 159, PERFECT *Piel*) și SUBSTANTIVUL apar în v. 1.

TEMATICĂ SPECIALĂ: BINECUVÂNTARE

Există câteva feluri de binecuvântări (BDB 139) în VT. Cele două binecuvântări mai comune sunt:

1. Binecuvântările lui Dumnezeu
 - a. Față de toate nunile prin Avraam (și patriarhi), Gen. 12:3; 27:29; comparați Fapte 3:25; Gal. 3:8
 - b. Condiționate de pocăință, Exod 32:29; Ioel 2:12-14
 - c. Condiționate de ascultarea de legământ, Lev. 25:18-21
 - d. O relație adecvată cu Dumnezeu aduce prosperitate (adică, blestemele sau binecuvântările), Deut. 11:26,27,29; 23:5; 28:2,8; 30:1,19; Ios. 8:34; s. 133:3; Pr. 10:22
 - e. Asupra Israelului ascultător, Deut. 12:15; 16:1; 32:23; Is. 44:3; eze. 34:2531; mal. 3:10-12
 - f. Asupra preoților leviți, Eze. 4:28-31; Mal. 3:10-12
 - g. Asupra liniei davidice și mesianice, II Sam. 7:29; P. 3:8; 21:3; 118:26 (comparați Mat. 21:9; 23:39; Mar. 11:9; Luca 13:35; 19:38; Ioan 12:13)
 - h. Asupra ceui trimișe Dumnezeu, Ps. 118:26;129:8
2. Binecuvântarea părinților:
 - a. Issac îl binecuvântează pe Iacob (prin înșelătorie), Gen. 27:12,18-29,35
 - b. Iacob, Gen. 49:3-27,28-29
 - c. Moise (părinte surogat), Deut. 33:1-25

Cuvântul lui Dumnezeu, și pentru acea problemă, binecuvântările rostite de patriarhi, au devenit o putere independent, direcționată de la sine, pentru a îndeplini scopul, Is. 55:11; 45:23; mat. 24:35 (5:17-19); Marc 13:31; Luca 21:33.

Puterea cuvântului rostit poate fi văzut în:

1. Creație (adică, „El a spus...”)
2. Mesia numit „cuvânt,” Ioan 1:11,14; I Ioan 1:1; Apo. 19:13

Cea mai mare binecuvântare a lui Dumnezeu este El însuși! Prezența Sa cu noi!

33:2 Acest verset descrie un aspect revelator al lui YAHWE față de Israel (adică, teofanie). Această întâlnire minunată între divin și uman era terifiantă (comparați Exod 19; Ps. 50:2-3). Prezența lui YAHWE era continuată în forma unui nor special (adică, norul gloriei *Shekinah*). YAHWE a venit și a stat cu poporul Său pe muntele Sinai/Horeb până au traversat ordanul. E chiar și atunci, prezența Sa specială era pe Chivot, pe aripile heruvimilor.

Este evident din acest verset că YAHWE e văzut ca fiind asociat cu munții (comparați I Împ. 20:23-28).

1. Moria (Gen. 22:2; II Cro. 3:1, locul templului)
2. Sinai/Horeb (Exod 19-.20)
3. Seir (aici, Jud. 5:4)
4. Paran (aici, Hab 3:3)
5. Ebal/Gherizim (27:4; Ios. 8:30-33)
6. Tabor (Jud. 4:4; 5:5)
7. Carmel (I Împ. 18:20-39; II Împ. 4:25-27)
8. Perizim (II Sam. 5:2; Is. 28:21)
9. Sion (Is. 2:1-4; Mic. 4:1-4; Ps. 6:16, nume pentru Ierusalim)
10. Nebo (Deut. 34, doar lui Moise)

■ **„Sinai”** Acest este locul dării Legii. Este numit Sinai (BDB 696) doar aici în Deuteronom. De obicei numit Horeb (BDB 352). Vezi Tematica Specială: Localizarea Muntelui Sinai la 1:2.

■ „Seir” Acest nume (BDB 973) are câteva referințe diferite în VT:

1. Se poate referi la țara Edom - Gen. 32:3; 36:30; Num. 24:18; deut. 1:44;2:8,12,22,29; 33:1; Ios. 11:17; Jud. 5:4
2. Se poate referi la muntele/dealul Edom – Gen. 36:8-9; Deut. 1:2; 2:14; Ios. 24:4.
3. Se poate referi la un popor – Gen. 36:20-30; Ii Cro. 25:11,14; Eze. 25:8 (dinEdom)
4. Se poate referi la munteledealul Iuda – Ios. 15:10 (?)

■ „Muntele Paran” Acesta este lanțul muntos (BDB 803) aproape de câmpiile Moabului (comparați 1:1) spre partea de vest a Arabahului, jos pe partea de vest a Golfului Aqaba.

Poate această listare este a călătoriei copiilor lui Israel cum au părăsit Sinaiul mergând în Țara Promisă (de asemenea poate fi o pustietate, comparați Num. 10:12; 12:16; 13:3, 26). Dumnezeu spunea că El a fost cu ei prin peregrinare și încă era cu ei.

NASB „din mijlocul zecilor de mii de sfinți”

NKJV „cu zece mii de sfinți”

NRSV „miriade de sfinți”

TEV „zece mii de îngeri au fost cu el”

NJB -----

MT are aici „Ribebboth-Kodesh.” Deuteronom 32:51 traduce consoanele similare ca „Meribah-Kadesh.” Acest lucru s-ar putea referi la (1) un nume al unui loc sau (2) „îngeri” (comparați Dan. 7:10; Apo. 5:11) sau „sfinți” (comparați v. 3; 7:6; 14:2; 26:19; 28:9). Rabinii foloseau acest text pentru a afirma rolul intermediar al îngerilor (comparați Fapte 7:53 Gal. 3:19; Ev. 2:2).

NASB „focul legii”

NKJV „o lege în flăcări”

NRSV „o oaste a lui”

TEV „o flacără de foc”

NJB „flacără înainte”

Literal înseamnă „lege înflăcărată” (BDB 77 și 206). Totuși, în acest context se referă la venirea gloriei strălucirii gloiei lui YAHWE (comparați Is. 60:1-3).

33:3 „El iubește popoarele” VERBUL (BDB 285, KB 284, PARTICIPIU *Qal*) pare să reflecte 4:37; 7:7-8; 10:15.

OBIECTUL „poporul” este la PLURAL și se referă la descendenții patriarhilor.

NASB „toți sfinții sunt în mâna Ta”

NKJV „toți sfinții Lui sunt în mâna Ta”

NRSV „toți cei sfinți erau în conducerea ta”

TEV „proteja pe cei ce erau ai Lui”

NJB „Sfinții Tăi sunt toți la porunca Ta”

Termenul „cei sfinți” (BDB 481 CONSTRUCȚIE 872) se referă la poporul de legământ. Acest lucru ar putea fi tradus prin „sfinți” (spre exemplu, 7:6; 14:2,2; „popor sfânt”).

NASB „au urmat”

NKJV „au stat jos”

NRSV „mărsăluit”

TEV „s-au plecat”

NJB „au căzut”

Această afirmație înseamnă literal „a sta jos la” (BDB 1067, KB 1730, PERFECT *pual*, VERB neobișnuit doar aici). S-ar putea de asemenea a referi la poziția unui învățăcel (adică, aplecat jos, comparați TEV, a sta la picioare, comparați Biblia NET). „Ei” se refră la poporul lui Israel.

■ **„au primit cuvintele Tale”** Acest lucru se referă la oferirea legii la munte Sinai în Exod 20 și ceea ce a urmat. Poporul lui Dumnezeu știa legea și voia lui Dumnezeu. Poporul de legământ avea o responsabilitate specială de a reflecta caracterul lui Dumnezeu.

■ **33:4 „Moise ne-a dat legea”** Acest lucru pare să confirme ideea din versetele precedente cum că referința din v. 3 este a unui nume de loc și că aceste versete vorbesc despre poporul lui Dumnezeu, nu despre îngeri.

■ **„posesiunea adunării lui Iacob”** Termenul „posesiune” (BDB 440) se referă la moștenire (BDB 439). Era folosit în primul rând pentru Israel (Iacob, BDB 784) în Exod 6:8 și e menționat adesea în Ezechiel (comparați 11:15; 33:24; 26:2,3,5).

Termenul „adunare” BDB 875) înseamnă „congregație” (comparați aceeași rădăcină în 23:2,3,4,8; 31:30).

Datrită paralelismului din v. 4, această utilizare specială a „posesiunii” poate fi o metaforă pentru legământ (adică, lege).

Poporul lui Dumnezeu deține o revelație la fel și o țară!

33:5 „El era rege” S-ar putea să se refere la YAHWE ca rege (BDB 572 I, comparați Exod 15:18; Num. 23:21; 24:7; I Sam. 8:4-9).

Ultimele două linii sunt paralele cu „căpeteniile poporului” și „semințiile lui Israel.” Se referă la inaugurarea legământului cu noul popor al lui Dumnezeu la muntele Sina (comparați Exod 19-20).

■ **„Ieșurum”** Acest cuvânt înseamnă literal „cel drept” BDB 449) și se referă la Israel (comparați v. 26; 32:15; Is. 44:2).
Vezi Tematica Specială la 1:1.

TEXTU NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:6

**6”Trăiască Ruben și să nu moară,
Nici bărbații lui să nu fie puțini!”**

33:6 „Trăiască Ruben și să nu moară” Versetul 6 are trei forme *Qal* imperative:

1. Trăiască – BDB 310, KB 309
2. Moară – BDB559, KB 562 (negativ)
3. Fie – BDB 224, KB 243 (negativ)

Uben era întâiul născut al lui Iacob, dar a pățuit împotriva tatălui său (comparați en. 35:22) și și-a pierdut preeminența (comparați Gen. 49:3-4).

NASB „nici bărbații lui să nu fie puțini”

NKJV „nici nu lăsa c bărbații lui să fie liberi”

NRSV „deși numărul lor e puțin”

TEV „deși poporul lui e mic”

NJB „deși bărbații sunt puțini”

Negativul din v. 6a s-ar putea să nu meargă cu „trăiască.” Dacă așa este, această este partea pierderii preeminenței (comparați TEV, NJB). Această afirmație adesea înseamnă „nu prea mulți bărbați” (comparați Gen. 34:30; Deut. 4:”7; Ps. 105:12; Ier. 44:28).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:7

7”Iată ce a zis despre Iuda:

Ascultă DOAMNE, glasul lui Iuda și adu-l la poporul lui.

Puternice să-i fie mâinile și să-i fii în ajutor împotriva vrăjmașilor lui!”

33:7 „Ascultă” Acest VERB (BDB1033, KB 1570, IMPERATIV *Qal*) e folosit adesea în Deuteronom, dar adesea YAHWE vorbește (nu Moise) lui Israel.

■ **„DOAMNE”** Vezi Tematica Specială: Nume ale Divinității la 1:3.

■ **„glasul lui Iuda”** În context Moise îi cere lui YAHWE să audă rugăciunea lui Iuda (adică, rugăciunile tribului lui Iuda). Nu există nimic în binecuvântarea lui Moise ce să arate că Iuda are un loc special în trib, dar atât de evident în binecuvântarea lui Iacob din Gen. 49:8-12.

Faptul că tribul lui Simeon nu e menționat i-a făcut pe unii să lege această profeție cu o perioadă târzie a lui Simeon când el a fost introdus în Iuda (comparați Ios. 19:1-9; Jud. 1:3-4). Repartizarea lui Simeon era de subvest de Iuda, ce era adiacentă cu cele cinci cești ale Filistenilor.

NASB „puternice să-i fie mâinile și să-i fii în ajutor”

NKJV „lasă ca mâinile lui să-i fie suficiente”

NRSV „întărește mâinile pentru el”

TEV „luptă pentru ei, Doamne”

NJB „pentru ca mâinile lui să-i apere drepturile”

Afirmația ebraică este incertă. Se referă la Iuda apărându-se împotriva dușmanilor, ce ar putea să arate spre divizarea monarhiei unite în 922 î. d. Cr. În Iuda și Israel (doar speculații).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:8-11

⁸”Despre Levi a zis: Tumimii și urimii au fost încredințați bărbatului sfânt,

Pe care l-ai ispitit la Masa și cu care Te-ai certat la apele Meriba,

⁹care zice despre tatăl său și mama sa:

Nu i-am văzut! Și nu și-a recunoscut fraii, nici n-a vrt să știe de copiii lui,

Căci ei au păzit Cuvântul Tău și au ținut legământul Tău;

¹⁰ei vor învăța pe Iacob judecățile Tale și pe Israel legea Ta;

Ei vor pune tămâie sub mările Tale și arderi de tot pe altarul Tău.

¹¹Binecuvântează tăria lui, DOAMNE!

Primește lucrarea mâinilor lui!

Frânge șalele potrivnicilor lui și vrășmașii lui să nu se mai scoale!”

33:8-11 În literatura Qumran, sururile găsite în peștri la nort-vest de Marea Moartă, Deut. 18:18 și Num. 24:15-17, ce sunt definite ca profețiile Mesianice, sunt legate de acest pasaj. Ei au crezut că Mesia era legat de Leviți (comparați Ps. 110:4-7; Zah. 3-4).

Această binecuvântare include nu doar actele credincioase trcute al lui Aaron (comparați Ps. 16:16), dar și ale lui Moise (comparați ultimele două versuri din v. 8 și Exod 17:1-7).

33:8 „Tumimii și urimii” Aceste două obiecte (BDB 1070 și 22) erau (1) un mod mecanic (adică, loturi” sau (2) o lumină vizibilă ce denota o profeție pentru a și voa lui YAHWE. Aparent ele erau ținute de Marele Preot într-o pungă în spatele platoșei (comparați exod 28:30; Lev. 8:8; I sam. 14:37-42; 23:9-12). Exact ceea ce adăugau și cum funcționau nu se știe (comparați NIDOTT, vol. 1, pp. 329-331).

■ **„bărbatul sfânt”** Acest lucru s-a putea referi la Aaron sau Moise sau la descendentul Marelui Preot, dar referirea istorică menționată se referă la Moise.

■ **„Masa...Meriba”** Citește Exod 17:7. Totuși, rebeliunea de la această locație nu i-a menționat pe Leviți sau pe preoți în orice fel. Conexiunea exactă este incertă.

Aparent YAHWE a testat atât pe ISRAELIȚI cât și pe lideri în impul perioadei de peregrinare în pustiu pentru a vedea dacă ei se încredeau cu adevărat în El și în grija și călăuzia Lui (comparați Exod 17:7).

1. Test – BDB 650, KB 702, PERFECT *Piel*
2. Ceartă/luptă – BDB 936, KB 1224, IMPERFECT *Qal*

Observați că YAHWE testează regulat (BDB 650) motivele și angajamentul acelor ce susțin că-L cunosc și se încred în El:

1. Avraam – Gen. 22
2. Israel – Exod 15:25; 16:4; 20:20; Deut. 8:2,16; 13:3; Jud. 2:22; 3:1,4
3. Moise – Deut. 33:8
4. Ezechia – II Cro. 32:31
5. Isus de asemenea a fost testat – Mat. 4; Luca 4

Acest cuvânt e folosit adesea pentru „testarea” folosită de oameni pentru Dumnezeu, ce e totdeauna într-o lumină negativă!

33:9 Acest verset se referă la pasajele din Exod 32, unde Israel a devenit implicat în idolatrie în facerea și închinarea (adică, orgii sexuale) ale vițelului de aur. La acest punct Moise a ordonat leviților credincioși (trbl său) să omoare mulți din tovarășii lor ISRAELIȚI ca judecată (comparați 32:25-29).

Prin această acțiune, chiar și împotriva familiei lor, ei sunt onorați pentru:

1. Au ămplinit cuvântul Lui – BDB 1036, KB 1581, PERFECT *Qal*, comparați 29:9
2. Au ținut legământul Lui – BDB 665, KB 718, IMPERFECT *Qal*, comparați Ps. 25:10; 78:7; 119:2,22,33,34,56,69,100,115,129,145

33:10 „învăța...pune tămâie...arder de tot” Acestea sunt datoriile preoților leviți:

1. Începe – BDB 434, KB 436, IMPERFECT *Hiphil*, comparați 31:9-13, ce include judecare, comparați 17:9-10
2. Datorii la tabernacol/templu

33:11 Acest verset scurt are patru VERBE și două PARTICIPII:

1. „binecuvântare” – BDB 138, KB 159, IMPERATIV *Piel*, comparați vv. 1,13,20,24; 28:3 (de două ori), 4,5,6 (de două ori) 8,12,19; 30:16. Aceasta dorește YAHE să facă!
2. „primește” – BDB 953, KB 1280, IMPERFECT *Qal*. Acesta este un termen sacrificial, comparați Lev. 1:4; 7:18; 19:7; 22:23,25,27, ce poate însemna „bucurate,” Lev. 26:34 (de trei ori)
3. „frânge” – BDB 563, KB 571, IMPERATIV *Qal*, folosit pentru YAWE în 32:39; aici pentru dușmanii lor (comparați #4, #5, și #6)
4. „cei ce se scoală” – BDB 877, KB 1086, PARTICIPIU ACTIV *Qal*, folosit pentru adversari
 - a. Ai lui Dumnezeu, Exod 15:7
 - b. Ai lui Israel, Exod 32:25; Ps. 109:28
 - c. Tovarășului cuiva, Deut. 19:11
5. „vrăjmașii lui” – BDB 971, KB 1338, PARTICIPIU *Piel*, adesea în Psalmi pentru dușmani, comparați 18:40; 44:7,10; 55:12; 68:1; 89:23

6. „se ridică din nou” (negativ” – aceeași rădăcină ca #4, dar aici un *Qal* IMPERFECT. S-ar putea să se refere la ceilalți ISRAELIȚI ce au atacat conducerea lui Moise și Aaron în timpul perioadei de peregrinare.

NASB, NKJV

NRSV „binecuvântează tăria lui”
TEV „ajută tribul lor să crească tare”
NJB „binecuvântează vrednicia lor”

Acest termen (BDB 298) poate avea câteva conotații:

1. Înțelesul de bază este „capacitate” sau „putere”
2. „tărie”
3. „abilitae,” „abilitate”
4. „vrednicia”
5. „realizările”
6. „posesiunile”

■ **„frânge șalele”** Este literal „rupe coapsa” (adică, cel mai mare mușchi din trup folosit ca simbol al întregi persoane). Aceasta este o metaforă petur a ua puterea cuiva. Estechia posibil să aibă conotația de a opri procreația, prin urmare, fără generații viitoare.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:12

¹²”Despre Benjamin a zis: El este preaiubitul DOMNULUI;
El va locui la adăpost lângă El.
DOMNUL îl va ocroti totdeauna și se va odihni între umerii Lui.”

33:12 „Despre Benjamin... preaiubitul DOMNULUI” El (BDB 122) poate fi numit iubitul DOMNULUI deoarece era favoritul tatălui său, Jacob (comparați Gen. 44:20).

■ **„va locui la adăpost lângă El”** VERBUL (BDB 1014, KB 1496, e un IMPERFECT *Qal*, dar în sens de poruncă, comparați v. 12 [de două ori], 16,20,28; Exod 25:8; 29:45,46). YAHWE este tovarășul său apropiat în v. 12.

NASB „îl va ocroti totdeauna”
NKJV „ce-l adăpostește toată ziua”
NRSV „îl înconjoară toată ziua”
TEV „îi păzește toată ziua”
NJB „îl protejează zi de zi”

VERBUL (BDB 342, KB 339, PARTICIPIU ACTIV *Qal*) e folosit doar aici și poate însemna „a închide” sau „a înconjura” sau „a acoperi.”

NASB „se va odihni între umerii Lui”
NRSV „se va odini între umerii”
TEV „el locuiește în mijlocul lor”
NJB „locuiește între dealurile lui”

Aceasta este o metaforă pentru (1) un loc de pace și siguranță (vv. 20,28) sau (2) locuind într-un loc păzit (adică, Șilo, Betel, sau Ierusalim [o sugestie din S. R. Driver]).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:13-17

¹³”Despre Iosif a zis: Binecuvântat să fie DOMNUL pământul lui,

Cu cele alese ale cerului,
Ca rouă și cu adâncul de jos,
¹⁴**Cu cele ma bune roade ale soarelui,**
Cele mai bune daruri ale fiecărei luni,
¹⁵**cu cele mai alese odrăsliri ale munților străvechi,**
Cu cele mai bune roade ale dealurilor eterne,
¹⁶**cu tot ce are mai bun pământul și cu tot belșugul lui,**
Și cu bunăvoința Celui ce S-a arătat în rug.
Să vină toate acestea peste capul lui Iosif,
Pe creștetul celui care este domn între frații lui!
¹⁷**El are frumusețea întâiului născut al taurului,**
Coarnele lui sunt cum sunt coarnele bivolului;
Cu ele va împunge pe toate popoarele,
Până la marginile pământului: ele sunt zecile de mii ale lui Efraim,
Ele sunt miile lui Manase.”

3:13-17 Cea ma lungă binecuvântare, cu excepția lui Levi, merge la fiii lui Iosif, Efraim și Manase (comparați v. 17, cei doi fii ai lui din Egipt). Acestea erau cele mai puternice triburi din partea de nord.

În vv. 13-16b Moise enumeră binecuvântări agricole pe aceste două triburi. În v. 16c și d stautul lui Iosif în Egipt este recunoscut. În v. 17 puterea acestor două triburi este exprimată în metafore ale animalelor.

33:13 Acest verset se referă la abundența de umezeală de la rouă și din sursele subterane (comparați Gen. 49:25). Apa însemna abundență agrară!

33:15 „cele mai alese odrăsliri ale munților străvechi... ale dealurilor eterne” S-ar putea să se refere la pomi, atât pentru hrană cât și pentru construcție.

33:16 „cu bunăvoința Celui ce S-a arătat în rug” S-ar putea să se refere la rugul aprins (comparați Exod 3:2-4). Acest cuvânt pentru rug (BDB 702) este folosit doar de cinci ori în VT, de patru ori în Exod 3:2-4.

NASB „Să vină toate acestea peste capul lui Iosif, Pe creștetul celui care este domn între frații lui”

NKJV „și coroana de pe capul celui ce a fost separat de frații lui”

NRSV „pe fruntea pițului dintre frații lui”

TEV „deoarece el a fost cel ce a purta povara fraților lui”

NJB „pe fruntea celui consacrat dintre frații lui”

Aceasta reflectă binecuvântarea lui Iosif din Gen. 49:26. Preeminența și conducerea lui Iosif continuă în descendenții lui.

33:17 „Coarnele lui sunt cum sunt coarnele bivolului” În ebraică cuvântul „corn” (BDB 901) este un simbol al puterii.

„până la marginile pământului” Aceasta este o CONSTRUCȚIE BDB 67 și 7. Are semnificație teologică atât de puternică.

1. Unicitatea lui YAHWE (și prin urare monoteismul)
 - a. Is. 45:6,14; 46:9; 47:8,10
 - b. Țef. 2:15
2. Puterea și gloria lui YAHWE
 - a. Pro. 30:4

- b. Multe din cele de jos #3mniei și închinări lui YAHWE peste tot pământul
- 3. Extinderea domniei și închinări lui YAHWE peste tot pământul
 - a. Deut. 33:17
 - b. I Sam. 2:10
 - c. Ps. 22:25-31; 59:13; 67:1-7; 98:2-9
 - d. Is. 45:22; 52:10
 - e. Ier. 16:19
- 4. Mesianitatea
 - a. I Sam. 2:10
 - b. Ps. 2:8
 - c. Mica 5:4-5

■ „**zecile de mii ale lui Efraim... miile lui Manase.**” Această afirmație arată prioritatea lui Efraim în putere și mărime. Vezi Tematica Specială: O mie la 1:15.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:18-19

**¹⁸„Despre Zaulon a zis: Bucură-te, Zabulon,
De alergările tale și tu Isahar, de corturile tale!
¹⁹Ei vor chema popoarele pe munte;
Acolo, vor aduce jertfe de dreptate,
Căci vor suga bogăția mării și comorile ascunse în nisip.”**

33:18 „despe Zabulon... și Isahar” Aceste două triburi sunt de asemenea legate împreună ca în Gen. 49:13-15.

■ **„bucură-te”** Acest VERB (BDB 970 KB 1333, IMPERATIV *Qal*) e folosit în sensul de „bucură-te de viața bună, sigură și abundentă.”

■ **„alergările tale”** Aceasta (BDB 422, KB 425, CONSTRUCȚIE INFINITIVĂ *Qal*) pare să fie folosită în sens de viață gratuită (comparați 28:6,19; 31:2).

■ **„corturile tale”** Acest (BDB 13) se referă la casele lor din timpul perioadei de peregrinare, dar a devenit o metaforă pentru casa cuiva.

Aceste două versuri paralele implică o viață fericită, stabilă.

33:19 Paralelismul dintre „munte” (BDB 249) și „aducerea jertfelor drepte” (BDB comparați Ps. 4:5; 51:19) implca un cadru de închinare (comparați Exod 15:17).

Următoarea întrebare de interpretare este, sunt următoarele două versuri din poezie continuă acest gând sau se schimbă la un alt subiect? Implicarea lui Zabulon în mare e menționată în Gen. 49:13.

■ **„bogăția mării și comorile ascunse în nisip”** Aceste două versuri sunt paralele. Elesunt atât OBIECTE ale unui VERB, „a suga” sau „a extrage” (BDB 413,KB 416, IMPERFECT *Qal*). Aceasta este o metaforă pentru abundență (comparați 32:13).

1. Primul se referă la:
 - a. Hrană (adică, sacrificii sau răire bună)
 - b. Mărfuri (adică, coral, scoici, bureți)
2. Al doilea e alcătuit din două PARTICIPII PASIVE *Qal*:

- a. „a acoperi,” dar doar aici înseamnă „rezervat” sau „stabilit” (BDB 706)
b. „a ascunde” (BDB 380)

Acest lucru pare să se refere la comerț pe bărci (comparați Gen. 49:13-14).

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:20-21

²⁰Despre Gad a zis: Binecuvântat să fie cine lărgește pe Gad;

Gad se odihnește ca un leu și sfâșie la brațe și capete

²¹El a ales cea dintâi parte a țării, căci acolo stă ascunsă moștenirea legiuitorului;

El a mers cu frunțașii poporului,

A adus la îndeplinire dreptatea DOMNULUI și poruncile Lui față de Israel.”

33:20 „Binecuvântat să fie cine lărgește pe Gad” Aceasta pare să fie o referință la YAHWE.

■ „se odihnește ca un leu” Cuvântul este „leoaică” (BDB 522, comparați Gen. 49:9; Num. 24:9; Iov 4:11). Leoaica era cea care vâna și oferea hrană pentru leul mascul și pui. Gad era pus lângă o leoaică. Tribul lui Gad era binecuvântat datorită credincioșiei în luptă (comparați Gen. 49:19).

33:21 Acest verset se referă la Dumnezeu sau la un războinic vitează (în metafora leului). El alegea parte din țara dinspre est de Iordan ca să moștenească, dar el și rubeniții și jumate din tribul lui Manase erau primul grup militar care va merge la luptă în Țara Promisă (comparați Ios. 4:12-13; 22:1-3).

■ „acolo stă ascunsă moștenirea legiuitorului” Semnificația ebraică este incertă!

■ „El a mers cu frunțașii poporului” S-ar putea să se refere la aceste trei triburi cerând de la Moise și bătrâni permisiunea de a se așeza la est de Iordan.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:22

²²Despre Dan a zis:

Dan este pui de leu,

Care s-aruncă din Basan.”

33:22 „Dan este pui de leu, Care s-aruncă din Basan” Menționarea lui Dan oarecum conectată cu Basan (comparați 1:4 3:1,3,4,10,11,13,14) e surprinzătoare. Original repartizarea tribului lui Dan prin lot era la sud-vest (adică, zona filisteană) și mai târziu s-au mutat spre nord (comparați Jud. 18). Poate fi o profeție conectată de relocalizarea neautorizată.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:23

²³Despre Neftali a zis:

Neftali sătul de bunăvoință și cpleșitde binecuvântări de la DOMNUL,

Ia în stăpânire partea de apus și miazăzi!”

33:23 „Ia în stăpânire partea de apus și miazăzi” VERBUL (BDB 439, KB 441, IMPERATIV *Qal*) e folosit de câteva ori în Deuteronom pentru Israel ca să stăpânească țara (comparați 1:8,21,39; 2:24; 9:23; 11:31; 17:14; 26:1). Implică luarea prin forță și asigurarea ei ca moștenire permanentă.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂȚĂȚIT) 33:24-25

²⁴Despre Așer a zis: Binecuvântat să fie Așer între copiii lui Israel!

Plăcut să fie fraților lui și să-și înmoaie picorul în untdelemn!

33:24 „Despre Așer a zis: Bindecuvântat să fie Așer între copiii lui Israel! Plăcut să fie fraților lui” Acest VERB (BDB 224, KB 243, „a fi”) este o poruncă *Qal*. Aceasta arată lucrarea minții eraice. Pentru evreu, un fiu era cea mai mare binecuvântare posibilă.

Rabinii interpretează acest verset să însemne că datorită frumuseții extreme a fiicelor lui Așer ele erau mult mai căutate decât fii lui. Înțelesul este incert.

„să-și înmoaie picorul în untdelemn” Localizarea lui Așer, pe partea de nord a coasei, este cea mai bun zonă pentru măslini. Această afirmație este posibil să se refere la actul de a scoate uleiul din măslini prin călcare.

33:25 „Zăvoarele tale să fie de fier și de bronz” Rădăcina ebraică pentru „zăvoare” (BDB 653) sau „bare” (BDB 653) poate de asemenea fi tradus „pantofi” (BDB 653). Forma folosită aici e găsită doar aici. Datorită poziției geografice a lui Așer, pe ruta majoră de la semilunile fertile jos spre Egipt, dcă Așer cădea, întreaga țară cădea (de la o invazie sudică). Ea era considerată ușa și zăvorul spre Țara Promisă.

NASB „puterea ta să țină cât zilele tale”

NKJV, NJB „refugiu”

NRSV „el a supus zeii antici”

TEV „apărare”

Întrebarea de interpretare este, ce înseamnă ultimul SUBSTANTIV (BDB 179)?

1. Putere (adică, viață vitală)
2. Siguranță (adică, fără inapție)

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 33:26-29

²⁶„Nimeni nu este ca Dumnezeuul lui Ieruşum,

El trece pe ceruri ca să-ți vină în ajutor

Rece cu măreție pe nori.

²⁷Dumnezeul cel veșnic este un loc de adăpost și sub brațele Lui cele veșnice este un loc de scăpare.

El a izgonit pe vrășmași dinaintea ta și a zis: Nimicește-l,

²⁸Astfel, Israel va locui în siguranță, singur;

Iar izvorul lui Iacob într-un plai de grâne și de must, peste care cerul va picura roua sa.

²⁹Ferice de tine, Israele! Cine ste ca tine,

Un popor mântuit de DOMNUL,

Scutul care îți dă ajutor și slava care te face slăvit?

Vrășmașii tăi se vor supune înaintea ta iar tu vei călca peste înălțimile lor.”

33:26-29 Aceste versete sunt o secțiune tranzitorie ce laudă unicitatea și puterea lui YAHWE! Ieşurum e folosit ca o denumire pentru Israel (comparați 32:15). Aceste versete (adică, v. 26 linia b și c; v. 28 linia c și d; v 29: linia f) folosește afirmații ce s referă comun la zeul fertil *Ba'al*, implicând că toate lucrurile ce au fost spuse despre Ba'al nu au fost adevărate, ci despre YAHWE. YAHWE este singurul Dumnezeu.

33:26 „Nimeni nu este ca Dumnezeuul” Vezi nota la 4:35.

33:27 „Dumnezeul cel veșnic” *lohim* este adesea combinat cu atributele:

1. Eternul *Elohim*, aici

2. Veșnicul *Elohim*, Is. 28
3. Adevăratul *Elohim*, II Cro. 15:3; Is. 65:16
4. *Elohim* al tuturor ființelor, Ier. 32:27 (similar cu Num. 16:2; 27:16).
5. *Elohim* al cerului, Gen. 24:3,7; II Cro. 36:33; Ezra 1:2; Nee. 1:4,5; 2:4,20
6. *Elohim* aproape , Ier. 23:23
7. *Elohim* al salvării mele (noastre), Ps. 18:46; 24:5; 25:5; 27:9; 65:5 79:9; 85:4; Is. 17:10
8. *Elohim* al neprihănirii mele, Ps. 4:1
9. *Elohim* stânca mea, II Sam. 22:3; Ps. 18:2
10. *Elohim* cetățuia mea, Ps. 43:2
11. *Elohim* lauda mea, Ps. 109:1

(această listă este de la BDB p. 44, #4, b)

NASB „loc de adăpost”

NKJV „fântâna a lui Iacob”

NRSV „netulburată este locuința lui Iacob”

TEV -----

NJB „izvorul lui Iacob este ales din”

„Fântâna” (BDB 745 II) înseamnă „izvor” și se referă la descendenți. Termenul „retras” (BDB 94, „singur”) este o metaforă pentru siguranță.

33:29 Acest verset folosește terminologia „războiului sfânt” pentru a descrie eliberarea lui YAHWE de Egipt, de deșert, și de canaaniti!

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o defînească.

1. De ce nu putea Moise să intre în Țara Promisă?
2. De ce sunt atâtea traduceri pentru 33:2-3?
3. De ce nu e Simeon listat în binecuvântări?
4. Există vreo referință Mesianică în aceste binecuvântări?

DEUTERONOM 34

DIVIZIUNI ALE PARAGRAFELOR DIN TRADUCERILE MODERNE

NKJV	NRSV	TEV	NJB
Moise moare pe muntele Nebo 34:1-8	Moartea lui Moise 34:1-8	Moartea lui Moise 34:1-8	Moarta lui Moise 34:1-4 34:5-9
34:9-12	34:9 34:10-12	34:9 34:10-12	34:10-12

CICLUL TREI DE CITIRE (vezi p. v din secțiunea de introducere)

URMĂRIND INTENȚIA ORIGINALĂ A AUTORULUI LA NIVEL DE PARAGRAF

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Citește capitolul dintr-o primă ședere. Identifică subiectele (ciclul de citire #3, p. viii). Compară-ți diviziunile subiectului cu cele cinci traduceri de sus. Alinierea nu este inspirată, dar reprezintă cheia pentru a urmări intenția originală a autorului, care este inima interpretării. Fiecare paragraf are un singur subiect numai unul.

1. Primul paragraf
2. Al doilea paragraf
3. Al treilea paragraf
4. Etc.

STUDIUL AL CUVINTELOR ȘI EXPRESIILOR

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 34:1-8

¹”Moise s-a suit din câmpia Moabului pe muntele Nebo, în vârful Pisga, în fața Ierihonului. Și DOMNUL i-a arătat toată țara: De la Galaad și Dan, ²tot ținutul lui Neftali, țara lui Efraim și Manase, toată țara lui Iuda până la Marea Apusului, ³Neghev, câmpia Iordanului, valea Ierihănilui, Cetatea Palmierilor, până la Țoar. ⁴DOMNUL i-a zis: `Aceasta este țara pe care am jurat că o voi da lui Avraam, Isaac, și lui Iacob, zicând: O voi da seminției tale. Te-am făcut s-o vezi cu ochii tăi, dar tu nu vei intra în ea` ⁵Moise, robul DOMNULUI a murit acolo în țara Moabului după porunca DOMNULUI. ⁶Și El l-a îngropat în vale, în țara Moabului față în față cu Bet-Peor. Și nimeni nu-i știe mormântul până în ziua de azi. ⁷Moise a avut o sută douăzeci de ani când a murit. Vederea nu-i slăbise și puterile nu-l părăsiseră. ⁸Copiii lui Israel l-au plâns pe Moise treizeci de zile, în câmpia Moabului. Apoi zilele de bocetși de jale pentru Moise s-au sfârșit.”

34:1 câmpia Moabului” Aceasta este cadrul geografic a concluziei din Numeri (comparați 36:13), și a întregii cărți Deteronom (comparați 4:44-49). Este pe partea de est a Iordanului, drept pe lângă Ierihon (comparați v. 1).

■ **„Muntele Nebo, vârful Pisga”** Același munte e menționat în Deut. (comparați 3:17). Este termenul ebraic pentru „creastă” sau „înălțime” (BDB 612 I). Se pare că muntele Nebo și Pisga (BDB 820 „tăietură”) se referă la același vârf muntos. Dumnezeu a ales în mod unic această locație pentru a-și împlini cuvântul față de Moise că îi va arăta Țara chiar dacă Moise nu va putea intra în ea. Mai târziu, în v. 5, muntele Nebo va fi locul morții lui Moise. De asemenea, tradiția iudaică spune că Ieremia a ascunschivotul legământului în acest munte.

■ **„DOMNUL i-a arătat toată țara”** Acestea sunt câteva pasaje ce înregistrează păcatul lui Moise ce l-a ținut de la a vedea țara promisă (comparați Deut. 3:23-28; 32:48-52 și Num. 27:12-14). Moise a făcut câteva rugăciuni și cereri lui Dumnezeu despre asta, totuși nu i s-a permis să intre în țară. Deși păcatul totdeauna își urmează cursul și are consecințe, Dumnezeul plin de har este văzut permițându-i lui Moise să vadă țara deși nu va intra în ea.

34:2 „Marea Apusului” Se referă la Marea Mediteraneană (comparați 11:24). Termenul „apus” este literal „locul de după” (BDB 30).

34:3 „Neghev” Acesta este versetul ebraic pentru „țara de sud” (BDB 616) și se referă la deșertul nelocuit ce e în sudul Berșeba.

■ **„câmpia”** Se referă la depresiunea cunoscută ca Valea fisurată unde se află Marea Moartă. Ierihon este la nord-vest și Țoar a sud-vest.

„Ierihon, Cetatea Palmierilor” Ierihon este cunoscut ca orașul palmierilor (comparați Jud. 1:16) și este unul din cetățile cele mai vechi din această parte a lumii. Era drept pe lângă Râul Iordan de la locul unde Israel a tăbărât.

■ **„Țoar”** Cuvântul (BDB 858) înseamnă „nesemnificativ” (comparați Gen. 19:20-22).

34:4 „Aceasta este țara pe care am jurat că o voi da lui Avraam, Isaac, și lui Iacob” Aceasta este împlinirea promisiunii lui Dumnezeu găsită în Gen. 12:7; 26:3; 28:13. Promisiunea lui Avraam includea atât țara cât și seminția. VT accentuează țara și copiii în timp ce NT accentuează copilul special (Is. 7-12). Promisiunea antică este repetată adesea. Aici sunt câteva exemple: Exod 33:1; Num. 14:23; 32:11; deut. 1:8; 6:10; 9:5; 30:20.

■ **„Te-am făcut s-o vezi cu ochii tăi, dar tu nu vei intra în ea”** Aparent păcatul lovirii publice a stâncii în loc de a-i vorbi este ofensa pentru care Moise a fost judecat. Poporul a fost martor la acest fragment al neascultării lui Moise.

34:5 „Moise, robul DOMNULUI Termenul „robul DOMNULUI” este un titlu onorific oferit lui Moise. Este dat și lui Iosua după moartea lui. A fost confeit regelui David. Mai târziu se referă la venirea lui Mesia (comparați Cântecul Robului din Is. 40-56). S-ar putea să fie sursa afirmației Nou Testamentare a lui Pavel, „rob al lui Dumnezeu.” Conceptul de rob din VT este extrem de semnificativ. În Vechiului Testament alegerea sau slujirea era casă împlinească scopul lui Dumnezeu, nu neapărat pentru salvare. Cîr este numit „unsul lui Dumnezeu” (comparați Is. 45:1) și Asiria e numit „toiagul mâniei Mele” (comparați Is. 10:5). Această națiune crudă și acest rege păgân s-a potrivit în planul lui Dumnezeu dar nu erau legați spiritual cu El. Termenul „alegere” și „ales” au o conotație spirituală doar în NT.

■ **„a murit acolo în țara Moabului după porunca DOMNULUI,** Literal în ebraică este „prin gura Domnului,” (BDB 804), ce pare să fie o metaforă a cuvântului lui Dumnezeu (comparați Gen. 41:40; 45:21; Exod 17:1; 38:21; Num. 3:16,39).

Totuși, rabinii spun că acesta este „sărutul lui Dumnezeu.” Ei spun că Dumnezeu l-a sărutat pe gură și i-a luat suflarea. Acest aspect e foarte similar cu idiomul nostru cultural „sărutul morții.” Dacă așa este, este o considerație frumoasă a echilibrului dintre dreptate și milă a lui Dumnezeu în viața lui Moise.

34:6 „El l-a îngropat în vale, în țara Moabului,, „El” îl implică pe Dumnezeu însuși. Aici e asemenea Genezei 7:16, unde Dumnezeu închide ușa arcăi. Motivul de ce la îngropa Dumneiu pe Moise este pentru că Dumnezeu a lut toate locurile antice și obiectele care puteau să primească închinare în locul Lui. Observați că Moise a fost îngropat pe muntele Nebo dar jos în vale. Pasajul ciudat din NT din Iuda 9 face referire la acest pasaj, dar cum nu este exact. Iuda 9 pare să citeze o carte extra canonică cunoscută ca Ipoteza lui Moise. Scopul exact al diavolului de a fura trupul lui Moise este incert.

„Și nimeni nu-i știe mormântul până în ziua de azi.” Acest paragraf este cu siguranță pus de un editor mai târziu. Mulți afirmă că Moise nu ar fi putut scrie acest ultim capitol ce se leagă de moartea lui. Rashi spune că Iosua a scris despre moartea lui Moise, în timp ce IV Esdra afirmă că Moise a scris despre moartea lui. Eu cred paternitatea lui Moise cu privire la Tora, dar asta nu înseamnă că nu au existat unele comentarii editoriale așa cum apar din loc în loc. Asemănarea dintre ebraic și Pentateuh și a cărții lui Iosua pare să implice că Iosua a avut o parte în scriere memoriilor lui Moise. Totuși, locul semnificativ al lui Ezra în iudaismul rabinic ca editor al întregului Vechi Testament este de asemenea posibil.

34:7 „Moise a avut o sută douăzeci de ani când a murit Această lungime de o sută douăzeci de ani e dezvoltată de predica lui Ștefan în Fapte 7:23ff într-o divizare întreită de patruzeci de ani fiecare: (1) patruzeci de ani în sistemul educațional Egiptean; (2) patruzeci de ani în deșert în care va conduce mai târziu poporul Israel; și (3) patruzeci de ani în perioada de peregriare. D. L. Moody spunea, „Timp de 40 de ani Moise a crezut că el era cineva. Pentru 40 de ani el a crezut că nu e un nimeni. Pentru 40 de ani el a văzut ce poate să facă Dumnezeu cu un nimeni.”

34:7 „Vederea nu-i slăbise și puterile nu-l părăsiseră” Acest lucru pare să se refere la sănătatea lui Moise, în timp ce Deut.31:2 pare să fie o scuză oferită de Moise de ce nu pută să între în Țară (că era prea slab și bătrân). Aceasta nu este o contradicție, dar încă o încercare a lui Moise de a explica păcatul fie punând vina pe popor sau pe factorii de vârstă.

34:8 „Copiii lui Israel l-au plâns pe Moise treizeci de zile” Acesta ar fi un ciclu lunar. Acest eveniment asemănător a fost ofeit la plângerea lui Aaron (comparați Num. 20:29). Fiecare generație ce s-a răzvrătit în pustie a murit cu excepția lui Iosua și Caleb.

TEXTUL NASB (ÎMBUNĂTĂȚIT) 34:9-12

9”Iosua, fiul lui Nun, era plin de duhul înțelepciunii, căci Moise își pusese mâinile peste el. Copiii lui Israel au ascultat de el și au făcut potrivit cu poruncile pe care le dăduse lui Moise DOMNUL. 10În Israel nu s-a mai ridicat de atunci un proroc ca Moise, pe care DOMNUL să-l fi cunoscut față în față. 11Nici unul nu poate fi pus alături de el, în ce privește toate semnele și minunile pe care le-a trimis Dumnezeu să le facă în țara Egiptului împotriva lui Faraon, împotriva supușilor lui și împotriva întregii țări, 12și în ce privește toate semnele înfricășătoare pe care le-a făcut Moise cu mână tare înaintea întregului Israel.”

34:9 „Iosua, fiul lui Nun” Numele Iosua înseamnă „YAHWE salvează” (BDB 221). Este foarte asemenea cu numele „Isus” (comparați Mat. 1:21). Este alcătuit din cuvântul ebraic, „Osea,” ce înseamnă „salvare” și o abreviere a numelui de Iegământ pentru Dumnezeu atașat la început.

■ **„era plin de duhul înțelepciunii”** Acest concept „plin” (BDB 569, KB 583, PERFECT *Qal*) ar trebui să fie comparat cu Num. 27:18 și un concept similar folosit cu privire la artizani în Exod 28:3. Evident Duhul lui Dumnezeu era implicat în viețile oamenilor din VT la fel ca în NT.

■ **„înțelepciune”** Se pare (BDB 315) că se referă la abilitatea lui Iosua de a ghida poporul în luptă și în administrarea justiției. Iosua nu era din tribul lui Levi, și prin urmare, nu putea în nici un fel să fie preot, dar era un lider abil.

■ „Moise își pusese mâinile peste el” Acest concept de munerea mâinilor este foarte semnificativ în VT. Vedem asta în Num. 27:22-23; de asemenea în Deut. 31:1-8. Este oarecum legat de punere mâinilor pe victima jertfită unde cumva păcatul e transferat. Într-un mod conducerea lui Moise a fost transferată lui Iosua.

TEMATICĂ SPECIALĂ: PUNEREA MĂINILOR ÎN BIBLIE

Acest gest al implicării personale e folosit în câteva moduri diferite în Biblie.

1. Transmiterea conducerii în familie (comparați Gen. 48:18)
2. Identificarea cu moartea animalului jertfit ca înlocuitor
 - a. Preot (comparați Exod 29:10,15,19; Lev. 16:21; Num. 8:12)
 - b. Laic (comparați Lev. 1:4; 3:2,8; 4:4,15,24; II Cro. 29:23)
3. Punerea deoparte a persoanelor pentru a-L sluji pe Dumnezeu într-o lucrare specială (comparați Num. 8:10; 27:18,23; Deut. 34:9; Fapte 6:6; 13:3; Tim. 4:14; 5:22; II Tim. 1:6).
4. Participare în aruncarea cu pietre în păcătos (comparați 24:14)
5. Primind binecuvântare pentru sănătate, fericire, și evlavie (comparați mat 19:12-15; Mrc 10:16)
6. Relaționat de vindecarea fizică (comparați Mat. 9:18; Marcu 5:23; 6:5; 7:23; 8:23; 16:18; Luca 4:4; 13:13; Fapte 9:17; 28:8)
7. Primirea Duhului Sfânt (comparați Fapte 8:17-9; 9:17; 19:6)

Există o lipsă surprinzătoare de uniformitate în pasajele ce au fost folosite istoric pentru a susține stabilirea eclesiastică a liderilor (adică, ordinarea).

1. În Fapte 6:6 apostolii sunt cei ce pun mâinile pe cei șapte slujitori locali.
2. În Fapte 13:3 profeții și învățătorii ce își pun mâinile pe Barnaba și Pavel pentru lucrarea de slujire.
3. În I Tim. 4:14 bătrânii locali ce erau implicați în chemarea inițială a lui Timotei și în stabilirea lu.
4. În II Tim. 1:6 Pavel își pune mâinile pe Timotei.

Această diversitate și ambiguitate ilustrează lipsa de organizare din primul secol al bisericii. Biserica primară a fost mult mai dinamică și folosea regulat darurile spirituale ale credincioșilor (comparați I Cor. 14). Noul Testament nu este scris să promoveze sau să delimiteze un model guvernamental sau o procedură de ordinare.

34:10 „nu s-a mai ridicat de atunci un proroc ca Moise” Versetele 10-12 sunt un comentariu de la scribii lui Moise, sau cel mai probabil, un editor târziu. Se referă aparent la profeția mesianică din Deut. 18:15-22. Această temă e dezvoltată în Ev. 3:1-6, unde Isus și Moise sunt contrastați.

■ „pe care DOMNUL să-l fi cunoscut față în față” Termenul „cunoscut” (BDB 393, KB 390, PERFECT *Qal*) este un idiom ebraic pentru „relație intimă” (comparați Gen. 4:1; Ier. 1:5). Nu se referă la cunoașterea cognitivă. Afirmția „față în față” arată intimitatea cu care îi vorbea Dumnezeu lui Moise (comparați Exod 33:11; Num. 12:6-8).

34:11-12 Versetul 11 pare să implice că plăgile din Egipt, ce au durat circa optsprezece luni, au fost menite să judece zeii Egiptului și să încerce să conducă egiptenii la locul încrederii în YAHWE. Versetul 12 ne arată că minunile lui Dumnezeu făcute împotriva zeilor Egipteni au fost de asemenea menite să crească credința ISRAELIȚILOR după cum minunile lui Isus erau ca să crească credința ucenicilor. Este de asemenea posibil ca v. 12 să selege de perioada de peregrinare în pustiu.

ÎNTREBĂRI PENTRU DISCUȚII

Acesta este un ghid de studiu cu comentarii ceea ce înseamnă că ești responsabil de propria interpretare a Bibliei. Fiecare din noi trebuie să umblăm în lumina pe care o avem. Tu, Biblia și Duhul Sfânt sunt prioritățile în interpretare și nu trebuie să renunți la acestea în folosul unui comentator.

Aceste întrebări pentru discuții au scopul de a te ajuta să gândești printre problemele majore ale acestei secțiuni din carte. Ele sunt menite să provoace gândirea, nu să o definească.

1. De ce este locația geografică a evenimentelor din cartea Deuteronom atât de semnificative?
2. De ce a ascuns Dumnezeu mormântul lui Moise?
3. Cum pare v. 7 să contrazică 31:2?
4. Care e semnificația punerii mâinilor lui Moise peste Iosua Cum se leagă asta de ordinarea modernă?
5. De ce nu e considerat Iosua un profet ca Moise (comparați v. 10)?
6. Care e scopul minunilor (comparați v. 11-12)?

APENDICE UNU

INTRODUCERE LA PROFETIA VECHI TESTAMENTARĂ

I. INTRODUCERE

A. Declarații de început

1. Întreaga comunitatea de credincioși nu este de acord cu privire la cum să interpretezi profeția. Alte adevăruri au fost stabilite unei poziții ortodoxe de-a lungul secolelor, dar nu și aceasta.
2. Există câteva etape bine definite ale profeției Vechi Testamentare
 - a. pre-monarhal
 - (1) individuali numiți profeți
 - a. Avraam – Gen. 20:7
 - b. Moise – Num. 12:6-8; Deut. 18:15; 34:10
 - c. Aaron – Exod 7:1 (purtătorul de cuvinte al lui Moise)
 - d. Maria – Exod 15:20
 - e. Medad și Eldad – Num. 11:24-30
 - f. Debora – Jud. 4:4
 - g. anonim – Jud. 6:7-10
 - h. Samuel – I Sam. 3:20
 - (2) referințe la profeți ca grup – Deut. 13:1-5; 18:20-22
 - (3) grupuri profetice sau asociație – I Sam. 10:5-13; 19:20; I Împ. 20:35,41; 22:6,10-13; II Împ. 2:3,7; 4:1,38; 5:22; 6:1, etc.
 - (4) Mesia numit profet – Deut. 18:15-18
 - b. profeți monarhi ne scriitori (ei se adresează împăratului)
 - (1) Gad – I Sam. 7:2; 12:25; II Sam. 24:11; I Cro. 29:29
 - (2) Natan – II Sam. 7:2, 12:25; I Împ. 1:22
 - (3) Ahia – I Împ. 11:29
 - (4) Iehu – I Împ. 16:1,7,12
 - (5) anonim – I Împ. 18:4,13; 20:13,22
 - (6) Ilie – I Împ. 18; II Împ. 2
 - (7) Micaia – I Împ. 22
 - (8) Elisei – II Împ. 2:8,13
 - c. profeți scriitori clasici (ei se adresează atât națiunii cât și împăratului): Isaia – Maleahi (exceptând Daniel)

B. Termeni Biblici

1. *ro`eh* (BDB 909) = clarvăzător, I Sam. 9:9. Această referință arată tranziția la termenul *Nabi*, care înseamnă „profet” și vine din rădăcina, „a chema.” *Ro`eh* vine din termenul ebraic general “ a vedea.” Această persoană înțelegea căile și planurile lui Dumnezeu și era consultată pentru a verifica voia lui Dumnezeu într-o anumită problemă.
2. *hozeh* (BDB 302) = clarvăzător, II Sam. 24:11. Este de fapt un sinonim a lui *ro`eh*. Provine dintr-un termen ebraic rar „a vedea.” Forma participiului este folosită cel mai mult pentru a se referi la un profet.

3. *nabi`* (BDB 611) = profet, înrudit cu verbul Akkadian *nabu* = „a chema” și Arabic *naba`a* = „a anunța.” Acesta este termenul cel mai comun din VT pentru a desemna un profet. Este folosit de peste 300 de ori. Etimologia exactă este incertă, dar „a chema” pentru momentul de față este cea mai bună opțiune. Probabil cea mai bună înțelegere provine de la descrierea lui YAHVE în ce privește relația lui Moise cu Faraonul prin Aaron (comparați Exod 4:10-16; 7-1; Deut. 5:5). Un profet este cineva care vorbește de la Dumnezeu pentru poporul Său. (comparați Amos 3:8; Ier. 1:7,17; Eze. 3:4).
4. Toți cei trei termeni sunt folosiți pentru funcțiile profetilor în I Cro. 29:29; Samuel - *Ro`eh*; Natan - *Nabi`*; și Gad - *Hozeh*.
5. Expresia *ish ha - `elohim*, “om al lui Dumnezeu,” este o denumire în sens mai larg a unui vorbitor pentru Dumnezeu. Este folosit de 76 de ori în VT în sensul de “profet.”
6. Cuvântul “profet” este de origine greacă. Provine din (1) *pro* = “înainte” sau “pentru”; (2) *phemi* = “a vorbi.”

II. DEFINIREA PROFEȚIEI

- A. Termenul “profeție” are un câmp semantic mai larg în ebraică decât în engleză. Evreii au marcat cărțile istorice ale lui Iosua prin intermediul împăraților (exceptând Rut), care reprezentau “foștii profeti.” Atât Avraam (Gen. 20:7; Ps. 105:5) cât și Moise (Deut. 18:18) sunt desemnați ca profeti (la fel și Maria, Exod 15:20). Prin urmare, feriți-vă de o presupusă definiție în engleză!
- B. “Profetismul poate fi definit în mod legitim ca acea înțelegere a istoriei ce acceptă semnificația ei doar în termenii unei preocupări divine, a unui scop divin, a unei participări divine.” (*Interpreter's Dictionary of the Bible*, vol. 3, p. 896).
- C. “Profetul nu este nici un filosof nici un teolog sistematic, ci un mijlocitor al legământului ce furnizează cuvântul lui Dumnezeu poporului Său cu scopul de a modela viitorul lor prin reformarea prezentului lor” (“Prophets and Prophecy,” *Encyclopedia Judaica*, vol. 13, p. 1152).

III. SCOPUL PROFEȚIEI

- A. Profetia reprezintă mijlocul lui Dumnezeu de a vorbi poporului Său, oferind călăuzire în cadrul lor actual și speranță în ce privește controlul Său asupra vieții lor și asupra evenimentelor din lume. Acest mesaj a fost în esență corporativ. Este menit să mustre, să încurajeze, să producă credință și pocăință și să informeze poporul despre Dumnezeu și planurile Lui. Deseori este folosit pentru a dezvălui clar un reprezentant ales de Dumnezeu (Deut. 13:1-3; 18:20-22). Aceasta, în cele din urmă, ar face referire la Mesia.
- B. Adesea, profetul lua o dificultate istorică sau teologică din vremea lui și o proiecta într-un cadru escatologic. Acest punct de vedere al istoriei asupra sfârșitului (teologic) este unică pentru Israel și pentru accepțiunea lui despre alegerile divine și promisiunile legământului.
- C. Funcția de profet pare să echilibreze (Ier. 18:18) și să schimbe funcția de Mare Preot ca o modalitate de a cunoaște voia lui Dumnezeu. Urim-ul și Tumim-ul trece dincolo spre un mesaj verbal adresat de Dumnezeu reprezentantului Său. Funcția de profet de asemenea pare să fi murit după Maleahi (sau după scrierile Cronicilor) și nu mai apare decât după 400 de ani odată cu Ioan Botezătorul. Este incert ce legătură este între darul de “profeție” al Noului Testament cu cel al Vechiului Testament. Profetii Noului Testament (Fapte 11:27-28; 13:1; 14:29,32,37; 15:32; I Cor. 12:10, 28-29; Efe. 4:11) nu sunt revelatori unei noi revelații, ci prevestitori ai voii lui Dumnezeu în situații contemporane.

- D. Profeția în mod exclusiv sau primar nu este de natură predictivă. Predicția este o modalitate de a confirma funcția și mesajul nu-i profet, dar trebuie avut în vedere "...mai puțin de 2% din profețiile din VT sunt Mesianice. Mai puțin de 5% descriu în mod special era Noului Legământ. Mai puțin de 1% au de-a face cu evenimente care încă nu s-au întâmplat" (Fee & Stuart, *How to Read the Bible For All It's Worth*, p. 166).
- E. Profeții Îl reprezintă pe Dumnezeu înaintea oamenilor, în timp ce preoții îi reprezintă pe oameni înaintea lui Dumnezeu. Aceasta este o afirmație generală. Există și excepții cum ar fi Habacuc, care Îi puna întrebări lui Dumnezeu.
- F. Un motiv pentru care ne este dificil să înțelegem profeția e din cauză că nu cunoaștem modul în care au fost structurate cărțile lor. Ele nu sunt cronologice, ci par a fi tematice, dar nu totdeauna cum ne-am fi așteptat noi. Deseori nu există nici un cadru istoric evident, nici un interval de timp sau o divizie clară între oracole; este dificil (1) să citești cărțile prin intermediul unui singur cadru; (2) să le subliniezi după subiect; și (3) să constăți adevărul central sau intenția autorului în fiecare oracol.

IV. CARACTERISTICILE PROFEȚIEI

- A. În Vechiul Testament se pare că existe o dezvoltare a conceptului de „profet” și „profeție.” În Israelul timpuriu s-a dezvoltat o comunitate de profeți, condusă de un lider puternic carismatic cum era Ilie sau Elisei. Uneori expresia „fii proorocilor” era folosită pentru a indica grupul (II Împ. 2), iar din când în când profeții erau caracterizați prin forme diferite de extaz (I Sam. 10:10-13; 19:18-24).
- B. Totuși, această perioadă a trecut rapid spre perioada profeților individuali. Au exista acei profeți (atât falși cât și adevărați) care se identificau cu împăratul și trăiau în palat (Gad, Natan). De asemenea, au fost și profeți independenți, uneori total neconectați de status quo-ul societății israeliene (Amos). Aceștia erau atât bărbați cât și femei (II Împ. 22:14).
- C. Profetul era de obicei revelatorul viitorului, acesta fiind determinat de răspunsul imediat al unei persoane sau a unui grup de persoane. De obicei sarcina profetului era aceea de a dezvălui planul universal al lui Dumnezeu pentru creația Lui, plan ce nu era afectat de răspunsul omului. Acest plan escatologic universal este unic pe vremea profeților Israelului din Orientul apropiat timpuriu. Fidelitatea legământului și a prezicerii sunt punctele de întâlnite gemene ale mesajelor profetice (cf. Fee și Stuart, p. 150). Acest lucru implică faptul că profeții în primul rând erau corporativi în obiectiv. Ei de obicei, dau nu în mod exclusiv, se adresau națiunii lui Israel.
- D. Majoritatea materialelor profetice au fost prezentate pe cale orală. Mai târziu s-au combinat prin intermediul temelor sau a cronologiei, sau a altor mijloace ale literaturii Orientului Apropiat, care pentru noi s-au pierdut. Pentru că au fost pe cale orală, ele nu mai sunt atât de structurate ca și proza scrisă. Acest aspect face să fie cărțile dificil de citit și de înțeles fără un cadru istoric specific.
- E. Profeții folosesc câteva mijloace pentru a-și transmite mesajele
 1. Scena tribunalului – Dumnezeu Își duce poporul la tribunal; deseori în cazul de divorț în care YAHVE își respinge soția (Israel) din cauza infidelității ei (Osea 4; Mica 6).
 2. Bocetul de înmormântare – aparatul special de măsurat al acestui mesaj și al „vaiurilor” caracteristice lui îl fac să fie o formă specială de mesaj (Isaia 5; Hab. 2).
 3. Declarațiile binecuvântărilor din legământ – natura condiționată a legământului este accentuat iar consecințele, atât pozitive cât și negative, sunt precizate pentru viitor (Deut. 27-28).

V. CALIFICĂRI BIBLICE PENTRU VERIFICAREA UNEI PROFETII ADEVĂRATE

- A. Deuteronom 13:1-5 (predicții/semne)
- B. Deuteronom 18:9-22 (profeții false/profeții adevărate)
- C. Atât bărbații cât și femeile sunt chemați și desemnați ca profeti sau profetese
 - 1. Maria - Exod 15
 - 2. Debora - Judecători 4:4-6
 - 3. Hulda - II Împărați 22:14-20; II Cronici 34:22-28

În culturile din jur profetii erau verificate prin mijloace cum ar fi prezicerea. În Israel ei erau verificați prin

- 1. un test teologic - folosirea numelui YAHVE
- 2. un test istoric - predicție exactă

VI. LINII DIRECTOARE UTILE PENTRU INTERPRETAREA PROFETIEI

- A. Găsește intenția originală a profetului prin observarea contextului istoric și contextului literar al fiecărui oracol. De obicei va implica încălcarea legământului Mozaic de către Israel.
- B. Citește și interpretează întregul oracol, nu doar o parte; schițând conținutul. Observă cum se relaționează cu celelalte oracole. Încearcă să subliniezi întreaga carte (prin unități literare și la nivel de paragraf).
- C. Asumă-ți o interpretare literală a pasajului până când ceva din pasaj te direcționează spre o utilizare figurativă; apoi încearcă să pui limbajul figurativ în proză.
- D. Analizează acțiunile simbolice în lumina cadrului istoric și a pasajelor paralele. Amintește-ți că e vorba de literatura antică a Orientului Mijlociu, nu literatura vestică sau modernă.
- E. Tratează prezicerile cu grijă
 - 1. Sunt ele exclusiv pentru vremea autorului?
 - 2. Anterior în istoria Israelului au fost împlinite?
 - 3. Sunt încă evenimente viitoare?
 - 4. Cuprind o împlinire contemporană și una viitoare?
 - 5. Permite autorilor Bibliei, nu celor moderni, să îți ghideze răspunsul.
- F. Preocupări speciale:
 - 1. Este predicția calificată de un răspuns condiționat?
 - 2. Este clar cui i se adresează profetia (și de ce)?
 - 3. Există o posibilitate atât biblică cât și/sau istorică pentru împliniri multiplă?
 - 4. Autorii sub inspirație al NT au fost capabili să-L vadă pe Mesia în multe locuri din VT care pentru noi nu au fost evidente. Ei par a folosi un joc de cuvinte sau o tipologie. Întrucât noi nu suntem inspirați, ar fi mai bine să lăsăm lor această abordare

VII. CĂRȚI UTILE

Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the language of Biblical Prophecy and Apocalyptic de D. Brent Sandy
A Guide to Biblical Prophecy de Carl E. Armerding și W. Ward Gasque
How to read the Bible for All Its Worth de Gordon Fee și Douglas Stuart
My Servants the Prophets de Edward J. Young
The Expositor's Bible Commentary, vol. 6, „Isaia - Ezechiel,” Zondervan
The Prophecies of Isaiah de J. A. Alexander, 1976, Zondervan
Exposition of Isaiah de H. C. Leupold, 1971, Baker

APENDICE DOI

SCURT STUDIU ISTORIC AL PUTERILOR DIN MESOPOTAMIA

(folosind date bazate în primul rând pe *A History of Israel* de John Bright, p. 462ff)

- I. Imperiul Asirian (Gen. 10:11)
 - A. Religia și cultura erau foarte influențate de Imperiul Babilonean/Sumerian
 - B. Listă provizorie a conducătorilor și a datelor aproximative:
 1. 1354-1318 – Asshur-Uballit I:
 - a) A cucerit orașul Hitit Carchemiș
 - b) A început să îndepărteze influența Hitită și a permis dezvoltarea Asiriei
 2. 1297-1266 – Adad-Nirari I (rege puternic)
 3. 1265-1235 – Shalmaneser I (rege puternic)
 4. 1234-1197 – Tukulti-Ninurta I
 - Prima cucerire a imperiului Babilonean la sud
 5. 1118-1078 – Tiglath.Pileser I
 - Asiria devine o putere majoră în Mesopotamia
 6. 1012-972 – Ashur-Rabi II
 7. 972-962 – Ashur.Resh.Isui II
 8. 966-934 – Tiglath.Pileser II
 9. 934-912 – Ashur-Dan II
 10. 912-890 – Adad-Nirari II
 11. 890-884 – Tukulti-Ninurta II
 12. 883-859 – Asshur.Nasir-Apal II
 13. 859-824 – Shalmaneser II
 - Bătălia de la Qarqar în 853
 14. 824-811 – Shamashi.Adad V
 15. 811-783 – Adad-Nirari III
 16. 781-772 – Shalmaneser IV
 17. 772-754 – Ashur-Dan III
 18. 754-745 – Ashur-Nirari V
 19. 745-727 – Tiglath-Pileser III:
 - a. Numit după numele tronului său Babilonean, Pul, în II Împ. 15:19
 - b. Rege foarte puternic
 - c. A început politica de a deporta oameni cucerii
 - d. În 735 î. d. Cr. A fost formația „Liga Siro-Efratică” ce era o încercare de a înfronta toate resursele militare ale națiunilor transiordaniene de la apele Eufrat până la Egipt pentru scopul neutralizării puterii militare Asiriene ce se ridica. Regele Ahaz din Iuda a refuzat să se unească și a fost invadat de Israel și Siria. El i-a scris lui Tiglath-Pilese III pentru ajutor împotriva sfatului lui Isaia (comparați II Împ. 16; Is. 7-12).

- e. În 732 Tihlath-Pileser III invadează icucerește Siria și Israel și plasează un rege vasal pe tronul lui Srael., Osea (732-722). Mii de evrei din Împărăția Nordică sunt exilați la Media (comparați II Împ. 15).
20. 727-722 – Shalmaneser V
 - a. Osea formează o alianță cu Egiptul și invadează Asiria (comparați II Împ. 17).
 - b. Samaria asediată în 724 î. d. Cr.
 21. 705-681 – Sennacherib:
 - a. În 705 o altă coaliție a națiunilor transiordaniene și Egipt se răzvrătesc după moartea lui Sargon II. Ezechia suportă deplin răzvrătirea. Sennacherib invadat în 701. Rebeliunea a fost zdrobită dar Ierusalim a fost cruțat de actul lui Dumnezeu (comparați Is. 36-39 și II Împ. 18-19).
 - b. Sennacherib de asemenea termină rebeliunea în Elam și Babilon
 23. 681-669 – Esarhaddon:
 - a. Primul conducător Asirian ce a atacat și a cucerit Egiptul
 - b. Are mare simpatie cu Babilonul și reconstruiește capitala lui
 24. 669-633 – Ashurbanipal:
 - a. De asemenea numit Osnappar în Ezra 4:10
 - b. Fratele lui Shamash-shum-ukin a fost făcut rege al Babilonului (mai trziu retrogradat ca vicerege). Acest ucu a adus câțiva ani de pace între Asiria și Babilon, dar a exisat un curent subteran al independenței ce s-a rut în 652 condus de fratele lui (ce a fostretrogradatca vicerege).
 - c. Căderea hebesului, 663 î n Cr.
 - d. Înfrângerea Elam, 653, 645, î. d. Cr.
 25. 633-629 – Asshur.Etil-Ilani
 26. 629-612 – Sin-Sar-Ishkun
 27. 612-609 – Asshur-Uballit II:
 - a. Rege întronat în exil în Haran
 - b. Căderea lui Assher în 614 î. d. Cr. și a cetății Ninive în 612 î. d. Cr.

II. Imperiul Neo-Babilonean:

- A. 703-? Merodach.Baladan
 - A început câteva revolte împotriva coducerii Asiriene
- B. 652 Shamash-shum-ukin:
 1. Fiul lui Esarhaddon și fratele lui Asshurbanipal
 2. El a început o revoltă împotriva Asiriei dar a fost înfrânt
- C. 626-605 Nabopolassar:
 1. A fostprimul monarh al Imperiului Neo-Babilonean
 2. A atacat Asiria din sud în timp ce Cyaxares din Media a atacat din nord
 3. Vechea capitală a Asiriei Asshur a căzut în 614 și puternica capitală Ninive a căzut în 612 î. d. Cr.
 4. Rămășița armatei Asiriene s-a retras în Haran. Chiar și-au instalat un rege
 5. În 608 Faraon Neco II (comparați II Împ. 23:29) a mers nord să ajute rămășița armatei Asiriene pentru scopul formării unei zone amortizoare împotriva puterii Babilonului. Iosia, regele evlavios al lui Iuda (comparați Împ. 23), s-a opus mișcării armatei Egiptene prin Palestina. A fost un mic skirmish la Megido. Iosia a fost rănit și a murit (II Împ. 23:29-30). Fiul lui, Ioahaz, a fost făcut rege. Faraon Neco II a juns prea

- târziu ca să oprească distrugerea forțelor Asiriene din Haran. El a implicat forțele Babiloniene poruncite de prințul încoronat Nebucadnețar II și a fost înfrânt în 605 î. d. Cr. la Carchemiș pe Râul Eufrat. Înapoi spre Egipt Faraon Neco s-a oprit la Ierusalim și a jefuit orașul. A înlocuit și la deportat pe Ioahaz după doar trei luni de conducere. L-a pus pe un alt fiu al lui Iosia, Ioachim, petron (comparați II Împ. 23:31-35).
6. Nebucadnețar II a urmărit armata Egipteană la sud de Palestina dar a primit vești despre moartea tatălui său și s-a înors în Babilon să fie încoronat. Mai târziu, în același an, el s-a întors în Palestina. L-a lăsat pe Ioachim pe tronul lui Iuda dar a exilat câteva mii de iudei din cetățeni și câțiva membrii regali ai familiei. Daniel și pritenii lui erau parte din aceeași deportare.
- D. 605-562 – Nebucadnețar II:
1. Din 597-538 Babilon este în control complet a Palestinei.
 2. În 597 o altă deportare din Ierusalim a avut loc datorită alianței lui Ioachim cu Egipt (II Împ. 24). El a murit înainte de a ajunge Nebucadnețar II. Fiul său Ioachin a fost rege doar trei luni când a fost exilat în Babilon. Zece mii de civili, inclusiv Ezechiel, au fost relocați aproape de Cetatea Babilon lângă Râul Kebar.
 3. În 586, după flirtul continuu cu Egiptul, Cetatea Ierusalim a fost distrusă complet de Nebucadnețar (II Împ. 25) și o mare deportare a avut loc. Zedechia, ce l-a înlocuit pe Ioachin, fost exilat în Ghedalia a fost uns ca guvernator.
 4. Ghedalia a fost ucis de forțele militare rebele iudaice. Aceste forțe au fugit în Egipt și l-au forțat pe Ieremia să meargă cu ei. Nebucadnețar a invadat a patra oară (605, 597, 586, 582) și a deportat toți evreii ce au mai rămas și pe care i-a găsit.
- E. 562-560 – Evil-merodach, fiul lui Nebucadnețar, a fost cunoscut de asemenea ca Amel-Marduk (Akkadian, „Omul din Marduk”)
- El l-a eliberat pe Ioachim din temniță dar trebuia să rămân în Babilon (comparați II Împ. 25:27-30; Ier. 52:31).
- F. 560-556 – Niriglissar
- El l-a asasinat pe Evil-merodach, ce era cumnatul lui
 - El era înainte generalul lui Nebucadnețar ce a distrus Ierusalimul (comparați Ier. 39:3,13)
- G. 556 – Labaski.Marduk
- El a fost fiul lui Neriglissar ce și-a asumat regalitate de copil, dar a fost asasinat doar după nouă luni (Berossos).
- H. 556-539 – Nabonidus (Akkadian, „Nebo e înălțat”):
1. Nabonius nu a fost legat de casa regală așa că s-a căsătorit cu o fiică a lui Nebucadnețar
 2. Și-a petrecut majoritatea timpului construind temple alezeului lună „Sin” în Tema. Era fiul marelui preot al acestui zeu. Acest lucru i-a adus ură de la preoții lui Marduk, zeul șel al Babilonului.
 3. Și-a petrecut majoritatea timpului încercând să elimine revoltele (în Siria și în Africa de nord) și să stabilească împărăția.
 4. S-a mutat la Tema și și-alăsat treburile statului fiului său, Belșatar, în capitala, Babilon (comparați Dan. 5).
- I. ? – 539 – Belșatar (co-domnie)
- Orașul Babilon a căzut foarte repede armatei Persane sub Gobryas din Gutium redirecționând apele Eufratului și intrând în oraș neobservat. Preoții și poporul cetății i-au

văzut pe persani ca eliberatorii și restauratorii lui Marduk. Godryas a fost făcut guvernator al Babilonului de către Cir II. Gobryas s-ar putea să fi fost Darius Medul din Dan. 5:31; 6:1. „Darius” înseamnă „cel regal.”

- A. Imperiul Medo-Persan: Studiu al mării lui Cir II (Is. 41:2,25; 44:28-45; 46:11; 48:15):
- A. 625-585 –Cyaxares a fost regele din Media ce l-a ajutat pe Babilon să înfrângă Asiria.
 - B. 585-550 – Astyages a fost rege al Media (capitala era Ecbatana). Crus II era nepotul lui prin Cambyses I (600-559, Persan) și Mandane (fiica lui Astyages, Medan).
 - C. 550-530 –Cir II din Ansham (estul Elamului) era un rege vasal ce s-a revoltat:
 1. Nabonidus, regele Babilonean, susținut de Cir.
 2. generalul lui Astyages, Harpagus, a condus armata să se unească cu revolta lui Cir
 3. Cir II l-a detronat pe Astyages
 4. Nabonidus, cu scopul de a restaura un echilibru de putere, a făcut alianță cu:
 - a. Egipt
 - b. Croesus, regele Lidiei (Asia Mică)
 5. 547 — Cir II a mărșăluit împotriva lui Sardis (capitala Lidiei) și a căzut n 546 î. d. Cr.
 6. 539 – La mijlocul lui Octombrie generalul Ugbaru și Godryas, ambii din Gutium, împreună cu armata lui Cir, au luat Babilonul fără rezistență. Ugbaru a fost făcut guvernator, dar a murit datorită rănilor de război în câteva săptămân, atunci Godryas a fost făcut guvernator al Babiloniei.
 7. 539 – La sfârșitul lui Octombrie Cir II „Marele” a intrat personal ca eliberator. Politica lui de bunătate față de grupurile naționale a nversat anii de deportare ca o politică națională.
 8. 538 – Evreilor și altora (comparați Cilindrul lui Cir) li s-au permis să se întoarcă acasă și să-și construiască templele native (comparați II Cro. 36:22,23; Ezra 1:1-4). El de asemenea a restaurat vasele din templul lui YAHWE pe care Nebucadnețar le-a luat pentru templul lui Marduk în Babilon (comparați Ezra 1:7-11; 6:5).
 9. 530 – Fiul lui Cir, Cambyses II, la succedat rapid ca co-rege, dar mai târziu în același an Cir a murit în timpul unei campanii militare.
 - D. 530-522 – domnia lui Cambyses II
 1. A adăugat imperiul Egipt în 525 î. d. Cr. Imperiului Medo-Persan:
 2. A avut o domnie scurtă:
 - a. Unii spun că s-a sinucis
 - b. Herodot spune că s-a tăiat cu sabia sa în timp ce-și încăleca calul și a murit din cauza infecției.
 3. Scurtă uzurpare a tronului de Pseudo-Smerdis (Gaumata) – 522
 - E. 522-486 – Darius I (Hystapes) a venit să domnească
 1. Nu era din linia regală ci un general militar
 2. A organizat imperiul Persan folosind planul lui Cir pentur Satrapi (comparați Ezra 5-6; de asemenea în timpul lui Haai și Zahaia).
 3. A stabilit sistemul monedelor ca Lidia.
 4. A încercat săinvadeze Grecia, dar a respins.
 - F. 486-465 – Domnia lui Xerxes I:
 1. A oprit revolta Egipteană

2. A intenționat să invadeze Grecia și să îndeplinească visul persan dar a fost înfrânt în lupta de la Termopile în 480 î. d. Cr. și Salamis în 479 î. d. Cr.

3. Soțul Esterei, numit Ahasuerus în Biblie, a fost asasinat în 465 î. d. Cr.

G. 465-424 – Artaxerxe I (Longmanus) a domnit (comparați Zezra 7-10; Nemiia; Maleahi):

1. Grecii au continuat să avanseze până au fost confrunțați cu războaiele civile Peloponisian

2. Grecia se divide (Atena – Peloponisian)

3. Războaiele civile grecești au durat aproape 20 de ani

4. În timpul acestei perioade comunitatea de evrei s-a întărit

5. Scurtă domnie a lui Xerxes II și Sekydianos . 423

H. 423-404 – Darius II (Nothos) domnește

I. 404-358 – Artaxerxes II (Mnemon) domnește

J. 358-338 – Artaxerxes II (Ochos) domnește

K. 338-336 – Ares domnește

L. 336-331 – Darius III (Codomannus) domnește până la lupta din Issus 331 și e înfrânt de Grecia.

IV. Studiu al Egiptului:

A. Hyksos (Regele Păstor – Conducători Semitici) – 1720/10-1550

B. A 18 a dinastie (1570-1310):

1. 1570-1546 - Amosis

a. Au făcut Thebesul capitală

b. Au invadat sudul Canaanului

2. 1546-1525 – Amenophis I (Amenhotep I)

3. 1525-1494 – hutmosis I

4. 1494-1490 – Thutmosis II – căsătorit cu fiica lui Thutmosis I, Hatshpsut

5. 1490-1435 – Thutmosis III (nephew din Hatshepsut)

6. 1435-1414 – Amnophis II (Amenohotep II)

7. 1414-1406 – Thutmosis IV

8. 1406-1370 – Amenophis III (Amenhotep III)

9. 1370-1353 – Amenophis IV (Akhemnaten)

a. Se închina soarelui, Aten

b. A instituit o formă de închiare a marelui zeu (monoteism)

c. Scrisoriile Tel-El-Amarna sunt din această perioadă

10. ? Smenkhare

11. ? Tutankhamon (Tutankhaten)

12. ? Ay (Aye-Ochi)

13. 1340-1310 Haremhab

C. A 19 a dinastie (1310-1200):

1. ? Ramses I (Ramses)

2. 1309-1290 – Seti I (Sethos)

3. 1290-1224 – Ramesses II (Ramses II)

a. Din dovezile arheologice cel mai probabil Faraonul Exodului

b. A construit orașele din Avaris, Piton și Ramses de Habaru (posibil sclavi Semiți sau Evrei)

4. 1224-1216 – Marniptah (Merenptah)
 5. ? Amenmesses
 6. ? Seti II
 7. ? Siptah
 8. ? Tewsret
- D. A 20 a dinastie 1180-1065)
1. 1175-1144 – Ramses II
 2. 1144-1065 – Ramses IV – XI
- E. A 21 a dinastie (1065-935):
1. ? Smendes
 2. ? Herihor
- F. A 22 a dinastie (935-725 – Libia):
1. 935-914 – Shishak (Shosenk I sau Sheshong I)
 - a. La protejat pe Ieroboam I până la moartea lui Solomon
 - b. A cucerit Palestina circa 925 (comparați I Împ. 14-25; I Cro 12)
 2. 914-874 – Osorkosn I
 3. ? Osoron II
 4. ? Shoshenk II
- G. A 23 a dinastie (759-715 – Libia)
- H. A 24 a dinastie (725-709)
- I. A 25 dinastie (716/15-663 – Etiopian/Nubian):
1. 710/09-696/95 – Shanako (Shabaku)
 2. 696/95-685/84 – Shenteko (Shebitku)
 3. 690/689, 685/84.664 – Tirhakah (Taharqa)
 4. ? Tantamun
- J. A 26 dinastie(663-525 – Saitic):
1. 663-609 – Psammetichus I (Psamtik)
 2. 609-593 – Neco II (Neco)
 3. 593-588 – Psammetichus Ii (Psamtik)
 4. 88-569 – Apries (Hophra)
 5. 569-525 – Amasis
 6. ? - Psammetichus III (Psamtik)
- K. A 27 a dinastie (525-401 – Persan):
1. 50-522 – Cambyses II (Fiul lui Cir II)
 2. 522-486 – Darius I
 3. 486-465 – Xerxes I
 4. 465-424 – Artaxerxes I
 5. 423-404 – Darius II
- L. Câteva dinastii scurte (404-332)
1. 404-359 – Artaxerxe II
 2. 539/8-338/7 – Artaxerxe III

3. 338/7-336/7 – Ares
4. 336/5-331 – Darius III

*pentru o cronologie diferită vezi Pictorial Bible Encyclopedia, vol. 2, p. 231.

III. Studiu al Greciei

C. 359-336 – Filip II al Macedoniei:

1. A construit Grecia
2. A fost asasinat în 336 î. d. Cr.

D. 336-323 – Alexandru II „Cel Mare” (Fiul lui Filip):

1. La direcționat pe Darius III, regele Persan, labătălia de la Isus
2. A murit în 323 î. d. Cr. în Babilon după o febră la 32/33 de ani
3. Generalii lui Alexandr a divizat împériul la moartea lui:
 - a. Cassender – Macedonia și Grecia
 - b. Lisimicus – Tracia
 - c. Seleucus I – Siria și Babilon
 - d. Ptolemeu – Egipt și Palestina
 - e. Antigonus – Asia Mică (Nu a durat mult)

E. Seleucids contra Polemeu sau luptatpenr control asupra Palestinei:

1. Sirieni (conducători Seleucizi):

- a. 312-280 – Seleucus I
- b. 280-261 – Antiochus I Soter
- c. 261-146 – Antiochus II Theus
- d. 246-26 – Seleucus II Callinicus
- e. 226-223 – Seleucus III Ceraunus
- f. 223-187 – Antiochus III cel Mare
- g. 187-175 – Seleucus IV Philopator
- h. 175-163 – Antiochus IV Epiphanes
- i. 163-162 – Antiochus V
- j. 162-150 – Demetrius I

2. Egipteni (conducători Ptolemaici):

- a. 327-285 – Ptolemy I Soter
- b. 285-246 – Ptolemy II Philadelphus
- c. 246-221 – Ptolemy III Euegetes
- d. 221-203 – Ptolemy IV Philopator
- e. 203-181 – Ptolemy V Ephiphanes
- f. 181-146 – Ptolemy VI Philometor

3. Scurt Studiu:

- a. 301 – Palestina sub conducerea Ptolemeiană circa 181 de ai.
- b. 175-163 – Antiochus IV Epiphanes, al optulea conducător seleucid, a dorit să-i elinzeze pe evrei prin forță, dacă e necesar:
 - (1) A construit gimnazi

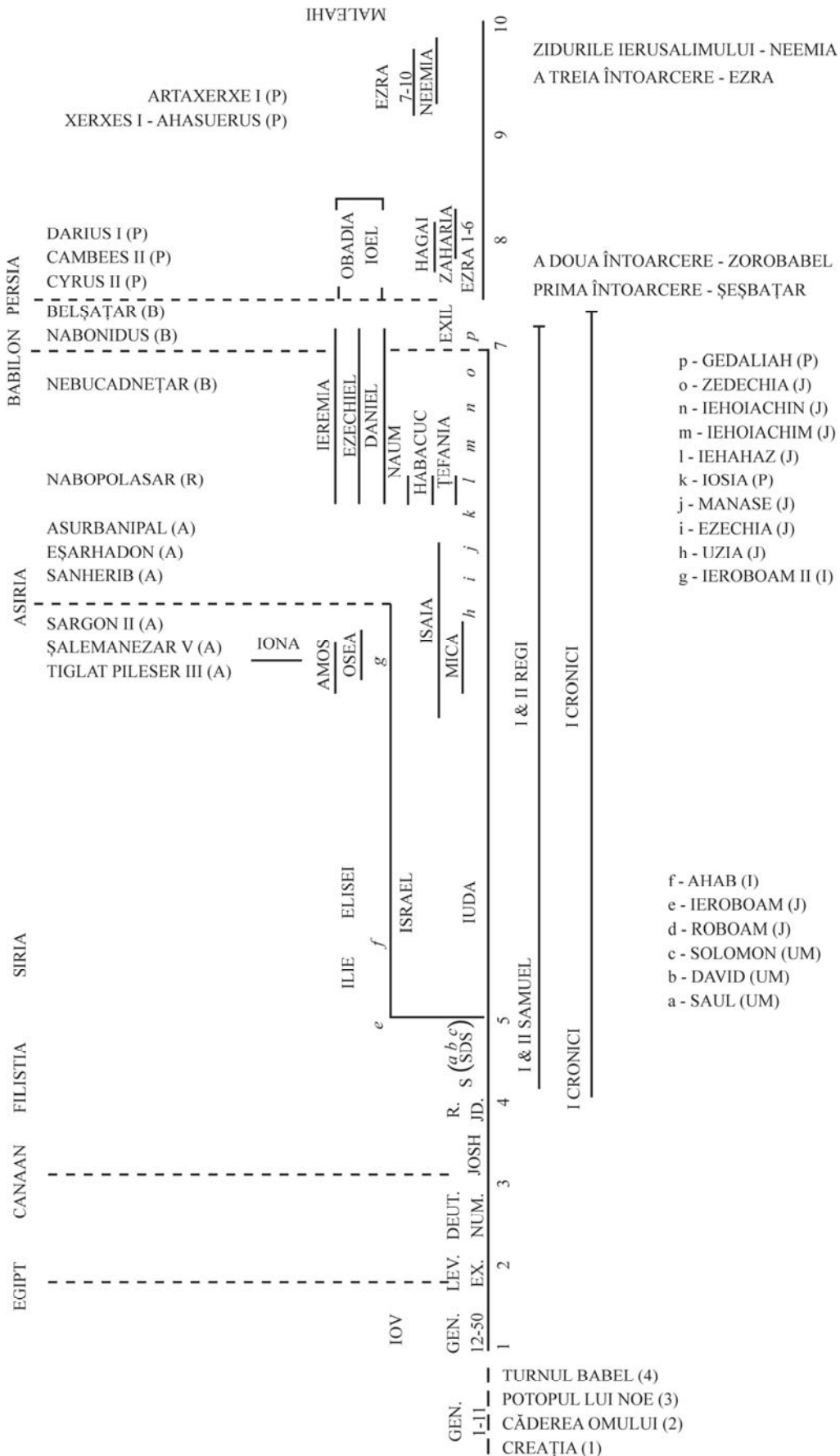
- (2) A construit altarele păgâne ale lui Zeus din Olimp în Templu
- c. 168 – Decembrie 13 – port jertfi în pe altarul de la Ierusalim de Atiochus IV Epiphanes. Unii consideră ca aceasta să fie „urâciunea pustiirii” din Daniel 8.
 - d. 167 – Mattathias, preot în Modin, și fii lui se răzvrătesc. Ce mai cunoscutul al lui este Iuda Maccabeianul, „Juda Ciocanul.”
 - e. 165 – Decembrie 25 – Templul rededicat. Acest lucru e numit Hanukkah sau „Festivalul luminilor.”

Pentru o bună discuție despre problemele datelor, proceduri și presupuneri vezi *The Expositors Bible Commentary*, vol. 4 pp. 10-17.

APENDICE TREI

TABEL AL ÎNTREGULUI VECHI TESTAMENT

(pe pagina următoare)

Evenimente nedatate (Geneza 1-11)

1. Creația (Gen. 1-2)
2. Căderea omului (Gen. 3)
3. Potopul lui Noe (Gen. 6-9)
4. Turnul Babel (Gen. 10-11)

Evenimente datate

1. Perioada patriarhală (Gen. 12-50 și Iov)	2000 î. d. Cr.
2. Exodul din Egipt (Exodul)	1445 sau 1290 î. d. Cr.
3. Cucerirea ananului (Iosua)	1440 sau 1250 î. d. Cr.
4. Monarhia unită (Saul, David, Solomon)	1000 î. d. Cr.
5. Monarhia divizată (Roboam-Ierodoam I)	922 î. d. Cr.
6. Căderea Samariei (Israel) lui Asiria	722 î. d. Cr.
7. Căderea Ierusalimului (Iuda) lui Babilon	586 î. d. Cr.
8. Decretul lui Cir (Persia) de întoarcere	538 î. d. Cr.
9. Reconstruirea Templului	516 î. d. Cr.
10. Încheierea perioadei Vechiului Testament (Maleahi)	430 î. d. Cr.

Listă cu regi

A. Monarhia unită

1. Saul (a)
2. David (b)
3. Solomon (c)

B. Israel

1. Ieroboam I (e)
2. Ahab (f)
3. Ierobam I (g)

C. Iuda

1. Ieroboam (d)
2. Uzia (h)
3. Ezechia (i)
4. Manase (j)
5. Iosia (k)
6. Ioahaz (l)
7. Ioachim (m)
8. Ioachin (n)
9. Zedechia (o)
10. Gedaliah/Gedalia (p)

D. Asiria

1. Tiglath Pileser III (745-727)
2. Shalmanesar V (727-722)
3. Sargon II (722-705)
4. Sennacerib (705-681)
5. Esarhaddon (681-669)
6. Ashurbanipal (669-663)

E. Babilon

1. Nabopolasar (625-605)
2. Nebucadnețar (605-562)
3. Nabonidus (556-539)
4. Belșatar

F. Persia

1. Cir II (550-530)
2. Cambees II (530-522)
3. Darus I (522-486)
4. Xerxes I (486-465)
5. Artaxerxes I (465-424)

APENDICE PATRU

AFIRMAȚII DOCTRINARE

Nu îmi pasă în mod special de declarațiile de credință sau de crezuri. Prefer să declar Biblia însăși. Dar îmi dau seama că o declarație de credință le va da celor care nu mă cunosc o modalitate de a-mi evalua perspectiva doctrinară. În zilele noastre, pline adeseori de erori teologice și de dezamăgiri, vine următorul sumar al teologiei mele.

1. Biblia, atât Vechiul cât și Noul Testament, sunt Cuvântul lui Dumnezeu inspirat, infailibil, autoritar și etern. Sunt auto-revelarea lui Dumnezeu atestată de om sub călăuzire supranaturală, singura noastră sursă de adevăr pur despre Dumnezeu și despre scopurile Lui și singura sursă de credință și de practică pentru Biserica Lui.
2. Există un singur creator și mântuitor veșnic, Dumnezeu. El este creatorul tuturor lucrurilor, văzute și nevăzute. El S-a descoperit ca iubitor și grijuliu, deși este și drept. El S-a descoperit în trei persoane diferite: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; cu adevărat diferiți, dar aceiași în esență.
3. Dumnezeu deține controlul activ al lumii Sale. Există un plan veșnic și neschimbător pentru creația Sa, dar și unul pentru fiecare individ, care permite liberul arbitru al omului. Nimic nu se întâmplă fără știința și permisiunea lui Dumnezeu, dar el le permite alegeri individuale îngerilor și oamenilor. Isus este Alesul Tatălui și toți pot fi aleși în El. Cunoștința anterioară a evenimentelor pe care Dumnezeu o are nu reduce oamenii la un anumit scenariu scris de dinainte. Noi toți suntem responsabili pentru gândurile și pentru faptele noastre.
4. Omul, deși creat după chipul lui Dumnezeu și fără păcat, a ales să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu. Deși au fost ispitiți de un agent supranatural, Adam și Eva au fost responsabili pentru egoismul lor intenționat. Răzvrătirea lor a afectat omenirea și creația. Toți avem nevoie de îndurarea și de harul lui Dumnezeu pentru condiția comună pe care o avem în Adam și pentru răzvrătirea noastră individuală intenționată.
5. Dumnezeu a oferit omenirii căzute o cale de iertare și de restaurare. Isus Cristos, singurul fiu al lui Dumnezeu, a devenit om, a trăit o viață fără păcat, și, prin moartea lui înlocuitoare, a suferit pedeapsa pentru păcatul omenirii. El este singura modalitate de refacere a relației și a părtășiei cu Dumnezeu. Nu există altă modalitate de mântuire în afară de credința în lucrarea Lui încheiată.
6. Fiecare dintre noi trebuie să primim personal darul lui Dumnezeu de mântuire de restaurare în Isus. Acest lucru se face prin încrederea voită în promisiunile lui Dumnezeu prin Isus și printr-o întoarcere voluntară de la păcatul cunoscut.
7. Toți suntem iertați pe deplin și înnoiți pe baza credinței noastre în Cristos și a căinței de păcat. Dovada evidentă a acestei relații este o viață schimbată și care schimbă. Scopul lui Dumnezeu pentru omenire nu este doar raiul cândva, ci și asemănarea de acum cu Cristos. Cei care sunt cu adevărat mântuiți, deși strălucesc ocazional, vor continua să creadă și să se pocăiască toată viața lor.
8. Duhul Sfânt este „celălalt Isus”. El este prezent în lume pentru a-i călăuzi la Cristos pe cei pierduți și pentru a dezvolta asemănarea cu Cristos în cei mântuiți. Darurile Duhului Sfânt sunt date în momentul mântuirii. Ele sunt viața și lucrarea lui Isus împărțite în trupul Său, Biserica. Darurile, care sunt de fapt atitudinile și motivele lui Isus, trebuie să fie motivate de roada Duhului Sfânt. Duhul Sfânt este activ în zilele noastre cum era și în vremurile biblice.
9. Tatăl L-a făcut pe Isus Cristos cel înviat Judecătorul tuturor lucrurilor. El se va întoarce pe pământ pentru a judeca întreaga omenire. Cei care au crezut în Isus și ale căror nume sunt scrise în cartea vieții Mielului la întoarcerea Lui își vor primi trupurile veșnice de slavă. Ei vor fi cu El pentru totdeauna. Cei care au refuzat să

răspundă adevărului lui Dumnezeu vor fi separați pentru totdeauna de bucuriile părtășiei cu Dumnezeul Tri-
unic. Ei vor fi condamnați împreună cu Diavolul și cu îngerii lui.

Cu siguranță acestea nu sunt complete sau perfecte, dar sper că îți vor da aroma teologică a inimii mele. Îmi place afirmația

„În lucrurile esențiale – unitate, în cele minore – libertate, în toate lucrurile – dragoste.”